

TÀI LIỆU ÔN THI TỐT NGHIỆP THPT
NĂM HỌC 2020 - 2021

BỘ 30 ĐỀ
THAM KHẢO
MÔN NGỮ VĂN

QUYỂN 1: 30 ĐỀ

I. ĐỌC HIỂU (3 điểm)

Đọc đoạn trích và thực hiện các yêu cầu:

...(1) “*Khi còn trẻ, hãy ra ngoài nhiều hơn ở nhà. Hãy nhào vô xin người khác “bóc hết, lột sạch” khả năng của mình. Chỉ sợ bắt tài nộp hồ sơ “xin việc”, mà chả ai thèm cho, chả ai thèm bóc lột. Khi đã được bóc và lột hết, dù sau này đi đâu, làm gì, bạn đều cực kỳ thành công. Vì năng lực được trui rèn trong quá trình làm cho người khác. Sự chăm chỉ, tính kỷ luật, quen tay quen chân, quen ngáp, quen lười... cũng từ công việc mà ra. Mọi ông chủ vĩ đại đều từng là những người làm công ở vị trí thấp nhất. Họ đều rẽ trái trong khi mọi người rẽ phải. Họ có những quyết định không theo đám đông, không cam chịu sống một cuộc đời tầm thường, nhạt nhòa... rồi chết.*

(2) *Còn những bạn thu nhập 6 triệu cũng túng thiếu, 20 triệu cũng đi vay mượn để tiêu dùng, thì thôi, cuộc đời họ chấm dứt giấc mơ lớn. Tiền nong cá nhân quản lý không được, thì làm sao mà quản trị tài chính một cơ nghiệp lớn? Tư duy thế nào thì nó ra số phận thế đó.”*

(Trích Trên đường băng, Tony Buổi Sáng, Nxb Trẻ, 2015)

Câu 1. Phương thức biểu đạt chính được sử dụng trong văn bản?

Câu 2. Em hiểu như thế nào về từ “bóc lột” trong câu: “*Khi còn trẻ, hãy ra ngoài nhiều hơn ở nhà. Hãy nhào vô xin người khác “bóc hết, lột sạch” khả năng của mình. Chỉ sợ bắt tài nộp hồ sơ “xin việc”, mà chả ai thèm cho, chả ai thèm bóc lột*”.

Câu 3. Vì sao tác giả cho rằng: “*Tư duy thế nào thì nó ra số phận thế đó?*”

Câu 4. Anh/chị rút ra được thông điệp, bài học gì sau khi đọc hiểu văn bản.

II. LÀM VĂN (7 điểm)

Câu 1. Viết đoạn văn khoảng 200 chữ trình bày quan điểm của em về ý kiến: rẽ trái trong khi mọi người rẽ phải.

Câu 2. Cảm nhận vẻ đẹp trữ tình của Sông Đà (Người lái đò Sông Đà - Nguyễn Tuân) trong hai đoạn trích dưới đây:

Con Sông Đà tuôn dài tuôn dài như một áng tóc trữ tình, đầu tóc chân tóc ẩn hiện trong mây trời Tây Bắc bung nở hoa ban hoa gạo tháng hai và cuồn cuộn mù khói núi Mèo đốt nương xuân. Tôi đã nhìn say sưa làn mây mùa xuân bay trên Sông Đà, tôi đã xuyên qua đám mây mùa thu mà nhìn xuống dòng nước Sông Đà. Mùa xuân dòng xanh ngọc bích, chứ nước Sông Đà không xanh màu xanh canh hến của Sông Gâm Sông Lô. Mùa thu nước Sông Đà lừ lừ chín đỏ như da mặt một người bầm đi vì rượu bữa, lừ lừ cái màu đỏ giận dữ ở một người bất mãn bực bội gì mỗi độ thu về.

Và:

Thuyền tôi trôi trên Sông Đà. Cảnh ven sông ở đây lặng tờ. Hình như từ đời Lí đời Trần đời Lê, quãng sông này cũng lặng tờ đến thế mà thôi. Thuyền tôi trôi qua một nương ngô nhú lên mấy lá ngô non đầu mùa. Mà tịnh không một bóng người. Cỏ gianh đồi núi đang ra những nõn búp. Một đàn hươu cúi đầu

ngón bút cỏ gianh dẫm sương đêm. Bờ sông hoang dại như một bờ tiền sử. Bờ sông hồn nhiên như một nỗi niềm cổ tích tuổi xưa.

LỜI GIẢI CHI TIẾT

Câu 1.

Phương thức biểu đạt chính của văn bản là nghị luận.

Câu 2.

Từ ghép “bóc lột” trong câu: “*Khi còn trẻ, hãy ra ngoài nhiều hơn ở nhà. Hãy nhào vô xin người khác “bóc hết, lột sạch” khả năng của mình. Chỉ sợ bắt tài nộp hồ sơ “xin việc”, mà chả ai thêm cho, chả ai thêm bóc lột*” có nghĩa là để người khác khai thác những kiến thức, kỹ năng mình có. Từ quá trình bị bóc lột đó, bản thân người trẻ sẽ nhận ra và phát huy thế mạnh, năng lực của mình cũng như khắc phục những hạn chế để hoàn thiện và nâng cao giá trị bản thân.

Câu 3.

“*Tư duy thế nào thì nó ra số phận thế đó*” bởi lẽ:

- + Tư duy sẽ quyết định bạn nói gì, làm gì, bạn muốn mình trở nên như thế nào, đó chính là hiện tại và tương lai của bạn.
- + Tư duy ở đây cần được hiểu theo nghĩa rộng, bao hàm cách suy nghĩ, cách nhìn nhận vấn đề trí tuệ và năng lực tư duy sáng tạo.
- + Theo quan niệm này, số phận giàu hay nghèo, sướng hay khổ không đến từ may mắn, từ thần thánh mà đến từ chính bản thân mỗi người.

Câu 4.

Thí sinh chủ động đưa ra ý kiến của bản thân, đảm bảo được yêu cầu về nội dung và hình thức như sau:

- Nội dung: trình bày được bài học/thông điệp cá nhân rút ra từ văn bản và bàn luận ngắn gọn về thông điệp đó.

Bài học/ Thông điệp: cần linh hoạt và tích cực trui rèn trong những môi trường lao động thực tế; trải nghiệm giúp ta trưởng thành; kinh nghiệm chỉ có được khi ta lăn lộn trong cuộc sống; học cách quản lý tài chính cá nhân;...

- Hình thức: đoạn văn ngắn, khoảng 8-10 dòng, diễn đạt mạch lạc.

II. LÀM VĂN

Câu 1.

• Yêu cầu chung:

- Nội dung:

- + Xác định đúng vấn đề nghị luận;
- + Thể hiện được quan điểm cá nhân, đảm bảo được tính nhân văn trong bài viết;
- + Triển khai vấn đề thành các luận điểm, luận cứ phù hợp, trình tự hợp lí, lập luận chặt chẽ; sử dụng phù hợp các thao tác lập luận; biết kết hợp giữa nêu lí lẽ và đưa dẫn chứng.

- Hình thức:
- + Đảm bảo cấu trúc đoạn văn nghị luận;
- + Đoạn văn mạch lạc, diễn đạt trôi chảy, bảo đảm tính liên kết;
- + Lời văn có cá tính và cảm xúc;
- + Không mắc lỗi chính tả, từ ngữ, ngữ pháp.

• **Yêu cầu cụ thể:**

Hệ thống ý	Dẫn dắt	– Nêu từ khóa: tư duy độc lập và sáng tạo
	Giải thích	<i>Rẽ trái khi mọi người rẽ phải:</i> <i>Mọi người rẽ phải:</i> lối suy nghĩ phổ biến của cộng đồng. <i>Rẽ trái:</i> biết nhìn nhận và quyết định khác biệt, đột phá. ⇒ Nghĩ khác làm khác, biết sáng tạo.
	Phân tích	– Tư duy độc lập biểu hiện như thế nào? + Người có tư duy độc lập là người cầu thị và sẵn sàng đổi mới: Steve Jobs với công nghệ đột phá là một ví dụ. + Tư duy độc lập luôn đi kèm với bản lĩnh, dũng cảm và sự quyết đoán. + Khác biệt mà không có cơ sở dễ dẫn đến sự cố chấp, bảo thủ quan điểm chưa hợp lý của cá nhân. Vì vậy, bản lĩnh cá nhân và sự sáng tạo phải đi kèm với tầm nhìn và năng lực thực tế. – Vì sao cần tư duy độc lập và sáng tạo? + Vì biết nghĩ khác và làm khác đi là tố chất đầu tiên của người có tư duy sáng tạo, có ý chí vươn lên, cũng là của người thành công. + Vì xã hội hiện đại, ý tưởng và sự cạnh tranh rất lớn, phải khác biệt mới có thể thành công.
	Phản biện	+ Có những người sợ thất bại, không dám mạo hiểm, không dám thử thách. + Họ chọn phương án an toàn theo tư duy đám đông, rẽ phải khi mọi người rẽ phải.
	Liên hệ	– Bài học/Liên hệ + Từ khóa. + Tôn trọng sự khác biệt và sáng tạo. + Mạnh dạn dần thân, bộc lộ năng lực cá nhân.

Câu 2.

• **Yêu cầu chung:**

- Thí sinh biết kết hợp kiến thức và kỹ năng về dạng bài nghị luận văn học để tạo lập văn bản. Bài viết phải có bố cục rõ ràng, đầy đủ.
- Văn viết có cảm xúc, thể hiện khả năng phân tích, cảm thụ, nhiều những khám phá mới mẻ, diễn đạt trôi chảy, đảm bảo tính liên kết; không mắc lỗi chính tả, từ ngữ, ngữ pháp.

• **Yêu cầu cụ thể:**

ĐỌC HIỂU YÊU CẦU ĐỀ <i>Đối tượng chính, trọng tâm kiến thức: Người lái đò Sông Đà</i> – Dạng bài: Phân tích, so sánh – Yêu cầu: Hai đoạn văn đề yêu cầu là hai đoạn đã làm nổi bật nét trữ tình, thơ mộng của dòng sông Đà ở hạ nguồn, người viết cần chỉ rõ được bút pháp lãng mạn cũng như sức hấp dẫn độc đáo của hình tượng.			
TIẾN TRÌNH BÀI LÀM			
KIẾN THỨC	HỆ THỐNG Ý	NỘI DUNG CẦN ĐẠT	ĐIỂM
CHUNG	Tác giả - tác phẩm	- Nguyễn Tuân là một trong chín tác giả lớn của văn học nước nhà. Chữ “ngông” chính là từ dùng khi người ta nhắc về phong cách nghệ thuật Nguyễn Tuân. Cái ngông trong nghệ thuật thể hiện ở sự tài hoa và uyên bác trong trang văn, trong cách sử dụng Tiếng Việt, mới, lạ, không giống ai trong hệ thống đề tài... Mỗi một nhà văn vẽ lại thế giới theo cách riêng của mình, Nguyễn Tuân là nhà văn tiêu điểm cho thế giới bằng cái đẹp. Đối với Nguyễn Tuân, văn phải đẹp, phải trau chuốt. Cả một đời người nghệ sĩ ấy say mê và truy tìm cái đẹp, cái thật, làm phát lộ nó dưới ngòi bút tài hoa của mình. - <i>Người lái đò Sông Đà</i> là một tùy bút xuất sắc được in trong tập <i>Sông Đà</i> 1960, đó là thành quả của một chuyến đi gian khổ nhưng rất hứng thú của nhà văn vào những năm 1958 - 1960. Chuyến đi đã thỏa mãn niềm khát khao xê dịch, đi để tìm kiếm vẻ đẹp của thiên nhiên, miền đất Tây Bắc, tìm ra thứ “vàng mười” đã qua thử lửa trong vẻ đẹp của con người miền Tây Bắc.	0.5
TRỌNG TÂM	Phân tích	<i>Cảm nhận đoạn 1 – sông đà góc nhìn từ trên cao – sự ngỗ ngược trước vẻ đẹp dịu dàng, quyến rũ khác biệt hoàn toàn với sông đà ở thượng nguồn</i> - Khác với dòng sông hung bạo ở thượng nguồn, với hình ảnh con thủy quái hung ác, kẻ thù số một của con người, Sông Đà đoạn này chuyển mình, hóa thân thành người thiếu nữ mộng mơ, xinh đẹp, kiều diễm và dịu dàng. Mang trong mình hai nét vẽ tương phản, đối chọi như vậy, sự độc đáo của dòng sông càng được khắc họa. – Hình dáng và màu sắc Sông Đà – vẻ đẹp kiều diễm và đầy quyến rũ + Từ trên cao nhìn xuống, quả là điểm quan sát thật lý tưởng để có thể thu vào tầm mắt dòng chảy Sông Đà. Nguyễn Tuân đã đưa ra hai liên	1.5

		tưởng vô cùng mới mẻ, chưa từng thấy về hình dáng con sông. Có lẽ, từ điểm nhìn rất cao, hình ảnh Sông Đà đã hóa thành sợi dây thừng ngoằn ngoèo, và khi tàu bay hạ xuống, dòng sông đã hóa thành áng tóc trữ tình tuôn dài tuôn dài. Liên tưởng dòng sông như mái tóc óng ả để buông lơi, chảy dài đến bất tận. Hoa ban trắng, hoa gạo đỏ đôi bờ bung nở như nhánh xuân cài lên mái tóc, lại ẩn hiện mờ ảo trong sương khói Tây Bắc, đó là vẻ đẹp rất thơ, vẻ đẹp của người thiếu nữ bước ra từ cõi tiên, mà mái tóc nàng làm bùng hương sắc, xao động đất trời. + Xuyên qua màn mây, dòng sông còn hiện lên qua màu sắc biến ảo. Chính vẻ đẹp của mây trời đã tạo cho con sông Đà một vẻ đẹp riêng không trộn lẫn. Nguyễn Tuân phát hiện ra vẻ đẹp của sắc nước sông Đà thay đổi theo mùa. Mùa xuân, nước sông Đà xanh ngọc bích “<i>chứ không xanh màu xanh canh hến của nước sông Gâm, sông Lô</i>”. Xanh ngọc bích là xanh trong, xanh sáng, xanh biếc - một sắc màu gọi cảm, trong lành. Đó là sắc màu của nước, của núi, của da trời. Mùa thu, nước sông Đà “<i>lừ lừ chín đỏ như da mặt một người bầm đi vì rượu bữa, lừ lừ cái màu đỏ giận dữ ở một người bất mãn bực bội độ thu về</i>”. Câu văn sử dụng phép so sánh “<i>lừ lừ chín đỏ như da mặt người bầm đi vì rượu bữa</i>”.	
		Cảm nhận đoạn 2 - sông đà góc nhìn của người trôi thuyền trên sông phía hạ lưu - niềm say sưa, sự thích thú trước vẻ đẹp của chốn hoang sơ, thoát hẳn khỏi xã hội hiện đại ngoài kia + Quá khứ: Sông Đà đã hiện lên trong tầm mắt một vẻ đẹp hoang sơ, với hai bờ đúng như tác giả đã so sánh “<i>bờ sông hoang đại như một bờ tiền sử. Bờ sông hồn nhiên như một nỗi niềm cổ tích tuổi xưa</i>”. Đó là vẻ đẹp của ngàn năm kiến tạo còn vẹn nguyên đến tận bây giờ. + Hiện tại: Một vẻ đẹp đầy sức sống “<i>một nương ngô nhú lên mấy lá ngô non đầu mùa mà tịnh không một bóng người, cỏ gianh đồi núi đang ra những nõn búp</i>”. Cảnh tượng đó còn ấn tượng bởi một “<i>đàn hươu cúi đầu ngón búp cỏ gianh đẫm sương đêm</i>”. Tất cả tạo cho Sông Đà ở hạ nguồn nét hồn nhiên như một nỗi niềm cổ tích, chẳng lưu mang hơi thở hiện đại. + Tương lai: Trước cái tĩnh lặng của Sông Đà, tác giả bỗng thèm nghe một tiếng còi xúp - lê, tiếng còi ấy là tiếng còi của tương lai, của nhịp sống, hơi thở hiện đại. Tiếng còi sẽ phá đi sự tĩnh lặng, báo hiệu	1.5

		những đoàn tàu sẽ lên Tây Bắc để xây dựng quê hương.	
	Bàn luận	– Sông Đà là nơi hội tụ hai nét tiêu biểu, đặc trưng của thiên nhiên Tây Bắc vừa hung vĩ, uy nghiêm, dữ dội lại vừa trữ tình, thơ mộng. – Nhà nghiên cứu Mai Quốc Liên từng nhận định: Nguyễn Tuân là “nhà thơ bị đóng đinh trên cây thập giá của văn xuôi”, ý nói rằng những trang văn Nguyễn Tuân thấm đẫm chất trữ tình, thấm đẫm chất thơ, hơi thở của không gian thơ. Và với hai đoạn văn trên, ta cảm nhận chất thơ thấm vào từng câu chữ.	1.0

Bài làm mẫu

Nguyễn Tuân là nhà văn duy mỹ - suốt đời tôn thờ và phụng sự cái đẹp. Tác phẩm của ông là những trang viết sống động về con người và thiên nhiên với cảm hứng ngợi ca. Người lái đò Sông Đà là tác phẩm tiêu biểu cho khuynh hướng thẩm mỹ đó của nhà văn. Dưới ngòi bút của ông, Sông Đà hiện lên hung bạo như một “loài thủy quái nhham hiểm và độc dữ” nhưng cũng rất dịu dàng và say đắm như một mỹ nhân Tây Bắc. Đặc biệt là hai đoạn văn tả lại cảnh sông Đà ở hạ nguồn - một vẻ đẹp khiến người ta đắm đuối: “Con sông Đà tuôn dài tuôn dài... bọc bệ gì mỗi độ thu về.” và “Thuyền tôi trôi trên sông Đà... một nỗi niềm cổ tích cổ xưa.”

Nguyễn Tuân là một trong chín tác giả lớn của văn học nước nhà. Chữ “ngông” chính là từ dùng khi người ta nhắc về phong cách nghệ thuật Nguyễn Tuân. Cái ngông trong nghệ thuật thể hiện ở sự tài hoa và uyên bác trong trang văn, trong cách sử dụng Tiếng Việt, mới, lạ, không giống ai trong hệ thống đề tài. Mỗi một nhà văn vẽ lại thế giới theo cách riêng của mình, Nguyễn Tuân là nhà văn tô điểm cho thế giới bằng cái đẹp. Đối với Nguyễn Tuân, văn phải đẹp, phải trau chuốt. Cả một đời người nghệ sĩ ấy say mê và truy tìm cái đẹp, cái thật, làm phát lộ nó dưới ngòi bút tài hoa của mình. Người lái đò Sông Đà là một tùy bút xuất sắc được in trong tập Sông Đà 1960, đó là thành quả của một chuyến đi gian khổ nhưng rất hứng thú của nhà văn vào những năm 1958 - 1960. Chuyến đi đã thỏa mãn niềm khát khao xê dịch, đi để tìm kiếm vẻ đẹp của thiên nhiên, miền đất Tây Bắc, tìm ra thứ “vàng mười” đã qua thử lửa trong vẻ đẹp của con người miền Tây Bắc.

Phần đầu của đoạn trích, tác giả chủ yếu miêu tả sự hung bạo, hùng vĩ, hiểm nguy của một dòng sông lắm thác nhiều ghềnh. Đó là sự dữ dội của cảnh đá dựng bờ sông, cảnh ghềnh Hát Loóng “nước xô đá, đá xô sóng, sóng xô gió”, cảnh những hút nước rừng rợn; cảnh thác đá gào thét; dòng sông với biết bao cửa tử cửa sinh... Đến cuối đoạn trích tác giả chủ yếu bàn về vẻ đẹp trữ tình của con sông Đà.

Nguyễn Tuân quan sát sông Đà ở nhiều điểm nhìn. Đầu tiên là từ trên cao nhìn xuống với điểm nhìn bao quát. Ở điểm nhìn ấy tác giả đã hình dung con sông Đà giống như một người đàn bà kiều diễm với áng tóc trữ tình đắm thắm: “Con Sông Đà tuôn dài tuôn dài như một áng tóc trữ tình, đầu tóc chân tóc ẩn hiện trong mây trời Tây Bắc bung nở hoa ban hoa gạo tháng hai và cuồn cuộn mù khói núi Mèo đốt nương xuân”. Hình ảnh so sánh Sông Đà như một áng tóc kết hợp với điệp ngữ “tuôn dài tuôn dài” như mở ra trước mắt của người đọc độ dài vô tận của dòng sông; mái tóc của Đà giang như nổi dài đến vô tận, trùng điệp giữa bạt ngàn màu xanh lạnh lẽ của núi rừng. Phép so sánh “như một áng tóc trữ tình” tạo cho người đọc một sự xuýt xoa trước vẻ đẹp diễm tuyệt của sông Đà. Sông Đà giống như một kiệt tác của trời đất. Chữ “áng” thường gắn với áng thơ, áng văn, nay được họ Nguyễn gắn với “tóc” thành “áng tóc trữ tình”. Hai chữ “ẩn hiện” càng tăng lên sự bí ẩn và trữ tình của dòng sông. Sắc đẹp diễm tuyệt của sông Đà - của người thiếu nữ còn được tác giả nhấn mạnh qua động từ “bung nở” và từ láy “cuồn cuộn” kết hợp với hoa ban nở trắng rừng, hoa gạo đỏ rực hai bên bờ làm người đọc liên tưởng mái tóc như được trang điểm bởi mây trời, như cài thêm hoa ban hoa gạo và đẹp mơ màng như sương khói mùa xuân.

Xuyên qua màn mây, dòng sông còn hiện lên qua màu sắc biến ảo. Chính vẻ đẹp của mây trời đã tạo cho con sông Đà một vẻ đẹp riêng không trộn lẫn. Nguyễn Tuân phát hiện ra vẻ đẹp của sắc nước sông Đà thay đổi theo mùa. Mùa xuân, nước sông Đà xanh ngọc bích “*chứ không xanh màu xanh canh hến của nước sông Gâm, sông Lô*”. Xanh ngọc bích là xanh trong, xanh sáng, xanh biếc - một sắc màu gợi cảm, trong lành. Đó là sắc màu của nước, của núi, của da trời. Mùa thu, nước sông Đà “*lừ lừ chín đỏ như da mặt một người bầm đi vì rượu bữa, lừ lừ cái màu đỏ giận dữ ở một người bất mãn bực bội độ thu về*”. Câu văn sử dụng phép so sánh “*lừ lừ chín đỏ như da mặt người bầm đi vì rượu bữa*” khiến người đọc hình dung được vẻ đẹp đa dạng của sắc nước sông Đà. Cách miêu tả sắc đỏ mùa thu sông Đà của Nguyễn Tuân cũng thật độc đáo. Đỏ bầm, màu đỏ không gắt, không nhạt, mang trong mình chút hồng hào, pha vào đó sắc phù sa, lại không đục ngầu, màu sắc ấy còn mang dáng hình của kẻ say, hay là vì người đã quá say dòng sông, quá mê đắm cảnh sông nước Tây Bắc.

Sông Đà qua góc nhìn của người trôi thuyền trên sông phía hạ lưu lại trở thành niềm say sưa, sự thích thú trước vẻ đẹp của chốn hoang sơ, thoát hẳn khỏi xã hội hiện đại ngoài kia. Bằng cảm quan góc của người đi rừng và của người trôi thuyền trên sông phía hạ lưu, tức là điểm nhìn cận cảnh, dòng sông Đà đã hiện lên trong tầm mắt một vẻ đẹp hoang sơ, với hai bờ đúng như tác giả đã so sánh “*bờ sông hoang đại như một bờ tiền sử. Bờ sông hồn nhiên như một nỗi niềm cổ tích tuổi xưa*”. Đó là vẻ đẹp của ngàn năm kiến tạo còn vẹn nguyên đến tận bây giờ. Tưởng như, thế giới ngoài kia đã bỏ quên chốn này, nơi đây, vẫn giữ cho nó khối hình, dáng vóc của hoang sơ nguyên thủy. Trôi thuyền trên sông quãng này, quá khứ còn vọng dư âm bởi sự tĩnh lặng, im ắng, tưởng như Thời Lí, Trần, Lê... quãng sông cũng chỉ im ắng như vậy.

Qua cái nhìn đầy say mê và thương thức, hai bên bờ sông Đà đã hiện lên một vẻ đẹp đầy sức sống “*một nương ngô nhú lên mấy lá ngô non đầu mùa mà tịnh không một bóng người, cỏ gianh đồi núi đang ra những nõn búp*”. Cảnh tượng đó còn ấn tượng bởi một “*đàn hươu cúi đầu ngón búp cỏ gianh đẫm sương đêm*”. Vẻ đẹp ấy vừa mang trong nó một sức sống căng tràn, đó là màu xanh của nương ngô, của cỏ gianh mới nhú, màu xanh của trù phú, mỡ màng, non trẻ, thanh khiết vô cùng. Là hình ảnh con hươu thơ ngộ ngẩng đầu nhung khối ánh cỏ sương chẳng sợ sệt ông khách Sông Đà. Là đàn cá dầm xanh quẫy đuôi để lộ cái bụng trắng như bạc thoi. Tất cả tạo cho Sông Đà ở hạ nguồn nét hồn nhiên như một nỗi niềm cổ tích, chẳng lưu mang hơi thở hiện đại.

Trước cái tĩnh lặng của Sông Đà, tác giả bỗng thèm nghe một tiếng còi xúp - lê, tiếng còi ấy là tiếng còi của tương lai, của nhịp sống, hơi thở hiện đại. Tiếng còi sẽ phá đi sự tĩnh lặng, báo hiệu những đoàn tàu sẽ lên Tây Bắc để xây dựng quê hương.

Sông Đà là nơi hội tụ hai nét tiêu biểu, đặc trưng của thiên nhiên Tây Bắc vừa hùng vĩ, uy nghiêm, dữ dội lại vừa trữ tình, thơ mộng. Con sông Đà hùng vĩ dài trên năm trăm cây số, ở nơi thượng nguồn nó mang một vẻ đẹp hào hùng và thách thức, vậy mà vượt qua đoạn thượng nguồn dòng sông hoàn toàn mang bộ mặt khác: thơ mộng, trữ tình, thanh bình, yên ả; nó giống như một cô thiếu nữ xinh đẹp trút bỏ cái vẻ “*đông đánh*” để trở về với vẻ đẹp dịu dàng lãng mạn của mình. Nguyễn Tuân đã gọi lên vẻ đẹp của

---

sông Đà bằng hai từ “*gợi cảm*”. Và quả thực, vẻ đẹp thơ mộng của dòng sông khiến cho người ngoạn cảnh gặp lại có cảm giác “*đằm đằm ẩm ẩm*”, gợi biết bao thi vị. Nhà nghiên cứu Mai Quốc Liên từng nhận định: Nguyễn Tuân là “*nhà thơ bị đóng đinh trên cây thập giá của văn xuôi*”, ý nói rằng những trang văn Nguyễn Tuân thấm đẫm chất trữ tình, thấm đẫm chất thơ, hơi thở của không gian thơ. Và với hai đoạn văn trên, ta cảm nhận chất thơ thấm vào từng câu chữ.

Sông Đà là dòng sông của miền non tản Tây Bắc. Đó cũng là một dòng sông hiểm nguy rình rập với “*trăm bảy cái thác, trăm ba cái ghềnh*”. Nhưng đó cũng là một dòng sông lai láng chất thơ trong cảm nhận của Nguyễn Tuân. Nguyễn Tuân đã miêu tả con sông như một công trình nghệ thuật, một tác phẩm hội họa mà tạo hoá ban tặng tô điểm cho đất nước; ông khám phá dòng sông ở phương diện thẩm mỹ thể hiện phong cách tài hoa. Trang sách khép lại rồi mà dường như tâm hồn của bạn đọc vẫn đang trôi menh mang trên một dòng sông “*hồn nhiên như một nỗi niềm cổ tích...*”.

I. ĐỌC HIỂU (3 điểm)

Đọc văn bản sau và trả lời câu hỏi từ câu 1 đến câu 4:

Trong lĩnh vực tai nạn giao thông, thần chết là một kẻ mù lòa. Không phân biệt người tốt và kẻ xấu khi đưa ngang lưỡi hái vào mạng sống của ai đó. Nhất là khi thần chết đồng hành cùng những “sát thủ” trên đường phố.

Thần chết trao lưỡi hái cho những trai tráng đi xe máy hung hăng đánh võng lạng lách vượt ẩu trên đường phố. Những kẻ hoặc không biết luật hoặc không thèm biết đến luật giao thông. Những kẻ đầu óc trống rỗng không còn gì để tự tin và tự hào ngoài việc “khủng bố” người đi đường bằng những cú vượt phải tạt qua sát sạt trên đầu xe người đi đường khác, gây ớn lạnh sống lưng và lấy nỗi khủng khiếp của kẻ khác làm khoái cảm...

Rõ ràng, ngoài những hạn chế khách quan thì ý thức còn hết sức non kém của một số người dân Việt Nam khi tham gia giao thông đang là nguyên nhân quan trọng cướp đi sinh mạng của nhiều người. Tiếc thay đó hầu hết lại là những trai tráng. Theo thống kê của UNICEF năm 2004, hầu hết các ca tử vong ở tuổi 15-19 đều là người đi xe máy! Đó là sự tổn thương quá lớn cho lực lượng lao động của đất nước. Đó là lực lượng lẽ ra phải bắt đầu gánh lấy trách nhiệm công dân và gia đình, làm ra của cải và phồn vinh cho gia đình và xã hội.

Nếu chúng ta muốn có hạnh phúc và gặt hái được nhiều quả ngọt hội nhập, nếu chúng ta tự hào rằng người Việt Nam mến khách, thì mỗi người hãy tự điều chỉnh mình, trước hết là tự cứu mình và cứu người, đem sự an toàn ra dãi mình và dãi khách bằng sự cẩn trọng khi tham gia giao thông.

Chúng ta cần một chương trình truyền thông hiệu quả hơn để “những lưỡi hái tử thần” không còn nghênh ngang trên đường phố!

(Võ Thị Hào, nguồn Vietnamnet.vn)

Câu 1. Đặt tên cho nhan đề của văn bản, nêu phương thức biểu đạt chính được sử dụng.

Câu 2. Vì sao, tác giả cho rằng: “Trong lĩnh vực tai nạn giao thông, thần chết là một kẻ mù lòa?”

Câu 3. Theo anh/chị, an toàn giao thông có tác động như thế nào đến quá trình hội nhập của Việt Nam với thế giới?

Câu 4. Theo anh/chị, cần làm gì để “những lưỡi hái tử thần” không còn nghênh ngang trên đường phố!

II. LÀM VĂN (7 điểm)

Câu 1. Trình bày suy nghĩ về quan điểm: Nâng cao ý thức trong tham gia giao thông - tiêu chuẩn của con người văn minh, đô thị văn minh, đất nước văn minh.

Câu 2. Có ý kiến cho rằng hình tượng người đàn bà hàng chài trong *Chiếc thuyền ngoài xa* chính là “hạt ngọc ẩn giấu trong bề sâu tâm hồn con người” mà nhà văn cất công tìm kiếm. Hãy làm sáng tỏ ý kiến trên.

LỜI GIẢI CHI TIẾT

I. ĐỌC HIỂU

Câu 1.

- Đặt nhan đề cho văn bản, cần chú ý nêu được đề tài hoặc chủ đề của văn bản đó một cách ngắn gọn bằng một từ hoặc cụm từ.

Thông thường, nếu là văn bản nghệ thuật, có thể chọn đề tài, nhân vật truyện hoặc cảm hứng thơ làm nhan đề. Nếu là văn bản chính luận/báo chí, có thể lấy vấn đề, chủ đề hoặc luận điểm để làm nhan đề.

Gợi ý nhan đề cho văn bản:

- + Cần một chiến dịch truyền thông để giảm bớt những “lưỡi hái tử thần”
- + Làm sao để giảm thiểu tai nạn giao thông
- + Hành động vì một môi trường giao thông an toàn
- +...

- Phương thức biểu đạt chính là nghị luận.

Câu 2.

Tác giả cho rằng: Trong lĩnh vực tai nạn giao thông, thần chết là một kẻ mù lòa bởi vì:

- + Thần chết - ý nói đến cái chết - không phân biệt người tốt, kẻ xấu mà có thể cướp đi mạng sống của bất kỳ ai đó trên đường.
- + Những kẻ lạng lách đánh võng trên đường có thể gây ra tai nạn cho những người tham gia giao thông nghiêm túc, có trách nhiệm.
- + Trong khi, những kẻ thiếu ý thức lại có thể vẫn bình yên để tiếp tục đi gây ra tai họa cho những người khác.

Câu 3.

An toàn giao thông có tác động lớn đến quá trình hội nhập của Việt Nam với thế giới:

- + Xây dựng hình ảnh đất nước Việt Nam thân thiện và an toàn, là điểm đến phù hợp cho mọi công dân trên thế giới.
- + An toàn giao thông cũng là một biểu hiện của những phẩm chất, trí tuệ và sự văn minh: cẩn thận, quý trọng con người, tự giác, ý thức và có trách nhiệm,... Đó là những tố chất quan trọng để bạn bè thế giới tìm đến Việt Nam đầu tư, du lịch và kết bạn.

Câu 4.

Thí sinh chủ động đưa ra ý kiến của bản thân, đảm bảo được yêu cầu về nội dung và hình thức như sau:

- Nội dung: trình bày giải pháp, đề xuất cá nhân để giảm thiểu tình trạng “lưỡi hái tử thần” hoành hành trên phố” và bàn luận ngắn gọn về những giải pháp đó.

- Hình thức: đoạn văn ngắn, khoảng 8-10 dòng, diễn đạt mạch lạc.

Gợi ý:

Để những lỗi hái tử thần không còn ngênh ngang trên phố thì điều quan trọng bậc nhất là phải nâng cao được ý thức của những con người ngồi trên phương tiện tham gia giao thông để họ không còn đồng hành với thần chết. Không còn vừa say vừa lái xe, không còn lạng lách, không còn mất tập trung khi điều khiển phương tiện, không còn vượt quá tốc độ cho phép. Tất cả sẽ giúp tai nạn giao thông bị đẩy lùi. Bên cạnh đó, sự kiểm soát chặt chẽ và tích cực tuyên truyền của nhà nước cũng có vai trò quan trọng. Một điều không thể thiếu đó là sự đồng bộ của nền tảng giao thông và đảm bảo chất lượng của phương tiện giao thông cũng là một giải pháp quan trọng. An toàn giao thông là trách nhiệm của mỗi gia đình, mỗi cá nhân là vì thế!

II. LÀM VĂN

Câu 1.

• Yêu cầu chung:

- Nội dung:

- + Xác định đúng vấn đề nghị luận;
- + Thể hiện được quan điểm cá nhân, đảm bảo được tính nhân văn trong bài viết;
- + Triển khai vấn đề thành các luận điểm, luận cứ phù hợp, trình tự hợp lí, lập luận chặt chẽ; sử dụng phù hợp các thao tác lập luận; biết kết hợp giữa nêu lí lẽ và đưa dẫn chứng.

- Hình thức:

- + Đảm bảo cấu trúc đoạn văn nghị luận;
- + Đoạn văn mạch lạc, diễn đạt trôi chảy, bảo đảm tính liên kết;
- + Lời văn có cá tính và cảm xúc;
- + Không mắc lỗi chính tả, từ ngữ, ngữ pháp.

• Yêu cầu cụ thể:

Hệ thống ý	<i>Dẫn dắt</i>	- Nêu từ khóa: Nâng cao ý thức trong tham gia giao thông – tiêu chuẩn của con người văn minh, đô thị văn minh, đất nước văn minh.
	<i>Giải thích</i>	- Ý thức tham gia giao thông là trách nhiệm và cách thức của mỗi người khi điều khiển và sử dụng các phương tiện giao thông.
	<i>Phân tích</i>	- Thực trạng ý thức tham gia giao thông của người Việt như thế nào? + Những năm gần đây, ý thức tham gia giao thông của người Việt có nâng lên đáng kể so với trước (dẫn chứng). + Tỷ lệ tai nạn giao thông có giảm, nhưng vẫn còn cao, vẫn có những trường hợp tai nạn giao thông đau lòng xảy ra, xuất phát từ ý thức tham gia của người điều khiển phương tiện. - Vì sao nâng cao ý thức trong tham gia giao thông là tiêu chuẩn của con người văn minh, đô thị văn minh, đất nước văn minh?

		+ Vì ý thức khi tham gia giao thông là kết quả của nền giáo dục tốt, là biểu hiện của những con người có trách nhiệm, quý trọng tính mạng con người và có tri thức. + Vì nâng cao ý thức tham gia giao thông cần có sự đồng tâm của tất cả thành viên trong một cộng đồng. + Vì khi giao thông an toàn, hình ảnh của con người, đô thị hay đất nước đó sẽ bình yên và đẹp đẽ hơn trong mắt của bạn bè quốc tế.
	Phản biện	- Ý thức tham gia tốt nhưng cơ sở hạ tầng yếu kém vẫn không thể đảm bảo hình ảnh của cộng đồng văn minh + Thực tế cho thấy, ý thức tham gia giao thông mới chính là nguyên nhân dẫn đến những tai nạn thương tâm. + Nâng cao ý thức phải được kết hợp với nâng cao cơ sở hạ tầng giao thông
	Liên hệ	- Bài học/Liên hệ + Từ khóa. Tham gia giao thông có trách nhiệm.

Câu 2.

• Yêu cầu chung:

- Thí sinh biết kết hợp kiến thức và kỹ năng về dạng bài nghị luận văn học để tạo lập văn bản. Bài viết phải có bố cục rõ ràng, đầy đủ.
- Văn viết có cảm xúc, thể hiện khả năng phân tích, cảm thụ, nhiều những khám phá mới mẻ, diễn đạt trôi chảy, đảm bảo tính liên kết; không mắc lỗi chính tả, từ ngữ, ngữ pháp.

• Yêu cầu cụ thể:

ĐỌC HIỂU YÊU CẦU ĐỀ			
- Đối tượng chính, trọng tâm kiến thức: Chiếc thuyền ngoài xa - Dạng bài: Phân tích - Yêu cầu: Thông qua việc phân tích hình tượng người đàn bà hàng chài, người viết làm sáng rõ ý kiến bàn luận: người đàn bà hàng chài trong Chiếc thuyền ngoài xa chính là “hạt ngọc ẩn giấu trong bề sâu tâm hồn con người” mà nhà văn cất công tìm kiếm.			
TIẾN TRÌNH BÀI LÀM			
KIẾN THỨC	HỆ THỐNG Ý	NỘI DUNG CẦN ĐẠT	ĐIỂM
CHUNG	Giới thiệu tác giả - tác phẩm	- Nguyễn Minh Châu (1930-1989) là gương mặt nhà văn tiêu biểu trong văn học giai đoạn chống Mỹ và sau giải phóng. Ông là một trong số những nhà văn đầu tiên của thời kì đổi mới đã đi sâu khám phá sự thật đời sống ở bình diện đạo đức, thế sự. Ngòi bút ấy giàu	0.5

		trách nhiệm, giàu suy tư, trầm trở và khám phá. - <i>Chiếc thuyền ngoài xa</i> được in lần đầu trong tập <i>Bến quê</i>, sau được tác giả lấy làm tên chung cho cả tập truyện ngắn từ truyện <i>Bức tranh trở đi</i>, in năm 1987. <i>Chiếc thuyền ngoài xa</i> là truyện ngắn rất tiêu biểu trong văn nghiệp của Nguyên Minh Châu, đồng thời cũng là tác phẩm tiêu biểu cho hướng tiếp cận đời sống từ góc độ thể sự của nhà văn ở giai đoạn sáng tác thứ hai - hậu chiến tranh.	
TRỌNG TÂM	Giải thích ý kiến	- Hình tượng người đàn bà hàng chài trong <i>Chiếc thuyền ngoài xa</i> chính là “hạt ngọc ẩn giấu trong bề sâu tâm hồn con người” mà nhà văn cất công tìm kiếm. + Hạt ngọc ẩn giấu trong bề sâu tâm hồn con người: Để chỉ vẻ đẹp tâm hồn, điều làm nên giá trị của một con người + Vẻ đẹp của người đàn bà hàng chài: vẻ đẹp tâm hồn được giấu kín bởi vẻ ngoài lầm lũi, thô kệch xấu xí + Vẻ đẹp ấy nếu không đi sâu, khám phá sẽ không bao giờ thấy được, cảm nhận được.	1.5
	Phân tích làm sáng tỏ ý kiến	Những nỗi thống khổ của người đàn bà hàng chài - Ngoại hình xấu xí: “Người đàn bà chạc ngoài 40, một thân hình quen thuộc của đàn và vùng biển, cao lớn với những đường nét thô kệch. Mụ rỗ mặt khuôn mặt mệt mỏi sau một đêm thức trắng kéo lưới, tái ngắt, dường như đang buồn ngủ”. - Vòng luẩn quẩn của cái nghèo đói, đông con bấp bênh: + Có những ngày biển động, gia đình đó đã phải ăn món xương rồng luộc chấm muối cả tháng trời. Cái thứ thức ăn mà đến cả vật còn chê. Đó không chỉ là nỗi khổ đau về vật chất, mà hệ lụy của nó còn tai hại không ngờ. Cái nghèo đói khiến người chồng trở nên cục cằn thô lỗ. Cái nghèo khiến những đứa con phải chịu món ăn khủng khiếp rồng rã, ngày này tháng nọ. + Nỗi khổ thứ hai bấp bênh gia đình người đàn bà hàng chài chính là đông con, với những gia đình ngư dân, nhà nào cũng một sấp con trên dưới mười đứa. Ta có thể tưởng tượng cảnh trên con thuyền lưới vó chật chội, bày con nheo nhóc, công việc thì cực nhọc, lại thêm bụng mang dạ chửa. - Bạo hành gia đình diễn ra thường xuyên: Nỗi khổ thứ ba với người đàn bà hàng chài chính là nỗi khổ từ nạn bạo hành. Người đàn bà bị đánh đập từ chính người mình yêu thương và hết mực	1.5

	mang ơn. Vẻ đẹp toả sáng của người đàn bà hàng chài: - Lòng bao dung, nhân ái, vị tha: + Nếu như cả Phác, Đẩu, Phùng đều nhìn người đàn ông hàng chài với một thái độ hằn học, căm phẫn, đều chung quan điểm, đó là một kẻ vũ phu, tàn nhẫn... thì với người đàn bà, chị đã nhìn chồng mình như một nạn nhân của đói nghèo. + Chị nhận hết phần thua thiệt về mình, nhận hết trách nhiệm về mình, trong suốt câu chuyện dài dằng dặc của đời mình người đàn bà không tỏ ra oán giận. - Sự thấu hiểu lẽ đời: + Với người đàn bà hàng chài, ẩn đằng sau lớp vỏ thất học, lam lũ kia, chị lại là người phụ nữ rất thấu hiểu lẽ đời. + Trong vai “chị”, người đàn bà sắc sảo ấy đã làm thay đổi nhận thức một chiều của Phùng và Đẩu. Chị lên án họ vì thiếu sự đồng cảm, thiếu cái nhìn khách quan. - Đức hi sinh - lòng thương con vô bờ bến + Tình thương con ở người mẹ ấy sâu sắc đáng ngưỡng mộ. Vì thương con mà chị quặn lòng gửi thằng Phác lên rừng ở với ông ngoại nó. Vì thương con và để tránh sự tổn thương cho những tâm hồn con trẻ nên chị đã bảo lão chồng “có đánh thì đưa tôi lên bờ mà đánh + Chị luôn nhìn về các con, lấy các con làm điểm tựa, là chỗ dựa tinh thần để sống.	
	Bàn luận - Khẳng định: Nhân vật người đàn bà hàng chài chính là hạt ngọc lấp lánh, là viên ngọc ẩn giấu sau lớp bề ngoài lấm láp của cuộc sống - Qua nhân vật người đàn bà hàng chài, tác giả muốn gửi đến người đọc những suy ngẫm sâu sắc về cuộc đời, về nghệ thuật. Chiếc thuyền ngoài xa mang đến một bài học đúng đắn về cách nhìn nhận cuộc sống con người.	0.5

Bài làm mẫu:

Nguyễn Minh Châu là một trong số những nhà văn tiêu biểu với rất nhiều các tác phẩm được sáng tác trong thời kì kháng chiến chống Mỹ và hậu chiến tranh. Như lời đánh giá của nhà văn Nguyễn Khải “Nguyễn Minh Châu là người kế tục xuất sắc những bậc thầy của nền văn xuôi Việt Nam và cũng là người mở đường rực rỡ cho những cây bút trẻ tài năng sau này”. Ông đã để cho lớp người đi sau một tác

phẩm rất đặc sắc mang tên *Chiếc thuyền ngoài xa* với nguồn cảm hứng vô tận và những bài học từ cuộc sống. Nhân vật trung tâm cho câu chuyện của ông chính là người đàn bà hàng chài - người phụ nữ xuất hiện thật lem luốc, xấu xí, nhưng ẩn sâu trong bề ngoài lấm láp đó là cái lấp lánh của vẻ đẹp tâm hồn. Chính vì vậy mà đã có ý kiến cho rằng: Hình tượng người đàn bà hàng chài trong *Chiếc thuyền ngoài xa* chính là “hạt ngọc ẩn giấu trong bề sâu tâm hồn con người” mà nhà văn cất công tìm kiếm.

Nguyễn Minh Châu (1930-1989) là gương mặt nhà văn tiêu biểu trong văn học giai đoạn chống Mỹ và sau giải phóng. Ông là một trong số những nhà văn đầu tiên của thời kì đổi mới đã đi sâu khám phá sự thật đời sống ở bình diện đạo đức, thể sự. Ngòi bút ấy giàu trách nhiệm, giàu suy tư, trần trụi và khám phá. *Chiếc thuyền ngoài xa* được in lần đầu trong tập *Bến quê*, sau được tác giả lấy làm tên chung cho cả tập truyện ngắn từ truyện *Bức tranh trở đi*, in năm 1987. Chiếc thuyền ngoài xa là truyện ngắn rất tiêu biểu trong văn nghiệp của Nguyễn Minh Châu, đồng thời cũng là tác phẩm tiêu biểu cho hướng tiếp cận đời sống từ góc độ thể sự của nhà văn ở giai đoạn sáng tác thứ hai - hậu chiến tranh.

Hình tượng người đàn bà hàng chài trong *Chiếc thuyền ngoài xa* chính là “hạt ngọc ẩn giấu trong bề sâu tâm hồn con người” mà nhà văn cất công tìm kiếm. Có thể hiểu “hạt ngọc ẩn giấu trong bề sâu tâm hồn con người” để chỉ vẻ đẹp tâm hồn, điều làm nên giá trị của một con người, vẻ đẹp của người đàn bà hàng chài, đó không phải là vẻ đẹp của ngoại hình, mà là vẻ đẹp tâm hồn được giấu kín bởi vẻ ngoài lấm láp, thô kệch xấu xí. Vẻ đẹp ấy nếu không đi sâu, khám phá sẽ không bao giờ thấy được, cảm nhận được.

Người đàn bà hiện lên trong câu chuyện của nhiếp ảnh gia Phùng là một người đầy nhọc nhằn, lam lũ. Chị là hiện thân của những thống khổ của người phụ nữ làm nghề chài lưới. Nguyễn Minh Châu với những nét vẽ tinh tế đã phác họa nên một hình ảnh giàu sức gợi “*Người đàn bà chạc ngoài 40, một thân hình quen thuộc của đàn bà vùng biển, cao lớn với những đường nét thô kệch. Mụ rỗ mặt. Khuôn mặt mệ mỗi sau một đêm thức trắng kéo lưới, tái ngắt và dường như đang buồn ngủ*”. Đối với một người phụ nữ, ngoại hình xấu xí cũng là một bất hạnh. Bởi hệ lụy của nó khiến cho cuộc đời người đàn bà hàng chài thêm bao cơ cực. Vì vốn dĩ người đàn bà ấy sinh ra trong một gia đình khá giả ở đất liền, rõ ràng cái cơ cực của bà nó đến khi bà lập gia đình. Còn trước đó, ắt hẳn cuộc đời người đàn bà dễ chịu hơn rất nhiều. Nhưng vì khuôn mặt rỗ chẳng chít sau một bận lên đậu mùa, nên trai trong phố không ai lấy. Lẽ vì thế, nên người đàn bà luôn thầm biết ơn người con trai hàng chài đã lấy mình. Cho mình được làm vợ, làm mẹ. Nhưng đồng thời với đó, cái khắc nghiệt của cuộc đời mới ập xuống.

Đời người đàn bà hàng chài ấy chìm trong cái vòng luẩn quẩn của cái nghèo đói, đông con bám riết. Nỗi khổ trực tiếp, là nguyên nhân chính cho bao xung đột, khổ đau với người đàn bà hàng chài chính là nghèo đói. Cái nghèo nó bám riết từ khi đất nước còn chiến tranh đến khi đất nước đã yên bóng giặc. Có những ngày biển động, gia đình đó đã phải ăn món xương rồng luộc chấm muối cả tháng trời. Cái thứ thức ăn mà đến cả vật còn che. Đó không chỉ là nỗi khổ đau về vật chất, mà hệ lụy của nó còn tai hại không ngờ. Cái nghèo đói khiến người chồng trở nên cục cằn thô lỗ. Cái nghèo khiến những đứa con phải chịu món ăn khủng khiếp rỗng rã, ngày này tháng nọ. Và tất cả những khó chịu ấy, nỗi đau ấy, người đàn

bà phải hứng chịu gấp đôi so với những thành viên còn lại. Bởi, khi túng quẫn, người chồng đã trút sự bực tức vào lưng vợ. Và có người mẹ nào, nhìn thấy những đứa con đói khát lại cam tâm.

Nỗi khổ thứ hai bám riết gia đình người đàn bà hàng chài chính là đông con, với những gia đình ngư dân, nhà nào cũng một sấp con trên dưới 10 đứa. Ta có thể tưởng tượng cảnh trên con thuyền lưới vó chật chội, bảy con nheo nhóc, công việc thì cực nhọc, lại thêm bụng mang dạ chửa. Chưa kể, như ông cha ta từng nói: “người chữa là cửa mả”, thêm điều kiện thiếu thốn, những lần sinh nở là chạm đến lưỡi hái tử thần. Hơn nữa, thêm một đứa con là gia đình phải gánh thêm một miệng ăn.

Nỗi khổ thứ ba với người đàn bà hàng chài chính là nỗi khổ từ nạn bạo hành. Người đàn bà bị đánh đập từ chính người mình yêu thương và hết mực mang ơn. Cho nên, không chỉ gây nên nỗi đau đớn về mặt thể xác, nỗi đau về mặt tinh thần lại càng thêm nặng nề. Hơn nữa, mỗi lần cảnh bạo hành diễn ra, tổ ấm lại thêm một lần lung lay, rạn vỡ, nhưng đứa con lại thêm những rạn nứt tâm hồn, tuổi thơ bị hủy hoại.

Những nỗi khổ kể trên là phần ngoài, là hiện thân lấm láp vây bọc lấy chị, nhưng ẩn sâu bên trong là vẻ đẹp toả sáng. Trước hết là vẻ đẹp của lòng bao dung, nhân ái và vị tha. Nếu như cả Phác, Đầu, Phùng đều nhìn người đàn ông hàng chài với một thái độ hằn học, căm phẫn, đều chung quan điểm, đó là một kẻ vũ phu, tàn nhẫn... thì với người đàn bà, chị đã nhìn chồng mình như một nạn nhân của đói nghèo. Trước đây, chồng chị chưa bao giờ đánh chị, là người đàn ông hiền lành cục tính. Người đàn ông ấy đã từ chối đi lính cho Ngụy, từ chối chĩa mũi súng vào đồng bào mình, ắt hẳn không thể là người xấu. Hơn thế nữa, trên thuyền cũng có lúc vợ chồng hòa thuận, vui vẻ. Người phụ nữ ấy nhận hết phần thua thiệt về mình, nhận hết trách nhiệm về mình. Chị nhận mình là kẻ không nhan sắc: *“từ nhỏ tôi đã là một đứa con gái xấu xí”*. Nhận mình khổ là do đề nhiều: *“cũng tại đàn bà ở thuyền chúng tôi đề nhiều quá”*. Với chồng, trong suốt câu chuyện dài dằng dặc của đời mình người đàn bà không tỏ ra oán giận.

Ẩn đằng sau lớp vỏ thất học, lam lũ kia, người đàn ông hàng chài hiện lên là người phụ nữ rất thấu hiểu lẽ đời. Nguyễn Minh Châu đã đặt ra một tình huống độc đáo, là lúc người đàn bà đột ngột thay đổi cách xưng hô từ “con” thành “chị”. Sự thay đổi ngôi thứ này khiến cho Phùng và Đầu không khỏi ngạc nhiên. Có thể nói đây là “cuộc cách mạng trong xưng hô của người đàn bà”; và sau đó làm nên “cuộc cách mạng trong nhận thức” của Phùng và Đầu (chữ dùng của GS. Nguyễn Đăng Mạnh). Trong vai “chị”, người đàn bà sắc sảo ấy đã làm thay đổi nhận thức một chiều của Phùng và Đầu. Chị lên án họ vì thiếu sự đồng cảm, thiếu cái nhìn khách quan. Không thể bỏ chồng dù hằn tàn bạo cũng bởi vì chị hiểu thế nào là *“nỗi vất vả của người đàn bà trên một chiếc thuyền không có đàn ông”*; người đàn ông là trụ cột của gia đình; sẽ như thế nào nếu bị kịch ly hôn xảy ra? Chị và sắp nhỏ sẽ sống như thế nào khi không có người đàn ông để cheo chở khi phong ba”; không có người đàn ông khoẻ mạnh, biết nghề, làm ăn nuôi con thì cuộc sống của người phụ nữ và đàn con sẽ như thế nào giữa đại dương của số phận? Rõ ràng Phùng và Đầu là những kẻ có học, nhưng các anh còn thiếu vốn sống, thiếu sự từng trải. Chính điều này đã mang đến sự đánh giá, nhìn nhận thiếu khách quan, thiếu sự cảm thông.

Và cuối cùng, vẻ đẹp lấp lánh trong tâm hồn người đàn bà hàng chài hiện lên qua tình yêu thương con vô bờ bến, người phụ nữ truyền thống ấy luôn quan niệm: lấy chồng thì phải theo chồng rồi nuôi cho con khôn lớn. Chị chấp nhận tất cả vì con: *“Đàn bà ở thuyền chúng tôi phải sống cho con chứ không thể sống cho mình như ở trên đất được!”*. Tình thương con ở người mẹ ấy sâu sắc đáng ngưỡng mộ. Vì thương con mà chị quặn lòng gửi thằng Phác lên rừng ở với ông ngoại nó. Vì thương con và để tránh sự tổn thương cho những tâm hồn con trẻ nên chị đã bảo lão chồng có đánh thì *“đưa tôi lên bờ mà đánh”*. Tình thương con ấy không chỉ gắn liền với cảm xúc, tình cảm mà còn gắn liền với lý trí và trách nhiệm của một người mẹ. Chị luôn nhìn về các con, lấy các con làm điểm tựa, là chỗ dựa tinh thần để sống. Khi nhắc đến con, mắt chị sáng lên niềm vui và hạnh phúc. Câu trả lời của chị cũng đầy vẻ tự hào: *“Vui nhất là lúc ngồi nhìn đàn con tôi chúng nó được ăn no...”*. Chị đã lấy những niềm vui bé nhỏ góp nhặt trong cuộc đời để khóa lấp niềm đau, lấy niềm tin để vá vết thương đời cay cực.

Khép những trang sách kể về cuộc đời một người đàn bà vô danh trên vùng biển, nhưng dư âm của câu chuyện vẫn cứ day dứt, ám ảnh người đọc. Phải chăng sau câu chuyện rất buồn này, trái tim nhân hậu của Nguyễn Minh Châu vẫn âm áp niềm tin yêu cuộc sống, trân trọng vẻ đẹp của tuổi thơ, của tình mẫu tử, sự can đảm và tấm lòng bao dung của người phụ nữ? Đó không phải là vẻ đẹp chói chang, hào hùng mà là những hạt ngọc khuất lấp, lẫn trong cái lấm láp, lam lũ của đời thường.

I. ĐỌC HIỂU (3 điểm)

Đọc đoạn trích sau và thực hiện các yêu cầu:

Khi người khác nói, chúng ta có cái kiểu nghe đại loại theo bốn cách: kiểu phớt lờ họ, chẳng chú ý nghe gì cả; hoặc giả như có nghe, ầm ừ cho qua chuyện; hoặc nghe có chọn lọc, nghe từng phần nào đó của câu chuyện thôi; và nghe chăm chú, quan tâm và tập trung vào những gì họ đang nói. Nhưng mấy ai trong chúng ta có được trình độ nghe cao: nghe với lòng thấu cảm.

Khi chúng ta biết nghe với lòng thấu cảm, chúng ta không nghe theo cách “chủ động ” hoặc “ngờ vực” mà thực chất chẳng hơn gì cách nghe hờ hững, nghe có tính chất “xã giao”, có khi còn làm tổn thương đến “người được nghe” – kiểu nghe để đối đáp, để không chế, để toan tính.

Khi tôi nói tôi nghe với lòng thấu cảm, có nghĩa là tôi nghe với ý hướng để hiểu. Có nghĩa là tôi hiểu người khác trước, để hiểu được họ thực sự. [...] Đó là cách nghe đi vào lòng người. Cả hai nhìn thế giới theo cùng một cách nhìn và cùng hiểu nhau.

Thấu cảm khác với thương cảm. Thương cảm là một dạng của sự tán thành, một dạng của cách đánh giá và đôi khi là sự đáp ứng tình cảm có tính bao trùm, che chở. Con người lại thường ưa kiểu thương cảm này. Nó làm cho họ phụ thuộc. Còn việc lắng nghe với lòng thấu cảm không nhất thiết đòi sự tán thành; mà là việc bạn hiểu người đó đầy đủ, sâu xa với tất cả tình cảm và hiểu biết của bạn.

Lắng nghe với lòng thấu cảm vượt xa cả sự ghi nhận, hoặc đặt vấn đề, hay đơn thuần chỉ hiểu những gì họ nói ra thôi. Trên thực tế, theo các chuyên gia về giao tiếp thì trong những giao tiếp của chúng ta, chúng ta chỉ thể hiện 10% bằng lời nói, 30% khác là những âm động, còn tới 60% là ngôn ngữ của cơ thể. Trong việc lắng nghe có tính chất thấu cảm, chúng ta không chỉ nghe bằng tai mà còn nghe bằng mắt và bằng con tim. Bạn nghe để cảm nhận, nghe để tìm ra ý nghĩa. Bạn nghe để biết cách sống. Bạn vận dụng cả bán cầu phải và bán cầu trái của não. Bạn cảm nhận, bạn trực cảm, bạn cảm thấy.

Lắng nghe với lòng thấu cảm còn cho bạn một khả năng vì nó cung cấp cho bạn những dữ liệu chính xác để hành xử. Thay vì khur khur giữ lấy những gì là của mình, xử sự với thực tại bên trong tâm trí của người khác, bạn đang lắng nghe để hiểu, bạn giao tiếp và lĩnh hội một tâm hồn.

(Stephen R. Covey, *Bảy thói quen của người thành đạt*, NXB Tổng hợp TP. Hồ Chí Minh)

Câu 1. Chỉ ra 2 phép liên kết chủ yếu được sử dụng trong đoạn trích?

Câu 2. Tác giả đã liệt kê những kiểu nghe nào, việc nghe với sự thấu cảm cao hơn các kiểu nghe khác như thế nào?

Câu 3. Anh/chị hiểu như thế nào về số liệu và quan điểm mà tác giả đưa ra: “*Trên thực tế, theo các chuyên gia về giao tiếp thì trong những giao tiếp của chúng ta, chúng ta chỉ thể hiện 10%*) bằng lời nói,

---

30% khác là những âm động, còn tới 60%) là ngôn ngữ của cơ thể. Trong việc lắng nghe có tính chất thấu cảm, chúng ta không chỉ nghe bằng tai mà còn nghe bằng mắt và bằng con tim?”

Câu 4. Anh/chị rút ra được thông điệp, bài học gì sau khi đọc hiểu văn bản.

II. LÀM VĂN (7 điểm)

Câu 1. Viết đoạn văn 200 chữ với nhan đề: Ý nghĩa của việc biết lắng nghe.

Câu 2. Phân tích nét đẹp truyền thống và hiện đại của hình tượng Em trong đoạn thơ dưới đây:

*Dữ dội và dịu êm
Ồn ào và lặng lẽ
Sông không hiểu nổi mình
Sóng tìm ra tận bể.*

*Ôi con sóng ngày xưa
Và ngày sau vẫn thế
Nỗi khát vọng tình yêu
Bồi hồi trong ngực trẻ*

(Sóng - Xuân Quỳnh)

LỜI GIẢI CHI TIẾT

I. ĐỌC HIỂU

Câu 1.

- Hai phép liên kết:
- + Phép lặp: “*nghe*”, “*chúng ta*” lặp lại ở cả hai câu trong đoạn.
- + Phép nối: “*nhưng*” ở câu sau nối với ý câu trước thể hiện ý trái ngược.

Câu 2.

- Tác giả chỉ ra có 5 cách nghe:
- + “*Kiểu phớt lờ họ, chẳng chú ý nghe gì cả*”
- + “*Giả như có nghe, âm ừ cho qua chuyện*”
- + “*Nghe có chọn lọc, nghe từng phần nào đó của câu chuyện thôi*”
- + “*Nghe chăm chú, quan tâm và tập trung vào những gì họ đang nói.*”
- + “*Nghe với lòng thấu cảm.*”
- Tác giả cho rằng nghe với lòng thấu cảm là nghe với trình độ cao hơn, cụ thể:
- + Nghe thông thường chỉ để xã giao, để đối đáp hoặc không chế, toan tính,...; nghe với lòng thấu cảm trước hết là để hiểu được người khác một cách thực sự.
- + Nghe với lòng thấu cảm vượt xa cả sự ghi nhận hoặc chỉ đơn thuần là để hiểu những gì người khác nói ra; đó là cách nghe không chỉ bằng tai mà còn bằng mắt, bằng tâm hồn, bằng trái tim.

Câu 3.

- Từ nhận định của tác giả khi bàn luận về cách lắng nghe, có thể đưa ra những nội dung lý giải như sau:
- + Khi biểu đạt một thông tin, người nói thể hiện qua nhiều phương tiện khác nhau: lời nói, âm động, ngôn ngữ cơ thể.
  - + Trong số đó, đa phần các nội dung muốn biểu đạt lại được bộc lộ các yếu tố ngoài lời nói: 30% âm động, 60% ngôn ngữ cơ thể.
  - + Vì vậy, người nghe cần có sự chú tâm và tinh tế, sử dụng nhiều giác quan (thị giác, thính giác và xúc giác) để có thể thấu hiểu được nội dung người nói muốn truyền đạt.

Câu 4.

- Thí sinh chủ động đưa ra ý kiến của bản thân, đảm bảo được yêu cầu về nội dung và hình thức như sau:
- Nội dung: trình bày được bài học/thông điệp cá nhân rút ra từ văn bản và bàn luận ngắn gọn về thông điệp đó.
- Bài học/Thông điệp: rèn luyện năng lực nghe với lòng thấu cảm; nhận biết sự quan tâm của người đối diện qua cách họ lắng nghe mình nói;...
- Hình thức: đoạn văn ngắn, khoảng 8 – 10 dòng, diễn đạt mạch lạc.

II. LÀM VĂN

Câu 1.

- Yêu cầu chung:

- Nội dung:

- + Xác định đúng vấn đề nghị luận;
- + Thể hiện được quan điểm cá nhân, đảm bảo được tính nhân văn trong bài viết;
- + Triển khai vấn đề thành các luận điểm, luận cứ phù hợp, trình tự hợp lý, lập luận chặt chẽ; sử dụng phù hợp các thao tác lập luận; biết kết hợp giữa nêu lý lẽ và đưa dẫn chứng.

- Hình thức:

- + Đảm bảo cấu trúc đoạn văn nghị luận;
- + Đoạn văn mạch lạc, diễn đạt trôi chảy, bảo đảm tính liên kết;
- + Lời văn có cá tính và cảm xúc;
- + Không mắc lỗi chính tả, từ ngữ, ngữ pháp.

• **Yêu cầu cụ thể:**

Hệ thống ý	<i>Dẫn dắt</i>	- Nêu từ khóa: lắng nghe
	<i>Giải thích</i>	- Lắng nghe là một năng lực của con người, biểu hiện ở việc họ tiếp thu được thông tin mà người nói muốn truyền tải qua giao tiếp. Có nhiều mức độ lắng nghe khác nhau, tùy vào khả năng và mục đích giao tiếp của mỗi người.
	<i>Phân tích</i>	- Biết lắng nghe có ý nghĩa như thế nào? + Lắng nghe sẽ mang đến hiệu quả bất ngờ trong giao tiếp vì con người có nhu cầu được khẳng định, được công nhận, được đánh giá đúng mức,... + Bản thân người biết lắng nghe cũng trau dồi cho mình được những năng lực quan trọng trong cuộc sống: cách tiếp nhận, cách phản ứng,... + Lắng nghe là biểu hiện của sự sẻ chia, có sức mạnh to lớn, làm gia tăng niềm vui và giảm thiểu nỗi buồn,... - Vì sao cần rèn luyện kỹ năng lắng nghe? + Vì lắng nghe là một năng lực tự nhiên, nhưng cần được trau dồi thường xuyên thông qua rèn luyện. + Vì lắng nghe với lòng thấu cảm là chìa khóa của thành công, vì khi biết lắng nghe, cũng tức là bạn đã biết chọn lọc thông tin, quan sát tinh tế, bồi dưỡng trực giác và đặc nhân tâm.
	<i>Phản biện</i>	- Phân biệt lắng nghe bằng trái tim, bằng sự thấu cảm với lắng nghe qua loa, chiếu lệ + Lắng nghe bằng trái tim giúp kết nối mọi người. + Lắng nghe qua loa làm giảm hiệu quả tương tác và giao tiếp.
	<i>Liên hệ</i>	- Bài học/Liên hệ + Từ khóa. Bắt đầu rèn luyện từ lắng nghe bản thân mình và lắng nghe những người mình quan tâm. Sau đó, mới mở rộng ra thành năng lực trong cuộc sống.

Câu 2.

• Yêu cầu chung

- Thí sinh biết kết hợp kiến thức và kỹ năng về dạng bài nghị luận văn học để tạo lập văn bản. Bài viết phải có bố cục rõ ràng, đầy đủ; văn viết có cảm xúc, thể hiện khả năng phân tích, cảm thụ.
- Diễn đạt trôi chảy, đảm bảo tính liên kết; không mắc lỗi chính tả, từ ngữ, ngữ pháp.

• Yêu cầu cụ thể:

ĐỌC HIỂU YÊU CẦU ĐỀ			
- Đối tượng chính, trọng tâm kiến thức: <i>Sóng</i> - Dạng bài: <i>Phân tích</i> - Yêu cầu: <i>Làm rõ vẻ đẹp truyền thống và hiện đại trong kho 1, 2 qua việc phân tích, cảm nhận nội dung và nghệ thuật.</i>			
TIẾN TRÌNH BÀI LÀM			
KIẾN THỨC	HỆ THỐNG Ý	NỘI DUNG CẦN ĐẠT	Điểm
CHUNG	Khái quát vài nét về tác giả - tác phẩm	- Xuân Quỳnh (1942 – 1988) là nhà thơ nữ hiện đại hiếm hoi xuất hiện nổi bật trên thi đàn văn học thời kỳ kháng chiến chống Mỹ. Xuân Quỳnh được xem là nữ thi sĩ nổi tiếng với nhiều bài thơ tình được nhiều người biết đến như <i>Thuyền và Biển</i>, <i>Sóng</i>, <i>Thơ tình cuối mùa thu</i>, <i>Tiếng gà trưa</i>... Thơ chị luôn ấm áp những cảm xúc, những cung bậc tình cảm, nhiều lo âu và luôn da diết cho những khát vọng đời thường như chính tính cách con người chị vậy. - Và <i>Sóng</i>, có lẽ cũng được viết ra trong những ấm áp của cung bậc cảm xúc như thế. Thi phẩm được sáng tác tại cửa biển Diêm Điền, khi nhà thơ đã từng trải qua những đau đớn, đổ vỡ trong tình yêu. Bài thơ là một trong những thi phẩm tiêu biểu nhất trong sự nghiệp sáng tác của nữ sĩ, được in trong tập thơ <i>Hoa dọc chiến hào</i>.	0.5
TRỌNG TÂM	Giải thích	- Vẻ đẹp hiện đại ở trong bài thơ <i>Sóng</i> là sự chủ động táo bạo của người con gái đang yêu với khát khao được sống, được yêu một cách tha thiết. Đó là những rung động rạo rực cùng một trái tim yêu luôn luôn có niềm tin vào sức mạnh của tình yêu. - Vẻ đẹp truyền thống là vẻ đẹp mang tính kế thừa gắn liền với người phụ nữ Việt Nam từ ngàn xưa. Đó là sự giải bày kín đáo ý nhị cùng với lòng thủy chung, son sắt nhưng cũng	0.5

		không giấu nổi những lo âu trăn trở về tình yêu và đời người.	
	Phân tích, cảm nhận	- Vẻ đẹp hiện đại: Cuộc hành trình kỳ công đi tìm tình yêu đích thực: <i>“Sóng không hiểu nổi mình Sóng tìm ra tận bể”</i> + Sóng trong tương quan với biển là một không gian nhỏ hẹp, chật chội, đầy tù túng. Người con gái Xuân Quỳnh đã khéo léo mượn hình ảnh sóng từ bờ lòng được hướng tới tình yêu tuyệt đích vô biên. Đó là thứ tình yêu chân chính đầy sự bao dung, vị tha thấu hiểu sẻ chia. + Có thể thấy, ngay trong khổ thơ đầu tiên này một nét mới mẻ trong quan niệm về tình yêu. Người con gái khao khát yêu đương nhưng không còn nhẫn nhục, cam chịu nữa. Nếu “<i>Sóng không hiểu nổi mình</i>” thì sóng dứt khoát từ bỏ nơi chật hẹp đó “<i>tìm ra tận bể</i>”, đến với cái cao rộng, cái lớn lao để tìm câu trả lời. Đặc biệt cụm từ “<i>tìm ra tận</i>” là tìm đến tận cùng, là quyết tâm thật mạnh mẽ, quyết liệt, sẽ đi đến cùng, để tìm đến nơi được vẫy vùng, được sống là mình, được thấu hiểu. - Vẻ đẹp hiện đại: khát vọng tình yêu mãnh liệt, cháy bỏng <i>“Ôi con sóng ngày xưa Và ngày sau vẫn thế Nỗi khát vọng tình yêu Bồi hồi trong ngực trẻ.”</i> + Từ cảm thán “<i>ôi</i>”: Như tiếng lòng, như lời thốt lên đầy da diết, thổn thức. Đó là tiếng lòng của người con gái đang khao khát về tình yêu. Tình yêu cũng như những con sóng, chẳng bao giờ yên bình, êm ả mà đầy những thăng trầm. Chính vì điều đó mà tình yêu còn tồn tại mãi mãi, bất tử cùng thời gian. + Tuổi trẻ sinh ra là để yêu, và tình yêu có vị trí đặc biệt cho riêng tuổi trẻ. Tình yêu đến bên ta như những con sóng nhỏ vỗ vào hồn để tìm ta bồi hồi trong lồng ngực, để tâm hồn ta trào dâng bao “<i>khát vọng</i>” còn cao. - Vẻ đẹp truyền thống được biểu hiện ở những trạng thái cảm xúc đối lập mà thống nhất trong trái tim người con gái đáng yêu. <i>“Dữ dội và dịu êm</i>	3.0

		<i>Ồn ào và lặng lẽ</i> + Hình ảnh sóng hiện ra với nhiều đối cực khác nhau. Đây là những biểu hiện thường thấy ở những con sóng gọi lên những nét tương đồng với người con gái khi yêu, lúc thì dịu dàng đắm thắm, lúc thì mạnh mẽ dữ dội. Dù cho người phụ nữ có mang bao nhiêu nét đẹp hiện đại thì dường như cũng có những nét trạng thái không bao giờ đổi thay trong trái tim yêu. + Tính khí của người con gái khi yêu là vậy, nó vốn mang trong mình nhiều đối cực mâu thuẫn nhưng đó lại là những mâu thuẫn trong thống nhất bởi tất cả đều là biểu hiện của một trái tim chân thành mãnh liệt.	
	Bàn luận, đánh giá	- Sóng luôn vận động như tình yêu gắn liền với những khát khao, trăn trở không yên, như người phụ nữ khi yêu luôn da diết nhớ nhung, cồn cào ước vọng về một tình yêu vững bền chung thủy. - Qua hình tượng sóng, tác giả phác họa được những nét đẹp truyền thống của người phụ nữ trong tình yêu: đắm thắm, dịu dàng, hồn hậu, chung thủy. Mặt khác, hình tượng sóng cũng thể hiện được nét đẹp hiện đại của người phụ nữ trong tình yêu: táo bạo, mãnh liệt, dám vượt mọi trở ngại để giữ gìn hạnh phúc; dù có pháp phông trước cái vô tận của thời gian, nhưng vẫn tin vào sức mạnh của tình yêu.	0.5

Bài làm mẫu:

Xuân Quỳnh là bà hoàng thơ tình trong lòng độc giả thi ca Việt. Xuân Quỳnh luôn đem đến cho độc giả những cái nhìn sâu sắc về tình yêu, nhà thơ thổn thức những lời thơ chân thành, có chút hồn nhiên, da diết của một trái tim khao khát yêu đương. Bài thơ *Sóng* không chỉ thành công trong cách truyền đạt ngôn ngữ mà còn ở việc nhà thơ tạo nên nhịp điệu riêng để thơ đi vào lòng người đọc một cách thú vị. Một người phụ nữ luôn da diết yêu và được yêu được nhà thơ mượn hình tượng sóng cùng nhịp điệu của sóng để nói về tiếng lòng mình:

“Dữ dội và dịu êm

Ồn ào và lặng lẽ

Sóng không hiểu nổi mình

Sóng tìm ra tận bể

Ôi con sóng ngày xưa

*Và ngày sau vẫn thế
Nỗi khát vọng tình yêu
Bồi hồi trong ngực trẻ.”*

Xuân Quỳnh (1942 - 1988) là nhà thơ nữ hiện đại hiếm hoi xuất hiện nổi bật trên thi đàn văn học thời kỳ kháng chiến chống Mỹ. Xuân Quỳnh được xem là nữ thi sĩ nổi tiếng với nhiều bài thơ tình được nhiều người biết đến như *Thuyền và Biển*, *Sóng*, *Thơ tình cuối mùa thu*, *Tiếng gà trưa*... Thơ chị luôn âm ập những cảm xúc, những cung bậc tình cảm, nhiều lo âu và luôn da diết cho những khát vọng đời thường như chính tính cách con người chị vậy. Và *Sóng*, có lẽ cũng được viết ra trong những âm ập của cung bậc cảm xúc như thế. Thi phẩm được sáng tác tại cửa biển Diêm Điền, khi nhà thơ đã từng trải qua những đau đớn, đổ vỡ trong tình yêu. Bài thơ là một trong những thi phẩm tiêu biểu nhất trong sự nghiệp sáng tác của nữ sĩ, được in trong tập thơ *Hoa dọc chiến hào*.

Ngay lời thơ mở đầu, là một sự phát hiện, khám phá về bản chất, trạng thái của sóng, về sự muôn dạng của sóng:

*“Dữ dội và dịu êm
Ồn ào và lặng lẽ
Sóng không hiểu nổi mình
Sóng tìm ra tận bể”*

Với phép liệt kê, tương phản, có thể thấy, những đặc điểm tưởng như đối lập lại thống nhất với nhau và luôn tồn tại trong một chỉnh thể là sóng. Sóng phức tạp, đa dạng về hình thức, khó hiểu về bản chất. Sự phức tạp của sóng cũng chính là đặc tính đa dạng khó giải thích của người con gái khi yêu. Người con gái trong tình yêu cũng luôn chứa đựng nhiều những đối cực, những mâu thuẫn và khó đoán. Có khi yêu mãnh liệt, rào rạt, khi lại sâu lắng, diết da; lúc sôi nổi cuồng nhiệt, khi lại dừng dưng, lạnh lùng...

Sông và bể là không gian của sóng. Nếu sông chật hẹp, sông đem đến sự tù túng, bó buộc vào những giới hạn của khoảng cách, bù lại sông an toàn và yên bình; thì bể lại là không gian mênh mông, cao rộng, bể đại diện cho cái tự do, nhưng ở bể luôn đầy bão tố, luôn chứa đựng cái hiểm nguy khó lường. Vậy sự lựa chọn của sóng là gì? Sóng bỏ sông ra bể. Bỏ nơi chật hẹp, kìm kẹp những bản tính của sóng để tìm đến nơi sóng được vẫy vùng, được “*dữ dội*”, được “*ồn ào*”. Ở sông tuy an toàn, nhưng sóng chẳng thể khám phá hết mình, chẳng thể hiểu nổi mình. Sóng chỉ như dòng chảy lặng lẽ “*dịu êm*”, “*lặng lẽ*”. Cho nên, sóng quyết từ bỏ nơi an toàn, chấp nhận thử thách gian lao, chấp nhận những bão tố ngoài bể, để tìm được bản ngã.

Hành trình của sóng tìm đến bể là hành trình từ bỏ cái chật hẹp để đến với cái lớn lao, cao rộng. Trái tim người con gái đang yêu cũng như sóng, không chấp nhận sự tầm thường nhỏ hẹp, luôn vươn tới cái lớn lao có thể đồng cảm, đồng điệu với mình. Cụm từ “*ra tận*” cho ta thấy quyết tâm mạnh mẽ của sóng, dù vượt trùng dương xa xôi, sóng vẫn quyết không bỏ cuộc, quyết tìm đến đích của cuộc hành trình. Và đó cũng là quyết tâm và sự mạnh mẽ của em, sự chủ động của em trong tình yêu, chủ động làm kiếm tìm và làm chủ số phận cuộc đời mình.

*Ôi con sóng ngày xưa
Và ngày sau vẫn thế
Nỗi khát vọng tình yêu
Bồi hồi trong ngực trẻ.”*

Khổ 2 mở đầu bằng thán từ “ôi”, vừa như thể hiện sự xúc động, vừa thể hiện những phát hiện của thi sĩ về sóng qua lăng kính thời gian. Qua chiều dài của dòng chảy thời gian bất tận, từ quá khứ ngàn xưa, buổi khai thiên lập địa, cho đến tận bây giờ hay là ngàn năm sau nữa, con sóng vẫn thế. Nghệ thuật đối lập “ngày xưa” – “ngày sau” đã khẳng định sự trường tồn của con sóng. Dù thời gian có nghiệt ngã, có làm hoán đổi, xoay vần rất nhiều điều, thì “con sóng vẫn thế”. Lời thơ như khẳng định vào sự vĩnh hằng của bản tính sóng: lúc ồn ào, khi lặng lẽ, nhưng chẳng bao giờ đứng yên. Sự trường tồn muôn đời của sóng, bản tính sóng, một thực thể tự nhiên, cũng là sự trường tồn muôn đời của tình yêu, của bản tính của người phụ nữ khi yêu. Dù là ngày xưa (quá khứ), ngày sau (tương lai) thì con người vẫn luôn khát vọng tình yêu. Soi chiếu bằng điểm nhìn thời gian, Xuân Quỳnh đã nói lên quy luật của cảm xúc mà nhân loại ai cũng sẽ trải, ai cũng luôn khao khát.

Có lần, thi sĩ Xuân Diệu cũng từng viết: “*Làm sao sống được mà không yêu/ Không nhớ, không thương một kẻ nào*”. Khi còn con người tồn tại trên cõi trần, khi đó tình yêu vẫn còn được nhắc đến, còn được ngợi ca. Ý thơ: “*Nỗi khát vọng tình yêu/ Bồi hồi trong ngực trẻ*” khiến ta cảm nhận được sức mạnh, sự mãnh liệt tình yêu mang đến cho trái tim mỗi người, dù là thanh xuân hay tóc bạc, tình yêu vẫn khiến trái tim thật trẻ trung và thổn thức, bởi tình yêu đâu phân biệt lứa tuổi.

Thông qua khổ 1 và 2, Xuân Quỳnh đồng thời cũng gửi gắm vào đó những quan niệm về tình yêu mang cả nét truyền thống và hiện đại. Vẻ đẹp hiện đại đó là cuộc hành trình kỳ công đi tìm tình yêu đích thực. Người con gái không còn cam chịu, chấp nhận mà đầy chủ động đi tìm tình yêu của cuộc đời mình, luôn mãnh liệt chủ động, sống hết mình, vượt qua tất cả để có được tình yêu cho mình, vẻ đẹp truyền thống được biểu hiện ở những trạng thái cảm xúc đối lập mà thống nhất trong trái tim người con gái đang yêu. Trong tình yêu, tâm hồn người phụ nữ không hề bình lặng mà đầy biến động: có khi sôi nổi cuồng nhiệt, cũng có khi e lệ, kín đáo, có lúc đắm thắm, lúc hờn ghen, điều đó làm nên sức hấp dẫn, sự quyến rũ đầy nữ tính của người phụ nữ.

*“Chỉ riêng điều được sống cùng nhau
Niềm sung sướng với em là lớn nhất
Trái tim nhỏ nằm trong lồng ngực
Giây phút nào tim đập chẳng vì anh.”*

(Chỉ có sóng và em – Xuân Quỳnh)

Bằng hình tượng sóng đầy đặc sắc, Xuân Quỳnh đã mang đến hơi thở đầy mới mẻ cho thơ tình Việt Nam, tình cảm nhẹ nhàng đầy nữ tính trong sóng cũng như bông hoa dọc chiến hào có thể làm dịu đi cái khốc liệt của chiến tranh, làm đắm say độc giả bao thế hệ.

I. ĐỌC HIỂU (3 điểm)

Đọc đoạn trích sau đây và trả lời các câu hỏi từ Câu 1 đến Câu 4:

... (1) *Thật vậy, Nguyễn Du, đại thi hào của dân tộc từng viết: “Sách vở đầy bốn vách/ Có mấy cũng không vừa”. Đáng tiếc, cuộc sống hiện nay dường như “cái đạo” đọc sách cũng dần phai pha. Sách in nhiều nơi không bán được, nhiều nhà xuất bản đóng cửa vì thua lỗ, đặc biệt sách bị cạnh tranh khốc liệt bởi những phương tiện nghe nhìn như ti vi, Ipad, điện thoại Smart, và hệ thống sách báo điện tử trên Internet. Nhiều gia đình giàu có thay tủ sách bằng tủ ... rượu các loại. Các thư viện lớn của các thành phố hay của tỉnh cũng chỉ hoạt động cầm chừng, cố duy trì sự tồn tại.*

... (2) *Bỗng chợt nhớ khi xưa còn bé, với những quyển sách giấu trong áo, tôi có thể đọc sách khi chờ mẹ về, lúc nấu nồi cơm, lúc tha thân trong vườn, vắt vẻo trên cây, lúc chần trâu, lúc chờ xe bus... Hay hình ảnh những công dân nước Nhật mỗi người một quyển sách trên tay lúc ngồi chờ tàu xe, xem hát, v.v... càng khiến chúng ta thêm yêu mến và khâm phục. Ngày nay, hình ảnh ấy đã bớt đi nhiều, thay vào đó là cái máy tính hay cái điện thoại di động. Song sách vẫn luôn cần thiết, không thể thiếu trong cuộc sống phẳng hiện nay...*

(Trích “Suy nghĩ về đọc sách” - Trần Hoàng Vy, Báo Giáo dục & Thời đại)

Câu 1. Nêu các thao tác lập luận cơ bản được sử dụng trong đoạn trích.

Câu 2. Anh chị nhận ra được sự khác biệt giữa việc đọc sách của thời xưa và thời nay?

Câu 3. Vì sao tác giả cho rằng: “sách vẫn luôn cần thiết, không thể thiếu trong cuộc sống phẳng hiện nay...”?

Câu 4. Anh/chị rút ra được thông điệp, bài học gì sau khi đọc hiểu văn bản.

II. LÀM VĂN (7 điểm)

Câu 1. Viết đoạn văn khoảng 200 chữ trình bày quan điểm của em về ý kiến của M.Gorki: Sách mở ra trước mắt tôi những chân trời mới.

Câu 2. Có ý kiến cho rằng nhân vật Mị trong truyện *Vợ chồng A Phủ* là một thành công của nhà văn Tô Hoài khi xây dựng con người thức tỉnh. Phân tích đoạn trích *Vợ chồng A Phủ* để làm sáng tỏ nhận định trên.

LỜI GIẢI CHI TIẾT

I. ĐỌC HIỂU

Câu 1.

– Thao tác lập luận chính là bình luận và so sánh.

Câu 2.

Theo tác giả, có sự khác biệt lớn giữa việc đọc sách của thời xưa và thời nay:

+ Thời xưa, trẻ con hay người lớn, người Việt Nam hay Nhật Bản đều yêu mến và say sưa với những cuốn sách họ có được. Họ đọc sách nhiều lúc và nhiều nơi.

+ Thời nay, sách được thay thế bằng điện thoại thông minh, máy tính bảng, tivi,... Các gia đình thay tủ sách bằng tủ rượu. Việc đọc sách bị hạn chế, nhà sách hoạt động cầm chừng và sách thì không bán được.

Câu 3.

Tác giả cho rằng: “*sách vẫn luôn cần thiết, không thể thiếu trong cuộc sống phẳng hiện nay...*” bởi vì:

+ Cuộc sống hiện đại có các công nghệ nghe nhìn cung cấp lượng thông tin lớn nhưng sách vẫn là một kênh thông tin chính thống và phổ biến, đặc biệt là trong nhà trường.

+ Sách không chỉ là một kênh thông tin mà còn là di sản của nhân loại, là văn hóa, là truyền thống,...

+ Đọc sách không chỉ cho ta tri thức mà còn giúp ta rèn luyện phẩm chất: sự điềm tĩnh, năng lực tưởng tượng, thái độ trân trọng tri thức và cơ hội trau dồi những cảm xúc,...

Câu 4.

Thí sinh chủ động đưa ra ý kiến của bản thân, đảm bảo được yêu cầu về nội dung và hình thức như sau:

- Nội dung: trình bày được bài học/thông điệp cá nhân rút ra từ văn bản và bàn luận ngắn gọn về thông điệp đó.

Bài học/Thông điệp: quý trọng sách; có cái nhìn đúng đắn về sách và văn hóa đọc; rèn luyện thói quen đọc sách;...

- Hình thức: đoạn văn ngắn, khoảng 8-10 dòng, diễn đạt mạch lạc.

II. LÀM VĂN

Câu 1.

• Yêu cầu chung:

- Nội dung:

+ Xác định đúng vấn đề nghị luận;

+ Thể hiện được quan điểm cá nhân, đảm bảo được tính nhân văn trong bài viết;

+ Triển khai vấn đề thành các luận điểm, luận cứ phù hợp, trình tự hợp lý, lập luận chặt chẽ; sử dụng phù hợp các thao tác lập luận; biết kết hợp giữa nêu lý lẽ và đưa dẫn chứng.

– Hình thức:

+ Đảm bảo cấu trúc đoạn văn nghị luận;

+ Đoạn văn mạch lạc, diễn đạt trôi chảy, bảo đảm tính liên kết;

+ Lời văn có cá tính và cảm xúc;

+ Không mắc lỗi chính tả, từ ngữ, ngữ pháp.

• Yêu cầu cụ thể:

Hệ thống ý	Dẫn dắt	– Nêu từ khóa: văn hóa và thói quen đọc sách.
	Giải thích	– <i>Sách mở ra trước mắt tôi những chân trời mới.</i> : + Sách chứa đựng tri thức nhân loại.

		+ <i>Chân trời mới</i> vừa là cái nhìn mới lạ (chủ thể), vừa là những điều mới mẻ về thế giới (đối tượng) mà ta thu nhận được trong và sau quá trình đọc sách.
	Phân tích	– Sách mở ra những chân trời mới gì cho người đọc? + Sách cung cấp những kiến thức và kỹ năng cần thiết cho cuộc sống. + Sách kết nối quá khứ - hiện tại và tương lai, cho ta những cuộc du hành lý thú. + Sách cho ta mở rộng hiểu biết về thế giới tự nhiên, xã hội và về chính con người. + Sách nuôi dưỡng tâm hồn, nâng cao ước mơ,... – Vì sao sách khiến ta làm được những điều vĩ đại ấy? + Vì sách là sự kết tinh của văn hóa và tri thức nhân loại, được lưu truyền qua muôn vàn thế hệ. + Vì sách là tâm huyết của mỗi người viết. + Vì sách được chọn lọc tự nhiên qua lịch sử, những cuốn sách có giá trị sẽ bền vững trường tồn trong thời gian.
	Phản biện	- Có phải sách nào cũng đáng quý? (có những sách ít giá trị, kém chất lượng, cần biết chọn lọc) - Làm sao để đọc được hết sách trong vô vàn ngày nay? (lựa chọn sách phù hợp với bản thân) - Đọc sách có thoát ly cuộc sống? (việc đọc sách phải phục vụ cho cuộc sống chứ không phải thoát ly khỏi cuộc sống, phải kết hợp nhuần nhị đọc sách và trải nghiệm thực tế)
	Liên hệ	- Bài học/Liên hệ + Từ khóa. Hiểu được giá trị của sách in và lên kế hoạch đọc sách, góp phần xây dựng văn hóa đọc trong tập thể: gia đình, lớp, trường và rộng hơn là cộng đồng mình sống.

Câu 2.

• Yêu cầu chung:

- Thí sinh biết kết hợp kiến thức và kỹ năng về dạng bài nghị luận văn học để tạo lập văn bản. Bài viết phải có bố cục rõ ràng, đầy đủ; văn viết có cảm xúc, thể hiện khả năng phân tích, cảm thụ.

– Diễn đạt trôi chảy, đảm bảo tính liên kết; không mắc lỗi chính tả, từ ngữ, ngữ pháp.

• Yêu cầu cụ thể:

ĐỌC HIỂU YÊU CẦU ĐỀ

- *Đối tượng chính, trọng tâm kiến thức: Vợ chồng A Phủ*

- *Dạng bài: Bàn luận ý kiến*

– Yêu cầu: Giải thích được ý kiến bàn luận, đồng thời làm rõ nội dung trọng tâm: hành trình thức tỉnh và đấu tranh của nhân vật Mị thoát khỏi xiềng xích và đến với tự do, hạnh phúc.

TIẾN TRÌNH BÀI LÀM

Kiến thức	Hệ thống ý	Phân tích chi tiết	Điểm
CHUNG	Khái quát vài nét về tác giả - tác phẩm	– Tô Hoài tên thật là Nguyễn Sen, là nhà văn có hiểu biết sâu rộng và vốn sống phong phú về phong tục, tập quán của nhiều dân tộc ở nhiều vùng miền khác nhau trên đất nước. Tác phẩm của Tô Hoài luôn hấp dẫn người đọc bởi lối kể chuyện hóm hỉnh, sinh động, bởi vốn từ vựng giàu có lạ thường. – <i>Vợ chồng A Phủ</i> là truyện ngắn thành công nhất trong ba truyện ngắn viết về đề tài Tây Bắc của ông. Tác phẩm có một giá trị hiện thực và nhân đạo đáng kể. <i>Vợ chồng A Phủ</i> in trong tập <i>Truyện Tây Bắc</i> (1954). Tác phẩm ra đời là kết quả của chuyến đi thực tế của nhà văn cùng với bộ đội giải phóng Tây Bắc. Tác phẩm thể hiện chân thực, xúc động về cuộc sống cơ cực, tủi nhục của đồng bào các dân tộc thiểu số vùng cao dưới ách thống trị của thực dân và phong kiến cùng quá trình giác ngộ cách mạng, tự vùng lên giải phóng cuộc đời.	0.5
		– “Con người thức tỉnh” chỉ một dạng nhân vật văn học vốn có số phận bất hạnh nhưng biết vươn lên đấu tranh để thay đổi cuộc đời, giành lại cho mình những niềm hạnh phúc đáng được có. – Mị là nhân vật từng nếm trải nhiều cay đắng, tủi nhục và đau khổ trải qua những năm dài bị áp bức bóc lột, bị chà đạp, giày xéo mà trở thành con người gần như vô cảm vô hồn, sống trong trạng thái nhẫn nhục, cam chịu cho thân phận mình. Cuối cùng, con người thức tỉnh dần dần “hồi sinh”, tự ý thức về quyền sống và quyền làm người của mình, phản kháng áp bức, bắt công giành lấy tự do và hạnh phúc, xây dựng một cuộc sống có ý nghĩa. Cùng với nhân vật A Phủ, ta thấy rõ nhân vật Mị là “con người thức tỉnh” giàu ý nghĩa nhân văn.	0.5
TRỌNG TÂM	Phân tích	– Từ cuộc đời đầy bi kịch: + Mị là một cô con dâu gát nợ sống ở nhà thống lí Pá Tra để trả món nợ truyền đời – truyền kiếp. Quãng đời của Mị ở Hồng Ngài thật sự là một chuỗi ngày đen tối nhất của một người đàn bà ở giữa chốn địa ngục trần gian. + Tuy là mang tiếng con dâu của vua xứ Mèo mà lại phải làm việc	1.5

	quần quật như “con trâu, con ngựa”, sống vô cảm vô hồn, không có ý thức về thời gian, tuổi trẻ, tình yêu, cam chịu, nhẫn nhục. – Đến thức tỉnh trong đêm tình mùa xuân. + Từ sự tác động của ngoại cảnh, đặc biệt là tiếng sáo, men rượu, khiến Mị hồi sinh, Mị nhận ra Mị còn trẻ (sự ý thức được về bản thân, về ngoại hình, nhan sắc), Mị muốn đi chơi (sự ý thức được nhu cầu đòi hỏi về mặt tinh thần). + Mị so sánh mình với bao người phụ nữ khác: “Bao nhiêu người có chồng cũng đi chơi ngày Tết”. Và cô gái ấy trở lại cái đau đớn khi nhận ra cuộc hôn nhân phi lí của mình. Nhắc lại điều đó, ý muốn tự tử của Mị lại trở lại. Hay nói cách khác, nghĩ đến nắm là ngón, đến cái chết lại là dấu hiệu cô Mị đã hồi sinh, nhận ra mình muốn chết là ý thức được về những nỗi thống khổ, là sự phản ứng lại trước số phận nghiệt ngã, là khao khát muốn được tự do. + Và Mị đã có những hành động, không phải vô tri, thói quen, mà là hành động của thức tỉnh. Trước tiên, Mị đến góc nhà, lấy ống mỡ, xắn một miếng bỏ vào đĩa cho đèn thêm sáng. Sau đó, Mị quấn lại tóc, lấy cái váy hoa chuẩn bị đi chơi, Mị đã bước đi theo tiếng gọi của tiếng sáo, của nhu cầu bản thân, Mị đang vượt qua những ràng buộc, để sống thật với con người mình, khao khát của mình. + Nhưng A Sử về, A Sử ở đó như đại diện cho cường quyền, thần quyền, chặn đứng khát khao, nhu cầu của Mị, A Sử trói đứng Mị vào cột, thế nhưng A Sử không thể trói được tâm hồn Mị, Mị bị trói nhưng Mị vẫn vùng bước đi.	
	– Hành động quyết liệt trong đêm mùa đông cứu A Phủ: + Sau đêm tình mùa xuân, Mị trở lại với kiếp sống chai sạn, Mị không cần biết, không đoái hoài, không quan tâm. Vô cảm với chính mình, Mị cũng chẳng còn thiết tha đến mọi thứ xung quanh. + Thế nhưng, dòng nước mắt của A Phủ đã đánh thức và làm hồi sinh lòng thương mình rồi đến thương người trong Mị. Mị đã cảm nhận nỗi đau của A Phủ bằng chính nỗi đau của mình. Và từ sự đồng cảm đó, lòng Mị dấy lên sự căm phẫn: “Trời ơi, nó bắt trói đứng người ta đến chết, nó bắt mình chết cũng thôi, nó bắt trói đến chết người đàn bà ngày trước cũng ở cái nhà này”. Mị nhận ra giá trị của con người, giá trị được sống nhưng lại bị bắt chết. Để đi đến hành động cắt dây trói cứu A Phủ, Mị đã phải trải qua một quá trình diễn biến tâm lý đầy phức	1.5

		tập. Nhưng tình thương A Phủ, sự đồng cảm với kiếp người cùng khổ đầy khốn nạn, thêm cả lòng căm phẫn, và sự thúc bách về mặt thời gian, cô gái đó đã có một hành động hết sức táo bạo, liều lĩnh: cắt dây trói để cứu A Phủ. + Hành động cắt dây trói là cắt đi cả cường quyền và thần quyền đè nén bấy lâu. Khi A Phủ chạy đi, Mị đứng lặng trong bóng tối, khoảnh khắc ấy, trong Mị trào lên niềm khao khát sống, lúc này, cùng với nỗi sợ và lòng ham sống mãnh liệt, Mị vụt chạy theo A Phủ. Bước chân Mị như đạp đổ thần quyền của bọn lãnh chúa phong kiến bao năm qua đè nặng lên Mị.	
	Bình luận, đánh giá	– Ý kiến hoàn toàn chính xác và thuyết phục: Mị là con người thức tỉnh, thức tỉnh từ nhận thức đến hành động, và điều đó mang lại cho Mị một cuộc đời mới, có ý nghĩa và được làm một con người thật sự. – Bằng tài năng và một vốn từ phong phú, Tô Hoài đã phân tích tinh tế, sâu sắc mọi diễn biến về tâm lí và hành động Mị trong quá trình thức tỉnh với tất cả sự thương xót và đồng cảm sâu sắc. Mị là nhân vật thức tỉnh có sức mạnh phản kháng và sức sống tiềm tàng. Nhân vật Mị đã góp phần thể hiện giá trị nhân văn của truyện <i>Vợ chồng A Phủ</i>.	0.5

Bài làm mẫu:

Nếu ai từng một lần đến với Tây Bắc, đến với những bản làng hiền hòa chìm trong sương, đến với những phong cảnh núi rừng hùng vĩ trữ tình, đến với cuộc sống tươi vui của những đứa con nơi núi rừng hẻo lánh không nghĩ rằng, những con người nơi đây từng khổ cực trăm bề. Cảnh đói nghèo cơ cực cùng sức nặng cường quyền và thần quyền đè nặng lên đôi vai những số phận bé nhỏ. Mị trong *Vợ chồng A Phủ* của nhà văn Tô Hoài là một số phận, một cuộc đời như thế. Cô gái người Mèo chính là thành công của Tô Hoài trong việc xây dựng con người thức tỉnh, con người đứng dậy đấu tranh để giành lại tự do, công bình và hạnh phúc.

Tô Hoài tên thật là Nguyễn Sen, là nhà văn có hiểu biết sâu rộng và vốn sống phong phú về phong tục, tập quán của nhiều dân tộc ở nhiều vùng miền khác nhau trên đất nước. Tác phẩm của Tô Hoài luôn hấp dẫn người đọc bởi lối kể chuyện hóm hỉnh, sinh động, bởi vốn từ vựng giàu có lạ thường. *Vợ chồng A Phủ* là truyện ngắn thành công nhất trong ba truyện ngắn viết về đề tài Tây Bắc của ông. Tác phẩm có một giá trị hiện thực và nhân đạo đáng kể. *Vợ chồng A Phủ* in trong tập *Truyện Tây Bắc* (1954). Tác phẩm ra đời là kết quả của chuyến đi thực tế của nhà văn cùng với bộ đội giải phóng Tây Bắc. Tác phẩm thể hiện chân thực, xúc động về cuộc sống cơ cực, tủi nhục của đồng bào các dân tộc thiểu số vùng cao dưới ách thống trị của thực dân và phong kiến cùng quá trình giác ngộ cách mạng, tự vùng lên giải phóng cuộc đời.

Con người thức tỉnh trong văn học là những nhân vật từng nếm trải nhiều cay đắng, tủi nhục và đau khổ; trải qua những năm dài bị áp bức bóc lột, bị chà đạp, giày xéo mà trở thành con người gần như vô cảm vô hồn, sống trong trạng thái nhẫn nhục, cam chịu cho thân phận mình. Cuối cùng, con người thức tỉnh dần dần “hồi sinh”, tự ý thức về quyền sống và quyền làm người của mình, phản kháng áp bức, bất công giành lấy tự do và hạnh phúc, xây dựng một cuộc sống có ý nghĩa. Cùng với nhân vật A Phủ, ta thấy rõ nhân vật Mị là “con người thức tỉnh” giàu ý nghĩa nhân văn.

Thành công đầu tiên phải kể đến là việc xây dựng hình tượng nhân vật Mị trong tập truyện ngắn này. Khi sinh ra Mị đã bị mặc định là một món nợ, một cái giá phải trả cho hạnh phúc gia đình thiêng liêng mà cha mẹ Mị đã mượn của nhà Thống lí Pá Tra ngày trước. Quãng đời của người con gái ấy ở Hồng Ngải quả thật là một chuỗi ngày đen tối ở chốn địa ngục trần gian khi bị bắt làm “con dâu gạt nợ” cho nhà Thống lí.

Tưởng đâu đây sẽ là dấu chấm hết cho cuộc đời của người đàn bà Mèo ấy, nhưng đằng sau đồng tro tàn của lòng Mị, vẫn còn thấp thoáng đâu đó những tia lửa nhỏ của khát vọng sống, nói đúng hơn là sự bừng tỉnh sau bao đêm ngủ mê của số phận oái ăm, nhất quyết không chấp nhận thân kiếp tôi đòi, nô lệ.

Quá trình thức tỉnh của con người thức tỉnh là những năm dài đen tối, là những tháng ngày tủi nhục đắng cay. Mị cũng vậy. Nơi Mị ở là một cái buồng kín mít, chỉ có một lỗ vuông bằng bàn tay ra. Có lúc Mị nghĩ rằng mình cứ chỉ ngồi trong cái lỗ vuông ấy mà ra “*đến bao giờ chết thì thôi*”. Nhan sắc, tuổi xuân của Mị bị tước đoạt, bị giày xéo, bị chà đạp. Mị bị bóc lột tàn nhẫn, phải làm quần quật quanh năm. Lên núi hái thuốc phiện, bẻ bắp, hái củi, bưng ngô... lúc nào cũng gài một bó dây trong tay để tước thành sợi. Có lúc lại thấy Mị quay sợi bên tảng đá trước cửa, cạnh tàu ngựa. Bó dây ấy, tảng đá ấy như cái xiềng, cái xích, cái thòng lọng oan nghiệt đối với Mị. Mị bị áp bức mà trở nên tê liệt dần. Không nghĩ đến việc ăn lá ngón tự tử nữa. Mị “*tưởng mình cũng là con trâu, cũng là con ngựa*”. Mị “*cúi mặt*”, “*mặt buồn rười rượi*”. Mị cam chịu “*ở lâu trong cái khổ, Mị quen khổ rồi*”. Gần như vô cảm vô hồn, lâu dần “*Mị càng không nói, lùi lũi như con rùa nuôi trong xó cửa*”. Thân phận Mị có khác nào cô gái Thái bị ép duyên trong truyện thơ Tiễn dặn người yêu: “*Ngẫm thân em chỉ bằng thân con bọ ngựa/Bằng con châu chấu chuộc thôi...*”

Cảm thấy kiếp mình, thân phận mình như con trâu, con ngựa, con rùa, con bọ ngựa, con châu chấu, có nghĩa là chén đắng cay của cuộc đời đã uống cạn, chỉ còn sống trong tê liệt, nhẫn nhục và cam chịu. Chẳng phải đời Mị đã lụi tàn?

Con người thức tỉnh được hồi sinh không chỉ với ngoại cảnh mà còn tự tâm hồn mình, ý thức mình. Mị đã thức tỉnh với những đêm tình mùa xuân ở Hồng Ngải. Tiếng sáo lay gọi, thức tỉnh tâm hồn Mị. Mị lén lấy hũ rượu, “*cứ uống ừng ực từng bát*”, uống cho tan nỗi hận! Uống cho vơi đi bao đau khổ chứa chất trong lòng! Say “*lịm mặt*”, Mị “*sống về ngày trước*”. Mị nhớ lại thời con gái, Mị thổi sáo bao người mê. Tiếng sáo gọi bạn tình đã nhập vào hồn Mị “*tai Mị nghe văng vẳng tiếng sáo*”. Mị đã thật sự hồi sinh và hồi xuân. Mị tự ý thức là “*Mị trẻ lắm, Mị vẫn trẻ*”. Mị cảm thấy “*phơi phới*”, trong lòng “*đột nhiên vui*

sương” như những đêm Tết ngày trước thời con gái. Mị muốn đi chơi Tết. Khao khát được sống trong tình yêu hạnh phúc như ngọn lửa bùng cháy tâm hồn Mị.

Mị được thức tỉnh về cảnh ngộ. Mị thấy vô lí, bất công đến tận tận, đến cay đắng *“bao nhiêu người có chồng cũng đi chơi ngày Tết.”*. Mị với A Sử *“không có lòng với nhau mà vẫn phải ở với nhau!”*. Thật là trớ trêu! Mị muốn ăn lá ngón cho chết. Mị ứa nước mắt. Tiếng sáo gọi bạn yêu đang *“lững lơ bay”* ngoài đường. Đó là tâm lí của Mị trong đêm tình mùa xuân. Tiếng sáo lay tỉnh Mị đang *“vùng vẫy”* cố thoát cảnh ngộ đau khổ và tủi nhục!

Mị đã phản kháng, đã hành động. Mị xắn mỡ bỏ vào đĩa đèn cho sáng. Với tay lấy váy hoa, rút thêm cái áo, quấn lại tóc. Mị sắp đi chơi. Hành động Mị ngang nhiên diễn ra trước mắt thằng A Sử. Mị chẳng thèm trả lời câu hỏi của hắn: *“Mày muốn đi chơi à?”*. Mị đã bị thằng A Sử trói vào cột buồng bằng cả một thúng sợi đay, làm cho Mị *“không cúi, không nghiêng đầu được nữa”*. Mặc dù lúc mê lúc tỉnh, lúc khắp người *“bị trói thít lại, đau nhức”*, nhưng Mị vẫn nòng nằn tha thiết nhớ, *“vẫn nghe tiếng sáo đưa Mị đi theo những cuộc chơi, những đám chơi”*. Điều đó cho thấy, Mị được thức tỉnh về tình yêu, về hạnh phúc, lòng khao khát của Mị rất mãnh liệt. Đêm tình mùa xuân cho thấy ngòi bút phân tích tâm lí và hành động Mị, con người thức tỉnh của Tô Hoài rất tinh tế, sâu sắc, trắng vàng thấm đượm tinh thần nhân văn cao cả.

Mị có bị ngã gục trước số phận đen tối tủi nhục không? Lần thức tỉnh cuối cùng của Mị chính là yếu tố quyết định của tác phẩm. Khi một người đàn bà vô cảm, chai sạn cảm xúc như Mị lại cảm thấy xót thương vô cùng cho A Phủ lúc nhìn thấy *“dòng nước mắt bò xuống hai hõm má đã đen xám lại của A Phủ”*. Sự xâu xé của lương tâm và lí trí mỗi lúc một mãnh liệt hơn, rồi Mị chợt thấy được bóng dáng của chính mình trong A Phủ để dẫn tới hành động cắt dây trói cho A Phủ. Cắt được cái dây trói ấy, cũng như cắt được sợi dây vô hình trói buộc Mị với nhà Thống lí, như xóa bỏ được áp lực thần quyền đè nén bấy lâu nay lên người Mị về con ma nhà Thông lí, sự bừng tỉnh vỡ òa trong niềm hạnh phúc giải thoát bản thân. Chạy theo A Phủ là bước trời dậy đầu tiên sau khi thức giấc đến tìm đến với cách mạng, đến với ánh sáng tự do, không còn kiếp nô lệ đọa đày.

Hành động của con người thức tỉnh là hành động tự phủ định, hành động tự giải thoát. Mị và A Phủ đi cùng nhau cùng chạy trốn đến Phiềng Sa khu du kích. Phiềng Sa là chốn nương thân cho họ. Cách mạng và kháng chiến mới là đất hứa, đất thánh cho người thức tỉnh. Mị cắt dây trói A Phủ cũng là tự cắt dây trói để giải thoát mình. Như con chim sổ lồng, Mị từ bóng tối vươn tới ánh sáng, từ nô lệ tủi nhục mà giành được tự do, hạnh phúc, cùng với A Phủ nên vợ nên chồng, rồi trở thành chiến sĩ du kích.

Tô Hoài đã phân tích tinh tế, sâu sắc mọi biến thái về tâm lí và hành động Mị trong quá trình thức tỉnh với tất cả tình thương xót và đồng cảm sâu sắc. Mị là nhân vật thức tỉnh có sức mạnh phản kháng và sức sống tiềm tàng. Nhân vật Mị đã góp phần thể hiện giá trị nhân đạo của truyện *Vợ chồng A Phủ*.

I. ĐỌC HIỂU (3 điểm)

Đọc đoạn trích sau đây và trả lời các câu hỏi từ Câu 1 đến Câu 4:

(1) Hôm rồi tôi có dịp ghé nhà một ông tá hải quân cùng quê chơi. Ông hiện phụ trách quân lực của cả một vùng. Ông vừa cất xong ngôi nhà (biệt thự thì đúng hơn) và sắm xe hơi mới. Bước vào phòng khách ngôi nhà, ập vào mắt tôi chính là chiếc tủ rượu hoành tráng được gắn sát chiếm diện tích gần nửa bức tường chính diện. Thôi thì đủ thương hiệu rượu danh tiếng: từ Chivas, Hennessy, Napoleon, Johnnie Walker cho tới Vodka xịn tận bên Nga... được gia chủ bày khá ngay ngắn trên kệ. Ông đi giới thiệu cho chúng tôi xuất xứ từng chai rượu: chai này thằng bạn đi nước ngoài về tặng, chai kia đồng nghiệp cho, chai nọ do cấp dưới biếu với giọng khá hào hứng cũng như thể hiện sự am hiểu về rượu ngoại....

... (2) Câu chuyện thứ hai tôi muốn đề cập với các bạn thói quen đọc sách của người Do Thái. “Trong mỗi gia đình Do Thái luôn luôn có 1 tủ sách được truyền từ đời này sang đời khác. Tủ sách phải được đặt ở vị trí đầu giường để trẻ nhỏ dễ nhìn, dễ thấy từ khi còn nằm nôi. Để sách hấp dẫn trẻ, phụ huynh Do Thái thường nhỏ nước hoa lên sách để tạo mùi hương cho các em chú ý.” Tác giả Nguyễn Hương trong bài “Người Việt ít đọc sách: cần những chính sách để thay đổi toàn diện” (đăng trên trang tin điện tử Cinet.com của Bộ VH-TT-DL) kể với chúng ta như vậy.

... (3) Câu chuyện về cái “tủ rượu” của ông tá hải quân trong câu chuyện đầu bài và cái “tủ sách” của người Do Thái, hay câu chuyện “văn hóa đọc” của người Việt Nam có mối liên hệ chặt chẽ với khoảng cách phát triển hiện tại giữa chúng ta với thế giới. Để đất nước và con người Việt Nam phát triển về mọi mặt, bền vững, việc đầu tiên là phải làm sao để “văn hóa đọc” của người Việt lan tỏa và thăng hoa, tạo thói quen đọc sách và yêu sách. Muốn phát triển như Âu – Mỹ, Nhật hay người Do Thái, trước hết phải học hỏi văn hóa đọc từ họ. Phải làm sao nhà nhà đều có “tủ sách” để tự hào và gieo hạt, chứ không phải là “tủ rượu” để khoe mẽ vật chất và phô trương cái tư duy trọc phú. Mọi thay đổi phải bắt đầu từ thế hệ trẻ.

(Dẫn theo vanhoagiaoduc.vn)

Câu 1. Đặt nhan đề cho đoạn trích, đồng thời chỉ ra phương thức lập luận chính của đoạn trích?

Câu 2. Mục đích của tác giả khi dẫn ra hai câu chuyện về tủ rượu của người Việt và tủ sách của người Do Thái là gì?

Câu 3. Vì sao tác giả cho rằng: “Mọi thay đổi phải bắt đầu từ thế hệ trẻ?”

Câu 4. Anh/chị rút ra được thông điệp, bài học gì sau khi đọc hiểu văn bản.

II. LÀM VĂN (7 điểm)

Câu 1. Viết đoạn văn khoảng 200 chữ nhận định về thực trạng đọc sách của giới trẻ Việt trong thời đại số.

Câu 2. Có ý kiến cho rằng thành thật là cốt lõi thơ Xuân Quỳnh. Qua việc phân tích khổ 5, 6, 7 thi phẩm *Sóng*, hãy bàn luận:

Con sóng dưới lòng sâu
Con sóng trên mặt nước
Ôi con sóng nhớ bờ
Ngày đêm không ngủ được
Lòng em nhớ đến anh
Cả trong mơ còn thức

Dẫu xuôi về phương bắc
Dẫu ngược về phương nam
Nơi nào em cũng nghĩ
Hướng về anh – một phương

Ở ngoài kia đại dương
Trăm nghìn con sóng đó
Con nào chẳng tới bờ
Dù muôn vời cách trở.

LỜI GIẢI CHI TIẾT

I. ĐỌC HIỂU

Câu 1.

- Đặt nhan đề cho văn bản, cần chú ý nêu được đề tài hoặc chủ đề của văn bản đó một cách ngắn gọn bằng một từ hoặc cụm từ.

Thông thường, nếu là văn bản nghệ thuật, có thể chọn đề tài, nhân vật truyện hoặc cảm hứng thơ làm nhan đề. Nếu là văn bản chính luận/báo chí, có thể lấy vấn đề, chủ đề hoặc luận điểm để làm nhan đề.

Gợi ý nhan đề cho văn bản:

- + Tủ rượu hay tủ sách?
- + Văn hóa đọc, làm sao để xây dựng?
- + Văn hóa đọc và câu chuyện phát triển đất nước
- + Câu chuyện về văn hóa đọc của người Việt
- + ...

Câu 2.

Tác giả dẫn ra câu chuyện về tủ rượu của người Việt và tủ sách của người Do Thái nhằm những mục đích cụ thể:

- + Đưa ra hai dẫn chứng thể hiện cho văn hóa của hai dân tộc: người Việt đang khoe mẽ, khoe của cải vật chất; người Do Thái “khoe” tủ sách để thể hiện niềm tự hào và gieo hạt tri thức.
- + Từ đó, liên hệ với trình độ phát triển của hai dân tộc, kết nối với vấn đề văn hóa đọc của người Việt, nhằm bộc lộ quan điểm của mình về vấn đề xây dựng văn hóa đọc cho người Việt nói chung và trẻ em Việt Nam nói riêng.

Câu 3.

Tác giả cho rằng: “*Mọi thay đổi phải bắt đầu từ thế hệ trẻ*” bởi vì:

- + Người lớn, thường là thế hệ từ trung niên trở đi, đã trải qua nhiều trải nghiệm trong cuộc sống, họ đã xây dựng những thói quen tư duy, họ cổ hủ hơn và khó thay đổi.
- + Thế hệ trẻ thì khác, chúng linh hoạt và năng động, chúng luôn cởi mở với những tư duy mới nên chúng dễ tiếp thu và làm quen với những thay đổi.
- + Hơn nữa, thế hệ trẻ chính là chủ nhân một tương lai không xa của dân tộc, đất nước, thay đổi thế hệ trẻ cũng đồng nghĩa với thay đổi đất nước.

Câu 4.

Thí sinh chủ động đưa ra ý kiến của bản thân, đảm bảo được yêu cầu về nội dung và hình thức như sau:

- Nội dung: trình bày được bài học/thông điệp cá nhân rút ra từ văn bản và bàn luận ngắn gọn về thông điệp đó.

Bài học/Thông điệp: xây dựng thói quen đọc sách; coi trọng tri thức là chìa khóa để thay đổi đất nước; cần nhìn ra thế giới, so sánh và tìm ra điều cần thay đổi của đất nước để có những bước tiến mạnh mẽ trong tương lai;...

- Hình thức: đoạn văn ngắn, khoảng 8 – 10 dòng, diễn đạt mạch lạc.

II. LÀM VĂN

Câu 1.

• Yêu cầu chung:

- Nội dung:

+ Xác định đúng vấn đề nghị luận;

+ Thể hiện được quan điểm cá nhân, đảm bảo được tính nhân văn trong bài viết;

+ Triển khai vấn đề thành các luận điểm, luận cứ phù hợp, trình tự hợp lí, lập luận chặt chẽ; sử dụng phù hợp các thao tác lập luận; biết kết hợp giữa nêu lí lẽ và đưa dẫn chứng.

- Hình thức:

+ Đảm bảo cấu trúc đoạn văn nghị luận;

+ Đoạn văn mạch lạc, diễn đạt trôi chảy, bảo đảm tính liên kết;

+ Lời văn có cá tính và cảm xúc;

+ Không mắc lỗi chính tả, từ ngữ, ngữ pháp.

• Yêu cầu cụ thể:

Hệ thống ý	<i>Dẫn dắt</i>	- Nêu từ khóa: thực trạng đọc sách của giới trẻ Việt.
	<i>Giải thích</i>	- Đọc sách là một thói quen được khuyến khích từ lâu đời trong xã hội loài người, bởi đó là một trong những con đường chính thống để nâng cao tri thức và giá trị của bản thân.
	<i>Phân tích</i>	- Thực trạng đọc sách của giới trẻ Việt trong thời đại số: + Khoảng thời gian trước, người Việt nói chung đang đọc sách rất ít: khoảng 2,5 cuốn sách/năm. Giới trẻ Việt Nam có tỷ lệ đọc sách nhiều hơn nhưng lại chủ yếu là sách giáo khoa và các sách truyện. + Nguyên nhân bởi người trẻ tuổi ở Việt Nam ít có thói quen đọc sách, họ thích công nghệ, internet và giao tiếp xã giao hơn. Họ cởi mở và thích trò chuyện thay vì tập trung vào một cuốn sách. + Tuy nhiên, những năm gần đây, hình ảnh người trẻ Việt Nam đọc sách ngày càng phổ biến hơn, nội dung sách được lựa chọn cũng phong phú và đa dạng hơn, chuyển biến với chiều hướng tích cực. + Người trẻ có ý thức về sách thật, sách bản quyền. - Vì sao có được sự thay đổi tích cực đó? + Chủ quan: nhu cầu giao tiếp và trao đổi qua các trang mạng xã hội chạm đến ngưỡng bão hòa, giới trẻ sẽ tự hạn chế thời gian lướt web và tìm đến sách khi nhận ra giá trị thực của sách. + Khách quan: - Sách phong phú nội dung và bắt mắt về hình thức. - Các phương pháp giáo dục và tuyên truyền đọc sách đạt hiệu quả.

		- Phong trào đọc sách được xây dựng ở khắp các kênh, giúp thế hệ trẻ được tiếp cận trong một môi trường văn hóa đọc lành mạnh và phát triển.
	Phản biện	- Đọc sách có thực sự khiến đất nước phát triển khi những tri thức cơ bản đều có trên mạng? + Đọc sách không phải chỉ trau dồi tri thức mà góp phần xây dựng tính cách: sự điềm đạm, ý thức ham học hỏi, tôn trọng giá trị trí tuệ, học hỏi những phẩm chất tốt đẹp từ sách,... + Đọc sách không chỉ là thói quen, nó là một văn hóa, văn hóa coi trọng tri thức và người tạo ra tri thức.
	Liên hệ	- Bài học/Liên hệ + Từ khóa. Chủ động xây dựng thói quen đọc sách cho bản thân và cho những người xung quanh bằng những hành động nhỏ: đọc sách mỗi ngày, chia sẻ về cuốn sách hay, những thư viện sách mini trong nhà, trong lớp, trong công ty, trong cửa hàng,...

Câu 2:

• Yêu cầu chung:

- Thí sinh biết kết hợp kiến thức và kỹ năng về dạng bài nghị luận văn học để tạo lập văn bản. Bài viết phải có bố cục rõ ràng, đầy đủ; văn viết có cảm xúc, thể hiện khả năng phân tích, cảm thụ.
- Diễn đạt trôi chảy, đảm bảo tính liên kết; không mắc lỗi chính tả, từ ngữ, ngữ pháp.

• Yêu cầu cụ thể:

ĐỌC HIỂU YÊU CẦU ĐỀ			
- Đối tượng chính, trọng tâm kiến thức: <i>Sóng</i> - Dạng bài: <i>bàn luận ý kiến</i> - Yêu cầu: Cần làm đúng các bước của một bài bàn luận ý kiến, đây là đề khó, đòi hỏi người viết ngoài kỹ năng phân tích, bàn luận còn phải hiểu sâu sắc văn bản.			
TIẾN TRÌNH BÀI LÀM			
KIẾN THỨC	HỆ THỐNG Ý	NỘI DUNG CẦN ĐẠT	Điểm
CHUNG	Tác giả - tác phẩm	- Xuân Quỳnh là một trong số những nhà thơ trẻ xuất sắc trưởng thành từ kháng chiến chống Mỹ và là một trong số ít những nhà thơ nữ viết rất nhiều và rất thành công về đề tài tình yêu. - Bài thơ <i>Sóng</i> ra đời năm 1967 trong chuyến đi thực tế của nhà thơ về vùng biển Diêm Điền tỉnh Thái Bình, lúc này thì bản thân nhà thơ cũng vừa trải qua một sự đổ vỡ trong tình yêu. Bài thơ được in trong tập <i>Hoa dọc chiến hào</i> năm 1968.	0.5

TRỌNG TÂM	Giải thích ý kiến bàn luận	- Thành thật là cốt lõi thơ Xuân Quỳnh: thơ Xuân Quỳnh là sự thành thật. Chị không quanh co, không giấu giếm một điều gì. Mỗi dòng thơ, mỗi trang thơ đều phơi bày một tình cảm và suy nghĩ của chị: một trái tim phụ nữ đôn hậu, chân thành, giàu đức hy sinh và lòng vị tha, một hồn thơ nhạy cảm, nhiều những lo âu, bất an, cũng lắm tha thiết với những khát vọng, day dứt. Hay nói cách khác, đọc thơ Xuân Quỳnh phân nào đó ta hiểu được con người nhà thơ. Tiếng thơ mà đã hoá tiếng lòng, nói hộ con người chị.	0.5
	Phân tích	Tiếng lòng trong khổ 5 – nổi nhớ <i>“Con sóng dưới lòng sâu Con sóng trên mặt nước Ôi con sóng nhớ bờ Ngày đêm không ngủ được Lòng em nhớ đến anh Cả trong mơ còn thức”</i> - Hai câu đầu đã vẽ nên không gian của sóng. Và đó cũng là nổi nhớ, khi mãnh liệt ào ào trào dâng lên mặt với bao cồn cào cháy bỏng, khi lại sâu lắng, lặn vào trong với bao tha thiết, lắng đọng. Đó là nổi nhớ bờ lan tỏa cả không gian. <i>“Ôi con sóng nhớ bờ Ngày đêm không ngủ được”</i> - Sóng nhớ bờ, nổi nhớ được đo bằng ngày, đêm. Dù là ngày hay đêm, nổi nhớ đó vẫn luôn dào dạt, luôn thường trực, mạnh mẽ. Đó là nổi nhớ đã phủ chiếm cả thời gian. <i>“Lòng em nhớ đến anh Cả trong mơ còn thức”</i> - Sóng cũng đồng hiện trong em, nổi nhớ em cũng như sóng, lan tỏa cả không gian, phủ chiếm cả thời gian. - Trong bài thơ <i>Sóng</i>, đây là khổ thơ đặc biệt nhất xét về mặt dung lượng. Nếu các khổ khác chỉ với 4 dòng, thì khổ thơ này có tới 6 dòng thơ. Và hai dòng thơ này, như muốn nhấn mạnh thêm, làm đủ đầy hơn nổi nhớ trong em. Nếu sóng chỉ dừng lại trong nổi nhớ không gian và thời gian, thì nổi nhớ của em còn xuất hiện trong một thế giới nữa: thế giới của tâm hồn. Dù là thức hay mơ, nổi nhớ vẫn hiện hữu. Hay nói cách khác nổi nhớ đã chiếm trọn	1.0

		cả tâm hồn, ý nghĩ... - Nếu trên mặt nước hay dưới lòng sâu là không gian của sóng, ngày và đêm là giới hạn thời gian của sóng, thức và mơ là giới hạn của suy nghĩ. Thì nỗi nhớ, có lẽ, đã phá vỡ mọi giới hạn đó. Và trong tình yêu, nỗi nhớ chính là xúc cảm mạnh nhất. Đó là yếu tố để tình yêu dâng nhịp đập, khi tình yêu đã không còn nỗi nhớ, tình yêu đồng thời đã chết. Tiếng lòng trong khổ 6 - sự thủy chung <i>“Dẫu xuôi về phương bắc Dẫu ngược về phương nam”</i> - Phương Bắc – Phương Nam: hai phương trái ngược như kéo dài thêm khoảng cách, như mở rộng hơn không gian cách trở. Các động từ: “<i>xuôi</i>” – “<i>ngược</i>” làm gia tăng thêm những gian truân trong cuộc hành trình. - Có thể nói, trong tình yêu, trở ngại lớn nhất là khoảng cách. Dân gian có câu “xa mặt cách lòng”, nếu tình yêu không đủ vững vàng, khoảng cách sẽ là kẻ thù giết chết tình yêu. - Ý thơ cũng đã gợi lên nhịp thở của thời đại lúc bấy giờ, khi mà những cuộc chia li màu đỏ diễn ra, khi mà cả nước đang tiếp sức, tiếp lửa cho tiền tuyến, là khi những đôi lứa phải yêu nhau trong xa cách: kẻ bắc người nam. <i>“Nơi nào em cũng nghĩ Hướng về anh – một phương”</i> - Nếu khoảng cách là trở ngại, thì khi vượt qua được trở ngại đó, tình yêu sẽ càng bền vững. Chỉ khi bản lĩnh trước thách thức, tình yêu mới vững bền. - Và sự vững bền trong tình yêu, để tình yêu đi được đến đích, cần phải có sự thủy chung son sắt. “<i>Nơi nào em cũng nghĩ/Hướng về anh một phương</i>” chính là lời khẳng định sự thủy chung, kiên định vững vàng của em với anh, dành cho anh. - Nếu xét về địa lý, có phương Bắc, phương Nam, thì với em có phương anh. Phương anh tất nhiên không phải phương hướng địa lý, mà là phương hướng của trái tim. Đó là lời khẳng định: dẫu xuôi ngược giữa bao la vô tận: chỉ có phương anh mới là bến bờ hạnh phúc. Tiếng lòng trong khổ 7 - niềm tin	1.0

		“Ở ngoài kia đại dương Trăm nghìn con sóng đó Con nào chẳng tới bờ Dù muôn vời cách trở” - Xuân Quỳnh viết bài thơ <i>Sóng</i> năm 1967, khi mà nhà thơ đã từng nếm trải sự đổ vỡ trong tình yêu. Song, người phụ nữ luôn tha thiết yêu đời này vẫn còn ấp ủ biết bao hi vọng, vẫn phơi phới một niềm tin vào hạnh phúc trong tương lai. Vừa tự động viên, an ủi mình, tác giả vừa tin vào cái đích cuối cùng của một tình yêu lớn như con sóng nhất định sẽ “tới bờ”, “dù muôn vời cách trở”. - Có thể nói, kiếm tìm được tình yêu đích thực của cuộc đời đã khó, để tình yêu đi đến đích, đến bến bờ hạnh phúc lại càng gian nan, lại càng đòi hỏi sự bản lĩnh, sự thủy chung, niềm tin vững vàng, sắt đá. - Bài thơ viết theo thể 4 câu 5 chữ rất dễ để thể hiện tình cảm chân thành của nhà thơ. Trong tình yêu sao không có phút trăn trở, giận hờn, thương nhớ. Nhưng xưa nay, trong thơ tình, nhất là thơ của các nữ sĩ người ta thường chỉ bắt gặp sự nhẹ nhàng, yếu đuối, thậm kín chữ ít ai thấy sự mạnh mẽ, mãnh liệt, niềm tin sắt đá, cùng với quyết tâm đi đến cùng trong hành trình tình yêu, phải chăng chính vì điều này mà phong cách thơ Xuân Quỳnh đã nổi rõ và khẳng định thêm sức mạnh của “phái yếu”.	
		- <i>Sóng</i> ra đời cách đây gần 30 năm nhưng độ nồng nàn, đắm say của nó vẫn không phai giảm trong lòng người. Đọc thơ Xuân Quỳnh phần nào đó ta hiểu được con người nhà thơ. Trong cuộc sống thi sĩ cũng tận tụy với con cái, yêu thương chúng rất mực, hết lòng vì chúng, với chồng cũng vậy, một người vợ thủy chung và đảm đang, về thơ Xuân Quỳnh và con người Xuân Quỳnh, Võ Văn Trực nói: “Điều đáng quý ở Xuân Quỳnh và thơ Xuân Quỳnh là sự thành thật rất thành thật, thành thật trong quan hệ với bạn bè, với xã hội và trong cả tình yêu. Chị không quanh co, không giấu diếm một điều gì. Mỗi dòng thơ, mỗi trang thơ đều phơi bày một tình cảm và suy nghĩ của chị. Chỉ cần qua thơ, ta có thể biết được khá kỹ đời tư của chị. “Thành thật, đây là cốt lõi của thơ Xuân Quỳnh”.	0.5

Bài làm mẫu:

Tình yêu là đề tài muôn thuở của nhân loại, là cung đàn muôn điệu làm rung động bao trái tim yêu để từ đó ngân lên thành lời thơ cho nhân gian. Mỗi một nhà thơ đều có những cảm nhận khác nhau về tình yêu: một Tago đầy triết lý ngụ ngôn; một Puskin nồng nàn và cao thượng, một Xuân Diệu rạo rực, đắm say, vô vấp; một Hàn Mặc Tử say đắm mà bơ vơ... .Và đến với bài thơ *Sóng* của Xuân Quỳnh ta lại bắt gặp một cảm xúc tình yêu đầy trần trụi khát khao của một tâm hồn người phụ nữ luôn da diết trong khát vọng hạnh phúc bình dị. Có lẽ vì thế mà có ý kiến đã cho rằng: Thành thật là cốt lõi thơ Xuân Quỳnh. Điều đó đã được thể hiện rất rõ qua khổ 5, 6 và 7 của thi phẩm:

*Con sóng dưới lòng sâu
Con sóng trên mặt nước
Ôi con sóng nhớ bờ
Ngày đêm không ngủ được
Lòng em nhớ đến anh
Cả trong mơ còn thức*

*Dẫu xuôi về phương bắc
Dẫu ngược về phương nam
Nơi nào em cũng nghĩ
Hướng về anh – một phương*

*Ở ngoài kia đại dương
Trăm nghìn con sóng đó
Con nào chẳng tới bờ
Dù muôn vời cách trở.*

Xuân Quỳnh là một trong số những nhà thơ trẻ xuất sắc trưởng thành từ kháng chiến chống Mỹ và là một trong số ít những nhà thơ nữ viết rất nhiều và rất thành công về đề tài tình yêu. Bài thơ *Sóng* ra đời năm 1967 trong chuyến đi thực tế của nhà thơ về vùng biển Diêm Điền tỉnh Thái Bình, lúc này thì bản thân nhà thơ cũng vừa trải qua một sự đổ vỡ trong tình yêu. Bài thơ được in trong tập *Hoa dọc chiến hào* năm 1968.

Thành thật là cốt lõi thơ Xuân Quỳnh: thơ Xuân Quỳnh là sự thành thật. Chị không quanh co, không giấu giếm một điều gì. Mỗi dòng thơ, mỗi trang thơ đều phơi bày một tình cảm và suy nghĩ của chị: một trái tim phụ nữ đôn hậu, chân thành, giàu đức hy sinh và lòng vị tha, một hồn thơ nhạy cảm, nhiều những lo âu, bất an, cũng lắm tha thiết với những khát vọng, day dứt. Hay nói cách khác, đọc thơ Xuân Quỳnh phần nào đó ta hiểu được con người nhà thơ. Tiếng thơ mà đã hoá tiếng lòng, nói hộ con người chị. Khổ thơ số 5 đã nói lên nỗi lòng của một người phụ nữ nhớ người mình yêu da diết, đó là xúc cảm trong thế giới nội tâm phong phú, được thi nhân giải bày:

*“Con sóng dưới lòng sâu
Con sóng trên mặt nước
Ôi con sóng nhớ bờ
Ngày đêm không ngủ được
Lòng em nhớ đến anh
Cả trong mơ còn thức”*

“*Lòng sâu*”, “*mặt nước*” là không gian của sóng, và đó cũng là ẩn dụ cho nỗi nhớ, khi mãnh liệt ào ào trào dâng lên mặt với bao cồn cào cháy bỏng, nhưng có khi nó lại lắng sâu, da diết, miên man. Ai từng yêu mà chưa từng nhớ? Nỗi nhớ nhưng thật kỳ diệu, làm cho ta biết tình cảm dành cho đối phương nhiều đến chừng nào. Hình ảnh con sóng “*dưới lòng sâu*” – “*trên mặt nước*” cũng cho ta hình dung về nhịp đập của con tim thổn thức, nhớ mong. Và như vậy nỗi nhớ đã bao phủ khắp cả không gian. Sóng nhớ bờ, sóng chẳng ngủ, dào dạt, cuộn cuộn tiến về bờ dù ngày hay đêm. Sóng cũng đồng hiện trong em, nỗi nhớ em cũng như sóng, lan tỏa cả không gian, phủ chiếm cả thời gian. Nhưng nếu sóng chỉ dừng lại trong nỗi nhớ không gian và thời gian, thì nỗi nhớ của em còn xuất hiện trong một thế giới nữa: thế giới của tâm hồn. Dù là thức hay mơ, nỗi nhớ vẫn hiện hữu. Hay nói cách khác nỗi nhớ đã chiếm trọn cả tâm hồn, ý nghĩ... Và có lẽ chính Em cũng bất ngờ trước sức mạnh của nỗi nhớ. Nỗi nhớ về anh bồi hồi khi em thức, đi vào trong giấc ngủ và len lỏi cả vào trong giấc mơ. Và như vậy, nỗi nhớ dường như tồn tại ngoài mọi giới hạn của: không gian, thời gian, tâm hồn – ý nghĩ khó có thể điều khiển, kiểm soát. Trong tình yêu, nỗi nhớ chính là xúc cảm mạnh nhất. Đó là yếu tố để tình yêu dâng nhịp đập, khi tình yêu đã không còn nỗi nhớ, tình yêu đồng thời đã chết.

Khổ 6 là sự thủy chung trong tình yêu:

*Dẫu xuôi về phương bắc
Dẫu ngược về phương nam
Nơi nào em cũng nghĩ
Hướng về anh – một phương*

“*Phương Bắc*” – “*Phương Nam*”, hai phương trái ngược như kéo dài thêm khoảng cách, như mở rộng hơn không gian cách trở. Các động từ “*xuôi*” – “*ngược*” càng làm gia tăng thêm những gian truân trong cuộc hành trình. Nhưng xét trong hoàn cảnh sáng tác, phương Bắc – phương Nam không chỉ có ý nghĩa biểu tượng, nó còn là thực tế, là hai phương trời xa xăm mà chiến tranh đã chia ngăn. Nếu khoảng cách là trở ngại, thì khi vượt qua được trở ngại đó, tình yêu sẽ càng bền vững. Chỉ khi bản lĩnh trước thách thức, tình yêu mới vững bền. Cho nên, điệp từ “*dẫu xuôi*” – “*dẫu ngược*” như khẳng định vào sự kiên định, vào sự bản lĩnh của Em. Em chấp nhận những thách thức lớn nhất trong tình yêu đôi ta: đó là khoảng cách. Dẫu đi phương trời nào, dẫu cha ông từng khuyên nhủ: xa mặt thì cách lòng, và thực tế là mỗi phương trời, em đều gặp gỡ những con người mới, nhiều điều mới lạ, nhiều những bất ngờ, nhiều những cảm dỗ... và ở đó, không có anh. Nhưng em hiểu, tình yêu đi được đến đích, cần phải có sự thủy chung son sắt. “*Nơi nào em cũng nghĩ/ Hướng về anh một phương*” chính là lời khẳng định sự thủy

chung, kiên định vững vàng của em với anh, dành cho anh. “*Phuong anh*” tất nhiên không phải phương hướng địa lý, mà là phương hướng của trái tim. Đó là lời khẳng định: dẫu xuôi ngược giữa bao la vô tận, chỉ có phuong anh mới là bến bờ hạnh phúc.

Và khổ thơ thứ 7, tiếp tục là sự trải lòng về những dự cảm, nhưng trên tất cả là niềm tin bất diệt vào tình yêu:

*Ở ngoài kia đại dương
Trăm nghìn con sóng đỏ
Con nào chẳng tới bờ
Dù muôn vời cách trở.*

Những con sóng ở đại dương dù gió xô bão táp tới phương nào đi chẳng nữa thì cuối cùng sóng vẫn trở về với bờ, đó là quy luật ngàn đời. Nhìn những con sóng tới bờ bên sau hành trình dài thử thách, Em cũng ấp ủ biết bao hi vọng, vẫn phoi phới một niềm tin vào hạnh phúc trong tương lai. Đó cũng là lời tự động viên, an ủi mình, dù biết còn bao trắc trở, nhưng Em tin tưởng tình yêu to lớn, mãnh liệt và chân thành của mình sẽ chiến thắng. Ý thơ con sóng sẽ tới bờ được viết trước, cảm nhận trước ý thơ: dù muôn vời cách trở, cho thấy người viết không phải tin vào tình yêu bằng niềm tin mù quáng, không phải là một tâm hồn còn mộng mơ, chưa trải nhiều sóng gió, nhìn đời chỉ bằng con mắt màu hồng. Nhân vật trữ tình luôn biết để tình yêu đến được bến bờ, sẽ phải qua, và đã trải qua những sóng gió. Nhưng điều quan trọng là niềm tin về tình yêu, về hạnh phúc đích thực chẳng bao giờ mất đi, không bao giờ dập vùi dù sóng gió đã nhiều lần nhấn chìm, vỗ đập. Viết *Sóng*, Xuân Quỳnh cũng vừa trải qua những đau đớn, đổ vỡ, nhưng trái tim yêu ấy vẫn thổn thức không thôi, vẫn tin bất diệt vào tình yêu và đích đến. Điều đấy mới đáng quý và đáng trân trọng xiết bao!

Bài thơ viết theo thể 4 câu 5 chữ rất dễ để thể hiện tình cảm chân thành của nhà thơ. Trong tình yêu sao không có phút trăn trở, giận hờn, thương nhớ. Nhưng xưa nay, trong thơ tình, nhất là thơ của các nữ sĩ người ta thường chỉ bắt gặp sự nhẹ nhàng, yếu đuối, thầm kín chứ ít ai thấy sự mạnh mẽ, mãnh liệt, niềm tin sắt đá, cùng với quyết tâm đi đến cùng trong hành trình tình yêu, phải chăng chính vì điều này mà phong cách thơ Xuân Quỳnh đã nói rõ và khẳng định thêm sức mạnh của “phái yếu”.

Sóng ra đời cách đây gần 30 năm nhưng độ nồng nàn, đắm say của nó vẫn không phai giảm trong lòng người. Đọc thơ Xuân Quỳnh phần nào đó ta hiểu được con người nhà thơ. Trong cuộc sống thi sĩ cũng tận tụy với con cái, yêu thương chúng rất mực, hết lòng vì chúng, với chồng cũng vậy, một người vợ thủy chung và đảm đang, về thơ Xuân Quỳnh và con người Xuân Quỳnh, Võ Văn Trực nói: “*Điều đáng quý ở Xuân Quỳnh và thơ Xuân Quỳnh là sự thành thật rất thành thật, thành thật trong quan hệ với bạn bè, với xã hội và trong cả tình yêu. Chị không quanh co, không giấu giếm một điều gì. Mỗi dòng thơ, mỗi trang thơ đều phoi bày một tình cảm và suy nghĩ của chị. Chỉ cần qua thơ, ta có thể biết được khá kĩ đời tư của chị. “Thành thật, đây là cốt lõi của thơ Xuân Quỳnh”.*

Trong biển lớn tình yêu cuộc đời hôm nay đã có biết bao con sóng tới bờ và tìm về bờ. Tình yêu vẫn luôn luôn là đề tài hấp dẫn với mọi lứa tuổi để mọi người đi tìm lời giải đáp. Hãy sống thành thực, sống là

được yêu, yêu là sống hết mình với cuộc đời vốn rất nhiều yêu thương này. Đọc *Sóng*, ta càng thêm tin tưởng vào những điều tốt đẹp đó!

I. ĐỌC HIỂU (3 điểm)

Đọc văn bản sau và trả lời các câu hỏi:

Đôi khi, có ai đó vô tình bước vào cuộc đời bạn, bạn sẽ không biết trước được người đó sẽ là ai và chỉ đến khi gặp họ, bạn mới biết họ có ý nghĩa quan trọng với bạn như thế nào. Họ giúp bạn nhận ra được mình là ai và người mà bạn muốn trở thành.

Đôi khi có những việc xảy đến với bạn dường như thật đau đớn và quá sức chịu đựng. Nhưng khi vượt qua rồi, bạn mới nhận ra rằng nếu không có những biến cố đó, bạn đã không thể trưởng thành hơn và biết được sức mạnh của chính mình.

Mọi việc xảy ra đều có lý do của nó, không có điều gì là tình cờ hay may mắn cả. Tất cả mọi bệnh tật, mất mát hay những giây phút khó khăn chính là thử thách của cuộc sống. Không có những thử thách này, bạn sẽ không có cơ hội để nhận ra đâu là điều thực sự quan trọng và có ý nghĩa đối với bạn.

Đôi khi, chính những trải nghiệm cay đắng sẽ giúp bạn chiêm nghiệm cuộc sống mình một cách rõ ràng và chính xác hơn. Một thất bại luôn chứa đựng niềm hy vọng. Một sự kết thúc bao giờ cũng đi liền với một sự khởi đầu, nếu bạn nhận ra.

Nếu ai đó làm bạn tổn thương, đau buồn hay làm tan nát trái tim bạn, hãy tha thứ cho họ vì chính họ sẽ giúp bạn nhận ra giá trị của niềm tin.

Hãy thử nói chuyện với những người trước giờ bạn chưa từng trò chuyện và nên lắng nghe họ một cách chân tình.

Hãy tự nhủ rằng mình là một người vững vàng. Vì nếu bạn không tin vào chính bạn, sẽ rất khó khiến người khác tin vào bạn được. Bạn có thể tạo nên cuộc sống của mình với bất cứ điều gì bạn muốn, và sống trọn vẹn với nó.

Nếu ai đó yêu bạn thật sự, hãy trân trọng tình cảm ấy và mở lòng ra với họ, không chỉ bởi họ yêu bạn, mà còn bởi họ đang giúp bạn biết cảm nhận và nhìn cuộc sống bằng một tâm hồn sâu sắc.

Bạn không bao giờ biết trước điều gì đang chờ đón bạn ngày mai. Hãy sống hết mình cho ngày hôm nay và tin tưởng vào ngày mai cho dù bất kỳ điều gì xảy ra đi nữa.

(Trích *Hạt giống tâm hồn* (tập 4) - “Từ những điều bình dị”, Nhiều tác giả, dẫn theo kilopad. com)

Câu 1. Theo tác giả văn bản, “biến cố” trong cuộc đời giúp ta điều gì?

Câu 2. Giải thích ý hiểu của anh/chị về ý kiến: “Nếu ai đó làm bạn tổn thương, đau buồn hay làm tan nát trái tim bạn, hãy tha thứ cho họ vì chính họ sẽ giúp bạn nhận ra giá trị của niềm tin”?

Câu 3. Nêu tác dụng của phép lặp từ “Đôi khi” trong văn bản?

Câu 4. Anh/Chị có đồng ý với quan điểm: Một thất bại luôn chứa đựng niềm hy vọng?

II. LÀM VĂN (7 điểm)

Câu 1. Viết một đoạn văn (200 chữ) bàn luận về: Hành trình của sự trưởng thành.

Câu 2. Có ý kiến cho rằng, cả Trương Ba và Chí Phèo đều là những kiếp người bị quyền lực nhào nặn, đẩy đưa vào chốn đường cùng của số phận. Phân tích bi kịch tha hoá của Chí Phèo và Trương Ba để làm sáng tỏ.

ĐỀ SỐ 25

I. ĐỌC HIỂU

Câu 1.

Theo tác giả bài viết, “biến cố” trong cuộc đời giúp bạn “*trưởng thành hơn và biết được sức mạnh của chính mình*”.

Câu 2.

Khi “*Nếu ai đó làm bạn tổn thương, đau buồn hay làm tan nát trái tim bạn*” là bởi bạn đã đặt ở họ niềm tin tưởng, bạn hi vọng rằng họ sẽ giữ lời hứa, sẽ yêu thương bạn,... Nghĩa là chính niềm tin mới là cơ nguyên khiến bạn có cảm giác thất vọng. Và sau khi mọi việc đã qua đi, bạn thêm trân trọng những con người đã giữ lời, đã yêu thương,... Chính bạn cũng thêm trưởng thành, cùng cảm nhận rõ hơn giá trị của niềm tin. Vì vậy, hãy tha thứ, hãy bỏ qua lỗi lầm của “ai đó” nếu có thể.

Câu 3.

“*Đôi khi*” được lặp lại ba lần trong văn bản nhằm:

- + Tăng tính liên kết giữa các câu trong văn bản.
- + “*Đôi khi*” nêu lên những hoàn cảnh không phổ biến, chỉ là một tình huống cụ thể nào đó trong cuộc sống, qua đó, tác giả muốn nhấn mạnh bài viết đang đề cập đến những tình huống không phải là thường xuyên, nhưng có những sức mạnh tác động đến mỗi người.

Câu 4.

Có nhiều cách trình bày quan điểm cá nhân.

- + Hình thức: 5-7 dòng
- + Nội dung: Nêu quan điểm cá nhân – Bàn luận làm rõ cho quan điểm của mình.

Gợi ý:

“Một thất bại luôn chứa đựng niềm hi vọng”. Cuộc sống không ngừng biến đổi, người thành công sẽ tiếp tục phát triển những dự định của mình. Người thất bại sẽ tiếp tục với những ý tưởng và dự định mới. Như vậy, cho dù đang thành công hay thất bại, ta vẫn có quyền hi vọng - niềm hi vọng về những điều tốt đẹp hơn. Nhưng niềm hi vọng đó chỉ đi cùng với sự nỗ lực và kiên trì. Khi đó, những thất bại sẽ cho người ta kinh nghiệm quý báu. Chỉ có những người không sợ hãi và chùn chân trước những vấp ngã mới tiếp tục bước đi và đến được đích thành công.

II. LÀM VĂN

Câu 1.

• Yêu cầu chung:

- Nội dung:
- + Xác định đúng vấn đề nghị luận;

- + Thể hiện được quan điểm cá nhân, đảm bảo được tính nhân văn trong bài viết;
- + Triển khai vấn đề thành các luận điểm, luận cứ phù hợp, trình tự hợp lí, lập luận chặt chẽ; sử dụng phù hợp các thao tác lập luận; biết kết hợp giữa nêu lí lẽ và đưa dẫn chứng.

- Hình thức:

- + Đảm bảo cấu trúc đoạn văn nghị luận;
- + Đoạn văn mạch lạc, diễn đạt trôi chảy, bảo đảm tính liên kết;
- + Lời văn có cá tính và cảm xúc;
- + Không mắc lỗi chính tả, từ ngữ, ngữ pháp.

• **Yêu cầu cụ thể:**

Hệ thống ý	Dẫn dắt	- Nêu từ khóa: Trưởng thành
	Giải thích	- Trưởng thành là sự phát triển hoàn thiện đầy đủ về mọi mặt, từ thể chất, trí tuệ, tinh thần.
	Phân tích	- Biểu hiện của con người trưởng thành? - Hành trình trưởng thành và những khó khăn. Hệ thống - Giá trị, ý nghĩa của sự trưởng thành.
	Phản biện	- Sự trưởng thành đồng thời là sự đánh đổi và trả giá?
	Liên hệ	- Bài học/Liên hệ + Từ khóa. Chuẩn bị cho mình tri thức, sự hiểu biết, chuẩn bị cho mình kỹ năng đầy đủ, chuẩn bị cho mình những mối quan hệ, và cả kinh tế để có thể bước ra ngoài kia.

Câu 2.

• **Yêu cầu chung:**

- Thí sinh biết kết hợp kiến thức và kỹ năng về dạng bài nghị luận văn học để tạo lập văn bản. Bài viết phải có bố cục rõ ràng, đầy đủ; văn viết có cảm xúc, thể hiện khả năng phân tích, cảm thụ.
- Diễn đạt trôi chảy, đảm bảo tính liên kết, không mắc lỗi chính tả, từ ngữ, ngữ pháp.

• **Yêu cầu cụ thể:**

ĐỌC HIỂU YÊU CẦU ĐỀ			
- Đối tượng chính, trọng tâm kiến thức: Hồn Trương Ba, da hàng thịt - Dạng bài: Phân tích, liên hệ - Yêu cầu: Dạng đề thi này yêu cầu người viết biết so sánh về hai hình tượng cùng chịu chung bi kịch tha hoá, là dạng đề khó vì phổ kiến thức rộng. Thông qua việc giải đề, người viết sẽ nâng cao được kỹ năng và độ sâu của kiến thức.			
TIẾN TRÌNH BÀI LÀM			
KIẾN THỨC	HỆ THỐNG Ý	NỘI DUNG CẦN ĐẠT	ĐIỂM

CHUNG	Khái quát vài nét về tác giả - tác phẩm	- Lưu Quang Vũ (1948 – 1988) là một tài năng vài nét về nhiều mặt, một nhà văn xuất sắc của văn học nghệ tác giả - tác thuật Việt Nam. Ông sáng tác nhiều thể loại, và ở thể phẩm loại nào cũng gây được tiếng vang. Đặc biệt ở thể loại kịch, ông được đánh giá: Cây bút vàng của sân khấu kịch Việt Nam. Tài năng ấy đột ngột qua đời trong một vụ tai nạn giao thông thảm khốc khi tài năng đương ở độ chín. Quan niệm của Lưu Quang Vũ trong sáng tác đã được ông phát biểu như sau: “<i>Động lực xui giục tôi viết kịch ấy chính là động lực khiến tôi làm thơ.</i>” Đó là khát vọng được bày tỏ, được thể hiện tâm hồn mình vào thế giới xung quanh, để tham dự vào dòng chảy mãnh liệt của đời sống, được trao gửi và dâng hiến. - <i>Hồn Trương Ba, da hàng thịt</i> là một trong những vở kịch hay nhất của Lưu Quang Vũ. Từ một cốt truyện dân gian, Lưu Quang Vũ đã xây dựng thành công một vở kịch nói hiện đại, thể hiện tư tưởng triết lý, ý nghĩa nhân văn sâu sắc. Vở kịch chia làm 7 cảnh, đoạn trích là cảnh cuối cùng. - Nếu như ví văn học dân tộc giống dãy núi non trùng điệp, thì Nam Cao chính là một đỉnh cao trên miền non tản đó. Đoạn mệnh trong đời, nhưng tên tuổi Nam Cao sẽ còn sống mãi cùng văn học nghệ thuật, đặc biệt là dấu ấn ông để lại trong trào lưu hiện thực phê phán giai đoạn 1930 – 1945. Các tác phẩm của ông vừa rất mực chân thành vừa có một ý vị triết lý, một ý nghĩa khái quát sâu xa. Ngòi bút hiện thực tinh táo, nghiêm ngặt vừa sắc lạnh, vừa gân guốc, lại vừa thấm thiết trữ tình. Nhà văn có sở trường trong miêu tả tâm lý con người, nhất là khi đi vào miêu tả diễn biến tâm lý tinh tế, phức tạp. - Chí Phèo không những là tác phẩm xuất sắc nhất trong văn nghiệp của nhà văn Nam Cao, nó còn xứng đáng là một kiệt tác của văn học giai đoạn đường thời. Một tác phẩm lớn về nhiều mặt dù chỉ chứa đựng trong dung lượng của một truyện ngắn.	0.5
TRỌNG TÂM	Giải thích ý kiến	- Những kiếp người bị quyền lực nhào nặn: Ở đây để nói về những tầng lớp thống trị, những bàn tay quyền lực chi phối đến đời sống nhân dân, đặc biệt là với những kẻ thấp cổ bé họng. Họ không có quyền lựa chọn cuộc sống, cách sống. Họ bị chi phối bởi những thế lực lớn mà không cưỡng lại được.	0.5

		- Bị kịch tha hoá: Để nói về sự thay đổi mang ý nghĩa tiêu cực, đó là một quá trình biến đổi và đẩy nhân vật vào chốn bị kịch, đặc biệt là sự xa lánh của mọi người. Muốn quay trở lại cũng không được.	
	Bi kịch tha hóa của Trương Ba	- Trương Ba là một ông lão làm vườn hiền hậu, yêu thiên nhiên cây cỏ, một người cha, người chồng, Trương Ba người ông mẫu mực, một trí tuệ mẫn tiệp. Vì lỗi của Nam Tào, Bắc Đẩu mà bị chết oan. Để sửa sai, đấng nhà trời đã cho ông nhập xác hàng thịt. Hồn một đằng, xác một nẻo. - Trải qua thời gian, Trương Ba dần bị xác thịt làm cho mù mị, tha hoá, biến đổi đến mức ông ngỡ ngàng, không còn nhận ra chính mình. Màn độc thoại mở đầu đoạn trích giữa Trương Ba và xác hàng thịt đã bật lên sự tha hoá của Trương Ba. - Nếu như trước đây, Trương Ba là một người thanh cao, một con người đứng đắn, thì nay hồn Trương Ba ít nhiều đã bị vấy bẩn, tha hóa bởi dục vọng thấp hèn của thân xác: <i>“Khi ông ở bên nhà tôi... Khi ông đứng bên cạnh vợ tôi, tay chân run rẩy, hơi thở nóng rực, cổ nghẹn lại... Đêm hôm đó, suốt nửa thì...”</i>. Là người có tuổi, lại rất tự trọng, điều đó khiến Trương Ba đau đớn, và khó có thể tha thứ cho bản thân. - Chính hồn đã lâng lâng cảm xúc trước các món ăn dung tục <i>“tiết canh, cỗ hũ, khẩu đui”</i>. Những món ăn của phường đồ tể nay lại khiến một con người thanh đạm thích thú, đó là điều khó có thể chấp nhận. - Trương Ba từ một người cha mẫu mực, luôn khuyên dạy con những điều hay lẽ phải, thì giờ trở thành con người thô lỗ, phũ phàng. Khi khuyên thằng con đi vào con đường ngay thẳng không được, ông đã nổi giận <i>“tát thẳng con toé máu mồm, máu mũi”</i>, trong cái tát nẩy lửa đó, có sự góp sức của bàn tay đồ tể. Và cả tính cách đồ tể nữa. - Một chi tiết thêm để nói về sự tha hóa của Trương Ba trong cuộc đối thoại với đứa cháu gái. Cái Gái yêu quý ông nó bao nhiêu thì giờ đây nó không thể chấp nhận cái con người có <i>“bàn tay giết lợn”</i>, bàn chân <i>“to bè như cái xẻng”</i> đã làm <i>“gãy tiệt cái chồi non”</i>, <i>“giẫm lên nát cả cây sâm quý mới ươm”</i> trong mảnh vườn của ông nội nó. Nó hận ông vì ông chữa cái	1.5

		điều cho cu Tị mà làm gãy nát khiến cu Tị trong cơn sốt mê man cứ khóc, cứ tiếc, cứ bắt đền. Với nó, “Ông nội đời nào thô lỗ, phũ phàng như vậy”. Hay nói cách khác, ông Trương Ba làm vườn khéo léo nay còn đâu, chỉ còn con người thô vụng, đụng đầu hồng đỏ. - Dần dần, Trương Ba bị xa lánh, bị người thân cự tuyệt. Ông đau khổ vì đánh mất chính mình. Tìm đến Đế Thích, ông chọn cái chết để được giải thoát.	
	Bi kịch tha hóa của Chí Phèo	- Chí Phèo vốn là anh nông dân chất phác và lương. hoá của Chí thiện. Chú giàu lòng tự trọng, biết ghét những gì mà Phèo người ta cho là đáng khinh, Chí cũng như bao con người khác, anh cũng có ước mơ giản dị: <i>“có một gia đình nho nhỏ. Chồng cuốc mướn cày thuê, vợ dệt vải. Chúng lại bỏ một con lợn nuôi để làm vốn liếng. Khá giả thì mua dăm ba sào ruộng làm”</i>. - Thế nhưng, trước sự ghen tuông của Bá Kiến, Chí đã bị đẩy vào nhà tù thực dân. Nhà tù thực dân đã phát huy tác dụng. Ra tù, Chí Phèo mang bộ mặt góm ghềnh, biểu hiện của sự thay đổi về nhân hình (bước đầu tiên của quá trình tha hóa): <i>“Cái đầu thì trọc lóc, cái răng cạo trắng lớn, cái mặt thì đen mà rất công câng, hai mắt gườm gườm trông góm chết! Hắn mặc quần nái đen với cái áo tây vàng. Cái ngực phanh đầy những nét trạm trổ rồng phượng với một ống tướng cầm chùy, cả hai cánh tay cũng thế. Trông góm chết!”</i>. Anh Chí - anh canh điền khỏe mạnh, lành như đất, mỗi lúc bóp chân cho bà Ba lại xấu hổ, đỏ mặt đã không còn một chút bóng dáng nào trong cái bộ dạng ấy. - Chí Phèo về làng tức là được trả lại quyền công dân, được về với con người nhưng oái ăm thay Chí lại hoàn toàn lạc loài, hoàn toàn xa lạ. Hắn không chỉ thay đổi về nhân hình mà còn thay đổi cả nhân tính. - Lần đầu sau khi ra tù, Chí đến Bá Kiến với ý định trả thù. Nhưng ý đồ ấy còn mơ hồ và nhanh chóng bị đánh gục trước sự xảo quyệt của cụ Bá. Song, tội ác của Bá Kiến còn lớn hơn khi hắn đẩy con người này xuống hàng thú vật, biến Chí Phèo thành công cụ của mình. Đến nhà Bá Kiến lần thứ hai với bộ dạng liều lĩnh và gàn dở, Chí Phèo đã rơi vào sách lược “dùng	1.5

		thằng đầu bò trị thằng đầu bò” của Bá Kiến. Từ đây, Chí Phèo trượt dài trên dốc tha hoá và hần bị đẩy hần ra khỏi xã hội loài người. Hần quên cả cuộc đời của chính hần, không còn ý thức về sự tồn tại trong không gian, thời gian. - Cuối cùng, con quỷ dữ đã chết trong sự ghẻ lạnh của mọi người, Chí dù đã thức tỉnh và khao khát lương thiện, nhưng xã hội không chấp nhận hần. Hần bị đẩy đến chỗ cùng đường tuyệt lộ.	
	Bàn luận đánh giá	- Có thể nói, cả hai nhân vật đều là những nạn nhân khốn khổ, bị tầng lớp thống trị thao túng, đưa đẩy, dẫn dắt cuộc đời. Và bằng ngoại cảnh mới, môi trường mới, tiếp xúc với những điều xấu xa, họ bị tha hoá, rồi đánh mất chính mình. - Bản chất của hai nhân vật đều thiện lương, và phần người đó đã đánh thức họ, khiến cả hai quyết định không thể sống tiếp cuộc sống không phải chính mình đó. Không thể chấp nhận được con người hiện tại đó. - Thế nhưng, với Chí Phèo, kết thúc của hần thật đau đớn, bởi hần không nhận được sự cảm thông, và sẽ chia. Hơn thế nữa, hần chết, nhưng hiện tượng Chí Phèo còn tiếp diễn, nghĩa là một bi kịch vòng lặp lại tái diễn. - Còn với Trương Ba, chấp nhận cái chết, thật ra đó là một cái kết có hậu, bởi vì Trương Ba chết để được là chính mình. Chỉ khi được là chính mình, mới có hạnh phúc. Và Trương Ba, ông Trương Ba hiền hậu còn sống mãi trong trái tim người thân, gia đình ông, như một tấm gương về đạo đức sống.	0.75

Bài làm mẫu:

Tha hóa được hiểu là đánh mất giá trị, bản chất thông thường vốn có. Chúng ta vẫn quen dùng hai chữ ấy để chỉ những gì thuộc về con người và các hoạt động của con người, liên quan đến chủ thể con người, theo hướng chẳng tốt đẹp gì. Do những nguyên nhân khác nhau, cả Chí Phèo và Trương Ba, hai nhân vật trung tâm trong hai tác phẩm đều rơi vào bị kịch tha hóa đau đớn. Nam Cao và Lưu Quang Vũ đã chấp nhận đặt nhân vật – đưa con tinh thần và dòng xoáy nghiệt ngã của số phận, để các nhân vật nếm trải những nỗi đau đớn liên tiếp, cái sau nghiệt ngã hơn cái trước, từ đó mà bật lên được thông điệp, giá trị sâu sắc của tác phẩm. Bàn về hai nhân vật ấy, có ý kiến cho rằng, cả Trương Ba và Chí Phèo đều là những kiếp người bị quyền lực nhào nặn, đẩy đưa vào chốn đường cùng của số phận.

Nhắc đến Lưu Quang Vũ là nhắc đến một tài năng nhiều mặt, một nhà văn xuất sắc của văn học nghệ thuật Việt Nam. Ông sáng tác nhiều thể loại, và ở thể loại nào cũng gây được tiếng vang. Đặc biệt ở thể loại kịch, ông được đánh giá là cây bút vàng của sân khấu kịch Việt Nam. Tài năng ấy đột ngột qua đời trong một vụ tai nạn giao thông thảm khốc khi tài năng đương ở độ chín. Quan niệm của Lưu Quang Vũ trong sáng tác đã được ông phát biểu như sau: "Động lực xui giục tôi viết kịch ấy chính là động lực khiến tôi làm thơ." Đó là khát vọng được bày tỏ, được thể hiện tâm hồn mình vào thế giới xung quanh, để tham dự vào dòng chảy mãnh liệt của đời sống, được trao gửi và dâng hiến. Hồn Trương Ba, da hàng thịt là một trong những vở kịch hay nhất của Lưu Quang Vũ. Từ một cốt truyện dân gian, Lưu Quang Vũ đã xây dựng thành công một vở kịch nói hiện đại, thể hiện tư tưởng triết lý, ý nghĩa nhân văn sâu sắc. Vở kịch chia làm 7 cảnh, đoạn trích là cảnh cuối cùng.

Còn nhắc đến Nam Cao, là nhắc đến một nhà văn đoản mệnh trong đời, nhưng tên tuổi Nam Cao sẽ còn sống mãi cùng văn học nghệ thuật, đặc biệt là dấu ấn ông để lại trong trào lưu hiện thực phê phán giai đoạn 1930 – 1945. Các tác phẩm của ông vừa rất mực chân thành vừa có một ý vị triết lý, một ý nghĩa khái quát sâu xa. Ngòi bút hiện thực tinh táo, nghiêm ngặt vừa sắc lạnh, vừa gân guốc, lại vừa thấm thiết trữ tình. Nhà văn có sở trường trong miêu tả tâm lý con người, nhất là khi đi vào miêu tả diễn biến tâm lý tinh tế, phức tạp. Chí Phèo không những là tác phẩm xuất sắc nhất trong văn nghiệp của nhà văn Nam Cao, nó còn xứng đáng là một kiệt tác của văn học giai đoạn đương thời. Một tác phẩm lớn về nhiều mặt dù chỉ chứa đựng trong dung lượng của một truyện ngắn.

Không phải vô cớ hay thiếu căn cứ mà khi nhìn nhận hai tác phẩm Hồn Trương Ba, da hàng thịt và Chí Phèo, một nhà phê bình đã đưa ra nhận định: *"Cả Trương Ba và Chí Phèo đều là những kiếp người bị quyền lực nhào nặn, đẩy đưa vào chốn đường cùng của số phận."* Những kiếp người bị quyền lực nhào nặn có thể hiểu là bàn về những tầng lớp thống trị, những bàn tay quyền lực chi phối đến đời sống nhân dân, đặc biệt là với những kẻ thấp cổ bé họng. Họ không có quyền lựa chọn cuộc sống, cách sống. Họ bị chi phối bởi những thế lực lớn mà không cưỡng lại được. Còn bị kịch tha hoá để nói về sự thay đổi mang ý nghĩa tiêu cực, đó là một quá trình biến đổi và đẩy nhân vật vào chốn bị kịch, đặc biệt là sự xa lánh của mọi người. Muốn quay trở lại cũng không được. Trương Ba và Chí Phèo đều là những kẻ như thế..

Trương Ba là một ông lão làm vườn hiền hậu, yêu thiên nhiên cây cỏ, một người cha, người chồng, người ông mẫu mực, một trí tuệ mẫn tiệp. Vì lỗi của Nam Tào, Bắc Đẩu mà bị chết oan. Để sửa sai, đấng nhà trời đã cho ông nhập xác hàng thịt. Hồn một đấng, xác một nẻo. Trải qua thời gian, Trương Ba dần bị xác thịt làm cho mù mịt, tha hoá, biến đổi đến mức ông ngỡ ngàng, không còn nhận ra chính mình. Màn độc thoại mở đầu đoạn trích giữa Trương Ba và xác hàng thịt đã bật lên sự tha hoá của Trương Ba.

Nếu như trước đây, Trương Ba là một người thanh cao, một con người đứng đắn, thì nay hồn Trương Ba ít nhiều đã bị vấy bẩn, tha hoá bởi dục vọng thấp hèn của thân xác: *"Khi ông bên nhà tôi... Khi ông đóng bên cạnh vợ tôi, tay chân run rẩy, hơi thở nóng rực, cổ nghẹn lại... Đêm hôm đó, suýt nữa thì..."*. Là người có tuổi, lại rất tự trọng, điều đó khiến Trương Ba đau đớn, và khó có thể tha thứ cho bản

thân. Chính hồn đã lâng lâng cảm xúc trước các món ăn dung tục *“tiết canh, cổ hũ, khẩu đuôi”*. Những món ăn của phường đồ tể nay lại khiến một con người thanh đạm thích thú, đó là điều khó có thể chấp nhận.

Trương Ba từ một người cha mẫu mực, luôn khuyên dạy con những điều hay lẽ phải, thì giờ trở thành con người thô lỗ, phũ phàng. Khi khuyên thẳng con đi vào con đường ngay thẳng không được, ông đã nổi giận *“tát thẳng con toé máu mồm, máu mũi”*, trong cái tát nảy lửa đó, có sự góp sức của bàn tay đồ tể. Và cả tính cách đồ tể nữa. Một chi tiết thêm để nói về sự tha hóa của Trương Ba trong cuộc đối thoại với đứa cháu gái. Cái Gái yêu quý ông nó bao nhiêu thì giờ đây nó không thể chấp nhận cái con người có *“bàn tay giết lợn”*, bàn chân *“to bè như cái xẻng”* đã làm *“gãy tiết cái chồi non”*, *“giẫm lên nát cả cây sâm quý mới ươm”* trong mảnh vườn của ông nội nó. Nó hận ông vì ông chữa cái điều cho cụ Tị mà làm gãy nát khiến cụ Tị trong cơn sốt mê man cứ khóc, cứ tiếc, cứ bất đền. Với nó, *“Ông nội đời nào thô lỗ, phũ phàng như vậy”*. Hay nói cách khác, ông Trương Ba làm vườn khéo léo nay còn đâu, chỉ còn con người thô vụng, đụng đầu hồng đỏ. Dần dần, Trương Ba bị xa lánh, bị người thân cự tuyệt. Ông đau khổ vì đánh mất chính mình. Tìm đến Đế Thích, ông chọn cái chết để được giải thoát.

Còn với Chí Phèo, hần vốn là anh nông dân chất phác và lương thiện. Chú giàu lòng tự trọng, biết ghét những gì mà người ta cho là đáng khinh, Chí cũng như bao con người khác, anh cũng có ước mơ giản dị: *“có một gia đình nho nhỏ. Chồng cuốc mướn cày thuê, vợ dệt vải. Chúng lại bỏ một con lợn nuôi để làm vốn liếng. Khá giả thì mua dăm ba sào ruộng làm”*.

Thế nhưng, trước sự ghen tuông của Bá Kiến, Chí đã bị đẩy vào nhà tù thực dân. Nhà tù thực dân đã phát huy tác dụng. Ra tù, Chí Phèo mang bộ mặt góm ghieếc, biểu hiện của sự thay đổi về nhân hình (bước đầu tiên của quá trình tha hóa): *“Cái đầu thì trọc lóc, cái răng cạo trắng hớn, cái mặt thì đen mà rất căng căng, hai mắt gườm gườm trông góm chết! Hần mặc quần nái đen với cái áo tây vàng. Cái ngực phanh đầy những nét trạm trổ rồng phượng với một ông tướng cầm chùy, cả hai cánh tay cũng thế. Trong góm chết!”*. Anh Chí - anh canh điền khỏe mạnh, lành như đất, mỗi lúc bóp chân cho bà Ba lại xấu hổ, đỏ mặt đã không còn một chút bóng dáng nào trong cái bộ dạng ấy. Chí Phèo về làng tức là được trả lại quyền công dân, được về với con người nhưng oái ăm thay Chí lại hoàn toàn lạc loài, hoàn toàn xa lạ. Hần không chỉ thay đổi về nhân hình mà còn thay đổi cả nhân tính.

Lần đầu sau khi ra tù, Chí đến Bá Kiến với ý định trả thù. Nhưng ý đồ ấy còn mơ hồ và nhanh chóng bị đánh gục trước sự xảo quyệt của cụ Bá. Song, tội ác của Bá Kiến còn lớn hơn khi hần đẩy con người này xuống hàng thú vật, biến Chí Phèo thành công cụ của mình. Đến nhà Bá Kiến lần thứ hai với bộ dạng liều lĩnh và gàn dở, Chí Phèo đã rơi vào sách lược *“dùng thẳng đầu bò trị thẳng đầu bò”* của Bá Kiến. Từ đây, Chí Phèo trượt dài trên dốc tha hóa và hần bị đẩy hẳn ra khỏi xã hội loài người. Hần quên cả cuộc đời của chính hần, không còn ý thức về sự tồn tại trong không gian, thời gian. Cuối cùng, con quỷ dữ đã chết trong sự ghê lạnh của mọi người, Chí dù đã thức tỉnh và khao khát lương thiện, nhưng xã hội không chấp nhận hần. Hần bị đẩy đến chỗ cùng đường tuyệt lộ.

Có thể nói, cả hai nhân vật đều là những nạn nhân khổ khổ, bị tầng lớp thống trị thao túng, đưa đẩy, dẫn dắt cuộc đời. Và bằng ngoại cảnh mới, môi trường mới, tiếp xúc với những điều xấu xa, họ bị tha hoá, rồi đánh mất chính mình. Bản chất của hai nhân vật đều thiện lương, và phần người đó đã đánh thức họ, khiến cả hai quyết định không thể sống tiếp cuộc sống không phải chính mình đó. Không thể chấp nhận được con người hiện tại đó.

Thế nhưng, với Chí Phèo, kết thúc của hắn thật đau đớn, bởi hắn không nhận được sự cảm thông, và sẻ chia. Hơn thế nữa, hắn chết, nhưng hiện tượng Chí Phèo còn tiếp diễn, nghĩa là một bi kịch vòng lặp lại tái diễn. Còn với Trương Ba, chấp nhận cái chết, thật ra đó là một cái kết có hậu, bởi vì Trương Ba chết để được là chính mình. Chỉ khi được là chính mình, mới có hạnh phúc. Và Trương Ba, ông Trương Ba hiền hậu còn sống mãi trong trái tim người thân, gia đình ông, như một tấm gương về đạo đức sống.

Có lẽ không sai khi nói rằng bi kịch lớn nhất của đời người đó là bi kịch tha hóa. Bởi khi con người biến chất, thay đổi theo chiều hướng tích cực sẽ trở thành xấu xí, méo mó trong mắt tất cả mọi người và mãi không còn có thể trở về là chính mình. Xin thay lời kết bằng nhận định của nhà văn Nguyễn Minh Châu: *“Có một số khá đông con người bây giờ đang sống trong một cái thế rất chông chênh giữa một câu nói lịch sử và một câu nói gắt bần (...). Và trong từng con người luôn luôn có tiếng gọi thì thầm “Đừng nói thế, đừng làm thế!” Rồi lại một lời thúc giục khác: “Cứ nói bừa đi! Cứ làm bừa đi!”*. Nam Cao, Lưu Quang Vũ, Nguyễn Minh Châu đã rung chuông thức tỉnh mỗi con người chúng ta. Bởi nhiều khi chúng ta vừa là nạn nhân vừa là thủ phạm nhưng ít khi chúng ta thành quan tòa của chính mình. Trong một cơn say, Tự Lãng đã hỏi Chí Phèo: *“Con người ta đứng lên bằng cái gì”*. Lời giải đáp tùy thuộc vào bản lĩnh và hoàn cảnh của mỗi con người. Có điều, ngã xuống ở đâu thì nên đứng lên ở đó!

I. ĐỌC HIỂU (3 điểm)

Đọc đoạn trích sau và thực hiện yêu cầu:

“Trong những thế kỉ qua, đã có những người đặt bước chân đầu tiên của họ trên những con đường mới; họ không được trang bị vũ khí gì ngoài tầm nhìn riêng của họ. Họ có mục đích khác nhau, nhưng tất cả đều có một sở điều chung: bước chân của họ là bước chân đầu tiên, con đường của họ là con đường hoàn toàn mới, nhãn quan của họ không hề do vay mượn, và phản ứng mà họ nhận được luôn là sự căm ghét. Những nhà phát minh vĩ đại, những nghệ sĩ, những nhà tư tưởng... đều phải đơn độc chống lại những người cùng thời với họ. Động cơ máy đầu tiên bị coi là ngu xuẩn. Chiếc máy bay đầu tiên bị coi là không tưởng. Chiếc máy dệt đầu tiên bị coi là con ác quỷ. Việc gây mê bị coi là tội lỗi... Nhưng những người đó, với tầm nhìn không vay mượn, vẫn tiếp tục tiến lên. Họ đã chiến đấu, họ đã đau khổ và họ phải trả giá. Nhưng họ đã chiến thắng.”

(Trích tiểu thuyết *Suối nguồn*, Ayn Rand)

Câu 1. Văn bản trên được viết theo phong cách ngôn ngữ nào? Xác định phương thức biểu đạt chính được sử dụng?

Câu 2. Trên con đường tân tiến, những bước chân đầu tiên sẽ luôn gặp những điều gì?

Câu 3. Theo anh/chị, vì sao *“Những nhà phát minh vĩ đại, những nghệ sĩ, những nhà tư tưởng... đều phải đơn độc chống lại những người cùng thời với họ”*.

Câu 4. Thông điệp ý nghĩa nhất mà anh/chị rút ra từ văn bản?

II. LÀM VĂN (7 điểm)

Câu 1. Anh/ chị hãy trình bày suy nghĩ của mình về giá trị của sự kiên định trên bước đường thành công của mỗi người.

Câu 2. Có ý kiến cho rằng: *“Nghệ thuật là lĩnh vực của cái độc đáo, vì vậy, nó đòi hỏi người sáng tác phải có phong cách nổi bật, tức là có nét gì đó rất riêng, mới lạ thể hiện trong các tác phẩm của mình”*.

Hãy làm sáng tỏ điều đó bằng cảm nhận của anh/chị về những đoạn văn sau:

[...] Con Sông Đà tuôn dài tuôn dài như một áng tóc trữ tình, đầu tóc chân tóc ẩn hiện trong mây trời Tây Bắc bung nở hoa ban hoa gạo tháng hai và cuồn cuộn mù khói núi Mèo đốt nương xuân... Mùa xuân dòng xanh ngọc bích, chứ nước Sông Đà không xanh màu xanh canh hến của Sông Gâm Sông Lô. Mùa thu nước Sông Đà lừ lừ chín đỏ như da mặt một người bầm đi vì rượu bữa, lừ lừ cái màu đỏ giận dữ ở một người bất mãn bực bội gì mỗi độ thu về...

(Nguyễn Tuân - *Người lái đò Sông Đà*)

Và

[...] Từ tuần về đây, sông Hương vẫn đi trong dư vang của Trường Sơn, vượt qua một lòng vực sâu dưới chân núi Ngọc Trản để sac nước trở nên xanh thẳm, và từ đó nó trôi đi giữa hai dãy đồi sừng sững như thành quách, với những điểm cao đột ngột như Vọng Cảnh, Tam Thai, Lựu Bảo mà từ đó, người ta luôn nhìn thấy dòng sông mềm như tấm lụa, với những chiếc thuyền xuôi ngược chỉ bé vừa bằng con thoi. Những ngọn đồi này tạo nên những mảng phản quang nhiều màu sắc trên nền trời tây nam thành phố, “sớm xanh, trưa vàng, chiều tím” như người Huế thường miêu tả ...

(Hoàng Phủ Ngọc Tường – Ai đã đặt tên cho dòng sông?)

LỜI GIẢI CHI TIẾT

I. ĐỌC HIỂU

Câu 1.

Văn bản được viết theo phong cách ngôn ngữ nghệ thuật. P

hương thức biểu đạt chính trong đoạn trích là nghị luận.

Câu 2.

Trên con đường tân tiến, những bước chân đầu tiên sẽ luôn gặp những điều sau:

- + Con đường họ đi luôn là con đường hoàn toàn mới
- + Nhãn quan của họ không hề do vay mượn, họ cũng không được trang bị vũ khí gì ngoài tầm nhìn của họ.
- + Phản ứng mà họ nhận được luôn là sự căm ghét.

Câu 3.

“Những nhà phát minh vĩ đại, những nghệ sĩ, những nhà tư tưởng... đều phải đơn độc chống lại những người cùng thời với họ”, bởi vì:

- + Những nhà phát minh, nghệ sĩ hay người có tư tưởng vĩ đại là thiểu số, nhưng họ là những người có tầm nhìn xa và trí tuệ phi thường nên những phát minh, tư tưởng của họ thường vượt ngoài sức tưởng tượng của những người cùng thời. Bởi vậy, những con người cùng thời đại không dễ gì mà chấp nhận những ý tưởng và sản phẩm mới mẻ hoàn toàn ấy.
- + Những người bình thường có một tư duy lối mòn và tư duy đám đông. Thay vì lắng nghe, họ thường chỉ trích và công kích những ý tưởng đi ngược lại với lối mòn tư duy của cộng đồng.

Câu 4.

Thí sinh chủ động đưa ra ý kiến của bản thân, đảm bảo được yêu cầu về nội dung và hình thức như sau:

- Nội dung: trình bày được bài học/thông điệp cá nhân rút ra từ văn bản và bàn luận ngắn gọn về thông điệp đó.

Bài học/Thông điệp: hãy đón nhận những luồng tư tưởng mới một cách cởi mở và có chọn lọc; từ bỏ tư duy đám đông; kiên định với lựa chọn của mình;...

- Hình thức: đoạn văn ngắn, khoảng 8-10 dòng, diễn đạt mạch lạc.

II. LÀM VĂN

Câu 1.

• Yêu cầu chung:

- Nội dung:

+ Xác định đúng vấn đề nghị luận;

+ Thể hiện được quan điểm cá nhân, đảm bảo được tính nhân văn trong bài viết;

+ Triển khai vấn đề thành các luận điểm, luận cứ phù hợp, trình tự hợp lí, lập luận chặt chẽ; sử dụng phù hợp các thao tác lập luận; biết kết hợp giữa nêu lí lẽ và đưa dẫn chứng.

- Hình thức:

+ Đảm bảo câu trúc đoạn văn nghị luận;

+ Đoạn văn mạch lạc, diễn đạt trôi chảy, bảo đảm tính liên kết;

+ Lời văn có cá tính và cảm xúc;

+ Không mắc lỗi chính tả, từ ngữ, ngữ pháp.

• Yêu cầu cụ thể:

Hệ thống ý	Dẫn dắt	Nêu từ khóa: giá trị của sự kiên định trên bước đường thành công của mỗi người.
	Giải thích	- Sự kiên định là bản lĩnh và vững vàng với quan điểm, lựa chọn,... của bản thân và quyết tâm chứng minh điều đó là đúng.
	Phân tích	- Kiên định có giá trị như thế nào trên bước đường thành công của mỗi người? + Giá trị chỉ đường: Người kiên định là người quyết đoán, tự tin, có tầm nhìn và trí tuệ. Họ có lựa chọn và hướng đi của riêng mình, (dẫn chứng) + Giá trị đồng hành cùng thành công: Người kiên định khi đã quyết định sẽ không dễ dàng bị dao động bởi những yếu tố khách quan hay những lời rèm pha của những người xung quanh. → Vì vậy, người kiên định thường là những người thành công trong cuộc sống. - Vì sao cần rèn luyện sự kiên định trong cuộc sống? + Vì quyết đoán có thể là một phần của tính cách nhưng sự kiên định lại chỉ có được qua quá trình trải nghiệm và tôi luyện. + Vì kiên định là chìa khóa của bản lĩnh và thành công.
	Phân biện	- Kiên định có giống bảo thủ, cố hữu? + Kiên định là giữ vững lập trường quan điểm và lựa chọn của bản thân sau khi đã có những quyết định và tìm tòi kỹ càng. + Kiên định vẫn luôn lắng nghe và điều chỉnh nếu bản thân họ thấy điều đó là hợp lý hơn cho lựa chọn của họ.
	Liên hệ	Bài học/Liên hệ + Từ khóa.

		Kiên định là bản lĩnh, kết hợp với tầm nhìn và tri thức sẽ dẫn bạn đến cánh cửa thành công.

Câu 2.

• Yêu cầu chung:

Thí sinh biết kết hợp kiến thức và kỹ năng về dạng bài nghị luận văn học để tạo lập văn bản. Bài viết phải có bố cục rõ ràng, đầy đủ; văn viết có cảm xúc, thể hiện khả năng phân tích, cảm thụ.

Diễn đạt trôi chảy, đảm bảo tính liên kết; không mắc lỗi chính tả, từ ngữ, ngữ pháp.

• Yêu cầu cụ thể:

ĐỌC HIỂU YÊU CẦU ĐỀ			
- Đối tượng chính, trọng tâm kiến thức: Ai đã đặt tên cho dòng sông, Người lái đò Sông Đà - Dạng bài: bàn luận một ý kiến, so sánh - Yêu cầu: Thông qua việc phân tích, cảm nhận các đoạn văn của hai tác phẩm khác nhau, So sánh phong cách nghệ thuật của hai nhà văn, đồng thời giải thích bình luận về ý kiến: văn chương là cái lĩnh vực của sự độc đáo.			
TIẾN TRÌNH BÀI LÀM			
KIẾN THỨC	HỆ THỐNG Ý	NỘI DUNG CẦN ĐẠT	ĐIỂM
CHUNG	Khái quát vài nét về tác giả - tác phẩm	- Hoàng Phủ Ngọc Tường là nhà văn có sở trường về thể loại bút kí, tùy bút. Tác phẩm của ông luôn có sự kết hợp nhuần nhuyễn giữa chất trí tuệ và trữ tình; giữa nghị luận sắc bén với trình bày giàu chất thơ và sự vận dụng tổng hợp tri thức triết học, địa lí, lịch sử, văn hoá... Lối hành văn trong bút kí của Hoàng Phủ Ngọc Tường thường hướng nội, súc tích, mê đắm và rất mực tài hoa. Bút kí <i>Ai đã đặt tên cho dòng sông?</i> được Hoàng Phủ Ngọc Tường viết năm 1981 bằng tình yêu, sự gắn bó hơn nửa cuộc đời với mảnh đất, cảnh vật, con người xứ Huế. Tác phẩm được in trong tập bút kí cùng tên năm 1986. Ban đầu, tác giả đặt tên là: <i>Hương ơi, e phải mày chăng?</i> - Nguyễn Tuân là nhà văn lớn của nền văn học hiện đại, ông có nhiều những thành tựu nghệ thuật xuất sắc. Đặc biệt, ông tạo lập được cho mình được một phong cách nghệ thuật độc đáo: văn chương tài hoa, uyên bác. Nguyễn Tuân là nhà văn suốt đời đi tìm cái đẹp, luôn khám phá thế giới ở bình diện văn hóa, thẩm mỹ, luôn miêu tả con người trong vẻ đẹp tài hoa, nghệ sĩ. <i>Người lái đò Sông Đà</i> - tùy bút xuất sắc được in trong tập <i>Sông Đà</i> 1960, là thành quả của một chuyến đi gian khổ nhưng rất hứng thú của nhà văn vào	0.5

		những năm 1958 - 1960. Chuyến đi đã thỏa mãn niềm khát khao xê dịch, đi để tìm kiếm vẻ đẹp của thiên nhiên, miền đất Tây Bắc, tìm ra thứ “vàng mười” đã qua thử lửa trong vẻ đẹp của con người miền Tây Bắc.	
TRỌNG TÂM	Giải thích ý kiến	- <i>Nghệ thuật là lĩnh vực của cái độc đáo:</i> Nghệ thuật nói chung, văn chương nói riêng là lĩnh vực của cái độc đáo, độc đáo trong việc đi tìm cái đẹp của cuộc sống để tạo nên tác phẩm, trong việc sáng tạo nên cái đẹp, cái riêng của tác giả ở tác phẩm. - <i>Nó đòi hỏi người sáng tác phải có phong cách nổi bật, tức là có nét gì đó rất riêng, mới lạ thể hiện trong các tác phẩm của mình:</i> Tác phẩm nghệ thuật nói chung, tác phẩm văn chương nói riêng đòi hỏi sự sáng tạo, mới lạ, độc đáo, thể hiện tài năng, dấu ấn cá nhân của tác giả.	0.5
	 Ai đã đặt tên cho dòng sông	- Vẻ đẹp ở ngoại vi thành phố: vẻ đẹp đa sắc màu: + Sông Hương ở ngoại vi thành phố miêu tả lại thủy trình của dòng sông khi chảy về với Huế, nhưng trong cảm quan nhà văn, đó là cuộc hành trình của người con gái Hương giang tìm đến với người tình xứ Huế. + Khi trôi qua những dãy đồi sừng sững, sông Hương phải uốn dòng chảy, và qua hướng chảy lắt léo đó, sông Hương đã phô ra được những đường cong quyến rũ của nó. Tại nơi đây, sông Hương mềm đi như một dải lụa. + Đặc biệt hơn, khi uốn mình qua hai dãy đồi sừng sững như thành quách, những ngọn đồi ấy đã tạo nên chiếc áo màu sắc để khoác lên mình người con gái Hương giang. Khiến cô gái ấy thêm phần lộng lẫy và xinh đẹp.	1.0
	Người lái đò Sông Đà	- Sông Đà trữ tình: + Có lẽ, từ điểm nhìn rất cao, hình ảnh Sông Đà đã hóa thành sợi dây thừng ngoằn ngoèo, và khi tàu bay hạ xuống, dòng sông đã hóa thành áng tóc trữ tình tuôn dài tuôn dài. Liên tưởng dòng sông như mái tóc óng ả để buông lơ, chảy dài đến bất tận. + Xuyên qua màn mây, dòng sông còn hiện lên qua màu sắc biến ảo. Nguyễn Tuân phát hiện ra vẻ đẹp của sắc nước sông Đà thay đổi theo mùa. Mùa xuân, nước sông Đà xanh ngọc bích “<i>chứ không xanh màu xanh canh hến của nước sông Gâm, sông Lô</i>”. Mùa thu, nước sông Đà “<i>lừ lừ chín đỏ như da mặt một người bầm đi vì rượu</i>	1.5

		<i>bữa, lừ lừ cái màu đỏ giận dữ ở một người bất mãn bực bội độ thu về</i> ”. Câu văn sử dụng phép so sánh “ <i>lừ lừ chín đỏ như da mặt người bầm đi vì rượu bữa</i> ” khiến người đọc hình dung được vẻ đẹp đa dạng của sắc nước sông Đà.	
	So sánh	- Tương đồng: Điểm gặp nhau giữa Nguyễn Tuân và Hoàng Phủ Ngọc Tường: Đi tìm cái đẹp và thể hiện cái đẹp bằng ngòi bút tài hoa, độc đáo tạo được nét riêng, mới lạ qua hình ảnh dòng sông. - Khác biệt: + Nguyễn Tuân tài hoa, uyên bác: luôn nhìn sự vật, hiện tượng ở nhiều góc độ để khám phá, phát hiện; vận dụng kiến thức của nhiều lĩnh vực, tổng hợp cảm nhận của các giác quan để khám phá đối tượng. + Ẩn trong câu chữ biến hóa là vẻ đẹp lấp lánh ánh sáng trí tuệ, tri thức và cả chất phong tình, tài hoa, lãng mạn từ tâm hồn Hoàng Phủ Ngọc Tường.	0.5
	Đánh giá, bàn luận	- Dưới ngòi bút tài hoa của Nguyễn Tuân, sông Đà như một công trình thẩm mỹ, một kì công nghệ thuật. - Trang viết của Hoàng Phủ Ngọc Tường là khám phá của tác giả về vẻ đẹp vừa “<i>phóng khoáng và man dại</i>” vừa “<i>dịu dàng và say đắm</i>” của dòng sông, là kết quả của trí tưởng tượng đầy tài hoa.	0.5

Bài làm mẫu:

Nước ta được thiên nhiên ưu ái ban tặng cho hệ thống sông ngòi dày đặc. Có những dòng sông “quê hương, yêu thương” đầy thơ mộng, kỳ vĩ và nó đã trở thành nguồn cảm hứng bất tận cho các nhà văn, nhà thơ viết lên những tác phẩm văn học nghệ thuật xuất sắc. Tiêu biểu là tùy bút *Người lái đò sông Đà* của Nguyễn Tuân và bút ký *Ai đã đặt tên cho dòng sông* của Hoàng Phủ Ngọc Tường. Thành công của hai tác phẩm trên chính là việc xây dựng hình tượng hai con sông là Đà giang và Hương giang. Ở hai con sông này, bên cạnh những nét khác biệt, chúng còn có những nét tương đồng. Đây phải chăng là sự gặp gỡ của hai nhà văn lớn khi cùng miêu tả về các con sông khác nhau trên mảnh đất Việt Nam. Đặc biệt với cảnh sông Đà từ góc nhìn trên tàu bay trong *Người lái đò Sông Đà* và cảnh sông Hương ở ngoại vi thành phố trong *Ai đã đặt tên cho dòng sông?*, ta đều thấy bật lên được sự tài hoa trong từng ngòi bút, như một nhà phê bình đã từng nhận xét: “*Nghệ thuật là lĩnh vực của cái độc đáo, vì vậy, nó đòi hỏi người sáng tác phải có phong cách nói bật, tức là có nét gì đó rất riêng, mới lạ thể hiện trong các tác phẩm của mình*”

Nhắc đến Hoàng Phủ Ngọc Tường là nhắc đến nhà văn có phong cách độc đáo và đặc biệt sở trường về thể loại bút kí, tùy bút. Tác phẩm của ông luôn có sự kết hợp nhuần nhuyễn giữa chất trí tuệ và trữ tình; giữa nghị luận sắc bén với trình bày giàu chất thơ và sự vận dụng tổng hợp tri thức triết học, địa

lí, lịch sử, văn hoá... Lối hành văn trong bút kí của Hoàng Phủ Ngọc Tường thường hướng nội, súc tích, mê đắm và rất mực tài hoa. Bút kí *Ai đã đặt tên cho dòng sông?* được Hoàng Phủ Ngọc Tường viết năm 1981 bằng tình yêu, sự gắn bó hơn nửa cuộc đời với mảnh đất, cảnh vật, con người xứ Huế. Tác phẩm được in trong tập bút kí cùng tên năm 1986. Ban đầu, tác giả đặt tên là: *Hương ơi, e phải mày chăng?* Vị trí trích đoạn thuộc phần đầu của thiên tùy bút, là một trong những trích đoạn hay nhất khi nhà văn miêu tả con sông Hương ở ngoại vi thành phố.

Còn nhắc đến Nguyễn Tuân, điều đầu tiên phải khẳng định, đó là nhà văn lớn của nền văn học hiện đại. Nguyễn Tuân tạo lập được cho mình được một phong cách nghệ thuật độc đáo: văn chương tài hoa, uyên bác. Ông là nhà văn suốt đời đi tìm cái đẹp, luôn khám phá thế giới ở bình diện văn hóa, thẩm mỹ, luôn miêu tả con người trong vẻ đẹp tài hoa, nghệ sĩ. *Người lái đò Sông Đà* - tùy bút xuất sắc được in trong tập sông Đà 1960. Là thành quả của một chuyến đi gian khổ nhưng rất hứng thú của nhà văn vào những năm 1958 - 1960. Chuyến đi đã thỏa mãn niềm khát khao xê dịch, đi để tìm kiếm vẻ đẹp của thiên nhiên, miền đất Tây Bắc, tìm ra thứ “vàng mười” đã qua thử lửa trong vẻ đẹp của con người miền Tây Bắc. Vị trí trích đoạn trích là khúc Nguyễn Tuân say sưa miêu tả Đà giang phía hạ nguồn, qua góc nhìn trên tàu bay.

Nghệ thuật là lĩnh vực của cái độc đáo, nó đòi hỏi người sáng tác phải có phong cách nổi bật, tức là có nét gì đó rất riêng, mới lạ thể hiện trong các tác phẩm của mình. Có thể nói, nghệ thuật nói chung, văn chương nói riêng là lĩnh vực của cái độc đáo, độc đáo trong việc đi tìm cái đẹp của cuộc sống để tạo nên tác phẩm, trong việc sáng tạo nên cái đẹp, cái riêng của tác giả ở tác phẩm. Tác phẩm nghệ thuật nói chung, tác phẩm văn chương nói riêng đòi hỏi sự sáng tạo, mới lạ, độc đáo, thể hiện tài năng, dấu ấn cá nhân của tác giả. Nếu nhà văn không chịu tìm tòi, không đào sâu, khám phá, khơi những nguồn chưa ai khơi, nhà văn đó sẽ là một bản sao của kẻ khác. Trong làng văn, Nguyễn Tuân và Hoàng Phủ Ngọc Tường xứng đáng là cây đa cây đề, là những kẻ tiên phong trên hành trình văn chương nhiều vinh dự mà cũng lắm cực nhọc.

Trước hết với Hoàng Phủ Ngọc Tường qua cái nhìn về dòng Hương giang ở ngoại vi thành phố, có ai đã từng tưởng tượng về một dòng sông như thế này: *“Từ tuần về đây, sông Hương vẫn đi trong dư vang của Trường Sơn, vượt qua một lòng vực sâu dưới chân núi Ngọc Trản để sắc nước trở nên xanh thẳm, và từ đó nó trôi đi giữa hai dãy đồi sừng sững như thành quách, với những điểm cao đột ngột như Vọng Cảnh, Tam Thai, Lựu Bảo mà từ đó, người ta luôn nhìn thấy dòng sông mềm như tấm lụa, với những chiếc thuyền xuôi ngược chỉ bé vừa bằng con thoi. Những ngọn đồi này tạo nên những mảng phản quang nhiều màu sắc trên nền trời tây nam thành phố, “sớm xanh, trưa vàng, chiều tím” như người Huế thường miêu tả ...”*

Sông Hương ở ngoại vi thành phố miêu tả lại thủy trình của dòng sông khi chảy về với Huế, nhưng trong cảm quan nhà văn, đó là cuộc hành trình của người con gái Hương giang tìm đến với người tình xứ Huế. Vẻ đẹp của sông Hương là vẻ đẹp được tô điểm qua thử thách. Khi chảy qua lòng vực sâu dưới chân núi Ngọc Trản, giống như là một bể lọc lớn, để nước sông Hương trở nên xanh thẳm, phải

chăng giống như người con gái, sông Hương đang tự làm mới mình. Khi trôi qua những dãy đồi sừng sững, sông Hương phải uốn dòng chảy, và qua hướng chảy lắt léo đó, sông Hương đã phô ra được những đường cong quyến rũ của nó. Tại nơi đây, sông Hương mềm đi như một dải lụa. Đặc biệt hơn, khi uốn mình qua hai dãy đồi sừng sững như thành quách, những ngọn đồi này tạo nên những mảng phản quang nhiều màu sắc trên nền trời tây nam thành phố: “sớm xanh, trưa vàng, chiều tím”, hay nói cách khác, những ngọn đồi ấy đã tạo nên chiếc áo màu sắc để khoác lên mình người con gái Hương giang. Khiến cô gái ấy thêm phần lộng lẫy và xinh đẹp.

Với Nguyễn Tuân, khi nhìn từ tàu bay, góc nhìn có thể bao quát hết sắc diện Đà giang, những dòng liên tưởng và miêu tả phóng khoáng đã bung nở trên trang văn xuân sắc hơn bao giờ hết: *“Con Sông Đà tuôn dài tuôn dài như một áng tóc trữ tình, đầu tóc chân tóc ẩn hiện trong mây trời Tây Bắc bung nở hoa ban hoa gạo tháng hai và cuồn cuộn mù khói núi Mèo đốt nương xuân... Mùa xuân dòng xanh ngọc bích, chứ nước Sông Đà không xanh màu xanh canh hến của Sông Gâm sông Lô. Mùa thu nước Sông Đà lừ lừ chín đỏ như da mặt một người bầm đi vì rượu bữa, lừ lừ cái màu đỏ giận dữ ở một người bất mãn bực bội gì mỗi độ thu về...”*

Từ trên cao nhìn xuống, quả là điểm quan sát thật lý tưởng để có thể thu vào tầm mắt dòng chảy Sông Đà. Nguyễn Tuân đã đưa ra hai liên tưởng vô cùng mới mẻ, chưa từng thấy về hình dáng con sông. Có lẽ, từ điểm nhìn rất cao, hình ảnh Sông Đà đã hóa thành sợi dây thừng ngoằn ngoèo, và khi tàu bay hạ xuống, dòng sông đã hóa thành áng tóc trữ tình tuôn dài tuôn dài. Liên tưởng dòng sông như mái tóc óng ả để buông lơi, chảy dài đến bất tận. Hoa ban trắng, hoa gạo đỏ đôi bờ bung nở như nhánh xuân cài lên mái tóc, lại ẩn hiện mờ ảo trong sương khói Tây Bắc, đó là vẻ đẹp rất thơ, vẻ đẹp của người thiếu nữ bước ra từ cõi tiên, mà mái tóc nàng làm bừng hương sắc, xao động đất trời. Xuyên qua màn mây, dòng sông còn hiện lên qua màu sắc biến ảo. Chính vẻ đẹp của mây trời đã tạo cho con sông Đà một vẻ đẹp riêng không trộn lẫn. Nguyễn Tuân phát hiện ra vẻ đẹp của sắc nước sông Đà thay đổi theo mùa. Mùa xuân, nước sông Đà xanh ngọc bích *“chứ không xanh màu xanh canh hến của nước sông Gâm, sông Lô”*. Xanh ngọc bích là xanh trong, xanh sáng, xanh biếc - một sắc màu gợi cảm, trong lành. Đó là sắc màu của nước, của núi, của da trời. Mùa thu, nước sông Đà *“lừ lừ chín đỏ như da mặt một người bầm đi vì rượu bữa, lừ lừ cái màu đỏ giận dữ ở một người bất mãn bực bội độ thu về”*. Câu văn sử dụng phép so sánh *“lừ lừ chín đỏ như da mặt người bầm đi vì rượu bữa”* khiến người đọc hình dung được vẻ đẹp đa dạng của sắc nước sông Đà. Cách miêu tả sắc đỏ màu thu Sông Đà của Nguyễn Tuân cũng thật độc đáo. Đỏ bầm, màu đỏ không gắt, không nhạt, mang trong mình chút hồng hào, pha vào đó sắc phù sa, lại không đục ngầu, màu sắc ấy còn mang dáng hình của kẻ say, hay là vì người đã quá say dòng sông, quá mê đắm cảnh sông nước Tây Bắc.

Điểm gặp nhau giữa Nguyễn Tuân và Hoàng Phủ Ngọc Tường: là đi tìm cái đẹp và thể hiện cái đẹp bằng ngòi bút tài hoa, độc đáo tạo được nét riêng, mới lạ qua hình ảnh dòng sông. Qua những đoạn văn, hai tác giả thể hiện nét tài hoa, độc đáo trong phong cách nghệ thuật của mình, sự tỉ mỉ, kỳ công khi khắc họa hình tượng. Tuy nhiên, như ý kiến bàn luận, mỗi nhà văn đều tạo nên bầu khí quyển riêng trong

---

hình tượng và phong cách. Nguyễn Tuân tài hoa, uyên bác luôn nhìn sự vật, hiện tượng ở nhiều góc độ để khám phá, phát hiện; vận dụng kiến thức của nhiều lĩnh vực, tổng hợp cảm nhận của các giác quan để khám phá đối tượng. Tất cả làm nên phong cách Nguyễn Tuân vừa độc đáo vừa phong phú. Dưới ngòi bút tài hoa của cụ Nguyễn, sông Đà như một công trình thẩm mỹ, một kì công nghệ thuật mà thiên nhiên ban tặng con người với hai đặc điểm: hung bạo, dữ dội và thơ mộng, trữ tình.

Với Hoàng Phủ Ngọc Tường, ẩn trong câu chữ biến hóa là vẻ đẹp lấp lánh ánh sáng trí tuệ, trí thức và cả chất phong tình, tài hoa, lãng mạn từ tâm hồn nhà văn. Tất cả làm nên một ngòi bút độc đáo, sâu sắc mà tràn đầy cảm xúc... Trang viết của Hoàng Phủ Ngọc Tường là khám phá của tác giả về vẻ đẹp vừa “*phóng khoáng và man dại*” vừa “*dịu dàng và say đắm*” của dòng sông, là kết quả của trí tưởng tượng đầy tài hoa. Cảnh sông ở đây được khắc họa với những hình ảnh đầy ấn tượng bằng năng lực quan sát tinh tế và sự phong phú về ngôn ngữ, phổ là lối hành văn hướng nội, súc tích, mê đắm và tài hoa của sông Hương qua phép nhân hóa khi miêu tả dòng chảy và cách đặc tả màu nước phản quang hai bên bờ và thay đổi trong ngày.

Có thể nói, bằng sự tinh tế, bằng sự khám phá và cái Tôi đầy trách nhiệm với nghiệp cầm bút, hai nhà văn đã góp cho đất nước những cảnh đẹp không lặp lại, trở thành những tượng đài ký khó có thể phai mờ.

I. ĐỌC HIỂU (3 điểm)

Chỉ số thông minh, hay IQ (viết tắt của Intelligence Quotient trong tiếng Anh), thường được cho là có liên quan đến sự thành công trong học tập, trong công việc. Những nghiên cứu gần đây cho thấy có sự liên quan giữa IQ và sức khỏe, tuổi thọ (những người thông minh thường có nhiều kiến thức hơn trong việc chăm sóc bản thân) và cả số lượng tử mà người đó sử dụng...

Vai trò của di truyền và môi trường tác động lên trí thông minh là một đề tài nghiên cứu từ rất lâu. Khả năng kế thừa của một gen từ thế hệ trước sang thế hệ sau được biểu diễn bằng một số trong khoảng từ 0 đến 1, gọi là hệ số di truyền. Nói một cách khác, hệ số di truyền là phần trăm khả năng di truyền cho đời sau của một gen... Cho đến gần đây, hệ số di truyền hầu hết chỉ được nghiên cứu ở trẻ em và người ta cho rằng hệ số di truyền trung bình là 0,5. Điều này cho thấy một nửa số gen của số trẻ được nghiên cứu là gen đã biến dị. Phần còn lại được giải thích rằng do tính toán sai hay do yếu tố môi trường. Con số 0,5 cho thấy trí thông minh một phần là do thừa kế từ cha mẹ. Nghiên cứu ở người lớn tuy vẫn chỉ ở những mức rất sơ khai nhưng cũng có những kết quả rất thú vị: hệ số di truyền có thể lên đến 0,8.

Yếu tố môi trường đóng vai trò rất lớn trong nhiệm vụ xác định trí thông minh trong một số trường hợp. Một chế độ dinh dưỡng hợp lý trong lúc nhỏ được cho là rất quan trọng; sự dinh dưỡng kém có thể làm suy giảm trí thông minh. Một số nghiên cứu khác về yếu tố môi trường còn cho rằng thai phụ trước khi sinh hay cho con bú nếu tiếp xúc với những loại độc tố hay thiếu các vitamin và muối khoáng quan trọng có thể ảnh hưởng đến IQ của đứa bé. Trong xã hội đã phát triển, môi trường trong gia đình có thể tạo ra 25% sự khác biệt. Tuy nhiên, khi lớn lên, điều này hầu như biến mất.

(Theo <http://www.vi.wikipedia.org>) Câu 1. Xác định phong cách ngôn ngữ của văn bản.

Câu 2. Theo tác giả, chỉ số thông minh có liên quan đến điều gì?

Câu 3. Anh/ Chị hiểu như thế nào về ý kiến sau khi nói về chỉ số IQ của con người: *“Trong xã hội đã phát triển, môi trường trong gia đình có thể tạo ra 25% sự khác biệt. Tuy nhiên, khi lớn lên, điều này hầu như biến mất.”*?

Câu 4. Nêu thông điệp mà anh/chị rút ra từ văn bản?

II. LÀM VĂN (7 điểm)

Câu 1. Bằng đoạn văn 200 chữ, bàn luận về câu nói: *“Thiên tài chỉ có 1% là linh cảm, 99% là mồ hôi và nước mắt”* (Thomas Edison).

Câu 2. Cảm nhận chi tiết nghệ thuật giọt nước mắt A phủ trong đêm mùa đông ở Hồng Ngải, để từ đó làm nổi bật bức tranh hiện thực và giá trị nhân đạo mà nhà văn Tô Hoài gửi gắm trong Vợ chồng A phủ.

LỜI GIẢI CHI TIẾT

I. ĐỌC HIỂU

Câu 1.

Phong cách ngôn ngữ của văn bản là phong cách báo chí.

Câu 2.

Theo tác giả đoạn trích, chỉ số thông minh của con người được cho là có liên quan đến sự thành công trong học tập, trong công việc; sức khỏe, tuổi thọ và số lượng tử mà con người sử dụng.

Câu 3.

Ý kiến: “*Trong xã hội đã phát triển, môi trường trong gia đình có thể tạo ra 25% sự khác biệt. Tuy nhiên, khi lớn lên, điều này hầu như biến mất*” có thể được hiểu là:

- Chỉ số IQ của một người chịu sự tác động của môi trường trong gia đình khi ta còn bé, bởi khi đó, ta phụ thuộc nhiều vào yếu tố bản năng và di truyền, ta sống cùng gia đình.
- Khi lớn lên, con người tiếp thu chủ động hơn các kiến thức, kỹ năng xã hội, cùng sự tách rời khỏi môi trường sống gia đình khiến yếu tố này hạn chế tác động lên chỉ số IQ của con người.

Câu 4.

Thí sinh chủ động đưa ra ý kiến của bản thân, đảm bảo được yêu cầu về nội dung và hình thức như sau:

- Nội dung: trình bày được bài học/thông điệp cá nhân rút ra từ văn bản và bàn luận ngắn gọn về thông điệp đó.

Bài học/Thông điệp:

- + Chú ý đến chế độ dinh dưỡng và môi trường sống để chủ động nâng cao chỉ số IQ cho bản thân.
- + Hiểu và xác định được vai trò chủ động của mỗi người trong việc nâng cao chỉ số IQ: rèn luyện quan trọng hơn di truyền, bẩm sinh.
- Hình thức: đoạn văn ngắn, khoảng 8-10 dòng, diễn đạt mạch lạc.

II. LÀM VĂN

Câu 1.

- Yêu cầu chung:

- Nội dung:

- + Xác định đúng vấn đề nghị luận;
- + Thể hiện được quan điểm cá nhân, đảm bảo được tính nhân văn trong bài viết;
- + Triển khai vấn đề thành các luận điểm, luận cứ phù hợp, trình tự hợp lý, lập luận chặt chẽ; sử dụng phù hợp các thao tác lập luận; biết kết hợp giữa nêu lý lẽ và đưa dẫn chứng.

- Hình thức:

- + Đảm bảo cấu trúc đoạn văn nghị luận;
- + Đoạn văn mạch lạc, diễn đạt trôi chảy, bảo đảm tính liên kết;
- + Lời văn có cá tính và cảm xúc;
- + Không mắc lỗi chính tả, từ ngữ, ngữ pháp.

• **Yêu cầu cụ thể:**

Hệ thống ý	Dẫn dắt	Nêu từ khóa: “ <i>Thiên tài chỉ có 1% là tư chất, 99% là mồ hôi và nước mắt</i> ” => tương quan giữa tư chất thông minh và sự nỗ lực.
	Giải thích	Thiên tài vốn được mọi người ngưỡng mộ khi họ có những năng lực hoặc thành quả vượt trội.
	Phân tích	- Dẫn chứng về những thiên tài: + Edison thử hàng ngàn lần để chế tạo thành công dây tóc bóng đèn. + Nobel cũng từng nhiều lần thất bại trước khi chế tạo thành công thuốc nổ. - Vì sao sự nỗ lực mới là yếu tố tạo nên thiên tài? + Tư chất thông minh là rất cần thiết và là điều kiện quan trọng cho sự thành công. + Vì sự nỗ lực và chăm chỉ mới giúp tố chất trở thành những ý tưởng, những phát minh, những tác phẩm nghệ thuật.
	Phản biện	- IQ vốn vẫn là một tố chất thiên phú, bẩm sinh + Luôn nghĩ rằng IQ hoàn toàn do bẩm sinh. + Tự mãn khi có chỉ số IQ từ nhỏ cao mà coi nhẹ việc trau dồi cho bản thân, nỗ lực lao động.
	Liên hệ	- Bài học/Liên hệ + Từ khóa. Tìm ra thế mạnh của bản thân để phát huy tài năng. (Trau dồi trí tuệ; có ý chí lao động nghiêm túc...)

Câu 2.

• **Yêu cầu chung:**

- Thí sinh biết kết hợp kiến thức và kỹ năng về dạng bài nghị luận văn học để tạo lập văn bản. Bài viết phải có bố cục rõ ràng, đầy đủ.
- Văn viết có cảm xúc, thể hiện khả năng phân tích, cảm thụ, nhiều những khám phá mới mẻ, diễn đạt trôi chảy, đảm bảo tính liên kết; không mắc lỗi chính tả, từ ngữ, ngữ pháp.

• **Yêu cầu cụ thể:**

ĐỌC HIỂU YÊU CẦU ĐỀ			
- <i>Đối tượng chính, trọng tâm kiến thức: Vợ chồng A Phủ</i> - <i>Dạng bài: Cảm nhận về chi tiết nghệ thuật</i> - <i>Yêu cầu: Thông qua việc cảm nhận chi tiết đặc sắc của tác phẩm: giọt nước mắt A Phủ, giọt nước mắt đau đớn bất lực của chàng trai khỏe mạnh người Mèo, người viết phải làm nổi bật những thông điệp, đặc biệt là giá trị nhân đạo mà nhà văn gửi gắm.</i>			
TIỀN TRÌNH BÀI LÀM			
KIẾN	HỆ THỐNG	NỘI DUNG CẦN ĐẠT	ĐIỂM

THỨC	Ý		
CHUNG	Giới thiệu tác giả - tác phẩm	- Tô Hoài - nhà văn xuất sắc trong nền văn học Việt Nam hiện đại. Nguyễn Sen là tên khai sinh của ông, là người con của mảnh đất Hà Thành văn hiến nhưng ông lại được sinh ra và có tuổi thơ gắn với làng Nghĩa Đô, phủ Hoài Đức, tỉnh Hà Đông chính là quê ngoại của Tô Hoài. Là nhà văn giỏi về phân tích diễn biến tâm lý nhân vật, về miêu tả thiên nhiên, các phong tục tập quán, tác phẩm của Tô Hoài luôn hấp dẫn người đọc bởi lối kể chuyện hóm hỉnh, sinh động, bởi vốn từ vựng giàu có. - <i>Vợ chồng A Phủ</i> là truyện ngắn thành công nhất trong ba truyện ngắn viết về đề tài Tây Bắc của ông. Tác phẩm có một giá trị hiện thực và nhân đạo đáng kể. <i>Vợ chồng A Phủ</i> in trong tập <i>Truyện Tây Bắc</i> (1954) là kết quả của chuyến đi thực tế của nhà văn cùng với bộ đội giải phóng Tây Bắc năm 1952. Tác phẩm thể hiện chân thực, xúc động về cuộc sống cơ cực, tủi nhục của đồng bào các dân tộc thiểu số vùng cao dưới ách thống trị của thực dân và phong kiến cùng quá trình giác ngộ cách mạng, tự vùng lên giải phóng cuộc đời.	0.5
TRỌNG TÂM	Giải thích chi tiết nghệ thuật	- Chi tiết văn học hiểu một cách đơn giản nhất đó chính là những biểu hiện, những tình tiết góp phần xây dựng lên cốt truyện, đồng thời thể hiện được tư tưởng chủ đề của truyện. - Giọt nước mắt A Phủ là một trong những chi tiết đặc sắc nhất trong truyện ngắn <i>Vợ chồng A Phủ</i>.	0.5
	Cảm nhận chi tiết giọt nước mắt A phủ	- Bối cảnh và vị trí xuất hiện chi tiết + Mị và A Phủ “gặp nhau” tại nhà thống lí. Người thì là con dâu gạt nợ. Người vì tội đánh con quan mà trở thành người “vay nợ, ở nợ”. Cả hai đều là con trâu, con ngựa của nhà thống lí. + A Phủ vì làm mất bò, anh bị thống lí phạt trói đứng vào cột đã mấy ngày, cơ thể đã kiệt quệ. + Mị sau khi về thức tỉnh trong đêm mùa xuân, đã trở lại với kiếp chai sạn băng giá, thậm chí cô còn vô cảm hơn xưa. Vô cảm với chính mình, Mị cũng chẳng còn thiết tha đến mọi thứ xung quanh. Mị vô cảm luôn cả đồng loại của mình “<i>nếu A Phủ là cái xác chết đứng đây, cũng thế thôi</i>”. - Chi tiết giọt nước mắt A Phủ - chi tiết nghệ thuật đắt giá khiến độc giả ám ảnh về tội ác của bọn cường hào chúa đất miền núi	3.0

	+ Dòng nước mắt của A Phủ được nhà văn miêu tả trong câu văn đầy sức gợi tả: “<i>một dòng nước mắt lấp lánh bò xuống hai hõm má đã xám đen lại</i>” của A Phủ. + Nhưng dòng nước mắt ấy là nước mắt của kẻ đang hấp hối, nước mắt của một thân phận nô lệ đang bất lực, tủi nhục trước số phận, giọt nước mắt của sự đau đớn, khi nhận ra mình đang bờ vực của sự sống, cái chết. - Giọt nước mắt của A phủ - niềm cảm thương trước số phận nô lệ rã rúng, và sự căm phẫn những thế lực cường quyền chà đạp con người + Mỗi chúng ta, khi đọc đến chi tiết này hẳn rằng sẽ đẩy lên cái căm phẫn. + Lòng Mị cũng đẩy lên sự căm phẫn: “<i>Trời ơi, nó bắt trói đứng người ta đến chết, nó bắt mình chết cũng thôi, nó bắt trói đến chết người đàn bà ngày trước cũng ở cái nhà này</i>”. Mị nguyên rủa cha con nhà thống lí “<i>Chúng nó thật độc ác</i>”. + Mị nhận ra giá trị của con người, giá trị được sống nhưng lại bị bắt phải chết. + Mị tự thương cảnh ngộ mình; thương A Phủ trên bờ vực thẳm, khi tử thần đã gõ cửa: “<i>Cơ chừng này chỉ đêm mai là người kia chết, chết đau, chết đói, chết rét, phải chết</i>”. Mị nghĩ về thân phận mình, tưởng như là cam chịu: “<i>Ta là thân đàn bà, nó đã bắt ta về trình ma nhà nó rồi thì chỉ còn biết đợi ngày rũ xương ở đây thôi...</i>” + Thương người cùng khổ, cùng cảnh ngộ. Mị đã đi đến hành động rất nhanh: cắt dây trói cứu A Phủ rồi cùng A Phủ bỏ trốn.	
Bàn luận	- Tô Hoài qua <i>Vợ chồng A Phủ</i>, qua những chi tiết đã cài trong tác phẩm: như nắm lá ngón, sợi dây trói, giọt nước mắt A Phủ đã phản ánh bộ mặt giai cấp thống trị miền núi, mà ở đây là thống lý Pá Tra và A Sử. Những tên chúa đất độc ác, tàn nhẫn, vô nhân tính. Chúng dùng sợi dây thần quyền và cường quyền để trói chặt và hành hạ con người. - Tác phẩm cũng đã vẽ nên bức tranh của người dân miền núi Tây Bắc trước cách mạng, đó là sự tối tăm, ngột ngạt. Nhưng qua đó, tác giả cũng đã dựng nên quá trình đấu tranh của họ, vùng lên để giành tự do, giành quyền được sống, giành quyền làm người.	

		- Đồng thời tác phẩm cũng là tiếng nói thương cảm, sự cảm thông sâu sắc của nhà văn đối với số phận bất hạnh của người dân lao động miền núi. Phát hiện vẻ đẹp trong tâm hồn của họ: lòng khát khao tự do, yêu đời, yêu người và tinh thần phản kháng.	

Bài làm mẫu:

Nếu chỉ dừng lại ở tác phẩm *Đế mèn phiêu lưu ký*, nhà văn Tô Hoài đã rất nổi tiếng, đã làm được cái việc mà như nhà văn Nam Cao nói là “đề đời” đối với nghiệp cầm bút. Thế nhưng, nhà văn Tô Hoài không dừng lại chú “đế mèn” mà còn đi xa hơn. Chặng đường văn chương đã dẫn ông đến với nhiều miền đất xa xôi, nhưng hiếm có mảnh đất nào để thương, để nhớ cho Tô Hoài nhiều như Tây Bắc. *Vợ chồng A Phủ* chính là kết quả của niềm thương, nỗi nhớ đó. Đặc biệt, đọc truyện ta không thể nào quên chi tiết giọt nước mắt lấp lánh của A Phủ trong đêm mùa đông - giọt nước mắt trong đêm lạnh buốt nhưng làm ấm lại một trái tim băng giá.

Tô Hoài - nhà văn xuất sắc trong nền văn học Việt Nam hiện đại. Nguyễn Sen là tên khai sinh của ông, là người con của mảnh đất Hà Thành văn hiến nhưng ông lại được sinh ra và có tuổi thơ gắn với làng Nghĩa Đô, phủ Hoài Đức, tỉnh Hà Đông chính là quê ngoại của Tô Hoài. Là nhà văn giỏi về phân tích diễn biến tâm lý nhân vật, về miêu tả thiên nhiên, các phong tục tập quán, tác phẩm của Tô Hoài luôn hấp dẫn người đọc bởi lối kể chuyện hóm hỉnh, sinh động, bởi vốn từ vựng giàu có. *Vợ chồng A Phủ* là truyện ngắn thành công nhất trong ba truyện ngắn viết về đề tài Tây Bắc của ông. Tác phẩm có một giá trị hiện thực và nhân đạo đáng kể. *Vợ chồng A Phủ* in trong tập *Truyện Tây Bắc* (1954) là kết quả của chuyến đi thực tế của nhà văn cùng với bộ đội giải phóng Tây Bắc năm 1952. Tác phẩm thể hiện chân thực, xúc động về cuộc sống cơ cực, tủi nhục của đồng bào các dân tộc thiểu số vùng cao dưới ách thống trị của thực dân và phong kiến cùng quá trình giác ngộ cách mạng, tự vùng lên giải phóng cuộc đời.

Chi tiết văn học hiểu một cách đơn giản nhất đó chính là những biểu hiện, những tình tiết góp phần xây dựng lên cốt truyện, đồng thời thể hiện được tư tưởng chủ đề của truyện. Đối với những tình tiết đặc sắc trong tác phẩm còn có thể chứa đựng được những cảm xúc lớn lao, những tư tưởng sâu sắc mà tác giả muốn truyền tải trong tác phẩm của mình. Giọt nước mắt A Phủ là một trong những chi tiết đặc sắc nhất trong truyện ngắn *Vợ chồng A Phủ*. Giọt nước mắt của A Phủ không chỉ thể hiện cảm xúc của nhân vật khi cái chết đang cận kề mà còn mang sức mạnh của sự thức tỉnh bởi chính giọt nước mắt ấy đã đánh thức sức sống tiềm tàng, khả năng phản kháng tưởng chừng đã ngủ quên bên trong con người của Mị.

A Phủ là chàng trai khỏe mạnh, một người lao động giỏi, chỉ vì đánh nhau với con trai Thống lí mà A Phủ buộc phải trở thành người ở trừ nợ cho gia đình thống lí. Sống trong cuộc sống của con trâu con ngựa nhưng A Phủ không bao giờ bi quan trước cuộc đời, anh vẫn nỗ lực vươn lên, làm việc chăm chỉ để mang đến những lợi ích cho gia đình Thống lí. Tuy nhiên, do sơ ý để hổ bắt mất một con bò của Thống lí mà A Phủ bị trói đứng ở giữa sân, bỏ mặc đói rét suốt mấy ngày liền mà theo nhận thức của Mị thì chỉ đêm nay, đêm mai người kia sẽ chết, một cái chết đầy đau đớn. Cũng giống như A Phủ, Mị là cô gái xinh đẹp nhưng gia cảnh nghèo hèn nên đã phải trở thành con dâu trừ nợ cho gia đình thống lí. Xét về

địa vị, Mị là con dâu của Thống lí Pá Tra, vợ của A Sử nhưng trong thực tế Mị chỉ là một người ở đợ không hơn không kém, cô phải làm việc quần quật ngày đêm như con trâu con ngựa, sống lâu trong sự đầy đọa đã khiến Mị mất đi khả năng phản kháng, sống cam chịu như con rùa nuôi trong xó cửa. Trong những ngày A Phủ bị trói đứng ngoài sân, đêm nào Mị cũng thức dậy thổi lửa hơ tay, cũng chính hoàn cảnh này đã làm cho Mị chứng kiến giọt nước mắt của A Phủ. Sống trong gia đình Thống lí, Mị thường xuyên chứng kiến cảnh những con người bất hạnh bị trói đứng đến chết, do đó lúc đầu khi thấy A Phủ phải trói đứng ở sân Mị chỉ đứng đưng, vô cảm. Sau mọi nỗ lực tự giải cứu mình nhưng không thành, trong nỗi bất lực, tuyệt vọng đến cùng A Phủ đã khóc. Đúng lúc ấy Mị thức dậy thổi lửa hơ tay và chứng kiến cảnh giọt nước mắt đang bò trên hõm má của A Phủ. Giọt nước mắt ấy có sự tác động mạnh mẽ đến nhận thức của Mị, mang đến những thay đổi lớn bên trong người đàn bà bất hạnh ấy.

Dòng nước mắt của A Phủ được nhà văn miêu tả trong câu văn đầy sức gợi tả: *“một dòng nước mắt lấp lánh bò xuống hai hõm má đã xám đen lại”* của A Phủ. Hãy đọc kỹ câu văn để thấy nhà văn đã miêu tả về A Phủ, một chàng trai vốn sức vóc, khỏe mạnh, ngang tàng, hủ chẳng biết sợ, dám đánh cả con quan. Ấy vậy mà giờ đây, sau nhiều đêm bị trói và bỏ đói, thân thể cường tráng ấy giờ kiệt quệ đi, và lộ ra trên hai hõm má, làn da đã xám đen lại, như cái xác sắp héo khô. A Phủ đã như một cái xác rồi, chỉ duy nhất một thứ để nhận ra A Phủ còn sống đó chính là giọt nước mắt. Nhưng dòng nước mắt ấy là nước mắt của kẻ đang hấp hối, nước mắt của một thân phận nô lệ đang bất lực, tủi nhục trước số phận, giọt nước mắt của sự đau đớn, khi nhận ra mình đang bờ vực của sự sống, cái chết.

Giọt nước mắt của A Phủ, đó là niềm cảm thương trước số phận nô lệ rẻ rúng, và đó còn là sự căm phẫn những thế lực cường quyền chà đạp con người. Mỗi chúng ta, khi đọc đến chi tiết này hẳn rằng sẽ dấy lên cái căm phẫn. Không căm phẫn sao được khi mạng người bị rẻ rúng đến vậy, sự hành hạ tra tấn sao tàn ác đến vậy. Thế nhưng ta rất cần quan tâm đến một nhân vật ở đây chịu tác động mạnh mẽ, khi giọt nước mắt của chàng trai ngang tàng kia chảy xuống. Có thể nói, nước mắt A Phủ đã chạm đến trái tim Mị, làm tan đi giá băng của trái tim Mị. Đã thức dậy trong Mị lòng thương người cùng cảnh ngộ. Trái tim Mị quặn đau khi *“trông người lại ngẫm đến mình”*. Mị chợt *“nhớ lại đêm năm trước A Sử trói Mị, Mị cũng phải trói đứng thế kia. Nhiều lần khóc, nước mắt chảy xuống miệng, xuống cổ, không lau đi được”*. Lòng Mị dấy lên sự căm phẫn: *“Trời ơi, nó bắt trói đứng người ta đến chết, nó bắt mình chết cũng thôi, nó bắt trói đến chết người đàn bà ngày trước cũng ở cái nhà này”*. Mị nguyên rùa cha con nhà thống lí *“Chúng nó thật độc ác”*. Từ *“chúng nó”* ở đây, hiện lên trực tiếp những cái tên như Pá Tra, A Sử, đó là những cái tên mang tính đại diện, nhưng sâu hơn, *“chúng nó”* chính là những kẻ thống trị, bọn chúa đất miền núi đã đầy đọa những kẻ như Mị, A Phủ. Khi một kẻ đang trong tình trạng mất hết ý thức lại nhận ra nguyên nhân của cái khổ mà mình gánh chịu thì đúng là một cuộc lội ngược dòng của ý thức. Chắc chắn, ý thức này sẽ trỗi dậy, sẽ phản kháng mãnh liệt chứ không dừng lại ở đây.

Mị nhận ra giá trị của con người, giá trị được sống nhưng lại bị bắt chết. Mị nghĩ đến thân phận mình, là đàn bà, bị cúng trình ma, Mị có chết cũng là tất yếu, là lẽ vốn phải vậy, nhưng A Phủ đâu bị kiếp như vậy, sao lại phải chết, sao bị ép đến chết, sao mạng người quý thế, lại chỉ đánh đổi ngang giá với một

con bò. Mị tự thương cảnh ngộ mình; thương A Phủ trên bờ vực thẳm, khi tử thần đã gõ cửa: “*Cơ chừng này chỉ đêm mai là người kia chết, chết đau, chết đói, chết rét, phải chết*”. Mị nghĩ về thân phận mình, tưởng như là cam chịu: “*Ta là thân đàn bà, nó đã bắt ta về trình ma nhà nó rồi thì chỉ còn biết đợi ngày rũ xương ở đây thôi...*” Thương người cùng khổ, cùng cảnh ngộ. Mị đã đi đến hành động rất nhanh: cắt dây trói cứu A Phủ rồi cùng A Phủ bỏ trốn. Hành động ấy là hành động đồng thời phản ánh quá trình thức tỉnh và đấu tranh của Mị. Đấu tranh vì Mị đã dám chống lại cả cường quyền và thần quyền. Đấu tranh để tìm đến tự do, thoát khỏi địa ngục đọa đày.

Chi tiết nhỏ làm nên nhà văn lớn, qua chi tiết giọt nước mắt A phủ, ta thấy được tài năng trong tạo dựng tình huống, khắc họa chi tiết, miêu tả diễn biến tâm lý nhân vật của một ngòi bút bậc thầy. Tô Hoài qua Vợ chồng A Phủ, qua những chi tiết đã cài trong tác phẩm như: nắm lá ngón, sợi dây trói, giọt nước mắt A Phủ đã phản ánh bộ mặt giai cấp thống trị miền núi, mà ở đây là thống lý Pá Tra và A Sử. Những tên chúa đất độc ác, tàn nhẫn, vô nhân tính. Chúng dùng sợi dây thần quyền và cường quyền để trói chặt và hành hạ con người. Tác phẩm cũng đã vẽ nên bức tranh của người dân miền núi Tây Bắc trước cách mạng, đó là sự tối tăm, ngột ngạt. Nhưng qua đó, tác giả cũng đã dựng nên quá trình đấu tranh của họ, vùng lên để giành tự do, giành quyền được sống, giành quyền làm người. Và cuối cùng, đó là tiếng nói thương cảm, sự cảm thông sâu sắc của nhà văn đối với số phận bất hạnh của người dân lao động miền núi. Phát hiện vẻ đẹp trong tâm hồn của họ: lòng khát khao tự do, yêu đời, yêu người và tinh thần phản kháng.

Giọt nước mắt A Phủ chảy xuống, sáng lấp lánh trong ánh lửa bập bùng nơi non cao, đó là giọt nước mắt vô cùng hiếm hoi mà ta tưởng như không thể ngờ tới. Giọt nước mắt của người sắp chết đã đánh thức tâm hồn của một con người tưởng như đã chết. Trong cái chết, những người dân lao động Tây Bắc càng bùng lên khát vọng sống mãnh liệt. Hành trình của Mị, của A Phủ đã trải bao đau thương, giọt nước mắt họ đã chảy bao lần, để đến lúc này, gạt nước mắt đi, họ đứng dậy giải phóng, phá tan xiềng xích trói chặt để chạy đến với miền đất hứa.

I. ĐỌC HIỂU (3 điểm)

Đọc văn bản sau và làm theo các yêu cầu:

Tôi nhớ một nhà tâm lý học đã nói: Nếu bạn cảm thấy chán nản thì tốt nhất là giúp đỡ một ai đó. Tại sao? Vì giúp đỡ ai đó, bạn sẽ hướng tâm hồn ra bên ngoài và nhận được niềm vui. Có lần tôi đang ngồi trong một sân bay chờ chuyến bay của mình. Vé của tôi là vé hạng nhất. Ở hàng này chỗ ngồi rộng hơn, thức ăn ngon hơn và các tiếp viên thì rất xinh. Và tôi lại được số ghế tốt nhất trong khoang máy bay, ghế số A1. Trước lúc máy bay cất cánh, tôi để ý đến một phụ nữ trẻ đeo theo nhiều túi xách tay và còn bế một em bé đang khóc nữa. Lương tâm tôi bảo: Đây, làm gì đi chứ! tôi đấu tranh tư tưởng một lúc rồi cuối cùng đến bên cô ấy, đề nghị đổi chỗ ngồi. Tôi sẽ ngồi ghế hạng thường của cô ấy, còn cô sẽ ngồi chỗ ghế hạng nhất của tôi. Cô ấy rất ngạc nhiên, và trước lời thuyết phục của tôi, cô đồng ý.

Khi máy bay bay được vài tiếng, tôi đi lên dãy ghế hạng nhất. Vén tấm màn, tôi thấy đằng kia, trong chiếc ghế rộng rãi, hai mẹ con họ đang ngủ ngon lành. Quay trở lại chỗ ngồi nhỏ bé của mình, Tôi thấy trong lòng vui như thể vừa trúng số độc đắc. Và chuyến bay đó đối với tôi thật thú vị. Lòng tôi tự nhủ, muốn có nhiều niềm vui thì phải siêng năng làm những nghĩa cử như vậy. Việc cho đi không chỉ là giúp đỡ người khác mà còn làm cho cuộc sống của bạn tốt hơn.

(Trích “Làm những việc tốt”, 7 thói quen của người thành đạt, dẫn theo <http://gacsach.com>)

Câu 1. Qua văn bản, tác giả bài viết khuyên người đọc điều gì?

Câu 2. Giải thích nghĩa của từ “lương tâm”.

Câu 3. Giải thích ý hiểu của anh/chị về quan điểm: Việc cho đi không chỉ là giúp đỡ người khác mà còn làm cho cuộc sống của bạn tốt hơn.

Câu 4. Có ý kiến cho rằng: Xã hội càng văn minh, lòng người càng vô cảm, những nghĩa cử tử tế cứ ngày một ít đi. Anh/Chị có đồng tình với ý kiến này không? Vì sao?

II. LÀM VĂN (7 điểm)

Câu 1. Viết bài luận 200 chữ trình bày quan điểm của em về chủ đề: Cho đi và nhận lại.

Câu 2. Phân tích vẻ đẹp bức tranh tứ bình *Việt Bắc* – Tố Hữu. Từ đó, liên hệ với bức tranh thiên nhiên trong *Cảnh ngày hè* – Nguyễn Trãi, để làm rõ những tương đồng, khác biệt trong cách cảm nhận, trong nét vẽ của hai nhà thơ.

LỜI GIẢI CHI TIẾT

I. ĐỌC HIỂU

Câu 1.

Qua văn bản, tác giả bài viết khuyên người đọc cần biết cho đi, biết sẻ chia, bởi điều đó “không chỉ giúp đỡ người khác mà còn làm cho cuộc sống của bạn tốt hơn.”

Câu 2.

“Lương tâm”: lương là tốt, thiện, trong sáng; tâm là tâm hồn.

Lương tâm là tâm hồn tử tế, lương thiện.

Hiểu một cách cụ thể hơn, lương tâm là ý thức của một con người đề ra và tuân thủ những tiêu chuẩn đạo đức chi phối suy nghĩ, lời nói, hành động của họ.

Câu 3.

Quan điểm: “Việc cho đi không chỉ là giúp đỡ người khác mà còn làm cho cuộc sống của bạn tốt hơn” có thể được hiểu là:

+ “Việc cho đi” là giúp đỡ người khác, bởi khi bạn cho đi là bạn đang khiến người khác có được một lợi ích lẽ ra thuộc về bạn.

+ Nhưng cho đi lại “khiến cuộc sống của bạn tốt hơn” bởi bạn bớt đi một lợi ích nhưng bạn có lại được những giá trị khác: niềm vui vì đã chia sẻ, niềm tin vào những điều tử tế, niềm hạnh phúc khi thấy người được giúp đỡ bớt khó khăn,...

+ Tuy nhiên, đừng “cho đi” chỉ vì cảm xúc, tâm trạng, niềm vui của mình. “Cho đi” quan trọng nhất phải từ lòng đồng cảm, muốn được chia sẻ.

Câu 4.

Thí sinh chủ động đưa ra ý kiến của bản thân, đảm bảo được yêu cầu về nội dung và hình thức như sau:

- Nội dung: trình bày được ý kiến của bản thân về nhận định và bàn luận ngắn gọn về quan điểm của mình.

- Hình thức: đoạn văn ngắn, khoảng 8 – 10 dòng, diễn đạt mạch lạc.

Gợi ý:

Xã hội ngày càng văn minh, lòng người ngày càng vô cảm. Điều này có thể dễ dàng nhận thấy trong cuộc sống hàng ngày khi con người quá bận hoặc quá cảnh giác hoặc quá ích kỉ để mở lòng chia sẻ với người khác. Người ta vẫn vội vàng hay hồ hững đi qua một đứa bé đứng sợ hãi ở góc đường mất phương hướng khi lạc mẹ. Nhưng tôi tin ở khắp mọi nơi trên Trái Đất này vẫn có những “lương tâm”, có những “nghĩa cử” đáng trân trọng. Bởi “nhân chi sơ tính bản thiện”, sâu thẳm trong mỗi con người vẫn là bản tính thiện lương, chỉ là bị che khuất đi bởi những bon chen, bận bịu,... Xã hội sẽ tốt đẹp hơn nếu như mỗi ngày, bạn dành một chút thời gian để quan tâm tới những điều quanh mình, bạn sẽ nhận ra những điều kì diệu. Và bạn cũng sẽ muốn, sẽ làm những điều kì diệu, dù là điều kì diệu nho nhỏ.

II. LÀM VĂN

Câu 1.

• Yêu cầu chung:

- Nội dung:

+ Xác định đúng vấn đề nghị luận;

- + Thể hiện được quan điểm cá nhân, đảm bảo được tính nhân văn trong bài viết.
- + Triển khai vấn đề thành các luận điểm, luận cứ phù hợp, trình tự hợp lí, lập luận chặt chẽ; sử dụng phù hợp các thao tác lập luận; biết kết hợp giữa nêu lí lẽ và đưa dẫn chứng.

- Hình thức:

- + Đảm bảo cấu trúc đoạn văn nghị luận;
- + Đoạn văn mạch lạc, diễn đạt trôi chảy, bảo đảm tính liên kết;
- + Lời văn có cá tính và cảm xúc;
- + Không mắc lỗi chính tả, từ ngữ, ngữ pháp.

• **Yêu cầu cụ thể:**

Hệ thống ý	Dẫn dắt	- Nêu từ khóa: cho đi và nhận lại
	Giải thích	- Cho đi là mình chia sẻ những điều mình có với người khác. - Nhận lại có hai cách hiểu: điều người khác tạo cho mình; điều mình nhận được từ chính hành động, lời nói hay suy nghĩ cho đi của mình.
	Phân tích	- Cho đi và nhận lại có mối quan hệ như thế nào? + Cho đi và nhận lại là biểu hiện của giao tiếp xã hội. Cho đi tự nguyện và nhận lại với lòng biết ơn và trân trọng. + Nếu đã cho đi, bạn chắc chắn sẽ nhận lại một điều gì đó, có thể không từ người mình cho mà từ chính hành vi tốt đẹp của mình. - Vì sao nói khi cho đi cũng là đang nhận lại? + Vì khi cho đi một điều gì đó, mình đang nhận lại chính sự bồi dưỡng tâm hồn, cảm giác nhẹ nhàng khi đã giúp đỡ một ai đó. + Đôi khi, cho đi là cách chúng ta học buông bỏ một cách tự nguyện, sẽ bớt đi phần phụ thuộc vào những vật ngoại thân.
	Phản biện	Có những người chỉ biết nhận mà không biết cho đi. + Người chỉ nhận sẽ dễ trở thành người ích kỷ. + Cần phải cân bằng giữa cho và nhận, đó cũng là quá trình rèn luyện bản thân.
	Liên hệ	- Bài học/Liên hệ + Từ khóa. Cho đi và nhận lại đều khiến mình hạnh phúc. Hãy thử xem!

Bài làm tham khảo:

Cho đi và nhận lại, như phép cộng và phép trừ, làm cho cuộc sống cân bằng, mang lại nhiều hơn sự sẻ chia, tình người và hạnh phúc. Như Tố Hữu từng viết: "Nếu là con chim, là chiếc lá/ Thì chim phải hót chiếc lá phải xanh/ Lẽ nào vay mà không trả/ Sống là cho, đâu chỉ nhận riêng mình". Cho chính là trao đi, nhưng là trao một cách tự nguyện, từ tâm. Nhận là đón lấy sự giúp đỡ từ người khác bằng lòng trân trọng và hàm ơn. Có như vậy, cho và nhận mới trở thành nghĩa cử cao đẹp. Không ai chỉ luôn nhận, và chẳng ai chỉ luôn cho. Luôn là sự trao đổi lại qua giữa cho và nhận, bởi ai cũng nằm trong cộng đồng xã hội, đều bị chi phối, phụ thuộc lẫn nhau. Cho không khiến bạn nghèo đi, nhận không khiến bạn hèn kém. Cho là sự sẻ chia, là phép cộng của cảm xúc, bạn cho đi, bạn nhận về bao niềm biết ơn, bạn thấy mình có ích, bạn

thấy mình đóng góp ít nhiều, và nó đem lại cho bạn sự hạnh phúc. Khi bạn khó khăn, hãy đừng ngần ngại nhận sự giúp đỡ, bởi người giúp là người mong muốn bạn vượt qua khó khăn, là người trân trọng bạn, yêu thương và quan tâm bạn, bạn nhận không chỉ sự giúp đỡ, mà còn nhận cả tấm lòng. Thế nhưng, cho và nhận hãy biết đúng lúc, đúng cách và đúng người bạn nhé. Không hiếm kẻ đã làm mất đi vẻ đẹp của hai từ cho và nhận. Cho để đánh bóng tên tuổi, hay vì mục đích cá nhân, còn nhận như sự biếng lười, ỉ lại... Những kiểu người như vậy, đừng ban bố cho họ hay hàm ơn họ. Văn minh là sống tử tế, mà trước hết cần phải biết cho và nhận văn minh.

Câu 2.

• Yêu cầu chung:

- Thí sinh biết kết hợp kiến thức và kỹ năng về dạng bài nghị luận văn học để tạo lập văn bản. Bài viết phải có bố cục rõ ràng, đầy đủ; văn viết có cảm xúc, thể hiện khả năng phân tích, cảm thụ.
- Diễn đạt trôi chảy, đảm bảo tính liên kết; không mắc lỗi chính tả, từ ngữ, ngữ pháp.

• Yêu cầu cụ thể:

ĐỌC HIỂU YÊU CẦU ĐỀ			
- Đối tượng chính, trọng tâm kiến thức: <i>Việt Bắc</i> - Đối tượng liên hệ: <i>Cảnh ngày hè</i> - Dạng bài: <i>phân tích, liên hệ</i> - Yêu cầu: Học sinh làm sáng rõ về vẻ đẹp cảnh và người <i>Việt Bắc</i> qua bốn mùa. Từ đó, liên hệ với bức tranh trong <i>Cảnh ngày hè</i> để thấy được cách cảm, cách miêu tả cũng như tình cảm, cảm xúc của mỗi nhà thơ. Đây là dạng đề thi xuất hiện trong đề thi tham khảo và chính thức của Bộ năm 2017, là dạng đề rất khó, đòi hỏi người viết về phổ kiến thức rộng, kỹ năng so sánh, bàn luận và biết lý giải.			
TIẾN TRÌNH BÀI LÀM			
KIẾN THỨC	HỆ THỐNG Ý	NỘI DUNG CẦN ĐẠT	ĐIỂM
CHUNG	Khái quát vài nét về tác giả - tác phẩm	- Tố Hữu được xem là “lá cờ đầu” trong phong trào thơ Cách mạng Việt Nam với những tác phẩm lưu mãi với thời gian. Thơ ông viết về chính trị nhưng không khô khan, mà ngược lại, dễ đi sâu vào lòng người bởi tình cảm và giọng văn trữ tình truyền cảm. - <i>Việt Bắc</i> được sáng tác trong hoàn cảnh chia ly tiễn biệt giữa quân và dân tại căn cứ địa Việt Bắc sau kháng chiến chống Pháp. Bài thơ được xem như lời tâm tình chan chứa nỗi niềm của Tố Hữu đối với mảnh đất anh hùng này. Đặc biệt người đọc chắc hẳn sẽ không quên bức tranh tứ bình bằng thơ tuyệt đẹp trong <i>Việt Bắc</i>.	0.5
TRỌNG TÂM	Phân tích về đẹp bức tranh tứ bình	Các em chú ý: Với dạng đề liên hệ, chúng ta sẽ phân tích, làm rõ đối tượng chính (bức tranh tứ bình <i>Việt Bắc</i>), sau đó sẽ đến phần làm rõ một khía cạnh của đối tượng được liên hệ (bức tranh hè của Nguyễn Trãi). Trước hết là bức tranh tứ bình <i>Việt Bắc</i> :	2.5

		- Bức tranh mùa đông <i>“Rừng xanh hoa chuối đỏ tươi Đèo cao nắng ánh dao gài thắt lưng”</i> Màu đỏ của hoa chuối chính là nét điểm xuyết, là ánh sáng làm bừng lên khung cảnh rừng núi mùa đông Việt Bắc. Đây được xem là nghệ thuật chấm phá rất đặc địa của Tố Hữu giúp người đọc thấy ấm lòng khi nhớ về Việt Bắc. Ánh nắng hiếm hoi của mùa đông hắt vào con dao mang theo bên người của người dân nơi đây bất chợt giúp người đọc thấu được đời sống sinh hoạt và lao động của họ. Màu đỏ của hoa chuối quện với màu vàng của nắng trên đèo cao đã tạo thành một bức tranh mùa đông rạng rỡ, đầy hi vọng. - Bức tranh mùa xuân <i>“Ngày xuân mơ nở trắng rừng Nhớ người đan nón chuốt từng sợi giang”</i> Đọc hai câu thơ này, người đọc dường như mừng tượng ra khung cảnh mùa xuân nơi núi rừng thật hiền hòa, dịu êm, ấm áp. Màu trắng của mơ gợi lên một bức tranh nên thơ trên cái nền dịu nhẹ của màu sắc. Hoa mơ được xem là loài hoa báo hiệu mùa xuân ở Tây bắc, cứ vào độ xuân thì, chúng ta sẽ bắt gặp trên những con đường màu sắc ấy. Mùa xuân Tây Bắc, Tố Hữu nhớ đến hình ảnh <i>“người đan nón”</i> với động tác <i>“chuốt từng sợi giang”</i> thật gần gũi. Động từ <i>“chuốt”</i> được dùng rất khéo và tinh tế khi diễn tả về hành động chuốt giang mềm mại, tỉ mỉ của người đan nón. Phải thật sâu sắc và am hiểu thì Tố Hữu mới nhận ra được điều này. Chữ <i>“chuốt”</i> như thổi hồn vào bức tranh mùa xuân ở Việt Bắc, tạo nên sự hòa hợp thiên nhiên và con người. - Bức tranh mùa hè <i>“Ve kêu rừng phách đổ vàng Nhớ cô em gái hái măng một mình”</i> Tiếng ve kêu vang giữa <i>“rừng phách”</i> đã làm nên cái động giữa muôn vàn cái tĩnh. Màu vàng của rừng phách là đặc trưng báo hiệu mùa hè về trên xứ sở vùng cao. Tiếng ve như xé tan sự yên tĩnh của núi rừng, đánh thức sự bình yên nơi đây. Từ <i>“đổ”</i> dùng rất đặc hiệu, là động từ mạnh, diễn tả sự chuyển biến quyết liệt, lôi cuốn của màu sắc. Bức tranh mùa hè chợt bừng sáng, đầy sức sống với màu vàng rực của rừng phách. Ở mỗi bức tranh thiên nhiên, người đọc đều thấy thấp thoáng bóng dáng con người. Có thể nói đây chính là sự tài tình của Tố Hữu khi gắn kết mối tâm giao giữa thiên nhiên và con người. Giữa rừng núi bao la, thấp thoáng bóng dáng <i>“cô gái hái măng”</i> tuyệt đẹp đã khiến cho thiên nhiên có sức sống hơn. - Và cuối cùng chính là bức tranh mùa thu <i>“Rừng thu trăng rọi hòa bình”</i>	

		<i>Nhớ ai tiếng hát ân tình thủy chung</i> Mùa thu về trên Tây Bắc với hình ảnh ánh trăng dịu, mát lành. Thiên nhiên dường như rất ưu ái cho mùa thu xứ bắc với sự tròn đầy, viên mãn của ánh trăng. Không phải là ánh trăng bình thường, mà trăng nơi đây là trăng của hòa bình, ánh trăng tri kỉ rọi chiếu những năm tháng chiến tranh gian khổ. Chính ánh trăng ấy đã mang đến vẻ đẹp riêng của mùa thu Việt bắc. Tố Hữu nhìn trăng, nhớ người, nhớ tiếng hát gợi nhắc ân tình và thủy chung.	
LIÊN HỆ	Bức tranh thiên nhiên trong Cảnh ngày hè	<i>“Hoè lục đùn đùn tán rợp giương. Thạch lựu hiên còn phun thức đỏ. Hồng liên tri đã tiễn mùi hương. Lao xao chợ cá làng ngư phủ. Dắng dỏi cầm ve lầu tịch dương.”</i> Bức tranh thiên nhiên qua vài nét vẽ, đã hiện lên tràn đầy sức sống. Các sự vật xuất hiện: “hoè”, “thạch lựu”, “hồng liên” là những thực vật tiêu biểu cho cảnh sắc làng quê đất Bắc. Tất cả đang phôi nở những nguồn sống mạnh mẽ dù cho đã cuối mùa, cuối ngày. Từ màu sắc cho đến chuyển động, tất cả đều hiện lên mạnh mẽ, quẫy cựa, căng trào. Dù cho cảnh đã vào cuối mùa và thời điểm là cuối ngày. Xen lẫn là tiếng ve làm lao xao cả chốn quê yên ả.	0.5
	Nét tương đồng và khác biệt	- Tương đồng: Mỗi tác giả đều dành tình cảm yêu mến, gắn bó với thiên nhiên, với con người. Đều thể hiện tài năng quan sát và miêu tả, tìm được cái hồn cốt, nét đặc trưng, vẻ đẹp của thiên nhiên nơi họ gắn bó. - Khác biệt và lý giải + Với Tố Hữu, qua cái nhìn khái quát theo chiều dài thời gian, được thu tóm qua những nét đặc trưng nhất của thiên nhiên Việt Bắc thông qua bức tranh bốn mùa. Bức tranh đó được vẽ trong nỗi nhớ và sự hồi tưởng. Bằng cảm xúc mến thương, gắn bó, tự hào của một người chiến sĩ đã từng sống và chiến đấu. + Với Nguyễn Trãi, bức tranh cảnh ngày hè là thi hứng trực tiếp, được viết trong một ngày dài rảnh rỗi. Cho nên các sự vật hiện lên sống động, màu sắc. Bức tranh được vẽ trong xúc cảm của một bậc đại nhân nay lui về ở ẩn còn bao nặng lòng với nhân dân, đất nước, mang trong mình bao đau đau, niềm u hoài. Thế nhưng vẫn thấy một sự gắng, một sự vận động vượt lên nỗi buồn khi thi nhân chìm trong cảnh, tìm thấy niềm vui nơi thiên nhiên quê nhà.	1.0

Bài làm mẫu:

Trong nền văn học cách mạng Việt Nam, chúng ta từng xúc động khi nghe những câu thơ dạt sóng của Phan Bội Châu, những vần thơ thép của Hồ Chí Minh, và những vần thơ bom đạn phá cường quyền của Sóng Hồng. Nhưng có lẽ phải đến thơ Tố Hữu, dòng văn học cách mạng Việt Nam mới thực sự đạt đến trình độ “trữ tình”. Trong đó, bài thơ *Việt Bắc* được coi là đỉnh cao trong sự nghiệp thơ ca của Tố

Hữu. Đặc biệt, khi nhắc đến bức tranh tứ bình Việt Bắc, hẳn trong lòng mỗi người dân đất Việt đều rung rung về vẻ đẹp cội nguồn, thân thuộc của mảnh đất là lá cờ đầu cách mạng:

*“Ta về, mình có nhớ ta
Ta về, ta nhớ những hoa cùng người
Rừng xanh hoa chuối đỏ tươi
Đèo cao nắng ánh dao gài thắt lưng
Ngày xuân mơ nở trắng rừng
Nhớ người đan nón chuốt từng sợi giang
Ve kêu rừng phách đổ vàng
Nhớ cô em gái hái măng một mình
Rừng thu trăng rọi hòa bình
Nhớ ai tiếng hát ân tình thủy chung”*

Tố Hữu là nhà thơ trữ tình chính trị, thơ ông diễn tả những tình cảm cách mạng thật nhẹ nhàng mà cũng thật đậm sâu. Việt Bắc là đỉnh cao của thơ Tố Hữu nói riêng và của thơ ca kháng chiến chống Pháp nói chung. Bài thơ được viết vào tháng 10/1954 khi Trung ương Đảng và Chính phủ Bác Hồ và cán bộ kháng chiến từ giả “Thủ đô gió ngàn” về với “Thủ đô Hoa vàng nắng Ba Đình”. Cả bài thơ là một niềm hoài niệm nhớ thương tuôn chảy về những năm tháng ở chiến khu Việt Bắc rất gian khổ nhưng vui tươi hào hùng. Nhưng có lẽ để lại ấn tượng sâu đậm nhất trong bài ca Việt Bắc có lẽ là đoạn thơ về bức tranh tứ bình với bốn mùa xuân – hạ – thu – đông.

Mở đầu đoạn thơ là hai câu thơ giới thiệu nội dung bao quát cảm xúc chung của đoạn thơ:

*“Ta về, mình có nhớ ta
Ta về, ta nhớ những hoa cùng người”*

Câu thơ đầu tiên sử dụng câu hỏi tu từ “mình có nhớ ta” câu thơ thứ hai là tự trả lời điệp từ “ta” lặp lại bốn lần cùng với âm “a” là âm mở khiến câu thơ mang âm hưởng ngân xa tha thiết nồng nàn. Với Tố Hữu, người cán bộ ra đi không chỉ nhớ đến những ngày tháng gian khổ “*bát cơm sẻ nửa chăn sui đắp cùng*” mà còn nhớ đến vẻ đẹp đáng yêu của hoa cùng người. Ở đây hoa tượng trưng cho vẻ đẹp thiên nhiên Việt Bắc, còn người là con người Việt Bắc với tấm áo chàm nghèo khổ nhưng đậm đà lòng son. Hoa và người quấn quýt với nhau trong vẻ đẹp hài hòa đầm thắm để tạo nên cái nét riêng biệt độc đáo của vùng đất này. Chính điều ấy đã tạo nên cái cấu trúc đặc sắc cho đoạn thơ. Trong bốn cặp lục bát còn lại, câu sáu dành cho nhớ hoa nhớ cảnh, câu tám dành cho nhớ người. Cảnh và người trong mỗi câu lại có những sắc thái đặc điểm riêng thật hấp dẫn.

Mùa đông với màu xanh tha thiết, ngút ngàn của núi rừng trùng điệp hiện ra đầu tiên. Tác giả khắc họa mùa đông trước có lẽ bởi khi người cách mạng đến đây cũng vào mùa đông của đất nước, và cũng chính thời điểm ấy sau mười lăm năm, người cách mạng cũng từ biệt Việt Bắc – cái nôi cách mạng Việt Nam. Giữa cái nền xanh tươi của rừng thẳm nổi bật hình ảnh những bông hoa chuối đỏ tươi, làm cho núi rừng không lạnh lẽo hoang vu mà trở nên ấm áp lạ thường. Những bông hoa chuối ẩn trong sương như

những ngọn đuốc hồng soi sáng chặng đường mà ta từng bắt gặp trong bài thơ Tây Tiến: “*Mường Lát hoa về trong đêm hơi*”. Cái “*đỏ tươi*” của hoa chuối như xóa nhòa đi sự lạnh lẽo cô độc của mùa đông lạnh lẽo của núi rừng, như chất chứa, tiềm ẩn sức sống của đất trời. Cùng hiện lên với cái lung linh của hoa chuối ấy là con người của vùng chiến khu lên núi làm nương, phát rẫy sản xuất ra nhiều lúa khoai cung cấp cho kháng chiến “*Đèo cao nắng ánh dao gài thắt lưng*”. Trước thiên nhiên bao la, con người dường như càng trở nên kỳ vĩ, hùng tráng hơn. Ở đây nhà thơ không khắc họa gương mặt mà chớp lấy một nét thần tình rực sáng nhất. Đó là ánh mặt trời chớp lóe trên lưỡi dao rừng ở ngang lưng. Câu thơ vừa mang ngôn ngữ thơ nhưng lại vừa mang ngôn ngữ của nghệ thuật nhiếp ảnh: con người như một tụ điểm của ánh sáng. Con người ấy cũng đã xuất hiện ở một vị trí, một tư thế đẹp nhất – “*đèo cao*”. Con người đang chiếm lĩnh đỉnh cao, chiếm lĩnh núi rừng.

Đông qua, xuân lại tới. Nhắc đến mùa xuân ta liên tưởng ngay đến sức sống mới của cỏ cây, hoa lá, của trăm loài đang cựa mình thức dậy sau mùa đông dài. Mùa xuân Việt Bắc cũng vậy:

*“Ngày xuân mơ nở trắng rừng
Nhớ người đan nón chuốt từng sợi giang”*

Bao trùm lên cảnh vật mùa xuân là màu trắng dịu dàng, trong trẻo, tinh khiết của hoa mơ nở khắp rừng: “*Ngày xuân mơ nở trắng rừng*”. “*Trắng rừng*” được viết theo phép đảo ngữ và từ “*trắng*” được dùng như động từ có tác dụng nhấn mạnh vào màu sắc, màu trắng dường như lấn át tất cả mọi màu xanh của lá, và làm bừng sáng cả khu rừng bởi sắc trắng mơ màng, băng khuâng, dịu mát của hoa mơ. Động từ “*nở*” làm sức sống mùa xuân lan tỏa và tràn trề nhựa sống. Mùa xuân càng trở nên tươi tắn hơn nữa bởi sự xuất hiện của hình ảnh con người với hoạt động “*chuốt từng sợi giang*”. Con người đẹp tự nhiên trong những công việc hằng ngày. Từ “*chuốt*” và hình ảnh thơ đã nói lên được bàn tay của con người lao động: cần mẫn, tỉ mỉ, khéo léo, tài hoa, nhanh nhẹn, chăm chút đó cũng chính là phẩm chất tần tảo của con người Việt Bắc.

*“Ve kêu rừng phách đổ vàng
Nhớ cô em gái hái măng một mình”*

Tiếng ve kêu là dấu hiệu của mùa hè đã đến. Mùa hè là mùa sôi động, nó khác hẳn với sự ảm áp của mùa đông, sự tĩnh khôi của mùa xuân, khi mùa hè tới rừng núi Việt Bắc râm ran tiếng ve kêu, màu vàng của hổ phách kết hợp với tiếng ve đã đánh thức sự bình yên nơi đây. Tiếng ve đã phá vỡ sự tĩnh lặng, thể hiện sự chuyển biến thời gian mạnh mẽ. Bức tranh thiên nhiên về mùa hè của núi rừng Việt Bắc sáng rực màu vàng của hổ phách, huyền ảo tiếng ve kêu. Ở mỗi bức tranh tác giả luôn kết hợp thiên nhiên với bóng dáng con người, thể hiện sự kết hợp khôn khéo giữa con người và thiên nhiên nơi đây.

Rồi mùa thu Việt Bắc hiện lên với ánh trăng thu vời vời làm cảnh núi rừng Việt Bắc trở nên mơ màng, êm ả đầy không khí thanh bình. Từ giữa đêm trăng thu huyền ảo ấy, những tiếng hát ân tình thủy chung của con người Việt Bắc lại được cất lên làm nồng ấm cả lòng người:

*“Rừng thu trăng rọi hòa bình
Nhớ ai tiếng hát ân tình thủy chung”*

Ở đây không có tin thắng trận, nhưng lại có tiếng hát nghĩa tình của đồng bào Việt Bắc, là tiếng hát của núi rừng Tây Bắc gắn bó mười lăm năm ròng rã. Tiếng hát “ân tình ” khép lại bức tranh tứ bình về thiên nhiên và con người, gọi cho người đi, kẻ ở và cả những độc giả hiện tại có những rung động sâu xa về tình yêu Tổ quốc.

Từ bức tranh tứ bình Việt Bắc, với thiên nhiên căng tràn, khiến ta chợt liên tưởng ngay sức vận động mạnh mẽ trong *Cảnh ngày hè* của nhà thơ Nguyễn Trãi:

*“Hòe lục đùn đùn tán rợp giương
Thạch lựu hiên còn phun thức đỏ,
Hồng liên trì đã tiễn mùi hương”*

Bức tranh thiên nhiên qua vài nét vẽ, đã hiện lên tràn đầy sức sống. Các sự vật xuất hiện: “hoè”, “thạch lựu”, “hồng liên”. Những thực vật tiêu biểu cho cảnh sắc làng quê đất Bắc. Xen lẫn là tiếng ve làm lao xao cả chốn yên ả “Dắng dỏi cầm ve lầu tịch dương”. Từ màu sắc cho đến chuyển động, tất cả đều hiện lên mạnh mẽ, quẫy cựa, căng trào, phô nở những nguồn sống mạnh mẽ dù cho đã cuối mùa, cuối ngày.

Và như vậy, có thể thấy mỗi tác giả đều dành tình cảm yêu mến, gắn bó với thiên nhiên, với con người. Điều thể hiện tài năng quan sát và miêu tả, tìm được cái hồn cốt, nét đặc trưng, vẻ đẹp của thiên nhiên nơi họ gắn bó. Tuy nhiên, với Tố Hữu, qua cái nhìn khái quát theo chiều dài thời gian, những nét đặc trưng nhất của thiên nhiên Việt Bắc được thu tóm thông qua bức tranh bốn mùa. Bức tranh đó được vẽ trong nỗi nhớ và sự hồi tưởng, bằng cảm xúc mến thương, gắn bó, tự hào của một người chiến sĩ đã từng sống và chiến đấu. Còn với Nguyễn Trãi, bức tranh cảnh ngày hè là thi hứng trực tiếp, được viết trong một ngày dài rảnh rỗi. Cho nên các sự vật hiện lên sống động, màu sắc. Bức tranh được vẽ trong xúc cảm của một bậc đại nhân nay lui về ở ẩn còn bao nặng lòng với nhân dân, đất nước, mang trong mình bao đau đáu, niềm u hoài. Thế nhưng vẫn thấy một sự gắng, một sự vận động vượt lên nỗi buồn khi thi nhân chìm trong cảnh, tìm thấy niềm vui nơi thiên nhiên quê nhà.

Nhà văn Nguyễn Tuân đã từng viết: “Thơ đích thực “là ảnh, là nhân ảnh..., từ một cái hữu hình nó thức dậy được những vô hình bao la”. Những bức tranh thiên nhiên mà các thi nhân đã tạc dựng, đã thức dậy bao yêu thương về đất nước, con người trong lòng độc giả thế hệ trước, nay và cả mai sau.

I. ĐỌC HIỂU (3 điểm)

Đọc văn bản sau và làm theo các yêu cầu:

Việc mình làm được thì đừng để người khác

Chúng ta hãy coi đây là một phương châm sống không chỉ trong cuộc sống cá nhân mà cả trong việc hành xử đối với người khác và giáo dục cho những đứa trẻ.

Không phải vì bởi đã có những người dọn rác nên chúng ta có thể xả rác bừa bãi và vô tội vạ để mặc cho những công nhân đó phải cực nhọc dọn dẹp những thứ hổ lốn do chúng ta vung ném ra.

Người Nhật, đi đâu, mỗi cá nhân đều có một túi đựng rác nhỏ gọn và tiện lợi để đựng rác của chính mình nhằm tránh việc phải vứt chúng một cách tùy tiện vào đâu đó. Họ coi việc đó là bổn phận và trách nhiệm của chính mình trước với môi trường và những người xung quanh. Và do vậy mà đất nước họ trở nên sạch đến mức mà cá có thể sống được ở trong các cống rãnh chứa nước thải sinh hoạt và sản xuất.

Việc mình làm được thì đừng để người khác.

Hãy lấy đó làm phương châm để tự mình ý thức mọi hành động của mình và để giáo dục những đứa trẻ trở nên văn minh với cùng một nhận thức như thế. Điều đó không chỉ tốt cho bản thân mà còn hữu ích cho cả những người khác và cho cả môi trường sống. Chính chúng ta sẽ thoải mái trong việc xả thải, và tự thấy có trách nhiệm để cân nhắc trước khi thực hiện những hành động kiểu đó.

Ở nhiều quốc gia châu Âu, họ quy định mỗi gia đình phải phân loại rác ngay tại tư gia với từng loại, nhóm rõ ràng, nếu không sẽ bị xử phạt rất nặng. Ví dụ nhóm rác hữu cơ có thể phân huỷ và không thể phân huỷ, nhóm vô cơ không thể phân huỷ và có thể tái chế...vì vậy, việc ra nơi công cộng và xả thải bừa bãi chính là việc xâm hại vào trật tự quản lý hành chính về môi trường. Những người thu gom rác vừa vất vả, lại vừa khó thể nào xử lý được việc phân loại các loại rác được người dân thái ra khắp nơi như thế. .

Từ việc đó, có thể đưa đến một triết lý giáo dục dành cho những đứa trẻ, đó là muốn tự lập, tự chủ và tự tin để từ đó trở nên tự do thì việc gì làm được thì đừng để người khác”. Chúng ta sẽ có một thế hệ văn minh và độc lập, có thể tái thiết lại được đất nước đang rơi vào những suy đồi và tha hoá mọi mặt ngày hôm nay và giai đoạn lịch sử khốc hại này.

Chúng ta không thể thay đổi được lịch sử, nhưng chúng ta có thể tạo ra lịch sử và có thể quyết định được nó tồn tại theo cách nào. Và chúng ta, vào một lúc nào đó, c tiếc về lịch sử khi nhìn lại, nhưng chính vì thế đừng để điều hối tiếc đó xảy ra mới là điều tốt đẹp hơn cả.

(Trích bài trên trang Facebook Cái Khả Thở, ngày 2/1/2018)

Câu 1. Nêu những dẫn chứng mà tác giả đã liệt kê để làm sáng tỏ cho quan điểm: “*Việc mình làm được thì đừng để người khác*”.

Câu 2. Theo văn bản thì ta cần hiểu “*phương châm sống*” là gì? Phương châm sống có vai trò gì đối với cuộc sống mỗi người?

Câu 3. Anh/Chị hiểu thế nào về triết lí giáo dục: “*muốn tự lập, tự chủ và tự tin để từ đó trở nên tự do thì việc gì làm được thì đừng để người khác*”?

Câu 4. Bài viết trên với tiêu chí: “Việc mình làm được thì đừng để người khác. Có người lại cho rằng: *Việc ai người đó phải tự làm, đã có sự phân công xã hội, đừng làm hộ người khác sẽ khiến họ ỷ lại.*” Bàn luận về hai ý kiến trên.

II. LÀM VĂN (7 điểm)

Câu 1. Bàn về hai chữ Tự giác.

Câu 2. Trong truyện ngắn *Vợ chồng A Phủ* – Tô Hoài có hai lần nhắc đến hình ảnh sợi dây trói:

Lần thứ nhất: *A Sừ bước lại, nắm Mị, lấy thắt lưng trói hai tay Mị. Nó xách cả một thàng sợi dây ra trói đứng Mị vào cột nhà. Tóc Mị xõa xuống, A Sừ quán luôn tóc lên cột, làm cho Mị không cúi, không nghiêng được đầu nữa. Trói xong vợ, A Sừ thắt nốt cái thắt lưng xanh ra ngoài áo rồi A Sừ tắt đèn, đi ra, khép cửa buồng lại. Trong bóng tối, Mị đứng im lặng, như không biết mình đang bị trói. Hơi rượu còn nồng nàn.*

Lần thứ hai: *Trời ơi, nó bắt trói đúng người ta đến chết, nó bắt mình chết cũng thôi, nó bắt trói đến chết người đàn bà ngày trước cũng ở cái nhà này. Chúng nó thật độc ác. Cơ chừng này chỉ đêm mai là người kia chết, chết đau, chết đói, chết rét, phải chết. Ta là thân đàn bà, nó đã bắt ta về trình ma nhà nó rồi thì chỉ còn biết đợi ngày rũ xương ở đây thôi... Người kia việc gì mà phải chết thế.*

(Ngữ văn 12, Tập hai, NXB Giáo dục Việt Nam, 2017)

Từ việc phân tích hai đoạn trên, anh/chị hãy cho biết và đánh giá vấn đề nhân sinh nhà văn Tô Hoài đã gửi gắm.

ĐỀ SỐ 23

I. ĐỌC HIỂU

Câu 1.

Quan điểm: Việc mình làm được thì đừng để người khác được làm sáng tỏ qua những dẫn chứng sau:

- Người Nhật, đi đâu, mỗi cá nhân đều có một túi đựng rác nhỏ gọn và tiện lợi để đựng rác của chính mình nhằm tránh việc phải vứt chúng một cách tùy tiện vào đâu đó.
- Ở nhiều quốc gia châu Âu, họ quy định mỗi gia đình phải phân loại rác ngay tại tư gia với từng loại, nhóm rõ ràng, nếu không sẽ bị xử phạt rất nặng.

Câu 2.

Phương châm sống cần được hiểu là nguyên tắc quan trọng chi phối suy nghĩ, lời nói, hành động của một con người.

Phương châm sống tác động đến suy nghĩ và hành vi của con người, từ đó, quyết định sự hoàn thiện nhân cách cũng như sự đánh giá của xã hội dành cho người đó. Mỗi một người có một phương châm sống tích cực, văn minh thì xã hội mới có thể tiến bộ và ngày một tốt đẹp.

Câu 3.

Triết lý giáo dục: *muốn tự lập, tự chủ và tự tin để từ đó trở nên tự do thì “việc gì làm được thì đừng để người khác”* cần được hiểu là:

- + Suy nghĩ việc mình làm được thì đừng để người khác sẽ khiến cho chúng ta chủ động được cuộc sống của mình thay vì chờ đợi, ỷ lại hay đùn đẩy công việc và trách nhiệm cho người khác. Khi đó, ta có được sự tự lập và tự chủ - tức sự chủ động trong cuộc sống.
- + Đồng thời, khi mình tin rằng mình có thể làm được là khi mình sẽ nhận thấy được khả năng thực sự của bản thân và thấy được mình làm được nhiều việc hơn trong cùng một khoảng thời gian. Qua đó, sự đóng góp của bạn cho quá trình văn minh của xã hội sẽ tăng lên. Và đó là nguồn gốc đem đến sự tự tin – sự chủ động trong suy nghĩ.
- + Khi bạn chủ động được cuộc sống và suy nghĩ, đó là bạn tự do.

Câu 4.

- Về hình thức: 5-7 dòng, diễn đạt mạch lạc.
- Về nội dung: Trình bày quan điểm của bản thân và bàn luận thêm để làm rõ.

Gợi ý:

- Việc mình làm được thì đừng để người khác: Nhấn mạnh ý thức tự giác đảm nhận những công việc để thể hiện trách nhiệm với tập thể, cộng đồng.
- Việc ai người đó tự làm, đã có sự phân công xã hội, đừng làm hộ người khác sẽ khiến họ ỷ lại: Đề cao trách nhiệm và vai trò cá nhân, nhấn mạnh nghĩa vụ của mỗi người trong công việc của mình. Khi được giao công việc, thì phải hoàn thành trọn vẹn, không nên trông chờ sự giúp đỡ.

- Bàn luận: Cả hai ý kiến đều nhấn mạnh vào tinh thần tự giác và ý thức trước tập thể. Thí sinh chủ động nêu quan điểm cá nhân, chú ý kết hợp dẫn chứng và lý lẽ

II. LÀM VĂN

Câu 1.

• Yêu cầu chung:

- Nội dung:

- + Xác định đúng vấn đề nghị luận;
- + Thể hiện được quan điểm cá nhân, đảm bảo được tính nhân văn trong bài viết;
- + Triển khai vấn đề thành các luận điểm, luận cứ phù hợp, trình tự hợp lý, lập luận chặt chẽ; sử dụng phù hợp các thao tác lập luận; biết kết hợp giữa nêu lý lẽ và đưa dẫn chứng.

- Hình thức:

- + Đảm bảo cấu trúc đoạn văn nghị luận;
- + Đoạn văn mạch lạc, diễn đạt trôi chảy, bảo đảm tính liên kết;
- + Lời văn có cá tính và cảm xúc;
- + Không mắc lỗi chính tả, từ ngữ, ngữ pháp.

• Yêu cầu cụ thể:

Hệ thống ý	<i>Dẫn dắt</i>	- Nêu từ khóa: tự giác
	<i>Giải thích</i>	- Tự giác là sự chủ động, là sự ý thức về trách nhiệm, nghĩa vụ đối với bản thân, công việc, xã hội mà không cần ai nhắc nhở, giám sát, đốc thúc.
	<i>Phân tích</i>	- Biểu hiện của người tự giác như thế nào? + Người tự giác bao giờ cũng chăm chỉ, chần chu và hoàn thành tốt công việc được giao, là người luôn có được niềm tin từ mọi người. ⇒ Từ đó, họ dễ có vị trí cao trong cơ quan, tổ chức, xã hội. - Vì sao cần rèn luyện sự tự giác? + Tự giác không phải là một tố chất bẩm sinh, mà được rèn luyện, dạy dỗ. + Tự giác giúp con người đạt được những thành tựu.
	<i>Phản biện</i>	- Làm gì khi ta thì tự giác nhưng những người xung quanh vẫn chưa tự giác? ⇒ đừng chờ đợi, hãy là người tiên phong. Bạn sẽ lan truyền giá trị tích cực cho cộng đồng.
	<i>Liên hệ</i>	- Bài học/Liên hệ + Từ khóa. Tự giác, chủ động rèn luyện từ những thói quen hàng ngày, đến những hoạt động thường nhật như học tập, làm việc,... Từ đó, hình

		thành phẩm chất tự giác.

Câu 2.

• **Yêu cầu chung:**

- Thí sinh biết kết hợp kiến thức và kỹ năng về dạng bài nghị luận văn học để tạo lập văn bản. Bài viết phải có bố cục rõ ràng, đầy đủ; văn viết có cảm xúc, thể hiện khả năng phân tích, cảm thụ.
- Diễn đạt trôi chảy, đảm bảo tính liên kết; không mắc lỗi chính tả, từ ngữ, ngữ pháp.

• **Yêu cầu cụ thể:**

ĐỌC HIỂU YÊU CẦU ĐỀ			
- <i>Đối tượng chính, trọng tâm kiến thức: nhân vật Mị trong Vợ chồng A Phủ</i> - <i>Dạng bài: Phân tích chi tiết nghệ thuật</i> - <i>Yêu cầu: Làm nổi bật hình tượng Mị trong đêm tình mùa xuân và trong đêm mùa đông từ đó thấy được ý nghĩa giá trị của hình ảnh sợi dây trời và tư tưởng nhà văn gửi gắm.</i>			
TIẾN TRÌNH BÀI LÀM			
KIẾN THỨC	HỆ THỐNG Ý	PHÂN TÍCH CHI TIẾT	ĐIỂM
CHUNG	Khái quát vài nét về tác giả - tác phẩm	- Tô Hoài – nhà văn xuất sắc trong nền văn học Việt Nam hiện đại. Là nhà văn giỏi về phân tích diễn biến tâm lý nhân vật, về miêu tả thiên nhiên, các phong tục tập quán, tác phẩm của Tô Hoài luôn hấp dẫn người đọc bởi lối kể chuyện hóm hỉnh, sinh động, bởi vốn từ vựng giàu có. - <i>Vợ chồng A Phủ</i> là truyện ngắn thành công nhất trong ba truyện ngắn viết về đề tài Tây Bắc của ông. Tác phẩm có một giá trị hiện thực và nhân đạo đáng kể. <i>Vợ chồng A Phủ</i> in trong tập <i>Truyện Tây Bắc</i> (1954). Tập truyện được tặng giải nhất - giải thưởng Hội văn nghệ Việt Nam 1954 - 1955. - Tác phẩm ra đời là kết quả của chuyến đi thực tế của nhà văn cùng với bộ đội giải phóng Tây Bắc năm 1952. Tác phẩm thể hiện chân thực, xúc động về cuộc sống cơ cực, tủi nhục của đồng bào các dân tộc thiểu số vùng cao dưới ách thống trị của thực dân và phong kiến cùng quá trình giác ngộ cách mạng, tự vùng lên giải phóng cuộc đời.	0.5
TRỌNG TÂM	Phân tích	Đoạn 1: Vị trí – xuất hiện trong đêm tình mùa xuân: <i>A Sử bước lại, nắm Mị, lấy thắt lưng trời hai tay Mị. Nó xách cả một thàng sợi dây ra trời buộc Mị vào cột nhà. Tóc Mị xõa xuống, A Sử quấn luôn tóc lên cột, làm cho Mị không cúi, không nghiêng được đầu nữa. Trời xong vợ, A Sử thắt</i>	3.0

		<i>nốt cái thắt lưng xanh ra ngoài áo rồi A Sử tắt đèn, đi ra, khép cửa buồng lại. Trong bóng tối, Mị đứng im lặng, như không biết mình đang bị trói. Hơi rượu còn nồng nàn.</i> - Sợi dây trói xuất hiện trong đoạn này đã thể hiện được sức mạnh của cường quyền và thần quyền thống trị. - A Sử trói đứng Mị vào cột, sự tàn bạo đó, có lẽ đã giết chết bao cô gái cả thể xác lẫn tâm hồn. - Thế nhưng A Sử không thể trói được tâm hồn Mị Mị bị trói nhưng Mị vẫn vùng bước đi. Đoạn 2: Vị trí– xuất hiện trong đêm mùa đông: <i>Trời ơi, nó bắt trói đứng người ta đến chết, nó bắt mình chết cũng thôi, nó bắt trói đến chết người đàn bà ngày trước cũng ở cái nhà này. Chúng nó thật độc ác. Cơ chừng này chỉ đêm mai là người kia chết, chết đau, chết đói, chết rét, phải chết. Ta là thân đàn bà, nó đã bắt ta về trình ma nhà nó rồi thì chỉ còn biết đợi ngày rũ xương ở đây thôi... Người kia việc gì mà phải chết thế.</i> - Mị sau đêm mùa xuân, sau những gì đã bùng cháy, nay trở lại với sự thờ ơ vô cảm, chẳng đoái hoài những gì xảy ra xung quanh. - Dòng nước mắt của A Phủ đã đánh thức và làm hồi sinh lòng thương mình rồi đến thương người trong Mị. - Và từ sự đồng cảm đó, lòng Mị dậy lên sự căm phẫn: “<i>Trời ơi, nó bắt trói đứng người ta đến chết, nó bắt mình chết cũng thôi, nó bắt trói đến chết người đàn bà ngày trước cũng ở cái nhà này</i>”. Mị nguyên rửa cha con nhà thống lí “<i>Chúng nó thật độc ác</i>”. - Mị nhận ra giá trị của con người, giá trị được sống nhưng lại bị bắt chết. Mị nghĩ đến thân phận mình, là đàn bà, bị cúng trình ma, Mị có chết cũng là tất yếu, là lẽ vốn phải vậy, nhưng A Phủ đầu bị kiếp như vậy, sao lại phải chết, sao bị ép đến chết, sao mạng người quý thế, lại chỉ đánh đổi ngang giá với một con bò. - Để đi đến hành động cắt dây trói cứu A Phủ, Mị đã phải trải cả một quá trình diễn biến tâm lý đầy phức tạp, với những dòng độc thoại, những chiều suy nghĩ, nhận thức và	

		đấu tranh đầy mãnh liệt.	
	So sánh – bàn luận	- Hình ảnh sợi dây trời xuất hiện trong hai đoạn nhưng lại mang hai ý nghĩa khác nhau, nếu đoạn 1 như sự hiện lên của uy quyền và sức mạnh thì đoạn 2, nó hiện lên như chương ngại, với bao lòng căm phẫn và phải được cắt bỏ. Nếu đoạn 1, Mị hiện lên trong sự cam chịu vì quyền uy của sợi dây trời như chính sức mạnh thần quyền và cường quyền thì đoạn 2, Mị đã vùng lên giải phóng, mà việc đầu tiên là cắt đi sợi dây trời buộc cuộc đời mình. - Tô Hoài qua <i>Vợ chồng A Phủ</i> đã phản ánh bộ mặt giai cấp thống trị miền núi, mà ở đây là thống lý Pá Tra và A Sử. Những tên chúa đất độc ác, tàn nhẫn, vô nhân tính. Chúng dùng sợi dây thần quyền và cường quyền để trói chặt và hành hạ con người. Tác phẩm cũng đã vẽ nên bức tranh của người dân miền núi Tây Bắc trước cách mạng, đó là sự tối tăm, ngột ngạt. Nhưng qua đó, tác giả cũng đã dựng nên quá trình đấu tranh của họ, vùng lên để giành tự do, giành quyền được sống, giành quyền làm người.	1.0

Bài làm mẫu

“Nhà văn tồn tại ở trên đời trước hết để làm công việc giống như kẻ nâng giắc cho những con người bị cùng đường, tuyệt lộ, bị cái ác hoặc số phận đen đui dồn đến chân tường. Những con người cả tâm hồn và thể xác bị hắt hủi và đọa đầy đến ê chề, hoàn toàn mất hết lòng tin vào con người và cuộc đời. Nhà văn tồn tại ở trên đời để bênh vực cho những con người không có ai để bênh vực.” (Nguyễn Minh Châu). Với hình tượng nhân vật Mị trong tác phẩm *Vợ chồng A Phủ*, nhà văn Tô Hoài đã thực hiện trọn vẹn sứ mệnh ấy khi mang đến cho người đọc một hình tượng nghệ thuật với biết bao vẻ đẹp – nhất là sức sống tiềm tàng mãnh liệt mà không thế lực nào có thể dập tắt được. Đặc biệt sức mạnh tiềm tàng của cô gái người Mèo bé nhỏ ấy được thể hiện rất rõ qua chi tiết có tính biểu tượng cao độ: sợi dây trời. Không phải là vô cơ khi chi tiết ấy xuất hiện nhiều lần trong tác phẩm.

Tô Hoài – nhà văn xuất sắc trong nền văn học Việt Nam hiện đại. Là nhà văn giỏi về phân tích diễn biến tâm lý nhân vật, về miêu tả thiên nhiên, các phong tục tập quán, tác phẩm của Tô Hoài luôn hấp dẫn người đọc bởi lối kể chuyện hóm hỉnh, sinh động, bởi vốn từ vựng giàu có. *Vợ chồng A Phủ* là truyện ngắn thành công nhất trong ba truyện ngắn viết về đề tài Tây Bắc của ông. Tác phẩm có một giá trị hiện thực và nhân đạo đáng kể. *Vợ chồng A Phủ* in trong tập *Truyện Tây Bắc* (1954). Tập truyện được tặng giải nhất của giải thưởng Hội văn nghệ Việt Nam 1954 - 1955. Tác phẩm ra đời là kết quả của chuyến đi thực tế của nhà văn cùng với bộ đội giải phóng Tây Bắc năm 1952. Tác phẩm thể hiện chân thực, xúc

động về cuộc sống cơ cực, tủi nhục của đồng bào các dân tộc thiểu số vùng cao dưới ách thống trị của thực dân và phong kiến cùng quá trình giác ngộ cách mạng, tự vùng lên giải phóng cuộc đời.

Chi tiết sợi dây trói xuất hiện đầu tiên trong đêm tình mùa xuân, khi cô Mị đã thức tỉnh, khao khát muốn đi chơi, khao khát được tự do, đi theo tiếng sáo gọi bạn mùa xuân. Nhưng: *A Sử bước lại, nắm Mị, lấy thắt lưng trói hai tay Mị. Nó xách cả một thàng sợi dây ra trói đứng Mị vào cột nhà. Tóc Mị xõa xuống, A Sử quấn luôn tóc lên cột, làm cho Mị không cúi, không nghiêng được đầu nữa. Trói xong vợ, A Sử thắt nốt cái thắt lưng xanh ra ngoài áo rồi A Sử tắt đèn, đi ra, khép cửa buồng lại. Trong bóng tối, Mị đứng im lặng, như không biết mình đang bị trói. Hơi rượu còn nồng nàn. Sợi dây trói xuất hiện trong đoạn này đã thể hiện được sức mạnh của cường quyền và thần quyền thống trị. Khi Mị áp ủ ý định đi chơi, khao khát tự do và hạnh phúc thì A Sử về, dùng dây trói, là cường bức lại ước muốn và khao khát của Mị, là chặn đứng hành động muốn đi chơi của Mị. A Sử trói đứng Mị vào cột, hành động trói đứng người vợ của mình, cuốn luôn cả tóc và cột, không cho cúi, nghiêng, làm cho Mị nước mắt rơi xuống cô không lau đi được, hình phạt đó chẳng khác nào sự tra tấn thời trung cổ. Sự tàn bạo đó, có lẽ đã giết chết bao cô gái cả thể xác lẫn tâm hồn. Thế nhưng A Sử không thể trói được tâm hồn Mị, Mị bị trói nhưng Mị vẫn vùng bước đi. Cái vùng bước đi ấy, đó là cả một sức sống tiềm tàng trỗi dậy mãnh liệt, dù lúc này nó chưa đủ sức phá tan dây trói, nhưng cái vùng bước đi ấy là một sự phản kháng, chống lại.*

Lần hai, chi tiết sợi dây trói xuất hiện trong đêm tình mùa xuân, khi Mị chứng kiến giọt nước mắt A Phủ lăn dài: *Trời ơi, nó bắt trói đứng người ta đến chết, nó bắt mình chết cũng thôi, nó bắt trói đến chết người đàn bà ngày trước cũng ở cái nhà này. Chúng nó thật độc ác. Cơ chừng này chỉ đêm mai là người kia chết, chết đau, chết đói, chết rét, phải chết. Ta là thân đàn bà, nó đã bắt ta về trình ma nhà nó rồi thì chỉ còn biết đợi ngày rũ xương ở đây thôi... Người kia việc gì mà phải chết thế.*

Cần phải nói thêm, Mị sau đêm mùa xuân, sau những gì đã bùng cháy, nay trở lại với sự thờ ơ vô cảm, chẳng đoái hoài những gì xảy ra xung quanh. Tâm hồn Mị như tê dại trước mọi chuyện kể cả lúc ra sưởi lửa, bị “*A Sử đánh ngã xuống của bếp, hôm sau Mị vẫn thản nhiên ra sưởi lửa như đêm trước*”. Mị vô cảm với chính bản thân mình, Mị không đau đớn, cũng không sợ hãi. Dòng nước mắt của A Phủ đã đánh thức và làm hồi sinh lòng thương mình rồi đến thương người trong Mị. Chính nhờ ngọn lửa đêm ấy, Mị lé mắt trông sang và nhìn thấy “*một dòng nước mắt lấp lánh bò xuống hai hõm má đã xám đen lại*” của A Phủ. Và từ sự đồng cảm đó, lòng Mị dấy lên sự căm phẫn: “*Trời ơi, nó bắt trói đứng người ta đến chết, nó bắt mình chết cũng thôi, nó bắt trói đến chết người đàn bà ngày trước cũng ở cái nhà này*”. Mị nguyên rủa cha con nhà thống lí “*Chúng nó thật độc ác*”. Từ “chúng nó” ở đây, hiện lên trực tiếp những cái tên như Pá Tra, A Sử, đó là những cái tên mang tính đại diện, nhưng sâu hơn, chúng nó” chính là những kẻ thống trị, bọn chúa đất miền núi đã đẩy đưa những kẻ như Mị, A Phủ. Khi một kẻ đang trong tình trạng mất hết ý thức lại nhận ra nguyên nhân của cái khổ mà mình gánh chịu thì đúng là một cuộc lội ngược dòng của ý thức. Chắc chắn, ý thức này sẽ trỗi dậy, sẽ phản kháng mãnh liệt chứ không dừng lại ở đây. Mị nhận ra giá trị của con người, giá trị được sống nhưng lại bị bắt chết. Mị nghĩ đến thân phận mình, là đàn bà, bị cúng trình ma, Mị có chết cũng là tất yếu, là lẽ vốn phải vậy, nhưng A Phủ đầu bị kiếp

---

như vậy, sao lại phải chết, sao bị ép đến chết, sao mạng người quý thế, lại chỉ đánh đổi ngang giá với một con bò.

Để đi đến hành động cắt dây trói cứu A Phủ, Mị đã phải trải qua một quá trình diễn biến tâm lý đầy phức tạp, với những dòng độc thoại, những chiều suy nghĩ, nhận thức và đấu tranh đầy mãnh liệt. Trong đó có cả nỗi sợ dấy lên, khi Mị tưởng tượng: A Phủ trốn đi được, Mị sẽ là người thay thế A Phủ, bị trói đúng vào cột, và rồi sẽ chết. Nhưng tình thương A Phủ, sự đồng cảm với kiếp người cùng khổ đầy khốn nạn, thêm cả lòng căm phẫn, và sự thúc bách về mặt thời gian, cô gái đó đã có một hành động hết sức táo bạo, liều lĩnh: cắt dây trói để cứu A Phủ.

Hình ảnh sợi dây trói xuất hiện trong hai đoạn nhưng lại mang hai ý nghĩa khác nhau, nếu đoạn 1 như sự hiện lên của uy quyền và sức mạnh thì đoạn 2, nó hiện lên như chướng ngại, với bao lòng căm phẫn và phải được cắt bỏ. Nếu đoạn 1, Mị hiện lên trong sự cam chịu vì quyền uy của sợi dây trói như chính sức mạnh thần quyền và cường quyền thì đoạn 2, Mị đã vùng lên giải phóng, mà việc đầu tiên là cắt đi sợi dây trói buộc cuộc đời mình.

Qua việc khắc họa cuộc sống và số phận của những người nông dân miền núi, nhà văn Tô Hoài đã mở ra bức tranh hiện thực tăm tối, ngột ngạt của người dân Tây Bắc dưới chế độ phong kiến đen tối, nơi giai cấp thống trị có thể tự do áp bức, tước đoạt đi tự do, hạnh phúc và cả quyền sống của những người dân nghèo vô tội. Quá trình vượt qua nghịch cảnh, giải phóng bản thân, đi theo cách mạng của Mị, mà tiêu biểu là cắt được sợi dây trói đời mình cả theo nghĩa đen và nghĩa bóng, chính là hành trình đi từ đau thương đến với tự do, quá trình giác ngộ cách mạng của đồng bào dân tộc miền núi. Truyện ngắn không chỉ thể hiện tinh thần nhân đạo của Tô Hoài khi bên cạnh sự đồng cảm với số phận con người mà còn thể hiện niềm tin của tác giả vào cách mạng, khẳng định chỉ có đi theo cách mạng con người mới có thể thực sự tìm thấy tự do, phá bỏ xiềng xích áp bức để hướng đến cuộc sống hạnh phúc.

I. ĐỌC HIỂU (3 điểm)

Đọc văn bản sau và làm theo yêu cầu:

Mùa tựu trường của hơn năm mươi năm trước, mẹ tôi âu yếm dắt tay tôi đi trên con đường làng dài và hẹp. Và mùa tựu trường của nửa thế kỷ sau vẫn thế.

Trong một nền giáo dục còn nhiều bừa bộn thì vẫn phải luôn cần mẹ ta, cha ta dắt tay ta đi trên con đường làng hay đi ra với thế giới. Cảm ơn những người mẹ người cha hiểu học mà thời cuộc hoàn cảnh có thể cắt đứt điều kiện nhưng chẳng bao giờ dập tắt nỗi khát vọng học hành. Thức cùng con, học cùng con từ ngày con vào lớp một. Nếu không có những sư - phụ vừa là mẹ vừa là cha vừa là thầy giáo như thế này thì nền giáo dục thực tại Việt Nam liệu có hun đúc được nhiều hiền tài đến thế không?

Tôi biết có đôi vợ chồng trẻ làm ăn rất thuận lợi kinh doanh rất phát đạt nhưng một trong hai người đã nghỉ việc để ở nhà dạy con.

Tôi biết có những người cha phút lâm chung còn trăn trở lại rằng dầu nghèo đến đâu dầu chỉ còn cái bàn thờ bố cũng bán cho con ăn học.

Tôi biết có những người mẹ dạy con mình thành đạt rồi không chịu nghỉ ngơi lại về quê đưa cháu ra để nuôi dạy tiếp.

Tổ quốc phải cảm ơn họ. Chính phủ phải cảm ơn họ. Mẹ cha không có những dự án giáo dục bạc tỉ nhưng có những kế hoạch vĩ đại của tấm lòng thành. Nguồn tài trợ của cha là chiếc xích lô. Dự án của mẹ là củ khoai mới tếp, nắm xôi sớm bữa cháo khuya. Tình cảm của cha mẹ lay động trời xanh, đánh thức những năng lượng nằm sâu trong con và tin chắc rằng chẳng có trí tuệ nào lười biếng ngủ vùi trước tình mẹ.

Nhiều người nói trẻ con ngày nay học nhiều quá. Chưa nhiều! Phải cố nữa! Nhiều người lo sợ học nhiều sẽ đầu to mắt cận. Đầu to càng dễ khai tâm trí, mắt cận thì còn tính đến làm gì khi thời đại cần một lượng kiến thức phải đọc dù tối thiểu cũng đủ làm mắt cận.

Với lòng khát khao nóng bỏng đó, mẹ cha sẽ dắt tay ta vào tương lai thuận lợi biết bao nhiêu! Bàn giao cho Tổ quốc những “sản phẩm” tốt bao nhiêu!

Chúng ta bước ra đồng lầy máu rạ, từ con đường làng tiến thẳng vào thời đại tri thức. Thời đại mà trí tuệ chính là nguồn lực cạnh tranh. Cảm ơn mẹ cha đã góp công sức dạy con trở thành người trí tuệ.

(Huy chương nào cho mẹ, cho cha, Đoàn Công Lê Huy, <https://www.truyenngan.com.vn>)

Câu 1. Theo tác giả bài viết, vì sao Tổ quốc phải cảm ơn những con người “vừa là mẹ cha, vừa là thầy giáo” đã được nhắc đến trong văn bản?

Câu 2. Anh/chị hiểu thế nào về quan điểm của tác giả cho rằng: “Thời đại đại tri thức là thời đại mà trí tuệ chính là nguồn lực cạnh tranh”?

Câu 3. Tác giả lặp lại ba câu văn với cùng một cấu trúc “*Tôi biết...*” nhằm tác dụng gì?

Câu 4. Anh/chị hãy nêu ý kiến của mình về quan điểm: “*Nhiều người nói trẻ con ngày nay học nhiều quá. Chưa nhiều! Phải cố nữa! Nhiều người lo sợ học nhiều sẽ đầu to mắt cận. Đầu to càng dễ khai tâm trí, mắt cận còn tính đến làm gì một khi thời đại cần một lượng kiến thức phải đọc dù tối thiểu cũng đủ làm mắt cận*”.

II. LÀM VĂN (7 điểm)

Câu 1. Viết bài luận 200 chữ bàn về chữ Hiếu.

Câu 2. Có ý kiến cho rằng: Nổi bật trong tác phẩm *Rừng xà nu* của Nguyễn Trung Thành là hình tượng cây xà nu, đây là một hình tượng nghệ thuật biểu trưng cho sức sống, phẩm chất của người Tây Nguyên thời chống Mỹ. Anh/chị hãy bàn luận về ý kiến này.

LỜI GIẢI CHI TIẾT

I. ĐỌC HIỂU

Câu 1.

Tổ quốc phải cảm ơn những con người vừa là cha mẹ, vừa là thầy giáo bởi: cha mẹ chính là những người chăm lo và đầu tư hết lòng để xã hội có những con người có văn hóa; nền kinh tế có những nhân lực lao động chất lượng cao. *“Mẹ cha sẽ dắt tay ta vào tương lai thuận lợi biết bao nhiêu! Bàn giao cho Tổ quốc những “sản phẩm” tốt bao nhiêu”.*

Câu 2.

Thời đại tri thức là thời đại mà trí tuệ là nguồn lực cạnh tranh. Bởi thời đại tri thức là khi nền kinh tế - xã hội hướng đến những sản phẩm mang tính khoa học công nghệ. Nguồn lực lao động có trí tuệ sẽ là sức mạnh to lớn và mang tính quyết định sự thành bại của một nền kinh tế. Nói cách khác, chất xám trở thành giá trị, trở thành một mặt hàng cao cấp thu hút nhiều nhà đầu tư, quyết định khả năng cạnh tranh của một nền kinh tế.

Câu 3.

Tác giả bài viết lặp lại ba lần cấu trúc *“Tôi biết...”* tạo ra nhịp điệu nhấn nhá cho bài viết, nhằm nhấn mạnh những dẫn chứng cụ thể, chi tiết, thuyết phục cho quan điểm *“những bậc phụ huynh ở Việt Nam vừa là cha mẹ, vừa là thầy giáo”* - hình tượng rất phổ biến ở xã hội Việt Nam, đó chính là những con người đã góp phần to lớn tạo nên nguồn lực lao động có trí tuệ cho đất nước.

Câu 4.

Có nhiều cách trình bày quan điểm cá nhân.

+ Hình thức: 5 – 7 dòng.

+ Nội dung: Nêu quan điểm cá nhân - Bàn luận làm rõ cho quan điểm của mình.

Gợi ý:

Tôi đồng ý với quan điểm của tác giả cho rằng trẻ con ngày nay cần học nhiều, phải cố hơn nữa để trang bị tối đa cho mình những tri thức của nhân loại làm cơ sở, để chủ động đóng góp trí tuệ và công sức của mình vào tiến trình phát triển chung của cộng đồng. Nhưng không phải vì cần nhiều mà học tràn lan, học đến đâu to mắt cận. Đó chỉ là những biểu hiện cho một cách học chưa thực sự hợp lý, chưa có sự chọn lọc. Xã hội ngày càng hướng tới chuyên môn hóa. Vì vậy, con người ngoài những thường thức cần biết thì ta có thể tập trung vào một chuyên môn nhất định, vào thế mạnh của bản thân mà tiếp thu kiến thức, tránh lối học tràn lan. Bởi vậy, nếu việc học có kế hoạch và khoa học thì tôi tin rằng, chúng ta vẫn sẵn sàng bước vào thời đại 4.0 mà mắt vẫn sáng trong 10/10.

II. LÀM VĂN

Câu 1.

• Yêu cầu chung:

- Nội dung:

+ Xác định đúng vấn đề nghị luận;

- + Thể hiện được quan điểm cá nhân, đảm bảo được tính nhân văn trong bài viết;
- + Triển khai vấn đề thành các luận điểm, luận cứ phù hợp, trình tự hợp lí, lập luận chặt chẽ; sử dụng phù hợp các thao tác lập luận; biết kết hợp giữa nêu lí lẽ và đưa dẫn chứng.

- Hình thức:

- + Đảm bảo cấu trúc đoạn văn nghị luận;
- + Đoạn văn mạch lạc, diễn đạt trôi chảy, bảo đảm tính liên kết;
- + Lời văn có cá tính và cảm xúc;
- + Không mắc lỗi chính tả, từ ngữ, ngữ pháp.

• **Yêu cầu cụ thể:**

Hệ thống ý	Dẫn dắt	- Nêu từ khóa: chữ Hiếu
	Giải thích	- Chữ Hiếu là từ Hán Việt, chỉ lòng biết ơn cha mẹ, là hết lòng phụng dưỡng. Đó không chỉ là nghĩa cử cao đẹp, còn là tình cảm thiêng liêng, đã trở thành truyền thống tốt đẹp, lưu truyền suốt hàng ngàn năm.
	Phân tích	- Chữ Hiếu trong xã hội hiện đại như thế nào? - Vì sao con người cần biết đề cao đạo Hiếu?
	Phản biện	- Xã hội hiện đại, không thể yêu cầu những người con luôn sát bên cha mẹ để thực hiện đạo Hiếu.
	Liên hệ	- Bài học/Liên hệ + Từ khóa. Chữ Hiếu xưa gắn với rất nhiều lễ nghĩa, có thể lễ nghĩa nay đã mai một, nhưng lòng yêu, lòng kính trọng mẹ cha vẫn phải là căn cốt. Mất đi, sao có thể làm người?

Câu 2.

• **Yêu cầu chung:**

- Thí sinh biết kết hợp kiến thức và kỹ năng về dạng bài nghị luận văn học để tạo lập văn bản. Bài viết phải có bố cục rõ ràng, đầy đủ; văn viết có cảm xúc, thể hiện khả năng phân tích, cảm thụ.
- Diễn đạt trôi chảy, đảm bảo tính liên kết; không mắc lỗi chính tả, từ ngữ, ngữ pháp.

• **Yêu cầu cụ thể:**

ĐỌC HIỂU YÊU CẦU ĐỀ			
- <i>Đối tượng chính, trọng tâm kiến thức: Rừng xà nu</i> - <i>Dạng bài: Bàn luận ý kiến</i> - <i>Yêu cầu: Người viết cần phân tích làm rõ hình tượng trung tâm của tác phẩm: cây xà nu, từ đó làm nổi bật khía cạnh ý kiến bàn luận: cây xà nu là một hình tượng nghệ thuật biểu trưng cho sức sống, phẩm chất của người Tây Nguyên thời chống Mỹ.</i>			
TIẾN TRÌNH BÀI LÀM			
KIẾN	HỆ THỐNG	NỘI DUNG CẦN ĐẠT	Điểm

THỨC	Ý		
CHUNG	Khái quát vài nét về tác giả - tác phẩm	- Nguyễn Trung Thành là nhà văn lớn lên và trưởng thành trong cả hai cuộc kháng chiến trường kỳ của dân tộc. Ông sớm bén duyên với mảnh đất Tây Nguyên đầy nắng và gió, và cho đến hiện tại, những tác phẩm hay nhất của ông có dấu ấn của miền đất nắng gió ấy. - Những sáng tác của nhà văn mang đậm tính sử thi và cảm hứng lãng mạn, thường đề cập đến những vấn đề trọng đại, lớn lao của dân tộc. - Truyện ngắn <i>Rừng xà nu</i> được viết năm 1965, ra mắt trên tạp chí Văn nghệ giải phóng Trung Trung Bộ, sau đó in trong tập <i>Trên quê hương những anh hùng Điện Ngọc</i>. - Vị trí: <i>Rừng xà nu</i> là tác phẩm tiêu biểu viết về đề tài chiến tranh cách mạng, về đề tài miền núi, tác phẩm tiêu biểu cho khuynh hướng sử thi.	0.5
TRỌNG TÂM	Giải thích ý kiến	- Hình tượng nghệ thuật là sản phẩm sáng tạo của người nghệ sĩ, là đưa con tinh thần của người nghệ sĩ trong quá trình nhận thức và tái hiện cuộc sống. Thể hiện lòng kính của người nghệ sĩ với cuộc sống, nhìn nhận hình tượng nghệ thuật, ta có thể tìm thấy những tư tưởng, giá trị, thông điệp mà nhà văn gói ghém trong đó. - Hình tượng cây xà nu là hình tượng trung tâm của toàn bộ tác phẩm, là ẩn dụ cho hình ảnh dân làng Tây Nguyên với sức sống, phẩm chất, bản tính... mạnh mẽ, không gì quật ngã nổi. Dù cho kẻ thù có bao lần tàn phá, và bằng mọi thủ đoạn bạo tàn.	0.5
	Phân tích	Vị trí của hình tượng cây xà nu trong tác phẩm: - Hình tượng cây xà nu là hình tượng trung tâm, được trở đi trở lại, xuyên suốt toàn bộ tác phẩm. Từ tên nhan đề, mở đầu, kết thúc, những sinh hoạt của dân làng Xô Man, những sự kiện trọng đại, những kỷ niệm ngọt ngào đến đau thương,... đều có cây xà nu. Vẻ đẹp và phẩm chất của cây xà nu: - Cây xà nu mang trong mình nguồn sống và sức mạnh mãnh liệt, không gì quật ngã nổi. - Xà nu mang trong mình vẻ đẹp của loài cây ham ánh sáng mặt trời. Sự sống của nó chính là sự vươn lên để sinh tồn. Cây xà nu rất ham ánh sáng và khí trời. Vai trò:	3.0

		- Nó là máu thịt, là phần không thể thiếu trong đời sống dân làng Xô Man. - Rừng xà nu là bức tường thành vững chãi bao bọc, chở che cho buôn làng Xô Man. Tính biểu tượng: - Rừng xà nu là biểu tượng của sức sống mãnh liệt của nhân dân các dân tộc Tây Nguyên. Là cụ Mết, người truyền và giữ ngọn lửa tinh thần cách mạng: “<i>Chúng nó đã cầm súng, mình phải cầm giáo</i>”. Người anh hùng Tnú với tinh thần kìm nén đau thương để biến thành sức mạnh quật khởi. Dít với đôi mắt mờ to trong suốt, bình thản ngày Mai chết. Dít như cây xà nu nhanh chóng trưởng thành, nhanh chóng trở thành bí thư chi bộ, cùng cụ Mết lãnh đạo dân làng Xô Man đánh giặc, vẻ đẹp của bé Heng, thế hệ xà nu măng non, chưa trưởng thành nhưng tinh thần thì đã “<i>nhọn hoắt như những mũi lê</i>”...	
	Bàn luận, đánh giá	- Đi suốt chiều dài tác phẩm, xà nu là hình tượng bao trùm, là mạch sống mạch hồn của tác phẩm, là một hình tượng nghệ thuật biểu trưng cho sức sống, phẩm chất của người Tây Nguyên thời chống Mỹ.	0.5

Bài làm mẫu:

Tây Nguyên - mảnh đất hùng vĩ và thơ mộng, với những con người nồng hậu yêu thương mà kiên cường bất khuất, từ lâu đã là nguồn cảm hứng cho biết bao văn nhân nghệ sĩ. Mỗi người đều tìm thấy ở mảnh đất này một biểu tượng đẹp cho tâm hồn cất cánh, ngòi bút thăng hoa. Ngọc Anh có *Bóng cây Kơ nia* như nỗi lòng thổn thức thiết tha của tình yêu thủy chung son sắt, Thu Bồn có *Bài ca chim Chơ-rao*, ngân vang khúc hát trong trẻo nồng đượm tình người chiến thắng... Còn Nguyễn Trung Thành lại đem đến cho ta hình tượng những *Rừng xà nu* nối tiếp chạy đến chân trời như sức sống bền và bất diệt của nhân dân Tây Nguyên trong công cuộc chống Mỹ cứu nước. Bàn về hình tượng này, có ý kiến đã cho rằng: “*Nổi bật trong tác phẩm Rừng xà nu của Nguyễn Trung Thành là hình tượng cây xà nu, đây là một hình tượng nghệ thuật biểu trưng cho sức sống, phẩm chất của người Tây Nguyên thời chống Mỹ.*”

Nguyễn Trung Thành là nhà văn lớn lên và trưởng thành trong cả hai cuộc kháng chiến trường kỳ của dân tộc. Ông sớm bén duyên với mảnh đất Tây Nguyên đầy nắng và gió, và cho đến hiện tại, những tác phẩm hay nhất của ông có dấu ấn của miền đất nắng gió ấy. Những sáng tác của nhà văn mang đậm tính sử thi và cảm hứng lãng mạn, thường đề cập đến những vấn đề trọng đại, lớn lao của dân tộc. Truyện ngắn *Rừng xà nu* là một tác phẩm như thế. *Rừng xà nu* được viết năm 1965, ra mắt trên tạp chí Văn nghệ giải phóng Trung Bộ, sau đó in trong tập *Trên quê hương những anh hùng Điện Ngọc*.

Đọc *Rừng xà nu*, không chỉ những nhân vật như cụ Mết, Tnú, Dít, Mai tạo nên ấn tượng sâu sắc trong chúng ta, mà còn là cây xà nu - một hình tượng đặc sắc bao trùm toàn bộ thiên truyện ngắn này. Chính hình tượng cây xà nu tạo nên vẻ đẹp hùng tráng, chất sử thi lãng mạn cho câu chuyện về làng Xô Man bất khuất, kiên cường. Đó là hình tượng hàm chứa nhiều ý nghĩa tượng trưng. Qua hình tượng này, người đọc có thể thấy rõ sức sống kiên cường, sức sống mãnh liệt của con người Tây Nguyên nói riêng, của con người Việt nói chung trong những ngày đánh Mỹ.

Đầu tiên, có thể khẳng định, hình tượng cây xà nu là hình tượng trung tâm, được trở đi trở lại, xuyên suốt toàn bộ tác phẩm. Từ tên nhan đề: *Rừng xà nu* - một danh từ vừa cụ thể vừa mang tính hình tượng. Xà nu như nhà văn chia sẻ, là loại cây mạnh mẽ, căng tràn mạch sống, xanh ngút ngàn kéo dài tít tắp trên mảnh đất Tây Nguyên nắng và gió. Đặt tên cho tác phẩm như vậy khắc dấu đầu tiên đầy ấn tượng về một đặc trưng của vùng đất, ngầm chứa nhiều mạch ngầm tư tưởng mà sẽ hé lộ dần trong truyện. Trong truyện ngắn này, xà nu là hình tượng xuất hiện dày đặc, từ mở đầu, kết thúc, những sinh hoạt của dân làng Xô Man, những sự kiện trọng đại, những kỷ niệm ngọt ngào đến đau thương... đều có cây xà nu.

Cây xà nu mang trong mình nguồn sống và sức mạnh mãnh liệt, không gì quật ngã nổi. Cây xà nu là hình ảnh tiêu biểu, tượng trưng cho phẩm chất của dân làng Xô man nói riêng và người Tây Nguyên nói chung: *“Trong rừng ít có loại cây sinh sôi nảy nở khoẻ như vậy. Cạnh một cây xà nu mới ngã gục, đã có bốn năm cây con mọc lên, ngọn xanh rờn, hình nhọn mũi tên lao thẳng lên bầu trời”*. Xà nu mang trong mình vẻ đẹp của loài cây ham ánh sáng mặt trời. Sự sống của nó chính là sự vươn lên để sinh tồn. Cây xà nu rất ham ánh sáng và khí trời.

Xét về vai trò, xà nu là máu thịt, là phần không thể thiếu trong đời sống dân làng Xô Man: ngọn lửa xà nu nấu ăn trong mỗi bếp, lửa xà nu cháy bập bùng trong nhà ưng tập trung cả dân làng để nghe cụ Mết kể về cuộc đời Tnú; khói xà nu đen nhẻm thân hình lũ trẻ, khói xà nu còn làm tấm bảng đen cho anh Quyết dạy Tnú và Mai học chữ cụ Hồ... Xà nu còn tham dự vào những sự kiện quan trọng của cuộc sống làng Xô Man: ngọn đuốc xà nu cháy sáng trên tay cụ Mết dẫn cả dân làng đi vào rừng sâu lấy giáo mác chuẩn bị cho cuộc nổi dậy; đêm đêm, cả dân làng thức mài vũ khí dưới ánh đuốc xà nu; giặc đốt hai bàn tay Tnú bằng giẻ tẩm nhựa xà nu...

Rừng xà nu còn là bức tường thành vững chãi bao bọc, chở che cho buôn làng Xô Man. Mỗi ngày giặc bắn đại bác ba lần vào làng nhưng làng Xô Man vẫn bình yên vì *“Hầu hết đạn đại bác đều rơi vào ngọn đồi xà nu cạnh con nước lớn”*. Đổi lại, vì bảo vệ cho dân làng nên cánh rừng xà nu lại chịu nhiều đau thương mất mát: *“Cả rừng xà nu hàng vạn cây không có cây nào là không bị thương. Có những cây bị chặt đứt ngang nửa thân mình, đổ ào ào như một trận bão”*.

Và cuối cùng, có thể khẳng định, rừng xà nu đã trở thành biểu tượng của sức sống mãnh liệt của nhân dân các dân tộc Tây Nguyên. Là cụ Mết, người truyền và giữ ngọn lửa tinh thần cách mạng: *“Chúng nó đã cầm súng, mình phải cầm giáo”*. Người anh hùng Tnú với tinh thần kìm nén đau thương để biến thành sức mạnh quật khởi. Dít với đôi mắt mở to trong suốt, bình thản ngày Mai chết. Dít như cây xà nu nhanh chóng trưởng thành, nhanh chóng trở thành bí thư chi bộ, cùng cụ Mết lãnh đạo dân làng Xô Man đánh

---

giặc, vẻ đẹp của bé Heng, thế hệ xà nu măng non, chưa trưởng thành nhưng tinh thần thì đã “*nhọn hoắt như những mũi lê*”...

Đi suốt chiều dài tác phẩm, xà nu là hình tượng bao trùm, là mạch sống mạch hồn của tác phẩm. Hình tượng thiên nhiên ấy đã trở thành chủ âm của tác phẩm, nó chiếm giữ những vị trí quan trọng nhất của truyện ngắn: nhan đề, mở đầu và kết thúc. Hình ảnh cây xà nu còn trở đi trở lại nhiều lần tạo nên không gian đặc trưng của núi rừng Tây Nguyên.

Xà nu trở thành biểu tượng cho cuộc sống và phẩm chất của dân làng Xô Man - đó là một sáng tạo nghệ thuật đặc sắc của Nguyễn Trung Thành. Nhà văn đã lựa chọn hình ảnh cây xà nu và đem lại cho nó những ý nghĩa mới, những vẻ đẹp mới để dựng lên bức tranh sử thi chống Mĩ của những con người kiên cường bất khuất nơi núi rừng hùng vĩ Tây Nguyên.

I. ĐỌC HIỂU (3 điểm)

Đọc văn bản và trả lời các câu hỏi:

ĐỪNG ĐỂ NHIỆM BỆNH “TỰ KỶ ĐẠI HỌC”

Từ trường trung học chuyển qua bậc đại học, với hàng trăm điều khác biệt và nếu không kịp chuyển đổi nhận thức về tinh thần học tập, phương cách sống, sinh hoạt thì các bạn trẻ sẽ phải đối mặt với tình trạng tột tệ trong khoảng thời gian đầu mang chiếc áo sinh viên: Sốc đại học. Vấn đề là không ít sinh viên bước vào cổng trường đại học với niềm cảm hứng tuyệt vời lại là những người có thể bị “sốc đại học”! Nhiều thứ đã không diễn ra như họ tưởng tượng, hoặc nhiều khi họ cảm thấy nhiều thứ ở trường đại học có vẻ chống lại những thành tích vang dội và niềm kiêu hãnh vào bản thân mà họ từng có trước đó... từ đó, họ cảm thấy bị bỏ rơi.

Triệu chứng thứ nhất, sinh viên không làm chủ được kế hoạch thời gian, dù thời khóa biểu của trường đại học rất tự do chứ không theo kiểu “ngày hai buổi đến trường” đều đặn như thời phổ thông. Thứ hai, sinh viên cảm thấy nhiều môn “chẳng biết học để làm gì” và “thật vô bổ”, do đó họ không biết mình phải học những gì để được xem là giỏi. Họ mất hứng thú học tập cũng vì thế. Sinh viên giấu nhem tất cả những thắc mắc mà lẽ ra họ nên hỏi giảng viên hay bạn bè. Họ trở thành người “tự kỷ” theo cách nói của giới trẻ hiện nay.

Và còn rất nhiều vấn đề nữa mà tân sinh viên thường mắc phải như không có kế hoạch học tập, làm việc, nước tới chân mới nhảy, không có mục tiêu học tập, làm việc cụ thể, bị động trong mọi vấn đề...

(Công Chương, Chuyên mục Trẻ - báo Giáo dục và Thời đại)

Câu 1. Phương thức biểu đạt chính được sử dụng trong đoạn trích?

Câu 2. Theo tác giả, đâu là những triệu chứng của căn bệnh “tự kỷ đại học”?

Câu 3. Vì sao các bạn bước vào ngưỡng cửa đại học dễ dẫn tới tình trạng sốc với môi trường Đại học?

Câu 4. Điều anh/chị rút ra được sau khi đọc hiểu văn bản.

II. LÀM VĂN (7 điểm)

Câu 1. Tầm quan trọng của việc thích nghi.

Câu 2. Phân tích vẻ đẹp hình tượng thiên nhiên Tây Bắc trong thi phẩm *Tây Tiến* của nhà thơ Quang Dũng, qua hai đoạn thơ dưới đây:

*Dốc lên khúc khuỷu dốc thăm thẳm
Heo hút cồn mây súng ngửi trời
Ngàn thước lên cao ngàn thước xuống
Nhà ai Pha Luông mưa xa khơi*

Và:

*Người đi Châu Mộc chiều sương ấy
Có thấy hồn lau nẻo bến bờ
Có nhớ dáng người trên độc mộc
Trôi dòng nước lũ hoa đong đưa*

LỜI GIẢI CHI TIẾT

I. ĐỌC HIỂU

Câu 1. Phương thức biểu đạt chính là nghị luận.

Câu 2.

Bệnh “tự kỷ đại học” được tác giả nêu triệu chứng biểu hiện như sau:

- Họ cảm thấy nhiều môn chẳng biết học để làm gì và “thật vô bổ”, và họ không biết phải học những gì để được xem là giỏi, dần dần họ mất hứng thú học tập.
- Họ giấu nhem những thắc mắc mà lẽ ra họ nên hỏi giảng viên hay bạn bè.

Câu 3.

Nguyên nhân khiến các bạn bước vào ngưỡng cửa đại học dễ dẫn tới tình trạng sốc với môi trường đại học:

- Về khách quan: môi trường học tập của họ thay đổi quá nhiều khi họ bước từ trường trung học lên đại học.
- Về chủ quan: họ chưa kịp chuyển đổi nhận thức về tinh thần học tập, phương cách sống, sinh hoạt khi bước vào cánh cổng đại học. Và họ cảm thấy bị bỏ rơi khi cảm nhận mọi thứ đang chống lại những thành tích vang dội của họ khi còn ở bậc trung học.

Câu 4.

Thí sinh chủ động đưa ra bài học của bản thân, đảm bảo được yêu cầu về nội dung và hình thức như sau:

- Nội dung: trình bày được quan điểm cá nhân và bàn luận ngắn gọn về quan điểm đó.
- Hình thức: đoạn văn ngắn, khoảng 8 – 10 dòng, diễn đạt mạch lạc.

Gợi ý:

Khi bước lên bậc đại học, chắc chắn bạn sẽ thấy hẫng diện khi mình đã thực hiện được ước mơ bấy lâu. Nhưng đi liền với đó, rất cần thiết là một tâm thế chủ động đón nhận những thay đổi lớn của môi trường học tập. “Sốc đại học” rất phổ biến, nhưng không có nghĩa là không thể phòng chống nó. Bạn cần rèn luyện cách quản lý thời gian và tài chính, đồng thời, trao đổi với những anh chị đi trước để có được cái nhìn toàn diện và khách quan hơn về môi trường đại học – nơi chỉ nên có hy vọng thay vì bất kỳ thất vọng nào.

II. LÀM VĂN

Câu 1.

- **Yêu cầu chung:**

- Nội dung:

- + Xác định đúng vấn đề nghị luận;
- + Thể hiện được quan điểm cá nhân, đảm bảo được tính nhân văn trong bài viết;
- + Triển khai vấn đề thành các luận điểm, luận cứ phù hợp, trình tự hợp lí, lập luận chặt chẽ; sử dụng phù hợp các thao tác lập luận; biết kết hợp giữa nêu lí lẽ và đưa dẫn chứng.

- Hình thức:

- + Đảm bảo cấu trúc đoạn văn nghị luận;
- + Đoạn văn mạch lạc, diễn đạt trôi chảy, bảo đảm tính liên kết;
- + Lời văn có cá tính và cảm xúc;
- + Không mắc lỗi chính tả, từ ngữ, ngữ pháp.

• **Yêu cầu cụ thể**

Hệ thống ý	Dẫn dắt	- Nêu từ khóa: sự thích nghi
	Giải thích	- Thích nghi là khả năng làm quen, chuyển đổi của cá nhân hoặc tập thể cho phù hợp với sự thay đổi của môi trường khách quan.
	Phân tích	- Thích nghi có vai trò, sức mạnh như thế nào? + Thích nghi là một điều kiện quan trọng quyết định sự tiến hóa của vạn vật con người, cũng chính là chìa khóa giúp con người tồn tại qua các thời kỳ (như lá xương rồng teo đi để tránh thoát hơi nước, thì con người cũng dần đứng thẳng lên để tìm kiếm thức ăn) + Tùy khả năng thích nghi mà con người tự nâng cao giới hạn của mình trong những hoàn cảnh khắc nghiệt. Nó đòi hỏi sự can đảm, sáng tạo và dám thử (dẫn chứng) + Sự thích nghi vừa là tố chất, vừa là phẩm chất có thể rèn luyện được. - Vì sao sự thích nghi lại quan trọng? + Môi trường thiên nhiên và xã hội đều liên tục vận động và thay đổi. + Không có khả năng thích nghi sẽ không thể nâng cao giới hạn của bản thân.
	Phản biện	- Ngược lại thì sao? Nếu chỉ có sự thích nghi mà không có sự chủ động đấu tranh, sẽ dễ dẫn đến sự lệ thuộc, bị động chờ đợi hoàn cảnh thay đổi. - Thời đại ngày nay thì thế nào? Ngày nay, môi trường thay đổi càng diễn ra mạnh mẽ và nhanh chóng, cần sự thích nghi và chủ động của mỗi cá nhân.
	Liên hệ	- Bài học/Liên hệ + Từ khóa. Cần đi ra ngoài vùng an toàn với tâm thế sẵn sàng đón nhận điều mới mẻ, tích cực trau dồi kỹ năng mới,...

Bài làm tham khảo

Nhà bác học Charles Darwin từng có nhận định nổi tiếng: “*Sinh vật sống sót không phải sinh vật khỏe nhất hay thông minh nhất mà là sinh vật ứng phó với biến đổi giỏi nhất*”. Và đó là sức mạnh của sự thích

nghi. Thích nghi là khả năng làm quen, chuyển đổi của cá nhân hoặc tập thể cho phù hợp với sự thay đổi của môi trường khách quan. Nó có vai trò và sức mạnh to lớn đối với bất kỳ ai và bất kỳ cộng đồng nào. Thích nghi là một điều kiện quan trọng quyết định sự tiến hóa của vạn vật con người, cũng chính là chìa khóa giúp con người tồn tại qua các thời kỳ. Như ta đã biết về lá xương rồng teo đi để tránh thoát hơi nước, con người cũng dần đứng thẳng lên để tìm kiếm thức ăn dễ dàng hơn và trở nên mạnh mẽ hơn trong chuỗi thức ăn. Tùy khả năng thích nghi mà con người tự nâng cao giới hạn của mình trong những hoàn cảnh khắc nghiệt. Nó đòi hỏi sự can đảm, sáng tạo, chủ động và dám thử. Ví dụ như nếu bạn sợ hãi môi trường quốc tế quá phức tạp, bạn sẽ chẳng bao giờ dám rời vòng tay cha mẹ để đi du học khi bạn vừa bỏ ngõ bước qua tuổi vị thành niên. Nhưng đừng lo, sự thích nghi vừa là tố chất, vừa là phẩm chất có thể rèn luyện được. Chỉ cần bạn hiểu rằng: Nếu chỉ có sự thích nghi mà không có sự chủ động đấu tranh, sẽ dễ dẫn đến sự lệ thuộc, bị động chờ đợi hoàn cảnh thay đổi, như kiểu bạn sẽ là cây hoa hướng dương được trồng trong chậu, vì hoàn cảnh nghèo nàn bắt buộc mà vẫn có thể sống nhưng chẳng dám nở hoa. Đặc biệt, ngày nay, sự thay đổi của xã hội hiện đại càng diễn ra mạnh mẽ và nhanh chóng, cần sự thích nghi và chủ động hơn nữa của mỗi cá nhân. Vậy, là thế hệ chủ nhân tiếp nối, bạn cần đi ra ngoài vùng an toàn với tâm thế sẵn sàng đón nhận điều mới mẻ, tích cực trau dồi kỹ năng mới... để nâng cao một năng lực: sự thích nghi.

Câu 2.

• Yêu cầu chung:

Thí sinh biết kết hợp kiến thức và kỹ năng về dạng bài nghị luận văn học để tạo lập văn bản. Bài viết phải có bố cục rõ ràng, đầy đủ; văn viết có cảm xúc, thể hiện khả năng phân tích, cảm thụ.

Diễn đạt trôi chảy, đảm bảo tính liên kết; không mắc lỗi chính tả, từ ngữ, ngữ pháp.

• Yêu cầu cụ thể:

ĐỌC HIỂU YÊU CẦU ĐỀ			
<i>Đối tượng chính, trọng tâm kiến thức: Tây Tiến</i> - Dạng bài: Cảm nhận, bàn luận - Yêu cầu: Học sinh làm sáng rõ về bút pháp thi trung hữu họa, phân tích, cảm nhận nét đặc sắc về nội dung và nghệ thuật của đoạn thơ để làm bật lên nét thi trung hữu họa. Xét về bản chất, đề ngắn nhưng lại yêu cầu khá nhiều cả về kỹ năng và kiến thức của người viết.			
TIẾN TRÌNH BÀI LÀM			
KIẾN THỨC	HỆ THỐNG Ý	NỘI DUNG CẦN ĐẠT	ĐIỂM
CHUNG	Khái quát vài nét về tác giả - tác phẩm	- Nhắc đến Quang Dũng là nhắc đến một trong những thế hệ nhà thơ được tôi luyện và trưởng thành trong bom lửa thời kỳ kháng chiến chống Pháp. Ông tên thật là Bùi Đình Diệm (1921 – 1988), quê ở Hà Tây, nay thuộc về Hà Nội. Là một người đa tài, có thể vẽ tranh, sáng tác nhạc, nhưng vẫn nổi tiếng và được nhiều người biết đến với tư cách một nhà thơ. Phong cách thơ Quang Dũng nổi bật lên chất phóng khoáng, hào hoa đầy lãng mạn.	0.5

		- Bài thơ <i>Tây Tiến</i> là một bài thơ đem lại dấu ấn đậm nét, khắc ghi Quang Dũng vào sâu tâm trí độc giả. Ban đầu bài thơ lấy nhan đề: <i>Nhớ Tây Tiến</i> , nhưng sau khi in trong tập <i>Mây đầu ô</i> , tác giả đổi lại thành <i>Tây Tiến</i> .	
TRỌNG TÂM	Phân tích đoạn thơ 1	Dạng đề này người viết có thể làm theo hai cách: tiến hành vừa phân tích vừa so sánh đối chiếu cả hai đoạn hoặc phân tích lần lượt từng đoạn, sau đó chỉ ra điểm giống và khác. Cách dễ hơn là phân tích lần lượt từng đoạn: Đoạn 1 - thiên nhiên tây bắc hùng vĩ <i>“Dốc lên khúc khuỷu dốc thăm thẳm Heo hút cồn mây súng ngửi trời Ngàn thước lên cao ngàn thước xuống Nhà ai Pha Luông mưa xa khơi”</i> - Bốn câu thơ tả cung đường Tây Tiến được xem là những câu thơ tuyệt bút, khi nỗi nhớ Quang Dũng gọi về những chặng hành quân khắc nghiệt, gian truân: <i>“Nhà ai Pha Luông mưa xa khơi/ Heo hút cồn mây súng ngửi trời”</i> + Đất nước ta với đặc điểm địa hình 3/4 là núi đồi, nhưng qua những lời thơ đậm chất tạo hình của Quang Dũng, tưởng chừng như bao dãy đồi, ngọn núi đều đã “đổ bộ” hết lên vùng miền Tây này, phủ đặc trên những cung đường của binh đoàn Tây Tiến. Điệp từ “dốc” vừa gợi sự liên tiếp, chồng chất của những con dốc, dốc này chưa qua dốc khác đã phủ hiện trước mặt. + Hơn thế nữa những từ láy đi kèm còn gợi cả cái khốc liệt của những con dốc. <i>“Khúc khuỷu”, “thăm thẳm”, “heo hút”</i> vẽ cho ta một hình dung về sự hoang sơ, kỳ vĩ, xa xôi, trúc trắc, mấp mô, hun hút rợn người. + Nhưng đặc biệt hơn, bằng thủ pháp đối lập, sự kinh hoàng, hiểm trở của những con dốc nơi đây mới hiện lên đầy đủ: <i>“Ngàn thước lên cao ngàn thước xuống”</i>. Đó là một sự gập gập đột ngột, bất ngờ. Không hề thoải thoải dễ đi như những vùng miền khác, dốc nơi này dựng cao chót vót, nổi lên, vươn lên thẳng đứng chạm cả mây trời. Nhưng khi chạm đỉnh dốc rồi, sa chân bước hụt có thể rơi ngay xuống chân dốc sâu thăm thẳm. + Nếu câu thơ <i>“Dốc lên khúc khuỷu dốc thăm thẳm”</i> là câu thơ đã tạo nên được những liên tưởng thật kỳ thú, rợn ngợp, kích thích vì sự phối hợp các thanh trắc đem lại cái hiểm trở, trúc trắc, thì câu thơ: <i>“Nhà ai Pha Luông mưa xa khơi”</i> lại được kết tạo bởi những thanh bằng liên tiếp, gợi sự êm dịu, tươi mát của tâm hồn những người lính trẻ, trong gian khổ vẫn lạc quan yêu đời. Có thể nói, bằng cách phối hợp thanh điệu với sự đối lập cao, khổ thơ như khúc nhạc trầm bổng phiêu linh, làm say mê, quyến rũ độc giả. - Chỉ bằng mấy dòng thơ, Quang Dũng đã tái hiện đầy đủ bức tranh	1.5

		của núi rừng miền Tây được vẽ bằng bút pháp vừa hiện thực, vừa lãng mạn, vừa giàu chất họa lại giàu chất nhạc. Nét vẽ vừa gân guốc, mạnh mẽ, dữ dội nhưng lại cũng rất mềm mại tạo nên vẻ đẹp hài hòa cho bức tranh thiên nhiên miền Tây hùng vĩ mà đoàn quân Tây Tiến đi qua. Chính điều đó tạo nên một xúc cảm mạnh mẽ trong lòng người đọc, không chỉ bởi sự heo hút, rợn ngợp của thiên nhiên, còn bật lên trong ta lòng ngưỡng mộ về tinh thần người lính, thiên nhiên càng ghê gớm, thì ý chí con người càng mạnh mẽ, băng vượt qua mọi chông gai, nẻo đường.	
	Phân tích đoạn thơ 2	Đoạn 2 - thiên nhiên tây bắc trữ tình: <i>“Người đi Châu Mộc chiều sương ấy Có thấy hồn lau nẻo bến bờ Có nhớ dáng người trên độc mộc Trôi dòng nước lũ hoa đong đưa”</i> - Đối lập với cái hùng vĩ của khổ 1, thiên nhiên Tây Bắc trong khổ 2 lại hiện lên như ảo, như sương, như thực mà lại như mơ: + Hình ảnh “người đi” trong “chiều sương ấy” là một ý thơ độc đáo vô cùng. Độc đáo bởi chiều sương ấy cho ta hiểu là khung cảnh của quá khứ. Cùng cảnh sông nước, tưởng như, người đi ấy đang chèo thuyền ngược dòng ký ức để trở về bờ Châu Mộc hoài niệm, nơi có những bãi cỏ bát ngát mênh mông, có dãy núi Pha Luông cao gần hai nghìn mét. Quang Dũng đã khám phá ra bao vẻ kì thú của miền Châu Mộc. Năm tháng đã đi qua và miền đất ấy trở thành một mảnh hồn của bao người. + Buổi chiều thu đầy sương ấy in đậm hồn người khiến cho hoài niệm thêm mênh mang. Khi sương nhòa vào dòng nước khiến sương thêm bông bênh, khiến dòng nước càng bàng lãng. Với tâm hồn thi sĩ tài hoa, Quang Dũng đã cảm nhận vẻ đẹp thơ mộng của thiên nhiên Châu Mộc qua cảnh sắc “chiều sương” và “hồn lau nẻo bến bờ”. + Rất cần chú ý điệp ngữ: “có thấy”, “có nhớ”. Thấy và nhớ là ấn tượng đập mạnh vào thị giác, cảm giác, vào chiều sâu tâm hồn. Thấy và nhớ như khắc sâu thêm ấn tượng về miền Tây Bắc. Từ thấy và nhớ, ba hình ảnh đã trôi về lung linh, huyền hoặc. Trước hết là thấy lau ở nẻo bến bờ. Hồn lau là hồn mùa thu, hoa lau nở trắng, lá lau xào xạc trong gió thu nơi bờ sông bờ suối. Thân lau vốn mềm, khẽ lay trong gió, tựa như sinh thể vô tri ấy được thổi hồn khiến cái xào xạc càng thêm miên man, lay động. Và trong chia phôi còn có nhớ, nhớ cảnh rồi nhớ đến người: con thuyền độc mộc và dáng người chèo thuyền độc mộc, hình ảnh “hoa đong đưa” trên dòng nước lũ. Ý thơ “Trôi dòng nước lũ hoa đong đưa” lạ mà đầy sức gợi, cũng thật đa tình. “Hoa đong đưa” là hoa rừng đong đưa làm duyên trên dòng nước hay là hình ảnh ẩn dụ gợi tả	1.5

		các cô gái miền Tây Bắc xinh đẹp lái thuyền duyên dáng, uyển chuyển như những bông hoa rừng đang đong đưa trên dòng suối? Có lẽ là cả hai, cả thiên nhiên và con người đều là những bông hoa kỷ niệm tuyệt đẹp, luôn bung nở hương sắc trong trí nhớ người lính ấy. - Những dòng thơ mà đong đầy bao nỗi nhớ, bao hoài niệm về một vùng đất ẩn hiện trong sương chiều, hiu hắt lau sậy... đem đến cho ta cái nhìn khác về thiên Tây Bắc, đâu chỉ có nguy hiểm chết người, còn đẹp đến lạ lùng, đẹp nên thơ nên mộng.	
	So sánh, bàn luận	<i>Các em cần lưu ý: Sau khi phân tích làm sáng tỏ từng đoạn, cần có bước so sánh, bàn luận:</i> - Có thể nói, thiên nhiên Tây Bắc đã hiện lên qua hai nét tương phản cực kỳ đối lập. Nguy hiểm đến chết chóc, mà thơ mộng đến nao lòng. Nhưng điểm chung vẫn là vẻ đẹp, đẹp trong cái kỳ vĩ hoang sơ, hiểm nơi nào có được. Đó là vẻ đẹp để thương và để nhớ! - Bằng bút pháp lãng mạn, Quang Dũng đã tạc dựng nên hình tượng thiên nhiên Tây Tiến thật độc đáo, Quang Dũng không chỉ là nhà thơ, ông còn là họa sĩ, những vần thơ ông như ẩn hiện nét bút cọ, thi trung hữu họa, những cái gồ ghề, nhấp nhô, tròng trành, thăm thẳm đã như tạc vào trong tâm trí người đọc. Và qua thủ pháp của ngòi bút lãng mạn, cái hùng vĩ càng hiện lên sừng sững hơn, to lớn hơn, cái bồng bềnh càng hư ảo, miên man hơn. Có thể nói, Quang Dũng đã góp thêm một bức tranh tuyệt đẹp về những miền đất tổ quốc. Với hình ảnh thiên nhiên hùng vĩ vô cùng mà cũng bay bổng, gợi cảm vô cùng.	1.0

Bài làm mẫu:

Tây Tiến là thi phẩm của nỗi nhớ mệnh mang, chơi vơi giữa bộn bề những hoài niệm. Bao mảnh ký ức ập vào, còn cao đã dội về trong trí nhớ của người đại đội trưởng về đất, về người chốn Tây Bắc, giờ lui vào quá khứ. Và chắc chắn rằng, một phần ký ức không thể nào quên của không chỉ người đại đội trưởng, mà tất cả những người lính đã từng chiến đấu dọc biên giới Việt – Lào, đó chính là thiên nhiên đầy heo hút, hoang sơ của chốn miền Tây. Làm sao có thể quên được, một thiên nhiên thật dữ dội:

*“Dốc lên khúc khuỷu dốc thăm thẳm
 Heo hút cồn mây súng ngửi trời
 Ngàn thước lên cao ngàn thước xuống
 Nhà ai Pha Luông mưa xa khơi”*

Mà cũng nên thơ trữ tình đến thế:

*“Người đi Châu Mộc chiều sương ấy
 Có thấy hồn lau nẻo bến bờ
 Có nhớ dáng người trên độc mộc
 Trôi dòng nước lũ hoa đong đưa”*

Nhắc đến Quang Dũng là nhắc đến một trong những thế hệ nhà thơ được tôi luyện và trưởng thành trong bom lửa thời kỳ kháng chiến chống Pháp. Ông tên thật là Bùi Đình Diệm (1921 – 1988), quê ở Hà Tây, nay thuộc về Hà Nội. Là một người đa tài, có thể vẽ tranh, sáng tác nhạc, nhưng vẫn nổi tiếng và được nhiều người biết đến với tư cách một nhà thơ. Phong cách thơ Quang Dũng nổi bật lên chất phóng khoáng, hào hoa đầy lãng mạn. Bài thơ *Tây Tiến* là một bài thơ đem lại dấu ấn đậm nét, khắc ghi Quang Dũng vào sâu tâm trí độc giả. Ban đầu bài thơ lấy nhan đề: *Nhớ Tây Tiến*, nhưng sau khi in trong tập *Mây đầu ô*, tác giả đổi lại thành *Tây Tiến*.

*“Dốc lên khúc khuỷu dốc thăm thẳm
Heo hút cồn mây súng ngửi trời
Ngàn thước lên cao ngàn thước xuống
Nhà ai Pha Luông mưa xa khơi”*

Bốn câu thơ mà dựng lên trước mắt ta cái độ cao đến rợn người của chiến trường Tây Tiến. Đất nước ta với đặc điểm địa hình 3/4 là núi đồi, nhưng qua những lời thơ đậm chất tạo hình của Quang Dũng, tưởng chừng như bao dãy đồi, ngọn núi đều đã “đổ bộ” hết lên vùng miền Tây này, phủ đặc trên những cung đường của binh đoàn Tây Tiến. Điệp từ “dốc” vừa gợi sự liên tiếp, chông chênh của những con dốc, dốc này chưa qua dốc khác đã phủ hiện trước mắt. Hơn thế nữa những từ láy đi kèm còn gợi cả cái khốc liệt của những con dốc. “*Khúc khuỷu*”, “*thăm thẳm*”, “*heo hút*” vẽ cho ta một hình dung về sự hoang sơ, kỳ vĩ, xa xôi, trúc trắc, mấp mô, hun hút rợn người. Ngõ như các anh đang đi trong mây, đang cười trên mây (“*cồn mây*”) để lên đến đỉnh trời. Và khi đã chiếm lĩnh được đỉnh cao nhất thì “*súng*” các anh đã “*ngửi trời*”! Có một tiếng cười, thú vị mà tinh nghịch của người lính hào hoa Hà Nội khi đã chiếm lĩnh được đỉnh cao nhất. Không phải “*súng chạm trời*” mà là “*súng ngửi trời*”. Khẩu súng được nhân hóa như con người (chính là các anh đó thôi!) đã khiến câu thơ trở nên hóm hỉnh, tinh nghịch, nhưng không kém hào hoa của những chàng trai đất kinh thành hoa lệ lên đánh giặc ở miền Tây. Câu trên nặng nhọc, gập gáp; câu dưới nhẹ nhàng, thơ mộng trong sự tự hào của người chiến thắng. Ta hiểu đây không chỉ là đỉnh cao của thiên nhiên mặt đất mà chính là đỉnh cao trong sự chiến thắng của tinh thần, nghị lực người chiến sĩ.

Nhưng đặc biệt hơn, bằng thủ pháp đối lập, sự kinh hoàng, hiểm trở của những con dốc nơi đây mới hiện lên đầy đủ: “*Ngàn thước lên cao ngàn thước xuống*”. Đó là một sự gập gập đột ngột, bất ngờ. Không hề thoải thoải dễ đi như những vùng miền khác, dốc nơi này dựng cao chót vót, nổi lên, vươn lên thẳng đứng chạm cả mây trời. Nhưng khi chạm đỉnh dốc rồi, sa chân bước hụt có thể rơi ngay xuống chân dốc sâu thăm thẳm. Nếu câu thơ “*Dốc lên khúc khuỷu dốc thăm thẳm*” là câu thơ đã tạo nên được những liên tưởng thật kỳ thú, rợn ngợp, kích thích vì sự phối hợp các thanh trắc đem lại cái hiểm trở, trúc trắc, thì câu thơ: “*Nhà ai Pha Luông mưa xa khơi*” lại được kết tạo bởi những thanh bằng liên tiếp, gợi sự êm dịu, tươi mát của tâm hồn những người lính trẻ, trong gian khổ vẫn lạc quan yêu đời. Có thể nói, bằng cách phối hợp thanh điệu với sự đối lập cao, khổ thơ như khúc nhạc trầm bổng phiêu linh, làm say mê, quyến

rũ độc giả. Sự đối lập của thanh điệu, nhịp điệu câu thơ đem đến sự đối lập của cảnh và tình trong hai câu thơ và đây chính là nét tài hoa của thi sĩ. Xưa, Tản Đà cũng có câu thơ như vậy:

*“Tài cao phận thấp chí khí uất
Giang hồ mê chơi quên quê hương”*

Nhưng câu thơ của Tản Đà chủ yếu là gợi tình, còn câu thơ của Quang Dũng chủ yếu lại là vẽ cảnh. Tất nhiên trong cảnh có tình. Trên đường hành quân ra trận, hình ảnh một mái nhà thấp thoáng trong màn mưa mỏng nơi lưng chừng núi thì âm lòng chiến sĩ, gợi nhớ tình người biết bao! Mặt khác, trên đường hành quân cheo leo vách núi dựng đứng, mà vẫn không bỏ qua một mái nhà thơ mộng như vậy, thì đó chính là tâm hồn hào hoa nghệ sĩ của người lính Tây Tiến - những chàng trai kinh thành “*đêm mơ Hà Nội dáng kiều thơm*”. Tâm hồn các anh phải phong phú, cao đẹp, lãng mạn như thế nào thì mới cảm nhận được cảnh đẹp như vậy. Và chỉ một khổ thơ nhớ lại bước đường hành quân trên núi cao Tây Tiến của các anh mà đã bộc lộ rõ nét tài hoa ấy. Đó là khẩu khí Quang Dũng đã thổi hồn vào ngôn ngữ thi ca để làm nên khổ thơ tuyệt bút mang đậm chất thơ *Tây Tiến* này.

Chỉ bằng mấy dòng thơ, Quang Dũng đã tái hiện đầy đủ bức tranh của núi rừng miền Tây được vẽ bằng bút pháp vừa hiện thực, vừa lãng mạn, vừa giàu chất họa lại giàu chất nhạc. Nét vẽ vừa gân guốc, mạnh mẽ, dữ dội nhưng lại cũng rất mềm mại tạo nên vẻ đẹp hài hòa cho bức tranh thiên nhiên miền Tây hùng vĩ mà đoàn quân Tây Tiến đi qua. Chính điều đó tạo nên một xúc cảm mạnh mẽ trong lòng người đọc, không chỉ bởi sự heo hút, rợn ngợp của thiên nhiên, còn bật lên trong ta lòng ngưỡng mộ về tinh thần người lính, thiên nhiên càng ghê gớm, thì ý chí con người càng mạnh mẽ, băng vượt qua mọi chông gai, nẻo đường.

Đến với khổ thơ thứ hai, thiên nhiên Tây Bắc đã phủ lên một hơi thở bông bênh, của chôn phuê linh, hiu hắt chiều sương, không còn cái rợn ngợp, trúc trắc như ở khổ một nữa. Cả đoạn thơ nhuốm một vẻ buồn của tâm trạng, nếu như ở những khổ thơ trên trong bài người ta thấy một giọng thơ lãng mạn trẻ trung và tươi tắn của anh lính trẻ Tây Tiến thì đến đây, tâm trạng như có phần trùng xuống. Phải chăng giữa mệnh mang nỗi nhớ niềm yêu, giữa những hồi ức đẹp đẽ gian khổ mà hào hùng, anh dừng mà tài hoa, lòng Quang Dũng bỗng dưng cảm thấy cô đơn, buồn bã khi chợt hiểu ra rằng tất cả đều đã chìm sâu trong quá khứ.

*“Người đi Châu Mộc chiều sương ấy
Có thấy hồn lau nẻo bến bờ
Có nhớ dáng người trên độc mộc
Trôi dòng nước lũ hoa đong đưa”*

Đoạn thơ mở đầu bằng hình ảnh “*người đi Châu Mộc*” trong “*chiều sương ấy*”. Giữa một không gian mờ mờ, ảo ảo, hư hư, thực thực, tác giả đã đẩy người đọc về một điểm thời gian xa xôi vô định ở đâu đó trong nỗi nhớ của mình. Hình ảnh “*người đi*” trong “*chiều sương ấy*” là một ý thơ độc đáo vô cùng. Độc đáo bởi chiều sương ấy cho ta hiểu là khung cảnh của quá khứ. Cùng cảnh sông nước, tưởng như, người đi ấy đang chèo thuyền ngược dòng ký ức để trở về bờ Châu Mộc hoài niệm. Nơi có những bãi cỏ

bát ngát mệnh mông, có dãy núi Pha Luông cao gần hai nghìn mét. Quang Dũng đã khám phá ra bao vẻ kì thú của miền Châu Mộc. Năm tháng đã đi qua và miền đất ấy trở thành một mảnh hồn của bao người. Buổi chiều thu đầy sương ấy in đậm hồn người khiến cho hoài niệm thêm mệnh mang. Khi sương nhòa vào dòng nước khiến sương thêm bông bênh, khiến dòng nước càng bằng lặng. Với tâm hồn thi sĩ tài hoa, Quang Dũng đã cảm nhận vẻ đẹp thơ mộng của thiên nhiên Châu Mộc qua cảnh sắc “*chiều sương*” và “*hồn lau nẻo bến bờ*”.

Cần chú ý điệp ngữ: “*có thấy*”, “*có nhớ*”. Thấy và nhớ là ấn tượng đập mạnh vào thị giác, cảm giác, vào chiều sâu tâm hồn. Thấy và nhớ như khắc sâu thêm ấn tượng về miền Tây Bắc. Từ thấy và nhớ, ba hình ảnh đã trôi về lung linh, huyền hoặc. Trước hết là thấy lau ở nẻo bến bờ. Hồn lau là hồn mùa thu, hoa lau nở trắng, lá lau xào xạc trong gió thu nơi bờ sông bờ suối. Thân lau vốn mềm, khẽ lay trong gió, tựa như sinh thể vô tri ấy được thổi hồn khiến cái xào xạc càng thêm miên man, lay động. Và trong chia phôi còn có nhớ, nhớ cảnh rồi nhớ đến người: con thuyền độc mộc và dáng người chèo thuyền độc mộc, hình ảnh “*hoa đang đưa*” trên dòng nước lũ. Ý thơ “*Trôi dòng nước lũ hoa đông đưa*” lạ mà đầy sức gợi, cũng thật đa tình. “*Hoa đông đưa*” là hoa rừng đông đưa làm duyên trên dòng nước hay là hình ảnh ẩn dụ gợi tả các cô gái miền Tây Bắc xinh đẹp lái thuyền duyên dáng, uyển chuyển như những bông hoa rừng đang đông đưa trên dòng suối? Có lẽ là cả hai, cả thiên nhiên và con người đều là những bông hoa kỷ niệm tuyệt đẹp, luôn bung nở hương sắc trong trí nhớ người lính ấy. Những dòng thơ mà đông đầy bao nỗi nhớ, bao hoài niệm về một vùng đất ẩn hiện trong sương chiều, hiu hắt lau sậy... đem đến cho ta cái nhìn khác về thiên nhiên Tây Bắc, đâu chỉ có nguy hiểm chết người, còn đẹp đến lạ lùng, đẹp nên thơ nên mộng.

Có thể nói, thiên nhiên Tây Bắc đã hiện lên qua hai nét tương phản cực kỳ đối lập. Nguy hiểm đến chết chóc, mà thơ mộng đến nao lòng. Nhưng điểm chung vẫn là vẻ đẹp, đẹp trong cái kỳ vĩ hoang sơ, hiểm nơi nào có được. Đó là vẻ đẹp để thương và để nhớ! Bằng bút pháp lãng mạn, Quang Dũng đã tạc dựng nên hình tượng thiên nhiên Tây Tiến thật độc đáo, Quang Dũng không chỉ là nhà thơ, ông còn là họa sĩ, những vần thơ ông như ẩn hiện nét bút cọ, thi trung hữu họa, những cái gõ ghè, nhấp nhô, tròng trành, thăm thẳm đã như tạc vào trong tâm trí người đọc. Và qua thủ pháp của ngòi bút lãng mạn, cái hùng vĩ càng hiện lên sừng sững hơn, to lớn hơn, cái bông bênh càng hư ảo, miên man hơn. Có thể nói, Quang Dũng đã góp thêm một bức tranh tuyệt đẹp về những miền đất tổ quốc. Với hình ảnh thiên nhiên hùng vĩ vô cùng mà cũng bay bổng, gợi cảm vô cùng.

Tây Tiến là bản tình ca về nỗi nhớ, qua ngòi bút bay bổng và hết mực tài hoa, tác giả đã tạc dựng lại vẻ đẹp rất riêng của thiên nhiên núi rừng Tây Bắc: dữ dội, mà cũng đầy trữ tình. Qua đó ta thấy được sự gắn bó của nhà thơ với thiên nhiên và con người – biểu hiện của một tấm lòng gắn bó với quê hương, đất nước. Đồng thời là tấm lòng trĩu nặng yêu thương với những người đồng đội, đồng chí – mà nhà thơ luôn khắc cốt ghi tâm.

I. ĐỌC HIỂU (3 điểm)

Đọc đoạn trích sau và thực hiện các yêu cầu:

Có bao giờ chúng ta yêu thế gian này như yêu ngôi nhà có bếp lửa ấm áp của mình không? Có bao giờ chúng ta yêu nhân loại như yêu một người máu thịt của mình không? Chúng ta từng nói đến việc làm sao trở thành những công dân toàn cầu. Danh từ công dân toàn cầu rất dễ làm cho những ai đó lầm tưởng về một siêu nhân trong những khía cạnh nào đấy. Nhưng bản chất duy nhất của một công dân toàn cầu là một người biết yêu thương thế gian này và luôn tìm cách cải biến thế gian. Có thể sẽ có những công dân kêu lên đầy bất lực: Ta chỉ là một sinh linh bé nhỏ làm sao ta có thể yêu thương và che chở cả thế gian rộng lớn nhường kia! Việc yêu thương và che chở cho cả thế gian có phải là một ước mơ hay một nhân cách hảo huyền không? Không. Đó là một hiện thực và đó là một nguyên lý. Khi một con người yêu thương chân thực mảnh đất con người đó đang đứng dù chỉ vừa hai bàn chân thì người đó đã yêu cả trái đất này. Khi bạn yêu một cái cây bên cạnh bạn thì bạn yêu mọi cái cây trên thế gian. Khi bạn yêu thương một con người bên cạnh thì bạn yêu cả nhân loại. Và khi tất cả những con người dù bé nhỏ đến đâu yêu thương người bên cạnh thì tình thương yêu ấy sẽ ngập tràn thế gian này.

Tình yêu thương nhân loại sẽ ngay lập tức trở nên hảo huyền và mang thói đạo đức giả khi chúng ta nói đến tình thương đó mà không bao giờ chúng ta yêu thương nổi một người bên cạnh. Và thói đạo đức giả đang lan rộng trên thế gian chúng ta đang sống.

Hãy cứu thế gian này khỏi những hận thù, những ích kỷ, những vô cảm và giá lạnh bằng những hành động cụ thể của mỗi con người đang sống trên thế gian này. Đây là tiếng kêu khẩn thiết, đầy tình thương yêu và trách nhiệm của biết bao con người đang sống trên thế gian này.

(Trích *Cần một ngày hòa giải để yêu thương*, dẫn theo <http://www.tuanvietnam.net>, ngày 7/9/2010)

Câu 1. Đặt tên nhan đề cho đoạn trích, đồng thời chỉ ra những phép liên kết được sử dụng?

Câu 2. Tác giả đã định nghĩa như thế nào về khái niệm công dân toàn cầu?

Câu 3. Anh/cị có đồng tình với quan điểm của tác giả: “*Tình yêu thương nhân loại sẽ ngay lập tức trở nên hảo huyền và mang thói đạo đức giả khi chúng ta nói đến tình yêu thương đó mà không bao giờ chúng ta yêu thương nổi một người bên cạnh?*”

Câu 4. Anh/chị rút ra được thông điệp, bài học gì sau khi đọc hiểu văn bản.

II. LÀM VĂN (7 điểm)

Câu 1. Viết đoạn văn 200 chữ với nhan đề: Giá trị của tình yêu thương.

Câu 2. Cảm nhận về đẹp độc đáo bức tranh tứ bình Việt Bắc:

“Ta về, mình có nhớ ta

Ta về, ta nhớ những hoa cùng người.

Rừng xanh hoa chuối đỏ tươi
Đèo cao nắng ánh dao gài thắt lưng.
Ngày xuân mơ nở trắng rừng
Nhớ người đan nón chuốt từng sợi giang.
Ve kêu rừng phách đổ vàng
Nhớ cô em gái hái măng một mình
Rừng thu trăng rọi hòa bình
Nhớ ai tiếng hát ân tình thủy chung. ”

(Việt Bắc – Tố Hữu)

LỜI GIẢI CHI TIẾT

I. ĐỌC HIỂU

Câu 1.

- Đặt nhan đề cho văn bản, cần chú ý nêu được đề tài hoặc chủ đề của văn bản đó một cách ngắn gọn bằng một từ hoặc cụm từ.

Thông thường, nếu là văn bản nghệ thuật, có thể chọn đề tài, nhân vật truyện hoặc cảm hứng thơ làm nhan đề. Nếu là văn bản chính luận/báo chí, có thể lấy vấn đề, chủ đề hoặc luận điểm để làm nhan đề.

Gợi ý nhan đề cho văn bản:

- + Làm sao để yêu thương cả thế gian?
- + Tình yêu thương trong cuộc sống.
- + Tình yêu thương không có biên giới lãnh thổ.
- + Cứu thế gian này bằng những yêu thương.
- + Để có một thế giới đầy lòng yêu thương.
- + ...
- Các phép liên kết đã được sử dụng trong đoạn trích nhằm đảm bảo tính logic và mạch lạc cho văn bản:
  - + Phép nối: quan hệ từ “Và...”, “Nhưng...”
  - + Phép lặp: lặp lại một số từ ngữ: “công dân toàn cầu”, “chúng ta”, “yêu thương”, “thế gian”
  - + Phép thế: dùng đại từ để thay thế cho từ ngữ: “đó”, “đấy”
  - + Phép liên tưởng: sử dụng trường từ vựng về thế giới và lòng yêu thương: công dân, nhân loại, trái đất, tình yêu thương,...

Câu 2.

Theo tác giả, bản chất duy nhất của một công dân toàn cầu là một người biết yêu thương thế gian này và luôn tìm cách cải biến thế gian, và yêu thương cả thế gian này có thể được biểu hiện qua tình yêu thương đối với mảnh đất bạn đang đứng, một cái cây bạn đang ngắm nhìn hay một người đang bên cạnh bạn.

Câu 3.

Thí sinh chủ động đưa ra ý kiến của bản thân, đảm bảo được yêu cầu về nội dung và hình thức như sau:

- Nội dung: trình bày quan điểm cá nhân và bàn luận ngắn gọn về quan điểm đó.
- Hình thức: đoạn văn ngắn, khoảng 8 – 10 dòng, diễn đạt mạch lạc.

Gợi ý:

Tình yêu thương nhân loại sẽ ngay lập tức trở nên hão huyền và mang thói đạo đức giả khi chúng ta nói đến tình yêu thương đó mà không bao giờ chúng ta yêu thương nổi một người bên cạnh là một quan điểm đúng đắn. Bởi lẽ, với bản chất của một con người giàu lòng yêu thương, bạn sẽ tự nhiên thấy gần gũi với những người quanh mình. Và nếu giữa bạn và họ có những khúc mắc, bản chất yêu thương sẽ cho bạn lòng vị tha và khoan dung. Bất kỳ một trái tim lớn nào cũng cần được nuôi dưỡng từ những mạch máu bé nhỏ của tình yêu thương.

Câu 4.

Thí sinh chủ động đưa ra ý kiến của bản thân, đảm bảo được yêu cầu về nội dung và hình thức như sau:

- Nội dung: trình bày được bài học/thông điệp cá nhân rút ra từ văn bản và bàn luận ngắn gọn về thông điệp đó.

Bài học/Thông điệp: tình yêu thương sẽ hàn gắn thế giới; hãy biết mở lòng và yêu thương; hãy mở lòng và yêu thương những con người xung quanh mình; yêu thương nhân loại không phải là một ước mơ hão huyền;...

- Hình thức: đoạn văn ngắn, khoảng 8 – 10 dòng, diễn đạt mạch lạc.

II. LÀM VĂN

Câu 1.

• Yêu cầu chung:

- Nội dung:

+ Xác định đúng vấn đề nghị luận;

+ Thể hiện được quan điểm cá nhân, đảm bảo được tính nhân văn trong bài viết;

+ Triển khai vấn đề thành các luận điểm, luận cứ phù hợp, trình tự hợp lí, lập luận chặt chẽ; sử dụng phù hợp các thao tác lập luận; biết kết hợp giữa nêu lí lẽ và đưa dẫn chứng.

- Hình thức:

+ Đảm bảo cấu trúc đoạn văn nghị luận;

+ Đoạn văn mạch lạc, diễn đạt trôi chảy, bảo đảm tính liên kết;

+ Lời văn có cá tính và cảm xúc;

+ Không mắc lỗi chính tả, từ ngữ, ngữ pháp.

• Yêu cầu cụ thể:

Hệ thống ý	Dẫn dắt	- Nêu từ khóa: tình yêu thương
	Giải thích	- Tình yêu thương là tình cảm tự nhiên của con người, được hình thành và bồi đắp qua những cảm xúc, lời nói, suy nghĩ và hành động quan tâm, chăm sóc, muốn sẻ chia đối với vật hay người.
	Phân tích	- Tình yêu thương có giá trị gì trong cuộc sống? + Tình yêu thương nuôi dưỡng những điều tốt đẹp trong cuộc sống (dẫn chứng). + Tình yêu thương là sự cho đi, nó mang lại hạnh phúc cho người khác. + Tình yêu thương cũng là sự nhận lại, bạn trao yêu thương, bạn nhận lại yêu thương và cũng nhận lại những giá trị cao quý cho mình: cảm giác hạnh phúc, bình an; lòng vị tha,... + Tình yêu thương biểu hiện từ những điều nhỏ bé (yêu bản thân, yêu gia đình, yêu một ngôi nhà, một dòng sông,...) đến những tình yêu vĩ đại (yêu dân tộc, yêu nhân loại,...) - Vì sao cần bồi đắp lòng yêu thương?

		+ Vì lòng yêu thương là bản chất của con người, nhưng cần được nuôi dưỡng, bồi đắp thương xuyên như mạch máu nuôi dưỡng trái tim. + Vì xã hội này còn đầy rẫy những ghẻ lạnh, ganh ghét,... mang lại những trạng thái và trải nghiệm tồi tệ. Tình yêu thương sẽ chữa lành những điều đó, mang lại một thế giới tốt lành hơn.
	Phân biện	- Tình yêu thương có thể khiến bạn yếu đuối? + Nếu bạn có một trái tim giàu yêu thương, tức là bạn có một tâm hồn nhạy cảm và tinh tế. Bạn có thể có những cảm xúc buồn khổ khi nhận thấy những điều chưa tốt đẹp trong cuộc sống. + Yêu thương là cảm xúc, cuộc sống còn cần cả lý trí. → Yêu thương và lý trí vốn không mâu thuẫn mà nó hỗ trợ nhau, chỉ cho bạn con đường giúp thế gian này tốt đẹp hơn.
	Liên hệ	- Bài học/Liên hệ + Từ khóa. Bồi đắp lòng yêu thương ngay từ những suy nghĩ và hành động nhỏ: yêu thương nơi mình sống, yêu thương gia đình và những người bạn,...

Câu 2.

• Yêu cầu chung:

- Thí sinh biết kết hợp kiến thức và kỹ năng về dạng bài nghị luận văn học để tạo lập văn bản. Bài viết phải có bố cục rõ ràng, đầy đủ; văn viết có cảm xúc, thể hiện khả năng phân tích, cảm thụ.
- Diễn đạt trôi chảy, đảm bảo tính liên kết; không mắc lỗi chính tả, từ ngữ, ngữ pháp.

• Yêu cầu cụ thể:

ĐỌC HIỂU YÊU CẦU ĐỀ			
- Đối tượng chính, trọng tâm kiến thức: <i>Việt Bắc</i> - Dạng bài: <i>Cảm nhận</i> - Yêu cầu: <i>Người viết cảm nhận, bày tỏ được quan điểm, đánh giá cá nhân về sự độc đáo trong bức tranh tứ bình Việt Bắc</i>			
TIẾN TRÌNH BÀI LÀM			
KIẾN THỨC	HỆ THỐNG Ý	NỘI DUNG CẦN ĐẠT	Điểm
CHUNG	Giới thiệu về tác giả - tác phẩm	- Tổ Hữu được xem là “lá cờ đầu” trong phong trào thơ Cách mạng Việt Nam với những tác phẩm lưu mãi với thời gian. Thơ ông viết về chính trị nhưng không khô khan, mà ngược lại, dễ đi sâu vào lòng người bởi tình cảm và giọng văn trữ tình truyền cảm. - <i>Việt Bắc</i> được sáng tác trong hoàn cảnh chia ly tiễn biệt giữa quân và dân tại căn cứ địa Việt Bắc sau kháng chiến chống Pháp.	0.5

		Bài thơ được xem như lời tâm tình chan chứa nỗi niềm của Tố Hữu đối với mảnh đất anh hùng này. Đặc biệt người đọc chắc hẳn sẽ không quên bức tranh tứ bình bằng thơ tuyệt đẹp trong <i>Việt Bắc</i> .	
TRỌNG TÂM	Cảm nhận	- Bức tranh mùa đông – Sự ngạc nhiên ngỡ ngàng về sức sống và không khí nơi non cao Việt Bắc: <i>“Rừng xanh hoa chuối đỏ tươi Đèo cao nắng ánh dao gài thắt lưng”</i> + Người đọc ngỡ ngàng trước mùa đông nơi vùng cao Tây Bắc với vẻ đẹp đặc trưng của nó. Phải nói rằng tuy là mùa đông nhưng qua thơ Tố Hữu, cảnh sắc không buồn, không trầm lắng, mà người lại rất sáng, rất ấm áp qua hình ảnh <i>“hoa chuối đỏ tươi”</i>. + Màu đỏ của hoa chuối chính là nét điểm xuyết, là ánh sáng làm bừng lên khung cảnh rừng núi mùa đông Việt Bắc. Đây được xem là nghệ thuật chấm phá rất đặc hiệu của Tố Hữu giúp người đọc thấy ấm lòng khi nhớ về Việt Bắc. + Ánh nắng hiem hoi của mùa đông hắt vào con dao mang theo bên người của người dân nơi đây bắt chột giúp người đọc thấu được đời sống sinh hoạt và lao động của họ. Màu đỏ của hoa chuối quyện với màu vàng của nắng trên đèo cao đã tạo thành một bức tranh mùa đông rạng rỡ, đầy hi vọng. - Bức tranh mùa xuân – Sự ấn tượng về vẻ đẹp thanh khiết, khác biệt <i>“Ngày xuân mơ nở trắng rừng Nhớ người đan nón chuốt từng sợi giang”</i> + Đọc hai câu thơ này, người đọc dường như màng tượng ra khung cảnh mùa xuân nơi núi rừng thật hiền hòa, dịu êm, ấm áp. Màu trắng của mơ gợi lên một bức tranh nên thơ trên cái nền dịu nhẹ của màu sắc. Hoa mơ được xem là loài hoa báo hiệu mùa xuân ở Tây Bắc, cứ vào độ xuân thì, chúng ta sẽ bắt gặp trên những con đường màu sắc ấy. + Mùa xuân Tây Bắc, Tố Hữu nhớ đến hình ảnh <i>“người đan nón”</i> với động tác <i>“chuốt từng sợi giang”</i> thật gần gũi. Động từ <i>“chuốt”</i> được dùng rất khéo và tinh tế khi diễn tả về hành động chuốt giang mềm mại, tỉ mỉ của người đan nón. Phải thật sâu sắc và am hiểu thì Tố Hữu mới nhận ra được điều này. Chữ <i>“chuốt”</i>	3.0

		nếu thổi hồn vào bức tranh mùa xuân ở Việt Bắc, tạo nên sự hòa hợp thiên nhiên và con người. - Bức tranh mùa hè – Ngắn gọn trước vẻ đẹp của những cánh rừng phách – đặc trưng miền non cao Việt Bắc <i>“Ve kêu rừng phách đổ vàng Nhớ cô em gái hái măng một mình”</i> + Tiếng ve kêu vang giữa “rừng phách” đã làm nên cái động giữa muôn vàn cái tĩnh. Màu vàng của rừng phách là đặc trưng báo hiệu mùa hè về trên xứ sở vùng cao. Tiếng ve như xé tan sự yên tĩnh của núi rừng, đánh thức sự bình yên nơi đây. + Từ “đổ” dùng rất đặc hiệu, là động từ mạnh, diễn tả sự chuyển biến quyết liệt, lôi cuốn của màu sắc. Bức tranh mùa hè chợt bừng sáng, đầy sức sống với màu vàng rực của rừng phách. Ở mỗi bức tranh thiên nhiên, người đọc đều thấy thấp thoáng bóng dáng con người. Có thể nói đây chính là sự tài tình của Tố Hữu khi gắn kết mối tâm giao giữa thiên nhiên và con người. Giữa rừng núi bao la, thấp thoáng bóng dáng “cô gái hái măng” tuyệt đẹp đã khiến cho thiên nhiên có sức sống hơn. - Và cuối cùng chính là bức tranh mùa thu – sự rung rưng về tâm chân tình <i>“Rừng thu trăng rọi hòa bình Nhớ ai tiếng hát ân tình thủy chung”</i> + Mùa thu về trên Tây Bắc với hình ảnh ánh trăng dịu mát lành. Thiên nhiên dường như rất ưu ái cho mùa thu xứ bắc với sự tròn đầy, viên mãn của ánh trăng. Không phải là ánh trăng bình thường, mà trăng nơi đây là trăng của hòa bình, ánh trăng tri kỉ rọi chiếu những năm tháng chiến tranh gian khổ. Chính ánh trăng ấy đã mang đến vẻ đẹp riêng của mùa thu Việt Bắc. Tố Hữu nhìn trăng, nhớ người, nhớ tiếng hát gợi nhắc ân tình và thủy chung.	
	Bàn luận, đánh giá	- Vẽ lên hình ảnh thiên nhiên – con người Việt Bắc, Tố Hữu đã làm nên một bức tranh lạ mà quen. Cái quen trong bốn mùa thân thuộc ta hay gặp trong thơ ca cổ, nhưng không như thơ cổ, thiên nhiên bốn mùa Việt Bắc hiện lên thật giản dị, đậm đà màu sắc dân tộc. Không những thế, Tố Hữu còn làm nên cái riêng biệt mà chỉ vùng đất Việt Bắc – vùng đất cách mạng mới có. Cùng với thể thơ lục bát, cùng với cách xưng hô “mình” – “ta”, đất nước con	0.5

		người Việt Nam cứ thể hiện lên yêu mến, gần gũi vô cùng trong lòng độc giả. - Tóm lại, với 10 dòng thơ, Tố Hữu đã hài hòa trong câu lục tả cảnh, câu bát tả người, và sự hài hòa ấy tạo nên một bức tranh tứ bình tuyệt đẹp, đầy màu sắc. Qua đó, Tố Hữu bộc bạch được tình cảm của mình với thiên nhiên núi rừng Việt Bắc và sự thủy chung son sắc với những con người chất phác, hiền hòa nơi đây.	

Bài làm mẫu:

Nhắc đến Việt Bắc là nhắc đến cội nguồn của cách mạng, nhắc đến mảnh đất trung du nghèo khó mà nặng nghĩa nặng tình – nơi đã in sâu bao kỉ niệm của một thời kì cách mạng gian khổ nhưng hào hùng sôi nổi khiến khi chia xa lòng ta sao khỏi xuyến xao bồi hồi. Và cứ thế sợi nhớ sợi thương đan cài xoắn xuýt như tiếng gọi “Ta – mình” của đôi lứa yêu nhau. Đúng như lời thơ Chế Lan Viên từng viết: *“Khi ta ở chỉ là nơi đất ở/ Khi ta đi đất bỗng hóa tâm hồn”*. Vâng! Việt Bắc đã hóa tâm hồn dào dạt nghĩa yêu thương trong thơ Tố Hữu với những lời thơ như tiếng nhạc ngân nga với cảnh với người ấm áp những kỉ niệm ân tình có bao giờ quên được:

*“Ta về, mình có nhớ ta
Ta về, ta nhớ những hoa cùng người.
Rừng xanh hoa chuối đỏ tươi
Đèo cao nắng ánh dao gài thắt lưng.
Ngày xuân mơ nở trắng rừng
Nhớ người đan nón chuốt từng sợi giang.
Ve kêu rừng phách đổ vàng
Nhớ cô em gái hái măng một mình
Rừng thu trăng rọi hòa bình
Nhớ ai tiếng hát ân tình thủy chung.”*

Tố Hữu được xem là “lá cờ đầu” trong phong trào thơ Cách mạng Việt Nam với những tác phẩm lưu mãi với thời gian. Thơ ông viết về chính trị nhưng không khô khan, mà ngược lại, dễ đi sâu vào lòng người bởi tình cảm và giọng văn trữ tình truyền cảm. *Việt Bắc* được sáng tác trong hoàn cảnh chia ly tiễn biệt giữa quân và dân tại căn cứ địa Việt Bắc sau kháng chiến chống Pháp. Bài thơ được xem như lời tâm tình chan chứa nỗi niềm của Tố Hữu đối với mảnh đất anh hùng này. Đặc biệt người đọc chắc hẳn sẽ không quên bức tranh tứ bình bằng thơ tuyệt đẹp trong *Việt Bắc*.

Mở đầu đoạn thơ là hai câu thơ giới thiệu nội dung bao quát cảm xúc chung của đoạn thơ:

*“Ta về, mình có nhớ ta
Ta về, ta nhớ những hoa cùng người.”*

Câu thơ đầu tiên sử dụng câu hỏi tu từ *“mình có nhớ ta”*, câu thơ thứ hai là tự trả lời điệp từ *“ta”* lặp lại bốn lần cùng với âm “a” là âm mở khiến câu thơ mang âm hưởng ngân xa tha thiết nồng nàn. Với Tố

Hữu người cán bộ ra đi không chỉ nhớ đến những ngày tháng gian khổ “*bát cơm sể nửa chăn sui đắp cùng*” mà còn nhớ đến vẻ đẹp đáng yêu của “*hoa cùng người*”. Ở đây hoa tượng trưng cho vẻ đẹp thiên nhiên Việt Bắc, còn người là con người Việt Bắc với tấm áo chàm nghèo khổ nhưng đậm đà lòng son. Hoa và người quấn quýt với nhau trong vẻ đẹp hài hòa đậm thấm để tạo nên cái nét riêng biệt độc đáo của vùng đất này. Chính điều ấy đã tạo nên cấu trúc đặc sắc cho đoạn thơ. Trong bốn cặp lục bát còn lại câu sáu dành cho nhớ hoa nhớ cảnh câu tám dành cho nhớ người, cảnh và người trong mỗi câu lại có những sắc thái đặc điểm riêng thật hấp dẫn.

Nhắc đến mùa đông ta thường nhớ đến cái lạnh thấu xương da, cái ẩm đậm của những ngày mưa phùn gió bắc, cái buồn bã của khí trời u uất. Nhưng đến với Việt Bắc trong thơ Tố Hữu thì thật lạ. Mùa đông bỗng ấm áp lạ thường:

*“Rừng xanh hoa chuối đỏ tươi
Đèo cao nắng ánh dao gài thắt lưng.”*

Bức tranh thiên nhiên mùa đông với màu xanh tha thiết, ngút ngàn của núi rừng trùng điệp hiện ra đầu tiên. Giữa cái nền xanh tươi của rừng thẳm nổi bật hình ảnh những bông hoa chuối đỏ tươi, làm cho núi rừng không lạnh lẽo hoang vu mà trở nên ấm áp lạ thường. Những bông hoa chuối ẩn trong sương như những ngọn đuốc. Câu thơ làm ta liên tưởng đến màu đỏ của hoa lựu trong thơ Nguyễn Trãi:

*“Thạch lựu hiên còn phun thức đỏ
Hồng liên trì đã tiễn mùi hương”*

Như vậy có thể nói, đặc trưng của mùa đông Việt Bắc so với những nơi khác là sức sống lan tỏa mạnh mẽ, là sự ấm áp, cái “*đỏ tươi*” của hoa chuối như xóa nhòa đi sự lạnh lẽo cô độc của mùa đông lạnh lẽo của núi rừng, như chất chứa, tiềm ẩn sức sống của đất trời. Con người hiện lên trong vẻ đẹp của chữ “*ánh*”, “*ánh*” chính là điểm sáng, làm nổi bật vẻ đẹp của con người Việt Bắc. Ở đây tác giả không miêu tả gương mặt hay thần thái mà miêu tả ánh sáng phản chiếu nơi lưỡi dao gài ở thắt lưng. Ánh nắng mặt trời chiếu xuống làm cho con dao lấp lánh ánh sáng tạo nên hình ảnh con người thật đẹp không thể nào quên, tưởng chừng con người chính là nơi hội tụ của ánh sáng, vừa lung linh vừa rực rỡ. Con người được đặt giữa “*đèo cao, nắng ánh*”, ở vị trí trung tâm giữa núi rừng Tây Bắc, vượt lên cả không gian với hình ảnh lớn lao, làm chủ thiên nhiên với hình ảnh kỳ vĩ. Hơn thế nữa, con dao sáng lên trong ánh mặt trời, dụng cụ đi rừng ấy hẳn là phải được mài dũa thường xuyên, điều đó không chỉ nói lên độ sắc bóng của con dao mà còn nói lên sự chăm chỉ của người Việt Bắc, đó là vẻ đẹp của con người trong lao động.

Đông qua xuân lại tới. Nhắc đến mùa xuân ta liên tưởng ngay đến sức sống mới của cỏ cây hoa lá của trăm loài đang cựa mình thức dậy sau mùa đông dài. Mùa xuân Việt Bắc cũng vậy:

*“Ngày xuân mơ nở trắng rừng
Nhớ người đan nón chuốt từng sợi giang”*

Nếu mùa xuân ta đã quá quen thuộc với sắc đỏ hoa đào miền Bắc, sắc vàng hoa mai miền Nam, thì đặc trưng mùa xuân Việt Bắc chính là màu trắng tinh khôi của hoa mơ. Mùa đổi và cảnh sắc cũng đổi, màu xanh trầm tĩnh của mùa đông đã nhường chỗ cho nền trắng tinh khiết của hoa mơ rừng. Hai chữ

“trắng rừng” khiến cảnh rừng như bừng sáng, nó nổi lên sắc xuân đã phủ lấy, trùm lên cả khu rừng rộng lớn. Thêm vào đó, động từ “nở” như sự lan tỏa của sắc trắng, lấn át mọi sắc xanh của lá rừng, đó chính là sức xuân mạnh mẽ, tạo nên một không gian thanh khiết, trữ tình. Đây không phải là lần đầu tiên Tố Hữu viết về màu trắng ấy, năm 1941 Việt Bắc cũng đón bác Hồ trong màu sắc hoa mơ:

*“Ôi sáng xuân nay xuân bốn mốt
Trắng rừng biên giới nở hoa mơ
Bác về im lặng con chim hót
Thánh thót bờ lau vui ngẩn ngơ”*

Mùa xuân càng trở nên tươi tắn hơn nữa bởi sự xuất hiện của hình ảnh con người với hoạt động “*chuốt từng sợi giang*”. Chuốt là làm bóng, làm mịn, làm sáng lên. Qua động từ ấy thôi ta đã thấy cả một sự tỉ mỉ, cẩn trọng, nâng niu với sản phẩm lao động của người Việt Bắc. Nhưng chưa dừng lại ở đó, một chiếc nón đan, phải làm từ cả trăm sợi giang cùng kết bện. Ấy vậy mà “*chuốt từng sợi*”, có thể nói, ẩn sau một sản phẩm tưởng chừng rất bình dị, lại là cả một sự kỳ công, cầu kỳ của những bàn tay cần mẫn, nghệ sĩ.

Mùa hè đến trong âm thanh rộn rã của tiếng ve, bức tranh Việt Bắc lại sống động hơn bao giờ hết:

*“Ve kêu rừng phách đổ vàng
Nhớ cô em gái hái măng một mình”*

Bức tranh thiên nhiên hiện lên đặc trưng trong màu vàng của rừng phách, cụ thể là lá phách, một loại thực vật rất hiếm gặp ở nơi nào khác ngoài Việt Bắc. Nhưng độc đáo của bức tranh mùa hè ở đây, khác với hai mùa trên, đó là sự phối kết hợp của cả màu sắc, chuyển động, và âm thanh. Trong lăng kính nhà thơ, âm vang của tiếng ve làm lá phách đổ vàng. Tưởng chừng chỉ cần tiếng ve ngân lên đã làm tiết trời đột ngột chuyển từ xuân sang hè. Câu thơ có nét tương đồng với ý thơ “*Một tiếng chim kêu sáng cả rừng*” của Khương Hữu Dụng. Chỉ với một câu thơ mà gợi lên cả sự vận động của thời gian, của cuộc sống. Con người hiện lên trong vẻ đẹp: đó là từ “*một mình*” đầy chủ động của cô gái hái măng. Hình ảnh cô gái hái măng một mình toát lên vẻ đẹp của người phụ nữ chịu thương chịu khó. Tiếng gọi thân thương “*cô em gái*” cho thấy tình cảm gắn bó, gần gũi. Đặc biệt, người em gái đó làm việc một mình nhưng lại không hề cô đơn. Đó là bởi, cô đang lao động, chung tay cùng những anh, chị, em,... đồng bào Việt Bắc góp sức nuôi quân diệt thù. Ai cũng đang lao động, cũng cùng chung mục đích, cùng một tình yêu thương chiến sĩ, sao lại thấy cô đơn, lẻ loi được.

Thu sang, khung cảnh núi rừng chiến khu như được tắm trong ánh trắng xanh huyền ảo lung linh dịu mát:

*“Rừng thu trắng rọi hòa bình
Nhớ ai tiếng hát ân tình thủy chung.”*

Không gian bao la tràn ngập ánh trắng, đó là ánh trắng của tự do của hòa bình rọi sáng niềm vui lên từng núi rừng từng bản làng Việt Bắc. Ta cũng từng biết đến mùa thu đầy ánh trắng trong thơ của Bác khi còn ở chiến khu:

---

*“Trăng vào cửa sổ đòi thơ
Việc quân đang bận xin chờ hôm sau
Chuông lầu chợt tỉnh giấc thu
Ấy tin thắng trận liên khu báo về”*

Ở đây không có tiếng chuông báo thắng trận nhưng lại vang lên tiếng hát. Đó là tiếng hát trong trẻo của đồng bào dân tộc, là tiếng hát nhắc nhở thủy chung ân tình. Đây cũng chính là tiếng hát của Việt Bắc, của núi rừng của tình cảm mười lăm năm gắn bó thiết tha mặn nồng.

Vâng! Bức tranh mùa thu Việt Bắc đã làm hoàn chỉnh bức tranh tuyệt mỹ của núi rừng và khép lại đoạn thơ bằng tiếng hát *“ân tình thủy chung”* gọi cho người về và cả người đọc những rung động sâu xa của tình yêu quê hương đất nước.

Về lên hình ảnh thiên nhiên – con người Việt Bắc, Tố Hữu đã làm nên một bức tranh lạ mà quen. Cái quen trong bốn mùa thân thuộc ta hay gặp trong thơ ca cổ, nhưng không như thơ cổ, thiên nhiên bốn mùa Việt Bắc hiện lên thật giản dị, đậm đà màu sắc dân tộc. Không những thế, Tố Hữu còn làm nên cái riêng biệt mà chỉ vùng đất Việt Bắc – vùng đất cách mạng mới có. Cùng với thể thơ lục bát, cùng với cách xưng hô mình – ta, đất nước con người Việt Nam cứ thế hiện lên yêu mến, gần gũi vô cùng trong lòng độc giả. Tóm lại, với 10 dòng thơ, Tố Hữu đã hài hòa trong câu lục tả cảnh, câu bát tả người, và sự hài hòa ấy tạo nên một bức tranh tứ bình tuyệt đẹp, đầy màu sắc. Qua đó, Tố Hữu bộc bạch được tình cảm của mình với thiên nhiên núi rừng Việt Bắc và sự thủy chung son sắc với những con người chất phác, hiền hòa nơi đây.

Với những nét phác họa đơn sơ, bình dị, bức tranh tứ bình Việt Bắc được vẽ ra với sự hòa quyện giữa cổ điển và hiện đại, giữa con người và thiên nhiên, tất cả tạo nên một bức tranh tổng hòa về thiên nhiên và cuộc sống. Đoạn thơ chính là một nét độc đáo trong phong cách trữ tình chính trị của Tố Hữu mà khi nhắc đến Việt Bắc, người ta nhớ ngay đến những tâm hồn hồn hậu, giàu nghĩa tình, thủy chung.

I. ĐỌC HIỂU

Đọc đoạn trích sau và thực hiện các yêu cầu:

Nhiều người cho rằng có tiền là có tất cả.

Tiền bạc quả thật có sức mạnh lớn lao.

Nhưng tiền bạc không phải là vạn năng.

Nó có thể mua được chiếu giường, nhưng không mua được giấc ngủ.

Nó có thể mua được châu ngọc, nhưng không mua được sắc đẹp.

Nó có thể mua được giấy bút, nhưng không mua được ý thơ.

Nó có thể mua được nhà cửa, nhưng không mua được gia đình.

Nó có thể mua được thức ăn, nhưng không mua được sự ngon miệng.

Nó có thể mua được trò chơi, nhưng không mua được niềm vui.

Nó có thể mua được xu nịnh, nhưng không mua được lòng trung thành.

Nó có thể mua được cảnh hẫu, nhưng không mua được tình bạn.

Nó có thể mua được sự phục tùng, nhưng không mua được lòng kính trọng.

Nó có thể mua được quyền thế, nhưng không mua được trí tuệ.

Nó có thể mua được thể xác, nhưng không mua được tình yêu.

Nó có thể mua được vũ khí, nhưng không mua được hòa bình.

(Theo Thác-cơ-rê, dẫn theo Ngữ văn 11 Nâng cao, tập hai, NXB Giáo dục Việt Nam)

Câu 1. Xác định thể thơ của văn bản trên.

Câu 2. Chỉ ra hai biện pháp nghệ thuật được sử dụng và nêu tác dụng.

Câu 3. Vì sao tác giả cho rằng: “Tiền bạc quả thật có sức mạnh lớn lao/Nhưng tiền bạc không phải là vạn năng.”

Câu 4. Thông qua việc đọc hiểu văn bản, anh/chị rút ra được điều gì trong cách ứng xử với tiền bạc?

II. LÀM VĂN (7 điểm)

Câu 1. Viết đoạn văn 200 chữ trình bày suy nghĩ của em về sự chi phối của đồng tiền trong cuộc sống hiện đại hôm nay.

Câu 2. Cảm nhận về đẹp thi trung hữu hoạ trong đoạn thơ dưới đây:

Sông Mã xa rồi Tây Tiến ơi!

Nhớ về rừng núi nhớ chơi vơi

Sài Khao sương lấp đoàn quân mỏi

Mường Lát hoa về trong đêm hơi

*Dốc lên khúc khuỷu dốc thăm thẳm
Heo hút cồn mây súng ngửi trời
Ngàn thước lên cao, ngàn thước xuống
Nhà ai Pha luông mưa xa khơi*

(Tây Tiến - Quang Dũng)

LỜI GIẢI CHI TIẾT

I. ĐỌC HIỂU

Câu 1. Văn bản được viết theo thể thơ tự do.

Câu 2. Học sinh chủ động lựa chọn hai biện pháp nghệ thuật, nên chọn các biện pháp đặc trưng và được sử dụng nhiều lần trong văn bản: liệt kê, điệp ngữ, lặp cú pháp, đối,...

Gợi ý:

Hai biện pháp nghệ thuật được sử dụng trong văn bản trên là:

+ **Điệp ngữ:** lặp lại nhiều lần các cụm từ và cấu trúc: *Nó có thể mua được..., nhưng không mua được...*

+ **Liệt kê:** nêu ra những thứ mà theo tác giả, đồng tiền có thể mua được: *chiếu giường, châu ngọc, giấy bút, nhà cửa, thức ăn, trò chơi, xu nịnh, cánh hẩu, sự phục tùng, quyền thế, thể xác, vũ khí*; và những thứ tiền không mua được như: *giấc ngủ, sắc đẹp, ý thơ, gia đình, sự ngon miệng, niềm vui, lòng trung thành, tình bạn, lòng kính trọng, trí tuệ, tình yêu, hòa bình*.

+ Tác dụng:

Biện pháp liệt kê và điệp ngữ được sử dụng đan xen và kết hợp vừa tạo ra nhịp điệu, âm hưởng cho bài thơ, vừa thể hiện nội dung tư tưởng mà tác giả muốn gửi gắm: tiền mua được rất nhiều thứ “*có sức mạnh lớn lao*”, nhưng nó “*không phải vạn năng*”, cũng bắt lực trước rất nhiều giá trị đáng quý trong xã hội này. Qua đó, tác giả đã rất thành công trong việc phản bác ý kiến đưa ra ban đầu: “Nhiều người cho rằng có tiền là có tất cả.”

Câu 3.

- Lý giải lý do tác giả cho rằng “Tiền bạc quả thật có sức mạnh lớn lao/ Nhưng tiền bạc không phải là vạn năng”:

* Muốn nhấn mạnh bản chất và sức mạnh của đồng tiền:

+ Tiền bạc có sức mạnh lớn lao vì nó mua được nhiều thứ giá trị trong cuộc sống.

+ Nhưng nó “không phải vạn năng” bởi không phải cái gì nó cũng có thể mua được. Đặc biệt là những giá trị quý giá trong cuộc sống như: tình cảm, sức khỏe, tri thức.

* Thể hiện quan điểm cá nhân về đồng tiền: cần có cái nhìn đúng đắn về giá trị đồng tiền.

Gợi ý:

Bằng quan điểm của một nhà thơ, một con người trải nghiệm trong xã hội, Thác-Cơ-rê cho rằng “*Tiền bạc quả thật có sức mạnh lớn lao/ Nhưng tiền bạc không phải là vạn năng*”. Một nhận định với hai vế. Tiền bạc có sức mạnh lớn lao là điều không ai bàn cãi, nhất là trong xã hội mà giá trị vật chất được đề cao

như hiện tại. Tiền mua được quyền lực, vui thú,... Thậm chí, có người vì đồng tiền mà đánh đổi tự do, tình thân và thậm chí là mạng sống. Nhưng nhà thơ cũng nhận ra tiền bạc không phải chiếc chìa khóa vạn năng. Bởi lẽ, nó vẫn chỉ đứng ngoài rìa những giá trị chân thực và trân quý trong xã hội này. Đó là trí tuệ, sức khỏe, tình cảm,... Và qua đó, tác giả nhấn mạnh, cần có cái nhìn đúng đắn về đồng tiền, không coi thường nó, không cực đoan hóa nó.

Câu 4.

Thí sinh chủ động đưa ra ý kiến của bản thân, đảm bảo được yêu cầu về nội dung và hình thức như sau:

- Nội dung: trình bày được quan điểm cá nhân và bàn luận ngắn gọn về quan điểm đó.

Bài học: biết quý đồng tiền nhưng không tôn thờ nó; đừng quá coi trọng đồng tiền (cũng chính là chạy theo giá trị vật chất),...

- Hình thức: đoạn văn ngắn, khoảng 8 – 10 dòng, diễn đạt mạch lạc.

Gợi ý:

Đồng tiền quả thực có sức hấp dẫn rất lớn. Trong xã hội hiện đại, nó cấu thành nên cảm giác hạnh phúc của con người. Nhưng ứng xử với đồng tiền là cả một nghệ thuật. Nếu phớt lờ nó, bạn dễ đi vào con đường thủ cựu, không hòa nhập với những giá trị hiện đại của cuộc sống. Nhưng tôn sùng nó, bạn sẽ bị nó mê hoặc và sa đà vào con đường thực dụng. Vậy nên, phải tỉnh táo để vừa đủ coi trọng, vừa đủ giới hạn cho sức mạnh của đồng tiền. Để đồng tiền không chi phối ta, mà nó phải phục vụ cho cuộc sống của ta.

II. LÀM VĂN

Câu 1.

• Yêu cầu chung:

- Nội dung:

+ Xác định đúng vấn đề nghị luận;

+ Thể hiện được quan điểm cá nhân, đảm bảo được tính nhân văn trong bài viết.

+ Triển khai vấn đề thành các luận điểm, luận cứ phù hợp, trình tự hợp lí, lập luận chặt chẽ; sử dụng phù hợp các thao tác lập luận; biết kết hợp giữa nêu lí lẽ và đưa dẫn chứng.

- Hình thức:

+ Đảm bảo cấu trúc đoạn văn nghị luận;

+ Đoạn văn mạch lạc, diễn đạt trôi chảy, bảo đảm tính liên kết;

+ Lời văn có cá tính và cảm xúc;

+ Không mắc lỗi chính tả, từ ngữ, ngữ pháp.

• Yêu cầu cụ thể:

Hệ thống ý	<i>Dẫn dắt</i>	- Nêu từ khóa: sự chi phối của đồng tiền
	<i>Giải thích</i>	- Tiền là một vật ngang giá chung được sử dụng từ lâu trong xã hội. Tiền có tính quy ước, chứ bản thân nó không phải là một vật mang giá trị sử dụng.
	<i>Phân tích</i>	- Tiền có giá trị quan trọng như thế nào trong cuộc sống hiện đại? + Có tiền là có được những giá trị vật chất trong xã hội, từ những nhu cầu

		cuộc sống đến những dịch vụ đẳng cấp. + Tiền còn cho ta quyền lực và địa vị, người có tiền thường được xã hội tôn trọng và cuộc sống có tiền là cuộc sống đáng mơ ước của nhiều người. - Vì sao xã hội hiện đại, đồng tiền lại chi phối được cuộc sống? + Vì xã hội hiện đại thiên về tính dịch vụ, đồng tiền mang đến giá trị vật chất và dịch vụ nên nó trở thành thước đo cho giá trị con người. + Một bộ phận không nhỏ người trong xã hội chạy theo lối sống thực dụng, quan điểm “có tiền là có hạnh phúc”, đẩy vị thế đồng tiền lên tới đa, khiến mọi suy nghĩ, hành vi của họ bị chi phối bởi đồng tiền.
	Phản biện	- Tiền có giá trị nhưng nó không phải vạn năng + Tiền mua được nhiều thứ, rất đáng quý khi là kết quả của lao động, mang lại niềm vui cho cuộc sống. + Tiền không phải vạn năng, không được đánh đồng giá trị tiền bạc và hạnh phúc.
	Liên hệ	- Bài học/Liên hệ + Từ khóa. Thanh niên cần có cái nhìn tích cực, coi đồng tiền là một giá trị của cuộc sống, nhưng không để nó chi phối cuộc sống cá nhân.

Bài làm tham khảo:

Bạn có biết câu chuyện về chàng thanh niên vài ba năm trước, để có tiền mua điện thoại Iphone đã bán một quả thận để có tiền? Điều rõ ư? Nhưng đó có thể là quyết định của không chỉ một người trong xã hội này. Bởi, từ lâu, tiền đã có sức mạnh chi phối con người. Trước tiên, cần hiểu rằng, tiền là vật ngang giá, được dùng để trao đổi hàng hóa trong xã hội. Bản thân đồng tiền giấy không có giá trị sử dụng. Nhưng nó lại là một tờ giấy rất mạnh. Có tiền là có được những giá trị vật chất trong xã hội, từ những nhu cầu cơ bản trong cuộc sống đến những dịch vụ đẳng cấp. Tiền còn cho ta quyền lực và địa vị, người có tiền thường được xã hội tôn trọng và cuộc sống có tiền là cuộc sống đáng mơ ước của nhiều người. Vì sao ư? Vì xã hội hiện đại thiên về tính dịch vụ, đồng tiền mang đến giá trị vật chất và dịch vụ nên nó trở thành thước đo cho vị thế con người. Một bộ phận không nhỏ người trong xã hội chạy theo lối sống thực dụng, quan điểm “có tiền là có hạnh phúc”, đẩy vị thế đồng tiền lên tới đa, khiến mọi suy nghĩ, hành vi của họ bị chi phối bởi đồng tiền. Những người này sẵn sàng đánh đổi nhân cách, liêm sỉ để có tiền, như ta thấy tràn lan những kẻ câu view (view) bằng tin giả, ảnh nóng để có tiền. Bàn luận ra, đúng là tiền có thể mua được nhiều thứ, rất đáng quý, đặc biệt khi là kết quả của lao động, mang lại niềm vui cho cuộc sống. Nhưng tiền không phải vạn năng, ta không được đánh đồng giá trị tiền bạc và hạnh phúc. Tiền không mua được sức khỏe, không đổi được thời gian, không mang lại tri thức. Bởi vậy, ta cần có cái nhìn tích cực, coi đồng tiền là một phần giá trị của cuộc sống hiện đại, nhưng không để nó dẫn dắt suy nghĩ và cuộc sống cá nhân.

Câu 2.

• Yêu cầu chung:

Thí sinh biết kết hợp kiến thức và kỹ năng về dạng bài nghị luận văn học để tạo lập văn bản. Bài viết phải có bố cục rõ ràng, đầy đủ; văn viết có cảm xúc, thể hiện khả năng phân tích, cảm thụ.

Diễn đạt trôi chảy, đảm bảo tính liên kết; không mắc lỗi chính tả, từ ngữ, ngữ pháp.

• **Yêu cầu cụ thể:**

ĐỌC HIỂU YÊU CẦU ĐỀ			
- <i>Đối tượng chính, trọng tâm kiến thức: Tây Tiến</i> - <i>Dạng bài: Cảm nhận, bàn luận</i> - <i>Yêu cầu: Học sinh làm sáng rõ về bút pháp thi trung hữu họa, phân tích, cảm nhận nét đặc sắc về nội dung và nghệ thuật của đoạn thơ để làm bật lên nét thi trung hữu họa. Xét về bản chất, đề ngắn nhưng lại yêu cầu khá nhiều cả về kỹ năng và kiến thức của người viết.</i>			
TIẾN TRÌNH BÀI LÀM			
KIẾN THỨC	HỆ THỐNG Ý	NỘI DUNG CẦN ĐẠT	ĐIỂM
CHUNG	Khái quát vài nét về tác giả - tác phẩm	- <i>Người viết không cần nêu quá nhiều về cuộc đời, sự nghiệp của tác giả, nhưng cần nêu bật lên được vị trí, quan điểm hoặc phong cách sáng tác của tác giả:</i> Quang Dũng nhà thơ của xứ Đoài mây trắng, nhà thơ của những vần thơ lãng mạn, bay bổng, đậm nét hào hoa. Là gương mặt tiêu biểu trong thơ ca kháng chiến chống Pháp. - <i>Về tác phẩm, người viết cần nêu được hoàn cảnh sáng tác, xuất xứ của bài thơ:</i> Tây Tiến vừa chỉ hướng hành quân, vừa là tên một đơn vị quân đội được thành lập đầu năm 1947. Tây Tiến có nhiệm vụ phối hợp với bộ đội Lào, bảo vệ biên giới Việt – Lào, đồng thời đánh tiêu hao lực lượng quân đội Pháp ở Thượng Lào cũng như ở miền tây Bắc Bộ Việt Nam. Địa bàn đóng quân và hoạt động của đoàn quân khá rộng nhưng chủ yếu là ở biên giới Việt – Lào. Chiến sĩ Tây Tiến phần đông là thanh niên, học sinh, trí thức Hà Nội, chiến đấu trong những hoàn cảnh gian khổ thiếu thốn về vật chất, bệnh sốt rét hoành hành dữ dội. Tuy vậy, họ sống rất lạc quan và chiến đấu rất dũng cảm. Quang Dũng là đại đội trưởng ở đơn vị Tây Tiến từ đầu năm 1947, rồi chuyển sang đơn vị khác. Rồi đơn vị cũ chưa bao lâu, tại Phù Lưu Chanh, Quang Dũng viết bài thơ <i>Nhớ Tây Tiến</i>. Khi in lại, tác giả đổi tên bài thơ là <i>Tây Tiến</i>.	0.5
TRỌNG TÂM	Giải thích cụm từ <i>Thi trung hữu họa</i>	- <i>Các em cần lưu ý: trong đề có từ, cụm từ khái niệm, hoặc thuật ngữ, người, viết cần có bước giải thích làm sáng rõ khái niệm, thuật ngữ ấy, ở đây là cụm từ <i>Thi trung hữu họa</i>:</i> Thơ là một hình thức sáng tác văn học nghiêng về thể hiện cảm xúc thông qua tổ chức ngôn từ đặc biệt, giàu nhạc tính, giàu hình ảnh và gợi cảm. Thi trung hữu họa: trong thơ có họa (có tranh, có cảnh). Tức là nói đến đặc trưng của thơ trữ tình là giàu hình ảnh, giàu tính chất tạo hình, đọc thơ mà tưởng thấy cả khung cảnh hiện ra ở trước mắt.	0.5
	Phân tích	<i>Các em lưu ý: Đây là dạng đề cảm nhận, do đó, thiên về tính cảm</i>	3.0

	chứng minh, cảm nhận	<i>nhận, cảm xúc, quan niệm riêng của người viết, tất nhiên trong khâu cảm nhận, rất cần khâu phân tích:</i> - Tính hoạ được tạo nên trong nỗi nhớ chơi vơi, nỗi nhớ chông chênh giữa hai bờ thực ảo: <i>“Sông Mã xa rồi Tây Tiến ơi!</i> <i>Nhớ về rừng núi nhớ chơi vơi”</i> + Mở đầu bài thơ là lời gọi tha thiết, ngọt ngào. Tác giả gọi tên đơn vị Tây Tiến, gọi tên con sông vùng Tây Bắc: sông Mã mà thân thiết, dạt dào cảm tình như gọi tên những người thân thương trong cuộc đời mình. Phải chăng trung đoàn Tây Tiến, núi rừng Tây Bắc gần gũi, thân thương với tác giả và khi xa thì Tây Bắc, Tây Tiến trở thành một “mảnh tâm hồn” của tác giả. + Nhớ chơi vơi gọi lên dài rộng về không gian, gọi nên cái xa cách về thời gian. Tất cả đã lùi về quá khứ. Quang Dũng cất lên tiếng gọi như sự níu kéo mọi ký ức quay trở lại. Và trong xúc cảm đó, bao kỷ niệm, bao hình ảnh đã hiện về. - Tính hoạ được gọi lên qua những địa danh và thời tiết khắc nghiệt xứ sở miền Tây: <i>“Sài Khao sương lấp đoàn quân mỏi</i> <i>Mường Lát hoa về trong đêm hơi ”</i> + Sài Khao, Mường Lát là hai địa danh tiếp theo được nhắc đến. Những cái tên như có sức tạo hình, nó gợi những nơi chốn hoang sơ, thưa vắng, heo hút. Những cái tên như những địa chỉ in hằn dấu chân người lính. Và cũng chính nơi hoang vu đó, ký ức đập về màn sương lạnh trắng phủ kín lối đi, che lấp cả đoàn quân mỏi mệt. Sương bông bênh, giá buốt làm trơn ướt những con đường, làm tê lạnh da người. - Một hình ảnh rất gợi là: “Mường Lát hoa về trong đêm hơi”. Đêm hơi là đêm ẩm hơi sương, là đêm lạnh. Tiếp tục gợi sự khắc nghiệt của khí hậu. Nhưng từ "hoa về", lại đem đến nhiều cách hiểu. Có thể hiểu hoa theo nghĩa thực, những bông hoa rừng nở, mùi hương quện trong đêm hơi. Nhưng cũng có thể hiểu, khi chiến sĩ hành quân đêm, những bó đuốc họ mang, giống như những bông hoa lửa, phá đi giá lạnh và đêm tối. - Tính hoạ được thể hiện đặc sắc qua hình ảnh những con dốc Tây Tiến: <i>“Dốc lên khúc khuỷu dốc thăm thẳm</i> <i>Heo hút cồn mây súng ngửi trời</i> <i>Ngàn thước lên cao ngàn thước xuống</i> <i>Nhà ai Pha Luông mưa xa khơi. ”</i> + Đất nước ta với đặc điểm địa hình 3/4 là núi đồi, nhưng qua	

		những lời thơ đậm chất tạo hình của Quang Dũng, tưởng chừng như bao dãy đồi, ngọn núi đều đã “đổ bộ” hết lên vùng miền Tây này, phủ đặc trên những cung đường của binh đoàn Tây Tiến. Điệp từ dốc vừa gợi sự liên tiếp, chông chênh của những con dốc, dốc này chưa qua dốc khác đã phủ hiện trước mắt. + Hơn thế nữa những từ láy đi kèm còn gợi cả cái khốc liệt của những con dốc. “Khúc khuỷu”, “thăm thẳm”, “heo hút” vẽ cho ta một hình dung về sự hoang sơ, kỳ vĩ, xa xôi, trúc trắc, mấp mô, hun hút rợn người. + Nhưng đặc biệt hơn, bằng thủ pháp đối lập, sự kinh hoàng, hiểm trở của những con dốc nơi đây mới hiện lên đầy đủ: “Ngàn thước lên cao ngàn thước xuống”. Đó là một sự gập gập đột ngột, bất ngờ. Không hề thoải thoải dễ đi như những vùng miền khác, dốc nơi này dựng cao chót vót, nổi lên, vươn lên thẳng đứng chạm cả mây trời. Nhưng khi chạm đỉnh dốc rồi, sa chân bước hụt có thể rơi ngay xuống chân dốc sâu thăm thẳm. + Nếu câu thơ “dốc lên khúc khuỷu dốc thăm thẳm” có tới 5 thanh trắc trong 1 câu thơ đã tạo nên được những liên tưởng thật kỳ thú, rợn ngợp, kích thích, thì câu thơ: “Nhà ai Pha Luông mưa xa khơi” lại lập lại thể cân bằng, câu thơ được dệt bởi những thanh bằng liên tiếp, gợi tả sự êm dịu, tươi mát của tâm hồn những người lính trẻ, trong gian khổ vẫn lạc quan yêu đời. Nhịp thơ cũng chậm lại, âm điệu nhẹ nhàng như phút nghỉ chân hiêm hoi của người lính. Trong màn mưa rừng, tất cả nhạt nhòa, bao mệt nhọc cũng tan biến, chỉ còn lại cảnh bồng bềnh, thi vị.	
	Bình luận, đánh giá	- Quang Dũng không chỉ được biết đến với tư cách là một nhà thơ, ông là một nghệ sĩ đa tài, có thể vẽ tranh và sáng tác nhạc. Cho nên, chính tài năng nhiều mặt đó đã bổ trợ tương hỗ nhau, để Quang Dũng dựng tạc nên những nét vẽ thật ấn tượng về thiên nhiên miền Tây. - Có nhà phê bình đã từng cho rằng, những vần thơ viết về dốc Tây Tiến là những vần thơ tuyệt bút, có lẽ bởi tính hoạ đậm nét đã làm nên điểm sáng cho cả bài thơ, làm nên ấn tượng lâu bền trong lòng người đọc bao thế hệ.	0.5

Bài làm mẫu:

Một nhà phê bình đã từng quả quyết rằng nếu xét mười tác giả tiêu biểu thời kháng chiến chống Pháp, sẽ không có Quang Dũng, nhưng nếu xét mười thi phẩm xuất sắc nhất của thời bom lửa ảy thì không thể không có *Tây Tiến*. Quả là như vậy, *Tây Tiến* như bức tượng đài sừng sững thách thức cả khốc liệt của chiến tranh, sự tàn phá của thời gian để ngày càng toả sáng trong kho tàng văn chương đất Việt. Đặc biệt không thể không nhắc đến bút pháp thi trung hữu hoạ - sức tạo hình, điêu khắc ngôn từ của người nghệ sĩ Quang Dũng, đặc biệt trong những vần thơ dưới đây:

“Sông Mã xa rồi Tây Tiến ơi!

*Nhớ về rừng núi nhớ chơi vơi
Sài Khao sương lấp đoàn quân mỏi
Mường Lát hoa về trong đêm hơi
Dốc lên khúc khuỷu dốc thăm thẳm
Heo hút cồn mây súng ngửi trời
Ngàn thước lên cao ngàn thước xuống
Nhà ai Pha Luông mưa xa khơi.”*

Quang Dũng nhà thơ của xứ Đoài mây trắng, nhà thơ của những vần thơ lãng mạn, bay bổng, đậm nét hào hoa. Cuộc kháng chiến chống Pháp đi qua để lại những dấu ấn không thể phai mờ trong tâm hồn dân tộc. Đó là điểm hội tụ của muôn triệu tấm lòng yêu nước, môi trường thử thách tinh thần chiến đấu ngoan cường, bất khuất của nhân dân ta. Cuộc kháng chiến còn làm nảy sinh biết bao hình ảnh đẹp mà đẹp nhất là hình ảnh người lính. Bên cạnh những bài thơ nổi tiếng một thời như *Đồng chí* của Chính Hữu, *Nhớ* của Hồng Nguyên, *Tây Tiến* của Quang Dũng là một thi phẩm đặc sắc. Đoàn quân Tây Tiến quy tụ một lực lượng đông đảo đủ mọi tầng lớp thanh niên từ khắp phố phường Hà Nội. Có nhiều thanh niên học sinh thuộc tầng lớp trí thức tiểu tư sản vừa rời trang sách nhà trường để tham gia vào cuộc chiến đấu của dân tộc. Tất cả những con người ấy ra đi với lí tưởng chung của dân tộc là chiến đấu bảo vệ độc lập, tự do của Tổ quốc. Họ ra đi không hẹn ngày trở về chiến đấu với mục đích “Quyết tử cho Tổ quốc quyết sinh.” Tư tưởng ấy là hào khí của cả một thế hệ, đã từng được phản ánh trong một bài hát thời đó:

*“Đoàn Vệ quốc quân một lần ra đi,
Nào có xá chi đâu ngày trở về.”*

Trong đoàn người nô nức lên đường đi chiến đấu, trong hàng ngũ những thanh niên trí thức ngày hôm qua có khi là những tự vệ chiến đấu trên phố phường, chiến lũy Hà Nội, mà hôm nay đã có mặt trong đoàn quân Tây Tiến, thấp thoáng xuất hiện một khuôn mặt: Quang Dũng, tác giả của bài thơ. Như bao thanh niên trí thức của Hà Nội ngày ấy, Quang Dũng cũng hào hứng gia nhập đoàn quân Tây Tiến với một niềm say mê của tuổi trẻ và một chút lãng mạn của những người thanh niên “nho sĩ quý tộc” ảnh hưởng trong *Chinh phụ ngâm*:

“Dã nhà đeo bức chiến bào”

hay

“Gieo Thái Sơn nhẹ tựa hồng mao.”

Cũng chính vì thế mà những thanh niên như Quang Dũng sẵn sàng chấp nhận mọi gian khổ, hi sinh để chiến đấu đến ngày thắng lợi cuối cùng. Vào Tây Tiến, Quang Dũng cùng sống và chiến đấu một thời gian với đơn vị này và sau đó chuyển sang đơn vị khác. Một ngày ngồi ở Phù Lưu Chanh, Quang Dũng nhớ về những người đồng đội, nhớ về những tháng ngày chiến đấu gian nan nhưng hào hùng, nhớ đơn vị cũ, nhớ những con đường hành quân mà ông cùng đơn vị từng đi qua.

Quang Dũng không chỉ là nhà thơ, ông còn là họa sĩ, là nhạc sĩ, cho nên những vần thơ của ông đậm tính nhạc, tính họa. Thơ là một hình thức sáng tác văn học nghiêng về thể hiện cảm xúc thông qua tổ chức

ngôn từ đặc biệt, giàu nhạc tính, giàu hình ảnh và gợi cảm. Thi trung hữu họa: trong thơ có họa (có tranh, có cảnh), tức là nói đến đặc trưng của thơ trữ tình là giàu hình ảnh, giàu tính chất tạo hình, đọc thơ mà tưởng thấy cả khung cảnh hiện ra ở trước mắt.

Tính họa được tạo nên trong nỗi nhớ chơi vui, nỗi nhớ chông chênh giữa hai bờ thực ảo:

*“Sông Mã xa rồi Tây Tiến ơi!
Nhớ về rừng núi nhớ chơi vui ”*

Mở đầu bài thơ là lời gọi tha thiết, ngọt ngào. Tác giả gọi tên đơn vị Tây Tiến, gọi tên con sông vùng Tây Bắc: sông Mã mà thân thiết, dạt dào cảm tình như gọi tên những người thân thương trong cuộc đời mình. Phải chăng trung đoàn Tây Tiến, núi rừng Tây Bắc gần gũi, thân thương với tác giả và khi xa thì Tây Bắc, Tây Tiến trở thành một “mảnh tâm hồn” của tác giả. “Nhớ chơi vui gọi lên dài rộng về không gian, gọi nên cái xa cách về thời gian. Nhớ chơi vui! Hai tiếng "chơi vui" dùng ở đây thật là đặc địa, diễn tả một nỗi nhớ không có hình, không có lượng nhưng hình như rất nặng và mệnh mang đầy ắp. Cái tâm trạng nhớ ấy ta đã bắt gặp không chỉ một lần trong ca dao:

“Ra về nhớ bạn chơi vui”

hoặc:

*“Nhớ ai bồi hối bồi hồi,
Như đứng đống lửa, như ngồi đống than. ”*

Quang Dũng lấy nỗi nhớ trong ca dao để tượng trưng thêm cho nỗi nhớ chơi vui của mình, thật là chi tiết đắt giá! Nhưng tất cả đã lùi về quá khứ. Quang Dũng cất lên tiếng gọi như sự níu kéo mọi ký ức quay trở lại.

Tính họa được gọi lên qua những địa danh và thời tiết khắc nghiệt xứ sở miền Tây:

*“Sài Khao sương lấp đoàn quân mỏi
Mường Lát hoa về trong đêm hơi”*

“Sài Khao, Mường Lát” là hai địa danh được nhắc đến. Những cái tên như có sức tạo hình, nó gợi những nơi chốn hoang sơ, thưa vắng, heo hút. Những cái tên như những địa chỉ in hằn dấu chân người lính. Và cũng chính nơi hoang vu đó, ký ức đập về màn sương lạnh trắng phủ kín lối đi, che lấp cả đoàn quân mỏi mệt. Sương bông bênh, giá buốt làm trơn ướt những con đường, làm tê lạnh da người. Mỗi địa danh đều gợi lên trong người đọc về hình ảnh của một xứ lạ, phương xa; nếu ta chỉ thử thay Sài Khao bằng một tên gọi khác là lớp sương huyền ảo ấy tan biến ngay.

Một hình ảnh rất gợi là: “Mường Lát hoa về trong đêm hơi”. Đêm hơi là đêm ẩm hơi sương, là đêm lạnh. Tiếp tục gợi sự khắc nghiệt của khí hậu. Nhưng từ “hoa về”, lại đem đến nhiều cách hiểu. Có thể hiểu hoa theo nghĩa thực, những bông hoa rừng nở, mùi hương quyện trong đêm hơi. Nhưng cũng có thể hiểu, khi chiến sĩ hành quân đêm, những bó đuốc họ mang, giống như những bông hoa lửa, phá đi giá lạnh và đêm tối.

Tính họa được thể hiện đặc sắc qua hình ảnh những con dốc Tây Tiến:

“Dốc lên khúc khuỷu dốc thăm thẳm

*Heo hút cồn mây súng ngửi trời
Ngàn thước lên cao ngàn thước xuống
Nhà ai Pha Luông mưa xa khơi”*

Đất nước ta với đặc điểm địa hình 3/4 là núi đồi, nhưng qua những lời thơ đậm chất tạo hình của Quang Dũng, tưởng chừng như bao dãy đồi, ngọn núi đều đã “đổ bộ” hết lên vùng miền Tây này, phủ đặc trên những cung đường của binh đoàn Tây Tiến. Điệp từ “dốc” vừa gợi sự liên tiếp, chông chênh của những con dốc, dốc này chưa qua dốc khác đã phủ hiện trước mặt. Hơn thế nữa những từ láy đi kèm còn gợi cả cái khốc liệt của những con dốc. “Khúc khuỷu”, “thăm thẳm”, “heo hút” vẽ cho ta một hình dung về sự hoang sơ, kỳ vĩ, xa xôi, trúc trắc, mấp mô, hun hút rợn người. Nhưng đặc biệt hơn, bằng thủ pháp đối lập, sự kinh hoàng, hiểm trở của những con dốc nơi đây mới hiện lên đầy đủ: “Ngàn thước lên cao ngàn thước xuống”. Đó là một sự gập gập đột ngột, bất ngờ. Không hề thoải thoải dễ đi như những vùng miền khác, dốc nơi này dựng cao chót vót, nổi lên, vươn lên thẳng đứng chạm cả mây trời. Nhưng khi chạm đỉnh dốc rồi, sa chân bước hụt có thể rơi ngay xuống chân dốc sâu thăm thẳm. Con đường hành quân điệp trùng với bao cái khắc nghiệt, dữ dội của mỗi vùng rừng biên ải. Đọc đoạn thơ, chưa cần suy ngẫm nội dung bên trong, chúng ta đã có thể hình dung ra con đường mà Quang Dũng miêu tả. Kết cấu đoạn thơ cứ thanh bằng thanh trắc đan chéo nhau, trải dài ra miên man, vô tận như con đường xa thăm khắp khinh.

Nếu câu thơ “Dốc lên khúc khuỷu dốc thăm thẳm” tới 5 thanh trắc trong 1 câu thơ đã tạo nên được những liên tưởng thật kỳ thú, rợn ngợp, kích thích, thì câu thơ: “Nhà ai Pha Luông mưa xa khơi” lại lập lại cân bằng, câu thơ được dệt bởi những thanh bằng liên tiếp gợi tả sự êm dịu, tươi mát của tâm hồn những người lính trẻ, trong gian khổ vẫn lạc quan yêu đời. Nhịp thơ cũng chậm lại, âm điệu nhẹ nhàng như phút nghỉ chân hiếm hoi của người lính. Trong màn mưa rừng, tất cả nhạt nhòa, bao mệt nhọc cũng tan biến, chỉ còn lại cảnh bồng bềnh, thi vị.

Quang Dũng không chỉ được biết đến với tư cách là một nhà thơ, ông là một nghệ sĩ đa tài, có thể vẽ tranh và sáng tác nhạc. Cho nên, chính tài năng nhiều mặt đó đã bổ trợ tương hỗ nhau, để Quang Dũng dựng tạc nên những nét vẽ thật ấn tượng về thiên nhiên miền Tây. Có nhà phê bình đã từng cho rằng, những vần thơ viết về dốc Tây Tiến là những vần thơ tuyệt bút, có lẽ bởi tính hoạ đậm nét đã làm nên điểm sáng cho cả bài thơ, làm nên ấn tượng lâu bền trong lòng người đọc.

Tây Tiến là bài thơ đặc sắc nhất góp phần đưa tên tuổi Quang Dũng lên một tầm cao mới của nghệ thuật. Với ngòi bút tài hoa, lãng mạn của mình Quang Dũng đã xây dựng thành công hình tượng người lính vừa bi tráng vừa tài hoa, hình tượng thiên nhiên Tây Bắc hùng vĩ dữ dội mà nên thơ nên hoạ. Những kết hợp tương khắc đó làm nên một *Tây Tiến* lạ và lịch, có sức sống lâu bền trong trái tim bạn đọc dù bao thế hệ đi nữa.

I. ĐỌC HIỂU (3 điểm)

Đọc đoạn trích:

Mỗi bông cỏ may như mũi kim nhỏ dệt đan tấm vải ký ức, nhắc một việc nhân hậu trong quá khứ, nhắc một cái quãng vai ảm áp, nhắc một lời động viên đúng lúc đúng người... Nên người cho đầu đi xa nhưng vẫn như sống cùng ngày mới, cùng vui buồn đang tới, cùng những mạnh mẽ vụng dại của người đang sống.

Khi ai đó gieo những hạt mầm tốt đẹp, nhất định nó sẽ có ngày nảy nở thành vụ mùa bội thu, khiến cho dù chủ nhân có không còn trên cõi đời, thì hương hoa thơm, vị quả ngọt vẫn nhắc khôn nguôi về họ. Khi ta gieo một hạt mầm tốt đẹp ta làm cho cuộc sống của mình tỏa hương.

Khi không gian thông tin càng mở rộng, con người có xu hướng cảm thấy ngạt thở trước dòng thác cuộn cuộn rác rến, tin tức tiêu cực. Những điều đó cộng hưởng thành chất xúc tác góp vào quá trình xây đắp những định kiến, những nghi kỵ, những mất lòng tin. Tất thảy cuối cùng làm xói mòn tất cả. *(1)* *Khiến người lầm lũi đi qua nhau. Khiến bố lảo lũi tránh khi giữa đường gặp chuyện bất bằng. Khiến mẹ tự biết “bé cái mồm” khi khựng lại trước những gì churóng tai gai mắt. Khiến em nghĩ và tin rằng không còn ai tin vào nước mắt. Khiến anh biết sai quấy mà vẫn cho qua. Khiến chị vô cảm đi về mỗi ngày, chùng nào những đau đớn chưa chạm đến người thân ruột thịt cận kề.*

Không còn tin có điều tốt trên đời là trạng thái còn đáng sợ hơn cái chết. Không còn tin có người tốt trên đời là cảm xúc của trước ngày tận thế. Trạng thái thiếu vắng niềm tin sẽ xói mòn, sẽ ăn mòn tâm hồn con người mỗi ngày còn hơn cả những bệnh tật thể chất, còn hơn cả những axit mạnh nhất. Nhất là đến một ngày không còn ai nghĩ đến gieo hạt nữa, bởi trong tâm đã thiếu vắng niềm tin về mùa màng đơm hoa kết trái.

(Chỉ là những bông cỏ may, Hà Nhân, dẫn theo <https://kenhtrasua.blogspot.com>)

Thực hiện các yêu cầu:

Câu 1. Nêu ngắn gọn chủ đề của văn bản.

Câu 2. Theo tác giả, điều gì ăn mòn tâm hồn con người. Hậu quả của điều đó?

Câu 3. Tìm và nêu tác dụng của phép liên kết hình thức sử dụng trong đoạn văn bản (1) được in nghiêng.

Câu 4. Anh/Chị có đồng ý với quan điểm: “Không còn tin có điều tốt trên đời là trạng thái còn đáng sợ hơn cái chết”.

II. LÀM VĂN (7 điểm)

Câu 1. Bàn luận về ý kiến: Khi ta gieo một hạt mầm tốt đẹp ta làm cho cuộc sống của mình tỏa hương.

Câu 2. Cảm nhận về nhân vật Phùng khi người nghệ sĩ đối diện với những phát hiện đầy những bất ngờ trên bãi biển buổi sớm mai, trong Chiếc thuyền ngoài xa của Nguyễn Minh Châu.

LỜI GIẢI CHI TIẾT

I. ĐỌC HIỂU

Câu 1.

Chủ đề của văn bản trên là: Hãy luôn vững tin và ương gieo những hạt mầm tốt đẹp trong cuộc sống.

Câu 2.

Theo tác giả, điều ăn mòn tâm hồn con người chính là trạng thái thiếu vắng niềm tin, không còn tin tưởng vào điều tốt đẹp trong cuộc sống. Điều đó dẫn đến hậu quả là không còn ai muốn gieo hạt mầm, tức là không ai làm những việc tốt đẹp nữa, người ta sẽ trở nên thờ ơ, lãnh đạm.

Câu 3.

Đoạn văn dùng phép lặp từ ngữ và lặp cấu trúc ngữ pháp.

Tác dụng:

- + Giúp lời văn có sự liên kết, logic và mạch lạc.
- + Làm nổi bật ý tác giả muốn nhấn mạnh: hậu quả của sự nghi kỵ, mất lòng tin chính là những hành động vô cảm, dè chừng của mọi người với nhau.

Câu 4.

Thí sinh chủ động đưa ra ý kiến của bản thân, đảm bảo được yêu cầu về nội dung và hình thức như sau:

- Nội dung: trình bày quan điểm cá nhân rút ra từ văn bản và bàn luận ngắn gọn.
- Hình thức: đoạn văn ngắn, khoảng 8-10 dòng, diễn đạt mạch lạc.

Gợi ý:

Niềm tin là vàng. Không còn tin có điều tốt trên đời quả thực là trạng thái còn đáng sợ hơn cả cái chết. Thật vậy, chết là tất cả đều sẽ đến hồi kết thúc, còn mất lòng tin là tâm hồn chết trong một cơ thể vẫn đang còn sống, khiến người ta không còn thấy ý nghĩa của cuộc sống. Cùng là căn bệnh ung thư, người có niềm tin vui sống và chiến đấu với bệnh tật; người mất niềm tin quay lưng với mọi người, chờ đợi cái chết trong đau đớn. Hãy mở lòng và đón nhận mọi âm vang của cuộc đời đi thôi!

II. LÀM VĂN

Câu 1.

- Yêu cầu chung:

-Nội dung:

- + Xác định đúng vấn đề nghị luận;
- + Thể hiện được quan điểm cá nhân, đảm bảo được tính nhân văn trong bài viết;
- + Triển khai vấn đề thành các luận điểm, luận cứ phù hợp, trình tự hợp lí, lập luận chặt chẽ; sử dụng phù hợp các thao tác lập luận; biết kết hợp giữa nêu lí lẽ và đưa dẫn chứng.

- Hình thức:

- + Đảm bảo cấu trúc đoạn văn nghị luận;
- + Đoạn văn mạch lạc, diễn đạt trôi chảy, bảo đảm tính liên kết;
- + Lời văn có cá tính và cảm xúc;
- + Không mắc lỗi chính tả, từ ngữ, ngữ pháp.

• **Yêu cầu cụ thể:**

Hệ thống ý	Dẫn dắt	Nêu từ khóa: khi ta gieo một hạt mầm tốt đẹp ta làm cho cuộc sống của mình tỏa hương.
	Giải thích	- Gieo hạt mầm: sự cho đi, trao gửi/ khơi ý nghĩ đẹp, nói lời hay hoặc làm việc tốt. - Tỏa hương: cuộc sống trở nên tươi đẹp, hạnh phúc. => Chủ động tạo ra điều tốt đẹp sẽ khiến cuộc sống chính chúng ta ý nghĩa hơn.
	Phân tích	- Dẫn chứng về những con người biết gieo mầm: + Giúp đỡ người khó khăn. + Những bác sĩ WHO tình nguyện đến các vùng bị thiên tai/ chiến tranh. + Nụ cười thân thiện với người khác,... - Làm thế nào để giúp cuộc sống của ta tỏa hương? + Trân trọng những con người biết cho đi, biết sẻ chia. + Chủ động gieo trồng điều tốt đẹp trong cuộc sống.
	Phản biện	Lẽ nào gieo mầm chỉ vì sự “tỏa hương” của bản thân mình, đó cũng là ích kỷ. Tỏa hương có khi chính là có một ý nghĩa, một giá trị tinh thần đối với xã hội, chứ không chỉ là vì bản thân mình.
	Liên hệ	Bài học/Liên hệ + Từ khóa. Hãy biết mở lòng, bởi mỗi nụ cười, mỗi lời nói của mình có thể là hạt mầm tốt đẹp ta gieo trong lòng mọi người, để cuộc sống này thêm phần đẹp đẽ.

Câu 2.

• **Yêu cầu chung:**

- Thí sinh biết kết hợp kiến thức và kỹ năng về dạng bài nghị luận văn học để tạo lập văn bản. Bài viết phải có bố cục rõ ràng, đầy đủ.
- Văn viết có cảm xúc, thể hiện khả năng phân tích, cảm thụ, nhiều những khám phá mới mẻ, diễn đạt trôi chảy, đảm bảo tính liên kết; không mắc lỗi chính tả, từ ngữ, ngữ pháp.

• **Yêu cầu cụ thể:**

ĐỌC HIỂU YÊU CẦU ĐỀ	
- Đối tượng chính, trọng tâm kiến thức:	Chiếc thuyền ngoài xa
- Dạng bài:	Cảm nhận về hình tượng nghệ sĩ trước cảnh huống đặc biệt, bất ngờ

- Yêu cầu: Thông qua việc cảm nhận về nhân vật khi chứng kiến tình huống đầy bất ngờ: chiếc thuyền ngoài xa và chiếc thuyền khi tiến lại gần bờ, nhà văn thông qua đó đã gửi gắm những thông điệp sâu sắc về cách nhìn, về cái nhìn, đặc biệt là đối với người nghệ sĩ, người sáng tạo.

TIẾN TRÌNH BÀI LÀM

KIẾN THỨC	HỆ THỐNG Ý	NỘI DUNG CẦN ĐẠT	ĐIỂM
CHUNG	Giới thiệu tác giả - tác phẩm	- Nguyễn Minh Châu là nhà văn khoác áo lính, ông là gương mặt nhà văn tiêu biểu trong văn học giai đoạn chống Mỹ và sau giải phóng. Nếu như trong chiến tranh, văn học Việt Nam gắn mình với khuynh hướng sử thi, Nguyễn Minh Châu đã có <i>Dấu chân người lính</i>, <i>Mảnh trăng cuối rừng</i>... thì đất nước sau chiến tranh, ông trở thành vị “khai quốc công thần”, “người mở đường tinh anh” (Nguyễn Ngọc) của triều đại văn học mới. Nguyễn Minh Châu ý thức rất rõ về thiên chức của người nghệ sĩ trong việc phát hiện ra những bí mật ẩn chứa trong tâm hồn con người, đó là những “hạt ngọc ẩn giấu trong bề sâu tâm hồn con người”. - Truyện ngắn <i>Chiếc thuyền ngoài xa</i> thuộc giai đoạn sáng tác thứ hai của Nguyễn Minh Châu. Tác phẩm in lan đầu trong tập truyện ngắn <i>Bến quê</i>, sau được in thành tập truyện riêng với tên gọi <i>Chiếc thuyền ngoài xa</i>. Đây là sáng tác mang đậm dấu ấn triết lý của Nguyễn Minh Châu về mối quan hệ giữa nghệ thuật và cuộc đời; về thế sự và con người; quan tâm đến số phận cá nhân.	0.5
TRỌNG TÂM	Cảm nhận về nghệ sĩ Phùng qua hai phát hiện tại bãi biển	- Hai phát hiện của Phùng tại bãi biển: + Phùng đến một vùng biển từng là chiến trường cũ của anh. Tại đây anh đã chụp được một bức ảnh thiên nhiên đẹp như mơ. Anh phát hiện ra vẻ đẹp “trời cho”. + Anh cảm nhận trong hình ảnh chiếc thuyền ngoài xa giữa trời biển mờ sương vẻ đẹp của cái Chân - Thiện - Mỹ. Phùng thấy tâm mình như được gột rửa, trở nên thật trong trẻo, tinh khôi bởi cái đẹp hài hòa, lãng mạn của cuộc đời. + Một phát hiện trớ trêu, như một nghịch lý đầy bất ngờ và nhức nhối: Từ chiếc thuyền bước ra một người đàn ông dữ dằn độc ác, đánh vợ một cách vũ phu, tàn nhẫn. - Cảm nhận về nhân vật khi đối diện trước hai phát hiện đầy bất ngờ, và đầy trớ trêu: + Nghệ sĩ tâm huyết, trân trọng cái đẹp: Trước hết, Phùng hiện	3.0

	lên như một người nghệ sĩ tâm huyết với nghề. Để có được bộ ảnh đẹp, anh không ngại ngần “mai phục” cả tuần trời để săn khoảnh khắc. + Trước vẻ đẹp của chiếc thuyền trong sương sớm, Phùng cảm thấy bồi hồi, trái tim như có gì bóp thắt vào. Và trong giây phút đó, Phùng đã đồng tình với quan điểm: Cái đẹp chính là đạo đức. + Là nghệ sĩ có trái tim nhạy cảm, người nghệ sĩ gắn mình với cuộc đời: Phùng bất bình trước những hành động vũ phu, tàn nhẫn, chứng kiến cảnh gã đàn ông đánh vợ, anh kinh ngạc đến độ vút cả chiếc máy ảnh xuống. Lần 2 chứng kiến cảnh bạo hành, Phùng đã nện cho gã đàn ông một trận ra trò, không phải bằng bàn tay của một người nghệ sĩ, mà là của một người lính đã từng chiến đấu để bảo vệ mảnh đất này. + Hành trình nhận thức và vỡ lẽ của người nghệ sĩ chân chính: Ngay từ ban đầu, khi chụp được “cảnh đất trời cho”, anh đã cho rằng cái đẹp là đạo đức, có tác dụng thanh lọc tâm hồn con người. Nhưng khi chứng kiến cảnh bạo hành bên chiếc xe tăng hồng cùng với những tâm sự của người đàn bà hàng chài, anh đã nhận ra những điều mới. Anh nhận thức được là phải nhìn nhận mọi việc một cách toàn diện. Triết lý mà Phùng nhận ra cũng chính là thông điệp mà nhà văn muốn gửi gắm. Nghệ thuật không chỉ bắt nguồn từ cuộc sống mà phải gắn liền với cuộc sống.	
Bàn luận	- Truyện <i>Chiếc thuyền ngoài xa</i> qua những phát hiện của Phùng về vẻ đẹp của thiên nhiên, về sự thật cay đắng, đầy bi kịch, nghèo khổ của những con người lao động bằng nghề chài lưới, đã bộc lộ những lo lắng, trăn trở của nhà văn về nhân cách, đời sống con người, bộc lộ lòng thương cảm, trắc ẩn, trân trọng những vẻ đẹp trong tâm hồn người dân lao động. - Truyện đậm chất tự sự, triết lý, tiêu biểu cho phong cách nghệ thuật của Nguyễn Minh Châu. Đặc biệt nhà văn đã xây dựng rất thành công “người phát ngôn nghệ thuật” cho mình: nhiếp ảnh gia Phùng.	1.0

Bài làm mẫu:

Bước qua khói lửa chiến tranh, những tưởng con người sẽ được sống một cuộc sống hạnh phúc, yên bình. Thế nhưng, trong cuộc sống thời hậu chiến, những con người nhỏ bé, đáng thương vẫn phải “vật lộn” với những lo toan, mưu sinh, để rồi bao bi kịch, nghịch lí nảy sinh từ đói nghèo. Hiện thực cuộc

sống với tất cả những phức tạp, đa diện ấy được Nguyễn Minh Châu phát hiện và thể hiện đầy tinh tế trong truyện ngắn *Chiếc thuyền ngoài xa*. Truyện ngắn không chỉ thể hiện sự trăn trở, xót xa trước những nghịch cảnh, góc khuất của cuộc đời mà còn đặt ra trách nhiệm của nghệ thuật cũng như điểm nhìn, tư tưởng của người nghệ sĩ. Câu chuyện được dõi qua lăng kính của nhân vật Phùng, và thông qua phát hiện của anh, những mệnh đề triết lý được phát lộ.

Nguyễn Minh Châu là nhà văn khoác áo lính, ông là gương mặt nhà văn tiêu biểu trong văn học giai đoạn chống Mỹ và sau giải phóng. Nếu như trong chiến tranh, văn học Việt Nam gắn mình với khuynh hướng sử thi, Nguyễn Minh Châu đã có *Dấu chân người lính*, *Mảnh trăng cuối rừng*... thì đất nước sau chiến tranh, ông trở thành vị “khai quốc công thần”, “người mở đường tinh anh” (Nguyên Ngọc) của triều đại văn học mới. Nguyễn Minh Châu ý thức rất rõ về thiên chức của người nghệ sĩ trong việc phát hiện ra những bí mật ẩn chứa trong tâm hồn con người, đó là những “hạt ngọc ẩn giấu trong bề sâu tâm hồn con người”. Truyện ngắn *Chiếc thuyền ngoài xa* thuộc giai đoạn sáng tác thứ hai của Nguyễn Minh Châu. Tác phẩm in lần đầu trong tập truyện ngắn *Bến quê*, sau được in thành tập truyện riêng với tên gọi *Chiếc thuyền ngoài xa*. Đây là sáng tác mang đậm dấu ấn triết lý của Nguyễn Minh Châu về mối quan hệ giữa nghệ thuật và cuộc đời; về thế sự và con người; quan tâm đến số phận cá nhân.

Tình huống truyện trong tác phẩm là tình huống nhận thức, một tình huống bất ngờ và đầy nghịch lý. Tình huống nhận thức này là được dành cho nhân vật Phùng. Để có tầm lịch nghệ thuật về thuyền và biển theo yêu cầu của trưởng phòng, Phùng đến một vùng biển từng là chiến trường cũ của anh. Tại đây anh đã chụp được một bức ảnh thiên nhiên đẹp như mơ. Anh phát hiện ra vẻ đẹp “trời cho” trên mặt biển mờ sương, vẻ đẹp mà cả đời cầm máy anh chỉ có điểm phúc bất gặp một lần. Niềm hạnh phúc của người nghệ sĩ chính là cái hạnh phúc của khám phá và sáng tạo, của sự cảm nhận cái đẹp tuyệt diệu. Anh cảm nhận trong hình ảnh chiếc thuyền ngoài xa giữa trời biển mờ sương vẻ đẹp của cái Chân - Thiện - Mỹ. Phùng thấy tâm mình như được gột rửa, trở nên thật trong trẻo, tinh khôi bởi cái đẹp hài hòa, lãng mạn của cuộc đời. Thế nhưng, một phát hiện tiếp theo, đầy trớ trêu, như một nghịch lý đầy bất ngờ và nhức nhối: Bức tranh đẹp như mơ nhưng khi lại gần lại là cảnh đời ngang trái, và tàn nhẫn. Vén bức màn của màn sương là những con người thô kệch, xấu xí, lam lũ và bất hạnh. Là cảnh tượng cái ác, cái xấu đang hiện hữu trên chính cái nền mà trước đó Phùng tưởng là Chân - Thiện - Mỹ. Một người đàn ông dữ dằn độc ác, đánh vợ một cách vũ phu, tàn nhẫn.

Tạm dừng câu chuyện ở đây, để đào sâu lại về nhân vật Phùng, nhìn lại nhân vật trong cách anh cảm nhận, cư xử trước tình huống xảy ra bất ngờ, là rất nhiều những khám phá thú vị về nhân vật, đồng thời cũng nhìn nhận ra những thông điệp ý nghĩa mà nhà văn cài cắm vào.

Trước hết, phải khẳng định, Phùng là người nghệ sĩ tâm huyết, trân trọng cái đẹp. Nghệ sĩ Phùng, là nhân vật kể chuyện xưng tôi, người dẫn dắt câu chuyện, là lăng kính của nhà văn trong việc soi chiếu, kiểm tìm những hạt ngọc ẩn giấu. Trước hết, Phùng hiện lên như một người nghệ sĩ tâm huyết với nghề. Để có được bộ ảnh đẹp, anh không ngại ngần “mai phục” cả tuần trời để săn khoảnh khắc. Không ngại dậy sớm để phục kích cảnh sương sớm trên mặt biển,... việc anh có được thời khắc vàng, không phải chỉ

đến từ sự may mắn, hay ngẫu nhiên. Nó đến từ cách làm nghệ thuật nghiêm túc, có tâm với nghề của Phùng. Và trời không phụ người hiền, Phùng đã chụp được khoảnh khắc mà không có đến hai lần trong đời. Nhưng điều ta cần chú ý là: Trước vẻ đẹp của chiếc thuyền trong sương sớm, Phùng cảm thấy bối rối, trái tim như có gì bóp thắt vào. Anh thấy trong tâm hồn mình tràn ngập hạnh phúc, thấy cõi lòng thật thanh sạch, như trút bỏ đi hết bao lăm bấn ngoài kia, chỉ còn lâng lâng xúc cảm cùng nghệ thuật. Và trong giây phút đó, Phùng đã đồng tình với quan điểm: Cái đẹp chính là đạo đức.

Thứ hai, Phùng là nghệ sĩ có trái tim nhạy cảm, người nghệ sĩ gắn mình với cuộc đời. Phùng bất bình trước những hành động vũ phu, tàn nhẫn, chứng kiến cảnh gã đàn ông đánh vợ, anh kinh ngạc đến độ vút cả chiếc máy ảnh xuống. Dù biết rằng chiếc máy ảnh chứa trong đó là cả một gia tài nghệ thuật. Thế nhưng hành động ấy cho thấy Phùng là người nghệ sĩ có tấm lòng nhân ái, biết thương yêu con người, bênh vực bảo vệ con người. Người nghệ sĩ này đã đặt cuộc đời lên trên nghệ thuật. Người nghệ sĩ ấy đã nhận ra cái đẹp không bao giờ cũng là đạo đức. Lần 2 chứng kiến cảnh bạo hành, Phùng đã nện cho gã đàn ông một trận ra trò, không phải bằng bàn tay của một người nghệ sĩ, mà là của một người lính đã từng chiến đấu để bảo vệ mảnh đất này. Như vậy, Phùng là người nghệ sĩ biết gắn mình với đời sống, bất bình, phản nộ trước những hành động vũ phu, tàn nhẫn của con người.

Tìm thấy cái đẹp, rồi đồng thời là chứng kiến cái ác, tình huống oái ăm ấy đã đem đến hành trình nhận thức và vỡ lẽ của người nghệ sĩ chân chính. Ngay từ ban đầu, khi chụp được “*cảnh đất trời cho*”, anh đã cho rằng cái đẹp là đạo đức, có tác dụng thanh lọc tâm hồn con người. Nhưng khi chứng kiến cảnh bạo hành bên chiếc xe tăng hồng cùng với những tâm sự của người đàn bà hàng chài, anh đã nhận ra những điều mới. Anh nhận thức được là phải nhìn nhận mọi việc một cách toàn diện. Triết lý mà Phùng nhận ra cũng chính là thông điệp mà nhà văn muốn gửi gắm. Nghệ thuật không chỉ bắt nguồn từ cuộc sống mà phải gắn liền với cuộc sống.

Truyện *Chiếc thuyền ngoài xa* qua những phát hiện của Phùng về vẻ đẹp của thiên nhiên, về sự thật cay đắng, đầy bi kịch, nghèo khổ của những con người lao động bằng nghề chài lưới, đã bộc lộ những lo lắng, trăn trở của nhà văn về nhân cách, đời sống con người, bộc lộ lòng thương cảm, trắc ẩn, trân trọng những vẻ đẹp trong tâm hồn người dân lao động. Truyện đậm chất tự sự, triết lý, tiêu biểu cho phong cách nghệ thuật của Nguyễn Minh Châu. Đặc biệt nhà văn đã xây dựng rất thành công “người phát ngôn nghệ thuật” cho mình: nhiếp ảnh gia Phùng.

Như vậy, qua việc xây dựng tình huống truyện mang tính phát hiện, khám phá về những phức tạp trong cuộc sống con người sau giải phóng, nhà văn Nguyễn Minh Châu không chỉ đề nhân vật Phùng thay đổi về nhận thức về cuộc sống của người đàn bà hàng chài và cũng là cuộc sống của bao con người nghèo khổ khác ngoài kia mà còn đặt ra điểm nhìn của người nghệ sĩ. Qua truyện ngắn *Chiếc thuyền ngoài xa* nhà văn còn khẳng định mối quan hệ khăng khít giữa nghệ thuật và hiện thực của cuộc sống, thêm vào đó, đây cũng chính là sự củng cố cho bản thân nhà văn với tư duy văn học đầy mới mẻ của mình: “*Văn học và đời sống là những đường tròn đồng tâm và tâm điểm chính là con người.*”

I. ĐỌC HIỂU (3 điểm)

Đọc đoạn trích sau và thực hiện các yêu cầu:

Rất nhiều người kiếm tìm sự an toàn và chắc chắn trong tư duy số đông. Họ nghĩ rằng nếu số đông người đang làm việc gì đó, việc đó chắc chắn phải đúng. Đó phải chăng là một ý tưởng tốt? Nếu mọi người chấp nhận nó, phải chăng đó là biểu tượng cho sự công bằng, liêm chính, lòng từ bi và sự nhạy cảm? Không hẳn. Tư duy số đông cho rằng Trái đất là tâm điểm của vũ trụ, nhưng Copernicus nghiên cứu những vì sao, các hành tinh và chứng minh một cách khoa học rằng Trái đất và những hành tinh khác trong thái dương hệ của chúng ta quay quanh Mặt trời. Tư duy số đông cho rằng phẫu thuật không cần những dụng cụ y tế sạch, nhưng Joseph Lister đã nghiên cứu tỉ lệ tử vong cao trong các bệnh viện và giới thiệu biện pháp khử trùng, ngay lập tức cứu được bao nhiêu mạng người. Tư duy số đông cho rằng phụ nữ không nên có quyền bỏ phiếu, tuy nhiên những người như Emmeline Pankhurst và Susan B. Anthony đã đấu tranh và giành được quyền đó. Tư duy số đông đưa Hitler lên nắm quyền lực ở Đức, nhưng đế chế của Hitler đã giết hại hàng triệu người và gần như tàn phá cả Châu Âu. Chúng ta luôn cần nhớ rằng có một sự khác biệt lớn giữa sự chấp nhận và trí tuệ. Mọi người có thể nói rằng có sự an toàn trong một số trường hợp tư duy số đông, nhưng nó không phải lúc nào cũng đúng.

(John Maxwell, Tôi tư duy, tôi thành đạt, NXB Lao động Xã hội, 2012, tr. 130 – 131)

Câu 1. Đặt tên nhan đề cho văn bản, nêu tên thao tác lập luận chính được sử dụng trong văn bản?

Câu 2. Theo tác giả, vì sao mọi người tìm kiếm sự an toàn trong tư duy số đông?

Câu 3. Vì sao tác giả cho rằng tư duy số đông mang lại cảm giác an toàn, nhưng không phải lúc nào nó cũng đúng?

Câu 4. Anh/chị rút ra được thông điệp, bài học gì sau khi đọc hiểu văn bản.

II. LÀM VĂN (7 điểm)

Câu 1. Viết đoạn văn 200 chữ với nhan đề: Bạn đã có chính kiến?

Câu 2. Nhận xét về Tuyên ngôn Độc lập của Hồ Chí Minh, có ý kiến cho rằng “Tuyên ngôn Độc lập là một văn kiện lịch sử vô giá”. Ý kiến khác lại khẳng định “Tuyên ngôn Độc lập là một áng văn chính luận mẫu mực”. Từ việc cảm nhận về giá trị của bản Tuyên ngôn Độc lập, anh/chị hãy bình luận những ý kiến trên?

LỜI GIẢI CHI TIẾT

I. ĐỌC HIỂU

Câu 1.

- Đặt nhan đề cho văn bản, cần chú ý nêu được đề tài hoặc chủ đề của văn bản đó một cách ngắn gọn bằng một từ hoặc cụm từ.

Thông thường, nếu là văn bản nghệ thuật, có thể chọn đề tài, nhân vật truyện hoặc cảm hứng thơ làm nhan đề. Nếu là văn bản chính luận/báo chí, có thể lấy vấn đề, chủ đề hoặc luận điểm để làm nhan đề.

Gợi ý nhan đề cho văn bản:

- + Tư duy số đông trong xã hội.
- + Tư duy số đông – đúng hay sai?
- + Tư duy số đông liệu có chắc chắn?
- + Tư duy số đông liệu có an toàn?
- + Tư duy số đông: sự khác biệt giữa chấp nhận và trí tuệ
- Thao tác lập luận chính là bình luận.

Câu 2.

Theo tác giả, mọi người tìm kiếm sự an toàn trong tư duy số đông bởi: ***“Họ nghĩ rằng nếu số đông người đang làm việc gì đó, việc đó chắc chắn phải đúng”***.

Câu 3.

Tác giả cho rằng tư duy số đông mang lại cảm giác an toàn, nhưng không phải lúc nào nó cũng đúng, bởi vì:

- + Khi mọi người chấp nhận một tư duy số đông, thì không hẳn đó là biểu tượng cho sự công bằng, liêm chính, lòng từ bi và sự nhạy cảm.

Tác giả dẫn ra một loạt dẫn chứng phản bác lại tư duy số đông: thuyết Địa tâm, quan điểm về vai trò của khỉ trùn trong y tế,...

- + Thứ hai, tác giả cho rằng có sự khác biệt lớn giữa chấp nhận và trí tuệ. Có nghĩa là tư duy số đông là biểu hiện của ngại tranh biện và tư duy.

Câu 4.

Thí sinh chủ động đưa ra ý kiến của bản thân, đảm bảo được yêu cầu về nội dung và hình thức như sau:

- Nội dung: trình bày được bài học/thông điệp cá nhân rút ra từ văn bản và bàn luận ngắn gọn về thông điệp đó.

Bài học/Thông điệp: đừng đi theo tư duy số đông; cần có tư duy phản biện và tư duy cá nhân;...

- Hình thức: đoạn văn ngắn, khoảng 8-10 dòng, diễn đạt mạch lạc.

Gợi ý

Trăm người chưa chắc đúng, một người chưa hẳn sai. Đó là bài học tôi rút ra từ văn bản cũng như từ những trải nghiệm quý giá trong cuộc sống. Bởi lẽ, tư duy số đông chỉ cho chúng ta cảm giác an toàn khi có những người cùng quan điểm, chứ không hẳn cho chúng ta chân lý và sự công bằng. Bạn cần tư duy và

thần phản biện mọi vấn đề, bạn phải có chính kiến. Chỉ khi đó, chúng ta mới khát khao tìm kiếm và thực hiện công cuộc tìm kiếm chân lý. Chỉ khi đó, bạn mới vượt qua được cảm giác an toàn chấp nhận để đến với trí tuệ và sự phát triển.

II. LÀM VĂN

Câu 1.

• Yêu cầu chung:

- Nội dung:

- + Xác định đúng vấn đề nghị luận;
- + Thể hiện được quan điểm cá nhân, đảm bảo được tính nhân văn trong bài viết;
- + Triển khai vấn đề thành các luận điểm, luận cứ phù hợp, trình tự hợp lí, lập luận chặt chẽ; sử dụng phù hợp các thao tác lập luận; biết kết hợp giữa nêu lí lẽ và đưa dẫn chứng.

- Hình thức:

- + Đảm bảo cấu trúc đoạn văn nghị luận;
- + Đoạn văn mạch lạc, diễn đạt trôi chảy, bảo đảm tính liên kết;
- + Lời văn có cá tính và cảm xúc;
- + Không mắc lỗi chính tả, từ ngữ, ngữ pháp.

• Yêu cầu cụ thể:

Hệ thống ý	Dẫn dắt	- Nêu từ khóa: chính kiến
	Giải thích	- Chính kiến là quan điểm, là lập trường cá nhân. - Chính kiến là biểu hiện của năng lực cá nhân và khả năng tư duy
	Phân tích	- Người có chính kiến có biểu hiện như thế nào? + Người có chính kiến quyết đoán, tự tin và bản lĩnh trong tư duy cũng như trong cuộc sống. Họ có trí tuệ và tư duy phản biện. Vì vậy, họ dễ dàng thành công trong cuộc sống và thường có đóng góp lớn cho xã hội. (dẫn chứng) + Người có chính kiến không bị dao động, chi phối và áp lực vì những yếu tố khách quan như lời rèm pha, tư duy số đông,... - Vì sao cần có chính kiến trong cuộc sống? + Vì chính kiến là yếu tố mang lại điểm khác biệt, sự sáng tạo và bản lĩnh, là một yếu tố cấu thành nên con người lãnh đạo bản thân và lãnh đạo cộng đồng. + Vì chính kiến giúp con người có cái nhìn toàn diện về một vấn đề, kích thích họ tư duy để tìm hiểu chân lý, thay vì chỉ đi a dua theo tư duy tập thể.
	Phản biện	- Chính kiến có giống bảo thủ, cố hữu? + Chính kiến không có nghĩa là bảo thủ, cố chấp, không biết lắng nghe. + Người có chính kiến cần biết tiếp thu và nhìn nhận lại quan điểm cá nhân để đánh giá toàn diện về tính đúng đắn, hợp lý trong quan điểm của

		mình.
	Liên hệ	- Bài học/Liên hệ + Từ khóa. Suy nghĩ thấu đáo, có chính kiến trong mọi vấn đề, đồng thời tiếp thu, tìm hiểu các ý kiến trái chiều để có cái nhìn toàn diện.

Bài làm tham khảo:

Steve Jobs từng nói: “*Đừng để âm thanh của những quan điểm khác lấn át đi giọng nói bên trong bạn*”, cái bạn cần là chính kiến. Chính kiến là quan điểm, lập trường cá nhân, đó là biểu hiện của năng lực cá nhân và khả năng tư duy. Người có chính kiến sẽ quyết đoán, tự tin và bản lĩnh trong tư duy cũng như trong cuộc sống. Họ có trí tuệ và tư duy phản biện. Vì vậy, họ dễ dàng thành công trong cuộc sống và thường có đóng góp lớn cho xã hội. Như chúng ta hay kể câu chuyện của Nguyễn Ái Quốc quyết không sang Nhật hay sang Trung mà sang chính Đế quốc Pháp để tìm kiếm con đường giải phóng. Người có chính kiến không bị dao động, chi phối và áp lực vì những yếu tố khách quan như lời rèm pha, tư duy số đông,... Trong bất kỳ cộng đồng xã hội nào, cũng cần con người có chính kiến. Vì chính kiến là yếu tố mang lại điểm khác biệt, sự sáng tạo và bản lĩnh, là một yếu tố cấu thành nên con người lãnh đạo bản thân và lãnh đạo cộng đồng. Đồng thời, chính kiến giúp con người có cái nhìn toàn diện về một vấn đề, kích thích họ tư duy để tìm hiểu chân lý, thay vì chỉ đi a dua theo tư duy tập thể. Nhưng chính kiến không có nghĩa là bảo thủ, cố chấp, không biết lắng nghe. Người có chính kiến cần biết tiếp thu và nhìn nhận lại quan điểm cá nhân để đánh giá toàn diện về tính đúng đắn, hợp lý trong đó. Bởi vậy, mỗi cá nhân hãy suy nghĩ thấu đáo, có chính kiến trong mọi vấn đề, đồng thời tiếp thu, tìm hiểu các ý kiến trái chiều để có cái nhìn toàn diện.

Câu 2.

• Yêu cầu chung:

- Thí sinh biết kết hợp kiến thức và kỹ năng về dạng bài nghị luận văn học để tạo lập văn bản. Bài viết phải có bố cục rõ ràng, đầy đủ; văn viết có cảm xúc, thể hiện khả năng phân tích, cảm thụ.

- Diễn đạt trôi chảy, đảm bảo tính liên kết; không mắc lỗi chính tả, từ ngữ, ngữ pháp.

• Yêu cầu cụ thể:

ĐỌC HIỂU YÊU CẦU ĐỀ			
- <i>Đối tượng chính, trọng tâm kiến thức: Tuyên ngôn Độc lập</i> - <i>Dạng bài: Bình luận hai ý kiến</i> - <i>Yêu cầu: Đề bài nêu hai ý kiến, tuy khác nhau nhưng cùng nói về những giá trị lớn của Tuyên ngôn Độc lập, và không hề mâu thuẫn. Đó là giá trị về lịch sử và văn học. Xét về cấp độ, đây là dạng đề khó, người viết cần làm rõ cả hai khía cạnh trong cùng một tác phẩm, biết bàn luận, đánh giá đúng đắn để đi đến kết luận.</i>			
TIẾN TRÌNH BÀI LÀM			
KIẾN THỨC	HỆ THỐNG Ý	NỘI DUNG CẦN ĐẠT	Điểm
CHUNG	Khái quát	- <i>Người viết không cần nêu quá nhiều về cuộc đời, sự nghiệp của</i>	0.5

	vài nét về tác giả - tác phẩm	<i>tác giả, nhưng cần nêu bật lên được vị trí, quan điểm hoặc phong cách sáng tác của tác giả.</i> Với Tác gia Hồ Chí Minh, cần làm rõ phong cách sáng tác trong văn chính luận: Ngắn gọn, súc tích, lập luận chặt chẽ lí lẽ đanh thép. - Về tác phẩm Tuyên ngôn Độc lập, người viết cần làm rõ hoàn cảnh sáng tác, giá trị lịch sử và giá trị văn học của tác phẩm: Cuộc cách mạng tháng Tám năm 1945 thành công, đất nước bước vào kỷ nguyên của độc lập, tự do nhưng vẫn phải đứng trước những thách thức của cảnh “ngàn cân treo sợi tóc” khi bọn đế quốc và thực dân lợi dụng danh nghĩa quân Đồng minh âm mưu cướp nước ta một lần nữa. <i>Tuyên ngôn Độc lập</i> là một văn kiện lịch sử quan trọng, đồng thời là một áng văn chính luận mẫu mực.	
TRỌNG TÂM	Giải thích và phân tích	Người viết lần lượt phân tích, làm sáng tỏ các ý kiến bàn luận về tác phẩm Tuyên ngôn Độc lập: - Ý kiến 1: Tuyên ngôn độc lập là một văn kiện lịch sử vô giá + Bản Tuyên ngôn Độc lập đã mở ra một kỉ nguyên mới trong lịch sử dân tộc: kỉ nguyên của độc lập, tự do, đánh đổ chế độ phong kiến hàng mấy mươi thế kỉ, đánh đổ ách đô hộ của thực dân Pháp hơn tám mươi năm, khai sinh ra Nước Việt Nam Dân chủ Cộng hòa. + Bản Tuyên ngôn đã thể hiện một cách hùng hồn khát vọng, ý chí và sức mạnh Việt Nam. + Bản Tuyên ngôn Độc lập của Hồ Chí Minh còn là sự khẳng định tuyên bố với thế giới rằng nước Việt Nam là một nước độc lập, có chủ quyền, không ai có quyền xâm phạm được. + So với bản Tuyên ngôn độc lập lần thứ nhất (<i>Nam quốc sơn hà</i> - Lí Thường Kiệt) và bản Tuyên ngôn Độc lập lần thứ hai (<i>Bình Ngô đại cáo</i> - Nguyễn Trãi) thì bản Tuyên ngôn Độc lập của Hồ Chí Minh đã vươn lên một tầm cao mới, vượt hơn ở tầm vóc hướng ra thế giới trên tinh thần dân chủ, tự do có kết hợp với truyền thống yêu nước và tư tưởng nhân đạo của dân tộc. - Ý kiến 2: Tuyên ngôn Độc lập là một áng văn chính luận mẫu mực +Bản Tuyên ngôn Độc lập của Hồ Chí Minh rất ngắn gọn, chưa tới một ngàn chữ nhưng vô cùng chặt chẽ và cô đọng. + Bản Tuyên ngôn chia làm ba phần rõ rệt, mỗi phần một ý, liên hệ chặt chẽ với nhau. + Trong phần một, Hồ Chí Minh đã nêu lên những chân lí về nhân quyền và dân quyền để làm cơ sở pháp lí cho bản Tuyên ngôn. Việc dẫn hai bản tuyên ngôn này, Bác đã đặt bản Tuyên ngôn Độc lập của ta ngang hàng với các bản Tuyên ngôn của các nước lớn như Pháp và Mĩ. Từ đó khẳng định quyền thiêng liêng của mỗi con người. Không những thế, Bác đã nâng lên thành quyền thiêng liêng của mỗi dân tộc: “suy rộng ra, câu ấy có nghĩa là: tất cả các dân tộc trên thế	3.5

		giới đều sinh ra bình đẳng, dân tộc nào cũng có quyền sống, quyền sung sướng và quyền tự do”. Bằng phép so sánh tương đồng, hai bản Tuyên ngôn của Pháp và Mỹ đã là cơ sở pháp lý vô cùng chắc chắn để dân tộc Việt Nam nêu cao quyền độc lập. + Phần thứ nhất đã làm nền cho phần thứ hai của bản Tuyên ngôn. Nếu trong phần thứ nhất Bác khẳng định quyền thiêng liêng của mỗi con người, của mỗi dân tộc là quyền được sống, được tự do, được độc lập và mưu cầu hạnh phúc thì trong phần thứ hai của bản Tuyên ngôn, Bác đã vạch rõ tội ác của thực dân Pháp đã gây ra cho đất nước ta, nhân dân ta. Hành động của chúng thật dã man, vô nhân đạo, đi ngược lại tinh thần của bản Tuyên ngôn Nhân quyền và Dân quyền của cách mạng Pháp, vạch rõ bản chất gian xảo của bọn thực dân Pháp. Trong phần này Bác lại nêu rõ tinh thần nhân đạo, yêu độc lập tự do và tinh thần quyết tâm giành và bảo vệ độc lập của dân tộc ta. Đến phần thứ ba (phần cuối) Bác lại nói về kết quả của tinh thần yêu nước, yêu độc lập tự do của dân tộc ta và tuyên bố trịnh trọng với thế giới rằng “Nước Việt Nam có quyền hưởng tự do độc lập và thực sự đã trở thành một nước tự do độc lập”. - Như vậy, ta thấy bản Tuyên ngôn Độc lập của Hồ Chí Minh có một kết cấu, bố cục khá chặt chẽ. Hơn nữa, lời lẽ của bản Tuyên ngôn hùng hồn, nhịp điệu câu văn khá dồn dập, sắc cạnh. Có những câu văn thật ngắn gọn nhưng lại diễn đạt một ý nghĩa vô cùng phong phú như câu “Pháp chạy, Nhật hàng, vua Bảo Đại thoái vị”. Câu văn chỉ có chín từ thôi nhưng lại diễn đạt được bao biến động của thời điểm lịch sử lúc bấy giờ. - Trong bản Tuyên ngôn Độc lập này Bác đã sử dụng rất thành công các biện pháp tu từ: điệp từ, điệp ngữ, phép liệt kê để nhấn mạnh, vạch rõ tội ác của kẻ thù đã gieo rắc cho nhân dân ta, đất nước ta trên nhiều lĩnh vực từ chính trị đến văn hóa, kinh tế... - Trong bản Tuyên ngôn Độc lập, Bác còn dùng phép tăng cấp: “...tuyên bố thoát li hẳn quan hệ với thực dân Pháp, xóa bỏ hết những hiệp ước mà Pháp đã kí về nước Việt Nam, xóa bỏ tất cả mọi đặc quyền của Pháp trên đất nước Việt Nam”. Với phép tăng cấp này, Bác đã thể hiện cao độ tinh thần độc lập tự chủ của cả dân tộc. - Qua những điều trình bày trên, ta thấy rõ Tuyên ngôn độc lập của Hồ Chí Minh có một giá trị văn chương lớn.	
	Bàn luận	Người viết sau khi phân tích làm sáng tỏ các ý kiến, cần có phần đánh giá, bàn luận về các ý kiến – phần không thể thiếu trong các bước làm một bài văn bàn luận ý kiến. - Cả hai ý kiến đều đúng, tuy có nội dung khác nhau tưởng như đối lập, mâu thuẫn nhưng thực chất là bổ sung cho nhau cùng khẳng định giá trị to lớn của bản tuyên ngôn. Đó là sự kết hợp hài hòa giữa lịch sử chính trị và văn chương nghệ thuật. - Tuyên ngôn Độc lập là một văn kiện lịch sử vô giá, là áng văn	0.5

		chính luận mẫu mực; là văn bản pháp lý, văn hoá của muôn đời; là hội tụ vẻ đẹp tư tưởng và tình cảm của Hồ Chí Minh cũng như của toàn dân tộc Việt Nam - Bản Tuyên ngôn xứng đáng là “áng thiên cổ hùng văn”.	

Bài làm mẫu:

Nhắc đến chủ tịch Hồ Chí Minh, ta liên tưởng ngay tới một chân dung giản dị mà vĩ đại, một lãnh tụ kiệt xuất mà gần gũi. Nhưng Người còn được nhắc đến với tư cách một nhà văn, một nhà thơ. Như Hồ Chí Minh từng nói: *“Tôi hiến cả đời tôi cho dân tộc tôi”*, cuộc đời bảy mươi chín xuân của Người từ khi là anh thanh niên Nguyễn Tất Thành bước đi trên bến Nhà Rồng (05/06/1911) cho đến khi xuôi tay nhắm mắt (02/09/1969), không lúc nào trái tim vĩ đại ấy dừng nghĩ cho đất nước, dân tộc. Về sự nghiệp sáng tác, Người để lại cho kho tàng văn học dân tộc nhiều tác phẩm giá trị, phong phú về thể loại. Trong đó, đặc sắc phải kể đến là những áng văn chính luận. Phong cách sáng tác trong văn chính luận: Ngắn gọn, súc tích, lập luận chặt chẽ lí lẽ đanh thép. Là một văn kiện lịch sử quan trọng, *Tuyên ngôn độc lập* đã tổng kết một thời kỳ đau thương nhưng vô cùng anh dũng trong cuộc đấu tranh giành độc lập và khẳng định mạnh mẽ quyền độc lập, tự do của nước Việt Nam mới.

Cuộc cách mạng tháng Tám năm 1945 thành công, đất nước bước vào kỷ nguyên của độc lập, tự do nhưng vẫn phải đứng trước những thách thức của cảnh “ngàn cân treo sợi tóc” khi bọn đế quốc và thực dân lợi dụng danh nghĩa quân Đồng minh âm mưu cướp nước ta một lần nữa. Chính trong thời điểm ấy, ngày 2 tháng 9 năm 1945 trên Quảng Trường Ba Đình lịch sử, Chủ tịch Hồ Chí Minh đọc bản tuyên ngôn độc lập khai sinh ra nước Việt Nam dân chủ Cộng hòa. Đây là bản tuyên ngôn viết cho nhân dân Việt Nam, nhân dân thế giới và công luận Quốc tế. Nhận xét về Tuyên ngôn độc lập của Hồ Chí Minh, có ý kiến cho rằng *“Tuyên ngôn độc lập là một văn kiện lịch sử vô giá”*. Ý kiến khác lại khẳng định *“Tuyên ngôn Độc lập là một áng văn chính luận mẫu mực”*.

Hai ý kiến đưa ra những cái nhìn và cách đánh giá khác nhau về *Tuyên ngôn Độc lập* của Hồ Chí Minh, ý kiến thứ nhất làm nổi bật giá trị lịch sử, giá trị pháp lý mà Tuyên ngôn đã làm được. *Tuyên ngôn Độc lập* là bản “Thiên cổ hùng văn”, kết tinh truyền thống lịch sử kiên cường, bất khuất của dân tộc ta, góp phần làm phong phú về quyền tự quyết của các dân tộc trên thế giới – quyền độc lập, tự do. *Tuyên ngôn Độc lập* đã kết thúc với một quyết tâm sắt đá: “Nước Việt Nam có quyền hưởng tự do và độc lập, và sự thật đã thành một nước tự do, độc lập. Toàn thể dân tộc Việt Nam quyết đem tất cả tinh thần và lực lượng, tính mạng và của cải để giữ vững quyền tự do, độc lập ấy”.

Bản Tuyên ngôn chính thức chỉ ra một chính quyền cách mạng mới của nhân dân Việt Nam được xây dựng và trưởng thành theo đúng ý nguyện của mọi tầng lớp nhân dân và cả dân tộc Việt Nam. *Tuyên ngôn Độc lập* khẳng định ý chí sắt đá không gì lay chuyển nổi và đồng thời là triết lý nhân sinh vĩnh hằng của dân tộc Việt Nam được Chủ tịch Hồ Chí Minh phát hiện “Không có gì quý hơn độc lập, tự do”.

Tuyên ngôn Độc lập là sản phẩm của sự kết hợp các giá trị của truyền thống anh hùng, bất khuất và ý chí độc lập dân tộc của Việt Nam với sứ mệnh cao cả của giai cấp vô sản được đề cập trong Tuyên ngôn Đảng Cộng sản. Nó thể hiện rõ nét cách mạng Việt Nam là một bộ phận hữu cơ của cách mạng thế giới

và giai cấp vô sản Việt Nam là một bộ phận không thể tách rời của giai cấp vô sản thế giới, có sứ mệnh lịch sử cao cả và vĩ đại là giải phóng dân tộc và nhân loại.

So với bản Tuyên ngôn độc lập lần thứ nhất (*Nam quốc sơn hà* - Lí Thường Kiệt) và bản Tuyên ngôn Độc lập lần thứ hai (*Bình Ngô đại cáo* - Nguyễn Trãi) thì bản *Tuyên ngôn Độc lập* của Hồ Chí Minh đã vươn lên một tầm cao mới, vượt hơn ở tầm vóc hướng ra thế giới trên tinh thần dân chủ, tự do có kết hợp với truyền thống yêu nước và tư tưởng nhân đạo của dân tộc.

Ý kiến thứ hai, nhấn mạnh hơn vào giá trị nghệ thuật của tác phẩm, vào văn phong, cách thức lập luận, vào bản lĩnh, tư duy của một bậc thầy chính luận khi đặt bút. Toàn văn bản *Tuyên ngôn Độc lập* không quá dài mà rất súc tích, cô đọng, hàm ý sâu xa. Hồ Chí Minh dùng những lí lẽ đanh thép, những lập luận chặt chẽ, những bằng chứng không thể chối cãi được để viết nên áng văn chính luận mẫu mực. Không chỉ vậy, văn kiện này còn là tấm lòng yêu nước nồng nàn, niềm tự hào dân tộc mãnh liệt, sự khao khát độc lập tự do và ý chí quyết tâm bảo vệ tự do, độc lập của nhân dân Việt Nam ở Người.

Bản Tuyên ngôn chia làm ba phần rõ rệt, mỗi phần một ý, liên hệ chặt chẽ với nhau. Trong phần một, Hồ Chí Minh đã nêu lên những chân lí về nhân quyền và dân quyền để làm cơ sở pháp lí cho bản Tuyên ngôn. Việc dẫn hai bản tuyên ngôn này, Bác đã đặt bản *Tuyên ngôn Độc lập* của ta ngang hàng với các bản Tuyên ngôn của các nước lớn như Pháp và Mỹ. Từ đó khẳng định quyền thiêng liêng của mỗi con người. Không những thế, Bác đã nâng lên thành quyền thiêng liêng của mỗi dân tộc: “suy rộng ra, câu ấy có nghĩa là: tất cả các dân tộc trên thế giới đều sinh ra bình đẳng, dân tộc nào cũng có quyền sống, quyền sung sướng và quyền tự do”. Bằng phép so sánh tương đồng, hai bản Tuyên ngôn của Pháp và Mỹ đã là cơ sở pháp lý vô cùng chắc chắn để dân tộc Việt Nam nêu cao quyền độc lập.

Phần thứ nhất đã làm nền cho phần thứ hai của bản Tuyên ngôn. Nếu trong phần thứ nhất Bác khẳng định quyền thiêng liêng của mỗi con người, của mỗi dân tộc là quyền được sống, được tự do, được độc lập và mưu cầu hạnh phúc thì trong phần thứ hai của bản Tuyên ngôn, Bác đã vạch rõ tội ác của thực dân Pháp đã gây ra cho đất nước ta, nhân dân ta. Hành động của chúng thật dã man, vô nhân đạo, đi ngược lại tinh thần của bản Tuyên ngôn Nhân quyền và Dân quyền của cách mạng Pháp, vạch rõ bản chất gian xảo của bọn thực dân Pháp. Trong phần này Bác lại nêu rõ tinh thần nhân đạo, yêu độc lập tự do và tinh thần quyết tâm giành và bảo vệ độc lập của dân tộc ta. Đến phần thứ ba (phần cuối) Bác lại nói về kết quả của tinh thần yêu nước, yêu độc lập tự do của dân tộc ta và tuyên bố trịnh trọng với thế giới rằng “Nước Việt Nam có quyền hưởng tự do độc lập và thực sự đã trở thành một nước tự do độc lập”.

Như vậy, ta thấy bản *Tuyên ngôn Độc lập* của Hồ Chí Minh có một kết cấu, bố cục khá chặt chẽ. Hơn nữa, lời lẽ của bản Tuyên ngôn hùng hồn, nhịp điệu câu văn khá dồn dập, sắc cạnh. Có những câu văn thật ngắn gọn nhưng lại diễn đạt một ý nghĩa vô cùng phong phú như câu “Pháp chạy, Nhật hàng, vua Bảo Đại thoái vị”. Câu văn chỉ có chín từ thôi nhưng lại diễn đạt được bao biến động của thời điểm lịch sử lúc bấy giờ.

Trong bản *Tuyên ngôn Độc lập* này Bác đã sử dụng rất thành công các biện pháp tu từ: điệp từ, điệp ngữ, phép liệt kê để nhấn mạnh, vạch rõ tội ác của kẻ thù đã gieo rắc cho nhân dân ta, đất nước ta trên

---

nhiều lĩnh vực từ chính trị đến văn hóa, kinh tế... Trong bản *Tuyên ngôn Độc lập*, Bác còn dùng phép tăng cấp: “...tuyên bố thoát li hẳn quan hệ với thực dân Pháp, xóa bỏ hết những hiệp ước mà Pháp đã kí về nước Việt Nam, xóa bỏ tất cả mọi đặc quyền của Pháp trên đất nước Việt Nam”. Với phép tăng cấp này, Bác đã thể hiện cao độ tinh thần độc lập tự chủ của cả dân tộc. Qua những điều trình bày trên, ta thấy rõ Tuyên ngôn độc lập của Hồ Chí Minh có một giá trị văn chương lớn.

Tóm lại, có thể thấy, cả hai ý kiến đều đúng, tuy có nội dung khác nhau tương như đối lập, mâu thuẫn nhưng thực chất là bổ sung cho nhau cùng khẳng định giá trị to lớn của bản tuyên ngôn. Đó là sự kết hợp hài hòa giữa lịch sử chính trị và văn chương nghệ thuật. *Tuyên ngôn Độc lập* là một văn kiện lịch sử vô giá, là áng văn chính luận mẫu mực; là văn bản pháp lý, văn hoá của muôn đời; là hội tụ vẻ đẹp tư tưởng và tình cảm của Hồ Chí Minh cũng như của toàn dân tộc Việt Nam – Bản Tuyên ngôn xứng đáng là “áng thiên cổ hùng văn”.

*“Xã tắc từ đây vững bền
Giang sơn từ đây đổi mới.”*

Tuyên ngôn Độc lập đã mở ra một thời đại mới, vẻ vang, cũng đồng thời kết tinh trong đó giá trị lịch sử, giá trị thời đại và chắc chắn sẽ trường tồn bất diệt!

I. ĐỌC HIỂU (3 điểm)

Mũi Cà Mau: mầm đất tươi non
 Máy trăm đời lần luôn ra biển;
 Phù sa vạn dặm tới đây luôn,
 Đứng lại; và chân người bước đến.
 Tổ quốc tôi như một con tàu,
 Mũi thuyền ta đó – mũi Cà Mau.
 Những dòng sông rộng hơn ngàn thước.
 Trùng điệp một màu xanh lá đước.
 Đước thân cao vút, rễ ngang mình
 Trổ xuống nghìn tay, ôm đất nước!
 Tổ quốc tôi như một con tàu,
 Mũi thuyền ta đó – mũi Cà Mau.

(Mũi Cà Mau – Xuân Diệu, 10 - 1960)

Câu 1. Xác định những phương thức biểu đạt được sử dụng trong văn bản?

Câu 2. Xác định biện pháp nghệ thuật và nêu tác dụng trong đoạn thơ:

Tổ quốc tôi như một con tàu,
 Mũi thuyền ta đó – mũi Cà Mau.
 Những dòng sông rộng hơn ngàn thước.
 Trùng điệp một màu xanh lá đước.
 Đước thân cao vút, rễ ngang mình
 Trổ xuống nghìn tay, ôm đất nước!

Câu 3. Anh/chị hiểu như thế nào về ý thơ: *Tổ quốc tôi như một con tàu.*

Câu 4. Anh/ chị rút ra được thông điệp, bài học gì sau khi đọc hiểu văn bản.

II. LÀM VĂN (7 điểm)

Câu 1. Viết đoạn văn 200 trình bày về vai trò và ý thức của giới trẻ trước vận mệnh của Đất nước.

Câu 2. Cảm nhận của anh/chị về hai đoạn văn sau:

“Ngày tết, Mị cũng uống rượu. Mị lén lấy hũ rượu cứ uống ừng ực từng bát. Rồi say, Mị lịm mặt ngồi đấy nhìn mọi người nhảy đồng, ngồi hát, nhưng lòng Mị thì đang sống về ngày trước. Tại Mị văng vẳng tiếng saos gọi bạn đầu làng..” (Vợ chồng A Phủ - Tô Hoài)

“Phải uống thêm chai nữa. Và hần uống. Nhưng tức quá, càng uống lại càng tỉnh ra. Tỉnh ra chao ôi buồn! Hơi rượu không sặc sụa, hần cứ thoang thoang thấy hơi cháo hành. Hần ôm mặt khóc rung rức...”
(Chí Phèo - Nam Cao)

LỜI GIẢI CHI TIẾT

I. ĐỌC HIỂU

Câu 1.

Các phương thức biểu đạt được sử dụng trong văn bản là: biểu cảm, tự sự và miêu tả.

Câu 2.

– Biện pháp tu từ trong các câu thơ đó là:

+ So sánh: *Tổ quốc - một con tàu*

+ Ẩn dụ: ẩn dụ hình thức: *mũi thuyền, mũi Cà Mau*; ẩn dụ hình thức: *trở xuống nghìn tay ôm đất nước*

+ Nhân hóa: *ôm đất nước*

– Tác dụng:

+ Giúp câu thơ trở nên hình ảnh, mang tính biểu tượng.

+ So sánh đất nước với con tàu vừa nhấn mạnh đất nước Việt Nam là một khối thống nhất, vừa thể hiện sự tiến lên của Tổ quốc, sự vươn mình ra biển lớn.

+ Cà Mau với hình dáng đặc trưng, được ẩn dụ với mũi thuyền, là điểm đầu tiên phong trong công cuộc vươn lên của đất nước, kết hợp với hình ảnh cây đước như những con người nơi đây, gắn bó máu thịt với quê hương, với mảnh đất đã nuôi dưỡng họ, thể hiện niềm mến yêu, ca ngợi quê hương và con người Việt Nam.

Câu 3.

Ý thơ: “*Tổ quốc tôi như một con tàu*” là một hình ảnh thơ giàu ý nghĩa biểu tượng.

+ Biện pháp so sánh Tổ quốc với một con tàu thể hiện sự thống nhất, hoàn chỉnh và trọn vẹn của đất nước và các dân tộc. Bởi bản thân từ “*Tổ quốc*” bao chứa cả ý nghĩa của đất đai Việt Nam và con người Việt Nam.

+ Hình ảnh con tàu vừa mới mẻ vừa giàu ý nghĩa. Con tàu với mũi Cà Mau ẩn dụ cho quá trình tiến về phía trước, vươn mình ra biển lớn của dân tộc Việt Nam.

+ Đây là một sáng tạo nghệ thuật độc đáo của Xuân Diệu, thể hiện sự tinh tế cũng như niềm tự hào dân tộc.

Câu 4.

Thí sinh chủ động đưa ra ý kiến của bản thân, đảm bảo được yêu cầu về nội dung và hình thức như sau:

- Nội dung: trình bày được bài học/thông điệp cá nhân rút ra từ văn bản và bàn luận ngắn gọn về thông điệp đó.

Bài học/Thông điệp: niềm tự hào dân tộc; sự sáng tạo độc đáo trong thơ; dân tộc Việt Nam là một khối thống nhất, không thể tách rời; tình yêu quê hương đất nước; trách nhiệm của mỗi người với đất nước;...

- Hình thức: đoạn văn ngắn, khoảng 8-10 dòng, diễn đạt mạch lạc.

II. LÀM VĂN

Câu 1.

• Yêu cầu chung:

- Nội dung:

- + Xác định đúng vấn đề nghị luận;
- + Thể hiện được quan điểm cá nhân, đảm bảo được tính nhân văn trong bài viết;
- + Triển khai vấn đề thành các luận điểm, luận cứ phù hợp, trình tự hợp lí, lập luận chặt chẽ; sử dụng phù hợp các thao tác lập luận; biết kết hợp giữa nêu lí lẽ và đưa dẫn chứng.

– Hình thức:

- + Đảm bảo cấu trúc đoạn văn nghị luận;
- + Đoạn văn mạch lạc, diễn đạt trôi chảy, bảo đảm tính liên kết;
- + Lời văn có cá tính và cảm xúc;
- + Không mắc lỗi chính tả, từ ngữ, ngữ pháp.

• Yêu cầu cụ thể:

Hệ thống ý	Dẫn dắt	– Nêu từ khóa: Vai trò và ý thức của giới trẻ trước vận mệnh Đất nước.
	Giải thích	– Vận mệnh Đất nước là tương lai, là con đường mà Đất nước sẽ đi và sẽ tới, với mong ngóng về sự trường tồn và phát triển.
	Phân tích	– Người trẻ có vai trò như thế nào với vận mệnh Đất nước? + Người trẻ tuổi là chủ nhân tương lai của Đất nước. Họ có vai trò thiết yếu đối với Vận mệnh của Đất nước. + Giới trẻ sẽ nắm giữ và quyết định sức mạnh kinh tế của Đất nước trong tương lai không xa. + Giới trẻ là nhân tố trọng tâm trong vai trò nâng cao vị thế của Việt Nam trên bản đồ trí tuệ thế giới. + Giới trẻ chi phối nền chính trị khi họ trở thành chủ nhân mới của Đất nước. + Giới trẻ hiện nay cũng là thế hệ sẽ tiếp nối và lưu giữ truyền thống, văn hóa ngàn đời. – Vậy người trẻ hiện nay đang có ý thức như thế nào? + Họ hiểu được vai trò và trách nhiệm của thế hệ mình đối với vận mệnh Đất nước. + Họ biết trân trọng những giá trị truyền thống nhưng cũng rất cầu thị và tiếp nhận giá trị văn minh ngoại lai. (dẫn chứng)
	Phản biện	– Có nhiều bạn trẻ thờ ơ với bản thân và chưa thể hiện sự trân trọng giá trị văn hóa đất nước. + Nhiều bạn trẻ sống trong cuộc sống đầy đủ, nên ỷ lại và hưởng thụ, chưa tích cực trau dồi để sẵn sàng đón nhận vai trò của mình với Đất nước.k

		+ Nhiều bạn trẻ lại có xu thế xính ngoại cực đoan, phủ nhận giá trị truyền thống và dân tộc. (dẫn chứng)
	Liên hệ	– Bài học/Liên hệ + Từ khóa Chủ động, tích cực tu dưỡng bản thân, để thích ứng với môi trường hiện đại, nâng cao giá trị cá nhân, sẵn sàng đưa vai đỡ lên trách nhiệm với vận mệnh Đất nước.

Câu 2.

• **Yêu cầu chung:**

- Thí sinh biết kết hợp kiến thức và kỹ năng về dạng bài nghị luận văn học để tạo lập văn bản. Bài viết phải có bố cục rõ ràng, đầy đủ; văn viết có cảm xúc, thể hiện khả năng phân tích, cảm thụ.

- Diễn đạt trôi chảy, đảm bảo tính liên kết; không mắc lỗi chính tả, từ ngữ, ngữ pháp.

• **Yêu cầu cụ thể**

ĐỌC HIỂU YÊU CẦU			
– <i>Đối tượng chính, trọng tâm kiến thức: Vợ chồng A Phủ, Chí Phèo</i> – <i>Dạng bài: So sánh, cảm nhận.</i> – <i>Yêu cầu: Đây là dạng bài khó, xuất hiện trong dạng đề tham khảo của thí sinh năm 2000. Dạng đề này đòi hỏi sự tổng hợp kiến thức, có kỹ năng phân tích, bình giảng, so sánh, lý giải. Dạng đề này đã ít xuất hiện trong những năm gần đây, tuy nhiên, dù đề không yêu cầu, nhưng nếu người viết biết so sánh, mở rộng vấn đề thì bài viết sẽ đạt được chất lượng, độ sâu và độ rộng kiến thức cao hơn, từ đó điểm số cũng nâng cao hơn.</i>			
TIẾN TRÌNH BÀI LÀM			
KIẾN THỨC	HỆ THỐNG Ý	NỘI DUNG CẦN ĐẠT	ĐIỂM
CHUNG	Khái quát vài nét về tác giả - tác phẩm	- Tô Hoài là nhà văn lớn, trong quá trình cầm bút, không ít những tác phẩm đã mang lại cho nhà văn những thành tựu lớn. Tô Hoài là nhà văn có sức viết khỏe, đồng thời, ông cũng là nhà văn giỏi về phân tích diễn biến tâm lý nhân vật, về miêu tả thiên nhiên, các phong tục tập quán. <i>Vợ chồng A Phủ</i> là truyện ngắn thành công nhất trong ba truyện ngắn viết về đề tài Tây Bắc của ông. Tác phẩm có một giá trị hiện thực và nhân đạo đáng kể. <i>Vợ chồng A Phủ</i> in trong tập <i>Truyện Tây Bắc</i> (1954). Tác phẩm ra đời là kết quả của chuyến đi thực tế của nhà văn cùng với bộ đội giải phóng Tây Bắc. - Nam Cao là một trong những nhà văn tiêu biểu nhất của trào lưu hiện thực phê phán thời kỳ 1940-1945, là một trong những cây bút tiêu biểu của văn xuôi Việt Nam thời kỳ kháng chiến chống Pháp 1945-1954. Sáng tác của Nam Cao trước cách mạng tập trung vào hai	0.5

		đề tài lớn: Người tiểu tư sản nghèo và người nông dân. Về truyện ngắn <i>Chí Phèo</i>, đó không những là tác phẩm xuất sắc nhất trong văn nghiệp của nhà văn Nam Cao, nó còn xứng đáng là một kiệt tác của văn học giai đoạn đương thời.	
TRỌNG TÂM	Nêu vị trí đoạn trích	- <i>Vợ chồng A Phủ</i>: Sau khi về làm dâu, Mị trở nên chai sạn, nhưng cô đã thức tỉnh trong đêm tình mùa xuân, một trong những nhân tố quan trọng góp phần làm nên sự thức tỉnh đó là men rượu ngày xuân. - <i>Chí Phèo</i>: Sau khi ra tù và trước khi gặp Thị Nở, Chí lúc nào cũng trong tình trạng say khướt. Thế nhưng từ khi gặp Thị và có tình yêu vồn vẹn trong 5 ngày, Chí Phèo đã giữ cho mình luôn tỉnh táo. Rồi sau 5 ngày, hắn bị Thị cự tuyệt. Chí Phèo trở về với rượu, men rượu là thứ để Chí Phèo giải khuây trong lòng. Trong lúc uống rượu hắn đau khổ khi nhận ra bi kịch của bản thân.	0.25
	Đối sánh	Các em lưu ý: như những đề trước, với đề so sánh, liên hệ, tác giả thường lựa chọn cách viết phân tích lần lượt từng đối tượng, sau đó chỉ ra điểm tương đồng, khác biệt rồi lý giải. Với đề này, tác giả đi theo hướng khác: đồng thời tiến hành song song cả phân tích và so sánh, cách làm này khó hơn, nhưng thường được đánh giá cao hơn. - Điểm chung: - Đây đều là hai đoạn văn giàu bút lực, minh chứng cho tài năng khắc họa, đi sâu, chạm khắc nỗi tâm lý, trạng thái nhân vật tài tình của nhà văn. - Hai nhân vật chính đều tìm đến rượu như một chất xúc tác của tâm hồn. - Mị và Chí đều là những bi kịch lớn, những bi kịch mang tính chất điển hình trong xã hội. - Cuối cùng, trong cả hai đoạn trích, nhà văn đã chủ động đưa vào những chi tiết nghệ thuật hết sức độc đáo, giàu tính biểu tượng và ý nghĩa. Với Chí Phèo, đó là hơi cháo hành. Với Vợ chồng A Phủ đó là tiếng sáo gọi bạn. - Điểm khác biệt: - Cách tìm đến rượu của hai nhân vật. + Với Chí Phèo: Thằng Chí Phèo tìm đến rượu trong một sự phẫn nộ, một sự căm giận. + Với Mị: Mị tìm đến rượu để nhớ về, như một thói quen khi mùa xuân đến.	3.0

		- Ý nghĩa của những chi tiết nghệ thuật xuất hiện. + Với Chí Phèo: Hơi cháo hành là dư âm của bát cháo hành. Là tình yêu, là hơi ấm tình người mà cả đời hắn, mới một lần được cho. + Với Mị: Tiếng sáo trong đêm tình mùa xuân ngà ngà say ấy giống như là một âm thanh đánh thức tâm hồn vốn đã ngủ vùi từ lâu của Mị. Nó làm Mị nhớ về quá khứ tươi đẹp một thời, ngày ấy Mị xinh đẹp, trẻ trung, tràn đầy sức sống. - Ý thức hai nhân vật + Với Chí Phèo: Ý thức được bị kịch một cách sâu sắc, ý thức được sự cô độc và bị chối từ. + Với Mị: Mị ý thức được nỗi khổ của mình, Mị nhận ra mình không còn vô tri, Mị nhận ra được trong mình có niềm khao khát, có một sức sống tiềm tàng vẫn chảy lặng lẽ trong huyết quản, đó cũng là điểm khởi đầu cho quá trình đấu tranh của nhân vật.	
	Lý giải	- Góc nhìn và cách xây dựng nhân vật của nhà văn: + Cùng miêu tả những bi kịch điển hình, nhưng với Nam Cao, ông hướng tới những người nông dân bị bần cùng hóa, dẫn đến lưu manh hóa, tha hóa đến mức không thể còn trở lại làm người. + Với <i>Vợ chồng A Phủ</i>: Tô Hoài xây dựng nhân vật ngược lại, đó là quá trình đi lên của nhân vật. Xuất phát điểm là đau thương, là bi kịch, nhưng từ bi kịch mà nhận thức và đấu tranh, từ tăm tối mà rũ bùn đứng dậy sáng lòa. - Sự chi phối của giai đoạn lịch sử: + Với Nam Cao và những nhà văn cùng thời, giai đoạn 1930 - 1945: Những nhân vật chứa đầy bi kịch được gọi chung là: Không lối thoát. Điều đó cũng đơn giản khi lý giải vì sao nhà văn lại dùng góc nhìn và xây dựng nhân vật Chí Phèo như vậy. + Với Tô Hoài, ông viết <i>Truyện Tây Bắc</i> khi ông theo bộ đội vào giải phóng Tây Bắc, nghĩa là ông đã nhìn thấy phần tươi sáng của hiện tại, mà ngược dòng trở về quá khứ đau thương của họ để tạc dựng lại cả một quá trình.	0.75

Bài làm mẫu

Tô Hoài và Nam Cao đều là hai cái tên lớn trong làng văn. Tô Hoài được khen ngợi là “đặc sản của văn Việt” còn Nam Cao thì gắn với danh xưng cây bút hàng đầu của nền văn học hiện thực. Cả hai đã đóng góp nhiều những sắc màu cho bức tranh văn học nước nhà thêm đặc sắc, sinh động. Trong đó, Mị của Tô Hoài, Chí Phèo của Nam Cao đều là những cái tên có sức nặng, mang nhiều ám ảnh. Độc giả sao quên

được hình ảnh cô Mị uống rượu trong đêm mùa xuân: “Ngày Tết, Mị cũng uống rượu. Mị lên lấy hũ rượu, cứ uống ực từng bát. Rồi say, Mị lịm mặt ngồi đấy nhìn mọi người nhảy đồng, người hát, nhưng lòng Mị thì đang sống về ngày trước. Tại Mị văng vẳng tiếng sáo gọi bạn đầu làng.” và hình ảnh một anh Chí lương thiện quần quanh tìm Thị Nở khi nhân ngãi đã xa khuất tầm với: “Phải uống thêm chai nữa. Và hẩn uống. Nhưng tức quá, càng uống lại càng tỉnh ra. Tỉnh ra, chao ôi, buồn! Hơi rượu không sặc sụa, hẩn cứ thoang thoảng thấy hơi cháo hành. Hẩn ôm mặt khóc rưng rức.”.

Tô Hoài là nhà văn có sức viết khỏe, đề đòi nhiều tác phẩm mà có lẽ đến nay, hiếm có nhà văn nào đạt được cả về số lượng sáng tác lẫn thành tựu sáng tác như vậy. Đồng thời, ông cũng là nhà văn giỏi về phân tích diễn biến tâm lý nhân vật, về miêu tả thiên nhiên, các phong tục tập quán. *Vợ chồng A Phủ* là truyện ngắn thành công nhất trong ba truyện ngắn viết về đề tài Tây Bắc của ông. Tác phẩm có một giá trị hiện thực và nhân đạo đáng kể. *Vợ chồng A Phủ* in trong tập *Truyện Tây Bắc* (1954). Tác phẩm ra đời là kết quả của chuyến đi thực tế của nhà văn cùng với bộ đội giải phóng Tây Bắc.

Nam Cao là một trong những nhà văn tiêu biểu nhất của trào lưu hiện thực phê phán thời kỳ 1940-1945, là một trong những cây bút tiêu biểu của văn xuôi Việt Nam thời kỳ kháng chiến chống Pháp 1945-1954. Sáng tác của Nam Cao trước cách mạng tập trung vào hai đề tài lớn: người tiểu tư sản nghèo và người nông dân, khai thác trực tiếp từ cuộc sống bản thân tác giả và bà con nông dân làng quê... Miêu tả chân thực cuộc sống nghèo khổ, tủi nhục của người tiểu tư sản, Nam Cao đặc biệt đi sâu vào những đau đớn trong tâm hồn của họ và đặt ra những vấn đề có ý nghĩa xã hội sâu sắc. Về truyện ngắn *Chí Phèo*, nguyên có tên là *Cái lò gạch cũ*; khi in thành sách lần đầu năm 1941, Nhà Xuất bản Đời mới - Hà Nội tự ý đổi tên là *Đôi lứa xứng đôi*. *Chí Phèo* không những là tác phẩm xuất sắc nhất trong văn nghiệp của nhà văn Nam Cao, nó còn xứng đáng là một kiệt tác của văn học giai đoạn đương thời. Một tác phẩm lớn về nhiều mặt dù chỉ chứa đựng trong dung lượng của một truyện ngắn.

Trên đại lộ văn chương thênh thang, mỗi nhà văn đều kiếm tìm một lối đi riêng, nhưng vẫn có những ngã giao, lối rẽ mà tình cờ gặp gỡ. Trường hợp của Mị và Chí Phèo cũng là một sự gặp gỡ như vậy. Cả hai kẻ đều tìm đến rượu để say, để quên.

Với *Vợ chồng A Phủ*, đó là bức tranh cuộc đời của cô gái tên Mị - người con gái H'Mông đẹp người, đẹp nết và căng tràn sức sống. Nhưng số phận cô gái ấy trở nên tăm tối khi bị bắt trở thành con dâu gạt nợ nhà Pá Tra. Trong một đêm tình xuân khi mà muôn vật đang ở thì tươi đẹp, rộn ràng khắp nơi, Mị uống rượu và thả hồn theo giai điệu của tiếng sáo Mèo. Mị nhớ lại thời kỳ xuân xanh của mình, mùa xuân đến được đi chơi, được đắm chìm trong giai điệu của tiếng sáo Mèo, được đi theo tiếng gọi của trái tim và tình yêu mãnh liệt. Đoạn trích là một trong những phân đoạn hay nhất thể hiện bút lực đi sâu miêu tả, khắc họa tâm lý của nhà văn Tô Hoài.

Còn trong *Chí Phèo*, đó là cuộc đời của một anh nông dân lương thiện bị tha hoá, biến chất. Sau khi ra tù và trước khi gặp Thị Nở, Chí lúc nào cũng trong tình trạng say khướt. Thế nhưng từ khi gặp Thị và có tình yêu vồn vện trong 5 ngày, Chí Phèo đã giữ cho mình luôn tỉnh táo. Rồi sau 5 ngày, hẩn bị Thị cự tuyệt. Chí Phèo trở về với rượu, men rượu là thứ để Chí Phèo giải khuây trong lòng. Trong lúc uống rượu

hắn đau khổ khi nhận ra bi kịch của bản thân. Đoạn trích đã lột tả được trạng thái đau khổ của một kẻ bị cự tuyệt tình yêu, cự tuyệt quyền làm người.

Cả hai đoạn văn miêu tả nhân vật uống đều rất giàu bút lực, minh chứng cho tài năng khắc họa, đi sâu, chạm khắc nỗi tâm lý, trạng thái nhân vật tài tình của nhà văn. Có thể gọi hai đoạn này là tiêu biểu nhà văn tạo nên khoảng lặng đầy ý nghĩa để khơi sâu dòng suy nghĩ, phần bên trong của nhân vật. Hai nhân vật chính đều tìm đến rượu như một chất xúc tác của tâm hồn. Men rượu khiến người ta mù mị, chìm vào miền man, giúp xóa nhòa thực tại, gạt đi nỗi đau đang dày vò. Thế nhưng, trong lúc này, rượu như bất lực trước một tâm hồn bị thương tổn, đang quá tỉnh táo. Mị và Chí đều là những bi kịch lớn, những bi kịch mang tính chất điển hình trong xã hội. Mà đã là bi kịch, ắt hẳn tâm hồn phải hứng chịu những đau đớn, tổn thương. Cả hai nhân vật đang trải qua những tổn thương nhất, đớn đau nhất do hoàn cảnh tác động, gây ra. Cuối cùng, trong cả hai đoạn trích, nhà văn đã chủ động đưa vào những chi tiết nghệ thuật hết sức độc đáo, giàu tính biểu tượng và ý nghĩa. Với *Chí Phèo*, đó là hơi cháo hành. Với *Vợ chồng A Phủ* đó là tiếng sáo gọi bạn.

Tuy nhiên, mỗi nhân vật cũng mang những sự khác biệt, làm nên thế giới riêng, làm nên ấn tượng riêng khó trộn lẫn trong thế giới văn học bề bộn và đầy màu sắc. Trước tiên là trong cách tìm đến rượu. Thằng Chí Phèo tìm đến rượu trong một sự phẫn nộ, một sự căm giận muốn điên lên được khi hắn bị chối từ, khi hắn bị cự tuyệt. Và quan trọng hơn là, tìm đến rượu để quên đi. Hắn muốn quên đi nỗi đau hiện tại đang phải trải qua. Với Mị, cô tìm đến rượu để nhớ về, như một thói quen khi mùa xuân đến. Rượu không khiến Mị quên, mà nó giúp khơi lại những ký ức tưởng đã héo khô, đã chết đi về Mị ngày xưa từng được đi chơi, được sống... như một con người.

Trong đoạn trích, ta thấy có những chi tiết nghệ thuật xuất hiện đầy sức gợi. Với Chí Phèo đó là hơi cháo hành - dư âm của bát cháo hành. Là tình yêu, là hơi ấm tình người mà cả đời hắn mới một lần được cho. Bát cháo hành của một người đàn bà dở hơi, nhưng biết đâu, đã làm thức tỉnh con người trong con quỷ dữ, đã gạt tẩy bao ố bẩn, giúp hắn hồi sinh. Ấy vậy mà, giờ đây, hắn không thể thêm một lần nào nữa nếm hương vị cháo ấy. Có nghĩa là, mãi mãi, hắn không được trở lại làm người, mãi mãi không còn được nếm hương vị đã giúp hắn tỉnh, giúp hắn yêu và biết khao khát. Hơi cháo hành thoáng thoáng lúc này hiện lên, chỉ tô đậm thêm đau đớn và bi kịch xót xa cho một kẻ mới chấp chới hi vọng đã bị dập tắt ngay, và giờ cùng đường tuyệt vọng. Với Mị, tiếng sáo trong đêm tình mùa xuân ngà ngà say ấy giống như là một âm thanh đánh thức tâm hồn vốn đã ngủ vùi từ lâu của Mị. Nó làm Mị nhớ về quá khứ tươi đẹp một thời, ngày ấy Mị xinh đẹp, trẻ trung, tràn đầy sức sống, Mị cũng biết thổi sáo và thổi rất hay, đã làm đắm say biết bao trai làng... Tiếng sáo làm Mị thức tỉnh và đã làm sức sống lại dạt dào trong lòng Mị.

Trong ý thức hai nhân vật, ta cũng tìm thấy điểm khác biệt. Với Chí Phèo đó là sự ý thức bị kịch một cách sâu sắc, ý thức được sự cô độc và bị chối từ. Và từ đó ý thức được cuộc sống giờ đây của hắn đã không còn ý nghĩa, đã bị đẩy vào bước đường cùng, không còn lối thoát. Với Mị, đó là sự ý thức được nỗi khổ của mình, Mị nhận ra mình không còn vô tri, Mị nhận ra được trong mình có niềm khao khát, có một

---

sức sống tiềm tàng vẫn chảy lặng lẽ trong huyết quản, đó cũng là điểm khởi đầu cho quá trình đấu tranh của nhân vật.

Sự khác biệt qua những điểm phân tích trên có thể lý giải như sau: cùng miêu tả những bi kịch điển hình, nhưng với Nam Cao, ông hướng tới những người nông dân bị bần cùng hóa, dẫn đến lưu manh hóa, tha hóa đến mức không thể còn trở lại làm người. Có nghĩa là với Chí Phèo, Nam Cao đặt góc nhìn nhân vật bị trượt dài trên những bi kịch, bi kịch nối tiếp bi kịch, để làm bật lên được giá trị tố cáo của tác phẩm. Với *Vợ chồng A Phủ*: Tô Hoài xây dựng nhân vật ngược lại, đó là quá trình đi lên của nhân vật. Xuất phát điểm là đau thương, là bi kịch, nhưng từ bi kịch mà nhận thức và đấu tranh, từ tăm tối mà rũ bùn đứng dậy sáng lòa.

Bên cạnh đó còn là sự chi phối của giai đoạn lịch sử. Với Nam Cao và những nhà văn cùng thời, giai đoạn 1930 - 1945, những nhân vật chứa đầy bi kịch được gọi chung là: không lối thoát. Điều đó cũng đơn giản khi lý giải vì sao nhà văn lại dùng góc nhìn và xây dựng nhân vật Chí Phèo như vậy. Với Tô Hoài, ông viết *Truyện Tây Bắc* khi ông theo bộ đội vào giải phóng Tây Bắc, nghĩa là ông đã nhìn thấy phần tươi sáng của hiện tại, mà ngược dòng trở về quá khứ đau thương của họ để tạc dựng lại cả một quá trình.

Hai nhân vật Mị và Chí Phèo của nhà văn Tô Hoài, Nam Cao là những hình tượng điển hình cho số phận con người lao động vượt lên sự đè nén của cường quyền và thần quyền để khẳng định vẻ đẹp tâm hồn của con người. Mị tưởng chừng như đã trở thành vật vô tri, vô giác trong nhà thống lý, nhưng vẫn tiềm tàng sức sống mãnh liệt trong đêm tình mùa xuân. Chí Phèo dù bị hủy hoại cả về nhân hình lẫn nhân tính nhưng Chí vẫn khao khát hướng đến cuộc sống lương thiện. Dù kết thúc khác nhau, nhưng nhân vật của Nam Cao, của Tô Hoài đều đã neo đậu lại trong trái tim độc giả, dù bao thế hệ.

I. ĐỌC HIỂU (3 điểm)

Đọc văn bản sau và làm theo yêu cầu:

TÂM SỰ CỦA THẦY

Một chữ là thầy, nửa chữ cũng là thầy. Đó là lý lẽ của đạo đức tưởng chừng như hiển nhiên. Vậy mà một lần, có trò đã thực sự bối rối hỏi tôi: Thưa thầy, dạy người một chữ cũng là thầy thì đúng rồi, nhưng nửa chữ thì sao lại là thầy được ạ? Vì nửa chữ thì có nghĩa hoàn toàn ạ! Chợt giật mình vì những điều tưởng chừng là “hiển nhiên” hoá ra lại không hẳn là hiển nhiên. Hoá ra câu nói ấy trong nghĩa đen chỉ đúng với văn tự cổ, chữ tượng hình, ghi ý. Hai (hoặc nhiều) bộ phận ghép lại thành chữ, thành từ. Xé đôi chữ ra vẫn còn chữ, còn nghĩa. Như chữ minh (sáng) nếu cắt thành hai nửa chữ thì sẽ có chữ nhật (Mặt Trời) và nguyệt (Mặt Trăng).

Nhiều trường hợp tương tự như vậy. Một chữ bẻ đôi không biết, thành ngữ này chỉ hiện tượng mù chữ. Cũng một lần có em học sinh ngỡ ngác rất hồn nhiên: Thưa thầy kể cả người thông minh, học cao, thì một chữ bẻ đôi cũng không biết thì đâu có gì lạ. Để nguyên chữ thì mới biết chứ. Hoá ra thế. Chữ nhất (một) trong cổ tự bẻ đôi thành chữ nhị (hai). Còn chữ nhất trong quốc ngữ bẻ đôi sẽ thành chữ gì đây?

Có lần một học sinh bé bảo tôi, thưa thầy cá không ăn muối cả uơ, chưa chắc thế đâu thầy ạ! Cá không ăn muối nhưng cho vào tủ lạnh thì đâu có uơ ạ!

Một lần tôi giảng câu lòng ta vẫn vững như kiềng ba chân. Kiềng ba chân là kiềng vững nhất. Một bé học sinh thắc mắc, thưa thầy em chưa thấy kiềng ba chân ạ. Một học sinh khác, lớn hơn, “thông tin” thêm, thưa thầy kiềng ba chân chỉ vững trên một mặt phẳng tương đối hoặc trên nền bếp đất có lõi lôm. Còn trên một mặt phẳng gần như tuyệt đối của mặt đá thì kiềng bốn chân vững hơn thầy ạ. Bếp củi mới dùng kiềng ba chân, còn bếp ga dùng kiềng bốn chân.

Sách là ấn phẩm dùng để học, đọc, tham khảo. Vở dùng để ghi chép. Ngày nay, các em học sinh cấp 1 làm bài tập ngay trên trang sách, chép luôn vào sách. Do vậy, khái niệm sách, vở cũng cần phải được hiểu mới.

Thế đấy, thời gian đi qua và cuộc sống nhiều đổi thay. Sự bảo thủ của từ ngữ đôi khi chỉ là lưu lại kỷ ức và không còn chính xác với nghĩa đương đại nữa. Học hỏi là vô cùng. Tiếp cận cái mới là một kỹ năng sống tích cực. Nhất là từ thập niên cuối của thế kỷ XX, công nghệ thông tin mà thành quả cụ thể là chiếc máy tính cá nhân nối mạng đã làm nên những đổi thay vô cùng to lớn trong tiến trình lịch sử nhân loại.

Buổi sáng thầy mua nắm xôi phải gói trong tám lá dong, thầy biết là mùa đã sang cuối thu, sen đã thực sự tàn úa. Thầy không thể gói kiến thức của mình trong tám lá sen héo khô của mùa hạ đã qua. Cho nên thầy đã cố, và thầy đã theo kịp. Nhưng, có nhiều lúc vẫn bối rối trước các em.

Nhân danh sự bao dung của chữ “lễ” truyền thống, nhân danh sự phát triển biện chứng, các em hãy cùng thầy xây đắp kiến thức trên tinh thần xây đắp chung một mái trường các em nhé! Đó cũng là một tặng phẩm quý giá của các em gửi đến thầy nhân ngày 20-11. Cảm ơn các em!

(Thư của một Thầy giáo nhân dịp năm học mới, dẫn theo <http://www.dvs.daivietedu.org>)

Câu 1. Theo lí giải của tác giả trong bài viết, vì sao văn tự cổ “xé đôi chữ vẫn còn chữ, còn nghĩa”?

Câu 2. Theo tác giả, vì sao cần hiểu mới khái niệm sách, vở?

Câu 3. Lí giải: “Tiếp cận cái mới là một kỹ năng sống tích cực”.

Câu 4. Anh/Chị bàn luận về quan niệm: “Nhân danh sự bao dung của chữ “lễ” truyền thống, nhân danh sự phát triển biện chứng, các em hãy cùng thầy xây đắp kiến thức trên tinh thần xây đắp chung một mái trường” trong một đoạn văn ngắn (5-7 dòng).

II. LÀM VĂN (7 điểm)

Câu 1. Bàn về chữ Lễ.

Câu 2. Trong tùy bút Người lái đò Sông Đà, Nguyễn Tuân đã hai lần miêu tả hình ảnh người lái đò. Đó là

“Ông lái đã nắm chắc binh pháp của thần sông thần đá. Ông đã thuộc quy luật phục lách của lũ đá nơi ải nước hiểm trở này”.

Và:

Đêm ấy nhà đò đốt lửa trong hang đá, nướng ống cơm lam và toàn bàn tán về cá anh vũ cá dầm xanh [...] Cũng chả thấy ai bàn thêm một lời nào về cuộc chiến thắng vừa qua nơi cửa ải nước đủ tướng dữ quân tợn vừa rồi.

Phân tích hình ảnh ông lái đò trong hai lần miêu tả trên. Từ đó, hãy làm nổi bật vẻ đẹp của nhân vật này và làm rõ quan niệm nghệ thuật về con người của nhà văn Nguyễn Tuân.

LỜI GIẢI CHI TIẾT

I. ĐỌC HIỂU

Câu 1.

Trong văn tự cổ, “chữ tượng hình, ghi ý. Hai (hoặc nhiều) bộ phận ghép lại thành chữ, thành từ. Xé đôi chữ ra vẫn còn chữ, còn nghĩa. Như chữ minh (sáng) nếu cắt thành hai nửa chữ thì sẽ có chữ nhật (Mặt Trời) và nguyệt (Mặt Trăng)”.

Câu 2.

Khái niệm sách vở cần được hiểu mới vì: nếu theo quan điểm từ trước: sách là ấn phẩm dùng để học, đọc, tham khảo. Vở dùng để ghi chép. Ngày nay, các em học sinh cấp 1 làm bài tập ngay trên trang sách, chép luôn vào sách.

Câu 3.

Cuộc sống không ngừng thay đổi, xã hội ngày một tiến bộ với rất nhiều những điều mới, những chân lí mới. Bởi vậy, tiếp cận cái mới là điều rất cần thiết, là một kỹ năng sống tích cực giúp ta hòa nhập dễ hơn, hiệu quả hơn vào cuộc sống văn minh.

Câu 4.

Thí sinh chủ động trình bày quan điểm của bản thân, đảm bảo được yêu cầu về nội dung và hình thức như sau:

- Nội dung: trình bày quan điểm, ý kiến cá nhân rút ra từ văn bản và bàn luận ngắn gọn quan điểm của mình.
- Hình thức: đoạn văn ngắn, khoảng 8 – 10 dòng, diễn đạt mạch lạc.

Gợi ý:

Nếu quan niệm trước đây cho rằng, mọi lời của thầy đều là chân lí thì với xã hội văn minh ngày nay, học sinh được quyền phản biện lại những tri thức hay quan điểm của thầy cô một cách tích cực. Học sinh không còn thụ động tiếp nhận tri thức mà là chủ thể chủ động cùng xây dựng tri thức trong quá trình học tập. Người thầy cũng vì vậy mà cần thay đổi, cần bao dung hơn, cần bỏ qua lòng tự ái cá nhân để chấp nhận những lời tranh biện của học trò. Như vậy, qua những cái nhìn biện chứng nhiều chiều, tri thức của cả thầy và trò nhờ đó mà được đào sâu hơn, vững vàng hơn. Để rồi, chất lọc lại sau đó là những chân lí khoa học và một tình thầy trò bền chặt.

II. LÀM VĂN

Câu 1.

• Yêu cầu chung:

- Nội dung:
  - + Xác định đúng vấn đề nghị luận;
  - + Thể hiện được quan điểm cá nhân, đảm bảo được tính nhân văn trong bài viết;
  - + Triển khai vấn đề thành các luận điểm, luận cứ phù hợp, trình tự hợp lí, lập luận chặt chẽ; sử dụng phù hợp các thao tác lập luận; biết kết hợp giữa nêu lí lẽ và đưa dẫn chứng.

- Hình thức:
- + Đảm bảo cấu trúc đoạn văn nghị luận;
- + Đoạn văn mạch lạc, diễn đạt trôi chảy, bảo đảm tính liên kết;
- + Lời văn có cá tính và cảm xúc;
- + Không mắc lỗi chính tả, từ ngữ, ngữ pháp.

• **Yêu cầu cụ thể:**

Hệ thống ý	Dẫn dắt	- Nêu từ khóa: chữ Lễ
	Giải thích	- Lễ được hiểu theo nghĩa hẹp giống như cách hiểu của Khổng Tử là “lễ giúp người ta nắm được quy tắc cư xử” (Luận ngữ). - Ngày nay, khái niệm lễ được hiểu theo nghĩa rộng, không chỉ có phép tắc lễ nghi mà còn bao hàm cả đạo đức làm người.
	Phân tích	- Chữ Lễ trong xã hội hiện đại như thế nào? + Tiên học lễ, hậu học văn. “Tiên học lễ” đã đề cao đạo đức là điều cần học trước, cần phải trau dồi, dạy dỗ, tu rèn trước khi học chữ, học thành tài. + Thực tế ngày nay, ta đang nhìn thấy chữ lễ bị xem nhẹ, nếu không muốn nói là đã không còn được đề cao, còn tôn nghiêm như xưa. (dẫn chứng). - Vì sao cần có “lễ”? + Vì “lễ” thể hiện sự tôn trọng bản thân và mọi người trong xã hội. + Vì “lễ” là những quy tắc ứng xử phù hợp, khiến xã hội có lễ lối, không loạn lạc.
	Phản biện	- Xã hội hiện đại không thể mãi lệ thuộc vào những quy tắc rườm rà. + Có những quy tắc ứng xử là văn hóa, không thể chối bỏ. + Tuy vậy, cũng nên giản lược những lễ nghi rườm rà.
	Liên hệ	- Bài học/Liên hệ + Từ khóa. Rèn đức luyện tài luôn là hai phương diện quan trọng, không cái nào hơn, mỗi học sinh cần tự học, tự làm chủ.

Câu 2.

• **Yêu cầu chung:**

- Thí sinh biết kết hợp kiến thức và kỹ năng về dạng bài nghị luận văn học để tạo lập văn bản. Bài viết phải có bố cục rõ ràng, đầy đủ; văn viết có cảm xúc, thể hiện khả năng phân tích, cảm thụ.
- Diễn đạt trôi chảy, đảm bảo tính liên kết; không mắc lỗi chính tả, từ ngữ, ngữ pháp.

• **Yêu cầu cụ thể:**

ĐỌC HIỂU YÊU CẦU ĐỀ

- *Đối tượng chính, trọng tâm kiến thức: Người lái đò Sông Đà*

- Dạng bài: Phân tích, so sánh - Yêu cầu: Làm nổi bật hình tượng ông lái đò, so sánh hình ảnh của hình tượng trong hai đoạn văn, từ đó làm nổi bật quan niệm nghệ thuật của nhà văn khi xây dựng hình tượng.			
TIỀN TRÌNH BÀI LÀM			
KIẾN THỨC	HỆ THỐNG Ý	NỘI DUNG CẦN ĐẠT	Điểm
CHUNG	Khái quát vài nét về tác giả - tác phẩm	- Nguyễn Tuân là nhà văn lớn của nền văn học hiện đại, ông có nhiều những thành tựu nghệ thuật xuất sắc. Đặc biệt, ông tạo lập được cho mình được một phong cách nghệ thuật độc đáo: văn chương tài hoa, uyên bác. Nguyễn Tuân là nhà văn suốt đời đi tìm cái đẹp, luôn khám phá thế giới ở bình diện văn hóa, thẩm mỹ, luôn miêu tả con người trong vẻ đẹp tài hoa, nghệ sĩ. <i>Người lái đò Sông Đà</i> - tùy bút xuất sắc được in trong tập <i>Sông Đà</i> 1960. Là thành quả của một chuyến đi gian khổ nhưng rất hứng thú của nhà văn vào những năm 1958 - 1960. Chuyến đi đã thỏa mãn niềm khát khao xê dịch, đi để tìm kiếm vẻ đẹp của thiên nhiên, miền đất Tây Bắc, tìm ra thứ “vàng mười” đã qua thử lửa trong vẻ đẹp của con người miền Tây Bắc. - Vị trí 2 trích đoạn nằm ở các phẩm khác nhau của tác phẩm, trích đoạn một đã miêu tả hình ảnh ông lái đò vượt trùng vi thạch trận số hai trên thác đá Sông Đà, và đoạn hai là hình ảnh khi ông đò đã vượt qua cửa ải nước, họ nhóm lửa trong hang đá và bàn về cá dầm xanh, cá anh vũ.	0.5
TRỌNG TÂM	Phân tích	Giới thiệu: + Bước vào cái tuổi 70, đầu tóc bạc trắng, thân hình ông lái đò vẫn đẹp như một pho tượng tạc bằng đá cẩm thạch. Nước da ánh lên chất sừng chất mun. Cánh tay rắn chắc: <i>“Tay ông lêu nghêu như cái sào, chân ông lúc nào cũng khuỳnh khuỳnh như kẹp lấy một cuống lái tưởng tượng”</i>. Cặp mắt tinh anh, nhãn lực nhìn xa vời vợi. + Trên ngực của ông nổi lên một số “củ nâu” thương tích trên <i>“chiến trường Sông Đà”</i> - một <i>“thứ Huân chương lao động siêu hạng”</i>. Hình ảnh vượt thác: + Ở trùng vây thứ nhất, sông Đà đã tung ra những cú đánh tới tấp, phủ đầu, bao gồm luôn cả những đòn hiểm, và những kẻ “non tay” sẽ gục ngã ngay từ tuyến đầu này. Phải bằng chữ “Dũng”, sự quả	3.0

		cảm, người lái đò mặc dù đau đớn và thương tích, ngay cả lúc bị trúng đòn hiểm, mặt méo bệch đi nhưng ông vẫn tỉnh táo chỉ huy con thuyền lướt đúng vào luồng sinh. + Ở trùng vây thứ 2, chữ “Trí” chính là vũ khí mà ông đò dùng để khắc chế con thủy quái. + Ở trùng vây thứ 3, thạch trận ít cửa tử hơn nhưng bên phải bên trái đều là luồng chết cả, cửa sinh lại nằm giữa lòng sông và bọn đá hậu vệ canh giữ. Nhưng ông đò không hề bất ngờ trước mưu mô hiểm độc của bọn chúng, tiếp tục chỉ huy con thuyền vượt qua trùng vây thứ 3. Ông bằng đôi bàn tay tài hoa đã vượt qua cửa ải nước hiểm độc. Hình ảnh ông lái đò trong đêm hang đá trữ tình: + Ông lái đò hiện lên giản dị đời thường như bao người lao động giản dị trên miền Tây Bắc, âm thầm làm việc và cống hiến, đó là vẻ đẹp của những con người khiêm nhường, xem vượt thác sinh tử như một phần trong đời sống, nên không có gì mà phải đáng bàn.	
	So sánh và bàn luận	- So sánh: Hình ảnh ông lái đò trong hai đoạn, tương đương với hai cảnh tượng chừng như là hai con người hoàn toàn khác nhau. Khi vượt thác, ông hiện lên như một anh hùng, một kỵ sĩ mà nắm mọi bờm sóng sông Đà, vẻ đẹp của ông ánh lên chất sử thi, truyền thuyết. Còn trong đêm hang đá, ông dung dị, khiêm nhường như bao người lao động vô danh lặng lẽ. - Bàn luận: + Quan niệm của Nguyễn Tuân về người tài hoa rất khác so với quan niệm trong văn học trung đại. Trong văn học trung đại, người tài phải làm người lập nên đại công phi thường, chiến tích lừng lẫy. Với nhà văn hiện đại, ông quan niệm, là người bình thường, làm những công việc bình thường, nhưng trong công việc, họ đạt được những kỹ năng, kỹ xảo mà khó ai theo kịp, đạt đến độ tinh xảo, nghệ thuật thì là người tài hoa. + <i>Người lái đò Sông Đà</i> chính hình ảnh đáng tài hoa mà nhà văn đã được diện kiến trong chuyến thực tế vùng Tây Bắc. Nếu ví lái đò là một bộ môn nghệ thuật thì người lái đò chính là người nghệ sĩ trên mặt trận vượt thác leo ghềnh, là tay lái ra hoa trên dòng sông Đà hùng vĩ.	1.0

Bài làm mẫu:

Đánh giá về Nguyễn Tuân, nhà văn Nguyễn Minh Châu thật có lí khi cho rằng: “*Nguyễn Tuân là một cái định nghĩa về người nghệ sĩ*”. Nguyễn Tuân luôn tìm mọi cách để kiếm tìm và phát hiện cái mới lạ, độc đáo “xưa nay chưa từng có” trong hành trình sáng tạo. Tuỳ bút *Người lái đò Sông Đà* là kết quả của hành trình bền bỉ và sáng tạo về vẻ đẹp kì diệu của thiên nhiên và con người Tây Bắc. Bằng sự tài hoa, uyên bác, Nguyễn Tuân đã khắc hoạ một dấu ấn không thể mờ phai về con sông miền Tây Bắc vừa hung bạo vừa trữ tình và nổi lên trên thác dữ là vẻ đẹp của một chiến binh sông nước với “tay lái ra hoa” đã vượt bao trùng vi thạch trận như một người nghệ sĩ trên mặt trận vượt thác leo ghềnh, nhưng đó cũng là lão đò thật dung dị trong cuộc sống thường nhật

Nguyễn Tuân là nhà văn lớn của nền văn học hiện đại, ông có nhiều những thành tựu nghệ thuật xuất sắc. Đặc biệt, ông tạo lập được cho mình được một phong cách nghệ thuật độc đáo: văn chương tài hoa, uyên bác. Nguyễn Tuân là nhà văn suốt đời đi tìm cái đẹp, luôn khám phá thế giới ở bình diện văn hóa, thẩm mỹ, luôn miêu tả con người trong vẻ đẹp tài hoa, nghệ sĩ. *Người lái đò Sông Đà* - tùy bút xuất sắc được in trong tập *Sông Đà* (1960) là thành quả của một chuyến đi gian khổ nhưng rất hứng thú của nhà văn vào những năm 1958 - 1960. Chuyến đi đã thỏa mãn niềm khát khao xê dịch, đi để tìm kiếm vẻ đẹp của thiên nhiên, miền đất Tây Bắc.

Và như Nguyễn Tuân từng nói, ông đã tìm thấy chất vàng nơi thiên nhiên, nhưng với con người đó là thứ “vàng mười”, chất vàng không pha lẫn, lấp lánh trong đất trời Tây Bắc hùng vĩ. Tuỳ bút *Người lái đò Sông Đà* đã làm bật lên ánh sáng lấp lánh đó, mà đại diện cho người lao động nơi đây là lão đò tóc bạc. Trong thiên tùy bút, hai lần nhà văn mô tả ông lái đò trong hai góc nhìn rất khác nhau, khi là: “*Ông lái đã nắm chắc binh pháp của thần sông thần đá. Ông đã thuộc quy luật phục kích của lũ đá nơi ải nước hiểm trở này*”. Lúc thì: “*Đêm ấy nhà đò đốt lửa trong hang đá, nướng ống cơm lam và toàn bàn về cá anh vũ cá dầm xanh... Cũng chả thấy ai bàn thêm một lời nào về cuộc chiến thắng vừa qua nơi cửa ải nước đủ tướng dữ quân tợn vừa rồi*”.

Vị trí 2 trích đoạn nằm ở các phần khác nhau của tác phẩm, trích đoạn một đã miêu tả hình ảnh ông lái đò vượt trùng vi thạch trận số hai trên thác đá sông Đà, và đoạn hai là hình ảnh khi ông đò đã vượt qua cửa ải nước, họ nhóm lửa trong hang đá và bàn về cá dầm xanh, cá anh vũ.

Nhưng trước khi hiểu sâu hơn về tay lái nở hoa qua hai góc nhìn rất khác về cùng hình tượng ông lái, Nguyễn Tuân đã có những trang văn vô cùng đặc sắc mà tạc dựng lại bức chân dung lao động tiêu biểu miền Tây này. Bước vào cái tuổi 70, đầu tóc bạc trắng, thân hình ông lái đò vẫn đẹp như một pho tượng tạc bằng đá cẩm thạch. Nước da ánh lên chất sừng chất mun. Cánh tay rắn chắc: “*Tay ông lâu ghê như cái sào, chân ông lúc nào cũng khuyên khuyên như kẹp lấy một cuống lái tướng tượng*”. Cặp mắt tinh anh, nhãn lực nhìn xa vời vợi. Ngoại hình của người lái đò còn được miêu tả gắn với những dấu tích trên thân thể và mỗi dấu tích là một thành tích, một sự kiện lịch sử của cuộc đời ông lão đã thâm lặng lập lên. Trên ngực của ông nổi lên một số “*củ nâu*” thương tích trên “*chiến trường Sông Đà*” - một “*thứ chương lao động siêu hạng*”.

Khó có thể trộn lẫn nhân vật được miêu tả này với những người 70 tuổi khác, làm nghề nghiệp khác. Một ngoại hình gắn với sức lực phi thường với cuộc sống chèo đò vượt thác đã thấm vào trong máu thịt và thể hiện ra trong từng động tác ngay khi cuộc sống đang diễn ra bình thường. Và đẹp nhất là lúc ông lái đò chinh phục con thủy quái Sông Đà. Lão đò sẵn sàng đối mặt với thác dữ, chinh phục “*cửa tử*”, “*cửa sinh*”, vượt qua trận thủy chiến với đá chìm, đá nổi, với những trùng vi thạch trận và phòng tuyến đầy nguy hiểm. Ông lái đò vượt qua bằng những hành động táo bạo và chuẩn xác. Ông hiện lên như một vị chỉ huy dày dạn kinh nghiệm: ở trùng vây thứ nhất, sông Đà đã tung ra những cú đánh tới tấp, phủ đầu, bao gồm luôn cả những đòn hiểm, và những kẻ “non tay” sẽ gục ngã ngay từ tuyến đầu này. Phải bằng chữ “Dũng”, sự quả cảm, người lái đò mặc dù đau đớn và thương tích, ngay cả lúc bị trúng đòn hiểm, mặt méo bệch đi nhưng ông vẫn tỉnh táo chỉ huy con thuyền lướt đứng vào luồng sinh.

Ở trùng vây thứ 2, dòng sông đã thay đổi sơ đồ phục kích và cả chiến thuật. Vòng vây thứ 2 này tăng thêm nhiều cửa tử để đánh lừa con thuyền vào. Cửa sinh lại bố trí lệch qua phía bờ hữu ngạn. Nhưng ông đò đã “*nắm chắc quy luật của thần sông thần đá*” nên lập tức cũng thay đổi chiến thuật theo, nhận ra cạm bẫy của bọn thủy quân nơi cửa ải nước này. Có thể nói ở trùng vi này, chữ “Trí” chính là vũ khí mà ông đò dùng để khắc chế con thủy quái. Hãy đọc những dòng văn tùy bút, mà ta cảm tưởng như được lạc vào thế giới của sử thi, truyền thuyết: “*cười lên thác Sông Đà, phải cười đến cùng như là cười hổ*”. “*Nắm chắc được cái bờm sóng đứng luồng rồi, ông đò ghì cương lái, bám chắc lấy luồng nước đứng mà phóng nhanh vào cửa sinh, mà lái miết một đường chéo vào cửa đá ấy*”. Người lái đò tả xung, hữu đột như một chiến tướng dày dạn kinh nghiệm trận mạc có thừa lòng quả cảm đã đưa được con thuyền vượt qua tập đoàn cửa tử khiến cho những bộ mặt đá hung hăng dữ tợn phải xanh lè, thất vọng.

Ở trùng vây thứ 3, thạch trận ít cửa tử hơn nhưng bên phải bên trái đều là luồng chết cả, cửa sinh lại nằm giữa lòng sông và bọn đá hậu vệ canh giữ. Nhưng ông đò không hề bất ngờ trước mưu mô hiểm độc của bọn chúng, tiếp tục chỉ huy con thuyền vượt qua trùng vây thứ 3. Ông bằng đôi bàn tay tài hoa đã vượt qua cửa ải nước hiểm độc.

Thế nhưng, khi vượt qua gian nguy, sóng nước lại tan xèo xèo trong trí nhớ sông nước lại thanh bình. “*Đêm ấy nhà đò đốt lửa trong hang đá, nướng ống cơm lam, và toàn bàn tán về cá anh vũ, cá dầm xanh... Cũng chẳng thấy ai bàn thêm một lời nào về cuộc chiến thắng vừa qua.*” Đoạn viết về đêm hang đá tràn ngập chất trữ tình bên lửa cháy và có cả những câu chuyện đời thường ở quá khứ ở phía trước nhưng tuyệt nhiên không có hồi ức về hiểm nguy mà tất cả đều lãng mạn ngọt ngào. Điều ấy như một thứ khí chất, một tính cách cấu thành con người ông lái. Có thể thấy, ông lái đò hiện lên giản dị đời thường như bao người lao động giản dị trên miền Tây Bắc, âm thầm làm việc và cống hiến, đó là vẻ đẹp của những con người khiêm nhường, xem vượt thác sinh tử như một phần trong đời sống, nên không có gì mà phải đáng bàn.

Hình ảnh ông lái đò trong hai đoạn, tương đương với hai cảnh tượng chừng như là hai con người hoàn toàn khác nhau. Khi vượt thác, ông hiện lên như một anh hùng, một kỵ sĩ mà nắm mọi bờm sóng sông Đà, vẻ đẹp của ông ánh lên chất sử thi, truyền thuyết. Còn trong đêm hang đá, ông dung dị, khiêm nhường

---

như bao người lao động vô danh lặng lẽ. Thế nhưng, đó là những khía cạnh khác nhau của 1 bức chân dung lao động miền Tây Bắc, chất “*vàng mười*” đã qua thử lửa mà Nguyễn Tuân tìm thấy trên vùng nắng gió của miền Tây.

Thể hiện hai khía cạnh tưởng chừng đối lập đó, là quan niệm của Nguyễn Tuân về người nghệ sĩ tài hoa là người lao động rất đời thường mà vô cùng phi thường. Nguyễn Tuân đã bị người lao động sông Đà mê hoặc. Nhà văn đã tung hết vốn chữ nghĩa của mình để miêu tả hình ảnh người lái đò sông Đà đầy trí dũng chiến đấu với thác nước sông Đà hung hãn đầy mưu mô xảo quyệt. Nhưng lại rất đời bình dị trong cuộc sống đời thường, chất riêng có đó khiến nhà văn say mê. Nếu ví lái đò là một bộ môn nghệ thuật thì người lái đò chính là người nghệ sĩ trên mặt trận vượt thác leo ghềnh, là tay lái ra hoa trên dòng sông Đà hùng vĩ, là anh hùng lao động trong thời đại mới.

I. ĐỌC HIỂU (3 điểm)

Đọc văn bản:

[...] Bạn ạ, bạn phải coi chừng những lời khen.

Đôi khi họ khen mình là nữ tính để họ dễ bề thôn tính cả không gian và âm thanh, khi bạn thu mình lại và ăn nói nhỏ nhẹ trước họ. Khen bạn dịu dàng là để bạn không bộc lộ trí thông minh hơn họ: Không cãi lại họ và họ dễ dàng áp đặt.

Họ khen bạn là phái đẹp để bạn đừng làm hơn những gì của một bông hoa.

Họ khen bạn là hoa để họ làm ong làm bướm, đậu rồi lại bay. Họ khen bạn là hoa để bạn làm vai trò trang trí, để bạn không ở địa vị cao, không nhận nhiều lượng của họ. Và đôi khi, cao hứng lên, họ còn trịch thượng phán xét bạn là hữu sắc vô hương nếu bạn lỡ không hơn một vật trang trí.

Họ khen vợ họ là bà nội tướng giỏi để họ yên tâm một mình tung hoành nơi biên ngoại với trí thức, sự nghiệp, khoa bảng, quan trường, nhà trò con hát...

Thế đấy! Đừng sung sướng với những lời khen để biến mình thành người khác. Mỗi bạn gái đã là một kho tàng của chính mình. Mỗi người chỉ cần là một nốt nhạc cũng đủ làm cho giai điệu cuộc sống rực rỡ âm thanh. Có những lời khen chứa đựng một phần xấu xí. Hồi một nửa nhân loại, hãy cảnh giác với lời khen!

*(Những lời khen chứa một phần xấu xí, Đoàn Công Lê Huy,
dẫn theo <https://homnayvangaymai.wordpress.com>)*

Trả lời các câu hỏi:

Câu 1. Văn bản thuộc phong cách ngôn ngữ nào?

Câu 2. Chỉ ra phép liên kết phổ biến nhất được sử dụng trong đoạn trích?

Câu 3. Vì sao tác giả lại khuyên bạn gái phải “*coi chừng những lời khen*”? Điều đó có hợp lí không?

Câu 4. Theo anh/chị, người phụ nữ hiện đại nên được nhận những lời khen như thế nào?

II. LÀM VĂN (7 điểm)

Câu 1. Bằng đoạn văn 200 chữ, luận về lời khen trong cuộc sống.

Câu 2. Cảm nhận về hành động nhân vật Mị chạy theo A Phủ (*Vợ chồng A Phủ* - Tô Hoài) và hành động theo Tràng của nhân vật người vợ nhặt (*Vợ nhặt* - Kim Lân) trong hai đoạn văn sau:

Mị đuổi kịp A Phủ, đã lẩn, chạy, chạy xuống tới lưng dốc, Mị nói, thở trong hơi gió thốc lạnh buốt:

- A Phủ cho tôi đi.

A Phủ chưa kịp nói, Mị lại nói:

- Ở đây thì chết mất.

(Trích *Vợ chồng A Phủ* của Tô Hoài)

Ăn xong thì cầm dĩa đôi đũa quệt ngang miệng, thở:

- Hà, ngon! Về chị ấy thấy hột tiền thì bỏ bố.

Hắn cười:

- Làm đéch gì có vợ. Này nói đùa chứ có về với tớ thì ra khuân hàng lên xe rồi cùng về.

Nói thế Tràng cũng tưởng là nói đùa, ai ngờ thị về thật.

(Trích *Vợ nhặt* của Kim Lân)

ĐỀ SỐ 21

I. ĐỌC HIỂU

Câu 1.

Văn bản thuộc phong cách ngôn ngữ chính luận.

Câu 2.

Phép liên kết phổ biến nhất trong văn bản là phép lặp.

Tác giả lặp lại cấu trúc “*Họ khen*” 5 lần và lặp lại từ “*khen*” 17 lần

Tác dụng: tạo dấu ấn, nhấn mạnh chủ đề của văn bản là bàn luận về những lời khen chứa đựng một phần xấu xí quanh những người phụ nữ trong cuộc sống.

Câu 3.

Tác giả khuyên bạn gái phải “*coi chừng những lời khen*” có phần hợp lí.

Bởi lẽ, những lời khen ấy không có tác dụng làm người phụ nữ hạnh phúc hơn mà ngược lại, ràng buộc họ vào những sợi dây định kiến và áp đặt, không cho người phụ nữ cơ hội để thể hiện mình.

Câu 4.

Thí sinh chủ động đưa ra ý kiến của bản thân, đảm bảo được yêu cầu về nội dung và hình thức như sau:

- Nội dung: trình bày quan điểm cá nhân và bàn luận ngắn gọn về quan điểm của mình.
- + Bàn luận về những lời khen ý nghĩa dành cho phụ nữ.
- + Chú ý làm nổi bật được: khi những lời khen có giá trị như lời khuyến khích bạn gái tự tin là chính mình, hãy thể hiện mình, hãy thực sự bình đẳng trước đàn ông thì đó mới là những lời khen quý giá, đem lại hạnh phúc cho người phụ nữ trong xã hội hiện đại.
- Hình thức: đoạn văn ngắn, khoảng 8 – 10 dòng, diễn đạt mạch lạc

II. LÀM VĂN

Câu 1.

- Yêu cầu chung:
- Nội dung:
  - + Xác định đúng vấn đề nghị luận;
  - + Thể hiện được quan điểm cá nhân, đảm bảo được tính nhân văn trong bài viết;
  - + Triển khai vấn đề thành các luận điểm, luận cứ phù hợp, trình tự hợp lí, lập luận chặt chẽ; sử dụng phù hợp các thao tác lập luận; biết kết hợp giữa nêu lí lẽ và đưa dẫn chứng.
- Hình thức:
  - + Đảm bảo cấu trúc đoạn văn nghị luận;
  - + Đoạn văn mạch lạc, diễn đạt trôi chảy, bảo đảm tính liên kết;
  - + Lời văn có cá tính và cảm xúc;
  - + Không mắc lỗi chính tả, từ ngữ, ngữ pháp.

• **Yêu cầu cụ thể:**

Hệ thống ý	<i>Dẫn dắt</i>	Nêu từ khóa: Những lời khen
	<i>Giải thích</i>	Người ta thường khen nhau khi có được niềm vui hoặc thành tựu trong cuộc sống. Nhưng lời khen có phải lúc nào cũng khiến ta hạnh phúc?
	<i>Phân tích</i>	- Lời khen có vai trò như thế nào trong cuộc sống? + Lời khen khiến người nhận cảm thấy vui vẻ và nhìn nhận lại giá trị của bản thân, tự tin vào bản thân, lạc quan vào cuộc sống, hăng hái nỗ lực. + Lời khen cũng khiến tạo ra hòa khí và thể hiện sự ghi nhận của người khác về mình. ⇒ Khen tặng là món quà quý giá của cuộc sống. - Vì sao cần tỉnh táo trước những lời khen? + Vì lời khen không hẳn lúc nào cũng đến từ những người chân thành, không phải cũng đúng về ta. + Lời khen dễ khiến ta tự mãn với bản thân mình.
	<i>Phản biện</i>	- Lời khen chỉ là cách nịnh nọt, lấy lòng, vì bản chất người được khen có thể nhận thấy được giá trị của mình. + Khen ngợi mà khen đúng có ý nghĩa tác động tích cực tới cảm xúc và tinh thần của con người. + Người được khen có thể tự tin và đam mê hơn nếu họ nhận được lời khích lệ đúng mực.
	<i>Liên hệ</i>	- Bài học/Liên hệ + Từ khóa. Hiểu rằng, khen là cả một nghệ thuật và chân thành là chìa khóa của lời khen giá trị.

Câu 2.

• **Yêu cầu chung:**

- Thí sinh biết kết hợp kiến thức và kỹ năng về dạng bài nghị luận văn học để tạo lập văn bản. Bài viết phải có bố cục rõ ràng, đầy đủ; văn viết có cảm xúc, thể hiện khả năng phân tích, cảm thụ.
- Diễn đạt trôi chảy, đảm bảo tính liên kết; không mắc lỗi chính tả, từ ngữ, ngữ pháp.

• **Yêu cầu nội dung:**

ĐỌC HIỂU YÊU CẦU ĐỀ

- *Đối tượng chính, trọng tâm kiến thức: Vợ chồng A Phủ, Vợ nhặt*
- *Dạng bài: phân tích, so sánh*
- *Yêu cầu: Người viết phải làm rõ hai hành động tạo tính bước ngoặt của hai nhân vật, có cái nhìn đối sánh về hai hành động để từ đó hiểu được các giá trị nhân đạo mà nhà văn đã gửi gắm.*

TIẾN TRÌNH BÀI LÀM			
KIẾN THỨC	HỆ THỐNG Ý	PHÂN TÍCH CHI TIẾT	ĐIỂM
CHUNG	Khái quát vài nét về tác giả - tác phẩm	- Nhà văn Tô Hoài có sự nghiệp trải dài hơn bảy thập niên, khi ông ra đi, tưởng chừng như một ngôi sao rất sáng đã vụt tắt trên bầu trời văn học. Tô Hoài đi nhiều, trải nghiệm nhiều, với cảm quan hiện thực đầy tinh tế về cuộc sống đời thường cộng với hiểu biết giàu có về phong tục và đời viết không ngừng nghỉ đưa nhà văn Tô Hoài lên vị trí không thể nhầm lẫn, khó có thể thay thế. - <i>Truyện Tây Bắc</i> ra đời năm 1953 khơi mạch cho một dòng chảy sáng tác khác, mang lại nhiều thành công hơn cho ông. Núi rừng Tây Bắc từ đây đã trở thành đề tài mà ông gắn bó lâu dài, nặng tình và nặng nghĩa. <i>Vợ chồng A Phủ</i>, một trong ba truyện in trong tập <i>Truyện Tây Bắc</i>, có thể nói là một tác phẩm thành công bậc nhất của nhà văn Tô Hoài khi Do One ông khơi ngòi vào mảnh đất văn chương các dân tộc miền núi. - Nhà văn Kim Lân là một trong những cây bút truyện ngắn xuất sắc nhất của nền văn học Việt Nam đương đại, là người đã viết những trang hay nhất về làng quê bằng cả lòng yêu thương, sự gắn bó và trái tim hết mực chân thành. Trong tác phẩm của Kim Lân ta vẫn thấy thấp thoáng cuộc sống và con người của làng quê Việt Nam nghèo khổ, thiếu thốn mà vẫn yêu đời thật thà, chất phác mà thông minh, hóm hỉnh. - Tác phẩm <i>Vợ nhặt</i> nằm trong tập <i>Con chó xấu xí</i> (1962). Tiền thân của truyện ngắn này là tiểu thuyết <i>Xóm ngụ cư</i> - được viết ngay sau Cách mạng tháng Tám nhưng dang dở và thất lạc bản thảo. Sau khi hòa bình lập lại (1954), ông dựa vào một phần cốt truyện cũ để viết truyện ngắn này.	0.5
TRỌNG TÂM	Phân tích, cảm nhận lần lượt từng đối tượng	1. Vợ chồng A phủ - Hành động Mị chạy theo A Phủ trước nhất chính là hành động Mị chạy khỏi những áp bức, đày đoạ của đời mình. + Cuộc đời của Mị những ngày tháng ở Hồng Ngài gồm hai giai đoạn chính: trước khi làm dâu và sau khi làm dâu nhà thống lý Pá Tra. + Những ngày tháng làm nô lệ ở nơi địa ngục trần gian của một	1.5

	Mị tưởng chừng không lối thoát nhưng cuối cùng, chính sức sống tiềm tàng bên trong đã khiến Mị hành động: Hành động cắt dây thể hiện sự can đảm tuyệt đối. - Bên cạnh đó, hành động Mị chạy theo A Phủ còn là hành động Mị hiện thực hóa khát vọng tự do, đến với ánh sáng cách mạng. + Cắt dây cời trói cho A Phủ, Mị đã từng nghĩ đến viễn cảnh phải thay thế mạng sống mình nhưng cuối cùng, vượt qua bóng ma thần quyền và sự áp chế của cường quyền, khi A Phủ chạy đi, Mị đứng lặng trong bóng tối, khoảnh khắc ấy, trong Mị trào lên niềm khao khát sống. Lúc này, cùng với nỗi sợ và lòng ham sống mãnh liệt, Mị vụt chạy theo A Phủ. + Bước chân Mị như đạp đổ thần quyền của bọn lãnh chúa phong kiến bao năm qua đè nặng lên Mị. Con ma đã bắt lực không thể giam giữ được Mị nữa, Mị đã thành người tự do, chính Mị chứ không phải ai khác, tự quyết định vận mệnh cho cuộc đời mình. 2. Vợ nhặt - Thị là nhân vật không tên, cũng chẳng hề có quê quán, chẳng tài sản, không gia đình, cũng không có nghề nghiệp. Thị như người trôi dạt giữa con lũ của nạn đói. Thật tội nghiệp. - Cái đói biến người phụ nữ ấy với ngoại hình chẳng mấy ưa nhìn: “áo quần tả tơi như tổ đũa”, “khuôn mặt lưỡi cày xám xịt” nổi bật với “hai con mắt trũng hoáy” - Bất chấp danh dự, sĩ diện: Cái đói không chỉ tàn hại dung nhan của thị mà còn tàn hại cả tính cách, nhân phẩm, điều đó được thể hiện từ lời nói đến hành động. Cái đói khiến thị quên cả việc phải giữ ý tứ, lòng tự trọng của người con gái. - Sẵn sàng theo Tràng về làm vợ: Trong con lũ của nạn đói, thị là người đang chết đuối, vớ được cái cọc là Tràng, thị đã bấu víu lấy, bám lấy để duy trì sự sống. - Thị bất chấp tất cả để được ăn, ăn để được tồn tại. Đó là ý thức bám lấy sự sống. Nhưng có lẽ bởi Thị cảm được cái chân thật, cái tốt bụng của anh Tràng, Tràng có lẽ là duyên phận, xuất hiện như chiếc phao cứu sinh với đời Thị.	
	So sánh - Giống: Đều là những con người đáng thương, bị số phận đưa đẩy vào chốn đường cùng. Họ cũng hiện lên là những người phụ	0.5

		nữ đầy chủ động, không chấp nhận thực tại, bằng hành động mà thay đổi số phận mình. - Khác biệt: Hành động của Mị là hành động thuộc phần cuối đoạn trích, đó là hành động đấu tranh, vùng lên giải phóng cuộc đời mình. Còn với cô vợ nhặt, hành động đó là hành động mang tính khơi mào cho tác phẩm, để bao hệ quả sau đó được đẩy đưa đến, đó là hành động thể hiện khát khao sống, bám lấy sự sống mãnh liệt.	
	Bàn luận	- Khẳng định đề cao khát vọng sống, niềm hi vọng, niềm tin vào cuộc sống, đều mang tính phát hiện những vẻ đẹp của con người, những vẻ đẹp không thể bị bất cứ một thực cảnh phũ phàng nào có thể làm tiêu mất đi, trái lại lại càng toả sáng hơn.	0.5

Bài làm mẫu:

Người phụ nữ là đề tài quen thuộc trong nền văn học Việt Nam, nhất là những phụ nữ phận nhỏ bé, chịu nhiều đắng cay, tủi nhục. Đặc biệt trong giai đoạn 1945 đến hết thế kỉ XX, đề tài này đã được thể hiện khá đặc sắc qua nhiều nhân vật. Nổi trội hơn cả là hiện tượng Mị trong *Vợ chồng A Phủ* của Tô Hoài, nhân vật người vợ nhặt trong tác phẩm cùng tên của Kim Lân. Mỗi nhân vật đều mang mỗi hoàn cảnh, số phận đáng thương nhưng ở họ vẫn toát lên những phẩm chất đáng quý của người phụ nữ Việt Nam. Những nhà văn này đã góp lên tiếng nói chung - tiếng nói nhân đạo đối với họ. Không những thể hiện sự quan tâm, thông cảm, đồng cảm với những số phận bất hạnh này mà những nhà văn còn trân trọng, ngợi ca những phẩm chất cao quý của người phụ nữ. Đặc biệt, hai nhà văn đều làm nên những ấn tượng song trùng trong độc giả, khi làm nên cảnh Mị chạy theo A Phủ, và cô Vợ nhặt theo Tràng về làm vợ.

Nhắc đến Tô Hoài là nhắc đến một nhà văn có sự nghiệp trải dài hơn bảy thập niên. Tô Hoài là bút danh, ông tên thật là Nguyễn Sen. Thời trẻ, ông kiếm sống bằng nhiều nghề, từ gia sư, thư ký cho tới bán hàng, làm chân kế toán cho một hiệu buôn... Đây chính là quãng thời gian ông bắt đầu khơi mạch cho vốn sống dồi dào của mình tuôn trào trên những trang văn Tô Hoài đi nhiều, trải nghiệm nhiều, với cảm quan hiện thực đầy tinh tế về cuộc sống đời thường cộng vốn hiểu biết giàu có về phong tục và đời viết không ngừng nghỉ đưa nhà văn Tô Hoài lên vị trí không thể nhầm lẫn, khó có thể thay thế. *Truyện Tây Bắc* ra đời năm 1953 khơi mạch cho một dòng chảy sáng tác khác, mang lại nhiều thành công hơn cho ông. Núi rừng Tây Bắc từ đây đã trở thành đề tài mà ông gắn bó lâu dài, nặng tình và nặng nghĩa. *Vợ chồng A Phủ*, một trong ba truyện in trong tập *Truyện Tây Bắc*, có thể nói là một tác phẩm thành công bậc nhất của nhà văn Tô Hoài khi ông khơi ngòi vào mảnh đất văn chương các dân tộc miền núi.

Trong truyện ngắn *Vợ chồng A Phủ*, chi tiết Mị chạy theo A Phủ nằm phần cuối của đoạn trích, cũng là đoạn mở nút, cuộc đời nhân vật bước sang một trang khác. Hành động Mị chạy theo A Phủ trước nhất chính là hành động Mị chạy khỏi những áp bức, đày đoạ của đời mình. và Cuộc đời của Mị những

ngày tháng ở Hồng Ngải gồm hai giai đoạn chính: trước khi làm dâu và sau khi làm dâu nhà thống lý Pá Tra. Trước khi bị bắt về cái gia đình đã giết chết tuổi xuân của mình, Mị là một cô gái trẻ trung, xinh đẹp, tài năng, yêu lao động lại hiếu thảo với cha mẹ. Thế nhưng số phận bi kịch đã không buông tha cho Mị Mị bị bắt và trở thành con dâu gạt nợ. Mị bị bắt đem cúng “trình ma” nhà thống lý. Từ đó, đoạn đời vui vẻ của Mị đặt một dấu chấm kết thúc để bắt đầu thân phận của con người lao động mệt mỏi không lối thoát. Cuộc đời A Phủ cũng như vậy, cũng là nạn nhân của cường quyền, thần quyền và chính sách cho vay nặng lãi của bọn chủ nô phong kiến miền núi.

Những ngày tháng làm nô lệ ở nơi địa ngục trần gian của một Mị tưởng chừng không lối thoát nhưng cuối cùng, chính sức sống tiềm tàng bên trong đã khiến Mị hành động. Quá khứ thì tươi đẹp. Hiện tại thì nhọc nhằn ê chề. Còn tương lai sẽ ra sao? Đêm tình mùa xuân đã khe khẽ nhen nhóm nhận thức bên trong Mị để đến đêm mùa đông, Mị quyết định cắt dây cửi trời của A Phủ. Chỉ vì để con hổ ăn mất bò mà chàng phải chịu cảnh trời đứng, gần như phải dùng mạng sống của mình thay thế. A Phủ bị bắt trời đứng ngoài sân nhiều đêm nhiều. Một cuộc vượt ngục âm thầm diễn ra, hai con người nô lệ giờ diu dắt nhau để thoát khỏi cảnh tù đầy.

Hành động cắt dây thề hiện sự can đảm tuyệt đối. Mị trân trọng giá trị con người, mạng sống con người. Lòng thương người tỉnh thức là cơ sở để Mị phát triển thành lòng thương mình, xót thương cho số phận đau thương mà bấy lâu nay nàng âm thầm chấp nhận. Mị sẽ chẳng còn phải chịu cảnh *“thôn thức nghĩ mình không bằng con ngựa”* hay bị A Sử *“xách cả một tháng sợi dây ra trời đứng Mị vào cột nhà nữa”*... Mị cũng sẽ chẳng còn phải vay mượn men rượu, vay mượn tiếng sáo để sống lại những ngày tự do trước nữa bởi phía trước nàng chính là cuộc đời mới, là con đường mới.

Bên cạnh đó, hành động Mị chạy theo A Phủ còn là hành động Mị hiện thực hóa khát vọng tự do, đến với ánh sáng cách mạng. Cắt dây cửi trời cho A Phủ, Mị đã từng nghĩ đến viễn cảnh phải thay thế mạng sống mình nhưng cuối cùng, vượt qua bóng ma thần quyền và sự áp chế của cường quyền, khi A Phủ chạy đi, Mị đứng lặng trong bóng tối, khoảnh khắc ấy, trong Mị trào lên niềm khao khát sống. Lúc này, cùng với nỗi sợ và lòng ham sống mãnh liệt, Mị vụt chạy theo A Phủ.

Bước chân Mị như đạp đổ thần quyền của bọn lãnh chúa phong kiến bao năm qua đè nặng lên Mị. Mị đã nói trong cơn gió thốc *“A Phủ cho tôi đi! Ở đây thì chết mất”*. Ta hãy nhớ lại Mị của trước kia, từng nhiều lần muốn tìm đến cái chết, thì giờ đây, Mị lại thèm được sống. Con ma đã bắt lực không thể giam giữ được Mị nữa, Mị đã thành người tự do, chính Mị chứ không phải ai khác, tự quyết định vận mệnh cho cuộc đời mình. Họ diu dắt nhau từ bóng đêm tăm tối, từ áp bức của cường quyền và thần quyền để đến vùng đất Phiềng Sa - vùng đất hứa hẹn niềm tin, tự do và hạnh phúc.

Khi nói về Nhà văn Kim Lân, trong hình dung độc giả đó là một trong những cây bút truyện ngắn xuất sắc nhất của nền văn học Việt Nam đương đại, là người đã viết những trang hay nhất về làng quê bằng cả lòng yêu thương, sự gắn bó và trái tim hết mực chân thành. Ngòi bút Kim Lân sâu lắng, cân trọng, tỉ mỉ, viết chân thật, xúc động về cuộc sống và người dân quê mà ông hiểu sâu sắc cảnh ngộ và tâm lý của họ – những con người gắn bó tha thiết với quê hương và cách mạng. Trong tác phẩm của Kim

Lân ta vẫn thấy thấp thoáng cuộc sống và con người của làng quê Việt Nam nghèo khổ, thiếu thốn mà vẫn yêu đời; thật thà, chất phác mà thông minh, hóm hỉnh. *Vợ nhặt* nằm trong tập *Con chó xấu xí* (1962). Tiền thân của truyện ngắn này là tiểu thuyết *Xóm ngụ cư* – được viết ngay sau Cách mạng tháng Tám nhưng dang dở và thất lạc bản thảo. Sau khi hòa bình lập lại (1954), ông dựa vào một phần cốt truyện cũ để viết truyện ngắn này.

Chi tiết cô vợ nhặt theo không Tràng về làm dâu, làm vợ của một anh xóm ngụ cư giữa nạn đói khủng khiếp năm Ất Dậu nằm ngay đầu tác phẩm, như một nút thắt làm bung nở những mâu thuẫn, những đối nghịch, những trạng huống dở khóc, dở cười.

Thị là nhân vật không tên, cũng chẳng hề có quê quán, chẳng tài sản, không gia đình, cũng không có nghề nghiệp. Thị như người trôi dạt giữa con lũ của nạn đói. Thật tội nghiệp. Cái đói biến người phụ nữ ấy với ngoại hình chẳng mấy ưa nhìn: “áo quần tả tơi như tổ đũa”, “khuôn mặt lưỡi cày xám xịt” nổi bật với “hai con mắt trũng hoáy”. Cái đói không chỉ tàn hại dung nhan của thị mà còn tàn hại cả tính cách, nhân phẩm, điều đó được thể hiện từ lời nói đến hành động. Trước hết là trong lời nói, vì đói mà thị trở nên “chao chát”, “chổng lòn”, “chua ngoa, đánh đá”. Thị “cong cớn”, “sưng sĩa” khi giao tiếp, nói chuyện. Cái đói khiến thị quên cả việc phải giữ ý tứ, lòng tự trọng của người con gái được cho ăn, thị sẵn sàng “sà xuống cắm đầu ăn một chặp bốn bát bánh đúc liền chẳng chuyện trò gì”. Thị đã đặt sự tồn tại của mình, đặt miếng ăn lên trên nhân cách.

Trong con lũ của nạn đói, thị là người đang chết đuối, vợ được cái cọc là Tràng, thị đã bám víu lấy, bám lấy để duy trì sự sống. Thân phận người vợ thật rẻ rúng bởi chỉ bằng bốn bát bánh đúc, một câu nói đùa, hai hào dầu... để làm vợ người ta. Thị bất chấp tất cả để được ăn, ăn để được tồn tại. Đó là ý thức bám lấy sự sống. Khi anh cu Tràng hay đùa, lại đùa “có muốn theo tớ về nhà thì ra khuân đồ lên xe rồi ta cùng về”. Thì người đàn bà kia lại im lặng sau câu đùa của Tràng. Nói đúng hơn là thị đồng ý, đồng ý mà không hề do dự, phân vân. Nhưng có lẽ bởi Thị cảm được cái chân thật, cái tốt bụng của anh Tràng, Tràng có lẽ là duyên phận, xuất hiện như chiếc phao cứu sinh với đời Thị. Cho nên hành động theo Tràng của thị, một mặt xuất phát từ nhu cầu bám lấy sự sống, từ lòng khao khát được sống. Nhưng ta còn thấy trong đó, một mong muốn tựa nương, một bến bờ sau những trôi dạt của số phận.

Đều là những con người đáng thương, bị số phận đưa đẩy vào chốn đường cùng. Mị và người vợ nhặt cùng hiện lên là những người phụ nữ đầy chủ động, không chấp nhận thực tại, bằng hành động mà thay đổi số phận mình. Tuy nhiên, hai nhân vật cũng có những điểm khác biệt, hành động của Mị là hành động thuộc phần cuối đoạn trích, đó là hành động đấu tranh, vùng lên giải phóng cuộc đời mình. Còn với cô vợ nhặt, hành động đó là hành động mang tính khơi mào cho tác phẩm, để bao hệ quả sau đó được đẩy đưa đến, đó là hành động thể hiện khát khao sống, bám lấy sự sống mãnh liệt.

Nếu như trước cách mạng, các nhân vật thường rơi vào bế tắc, vào bi kịch thì sau cách mạng, họ đến được với sự giải phóng, với ánh sáng tự do. Ta thấy cái kết của nhân vật Chí Phèo hay chị Dậu hoàn toàn đối lập với cái kết của Mị, của A Phủ, Vợ nhặt, Tràng,... Thông qua hai tác phẩm, các tác giả đã khẳng định đề cao khát vọng sống, niềm hi vọng, niềm tin vào cuộc sống, đều mang tính phát hiện những

---

vẻ đẹp của con người, những vẻ đẹp không thể bị bất cứ một thực cảnh phũ phàng nào có thể làm tiêu mất đi, trái lại lại càng toả sáng hơn.

Có thể nói, nhân vật Mị và người vợ nhặt là hai nhân vật điển hình, tiêu biểu cho những kiếp người cùng khổ, bị cuộc sống đầy đọa, làm cho đổi thay. Thế nhưng, bên trong tâm hồn lúc nào cũng tiềm ẩn một nội lực sinh tồn, một sức sống tiềm tàng mạnh mẽ. Có lúc nó chìm lắng xuống và hiện thực quá khắc nghiệt, tàn nhẫn. Thế nhưng, chỉ cần có cơ hội là nó mạnh mẽ trỗi dậy chiến thắng tất cả, đưa nhân vật đi lên, tìm về với sự sống đúng nghĩa. Qua hai nhân vật, Kim Lân và Tô Hoài đã có những cống hiến lớn trong phát hiện và ngợi ca vẻ đẹp của cuộc sống, tạo động lực thúc đẩy con người không bao giờ dẫu hàng trước số phận và nghịch cảnh. Phải chăng, đó cũng là tiếng nói của cách mạng, của chủ nghĩa nhân đạo đã tồn tại mấy nghìn năm qua của dân tộc ta.

I. ĐỌC HIỂU (3 điểm)

GIAN LẬN THI CỬ - VẤN NẠN CỦA NHIỀU NƯỚC TRÊN THẾ GIỚI

Đối với những người hiếu học và yêu ngành sư phạm, Hàn Quốc có thể gọi là đất nước lý tưởng. Ở Hàn Quốc, người có học được tôn trọng hơn người giàu có. Khi nói chuyện với một giáo sư, nhà triệu phú phải ngả mũ. Một người kiếm tiền bằng chính tài năng của mình được đánh giá cao hơn hàng trăm lần so với người trúng số độc đắc. Thành công bằng mọi giá không được coi trọng ở Hàn Quốc. Một công việc được trả lương cao và một công việc có uy tín không giống nhau ở đây. Uy tín xã hội được coi trọng hơn.

Giáo dục trung học được bảo đảm cho mọi người Hàn Quốc tốt nghiệp trường phổ thông. Nhưng nếu định thi vào một trường Đại học, bạn phải vượt qua một kỳ thi chuyển cấp. Kỳ thi này quyết định vị thế của bạn trên bậc thang xã hội.

Đối với người Hàn Quốc việc thi cử rất thiêng liêng. Trong thời gian diễn ra các cuộc thi cả nước im lặng, người ta cấm làm ồn bên cạnh các trường phổ thông và đại học. Chính quyền địa phương chặn các con đường xung quanh trường để tiếng ồn của xe cộ không ảnh hưởng tới sự tập trung của thí sinh. Máy bay cũng bị cấm bay trên phạm vi trường học lúc học sinh đang thi.

Người Hàn Quốc thậm chí không nghĩ đến việc gian lận thi cử (trong ngôn ngữ Hàn Quốc, Nhật Bản hay Trung Quốc không có từ biểu thị hiện tượng này). Trong các kỳ thi, giáo viên từ trường khác đến coi thi. Phong bì đựng các câu hỏi và bài tập được mở theo hiệu lệnh cùng một lúc ở tất cả các trường phổ thông trên cả nước. Thí sinh được phép mang theo bút bi, bút chì, tẩy và chứng minh thư. Đồng hồ và thiết bị điện tử bị cấm.

(Kim Thanh Hằng, Chuyên mục Giáo dục bốn phương – Báo Giáo dục và Thời đại)

Câu 1. Phong cách ngôn ngữ được sử dụng trong đoạn trích?

Câu 2. Sự tôn trọng việc học, người có học vấn ở Hàn Quốc được biểu hiện như thế nào?

Câu 3. Vì sao ở Hàn Quốc, việc thi cử trở thành điều rất thiêng liêng?

Câu 4. Thông điệp mà tác giả muốn gửi gắm qua việc viết, bàn luận về việc thi cử ở Hàn Quốc là gì?

II. LÀM VĂN (7 điểm)

Câu 1. Viết đoạn văn 200 chữ trình bày suy nghĩ về quan điểm: Đại học không phải là con đường duy nhất để chạm tới thành công.

Câu 2. Người lính là đề tài quen thuộc, thế nhưng mỗi nhà thơ lại có cách khám phá và thể hiện riêng. Trong bài *Tây Tiến*, Quang Dũng viết:

Tây Tiến đoàn binh không mọc tóc

Quân xanh màu lá dữ oai hùm

Mắt trông gửi mộng qua biên giới

Đêm mơ Hà Nội dáng kiều thơm

Trong thi phẩm *Việt Bắc*, Tố Hữu viết:

Những đường Việt Bắc của ta

Đêm đêm râm rập như là đất rung

Quân đi điệp điệp trùng trùng

Ánh sao đầu súng bạn cũng mũ nan

Cảm nhận của anh/chị về vẻ đẹp của hình tượng người lính được khắc họa qua hai đoạn thơ trên.

LỜI GIẢI CHI TIẾT

I. ĐỌC HIỂU

Câu 1. Phong cách ngôn ngữ được sử dụng trong đoạn trích là phong cách báo chí.

Câu 2. Sự tôn trọng việc học, người có học vấn ở Hàn Quốc được biểu hiện như sau:

- Người có học được tôn trọng hơn người giàu có, người kiếm tiền bằng năng lực được đánh giá cao hơn người trúng số.
- Công việc có uy tín xã hội được đánh giá cao hơn công việc có thu nhập cao.
- Kỳ thi chuyển cấp lên Đại học quyết định vị thế của một con người trên bậc thang xã hội.
- Họ coi trọng việc thi cử và sự thành thật trong thi cử, tạo mọi điều kiện cho việc thi cử.

Câu 3.

Việc thi cử ở Hàn Quốc rất thiêng liêng do:

- Văn hóa Hàn Quốc đánh giá cao học vấn và người có học. Vì vậy, gia đình nào cũng quan trọng việc con cái và người thân đi thi cử, họ chuẩn bị chu đáo và hệ trọng.
- Người có học vị có vị thế cao trong xã hội, trong khi thi cử lại quyết định bậc thang của mỗi người nên họ cảm thấy thi cử rất thiêng liêng.
- Chính quyền coi trọng việc thi cử nên người dân cũng sẽ cảm nhận được vai trò của các cuộc thi đối với sự phát triển xã hội.

Câu 4.

Thí sinh chủ động đưa ra ý kiến của bản thân, đảm bảo được yêu cầu về nội dung và hình thức như sau:

- Nội dung: trình bày được quan điểm cá nhân và bàn luận ngắn gọn về quan điểm đó.
- Hình thức: đoạn văn ngắn, khoảng 8 – 10 dòng, diễn đạt mạch lạc.

Gợi ý:

Qua bài báo về vai trò của học vấn và tình hình thi cử ở Hàn Quốc, tác giả đã trình bày quan điểm của mình về nguyên nhân nạn gian lận thi cử trên thế giới. Chỉ khi cả dân tộc coi trọng việc học tập chân chính, coi trọng người có thực lực thì việc thi cử không chỉ là cuộc đua của học vị và công việc nữa. Khi đó, chính quyền và người dân cũng hướng tới những cuộc thi chân thực. Từ đó, tình trạng gian lận mới có

thể giảm đi. Thông điệp này cũng là một lời cảnh tỉnh đắt giá đối với nhiều nền giáo dục và văn hóa trên thế giới.

II. LÀM VĂN

Câu 1.

• Yêu cầu chung:

- Nội dung:

- + Xác định đúng vấn đề nghị luận;
- + Thể hiện được quan điểm cá nhân, đảm bảo được tính nhân văn trong bài viết;
- + Triển khai vấn đề thành các luận điểm, luận cứ phù hợp, trình tự hợp lí, lập luận chặt chẽ; sử dụng phù hợp các thao tác lập luận; biết kết hợp giữa nêu lí lẽ và đưa dẫn chứng.

- Hình thức:

- + Đảm bảo cấu trúc đoạn văn nghị luận;
- + Đoạn văn mạch lạc, diễn đạt trôi chảy, bảo đảm tính liên kết;
- + Lời văn có cá tính và cảm xúc;
- + Không mắc lỗi chính tả, từ ngữ, ngữ pháp.

• Yêu cầu chung:

Hệ thống ý	Dẫn dắt	- Nêu từ khóa: đại học và thành công
	Giải thích	- Đại học là cấp học đào tạo nghề chuyên nghiệp mà hầu hết học sinh hiện nay đều hướng tới sau khi tốt nghiệp trung học.
	Phân tích	- Đại học có ý nghĩa như thế nào đối với thành công. + Học đại học cung cấp những kiến thức, kỹ năng quan trọng, giúp sinh viên có nền tảng thuận lợi khi bước vào cuộc đua dẫn tới thành công trong công việc và cuộc sống. + Học đại học giúp ta có bằng cấp, dễ dàng hơn khi tìm kiếm cơ hội việc làm. - Vì sao đại học lại không phải con đường duy nhất chạm đến thành công? + Vì con người có khả năng tự học ở các môi trường phi học đường: trung tâm dạy nghề, cuộc sống thực tế,... cũng cung cấp cho người học những kiến thức và kỹ năng cần thiết. + Không phải công việc nào cũng cần bằng cấp ở bậc Đại học và không phải con người nào có bằng cấp mới thành công (dẫn chứng).
	Phản biện	- Không lựa chọn đại học khác với không có ý chí và không đỗ đại học. + Tùy lựa chọn hướng đi tương lai mà quyết định có học đại học hay không? + Phải là lựa chọn chứ không phải sự lười nhác hay thất bại. - Thời đại ngày nay thì thế nào? Thời đại của tri thức và công nghệ, cơ hội thành công chia đều cho những

		người có ý chí, bản lĩnh và tinh thần ham học hỏi.
	Liên hệ	- Bài học/Liên hệ + Từ khóa. Thanh niên cần định hướng tương lai cho mình một cách rõ ràng.

Bài làm tham khảo:

Bao nhiêu bạn trẻ đang ước ao thi Đại học? Nhiều. Vậy bao nhiêu đang khao khát thành công? Có lẽ là tất cả. Sao lại có sự chênh lệch ấy. Có lẽ bởi đại học không phải con đường duy nhất chạm đến thành công. Đại học là cấp học đào tạo nghề chuyên nghiệp. Đó là con đường tốt đẹp hướng tới những sự nghiệp lớn, những cơ hội thay đổi cuộc sống. Học đại học cung cấp những kiến thức, kỹ năng quan trọng, giúp sinh viên có nền tảng thuận lợi khi bước vào cuộc đua dẫn tới thành công trong công việc và cuộc sống. Học đại học giúp ta có bằng cấp, dễ dàng hơn khi tìm kiếm cơ hội việc làm. Nhưng đại học lại không phải con đường duy nhất chạm đến thành công. Bởi lẽ, con người có khả năng tự học ở các môi trường phi học đường: trung tâm dạy nghề, cuộc sống thực tế,... cũng cung cấp cho người học những kiến thức và kỹ năng cần thiết. Và hơn nữa, không phải công việc nào cũng cần bằng cấp ở bậc Đại học và không phải con người nào có bằng cấp mới thành công. Như chúng ta đã từng biết đến Edison, Hồ Chí Minh,... những tấm gương vĩ đại của tự học. Tuy vậy, cần phân biệt lựa chọn với sự thất bại. Có nhiều bạn trẻ cũng trích dẫn câu nói này để ngụy biện cho sự lười nhác, thiếu ý chí và thất bại. Khi đó, bạn đâu có quyền lựa chọn? Xin hãy nhớ: Thời đại của tri thức và công nghệ, cơ hội thành công chia đều cho những người có ý chí và tinh thần ham học hỏi. Và với tôi, cụ thể hơn nữa, nó chỉ dành cho ai có định hướng tương lai cho mình một cách rõ ràng và đi theo con đường mình đã định một cách bản lĩnh và đam mê.

Câu 2.

• Yêu cầu chung:

- Thí sinh biết kết hợp kiến thức và kỹ năng về dạng bài nghị luận văn học để tạo lập văn bản. Bài viết phải có bố cục rõ ràng, đầy đủ; văn viết có cảm xúc, thể hiện khả năng phân tích, cảm thụ.
- Diễn đạt trôi chảy, đảm bảo tính liên kết; không mắc lỗi chính tả, từ ngữ, ngữ pháp.

• Yêu cầu cụ thể:

ĐỌC HIỂU YÊU CẦU ĐỀ			
- Đối tượng chính, trọng tâm kiến thức: Tây Tiến, Việt Bắc - Dạng bài: So sánh, cảm nhận hai đoạn thơ - Yêu cầu: Học sinh làm sáng rõ về nội dung, nghệ thuật của từng đoạn trích, so sánh được những tương đồng và khác biệt, lý giải được những tương đồng và khác biệt đó, đồng thời nêu được cảm nhận cá nhân. Đây là dạng đề khó, đòi hỏi người viết phải thực hiện nhiều thao tác, nhiều bước làm để có thể làm sáng tỏ đề.			
TIẾN TRÌNH BÀI LÀM			
KIẾN THỨC	HỆ THỐNG Ý	NỘI DUNG CẦN ĐẠT	ĐIỂM
CHUNG	Khái quát	- Quang Dũng không chỉ được biết tới với tư cách là một nhà thơ,	0.5

	vài nét về tác giả - tác phẩm	ông là người nghệ sĩ đa tài. Quang Dũng mang hồn thơ bay bổng, phóng khoáng, hào hoa đầy lãng mạn, tha thiết tình cảm dành cho bạn bè, cho quê hương xứ sở. - <i>Tây Tiến</i> - một bài thơ nói về vùng đất phía tây tổ quốc hùng vĩ và tuyệt vời thơ mộng, cùng một đoàn binh có lắm nét khác thường từ thành phần tham gia đến nhiệm vụ được giao và những nếm trải suốt dọc hành trình. Viết <i>Tây Tiến</i> chính là viết về một đoạn đời của thi nhân. Hay nói cách khác, mảnh ký ức, kỉ niệm của Quang Dũng cũng là của đất nước, lịch sử – một giai đoạn gian khó hào hùng không thể nào quên. - Tổ Hữu là nhà thơ lớn của dân tộc, là cánh chim đầu đàn của nền thơ ca cách mạng Việt Nam. Về phong cách nghệ thuật: Tổ Hữu là nhà thơ trữ tình chính trị thể hiện nồng nhiệt tự hào lý tưởng cách mạng, đời sống cách mạng của Nhân dân ta. Thơ Tổ Hữu chủ yếu mang khuynh hướng sử thi và cảm hứng lãng mạn, màu sắc lịch sử được diễn tả bằng bút pháp lãng mạn, hình tượng thơ kì vĩ, tráng lệ. - Thi phẩm <i>Việt Bắc</i> được viết nhân một sự kiện chính trị có ý nghĩa lịch sử. Tháng 10 – 1954 Trung ương Đảng và Chính phủ rời Việt Bắc (thủ đô kháng chiến) về thủ đô Hà Nội. Sau bao nhiêu năm chung sống ở mảnh đất Việt Bắc, sống trong tình quân dân chan hòa nồng thắm ấy thế mà nay những người chiến sĩ đành phải cất bước ra đi. Cảm xúc cũng như nhưng ưu tư chính là xuất phát điểm để bài thơ được ra đời.	
TRỌNG TÂM	Phân tích đoạn thơ Tây Tiến	<i>Các em lưu ý: Với dạng đề so sánh, học sinh có thể làm theo hai cách: cách một là thực hiện phân tích và so sánh song hành nhau, với cách này, bài viết được đánh giá cao hơn, nhưng khó hơn, nếu người viết không vững, sẽ dễ bị trùng lặp, hoặc sót ý. Cách dễ hơn là phân tích từng đối tượng, sau đó sẽ đến bước so sánh và lý giải. Trong phần gợi ý giải này, tác giả chọn cách số 2 để các em dễ theo dõi.</i> <i>“Tây Tiến đoàn binh không mọc tóc Quân xanh màu lá dữ oai hùm”</i> - Hai câu thơ trần trụi như hiện thực chiến tranh những năm tháng kháng chiến chống Pháp. Hình ảnh đoàn quân “không mọc tóc” vừa gợi nét bi hài vừa phản ánh cái khốc liệt của chiến tranh. - Cái hình hài không lấy gì làm đẹp “không mọc tóc”, “xanh màu lá” tương phản với nét “dữ oai hùm”. Bằng bút pháp tài hoa, Quang Dũng làm bật chí khí hiên ngang, tinh thần quả cảm xung trận của các chiến binh Tây Tiến từng làm quân giặc khiếp sợ. - “Dữ oai hùm” là hình ảnh ẩn dụ nói lên chí khí của người lính Tây Tiến, tuy các chiến sĩ có gầy, xanh nhưng không hề yếu, chí khí của người lính vẫn như con hổ nơi rừng xanh. Cái tài của Quang Dũng là khắc họa chân dung bên ngoài của chiến sĩ Tây	1.5

	Tiến tuy gầy, xanh xao nhưng vẫn toát lên được cái oai phong, khí phách. <i>“Mắt trông gửi mộng qua biên giới Đêm mơ Hà Nội dáng kiều thơm”</i> - Các chiến sĩ Tây Tiến mộng và mơ gửi về hai phía chân trời: biên giới và Hà Nội, biên giới là nơi còn đầy bóng giặc, Hà Nội là nơi còn đó những kỉ niệm, những người thân thương,... - Chiến sĩ Tây Tiến vốn là những thanh niên Hà Nội <i>“Xếp bút nghiên theo việc đao, cung”</i>, họ là những chàng thanh niên trẻ hào hoa, lãng mạn và đa tình. Khi xa Hà Nội, tiến về Tây Bắc để thực hiện nhiệm vụ thì các chiến sĩ luôn <i>“Ngàn năm thương nhớ đất Thăng Long”</i>. Sống giữa chiến trường ác liệt nhưng tâm hồn các anh luôn hướng về Hà Nội, mơ về Hà Nội. Hình ảnh <i>“dáng kiều thơm”</i> của Quang Dũng đem đến cho người đọc nhiều điều thú vị, đặc tả được chất lính trẻ trung, hào hoa, lãng mạn của binh đoàn Tây Tiến trong trận mạc.	
Lý giải	- Quang Dũng khắc hoạ người lính qua bút pháp lãng mạn, đầy bay bổng, tạo nên chất riêng của người lính trẻ Hà thành. - Với Tố Hữu, ông sử dụng bút pháp của sử thi, tạc dựng nên bức tượng đài kỳ vĩ, sức mạnh lớn lao, trong không gian rộng lớn của núi rừng. Nó phù hợp với không khí ra trận những ngày tháng hào hùng, chói lọi.	0.5
Phân tích đoạn thơ Việt Bắc	<i>“Những đường Việt Bắc của ta Đêm đêm rầm rập như là đất rung Quân đi điệp điệp trùng trùng Ánh sao đầu súng bạn cùng mũ nan.”</i> - Chỉ vài nét phác họa khung cảnh hùng tráng của cuộc kháng chiến ở Việt Bắc, Tố Hữu đã cho người đọc cảm nhận được khí thế hào hùng, mạnh mẽ của khối đoàn kết toàn dân toàn diện, sự hoà quyện gắn bó giữa thiên nhiên với con người – tất cả tạo thành hình ảnh đất nước đứng lên chiến đấu vì độc lập, tự do, vì hạnh phúc, tương lai của dân tộc. - Đêm đêm, những bước chân hành quân <i>“rầm rập”</i>, làm rung chuyển cả đất trời, bước chân của những người khổng lồ đội trời đạp đất, làm nên những kì tích anh hùng. - Khí thế bừng bừng của quân ta được miêu tả hết sức sinh động: các từ láy có giá trị tượng thanh, tượng hình: <i>“rầm rập”</i>, <i>“điệp điệp”</i>, <i>“trùng trùng”</i>, biện pháp so sánh <i>“như là đất rung”</i> diễn tả được không khí hồ hởi, sôi sục trong những ngày hành quân ra mặt trận làm nổi bật được sức mạnh cuộn như thác lũ của quân ta. Tường chừng như nơi đây đang diễn ra một cơn địa chấn làm long trời lở đất báo hiệu những đòn sấm sét sắp giáng xuống đầu kẻ thù.	1.5

		- Ý thơ phô trương sức mạnh hùng hậu của quân đội ta: <i>“Quân đi điệp điệp trùng trùng Ánh sao đầu súng bạn cùng mũ nan.”</i> - Chỉ hai câu mà tạo nên bức phù điêu điệp trùng, hùng vĩ của Việt Bắc kháng chiến. Không khí kháng chiến, không khí lịch sử được tái hiện qua màu sắc thần kì sử thi. Đoàn quân ra trận đông đảo, người người lớp lớp, như sóng cuộn “<i>điệp điệp trùng trùng</i>”. Có “<i>ánh sao đầu súng</i>” soi chiếu lý tưởng, đó là đội quân bất khả chiến bại.	
SO SÁNH	Tương đồng – khác biệt	- <i>Tương đồng</i>: Họ đều hiện lên trong sức mạnh, đó là sức mạnh của ý chí phi thường, sức mạnh của niềm tin tưởng. Những người chiến sĩ đều bật lên vẻ đẹp của lý tưởng, về sự ý thức và trách nhiệm. Họ là những con người gánh vác đại nghiệp, là người tiên phong, là sức mạnh mũi nhọn chiến đấu chống lại kẻ thù xâm lược. - <i>Khác biệt</i>: Lính Tây Tiến được hiện lên trong cái nhìn cận cảnh, cụ thể, được hiện lên qua sự trần trụi đến tàn khốc của chiến tranh, nhưng ẩn sau vẻ bề ngoài thô ráp là tâm hồn lãng mạn và hết sức hào hoa. Còn trong Việt Bắc, nhà thơ không tả cận mà tả ở cấp độ khái quát, cho nên, hình ảnh đoàn quân hiện lên trùng điệp như núi non, thác lũ. Sức mạnh nơi họ là sức mạnh của khối đoàn kết to lớn, của lý tưởng mạnh mẽ, tầm vóc vũ trụ.	0.5

Bài làm mẫu

Lịch sử dân tộc là lịch sử được vẽ bằng thanh gươm và giọt máu. Chính những cuộc trường chinh, vệ quốc đã khắc tạc trong ta những hình ảnh quen thuộc mà lẫm liệt về người lính. Đó là người lính với sức mạnh át cả ngư đầu trong *Tổ lòng* của Phạm Ngũ Lão, người lính với sức mạnh kỳ vĩ: “*đánh một trận sạch không kình ngạc, đánh hai trận tan tác chim muông*” trong *Bình Ngô đại cáo* của Nguyễn Trãi. Người lính nông dân “*miệng cười buốt giá, chân không giày*” trong *Đồng chí* của Chính Hữu. Và chắc chắn không thể thiếu hình tượng người lính dữ oai hùm trong *Tây Tiến* của Quang Dũng, đoàn quân điệp trùng ánh sao trong *Việt Bắc* của Tố Hữu.

Quang Dũng và Tố Hữu đều là những nhà thơ lớn, cùng trải qua những đau thương và khốc liệt trong chiến tranh, cho nên, điểm giao thoa giữa họ là khắc tạc những hình tượng nghệ thuật về người lính, về nhà thơ Quang Dũng, ông không chỉ được biết tới với tư cách là một nhà thơ, mà còn là người nghệ sĩ đa tài. Gắn mình với cuộc kháng chiến chống Pháp và tự bản thân lớn lên trong cuộc chiến tranh vệ quốc khốc liệt đó, Quang Dũng đã cho ra đời những tác phẩm hay nhất đời mình. Quang Dũng mang hồn thơ bay bổng, phóng khoáng, hào hoa đầy lãng mạn, tha thiết tình cảm dành cho bạn bè, cho quê hương xứ sở. Thơ Quang Dũng nằm giữa biên giới của thật và mơ, như khói như mây mờ mờ ảo ảo, như tiếng vọng từ chân trời nào xa vắng... *Tây Tiến* - một bài thơ nói về vùng đất phía tây tổ quốc hùng vĩ và tuyệt vời thơ mộng, cùng một đoàn binh có lăm nét khác thường từ thành phần tham gia đến nhiệm vụ được giao và những nếm trải suốt dọc hành trình. Viết *Tây Tiến* chính là viết về một đoạn đời của thi nhân. Hay nói

cách khác, mảnh ký ức, kỉ niệm của Quang Dũng cũng là của đất nước, lịch sử - một giai đoạn gian khó hào hùng không thể nào quên.

Còn nói đến Tố Hữu là nhắc đến nhà thơ lớn của dân tộc, cánh chim đầu đàn của nền thơ ca cách mạng Việt Nam. Về phong cách nghệ thuật: Tố Hữu là nhà thơ trữ tình chính trị thể hiện nồng nhiệt tự hào lý tưởng cách mạng, đời sống cách mạng của Nhân dân ta. Thơ Tố Hữu chủ yếu mang khuynh hướng sử thi và cảm hứng lãng mạn, màu sắc lịch sử được diễn tả bằng bút pháp lãng mạn, hình tượng thơ kì vĩ, tráng lệ. Nét đặc sắc trong thơ Tố Hữu là có giọng điệu riêng. Thơ liền mạch, nhất khí tự nhiên, giọng tâm tình, ngọt ngào tha thiết. Thi phẩm *Việt Bắc* được viết nhân một sự kiện chính trị có ý nghĩa lịch sử. Tháng 10 - 1954 Trung ương Đảng và Chính phủ rời Việt Bắc (thủ đô kháng chiến) về thủ đô Hà Nội. Sau bao nhiêu năm chung sống ở mảnh đất Việt Bắc, sống trong tình quân dân chan hòa nồng thắm ấy thế mà nay những người chiến sĩ đành phải cất bước ra đi. Cảm xúc cũng như những ưu tư chính là xuất phát điểm để bài thơ được ra đời.

Tây Tiến của Quang Dũng là dòng hồi ức vô cùng thương nhớ về những đồng đội, chính vì thế Quang Dũng đã sử dụng hệ thống ngôn ngữ giàu hình ảnh, hàng loạt những thủ pháp như tương phản, nhân hoá, tăng cấp ý nghĩa để tạo ấn tượng mạnh để khắc tạc một cách sâu sắc vào tâm trí người đọc hình ảnh những người con anh hùng của đất nước, của dân tộc. Đó là bức tượng đài sừng sững giữa núi cao sông sâu, giữa một không gian hùng vĩ

“Tây Tiến đoàn binh không mọc tóc

Quân xanh màu lá dữ oai hùm”

Hai câu thơ trần trụi như hiện thực chiến tranh những năm tháng kháng chiến chống Pháp. Hình ảnh đoàn quân *“không mọc tóc”* vừa gợi nét bi hài vừa phản ánh cái khốc liệt của chiến tranh. Cái hình hài không lấy gì làm đẹp *“không mọc tóc”*, *“xanh màu lá”* tương phản với nét *“dữ oai hùm”*. Bằng bút pháp tài hoa, Quang Dũng làm bật chí khí hiên ngang, tinh thần quả cảm xung trận của các chiến binh Tây Tiến từng làm quân giặc khiếp sợ. *“Dữ oai hùm”* là hình ảnh ẩn dụ nói lên chí khí của người lính Tây Tiến, tuy các chiến sĩ có gầy, xanh nhưng không hề yếu, chí khí của người lính vẫn như con hổ nơi rừng xanh. Cái tài của Quang Dũng là khắc họa chân dung bên ngoài của chiến sĩ Tây Tiến tuy gầy, xanh nhưng vẫn toát lên được cái oai phong, khí phách. Nếu như ở những đoạn thơ trước đó người lính mới chỉ hiện ra trong đoàn quân mỗi trong câu: *“Sài Khao sương lấp đoàn quân mỏi”*, nay trong khung cảnh hết sức lãng mạn trong đêm liên hoan, đêm lửa trại thắm tình cá nước thì ở đây là hình ảnh đoàn binh không mọc tóc da xanh như lá rừng. Cảm hứng chân thực của Quang Dũng đã không né tránh việc mô tả cuộc sống gian khổ mà người lính phải chịu đựng. Về ngoài dường như rất tiêu tụy, nhưng thế giới tinh thần của người lính lại cho thấy họ chính là những người chiến binh anh hùng, họ còn chứa đựng cả một sức mạnh áp đảo quân thù, họ dũng mãnh như hổ báo, hùm beo. Cái giỏi của Quang Dũng là mô tả người lính với những nét khắc khổ tiêu tụy nhưng vẫn gợi ra âm hưởng rất hào hùng của cuộc sống. Bởi vì câu thơ *“Tây Tiến đoàn binh không mọc tóc”* với những thanh trắc rơi vào trọng âm đầu của câu thơ như *“tiến”*, *“mọc tóc”*. Nhờ những thanh trắc ấy mà âm hưởng của câu thơ vút lên. Chẳng những thế, họ còn là cả một đoàn

binh. Hai chữ “*đoàn binh*” âm Hán Việt đã gọi ra một khí thế hết sức nghiêm trang, hùng dũng. Và đặc biệt hai chữ “*Tây Tiến*” mở đầu câu thơ không chỉ còn là tên gọi của đoàn binh nữa, nó gọi ra hình ảnh một đoàn binh dù đầu không mọc tóc vẫn đang quả cảm tiến bước về phía Tây. Thủ pháp tương phản mà Quang Dũng sử dụng ở câu thơ “*Quân xanh màu lá dữ oai hùm*” không chỉ làm nổi bật lên sức mạnh tinh thần của người lính mà còn thấm sâu màu sắc văn hoá của dân tộc. Ở đây, nhà thơ không chỉ muốn nói rằng những người lính Tây Tiến như chúa sơn lâm, không phải muốn “*động vật hoá*” người lính Tây Tiến mà muốn nói tới sức mạnh bách chiến bách thắng bằng một hình ảnh quen thuộc trong thơ văn xưa. Phạm Ngũ Lão cũng ca ngợi người anh hùng vệ quốc trong câu thơ:

*“Hoành sóc giang san cáp kỷ thu
Tam quan kỳ hổ khí thôn ngưu”*

Và ngay cả Hồ Chí Minh trong *Đăng sơn* cũng viết:

*“Nghĩa binh tráng khí thôn Ngưu Đẩu
Thệ diệt sài lang xâm lược quân”*

Có thể nói Quang Dũng đã sử dụng một mô típ mang đậm màu sắc phương Đông để câu thơ mang âm vang của lịch sử, hình tượng người lính cách mạng gắn liền với sức mạnh truyền thống của dân tộc. Đọc câu thơ: “*Quân xanh màu lá dữ oai hùm*” ta như nghe thấy âm hưởng của hào khí ngút trời Đông A.

*“Mắt trừng gửi mộng qua biên giới
Đêm mơ Hà Nội dáng kiều thơm”*

Các chiến sĩ Tây Tiến mộng và mơ gửi về hai phía chân trời: biên giới và Hà Nội, biên giới là nơi còn đầy bóng giặc, Hà Nội là nơi còn đó những kỉ niệm, những người thân thương,... Chiến sĩ Tây Tiến vốn là những thanh niên Hà Nội “*xếp bút nghiên theo việc đao, cung*”, họ là những chàng thanh niên trẻ hào hoa, lãng mạn và đa tình. Khi xa Hà Nội, tiến về Tây Bắc để thực hiện nhiệm vụ thì các chiến sĩ luôn “*Ngàn năm thương nhớ đất Thăng Long*”. Sống giữa chiến trường ác liệt nhưng tâm hồn các anh luôn hướng về Hà Nội, mơ về Hà Nội. Hình ảnh “*dáng kiều thơm*” của Quang Dũng đem đến cho người đọc nhiều điều thú vị, đặc tả được chất lính trẻ trung, hào hoa, lãng mạn của binh đoàn Tây Tiến trong trận mạc. Đã một thời, với cái nhìn ấu trĩ, người ta phê phán thói tiểu tư sản, thực ra nhờ vẻ đẹp ấy của tâm hồn mà người lính có sức mạnh vượt qua mọi gian khổ, người lính trở thành một biểu tượng cho vẻ đẹp của con người Việt Nam. Quang Dũng đã tạo nên một tương phản hết sức đặc sắc – những con người chiến đấu kiên cường với ý chí sắt thép cũng chính là con người có một đời sống tâm hồn phong phú. Người lính Tây Tiến không chỉ biết cầm súng cầm gươm theo tiếng gọi của non sông mà còn rất hào hoa, giữa bao nhiêu gian khổ, thiếu thốn trái tim họ vẫn rung động trong một nỗi nhớ về một dáng kiều thơm, nhớ về vẻ đẹp của Hà Nội – Thăng Long xưa.

Nguyễn Đình Thi từng nói, đại ý, trọn đời, Tố Hữu là nhà thơ và làm thơ về cách mạng, và thơ Tố Hữu luôn thiết tha, dịu dàng với quê hương đất nước và con người của đất nước quê hương. Ngày Tố Hữu ra đi, Nguyễn Đình Thi từng nói vậy, và ta cảm thấy thật xúc động, tự hào vì điều đó. Ngay cả trong những vần thơ nói về khí thế ra trận, miêu tả cảnh hùng hồn, hào hùng của dân tộc, ta vẫn luôn cảm thấy

chút dịu dàng rất Huế ông gửi gắm vào người Việt Nam mình. Và thật đặc biệt khi ta tìm ra điều đó được viết trong khổ thơ đặc tả khung cảnh ra trận trong bài thơ Việt Bắc.

*“Những đường Việt Bắc của ta
Đêm đêm rầm rập như là đất rung
Quân đi điệp điệp trùng trùng
Ánh sao đầu súng bạn cùng mũ nan”*

Chỉ vài nét phác họa khung cảnh hùng tráng của cuộc kháng chiến ở Việt Bắc, Tố Hữu đã cho người đọc cảm nhận được khí thế hào hùng, mạnh mẽ của khối đoàn kết toàn dân toàn diện, sự hoà quyện gắn bó giữa thiên nhiên với con người – tất cả tạo thành hình ảnh đất nước đứng lên chiến đấu vì độc lập, tự do, vì hạnh phúc, tương lai của dân tộc. Đêm đêm, những bước chân hành quân “*rầm rập*”, làm rung chuyển cả đất trời, bước chân của những người khổng lồ đội trời đạp đất, làm nên những kì tích anh hùng. Khí thế bừng bừng của quân ta được miêu tả hết sức sinh động: Các từ láy có giá trị tượng thanh, tượng hình: “*rầm rập*”, “*điệp điệp*”, “*trùng trùng*”, biện pháp so sánh “*như là đất rung*” diễn tả được không khí hờ hởi, sôi sục trong những ngày hành quân ra mặt trận, làm nổi bật được sức mạnh cuộn như thác lũ của quân ta. Tưởng chừng như nơi đây đang diễn ra một cơn địa chấn làm long trời lở đất báo hiệu những đòn sấm sét sắp giáng xuống đầu kẻ thù. Khí thế càng được thể hiện rõ nét hơn, từ “*điệp trùng*” được tách ra thành “*điệp điệp*” “*trùng trùng*” thể hiện một số lượng rất lớn đoàn dân công đang tiến quân ra trận. Có thể nói, chỉ hai câu mà tạo nên bức phù điêu điệp trùng, hùng vĩ của Việt Bắc kháng chiến. Không khí kháng chiến, không khí lịch sử được tái hiện qua màu sắc thần kì sử thi. Đoàn quân ra trận đông đảo, người người lớp lớp, như sóng cuộn “*điệp điệp trùng trùng*”. Có “*ánh sao đầu súng*” soi chiếu lý tưởng, đó là đội quân bất khả chiến bại. Hình ảnh hoán dụ “*ánh sao đầu súng*” thật giống với hình ảnh “*đầu súng trăng treo*” của Chính Hữu. Một hình ảnh lãng mạn, tráng lệ, tuyệt đẹp. Đó là những người chiến sĩ giải phóng quân đang ngày đêm ra trận, hình ảnh họ không chỉ kiêu hùng, mà còn thật lãng mạn. “*Ánh sao đầu súng*” sáng đôi cùng “*bạn cùng mũ nan*” có thể là mũ của những người dân công hỏa tuyến, họ đang sát cánh cùng nhau ra trận, những hình ảnh này đặt cạnh nhau đột nhiên ta thấy thật nên thơ. Càng tô điểm thêm khối sức mạnh vĩ đại của toàn dân tộc.

Cùng nhìn lại hai hình tượng người lính được khắc tạc qua hai thi phẩm, có thể thấy họ có những điểm chung và riêng. Trước tiên họ đều hiện lên trong sức mạnh của ý chí phi thường, sức mạnh của niềm tin tưởng. Những người chiến sĩ đều bật lên vẻ đẹp của lý tưởng, về sự ý thức và trách nhiệm. Họ là những con người gánh vác đại nghiệp, là người tiên phong, là sức mạnh mũi nhọn chiến đấu chống lại kẻ thù xâm lược. Tuy nhiên, lính Tây Tiến được hiện lên trong cái nhìn cận cảnh, cụ thể, được hiện lên qua sự trần trụi đến tàn khốc của chiến tranh, nhưng ẩn sau vẻ bề ngoài thô ráp là tâm hồn lãng mạn và hết sức hào hoa. Còn trong Việt Bắc, nhà thơ không tả cận mà tả ở cấp độ khái quát, cho nên, hình ảnh đoàn quân hiện lên trùng điệp như núi non, thác lũ. Sức mạnh nơi họ là sức mạnh của khối đoàn kết to lớn, của lý tưởng mạnh mẽ, tầm vóc vũ trụ. Với Quang Dũng, ông khắc họa người lính qua bút pháp lãng mạn, đầy bay bổng, tạo nên chất riêng của người lính trẻ Hà thành. Với Tố Hữu, ông sử dụng bút pháp của sử

---

thi, tạc dựng nên bức tượng đài kỳ vĩ, sức mạnh lớn lao trong không gian rộng lớn của núi rừng. Nó phù hợp với không khí ra trận những ngày tháng hào hùng, chói lọi.

Cùng biểu hiện hình ảnh những đoàn quân ra trận nhưng cảm hứng từ hai nhà thơ rất khác nhau. Chính vì vậy mà hình ảnh người lính thời chống Pháp hiện lên trong hai đoạn thơ vừa có điểm chung vừa có điểm riêng biệt mang đến cho người đọc những ấn tượng khó phai nhòa.

I. ĐỌC HIỂU (3 điểm)

Đọc văn bản sau và làm theo yêu cầu:

*Con nhà nghèo chả có gì chơi
Tôi và Gái chỉ thần tha gốc ổi
Thương cây chiều nào cũng tưới
Cứ mỗi lần hai gánh ổng bơ.
Bắt được chú gà sa nước gạo đêm qua
Cũng hì hục khiêng chôn bốn gốc.
Cây còn nhỏ có đâu bóng mát
Mới ngang vai, cành chẽ chữ Y dài,
Thằng cu San cuối xóm ngõ ngoài,
Lăm le toan trộm cnàh làm súng.
Biết chuyện đó chúng tôi tức lắm
Bàn với nhau rào gốc cây luôn.*

*Thoắt đó mà đã vụt lớn khôn
Đi họp phóng viên, các bạn gọi tôi “đồng chí”
Nhưng trong kỷ niệm ngày thơ luôn vẫn bé
(Đứa trẻ có lớn lên trong ánh bao giờ)
Thằng cu San vẫn đen thấp như xưa
Cái Gái – bạn nghèo thân hình gầy gò
Và cây ổi vẫn khẳng khiu trước ngõ
Mới ngang vai, cành chẽ chữ Y dài
Ồi cây nhỏ chưa tròn bóng mát
Suốt nẻo đường tôi bước vẫn che tôi*

*Tôi lại về đây – đã tám năm rồi
Tất cả thân quen – sao mới lạ:
Cái Gái – gánh ổng bơ tưới cây ngày nhỏ
Giờ chỉ huy đội thủy lợi trong làng
Một vùng chiêm khe đã thêm vụ mùa vàng
Còn “cu San” – hảnh hả cần chạc ổi*

---

*Cây súng nâng niu từ lên xã đội
Đã giúp anh hạ một “con ma”
Chiến công này rạng rỡ thôn ta
Và cây ổi dây cành xòe rợp ngõ
(Nơi tụ tập của lớp sau tuổi nhỏ)
Lá xnah um trĩu trĩu quả vàng
Con chào mào ngọt giọng hót vang
Vị thơm lự lơ rơi theo từng hạt.
Ôi những ngày xa quê thấy mình khôn lớn
Đâu biết quê hương còn lớn hơn mình.*

(*Gốc cây ngày bé*, Xuân Quỳnh, trích tập thơ *Hoa dọc chiến hào*, NXB Văn học, 1968)

Câu 1. Nêu tên hai phương thức biểu đạt chính của văn bản.

Câu 2. Chỉ ra và nêu tác dụng của biện pháp tu từ được sử dụng trong câu thơ: *Ôi cây nhỏ chưa tròn bóng mát/ Suốt nẻo đường tôi bước vẫn che tôi.*

Câu 3. Nêu nhận xét về giọng điệu của nhân vật trữ tình trong văn bản.

Câu 4. Anh/Chị hiểu thế nào ý thơ: *“Ôi những ngày xa quê thấy mình khôn lớn/Đâu biết quê hương còn lớn hơn mình”*.

II. LÀM VĂN (7 điểm)

Câu 1. Viết đoạn văn bàn luận với chủ đề: Quê hương trong ta, khi xa và khi gần.

Câu 2. Phân tích hình tượng người dũng sĩ Tnú, trong *Rừng xà nu* của nhà văn Nguyễn Trung Thành, từ đó làm nổi bật vẻ đẹp độc đáo của nhân vật anh hùng sử thi.

LỜI GIẢI CHI TIẾT

I. ĐỌC HIỂU

Câu 1.

Văn bản sử dụng phương thức biểu đạt chính là biểu cảm và tự sự.

Câu 2.

Biện pháp tu từ: Ẩn dụ “che”: từ hành động che (tránh cho mưa nắng tác động đến con người) thành ý nghĩa che chở, làm điểm tựa tinh thần.

- Tác dụng:

+ Giúp lời thơ trở nên hình ảnh, giàu sức gợi, sức biểu cảm.

+ Bộc lộ những suy nghĩ chân thành của tác giả khi nghĩ về cây ổi gắn liền với những kỉ niệm thời thơ ấu. Đó là động lực, là điểm tựa tinh thần cho người chiến sĩ có thêm sức mạnh để dấn bước trên chặng đường chiến đấu.

Câu 3.

Bằng giọng điệu kể chuyện tâm tình thân mật, nhân vật trữ tình gửi gắm không chỉ những cảm xúc và kí ức của tuổi thơ mà còn biểu hiện được sự trưởng thành của bản thân và quê hương qua những đổi thay theo năm tháng. Nhịp thơ chậm rãi, nhịp nhàng là lời sẻ chia hết sức chân thành, tự nhiên về những kỉ niệm ngày thơ ấu, khơi gợi sự đồng điệu của người đọc bởi những điều giản dị mà quý giá.

Câu 4.

Thí sinh chủ động trình bày quan điểm của bản thân, đảm bảo được yêu cầu về nội dung và hình thức như sau:

- Nội dung: trình bày cảm nhận của mình về ý thơ: Sự trưởng thành của nhân vật trữ tình cũng như của quê hương đất nước trong kháng chiến.

- Hình thức: đoạn văn ngắn, khoảng 8 – 10 dòng, diễn đạt mạch lạc.

Gợi ý:

Thời gian làm mọi đứa trẻ trưởng thành, cũng như làm mọi thứ thay đổi. Xuân Quỳnh viết: “*Ôi những ngày xa quê thấy mình khôn lớn/ Đâu biết quê hương còn lớn hơn mình*” khi chị đang cùng dân tộc trải qua những tháng ngày sống *dọc chiến hào*. Nhân vật trữ tình từ một cô gái quê bé nhỏ đã thành đồng chí, thành chiến sĩ, đã tự thấy những đổi thay trong hình hài, vóc dáng, trong những suy nghĩ và hành động. Nhưng quê hương còn lớn hơn. *Quê hương* với nhân vật trữ tình là người bạn thuở nhỏ “*gầy gò*”, “*đen thập*” đã thành chỉ huy thủy lợi, thành xã đội, là cây ổi từ cành ngang vai nay đã xòe rợp ngõ. Quan niệm về *quê hương* của chị vừa giản dị, vừa sâu sắc. Có thể nói, chính thời gian và cuộc kháng chiến đã khiến chị nhận ra rõ nét hơn sự lớn lên của bản thân và quê hương mình.

II. LÀM VĂN

Câu 1.

• Yêu cầu chung:

- Nội dung:

- + Xác định đúng vấn đề nghị luận;
- + Thể hiện được quan điểm cá nhân, đảm bảo được tính nhân văn trong bài viết;
- + Triển khai vấn đề thành các luận điểm, luận cứ phù hợp, trình tự hợp lí, lập luận chặt chẽ; sử dụng phù hợp các thao tác lập luận; biết kết hợp giữa nêu lí lẽ và đưa dẫn chứng.

- Hình thức:

- + Đảm bảo cấu trúc đoạn văn nghị luận;
- + Đoạn văn mạch lạc, diễn đạt trôi chảy, bảo đảm tính liên kết;
- + Lời văn có cá tính và cảm xúc;
- + Không mắc lỗi chính tả, từ ngữ, ngữ pháp.

• **Yêu cầu cụ thể:**

Hệ thống ý	<i>Dẫn dắt</i>	- Nêu từ khóa: quê hương trong ta
	<i>Giải thích</i>	- Quê hương là nơi chôn nhau cắt rốn, là nơi gắn bó với tuổi thơ. - Hiểu rộng ra quê hương là nơi xuất thân, nơi cội nguồn của mỗi người.
	<i>Phân tích</i>	- Tình yêu quê hương được biểu hiện như thế nào khi xa cũng như khi gần? + Tình yêu quê hương là tình cảm thiêng liêng, là một sự gắn bó rất tự nhiên và cũng rất nhân văn. + Khi gần, tình yêu quê là sự gắn bó, thân thuộc, là kỷ niệm tích lũy mỗi ngày, là môi trường sống, là ngôi nhà, là chốn đi về. + Khi xa, tình yêu quê là nỗi nhớ, là ước muốn được trở về, là kí ức quý giá,... + Khi xa hay gần đều có điểm chung: niềm tự hào, tôn trọng, thương yêu,... - Vì sao trong thế giới phẳng, con người vẫn cần có quê hương? + Vì quê hương như một ngôi nhà lớn, có những con người cùng những điểm chung với mình, cùng gắn bó với một mảnh đất. + Vì quê hương bồi đắp cho tâm hồn con người những xúc cảm vô cùng đáng quý. + Vì quê hương là chốn đi về.
	<i>Phản biện</i>	Có những người khi đi xa lại có thái độ phủ nhận, quay lưng lại với quê hương → sự bơ vơ của tâm hồn.
	<i>Liên hệ</i>	- Bài học/Liên hệ + Từ khóa. Hiểu được sự thiêng liêng của hai tiếng “quê hương”.

Câu 2.

• **Yêu cầu chung:**

- Thí sinh biết kết hợp kiến thức và kỹ năng về dạng bài nghị luận văn học để tạo lập văn bản. Bài viết phải có bố cục rõ ràng, đầy đủ; văn viết có cảm xúc, thể hiện khả năng phân tích, cảm thụ.
- Diễn đạt trôi chảy, đảm bảo tính liên kết; không mắc lỗi chính tả, từ ngữ, ngữ pháp.

• **Yêu cầu cụ thể:**

ĐỌC HIỂU YÊU CẦU ĐỀ			
- <i>Đối tượng chính, trọng tâm kiến thức: Rừng xà nu</i> - <i>Dạng bài: Phân tích, bàn luận</i> - <i>Yêu cầu: Người viết cần phân tích làm rõ hình tượng nhân vật trung tâm của tác phẩm: người anh hùng Tnú, từ đó mà thấy được cảm hứng sử thi, bút pháp sử thi được nhà văn sử dụng khi xây dựng hình tượng.</i>			
TIẾN TRÌNH BÀI LÀM			
KIẾN THỨC	HỆ THỐNG Ý	NỘI DUNG CẦN ĐẠT	Điểm
CHUNG	Khái quát vài nét về tác giả - tác phẩm	- Nguyễn Trung Thành là nhà văn lớn lên và trưởng thành trong cả hai cuộc kháng chiến trường kỳ của dân tộc. Ông đặc biệt thành công về đề tài văn học viết về miền núi Tây Nguyên. - Truyện ngắn <i>Rừng xà nu</i> là câu chuyện về dân làng Xô man trong kháng chiến chống Mỹ. Trong số những con người hiên ngang bất khuất của làng Xô man nổi bật lên là hình ảnh Tnú. Câu chuyện về cuộc đời anh đã được tái hiện cụ thể qua lời kể của già làng bên bếp lửa.	0.5
TRỌNG TÂM	Giải thích hình tượng sử thi: Người anh hùng	- Trong văn học Việt Nam giai đoạn chống Mỹ, khuynh hướng sử thi là một khuynh hướng lớn. Tính sử thi được thể hiện trong đề tài, chủ đề mang ý nghĩa thời đại, bàn đến những vấn đề lớn lao, những vấn đề cộng đồng, cùng với đó là ngôn ngữ đầy trang trọng. + Nhân vật trong sử thi là nhân vật tiêu biểu cho cả cộng đồng, là người anh hùng, người dũng sĩ của thời đại mang sức mạnh, phẩm chất lý tưởng, thể hiện qua lời nói, hành động dũng cảm, với những chiến công hiển hách.	0.5
	Phân tích hình tượng Tnú	- Nhân vật tiêu biểu, mang tích cách điển hình cho đồng bào Tây Nguyên + Tnú mang trong mình những phẩm chất đáng quý: trung thực, gan góc, dũng cảm. Những phẩm chất ấy được biểu hiện từ khi Tnú còn nhỏ đến khi đã là một chiến sĩ cách mạng. Đó là khi Tnú học cái chữ, học thua Mai đã tự lấy đá ghè vào đầu mình. Là những lần vượt con thác dữ, mình như con cá kình, tìm những khúc xiết mà vượt khiến kẻ thù không ngờ. Là đôi bàn tay như mười ngón đuốc rực đỏ	3.0

		nhưng không một tiếng van xin, chỉ có ánh mắt căm hờn lửa cháy... + Tnú mang trong mình tình yêu thương và lòng căm thù cháy bỏng. Tình yêu thương được thể hiện rất rõ trong mối quan hệ giữa Tnú với buôn làng và với những người dân trong buôn. - Nhân vật Tnú là điển hình cho con đường đấu tranh đến với cách mạng của người dân Tây Nguyên + Bi kịch của Tnú là một bi kịch điển hình. Khi anh dùng tay không để đấu tranh với toán giặc, gia đình anh không cứu được, trái lại còn bị đốt cháy đôi bàn tay. Tnú chỉ được cứu khi dân làng Xô Man cầm vũ khí đứng lên tiêu diệt kẻ thù. + Nhưng Tnú không chìm đắm trong đau thương mất mát, anh biết vượt qua nỗi đau ấy, biến đau thương thành căm hờn và tôi luyện ý chí chiến đấu. - Đôi bàn tay quả báo - sức mạnh của lòng căm thù và ý chí phi thường + Khi xây dựng nhân vật Tnú, Nguyễn Trung Thành đặc biệt dụng công miêu tả đôi bàn tay của anh. Từ đôi bàn tay này, người đọc có thể thấy hiện lên không những cả cuộc đời mà cả những tính cách của nhân vật. Khi còn lành lặn, bàn tay Tnú là bàn tay nghĩa tình, thẳng thắn. + Khi đôi bàn tay của Tnú thành tật nguyên, mỗi ngón chỉ còn hai đốt và như một chứng tích về tội ác của kẻ thù mà Tnú mang theo suốt đời. Nhưng, bàn tay tật nguyên ấy vẫn tiếp tục cầm súng giết giặc, vẫn có thể giết chết tên chỉ huy đồn địch dù nó cố thủ trong hầm.	
	Bàn luận, đánh giá	- Anh hùng sử thi với những phẩm chất phi thường, hiện lên ngạo nghễ, dũng mãnh với những kỳ tích mà hiếm kẻ thường nào làm được. Đó là những người anh hùng đại diện cho phẩm chất, cho sức mạnh, cho tính cách và trở thành niềm tự hào của cộng đồng. - Tác phẩm thể hiện được quá trình trưởng thành và phát triển của nhân vật anh hùng, đồng thời cho thấy niềm vinh quang, vẻ đẹp của người anh hùng không rời xa lợi ích, mối quan hệ với cộng đồng. Người anh hùng chỉ đẹp khi gắn với mối quan hệ cộng đồng.	0.5

Bài làm mẫu:

Rừng xà nu của Nguyễn Trung Thành là một bản anh hùng ca về cuộc đấu tranh anh dũng của đồng bào Tây Nguyên trong thời kỳ kháng chiến chống Mỹ. Tác phẩm đã thể hiện sự trưởng thành của một thế hệ cách mạng trẻ trung, mưu trí, kiên cường. Mỗi nhân vật mang một vẻ đẹp riêng tiêu biểu cho cốt cách, linh hồn của mảnh đất Tây Nguyên anh hùng. Nổi bật nhất là nhân vật Tnú, nhân vật trung tâm của tác phẩm. Xây dựng con người này, Nguyễn Trung Thành đã nhúng hình tượng vào lò nung của sử thi, để khi nhân vật bước ra, toả rạng phẩm chất dũng sĩ, lấp lánh như một huyền thoại, và mãi là bài ca vang vọng giữa đại ngàn.

Nguyễn Trung Thành là nhà văn lớn lên và trưởng thành trong cả hai cuộc kháng chiến trường kỳ của dân tộc. Ông đặc biệt thành công về đề tài văn học viết về miền núi Tây Nguyên. Như PGS.TS Lã Nhâm Thìn từng nhận xét: *“Nguyễn Ngọc là một trong những nhà văn sớm mở cánh cửa văn học vào mảnh đất Tây Nguyên”*, trên mảnh đất ấy, nhà văn đã xây dựng được những lâu đài nghệ thuật nguy nga, tráng lệ. Những sáng tác của ông mang đậm tính sử thi và cảm hứng lãng mạn, thường đề cập đến những vấn đề trọng đại, lớn lao của dân tộc. Truyện ngắn *Rừng xà nu* là câu chuyện về dân làng Xô Man trong kháng chiến chống Mỹ. Trong số những con người hiên ngang bất khuất của làng Xô Man nổi bật lên là hình ảnh Tnú. Câu chuyện về cuộc đời anh đã được tái hiện cụ thể qua lời kể của già làng bên bếp lửa.

Trong văn học Việt Nam giai đoạn chống Mỹ, khuynh hướng sử thi là một khuynh hướng lớn. Tính sử thi được thể hiện trong đề tài, chủ đề mang ý nghĩa thời đại, bàn đến những vấn đề lớn lao, những vấn đề cộng đồng, cùng với đó là ngôn ngữ đầy trang trọng. Nhân vật trong sử thi là nhân vật tiêu biểu cho cả cộng đồng, là người anh hùng, người dũng sĩ của thời đại mang sức mạnh, phẩm chất lý tưởng, thể hiện qua lời nói, hành động dũng cảm, với những chiến công hiển hách. Nhân vật anh hùng sử thi không thể tồn tại nếu không vượt qua được mọi khó khăn thử thách để giành chiến thắng. Tnú được xây dựng trên cảm hứng sử thi ấy.

Trước hết, Tnú tiêu biểu cho tính cách đồng bào Tây Nguyên. Tnú mang trong mình những phẩm chất đáng quý: trung thực, gan góc, dũng cảm. Những phẩm chất ấy được biểu hiện từ khi Tnú còn nhỏ đến khi đã là một chiến sĩ cách mạng. Đó là khi Tnú học cái chữ, học thua Mai đã tự lấy đá ghè vào đầu mình. Là những lần vượt con thác dữ, mình như con cá kình, tìm những khúc xiết mà vượt khiến kẻ thù không ngờ. Là đôi bàn tay như mười ngón đuốc rực đỏ nhưng không một tiếng van xin, chỉ có ánh mắt căm hờn lửa cháy.

Tnú là hiện thân của sự trung thành tuyệt đối với cách mạng, với Đảng, là hiện thân của sự khoẻ mạnh với bộ ngực rộng rãi, hai cánh tay khoẻ chắc như lim, là sự bất khuất kiên cường đã được thử thách qua tra tấn dã man và sự tù đầy của kẻ thù. Tnú cường tráng như một cây xà nu lớn. Tnú không hề biết sợ hãi, không hề biết khuất phục dù tàn bạo có hiện hình trong mũi súng hay lưỡi dao chém ngang dọc trên lưng. Trong một lần chuyển thư của anh Quyết gửi về huyện, Tnú bị giặc bắt. Họng súng chĩa vào tai lạnh ngắt, Tnú kịp nuốt luôn cái thư. Giặc giam cầm, tra khảo Tnú dã man, lưng Tnú dọc ngang vết dao chém nhưng anh quyết không khai một lời.

Tnú còn là người mang trong mình tình yêu thương và lòng căm thù cháy bỏng. Tình yêu thương được thể hiện rất rõ trong mối quan hệ giữa Tnú với buôn làng và với những người dân trong buôn. Làng Xô Man là cội nguồn, là nơi nuôi dưỡng Tnú. Nơi đây có những người thân thuộc, có gia đình bé nhỏ của anh. Nhưng nơi thân thuộc, những người thân thương của anh đã bị giặc giày xéo. Anh chứa trong lòng niềm căm thù: mỗi thù ấy được tích góp qua năm tháng, đó là những vết chém dọc ngang lưng khi Tnú còn nhỏ, là đôi bàn tay chỉ còn hai đốt, nhưng sâu sắc nhất, ám ảnh nhất là bọn giặc đã cướp đi gia đình nhỏ của anh, những con người thân thiết nhất của anh.

Tnú cũng là điển hình cho con đường đấu tranh đến với cách mạng của người dân Tây Nguyên. Bi kịch của Tnú là một bi kịch điển hình. Khi anh dùng tay không để đấu tranh với toán giặc, gia đình anh không cứu được, trái lại còn bị đốt cháy đôi bàn tay. Tnú chỉ được cứu khi dân làng Xô Man cầm vũ khí đứng lên tiêu diệt kẻ thù. Nhưng Tnú không chìm đắm trong đau thương mất mát, anh biết vượt qua nỗi đau ấy, biến đau thương thành căm hờn và tôi luyện ý chí chiến đấu. Bị giặc bắt sau khi Mai chết, Tnú không nghĩ đến bản thân mà chỉ lo lắng đến việc ai sẽ tiếp tục lãnh đạo dân làng kháng chiến khi Đảng phát lệnh. Chỉ còn cách cầm vũ khí: *“Chúng nó đã cầm súng, mình phải cầm giáo”*, dùng bạo lực cách mạng mới có thể tiêu diệt được cái ác, cái bạo lực.

Khi xây dựng nhân vật Tnú, Nguyễn Trung Thành đặc biệt dụng công miêu tả đôi bàn tay của anh. Từ đôi bàn tay này, người đọc có thể thấy hiện lên không những cả cuộc đời mà cả những tính cách của nhân vật. Khi còn lành lặn, bàn tay Tnú là bàn tay nghĩa tình, thẳng thắn. Đây là bàn tay cầm phấn học chữ do cán bộ dạy, bàn tay cầm đá ghè vào đầu để trừng phạt cái tội không nhớ mặt chữ, bàn tay đặt lên bụng để chỉ cộng sản ở đây... Tuy vậy ấn tượng mạnh nhất về đôi bàn tay của Tnú chính là đoạn cao trào của truyện, cũng là đoạn đời bi tráng nhất của nhân vật. Giặc quần giẻ tẩm dầu xà nu vào mười đầu ngón tay và đốt. *“Mười ngón tay đã thành mười ngọn đuốc”*, thiêu cháy cả ruột gan Tnú, anh *“nghe lửa cháy trong lòng ngực, cháy ở bụng. Máu anh mặn chát ở đầu lưỡi”*. Chứng kiến cảnh kẻ thù đã man đốt hai bàn tay của Tnú, dân làng Xô Man không thể kiềm chế được nữa đã bột phát vùng lên tiêu diệt lũ giặc, mở ra trang sử đấu tranh mới của dân làng. Từ đây bàn tay của Tnú thành tật nguyên, mỗi ngón chỉ còn hai đốt và như một chứng tích về tội ác của kẻ thù mà Tnú mang theo suốt đời. Đến cuối tác phẩm, bàn tay tật nguyên đây vẫn tiếp tục cầm súng giết giặc, vẫn có thể giết chết tên chỉ huy đồn địch dù nó cố thủ trong hầm. Như vậy, có thể nói bàn tay Tnú được miêu tả trải dài theo suốt cả câu chuyện. Dường như mọi nét tính cách cũng như số phận và chiến công của Tnú đều gắn liền với hình ảnh hai bàn tay ấy.

Tnú - người anh hùng sử thi với những phẩm chất phi thường, hiện lên ngạo nghễ, dũng mãnh với những kỳ tích mà hiếm kẻ thường nào làm được. Đó là người anh hùng đại diện cho phẩm chất, cho sức mạnh, cho tính cách và trở thành niềm tự hào của cộng đồng, đặc biệt ta thấy được vẻ đẹp của người anh hùng không rời xa lợi ích, mối quan hệ với cộng đồng. Người anh hùng chỉ đẹp khi gắn với mối quan hệ cộng đồng.

I. ĐỌC HIỂU (3 điểm)

Đọc đoạn trích sau và thực hiện các yêu cầu:

Đứng một mình không dễ. Không những nó có thể làm ta không được ưa thích, khi một mình, nhà văn Đan Mạch Dorthe Nors viết, chúng ta phải đối diện với cảm xúc của ta, quá khứ của ta, cuộc đời của ta, những vấp vấp, sai lầm của ta, ta sẽ cảm thấy mình nhỏ bé, cần lòng dũng cảm để không lẩn tránh chúng.

Đổi lại, điều ta nhận được là một sự vững vàng mà không phải bám víu vào sự tung hô của người khác. Một mình nhưng không cô đơn. Triết gia thế kỉ XIX Henry David Thoreau viết: “Tôi không cô đơn hơn một cây mao nhĩ hay bọ công anh trên một đồng cỏ, hay một lá đậu, hay một cây chua me đất, hay một con mòng, hay một con ong nghệ. Tôi không cô đơn hơn ngôi sao Bắc Đẩu, hay một ngọn gió nam, hay một cơn mưa tháng tư, hay băng tan tháng giêng”.

Cuối cùng, một mình không có nghĩa là phải tách khỏi người khác một cách vật lí. Một mình là một quan điểm sống, một trạng thái tinh thần độc lập, nó không được đo bởi khoảng cách vật lí giữa một cá nhân và những người xung quanh. Các ẩn sĩ hiện đại không cần thiết phải lên núi. Họ vẫn ở trong xã hội, yên lặng, quan sát và tìm hiểu thế giới. Họ tự do trước các con sóng của đám đông để có thể quan tâm tới cộng đồng một cách sâu sắc hơn, đóng góp cho cộng đồng một cách hiểu biết hơn. Vẻ đẹp của người đứng một mình là vẻ đẹp tự tại, với một niềm vui tự thân. Một niềm vui mà như nhà tu hành David Steindl-Rast diễn tả, không phụ thuộc vào những điều đang xảy ra.

(Đăng Hoàng Giang, *Bức xúc không làm ta vô can*, NXB Hội Nhà văn, 2016, tr. 79-80)

Câu 1. Phong cách ngôn ngữ được sử dụng trong văn bản?

Câu 2. Những ưu và nhược điểm mà tác giả đưa ra khi ta một mình?

Câu 3. Vì sao tác giả cho rằng: “*Vẻ đẹp của người đứng một mình là vẻ đẹp tự tại, với niềm vui tự thân, ... không phụ thuộc vào những điều đang xảy ra*”?

Câu 4. Anh/chị rút ra được thông điệp, bài học gì sau khi đọc hiểu văn bản.

II. LÀM VĂN (7 điểm)

Câu 1. Viết đoạn văn 200 chữ với nhan đề: Tự lập là con đường cần thiết để ta trưởng thành.

Câu 2. Phân tích tính dân tộc được thể hiện trong đoạn thơ dưới đây:

“Nhớ gì như nhớ người yêu
Trăng lên đầu núi, nắng chiều lưng nương
Nhớ từng bản khói cùng sương
Sớm hôm bếp lửa người thương đi về...”

(Việt Bắc – Tố Hữu)

LỜI GIẢI CHI TIẾT

I. ĐỌC HIỂU

Câu 1. Phong cách ngôn ngữ của văn bản là chính luận.

Câu 2.

Khi đứng một mình, có những ưu điểm và nhược điểm:

* Ưu điểm:

- + Bạn sẽ vững vàng, không bám víu vào sự tung hô của người khác.
- + Có quan điểm sống, trạng thái tinh thần độc lập, tự do trước những con sóng của đám đông, đóng góp cho cộng đồng.

* Nhược điểm:

- + Bạn sẽ không được ưa thích.
- + Bạn sẽ phải đối diện với cảm xúc, quá khứ và cuộc đời mình, sẽ thấy mình nhỏ bé.

Câu 3.

Tác giả cho rằng: *“Vẻ đẹp của người đứng một mình là vẻ đẹp tự tại, với niềm vui tự thân, ... không phụ thuộc vào những điều đang xảy ra”*, bởi lẽ:

- + Người đứng một mình ở đây cần được hiểu là người có quan điểm sống và trạng thái tinh thần độc lập.
- + Họ bản lĩnh và vững vàng trước những sóng gió nên họ không bị chi phối cảm xúc, trạng thái bởi những yếu tố khách quan.
- + Họ giữ được trạng thái tự tại: sự thanh thoi, làm chủ bản thân.
- + Họ tự tìm kiếm niềm vui trước từ những giá trị chân thực của bản thân (nội thân), hay vì những giá trị bên ngoài (ngoại thân).

Câu 4.

Thí sinh chủ động đưa ra ý kiến của bản thân, đảm bảo được yêu cầu về nội dung và hình thức như sau:

- Nội dung: trình bày được bài học/thông điệp cá nhân rút ra từ văn bản và bàn luận ngắn gọn về thông điệp đó.

Bài học/Thông điệp: tự lập đối với thanh niên; đứng một mình ngay trong xã hội đông đúc, tập nập; cần có quan điểm và chính kiến; cần bản lĩnh trước những sóng gió; một mình nhưng không cô độc;...

- Hình thức: đoạn văn ngắn, khoảng 8 – 10 dòng, diễn đạt mạch lạc.

Gợi ý:

Một văn bản sâu sắc, cho ta nhiều bài học đáng quý! Nhưng điều mà tôi tâm đắc nhất khi đọc văn bản này, đó là slogan “Một mình nhưng không cô đơn”. Xã hội ngày càng phẳng, mạng lưới liên kết cộng đồng vô cùng phức tạp, bạn gắn bó với những con người xung quanh mình. Nhưng bạn cần một trạng thái tinh thần độc lập. Điều đó giúp bạn bản lĩnh và vững vàng hơn, tự xây dựng một giá trị khác biệt cho bản thân mình. Đó cũng chính là phong cách mà tôi hướng tới trong cuộc sống.

II. LÀM VĂN

Câu 1.

• **Yêu cầu chung:**

- Nội dung:

+ Xác định đúng vấn đề nghị luận;

+ Thể hiện được quan điểm cá nhân, đảm bảo được tính nhân văn trong bài viết;

+ Triển khai vấn đề thành các luận điểm, luận cứ phù hợp, trình tự hợp lí, lập luận chặt chẽ; sử dụng phù hợp các thao tác lập luận; biết kết hợp giữa nêu lí lẽ và đưa dẫn chứng.

- Hình thức:

+ Đảm bảo cấu trúc đoạn văn nghị luận;

+ Đoạn văn mạch lạc, diễn đạt trôi chảy, bảo đảm tính liên kết;

+ Lời văn có cá tính và cảm xúc;

+ Không mắc lỗi chính tả, từ ngữ, ngữ pháp.

• **Yêu cầu cụ thể:**

Hệ thống ý	<i>Dẫn dắt</i>	- Nêu từ khóa: tự lập
	<i>Giải thích</i>	- Tự lập có nghĩa đen là đứng một mình, hiểu rộng ra thì đó là trạng thái suy nghĩ độc lập, tự đưa ra những quyết định và hành động đối với chính bản thân mình.
	<i>Phân tích</i>	- Tính tự lập biểu hiện như thế nào? + Tự lập trong quan điểm, trạng thái tinh thần: có lý tưởng, mục đích sống rõ ràng,... + Tự lập về công việc, sinh hoạt cá nhân, quản lý thời gian và tài chính. - Vì sao tự lập lại là chìa khóa cần thiết cho sự trưởng thành? + Vì tự lập là yếu tố cần cho cuộc sống con người, giúp họ trưởng thành, giúp mỗi người sống có trách nhiệm với bản thân và bản lĩnh trước cuộc sống (dẫn chứng). + Vì tự lập là chìa khóa của thành công, bởi người tự lập sẽ nỗ lực, siêng năng và phấn đấu hết mình cho mục đích đã đề ra. + Vì tự lập sẽ giúp con người không ỷ lại, không gục ngã khi thất bại. Bạn không thể trưởng thành trong trạng thái phụ thuộc và bị động.
	<i>Phản biện</i>	- Vì sao cần tự lập khi bạn hoàn toàn có thể trưởng thành qua học tập, rèn luyện và sự quan tâm của cha mẹ? + Tự lập không thể học trên lý thuyết, tự lập chỉ có được khi bạn trải nghiệm thực tế. + Tự lập không có nghĩa là từ chối sự hỗ trợ hay quan tâm của cha mẹ mà chủ yếu là ý thức tự nỗ lực và làm chủ bản thân, làm chủ cuộc đời của chính bạn.
	<i>Liên hệ</i>	- Bài học/Liên hệ + Từ khóa.

		Với học sinh, bạn có thể bắt đầu từ ý thức tự lập, tự quản lý những vấn đề cá nhân như thời gian, học tập, rồi dần dần sẽ tự lập về các mặt khác trong cuộc sống.

- Câu 2.**
- **Yêu cầu chung:**
    - Thí sinh biết kết hợp kiến thức và kỹ năng về dạng bài nghị luận văn học để tạo lập văn bản. Bài viết phải có bố cục rõ ràng, đầy đủ; văn viết có cảm xúc, thể hiện khả năng phân tích, cảm thụ.
    - Diễn đạt trôi chảy, đảm bảo tính liên kết; không mắc lỗi chính tả, từ ngữ, ngữ pháp.
  - **Yêu cầu cụ thể:**

ĐỌC HIỂU YÊU CẦU ĐỀ			
- <i>Đối tượng chính, trọng tâm kiến thức: Việt Bắc</i> - <i>Dạng bài: phân tích</i> - <i>Yêu cầu: Người viết làm sáng tỏ tính dân tộc qua đoạn thơ thông qua thao tác phân tích, bình giảng. Với dạng đề cơ bản này, để được điểm cao, người viết cần có bài phân tích sâu sắc, có liên hệ mở rộng và có cách cảm nhận của riêng cá nhân để bài viết khác biệt, độc đáo.</i>			
TIẾN TRÌNH BÀI LÀM			
KIẾN THỨC	HỆ THỐNG Ý	NỘI DUNG CẦN ĐẠT	Điểm
CHUNG	Khái quát vài nét về tác giả - tác phẩm	- Là nhà thơ trữ tình chính trị, nhà thơ của lí tưởng Cộng sản, hồn thơ Tố Hữu thường rất nhạy cảm trước những vấn đề thời sự của đất nước, của dân tộc. Việt Bắc được Tố Hữu sáng tác vào tháng 10/1954, khi Trung ương Đảng, Chính phủ, Bác Hồ rời chiến khu Việt Bắc, từ biệt nhân dân Việt Bắc sau gần 15 năm gắn bó, về Hà Nội tiếp tục lãnh đạo đất nước. Bài thơ ra đời nhân một sự kiện có ý nghĩa thời sự, chính trị, cho thấy với Tố Hữu, mọi sự kiện thời sự chính trị đều có thể trở thành nguồn cảm hứng thực sự. Ý nghĩa thời sự của bài thơ có thể sẽ qua mau nhưng tình cảm thủy chung với cách mạng, gắn bó với nhân dân và chiến khu Việt Bắc, tình cảm ân tình ân nghĩa với quá khứ thì sẽ còn mãi muôn đời.	0.5
TRỌNG TÂM	Giải thích tính dân tộc	<i>Các em lưu ý: trong đề bài xuất hiện cụm khái niệm: Tính dân tộc, đây là một trong những đặc trưng quan trọng trong thơ Tố Hữu, vì vậy trước khi đi vào phân tích, em cần giải thích cụm từ này:</i> Tính dân tộc của tác phẩm văn học bao giờ cũng được bộc lộ trước hết ở việc tác phẩm ấy đề cập tới và thể hiện rõ tính cách của dân tộc, đặc điểm linh hồn, cốt cách của dân tộc. Thứ hai là qua	0.5

		ngôn ngữ, giọng điệu thể hiện được tiếng nói, ngôn ngữ dân tộc.	
	Phân tích	- Tính dân tộc thể hiện qua nội dung: <i>“Nhớ gì như nhớ người yêu Trăng lên đầu núi, nắng chiều lưng nương Nhớ từng bản khói cùng sương Sớm hôm bếp lửa người thương đi về.”</i> + Phép so sánh độc đáo: “Nhớ gì như nhớ người yêu”. Nỗi nhớ người yêu luôn là nỗi nhớ mãnh liệt, da diết, trong ca dao: “<i>Nhớ ai bồi hồi bồi hồi/ Như đứng đống lửa như ngồi đống than</i>”. Nghĩa là bao thốn thức, bao băng khuâng, bồn chồn khi phải xa cách, đã khiến kẻ yêu ngày đêm không ngủ được, trào dâng trong dạ bao nỗi niềm. Chỉ mong “<i>trời sáng ra đường gặp anh</i>”. Ví nỗi nhớ Việt Bắc với nỗi nhớ người yêu, người chiến sĩ đồng thời khẳng định tình cảm thủy chung, con người tình nghĩa, truyền thống uống nước nhớ nguồn, không bao giờ quên đi Việt Bắc ân tình. + Nỗi nhớ đã lan toả theo không gian: Trước hết là nhớ những không gian của thiên nhiên cao rộng, hùng vĩ: “<i>núi</i>”, “<i>nương</i>” đến không gian sinh hoạt gần gũi: “<i>khói</i>”, “<i>bếp lửa</i>”. Nhắc đến những không gian này, trong lòng người đọc trỗi dậy hình ảnh thân thuộc của dân tộc, những không gian của đất nước, với bao yêu dấu. Và dù ở không gian nào, chiến sĩ và Việt Bắc luôn bên nhau, từ lao động cho đến sinh hoạt, chiến đấu. + Nỗi nhớ lan toả theo thời gian: Những từ gợi lên thời gian như “<i>nắng chiều</i>”, “<i>trăng lên</i>”, “<i>sớm hôm</i>”, đã gợi lên nhịp của thời gian, nhưng gợi ra bao năm tháng chiến sĩ Việt Bắc đã cùng trải qua. Như vậy, tình cảm đã xây đắp vững bền qua một thời gian dài, trở thành thói quen, trở thành một phần cuộc sống. Nay chia xa, hẳn phải thấy hụt hẫng, nhớ nhung vô cùng. + Nỗi nhớ về những hình ảnh quen thuộc mà đầy thi vị: Đó là “<i>trăng</i>”, “<i>bản khói cùng sương</i>”, hình ảnh “<i>người thương</i>” gợi lên bao vẻ đẹp của cảnh và người nơi Việt Bắc. Cảnh nên thơ, người nghĩa tình. Nên, người chiến sĩ sao không yêu, không nhớ cho được. - Tính dân tộc thể hiện qua hình thức: + Kế thừa xuất sắc truyền thống thơ ca dân tộc, đặc biệt là thơ ca dân gian và thơ ca cổ điển khi sử dụng đặc biệt nhuần nhuyễn thể thơ lục bát thuần túy dân tộc. Thể thơ này vốn có truyền thống trong	3.0

		ca dao, dân ca của người Việt. + Tố Hữu sử dụng phổ biến và thành công những lối so sánh, các phép chuyển nghĩa và cách diễn đạt trong thơ ca dân gian đã trở nên quen thuộc với tâm hồn người Việt.	
	Bàn luận, đánh giá	- Qua những dòng thơ tinh tế, hồn thơ Tố Hữu đã tập trung thể hiện nhiều vẻ đẹp đặc trưng cho tâm hồn, cốt cách của dân tộc, của người Việt. + Được sáng tác nhân một sự kiện có ý nghĩa thời sự chính trị, nhưng Việt Bắc vẫn là một bài thơ đậm đà tính dân tộc trong cả nội dung và hình thức, đồng thời là một đỉnh cao nghệ thuật của thơ ca thời kỳ kháng chiến chống Pháp.	0.5

Bài làm mẫu:

Tố Hữu là một nhà thơ lớn của nền thơ ca hiện đại nước nhà, một cây bút trữ tình chính trị nổi bật với những bài thơ lưu lại trong trái tim người đọc nhiều dấu ấn, cảm xúc. *Việt Bắc* là một tác phẩm tiêu biểu trên chặng đường thơ ông, góp phần khẳng định tên tuổi, tâm hồn và tài năng của hồn thơ này. Trong tác phẩm, đoạn thơ thứ năm đã thực sự để lại nhiều nghĩ suy trong tâm hồn mỗi bạn đọc, góp vào sự sâu sắc và độc đáo của bài thơ:

“Nhớ gì như nhớ người yêu
Trăng lên đầu núi, nắng chiều lưng nương
Nhớ từng bản khói cùng sương
Sớm hôm bếp lửa người thương đi về.”

Tố Hữu, một cái tên không hề xa lạ với bạn đọc yêu thơ. Quả thật là vậy, chúng ta hoàn toàn có thể khẳng định Tố Hữu đã và sẽ luôn là ngọn cờ tiên phong tiêu biểu cho nền thơ ca Cách mạng Việt Nam. *Việt Bắc* có thể xem là bức tượng đài sừng sững trong sự nghiệp vẻ vang của nhà thơ. Nhưng trước hết, *Việt Bắc* là căn cứ cách mạng, là đầu não của cuộc kháng chiến chống Pháp. Thiên nhiên và đồng bào Việt Bắc đã cuu mang, che chở cho Đảng và Chính phủ suốt 15 năm trời. Bài thơ *Việt Bắc* được sáng tác vào khoảng thời gian tháng 10/1954, là lúc các cơ quan Trung ương của Đảng và Chính phủ rời khỏi Tây Bắc để trở về Hà Nội. Đây là một bài thơ dài ghi lại tình cảm lưu luyến của cán bộ và nhân dân, và cũng là lời khẳng định tình cảm thủy chung của người cán bộ về xuôi với Việt Bắc, với cuộc kháng chiến, với cách mạng. Đọc đoạn 5 của bài thơ ta hiểu được sâu sắc nỗi nhớ của người ra đi với thiên nhiên, con người Việt Bắc và cuộc sống sinh hoạt kháng chiến. Đoạn thơ đã thể hiện được tính dân tộc sâu sắc. Tính dân tộc của tác phẩm văn học bao giờ cũng được bộc lộ trước hết ở việc tác phẩm ấy đề cập tới và thể hiện rõ tính cách của dân tộc, đặc điểm linh hồn, cốt cách của dân tộc. Thứ hai là qua ngôn ngữ, giọng điệu thể hiện được tiếng nói, ngôn ngữ dân tộc.

Tính dân tộc đã được thể hiện qua nội dung của đoạn trích, mà mở đầu là một so sánh thể hiện nỗi nhớ da diết của người đi:

“Nhớ gì như nhớ người yêu”

Nhớ người yêu là nỗi nhớ ám ảnh luôn thường trực, không thể nguôi ngoai vơi cạn, nỗi nhớ nhiều khi mãnh liệt đến phi lý như trong cảm nhận của Xuân Diệu: *“Uống xong lại khát là tình/Gặp rồi lại nhớ là mình với ta”*, đó là nỗi nhớ từng khiến chính Tố Hữu ngạc nhiên: *“Lạ chưa, vẫn ở bên em – Mà anh vẫn nhớ vẫn thèm gặp em”*. Trong ca dao: *“Nhớ ai bồi hồi bồi hồi/Như đứng đống lửa như ngồi đống than”*. Nghĩa là bao thổn thức, bao băng khuâng, bồn chồn khi phải xa cách, đã khiến kẻ yêu ngày đêm không ngủ được, trào dâng trong dạ bao nỗi niềm: *“Chỉ mong trời sáng ra đường gặp anh”*. Ví nỗi nhớ Việt Bắc với nỗi nhớ người yêu, người chiến sĩ đồng thời khẳng định tình cảm thủy chung, con người tình nghĩa, truyền thống uống nước nhớ nguồn, không bao giờ quên đi Việt Bắc ân tình.

*“Nhớ gì như nhớ người yêu
Trăng lên đầu núi, nắng chiều lưng nương
Nhớ từng bản khói cùng sương
Sớm hôm bếp lửa người thương đi về.”*

Nỗi nhớ đã lan tỏa theo không gian, trước hết là nhớ những không gian của thiên nhiên cao rộng, hùng vĩ: *“núi”*, *“nương”* đến không gian sinh hoạt gần gũi: *“bản”*, *“bếp lửa”*. Nhắc đến những không gian này, trong lòng người đọc trỗi dậy hình ảnh thân thuộc của dân tộc, những không gian của đất nước, với bao yêu dấu. Và dù ở không gian nào, chiến sĩ và Việt Bắc luôn bên nhau, từ lao động cho đến sinh hoạt, chiến đấu.

Nỗi nhớ tiếp tục lan tỏa theo thời gian, những từ gợi lên thời gian như *“nắng chiều”*, *“trăng lên”*, *“sớm hôm”*, đã gợi lên nhịp của thời gian, không gian trong ngày, nhưng gợi ra bao năm tháng chiến sĩ Việt Bắc đã cùng trải qua. Như vậy, tình cảm đã xây đắp vững bền qua một thời gian dài, trở thành thói quen, trở thành một phần cuộc sống. Nay chia xa, hẳn phải thấy hụt hẫng, nhớ nhung vô cùng.

Nỗi nhớ đổ về, gợi về những hình ảnh quen thuộc mà đầy thi vị đó là *“trăng”*, *“bản khói”* cùng *“sương”*, hình ảnh *“người thương”* gợi lên bao vẻ đẹp của cảnh và người nơi Việt Bắc. Cảnh nên thơ, người nghĩa tình người chiến sĩ sao không yêu, không nhớ cho được.

Tính dân tộc còn được thể hiện qua hình thức, *Việt Bắc* đã kế thừa xuất sắc truyền thống thơ ca dân tộc, đặc biệt là thơ ca dân gian và thơ ca cổ điển khi sử dụng đặc biệt nhuần nhuyễn thể thơ lục bát thuần túy dân tộc. Thể thơ này vốn có truyền thống trong ca dao, dân ca của người Việt. Tố Hữu sử dụng phổ biến và thành công những lối so sánh, các phép chuyển nghĩa và cách diễn đạt trong thơ ca dân gian đã trở nên quen thuộc với tâm hồn người Việt.

Qua những dòng thơ tinh tế, hồn thơ Tố Hữu đã tập trung thể hiện nhiều vẻ đẹp đặc trưng cho tâm hồn, cốt cách của dân tộc, của người Việt. Được sáng tác nhân một sự kiện có ý nghĩa thời sự chính trị, nhưng *Việt Bắc* vẫn là một bài thơ đậm đà tính dân tộc trong cả nội dung và hình thức, đồng thời là một đỉnh cao nghệ thuật của thơ ca thời kỳ kháng chiến chống Pháp.

Việt Bắc không chỉ là câu chuyện nhỏ chứa đựng câu chuyện lớn. Nó không chỉ kể về cuộc chia tay giữa người cán bộ kháng chiến và đồng bào Việt Bắc mà nó còn cho người đọc thấy được mười lăm năm

---

chiến đấu khó khăn, gian khổ mà hào hùng của dân tộc. Bởi lẽ đó mà đã bao năm nay *Việt Bắc* vẫn luôn có một vị trí nhất định trong tâm trí độc giả.

I. ĐỌC HIỂU (3 điểm)

Đọc văn bản sau và làm theo yêu cầu:

Khi bạn viết một mẫu chuyện vui, quên ghi tên. Một sự quên thật đáng yêu. Bài được in, không thể nhận nhuận bút. Sự quên này trở thành đáng tiếc.

Quên xin lỗi, quên cảm ơn trở thành sự bình thường khi xã hội thiếu văn minh.

...

“Ta thường tới bữa quên ăn” là sự quên của người anh hùng yêu nước nông nân, đang gánh trên vai xã tắc lâm nguy.

Ngồi đan sọt mải lo việc nước mà quên ngọn giáo đâm vào đùi là sự quên vì nghĩa lớn của người dân Việt bình thường và thời nào cũng có.

Quên mình đang tắm, tông ngồng chạy ra đường để kêu lên “Eureka” là sự quên đầy huyền thoại khi đã trao mình cho sự tiến bộ của trí tuệ nhân loại.

Quên mạng sống trên giàn lửa là để đặt loài người trước một nỗi nhớ, rằng, đừng bao giờ đem tòa án dị giáo đặt vào lòng người, bởi dẫu có tram ngàn mạng sống ngã xuống thì trái đất này vẫn quay.

Quên là khi nhều tháng rồi ta không qua con đường cũ, là khi “bàn chân đã lãng quên con đường nhỏ” dù lòng vẫn còn thương. Hoa vẫn nở, cây sen đá vẫn còn. Nhưng bài hát cho em giờ đã hát cho mọi người nghe (hoặc một mình nghe) ...

Quên là niềm riêng. Nhớ là nhớ phép cộng. Là sự cao thượng, là một thời “cây cải đắng quên lòng mình đắng, nở hoa vàng dọc để suốt ong bay”.

Quên đi! Khi chúng ta – thế hệ học trò mới lớn nói “quên đi!” cũng là khi phải quên đi để mà nhớ. Quên đi để refresh, để reset, để dọn lại ổ đĩa. Là khi phải quên cái mai rùa bao cấp cũ kỹ để đổi mới tư duy, để đo gắng tay đôi với thị trường.

Quên là khi được tặng cái giấy khen mà làm mất. Đó là sự muốn quên đầy xót xa. Quên là khi sinh viên mới ra trường, không có kinh nghiệm thực tế nhiều, đi xin “việc mà không ai muốn nhận, dù học giỏi. Đó là một sự quên đầy cay đắng.

Bất hạnh thay là phải quên người tặng quà cho ta.

Bất hạnh thay là phải quên nơi đã dạy dỗ ta.

Người ta khóc vì nhớ. Và cũng đã khóc vì quên. Không biết trong số chúng ta có ai là phải khóc vì quên? Mong rằng sẽ không có bạn trong số đó, bởi những người bạn yêu quý của tôi!

(Dẫn theo Facebook Đoàn Công Lê Huy, ngày 21/7/2014)

Câu 1. Tác giả đã dẫn ra những nỗi quên nào mà theo anh/chị là nỗi quên đáng quý, đáng trân trọng?

Câu 2. Anh/chị hiểu thế nào về quan niệm: “*Quên là niềm riêng. Nhớ là nhớ phép cộng*”?

Câu 3. Trình bày quan điểm của anh/chị về vai trò của việc: “*Quên đi để refresh, để reset, để dọn lại ổ đĩa*”.

Câu 4. Theo anh/chị, “quên đi quá khứ, hướng tới tương lai” nên được hiểu như thế nào?

II. LÀM VĂN (7 điểm)

Câu 1. Có ý kiến cho rằng: Kẻ thành công là kẻ không bao giờ biết ngủ quên trên chiến thắng. Trình bày quan điểm của anh/chị.

Câu 2. Bàn về đoạn trích *Đất Nước*, có ý kiến cho rằng: Nguyễn Khoa Điềm đã cố gắng thể hiện hình ảnh Đất nước gần gũi, giản dị. Đó là cách để đi vào lòng người, cũng là cách nhà thơ đi con đường riêng của mình không lặp lại người khác. Phân tích 9 câu thơ đầu đoạn trích để làm sáng tỏ.

LỜI GIẢI CHI TIẾT

I. ĐỌC HIỂU

Câu 1.

Tác giả đã dẫn ra những nỗi quên đáng quý, đáng trân trọng:

- + Nỗi quên của Trần Hưng Đạo khi lo việc nước: *“Ta thường tới bữa quên ăn ” là sự quên của người anh hùng yêu nước nồng nàn, đang gánh trên vai xã tắc lâm nguy.*
- + Nỗi quên của Phạm Ngũ Lão khi đang ngẫm việc đánh thù xâm lăng: *Ngồi đan sọt mãi lo việc nước mà quên ngọn giáo đâm vào đùi là sự quên vì nghĩa lớn của người dân Việt bình thường và thời nào cũng có.*
- + Nỗi quên của nhà bác học Ac-si-met khi tìm ra lực đẩy của nước: *Quên mình đang tắm, tông ngồng chạy ra đường để kêu lên “Eureka ” là sự quên đầy huyền thoại khi đã trao mình cho sự tiến bộ của trí tuệ nhân loại.*
- + Nỗi quên của nhà khoa học Ga-li-lê khi đứng trước án treo cổ: *Quên mạng sống trên giàn lửa là để đặt loài người trước một nỗi nhớ, rằng, đừng bao giờ đem tòa án dị giáo đặt vào lòng người, bởi dẫu có trăm ngàn mạng sống ngã xuống thì trái đất này vẫn quay.*
- + Nỗi quên của nhân vật trữ tình trong bài hát của nhạc sĩ Thanh Tùng: *Quên là khi nhiều tháng rồi ta không đi qua con đường cũ, là khi “bàn chân đã lãng quên con đường nhỏ” dù lòng vẫn còn thương. Hoa vẫn nở, cây sen đá vẫn còn. Nhưng bài hát cho em giờ đã hát cho mọi người nghe (hoặc một mình nghe)*
- ...

Câu 2.

Tác giả viết: *“Quên là niềm riêng. Nhớ là nhớ phép cộng”* - một định nghĩa vừa nói lên bản chất của vấn đề, vừa nêu lên tâm trạng của người nhớ, kẻ quên. Quên là niềm riêng, là sự bất lực của trí tuệ và cảm xúc, không chia sẻ được cùng ai. Và nhớ lại như trong phép cộng có nhớ, chứa sự lan tỏa những giá trị, sự chia sẻ và ghi nhận.

Câu 3.

“Quên đi để refresh, để reset, để dọn lại ổ đĩa” có nghĩa là một sự quên có chủ đích, xóa đi những tri thức, những xúc cảm không đem lại cho cuộc sống những giá trị tích cực. Sự quên này quan trọng đến nỗi nếu không có những thao tác ấy, con người như một chiếc túi đã đầy, chẳng còn đủ mong muốn và năng lực để chứa thêm bất kì điều diệu kì mới mẻ nào nữa. Bởi vậy, quên đi là cho mình những cơ hội để nhớ những-điều-tuyệt-vời-khác.

Câu 4.

Thí sinh chủ động trình bày quan điểm của bản thân, đảm bảo được yêu cầu về nội dung và hình thức như sau:

- Nội dung: trình bày được cách hiểu của bản thân về nhận định và bàn luận ngắn gọn.
- Hình thức: đoạn văn ngắn, khoảng 8 – 10 dòng, diễn đạt mạch lạc.

Gợi ý:

“Quên đi quá khứ, hướng tới tương lai” là một khẩu hiệu quen thuộc ta có thể nghe thấy trong nhiều hoàn cảnh. Khi người ta cần hữu nghị hóa nền ngoại giao của hai quốc gia từng xung đột. Khi người ta cần bắt đầu một mối quan hệ yêu đương mới sau đổ vỡ tủi buồn. Khi người ta định xây dựng một sự nghiệp sau thất bại đắng cay. Điều đó là cần thiết. Nhưng quên đi quá khứ là bỏ qua những xúc cảm tiêu cực cho một khởi đầu khác, chứ không phải phủ nhận những gì đã diễn ra. Và như ta đã biết, mọi thứ dù vui hay buồn đều cho ta một điều: kí ức. Kí là nhớ, ức là lưu lại trong tâm trí. Gói gọn quá khứ vào trong tâm trí và hướng tới tương lai!

II. LÀM VĂN

Câu 1.

• Yêu cầu chung:

- Nội dung:

- + Xác định đúng vấn đề nghị luận;
- + Thể hiện được quan điểm cá nhân, đảm bảo được tính nhân văn trong bài viết;
- + Triển khai vấn đề thành các luận điểm, luận cứ phù hợp, trình tự hợp lí, lập luận chặt chẽ; sử dụng phù hợp các thao tác lập luận; biết kết hợp giữa nêu lí lẽ và đưa dẫn chứng.

- Hình thức:

- + Đảm bảo cấu trúc đoạn văn nghị luận;
- + Đoạn văn mạch lạc, diễn đạt trôi chảy, bảo đảm tính liên kết;
- + Lời văn có cá tính và cảm xúc;
- + Không mắc lỗi chính tả, từ ngữ, ngữ pháp.

• Yêu cầu cụ thể:

Hệ thống ý	<i>Dẫn dắt</i>	- Nêu từ khóa: Kẻ thành công là kẻ không bao giờ biết ngủ quên trên chiến thắng.
	<i>Giải thích</i>	- Thành công: đạt được mục đích, ước mơ của mình. - Ngủ quên trên chiến thắng: hạnh phúc và mãi mê với chiến thắng mà ngừng phấn đấu, mà chủ quan, tự hài lòng.
	<i>Phân tích</i>	- Như thế nào là ngủ quên trên chiến thắng? + Là tự hài lòng với thành công của mình và dừng lại tại điểm đó. (dẫn chứng). + Những người thành công là người luôn biết nỗ lực không ngừng, biết đặt ra những mục tiêu mới sau khi gặt hái được thành tựu nhất định, (dẫn chứng). - Vì sao kẻ thành công là kẻ không bao giờ biết ngủ quên trên chiến thắng? + Vì trong xã hội luôn tiến lên, bạn dừng lại tức là bạn đang bị đẩy lùi lại phía sau.

		+ Vì tự hài lòng khiến bạn mất dần năng lượng và khả năng phấn đấu.
	Phản biện	- Mỗi người có một mục tiêu, nếu cứ phải vươn lên mãi sẽ rất mệt mỏi. + Khi đạt được hoài bão, bạn có thể tận hưởng niềm vui sướng đó. + Nhưng nếu bạn tự mãn và không kiểm soát được bản thân, bạn sẽ dễ rơi vào trạng thái thờ ơ với chính những điều mình đạt được.
	Liên hệ	- Bài học/Liên hệ + Từ khóa. Hãy làm chủ bản thân, đề ra những mục tiêu mới sau chiến thắng và mở mang giới hạn chinh phục của bản thân.

Câu 2.

• Yêu cầu chung:

- Thí sinh biết kết hợp kiến thức và kỹ năng về dạng bài nghị luận văn học để tạo lập văn bản. Bài viết phải có bố cục rõ ràng, đầy đủ; văn viết có cảm xúc, thể hiện khả năng phân tích, cảm thụ.
- Diễn đạt trôi chảy, đảm bảo tính liên kết; không mắc lỗi chính tả, từ ngữ, ngữ pháp.

• Yêu cầu cụ thể:

ĐỌC HIỂU YÊU CẦU ĐỀ			
- Đối tượng chính, trọng tâm kiến thức: Đất Nước - Dạng bài: Bàn luận 1 ý kiến văn học - Yêu cầu: Học sinh chỉ ra được cách khám phá độc đáo mới mẻ của nhà thơ Nguyễn Khoa Điềm về hình tượng Đất Nước thông qua 9 câu thơ đầu.			
TIẾN TRÌNH BÀI LÀM			
KIẾN THỨC	HỆ THỐNG Ý	NỘI DUNG CẦN ĐẠT	Điểm
CHUNG	Khái quát vài nét về tác giả - tác phẩm	- Trong số các nhà thơ trẻ của nền thơ chống Mỹ, Nguyễn Khoa Điềm là gương mặt tiêu biểu. Với <i>Đất ngoại ô</i> (1972) và <i>Mặt đường khát vọng</i> (1974), Nguyễn Khoa Điềm là một trong những gương mặt tiêu biểu của văn học chống Mỹ nói riêng và thơ ca dân tộc nói chung. Có nhà nghiên cứu đã gọi Nguyễn Khoa Điềm là nhà thơ của phong vị dân gian, là bởi thơ ca Nguyễn Khoa Điềm chứa đựng nhiều chất liệu văn học và văn hoá dân gian. Câu thơ dù ở thể thơ truyền thống hay thơ tự do bao giờ cũng phảng phất phong vị của ca dao, tục ngữ. Thơ Nguyễn Khoa Điềm thấm đẫm chất triết luận xuất phát từ vốn tri thức uyên bác và bề sâu văn hoá trong mỗi liên tưởng vừa sắc sảo triết lý lại vừa huyền ảo thấp thoáng bóng dáng văn hoá cổ xưa của hồn dân tộc.	0.5

		- <i>Đất Nước</i> được trích từ phần đầu chương V của bản trường ca <i>Mặt đường khát vọng</i> của Nguyễn Khoa Điềm - bản trường ca được sáng tác tại chiến khu Trị - Thiên năm 1971 và gửi ra Bắc in lần đầu năm 1974.	
TRỌNG TÂM	Giải thích ý kiến	- Đất nước với Nguyễn Khoa Điềm, ông không nhìn Đất nước như một hình tượng trừu tượng mà giản dị, gần gũi, thân quen vô cùng. Đất nước là đề tài quen thuộc, phổ biến trong thơ ca, nhạc họa... Đối với các nhà thơ trẻ thời chống Mỹ, đề tài Đất nước được cảm nhận theo cách riêng mang dấu ấn của sự trải nghiệm bằng cuộc sống của chính mình. Nhà thơ Nguyễn Khoa Điềm đã đóng góp một tiếng nói rất riêng về đề tài quen thuộc này.	0.5
	Phân tích	- Thời điểm sinh thành Đất nước <i>“Khi ta lớn lên Đất Nước đã có rồi”</i> + Đất Nước luôn có trước mỗi người. Khi ta sinh ra, đất nước đã có rồi. Đã có sẵn để chở che con dân đất Việt. + Cách nói <i>“Đất Nước đã có rồi”</i>, là cách nói phỏng đoán, nhưng diễn đạt một điều chân lý: <i>Đất nước có trước tất cả mỗi chúng ta. Đất nước có từ rất lâu đời. “Đất Nước có trong những cái “ngày xưa ngày xưa...” mẹ thường hay kể”</i>. + Đất nước có trong những cái <i>“ngày xưa, ngày xưa mẹ thường hay kể”</i>, câu thơ cất lên, thân thuộc mà gọi cả chiều dài lịch sử của Đất nước. <i>“Đất nước bắt đầu với miếng trầu bây giờ bà ăn”</i> + Hình ảnh <i>“miếng trầu”</i> nhỏ bé, bình dị, thậm chí chẳng gì là sang, vậy nhưng sự vật nhỏ bé đó mang chở truyền thống đạo lý tốt đẹp của dân tộc, chở trong mình nó lịch sử ngàn năm, Đất nước cũng xuất phát từ những điều bé nhỏ, bình dị, mà sâu sắc, bắt đầu từ văn hoá phong tục đó. - Như vậy, Nguyễn Khoa Điềm đã có những cái nhìn rất sâu sắc về sự hình thành của Đất Nước, không phải bằng những triều đại, những con số cụ thể, mà bằng cách gọi tên, gọi ra những điều gần bó quen thuộc. Đất nước có từ rất xưa, từ buổi hồng hoang của lịch sử, trở thành không gian sinh tồn của con người. - Quá trình lớn lên của Đất Nước <i>“Đất Nước lớn lên khi dân mình biết trồng tre mà đánh giặc”</i> - Đất nước lớn lên qua đấu tranh, qua xây dựng, gìn giữ. Lớn lên ở	3.0

	đây vừa nói quy mô, vừa nói về văn hoá, truyền thống, bản sắc... Đất nước cũng là một sinh thể sống động, có đời sống, có tâm hồn. <i>“Tóc mẹ thì bới sau đầu”</i> + Ý thơ gợi lên hình ảnh dung dị mà đẹp đẽ của người phụ nữ, hình ảnh ấy cho thấy một thói quen, gợi lên cả một nền văn minh lúa nước, khi những người nông dân lao động: <i>“Bán mặt cho đất, bán lưng cho trời”</i>. <i>“Cha mẹ thương nhau bằng gừng cay muối mặn”</i> + <i>“Gừng cay muối mặn”</i> đó là những gia vị đậm đà, qua thời gian, gừng càng thêm cay, muối càng thêm mặn. Đó là tình nghĩa, là ân tình thuỷ chung trong đời sống tình cảm, đặc biệt là tình cảm vợ chồng. <i>“Cái kèo, cái cột thành tên”</i> + Ở đây nhà thơ đã lấy sự hình thành và phát triển ngôn ngữ của dân tộc để nói về nguồn gốc lâu đời của đất nước. Ý thơ cho ta hiểu, những thân cây, khúc gỗ vô tri trên rừng, bỗng có tên, hoá tuổi, khi chúng gắn bó với đời sống con người. Nhưng cách hiểu thứ hai, với đời sống xưa, ông cha thường đặt tên cho con cháu bằng những sự vật xung quanh. Và tiếng Việt đã phong phú, giàu có, và mang linh hồn Việt từ những điều như thế. <i>“Hạt gạo phải một nắng hai sương xay, giã, giần, sàng”</i> + Nhân dân ta đã sáng tạo ra nền văn minh lúa nước, nhưng nhọc công thay, hạt gạo được tạo ra từ biết bao công đoạn: xay, giã, giần, sàng. Cho nên, ý thơ gợi chota bài ca dao: <i>“Ai ơi bưng bát cơm đây/Dẻo thơm một hạt đắng cay muôn phần”</i>. - Và từ tất cả những điều trên, Nguyễn Khoa Điềm đã tổng kết: <i>“Đất Nước có từ ngày đó”</i>. Cụm từ <i>“ngày đó”</i>, đã khái quát lại toàn bộ ý thơ của chín câu thơ đầu. Ngày đó, Đất nước đã sinh thành qua không gian, đã hình thành văn hoá phong tục qua thời gian.	
	Bàn luận - Trải suốt chiều dài lịch sử văn học, hình tượng Đất nước đã bắt nhịp trái tim của không biết bao nhiêu nghệ sĩ để đi vào thơ với vẻ đẹp thiêng liêng và niềm tin yêu sâu sắc. Nhưng chỉ đến Nguyễn Khoa Điềm mới chú trọng đi tìm nguồn cội của Đất Nước, tức là thời điểm ra đời của Đất Nước. - Nguyễn Khoa Điềm đã biến đất nước vô hình trở thành hữu hình,	0.5

		đất nước tưởng xa mà hoá gần, tưởng mênh mông mà trở nên ấm áp, gần gũi.	

Bài làm mẫu:

Đất nước luôn là tiếng gọi thiêng liêng muôn thuở, muôn nơi và của bao triệu trái tim con người. Đất nước đi vào đời chúng ta qua những lời ru ngọt ngào êm dịu, qua những làn điệu dân ca mượt mà và những vần thơ sâu lắng, thiết tha và rất đỗi tự hào của bao lớp thi nhân. Ta bắt gặp một hình tượng đất nước đau thương nhưng vẫn ngời lên ý chí đấu tranh trong trang thơ Nguyễn Đình Thi, đồng thời cũng rất dịu dàng ý tứ trong thơ Hoàng cầm. Nhưng trong *Đất Nước* trích Trường ca *Mặt đường khát vọng* của Nguyễn Khoa Điềm, ta bắt gặp một cái nhìn toàn vẹn, tổng hợp từ nhiều bình diện khác nhau về một đất nước của nhân dân. Hành trình của chương V là hành trình đi làm rõ ngọn ngành về hai tiếng “Đất nước” thiêng liêng. Đặc biệt trong 9 câu thơ đầu, nhà thơ đã lý giải về cội nguồn của hai tiếng thiêng liêng ấy.

Trong số các nhà thơ trẻ của nền thơ chống Mỹ, Nguyễn Khoa Điềm là gương mặt tiêu biểu. Với *Đất ngoại ô* (1972) và *Mặt đường khát vọng* (1974), Nguyễn Khoa Điềm là một trong những gương mặt tiêu biểu của văn học chống Mỹ nói riêng và thơ ca dân tộc nói chung. Có nhà nghiên cứu đã gọi Nguyễn Khoa Điềm là nhà thơ của phong vị dân gian, là bởi thơ ca Nguyễn Khoa Điềm chứa đựng nhiều chất liệu văn học và văn hoá dân gian. Câu thơ dù ở thể thơ truyền thống hay thơ tự do bao giờ cũng phảng phất phong vị của ca dao, tục ngữ. Thơ Nguyễn Khoa Điềm thấm đẫm chất triết luận xuất phát từ vốn tri thức uyên bác và bề sâu văn hoá trong mối liên tưởng vừa sắc sảo triết lý lại vừa huyền ảo thấp thoáng bóng dáng văn hoá cổ xưa của hồn dân tộc. *Đất Nước* được trích từ phần đầu chương V của bản trường ca *Mặt đường khát vọng* của Nguyễn Khoa Điềm - bản trường ca được sáng tác tại chiến khu Trị - Thiên năm 1971 và gửi ra Bắc in lần đầu năm 1974.

Đề tài Đất nước không phải là xa lạ, mới mẻ trong văn chương. Nhưng với Nguyễn Khoa Điềm, ông không nhìn Đất nước như một hình tượng trừu tượng mà giản dị, gần gũi, thân quen vô cùng. Như vậy, với nhà thơ, Đất nước là một phần cuộc sống, là mọi thứ quanh ta, ta có thể cảm, nắm, cảm nhận rõ ràng, cụ thể. Đất nước đó là hai tiếng đầy giản dị, chứ không hề xa lạ, ngượng ngùng.

Nguyễn Khoa Điềm viết bài thơ khi chiến trường miền Nam sôi sục, máu lửa. Nguyễn Khoa Điềm đã mở đầu không phải bằng triều đại, con số, mà vô cùng giản dị, dễ hiểu, tác giả đã hình dung về một Đất nước như thế này:

“Khi ta lớn lên Đất Nước đã có rồi”

Đất nước luôn có trước mỗi người. “Ta” là con dân đất Việt, mang trong mình máu đỏ, da vàng, là anh, là em, là quá khứ, hiện tại, tương lai, là tất cả chúng ta. Khi ta sinh ra, Đất nước đã có rồi. Đã có sẵn để chở che con dân đất Việt. Đất nước là không gian tồn tại của bao thế hệ, là không gian sinh tồn, nuôi lớn ta để rồi từ ấu nhi đến khi thành cát bụi, lớp lớp bao thế hệ tổ tiên, con cháu. Đất nước thật giản dị, luôn hiện hữu, và mang cho ta cảm giác được yên bình, được an toàn. Cách nói “*Đất Nước đã có rồi*”: là

cách nói phỏng đoán, nhưng diễn đạt một điều chân lý: Đất nước có trước tất cả mỗi chúng ta. Đất nước có từ rất lâu đời.

“Đất Nước có trong những cái “ngày xưa ngày xưa...” mẹ thường hay kể”

Đất nước có trong những cái “ngày xưa, ngày xưa mẹ thường hay kể”, “ngày xưa ngày xưa” cụm từ ấy gợi cho con trẻ bao niềm thích thú, bao háo hức, và cũng bao quen thuộc, bởi nó dẫn lối vào những câu chuyện rất xa xưa, rất xa với thời điểm hiện tại, đã lâu lắm rồi, nơi đó có thế giới của cổ tích, của những buổi khai thiên lập địa. Cho nên, câu thơ cất lên, thân thuộc mà gợi cả chiều dài lịch sử của Đất nước.

Trong mạch cảm xúc, nhà thơ đã tiếp tục lý giải về quá trình hình thành của Đất nước. Với giọng thủ thi, tâm tình nhà thơ gợi lên một không khí trầm lắng, thiêng liêng.

“Đất nước bắt đầu với miếng trầu bây giờ bà ăn”

Hình ảnh “miếng trầu” nhỏ bé, bình dị, thậm chí chẳng gì là sang, vậy nhưng sự vật nhỏ bé đó mang chở truyền thống đạo lý tốt đẹp của dân tộc, chở trong mình nó lịch sử ngàn năm, Đất nước cũng xuất phát từ những điều bé nhỏ, bình dị mà sâu sắc, bắt đầu từ văn hoá phong tục đó. Như vậy, Nguyễn Khoa Điềm đã có những cái nhìn rất sâu sắc về sự hình thành của Đất nước, không phải bằng những triều đại, những con số cụ thể, mà bằng cách gọi tên, gợi ra những điều gần bó quen thuộc. Đất nước có từ rất xưa, từ buổi hồng hoang của lịch sử, trở thành không gian sinh tồn của con người. Như vậy, để có Đất nước, yếu tố đầu tiên là không gian địa lý. Nhưng Đất nước chỉ được gọi là Đất nước khi nó bắt đầu có văn hoá, phong tục. Hình ảnh Đất nước bắt đầu bằng miếng trầu chính là cách nói giản dị mà sâu sắc đó.

Quá trình lớn lên của Đất Nước được diễn đạt trong ý thơ:

“Đất Nước lớn lên khi dân mình biết trồng tre mà đánh giặc”

Cụm từ “biết trồng tre mà đánh giặc” gợi cho người đọc nhớ tới truyền thuyết Thánh Gióng. Cậu bé vươn vai trở thành tráng sĩ, nhổ tre đuổi giặc ra khỏi bờ cõi. Từ đây ta có thể hiểu ý thơ của Nguyễn Khoa Điềm ở chữ “lớn lên” nhà thơ muốn nói đến sự vươn mình của dân tộc. Đánh dấu sức mạnh quật khởi của “Đất Nước lớn lên”. Như vậy, Đất nước lớn lên qua đấu tranh, qua xây dựng, gìn giữ. Lớn lên ở đây vừa nói quy mô, vừa nói về văn hoá, truyền thống, bản sắc... Đất nước cũng là một sinh thể sống động, có đời sống, có tâm hồn. Và trên cơ thể ấy, từng lớp lớp người hình thành nên những phong tục, hình thành nên văn hoá qua suốt mấy ngàn năm, làm nên hồn cốt của dân tộc.

“Tóc mẹ thì bới sau đầu”

Ý thơ gợi lên hình ảnh dung dị mà đẹp đẽ của người phụ nữ, hình ảnh ấy cho thấy một thói quen, gợi lên cả một nền văn minh lúa nước, khi những người nông dân lao động: “Bán mặt cho đất, bán lưng cho trời”.

“Cha mẹ thương nhau bằng gừng cay muối mặn”

“Gừng cay muối mặn” đó là những gia vị đậm đà, qua thời gian, gừng càng thêm cay, muối càng thêm mặn. Đó là tình nghĩa, là ân tình thủy chung trong đời sống tình cảm, đặc biệt là tình cảm vợ chồng. Vợ chồng gắn bó với nhau không chỉ có tình, còn là ân nghĩa, cho nên, trải qua thời gian, càng thêm gắn

bó. Thương nhau bằng gừng cay muối mặn, đó là thuần phong mỹ tục, là truyền thống tốt đẹp của ông cha bao đời.

“Cái kèo, cái cột thành tên”

Ở đây nhà thơ đã lấy sự hình thành và phát triển ngôn ngữ của dân tộc để nói về nguồn gốc lâu đời của đất nước. Ý thơ cho ta hiểu, những thân cây, khúc gỗ vô tri trên rừng, bỗng có tên, hoá tuổi, khi chú Ong gá hình hoá có thể đời sống chung với Đất Nước đã khiến lên khúc ca, và từ đó là ông cha, ông cha thường đặt tên gần gũi, sâu xa và thâm thiã, rung động. Tường tượng thì phong phú, liên tưởng thì bao la. Cho còn châu bằng những sự vật xung quanh. Và tiếng Việt đã phong phú, giàu có, và mang linh hồn Việt từ những điều như thế.

“Hạt gạo phải một nắng hai sương xay, giã, giần, sàng”

Nhân dân ta đã sáng tạo ra nền văn minh lúa nước, nhưng nhọc công thay, hạt gạo được tạo ra từ biết bao công đoạn: xay, giã, giần, sàng. Cho nên, ý thơ gợi cho ta bài ca dao: *“Ai ơi bưng bát cơm đầy/ Dẻo thơm một hạt đắng cay muôn phần”*.

Và từ tất cả những điều trên, Nguyễn Khoa Điềm đã tổng kết: *“Đất Nước có từ ngày đó”*. Cụm từ *“ngày đó”*, đã khái quát lại toàn bộ ý thơ của chín câu thơ đầu. Ngày đó, Đất nước đã sinh thành qua không gian, đã hình thành văn hoá phong tục qua thời gian. Ngày xa xưa ấy, Đất nước đã có, để cho ta bây giờ được sinh ra, lớn lên, được bao bọc và nuôi dưỡng từ thể chất đến tinh thần trong vòng tay Đất nước.

Trải suốt chiều dài lịch sử văn học, hình tượng đất nước đã bắt nhịp trái tim của không biết bao nhiêu nghệ sĩ để đi vào thơ với vẻ đẹp thiêng liêng và niềm tin yêu sâu sắc. Nhưng qua cảm nhận của các nhà thơ, đất nước là một hình tượng thiêng liêng và cao quý, đẹp đẽ vô cùng, đó là đất nước được nhìn qua các triều đại, bằng những vị anh hùng, một đất nước linh thiêng, trù tượng. Chỉ đến Nguyễn Khoa Điềm, mới chú trọng đi tìm nguồn cội của Đất nước, tức là thời điểm ra đời của Đất nước. Nhưng cách ông nói về nguồn cội ấy cũng hết sức độc đáo: *“Khi ta lớn lên Đất Nước đã có rồi”*. Và sau một loạt những diễn giải, ta không bắt gặp một con số hay triều đại cụ thể nào như ta vẫn quen hình dung về Đất nước, mà Nguyễn Khoa Điềm cho ta cảm nhận mới mẻ: Đất nước được sinh thành, lớn lên trong đời sống nhân dân, Đất nước có khi hình thành phong tục, Đất nước phát triển cùng với ngôn ngữ, với văn hoá... Để làm nên Đất nước vẹn toàn như hôm nay.

Nguyễn Khoa Điềm đã biến đất nước vô hình trở thành hữu hình, đất nước tưởng xa mà hoá gần, tưởng mênh mông mà trở nên ấm áp, gần gũi. Nguyễn Khoa Điềm nói về Đất nước có từ *“ngày xưa, ngày xưa”* mà ta thấy bao thân thuộc. Nguyễn Khoa Điềm đã đưa Đất nước từ trời cao thượng đế, từ ngai vàng chúa xuống miếng trầu của bà ăn, búi tóc của mẹ, hạt gạo một nắng hai sương gây xúc động sâu sắc cho bạn đọc, dù là hôm nay hay cả mai sau!

I. ĐỌC HIỂU (3 điểm)

Đọc đoạn văn sau và trả lời câu hỏi từ câu 1 đến câu 4:

Trí tuệ cảm xúc là khả năng nhận dạng cảm xúc, hiểu được ý nghĩa của chúng và nhận ra tác động của chúng đối với những người xung quanh. Trí tuệ cảm xúc bao hàm cả việc nhận thức người khác: khi bạn hiểu cảm xúc của mọi người, bạn sẽ kiểm soát các mối quan hệ hiệu quả hơn.

Những người giàu trí tuệ cảm xúc hiểu rõ cảm xúc của mình nên không bao giờ để chúng chế ngự. Đồng thời họ cũng rất nghiêm khắc khi đánh giá bản thân. Họ biết đâu là điểm mạnh và điểm yếu của mình để từ đó phát huy hoặc khắc phục, nhờ vậy họ có thể làm việc hiệu quả hơn. Nhiều người tin rằng sự hiểu rõ bản thân chính là thành tố quan trọng nhất của trí tuệ cảm xúc...

Biết cảm thông có lẽ là thành tố quan trọng thứ hai của trí tuệ cảm xúc. Cảm thông là việc bạn đồng cảm và hiểu được ước muốn, nhu cầu và quan điểm của những người sống quanh bạn. Những người biết cảm thông thường rất giỏi trong việc nắm bắt cảm xúc của người khác, kể cả những cảm xúc tinh tế nhất. Nhờ vậy, họ luôn biết cách lắng nghe người khác và thiết lập quan hệ với mọi người. Họ không bao giờ nhìn nhận vấn đề một cách rập khuôn hay phán đoán tình huống quá vội vàng. Họ luôn sống chân thành và cởi mở...

Như vậy, trí tuệ cảm xúc là một yếu tố quan trọng giúp bạn đạt đến thành công trong cuộc sống, đặc biệt là trong sự nghiệp. Quản lý con người và các mối quan hệ là kỹ năng quan trọng của mọi nhà lãnh đạo, vì thế nâng cao và vận dụng trí tuệ cảm xúc trong công việc là một cách thể hiện khả năng lãnh đạo của bạn.

(Theo mindtools.com, Trí tuệ cảm xúc – yếu tố quan trọng để thành công)

Câu 1. Xác định chủ đề của văn bản?

Câu 2. Theo bài viết, người có trí tuệ cảm xúc là người như thế nào?

Câu 3. Vì sao tác giả cho rằng trí tuệ cảm xúc giúp bạn trở thành một người lãnh đạo thành công?

Câu 4. Trong khoảng 5 đến 7 dòng, anh/chị hãy chỉ ra bài học mà đoạn trích mang đến cho bản thân.

II. LÀM VĂN (7 điểm)

Câu 1. Anh /chị hãy viết đoạn văn khoảng 200 chữ, trình bày suy nghĩ về quan điểm: Kẻ thù lớn nhất của thành công là cảm xúc.

Câu 2. Phân tích bức tranh hiện thực và vẻ đẹp tình người thông qua chi tiết nổi cháo cá trong truyện ngắn *Vợ nhặt* của nhà văn Kim Lân.

LỜI GIẢI CHI TIẾT

I. ĐỌC HIỂU

Câu 1.

Văn bản viết về chủ đề: vai trò của trí tuệ cảm xúc đối với thành công của con người.

Câu 2.

Theo tác giả, người có trí tuệ cảm xúc là người có các đặc điểm sau:

- + Những người giàu trí tuệ cảm xúc hiểu rõ cảm xúc của mình nên không bao giờ để chúng chế ngự, họ cũng rất nghiêm khắc khi đánh giá bản thân.
- + Họ biết cảm thông, hiểu được suy nghĩ và ước muốn của người khác, nên họ thiết lập được những mối quan hệ tốt đẹp, sống chân thành và cởi mở.

Câu 3.

Tác giả cho rằng trí tuệ cảm xúc giúp bạn trở thành một người lãnh đạo thành công, bởi vì:

- + Trí tuệ cảm xúc giúp bạn lãnh đạo được chính mình, làm chủ cảm xúc, suy nghĩ và hành vi của chính mình. Họ làm việc hiệu quả hơn.
  - + Trí tuệ cảm xúc cũng giúp bạn nắm bắt được tâm lý của người khác, thiết lập được các mối quan hệ xã hội, nhờ đó mà có được kỹ năng quan trọng của người thành công.
- Quản lý bản thân và thấu hiểu người khác là chìa khóa cho nhà lãnh đạo thành công.

Câu 4.

Thí sinh chủ động đưa ra ý kiến của bản thân, đảm bảo được yêu cầu về nội dung và hình thức như sau:

- Nội dung: trình bày được bài học/thông điệp cá nhân rút ra từ văn bản và bàn luận ngắn gọn về thông điệp đó.

Bài học/Thông điệp: vai trò của trí tuệ cảm xúc; ý thức rèn luyện trí tuệ cảm xúc; bí quyết của nhà lãnh đạo thành công;...

- Hình thức: đoạn văn ngắn, khoảng 8-10 dòng, diễn đạt mạch lạc.

Gợi ý:

Năng lực nhận diện và làm chủ cảm xúc là một dạng trí tuệ đặc biệt, vì thực tế cho thấy nó là chìa khóa thành công của nhiều vĩ nhân. Bài học đầu tiên bắt đầu từ việc tự làm chủ cảm xúc cá nhân và điều tiết nó một cách hợp lý phục vụ hiệu quả cho công việc và cuộc sống của mình. Sau đó là quá trình rèn luyện năng lực cảm thông với người khác để nắm bắt được cảm xúc của họ. Điểm mấu chốt là, trí tuệ cảm xúc là tổ chất, nhưng chỉ có thể thành công khi bạn chủ động rèn luyện một cách thường xuyên và chăm chỉ.

II. LÀM VĂN

Câu 1.

• Yêu cầu chung:

- Nội dung:
  - + Xác định đúng vấn đề nghị luận;
  - + Thể hiện được quan điểm cá nhân, đảm bảo được tính nhân văn trong bài viết;
  - + Triển khai vấn đề thành các luận điểm, luận cứ phù hợp, trình tự hợp lý, lập luận chặt chẽ; sử dụng phù hợp các thao tác lập luận; biết kết hợp giữa nêu lý lẽ và đưa dẫn chứng.

- Hình thức:
- + Đảm bảo cấu trúc đoạn văn nghị luận;
- + Đoạn văn mạch lạc, diễn đạt trôi chảy, bảo đảm tính liên kết;
- + Lời văn có cá tính và cảm xúc;
- + Không mắc lỗi chính tả, từ ngữ, ngữ pháp.

• **Yêu cầu cụ thể:**

Hệ thống ý	Dẫn dắt	- Nêu từ khóa: <i>Kẻ thù lớn nhất của thành công là cảm xúc</i>
	Giải thích	- Cảm xúc là những trạng thái, phản ứng tinh thần của con người trước những yếu tố bên ngoài. - Cảm xúc có tích cực và tiêu cực.
	Phân tích	- Cảm xúc chi phối cuộc sống như thế nào? + Cảm xúc xuất hiện trước nhận thức và chi phối quyết định của chúng ta về mọi vấn đề trong cuộc sống (dẫn chứng). + Cảm xúc tích cực là động lực to lớn, với sức mạnh kỳ diệu kích thích năng lượng trí tuệ và co bóp của con người. + Cảm xúc tiêu cực lại khiến con người có những lựa chọn không sáng suốt trong rất nhiều trường hợp. - Vì sao kẻ thù lớn nhất của thành công lại là cảm xúc? + Vì cảm xúc là phản ứng tự nhiên của con người, xuất hiện trước ý thức nên nó tự phát và không phải lúc nào cũng mang đến những quyết định đúng đắn. + Cảm xúc cả tích cực và tiêu cực đều tạo ra những hoóc môn đánh lừa cảm giác chân thực của con người nên nó có thể khiến con người đi chệch đi con đường mà mình lựa chọn.
	Phản biện	- Quản lý cảm xúc khác với đè nén cảm xúc + Quản lý cảm xúc là làm chủ cảm xúc của mình và nhận thức được cảm xúc người khác. Quản lý cảm xúc vẫn cho ta biểu hiện những cảm xúc đó trong một giới hạn cho phép, và hạn chế ảnh hưởng của cảm xúc đến các hành vi, lời nói. + Đè nén cảm xúc là từ chối thừa nhận và biểu hiện cảm xúc, là một dạng đánh lạc hướng.
	Liên hệ	- Bài học/Liên hệ + Từ khóa. Cảm xúc là một phần tất yếu của con người, là bản năng không thể chối từ, nhưng ta có thể học cách làm chủ nó.

Câu 2.

• Yêu cầu chung:

- Thí sinh biết kết hợp kiến thức và kỹ năng về dạng bài nghị luận văn học để tạo lập văn bản. Bài viết phải có bố cục rõ ràng, đầy đủ.
- Văn viết có cảm xúc, thể hiện khả năng phân tích, cảm thụ, nhiều những khám phá mới mẻ, diễn đạt trôi chảy, đảm bảo tính liên kết; không mắc lỗi chính tả, từ ngữ, ngữ pháp.

ĐỌC HIỂU YÊU CẦU ĐỀ

- Đối tượng chính, trọng tâm kiến thức: *Vợ nhặt*
- Dạng bài: *Phân tích*
- Yêu cầu: *Thông qua việc phân tích chi tiết nghệ thuật nổi cháo cám, người viết làm sáng rõ được hai yêu cầu đề chỉ ra: bức tranh hiện thực và vẻ đẹp tình người, mở rộng hơn là giá trị nhân đạo của tác phẩm.*

TIẾN TRÌNH BÀI LÀM

KIẾN THỨC	HỆ THỐNG Ý	NỘI DUNG CẦN ĐẠT	ĐIỂM
CHUNG	Giới thiệu tác giả - tác phẩm	- Kim Lân là một trong những tác giả tiêu biểu của văn xuôi hiện đại, cây bút chuyên viết truyện ngắn, chuyên viết về nông thôn với những con người nông thôn hiền hậu, chân chất. - Tác phẩm nằm trong tập <i>Con chó xấu xí</i> (1962). Tiền thân của truyện ngắn này là tiểu thuyết <i>Xóm ngụ cư</i> – được viết ngay sau Cách mạng tháng Tám nhưng đang dở và thất lạc bản thảo. Sau khi hòa bình lập lại (1954), ông dựa vào một phần cốt truyện cũ để viết truyện ngắn này. Vị trí: một trong những truyện ngắn xuất sắc nhất trong văn xuôi Việt Nam hiện đại. Đề tài: Bức tranh hiện thực thâm trầm của Nhân dân ta thời kỳ trước Cách mạng tháng Tám, mà cụ thể là nạn đói năm 1945.	0.5
TRỌNG TÂM	Cảm nhận chi tiết nổi cháo cám	- Bối cảnh xuất hiện: + Chi tiết “<i>nổi cháo cám</i>” nếu như nó xuất hiện trong bữa ăn giữa nạn đói năm 1945 lại dường như dễ hiểu, nhưng trong tác phẩm nó lại được xuất hiện ngay sau buổi sáng hôm sau - trong bữa cơm đón dâu mới. + Bữa chính kết thúc hơi sớm so với nhu cầu của cái dạ dày. Nồi chè ăn chơi như một thú rất tao nhã sau bữa chính, “nồi chè” trong bữa cơm đón dâu mới ấy đã làm điều ngược lại, phá tan đi mọi xúc cảm vui tươi, sung sướng và góp phần ném trả lại thực tại tàn khốc. - Phản ứng của từng thành viên trong gia đình:	3.0

	+ Với bà cụ Tứ, nỗi chề, thực chất là cháo cám, ngon đáo để, là thức ăn mà ới nhà còn không có. + Thị là nạn nhân của cái đói, sống vật vờ và lay lắt qua ngày, có gì là Thị chưa trải trong đại nạn này. Cho nên, ngay khi nhận bát cháo cám, Thị hiểu ngay ra bao điều. - Anh Tràng thì bao biểu hiện đã rõ cả trên phản ứng khuôn mặt. Bằng thủ pháp liệt kê: <i>chun, đắng chát, nghẹn bứ</i> có thể thấy thứ thức ăn đó nó khó nuốt như thế nào, tình cảnh người dân ngày đó cơ cực ra sao. - Nỗi cháo cám - đậm đà dư vị tình thân và lòng nhân ái: + Bà cụ Tứ cố gắng kéo dài niềm vui, giọng đơn đả, lòng người mẹ thương con, không nỡ phá đi cảm xúc vui tươi, không khí đầm ấm này. + Người con dâu điềm nhiên và cám vào miệng, sau phút tối sầm lại của ưu tư. + Anh cu Tràng và vợ vào miệng, cái đắng đến từ cháo, nhưng cái đắng còn đến từ ý thức trách nhiệm của người trụ cột. + Tóm lại - nỗi cháo cám, vừa đại diện cho hiện thực tàn khốc, cho sự ám ảnh kinh hoàng, nhưng đồng thời nó đại diện cho cả tình người. Cả Tràng, Thị hay bà cụ Tứ đều nghĩ cho người khác khi ăn. Đó chính là tình người, là tình thân, luôn nghĩ cho nhau, cùng nhau chống lại nạn đói, dắt díu nhau qua cơn bĩ cực này.	
Bàn luận	- Chi tiết nỗi cháo cám đã góp phần thể hiện bức tranh chân thực đến ám ảnh về nạn đói năm 1945, qua đó ta thấy được sự thê lương, tình cảnh đáng thương của những người lao động nghèo khổ. - Thông qua chi tiết nỗi cháo cám, ta thấy được tiếng nói thương cảm của nhà văn, đồng thời là tiếng nói khẳng định đề cao hạnh phúc gia đình. Và cuối cùng, <i>Vợ nhặt</i> khẳng định đề cao khát vọng sống, niềm hi vọng, niềm tin vào cuộc sống, vào tương lai.	1.0

Bài làm mẫu:

Thành công của một tác phẩm được làm nên từ rất nhiều yếu tố. Một trong số đó là những chi tiết đắt giá làm nên ấn tượng sâu sắc với người đọc và đồng thời qua đó phải thể hiện được dụng ý nghệ thuật cũng như tư tưởng của tác giả trong tác phẩm đó. Trong truyện ngắn *Vợ nhặt*, nhà văn Kim Lân đã rất thành công khi đưa vào một chi tiết đắt như thế: “*nỗi cháo cám*” - hiện thân của cái đói, của bức tranh hiện thực thê thảm, đồng thời cũng là nỗi cháo của tình thân, của vẻ đẹp nhân ái con người.

Kim Lân (01/08/1920 - 20/07/2007), tên thật là Nguyễn Văn Tài, quê ở làng Phù Lưu, xã Tân Hồng, huyện Từ Sơn, tỉnh Bắc Ninh. Do hoàn cảnh gia đình khó khăn, ông chỉ học hết tiểu học rồi vừa làm thợ sơn guốc, khắc tranh bình phong, vừa viết văn. Năm 1944, Kim Lân tham gia Hội Văn hóa cứu quốc, sau đó liên tục hoạt động văn nghệ phục vụ kháng chiến và cách mạng (viết văn, làm báo, diễn kịch, đóng phim). Kim Lân là một trong những tác giả tiêu biểu của văn xuôi hiện đại, cây bút chuyên viết truyện ngắn, chuyên viết về nông thôn với những con người nông thôn hiền hậu, chân chất.

Vợ nhặt là tác phẩm nằm trong tập *Con chó xấu xí* (1962). Tiền thân của truyện ngắn này là tiểu thuyết *Xóm ngụ cư* - được viết ngay sau Cách mạng tháng Tám nhưng đang dở và thất lạc bản thảo. Sau khi hòa bình lập lại (1954), ông dựa vào một phần cốt truyện cũ để viết truyện ngắn này. Đây là một trong những truyện ngắn xuất sắc nhất trong văn xuôi Việt Nam hiện đại. *Vợ nhặt* là bức tranh hiện thực thê thảm của Nhân dân ta thời kỳ trước Cách mạng tháng Tám, mà cụ thể là nạn đói năm 1945.

Chi tiết “*nồi cháo cám*” nếu như nó xuất hiện trong bữa ăn giữa nạn đói năm 1945 lại dường như dễ hiểu, nhưng trong tác phẩm nó lại được xuất hiện ngay sau buổi sáng hôm sau. Buổi sáng mà nhà bà cụ Tứ có thêm người con dâu. Lễ ra mắt con dâu bình thường không có cao lương mỹ vị thì cũng phải mâm cao cỗ đầy, nhưng trong tình thế đó đã khiến người ta không khỏi nghẹn ngào. Bữa cơm trong ngày đói thật thê thảm, mà bất cứ ai nhìn vào cũng đều chạnh lòng. Đó là cảnh “*giữa cái mẹt rách có độc một lùm rau chuối thái rối, và một đĩa muối ăn với cháo*” nhưng ngạc nhiên thay là cả nhà đều ăn rất ngon lành. Tất cả đều vui vẻ, không khí thật đầm ấm, và bao viễn cảnh được vẽ ra. Cho đến khi nồi cháo loãng đã hết veo. Bữa chính kết thúc hơi sớm so với nhu cầu của cái dạ dày. Và đến phần thứ hai, bữa ăn phụ, ăn chơi, là cách mà bà cụ Tứ gọi là chè khoán. Nồi chè ăn chơi như một thứ rất tao nhã sau bữa chính, khiến câu chuyện vui như được kéo dài hơn, cái ngọt ngào của chè làm dư vị của miệng thêm đậm đà, cảm xúc thêm lâng lâng khoan khoái. Thế nhưng “*nồi chè*” trong bữa cơm đón dâu mới ấy đã làm điều ngược lại, phá tan đi mọi xúc cảm vui tươi, sung sướng và góp phần ném trả lại thực tại tàn khốc.

Bằng ngòi bút đầy tinh tế, nhà văn đã làm nổi bật lên phản ứng của từng thành viên trong gia đình trước món ăn thê thảm của ngày đói này. Theo lời quảng cáo của bà cụ Tứ, nồi chè, thực chất là cháo cám, ngon đáo để, là thức ăn mà ới nhà còn không có, ăn vậy là ăn sang trong cái nạn đói tàn khốc này. Khác với lời quảng cáo, hãy nhìn phản ứng của Tràng và Thị. Thị là nạn nhân của cái đói, sống vật vờ và lay lắt qua ngày, có gì là Thị chưa trải trong đại nạn này. Cho nên, ngay khi nhận bát cháo cám, Thị hiểu ngay ra bao điều. Có rất nhiều điều ta sáng ra qua đôi mắt tối sầm lại của Thị. Anh Tràng thì bao biểu hiện đã rõ cả trên phản ứng khuôn mặt. Bằng thủ pháp liệt kê: “*chun*”, “*đắng chát*”, “*nghe bứ*” có thể thấy thứ thức ăn đó nó khó nuốt như thế nào, tình cảnh người dân ngày đó cơ cực ra sao.

Nhưng nồi cháo cám còn là dư vị đậm đà của tình thân, là sợi dây kết nối những thành viên trong gia đình lại với nhau. Trước hết, hãy chú ý vào những chi tiết rất nhỏ nhà văn cài vào. Là thái độ, hành động của bà cụ Tứ. Hàng loạt các hành động miêu tả cách bà cụ đưa nồi cháo cám ra: “*lật đật chạy xuống, lễ mễ, bưng, đặt cái nồi xuống bên cạnh mẹt com, cầm cái môi, khuấy khuấy, cười...*” giống như một sự trì hoãn. Bởi bữa cơm đang vui, bà muốn nó kéo dài hơn chút nữa. Và vì bà là người chuẩn bị bữa

com, nên bà biết khi ăn cháo cám, cái thứ thức ăn dành cho vật này, bao niềm vui sẽ biến mất, nên trong sự gượng gạo, bà cố tình kéo dài thêm ra. Người mẹ ấy, bằng tình thương con, đã không nỡ phá đi cảm xúc vui tươi, không khí đầm ấm này. Với người con dâu hiền lành vào cám vào miệng, sau phút tối tăm lại của ưu tư, Thị đã mặc nhiên gạt đi, hiền lành đón nhận bát cháo cám - bát cháo đại diện cho gia cảnh nhà chồng. Thị đã lấy chồng, Thị đã lựa chọn, Thị thấu hiểu, Thị chấp nhận. Và cuối cùng là anh cu Tràng và vôi vào miệng, cái đắng đến từ cháo, nhưng cái đắng còn đến từ ý thức trách nhiệm của người trụ cột, của cái sĩ diện khi để vợ và mẹ phải ăn thứ thức ăn này. Cái bứ cổ đó cho thấy cả cái trách nhiệm phải chăm lo tốt hơn cho gia đình của anh ta. Điển hình là sau bữa ăn đó, trong đầu Tràng chỉ còn nghĩ đến hình ảnh đoàn người phá kho thóc Nhật, hay cụ thể hơn, đó là hình ảnh bữa cơm trắng mà Tràng, sẽ cướp được từ kho thóc Nhật, mang về cho gia đình mình. Tóm lại - nồi cháo cám, vừa đại diện cho hiện thực tàn khốc, cho sự ám ảnh kinh hoàng, nhưng đồng thời nó đại diện cho cả tình người. Cả Tràng, Thị hay bà cụ Tứ đều nghĩ cho người khác khi ăn. Đó chính là tình người, là tình thân, luôn nghĩ cho nhau, cùng nhau chống lại nạn đói, dắt díu nhau qua cơn bĩ cực này.

Chi tiết nồi cháo cám đã góp phần thể hiện bức tranh chân thực đến ám ảnh về nạn đói năm 1945, qua đó ta thấy được sự thê lương, tình cảnh đáng thương của những người lao động nghèo khổ. Thông qua chi tiết nồi cháo cám, ta thấy được tiếng nói thương cảm của nhà văn trước tình cảnh đáng thương của những con người tội nghiệp. Những thân phận bị đẩy đến chỗ cùng kiệt. Chuyện hạnh phúc của cả đời người thì lại sơ giản đến qua quýt. Nhưng *Vợ nhặt* còn là tiếng nói khẳng định đề cao hạnh phúc gia đình, dù đói khổ nhưng luôn hướng tới tổ ấm gia đình. Hạnh phúc gia đình làm cho con người thay đổi, trở nên tốt đẹp hơn. Và cuối cùng, tác phẩm khẳng định đề cao khát vọng sống, niềm hi vọng, niềm tin vào cuộc sống, vào tương lai. Trong đói khổ, vẫn lấp lánh niềm hi vọng, không bị hiện thực chôn vùi mà bùng cháy mãnh liệt hơn.

Có thể nói rằng, hình ảnh nồi cháo cám đã để lại những ấn tượng đậm nét trong tâm trí người đọc. Chi tiết này vừa có giá trị hiện thực lại vừa có giá trị nhân văn, nhân đạo rất lớn. Khiến ta nhận ra rằng giữa cái kiệt cùng của đói rét và chết chóc, vẫn có những sức mạnh giúp ta vượt lên được: là niềm tin bất diệt, lòng nhân ái và hạnh phúc gia đình.

I. ĐỌC HIỂU (3 điểm)

Đọc văn bản sau và trả lời các câu hỏi:

(1) *Sức mạnh cơ bắp của mỗi người là có hạn, nhưng ở người có ý chí sắt đá thì nghị lực là vô hạn. Vì vậy đừng bao giờ đánh mất niềm tin vào năng lực thật sự của bản thân mình. Với người có ý chí kiên cường thì nghịch cảnh khiến cho họ thông minh hơn, mạnh mẽ hơn. Không có giới hạn nào ngăn được ý chí con người. Những điều kỳ diệu xuất phát từ dám ước mơ táo bạo và kiên tâm biến ước mơ đó thành hiện thực. Ý chí và quyết tâm mạnh mẽ giúp con người vượt lên trên hoàn cảnh để đạt được thành công. Đối với người có ý chí mạnh mẽ, khi rơi vào nghịch cảnh ngăn bước tiến, họ sẽ tìm hướng đi mới.*

(2) *Nếu cuộc sống bình dị làm cho người ta cảm thấy tẻ nhạt, thì ý chí vượt qua sóng gió mang lại niềm vui và ý nghĩa chân chính của cuộc đời. Khi đối diện với khó khăn thách thức, họ tìm mọi cách để vượt qua chứ không tìm đường thoái lui. Thành công luôn đón chờ những con người kiên trì và quyết tâm theo đuổi đến cùng mục tiêu đã chọn. Cựu thủ tướng Anh Benjamin Disraeli quan niệm: “Khi con người sống cùng mục tiêu của mình thì sớm muộn cũng sẽ đạt được mục tiêu đó, không có trở ngại nào có thể ngăn cản ý chí và lòng quyết tâm của con người”. Đằng sau mỗi thành công vượt trội là những bài học về sự bền gan vững chí trước những thử thách và cái giá có thể phải trả. Và rồi thành công không phụ lòng những người có ý chí kiên cường và không nản lòng trước những cái giá phải trả trên bước đường thực hiện mục tiêu của mình.*

(Theo: <http://tamsang.com>)

Câu 1. Phong cách ngôn ngữ được sử dụng trong văn bản?

Câu 2. Những biểu hiện của người có ý chí kiên cường và mạnh mẽ?

Câu 3. Vì sao tác giả cho rằng: *Sức mạnh cơ bắp của mỗi người là có hạn, nhưng ở người có ý chí sắt đá thì nghị lực là vô hạn?*

Câu 4. Anh/chị rút ra được thông điệp, bài học gì sau khi đọc hiểu văn bản.

II. LÀM VĂN (7 điểm)

Câu 1. Viết đoạn văn khoảng 200 từ bàn về: Sức mạnh của nghị lực sống.

Câu 2. Có ý kiến cho rằng: sông Đà nói chung và *Người lái đò Sông Đà* nói riêng tiêu biểu cho phong cách của Nguyễn Tuân không quản nhọc nhằn để cố gắng khai thác kho cảm giác và liên tưởng phong phú, bộn bề, nhằm tìm cho ra những chữ nghĩa xác đáng nhất, có khả năng làm lay động người đọc nhiều nhất. Anh/chị hãy làm sáng tỏ qua đoạn trích dưới đây:

... Còn xa lắm mới đến cái thác dưới. Nhưng đã thấy tiếng nước réo gần mãi lại réo to mãi lên. Tiếng nước thác nghe như là oán trách gì, rồi lại như là van xin, rồi lại như là khiêu khích, giọng gằn mà chế nhạo. Thế rồi nó rống lên như tiếng một ngàn con trâu mộng đang lồng lộn giữa rừng vầu rừng tre nứa

---

no lửa, đang phá tung rừng lửa, rừng lửa cùng gầm thét với đàn trâu da cháy bùng bùng. Tới cái thác rồi. Ngoặt khúc sông lượn, thấy sóng bọt đã trắng xoá cả một chân trời đá. Đá ở đây từ ngàn năm vẫn mai phục hết trong lòng sông, hình như mỗi lần có chiếc thuyền nào xuất hiện ở quãng ầm ầm mà quạnh hiu này, mỗi lần có chiếc nào nhô vào đường ngoặt sông là một số hòn bèn nhôm cả dậy để vồ lấy thuyền.

LỜI GIẢI CHI TIẾT

Câu 1.

Văn bản sử dụng phong cách ngôn ngữ chính luận.

Câu 2.

- Những biểu hiện của người có ý chí kiên cường, mạnh mẽ là:

+ *Người có ý chí kiên cường thì nghịch cảnh khiến cho họ thông minh hơn, mạnh mẽ hơn, không bao giờ gục ngã.*

+ *Họ dám ước mơ táo bạo và kiên tâm biến ước mơ thành hiện thực.*

+ *Khi rơi vào nghịch cảnh ngăn bước tiến, họ sẽ vượt qua nó tìm hướng đi mới.*

+ *Họ tìm được niềm vui và ý nghĩa chân chính của cuộc đời.*

+ *Họ đã hoặc sẽ thành công.*

Câu 3.

Tác giả cho rằng: *Sức mạnh cơ bắp của mỗi người là có hạn, nhưng ở người có ý chí sắt đá thì nghị lực là vô hạn*, bởi vì:

+ Khả năng thể lực (sức mạnh cơ bắp) của con người bị chi phối bởi những yếu tố vật lý, sinh học và hóa học. Bởi vậy, chúng có những giới hạn không thể vượt qua.

+ Còn nghị lực là sức mạnh tinh thần, được cấu thành từ ý chí của con người, nằm ngoài những quy luật của tự nhiên nên nó không thể đo đếm và không có giới hạn cực đại.

+ Mặt khác, sức mạnh ý chí, tinh thần cũng được biểu hiện không giống nhau, không thể so sánh giữa hai con người, bởi lẽ, mỗi người có một cách biểu hiện khác nhau trước những thử thách và nghịch cảnh.

Câu 4.

Thí sinh chủ động đưa ra ý kiến của bản thân, đảm bảo được yêu cầu về nội dung và hình thức như sau:

- Nội dung: trình bày được bài học/thông điệp cá nhân rút ra từ văn bản và bàn luận ngắn gọn về thông điệp đó.

Bài học/Thông điệp: tin vào sức mạnh ý chí của bản thân; rèn luyện nghị lực; lòng quyết tâm bền chí là chìa khóa của thành công; dám ước mơ và quyết tâm thực hiện ước mơ;...

- Hình thức: đoạn văn ngắn, khoảng 8 – 10 dòng, diễn đạt mạch lạc.

II. LÀM VĂN

Câu 1.

• Yêu cầu chung:

- Nội dung:

+ Xác định đúng vấn đề nghị luận;

+ Thể hiện được quan điểm cá nhân, đảm bảo được tính nhân văn trong bài viết;

+ Triển khai vấn đề thành các luận điểm, luận cứ phù hợp, trình tự hợp lý, lập luận chặt chẽ; sử dụng phù hợp các thao tác lập luận; biết kết hợp giữa nêu lí lẽ và đưa dẫn chứng.

- Hình thức:

- + Đảm bảo cấu trúc đoạn văn nghị luận;
- + Đoạn văn mạch lạc, diễn đạt trôi chảy, bảo đảm tính liên kết;
- + Lời văn có cá tính và cảm xúc;
- + Không mắc lỗi chính tả, từ ngữ, ngữ pháp.

• **Yêu cầu cụ thể:**

Hệ thống ý	<i>Dẫn dắt</i>	- Nêu từ khóa: sức mạnh của nghị lực sống.
	<i>Giải thích</i>	- Nghị lực sống là ý chí, bản lĩnh, là khả năng vững vàng và vươn lên trong cuộc sống.
	<i>Phân tích</i>	- Nghị lực sống tạo nên sức mạnh như thế nào? + Nghị lực sống giúp con người mạnh mẽ vươn lên trong cuộc sống, dám ước mơ táo bạo và quyết tâm thực hiện ước mơ đó (dẫn chứng). + Nghị lực sống cũng là sức mạnh giúp ta vượt lên những chông gai, thử thách để đạt được mục tiêu. + Nghị lực sống cũng là một phẩm chất, cho ta cái nhìn đúng đắn về những giá trị của sự nỗ lực, niềm tin và ý chí. + Nghị lực sống tạo ra sức mạnh vô hạn, giúp con người vươn lên trên giới hạn của bản thân mình. - Vì sao cần rèn luyện nghị lực? + Vì nghị lực là một tố chất nhưng chỉ trở thành một phẩm chất qua quá trình trui rèn, tự luyện. + Vì người có nghị lực được xã hội ghi nhận, ngay khi họ chưa thành công. + Vì nghị lực là yếu tố tạo nên thành công, là tiêu chí phân biệt giữa người bản lĩnh và kẻ hèn nhát, thất bại.
	<i>Phản biện</i>	- Có nhiều người đang sống thiếu nghị lực, ỷ lại + Cuộc sống đủ đầy, không cần lo toan về cuộc sống khiến một bộ phận giới trẻ sống dựa dẫm, thiếu ý chí, nghị lực. + Những người đó dễ thất bại và từ chối đương đầu với thử thách trong cuộc sống.
	<i>Liên hệ</i>	- Bài học/Liên hệ + Từ khóa. <i>“Không có việc gì khó Chỉ sợ lòng không bền Đào núi và lấp biển Quyết chí, ắt làm nên”</i> là lời dạy giản dị mà tâm đắc của Bác Hồ, thôi thúc thế hệ trẻ rèn sức, luyện tài mỗi ngày.

Câu 2.

• Yêu cầu chung:

- Thí sinh biết kết hợp kiến thức và kỹ năng về dạng bài nghị luận văn học để tạo lập văn bản. Bài viết phải có bố cục rõ ràng, đầy đủ; văn viết có cảm xúc, thể hiện khả năng phân tích, cảm thụ.
- Diễn đạt trôi chảy, đảm bảo tính liên kết; không mắc lỗi chính tả, từ ngữ, ngữ pháp.

• Yêu cầu cụ thể:

ĐỌC HIỂU YÊU CẦU ĐỀ			
- Đối tượng chính, trọng tâm kiến thức: Người lái đò Sông Đà. - Dạng bài: bàn luận ý kiến. - Yêu cầu: Cần làm đúng các bước của một bài bàn luận ý kiến, đây là đề khó, bởi hai lý do, lý do thứ nhất: dạng đề này đòi hỏi người viết ngoài kỹ năng phân tích, bàn luận, còn phải hiểu sâu sắc văn bản; lý do thứ hai đến từ thể loại tác phẩm và phong cách tác giả. Vì Người lái đò sông Đà được viết theo thể loại tùy bút của một cây bút uyên bác và tài hoa, do đó để cảm nhận và phân tích không phải là điều dễ dàng.			
TIẾN TRÌNH BÀI LÀM			
KIẾN THỨC	HỆ THỐNG Ý	NỘI DUNG CẦN ĐẠT	Điểm
CHUNG	Tác giả - tác phẩm	- Nguyễn Tuân là nhà văn lớn của nền văn học hiện đại, ông có nhiều những thành tựu nghệ thuật xuất sắc. Đặc biệt, ông tạo lập được cho mình được một phong cách nghệ thuật độc đáo: văn chương tài hoa, uyên bác. Nguyễn Tuân là nhà văn suốt đời đi tìm cái đẹp, luôn khám phá thế giới ở bình diện văn hóa, thẩm mỹ, luôn miêu tả con người trong vẻ đẹp tài hoa, nghệ sĩ. <i>Người lái đò Sông Đà</i> – tùy bút xuất sắc được in trong tập <i>Sông Đà</i> 1960. Là thành quả của một chuyến đi gian khổ nhưng rất hứng thú của nhà văn vào những năm 1958 – 1960. Chuyến đi đã thỏa mãn niềm khát khao xê dịch, đi để tìm kiếm vẻ đẹp của thiên nhiên, miền đất Tây Bắc, tìm ra thứ “vàng mười” đã qua thử lửa trong vẻ đẹp của con người miền Tây Bắc. - Vị trí trích đoạn nằm ở phần I của tác phẩm – khắc họa nét tính cách hung bạo của con sông Đà ở thượng nguồn, mà nổi bật nhất là thác đá – khu tử địa hiểm hóc nhất người lái đò phải vượt qua.	0.5
TRỌNG TÂM	Giải thích ý kiến	- <i>Người lái đò Sông Đà</i> tiêu biểu cho phong cách của Nguyễn Tuân không quản nhọc nhằn để cố gắng khai thác kho cảm giác và liên tưởng phong phú, bộn bề, nhằm tìm cho ra những chữ nghĩa xác đáng nhất, có khả năng làm lay động người đọc nhiều nhất: + Trước hết, cần khẳng định tùy bút <i>Người lái đò Sông Đà</i> rất tiêu	0.5

		biểu cho phong cách uyên bác, tài hoa của Nguyễn Tuân. + Cái uyên bác khi ông đã tung nhiều vốn liếng của nhiều ngành nghề khoa học mà dựng nên “kỳ quan” sông Đà. + Cái tài hoa chính là khả năng truyền cảm hứng, gợi liên tưởng đầy những bất ngờ, độc đáo, làm lay động người đọc nhiều nhất.	
	Phân tích làm sáng tỏ ý kiến	Thác đá qua cảm nhận thính giác: - Thác đá khi ở xa: được cảm nhận qua bốn tính từ: “<i>van xin</i>”, “<i>khiêu khích</i>”, “<i>gần</i>”, “<i>chế nhạo</i>”. Có thể nói, không như cách miêu tả âm thanh thông thường, với những từ chỉ âm thanh để miêu tả tiếng nước thác như ầm ầm, rào rào... mà nhà văn lại sử dụng những từ chỉ trạng thái, thái độ của con người để gán lên âm thanh tiếng nước thác. Với cách dịch chuyển này, nhà văn đã đem lại cho người đọc cảm giác, ở xa kia, không còn là thác nước nữa, chờ đón con thuyền chính là con quái vật hung hăng, đầy hiểm ác. - Đặc biệt hơn, các từ này được tăng dần lên theo cấp độ, từ van xin đến gần và chế nhạo nghĩa là ngày một hung hãn hơn, tác dụng thứ nhất của nó là làm cho độc giả như đang hình dung sự chuyển động của con thuyền, ngày một đến gần hơn với con thác dữ, do đó mà âm thanh ngày một rõ, lớn hơn. Thứ hai, với sự tăng tiến này, nhà văn đã gây cho người đọc sự hồi hộp, cái tò mò, kích thích ngày một cao. - Thác đá khi lại gần: Nó đã biến thành một tổ hợp trường đoạn âm thanh khủng khiếp chưa từng thấy. Nó đem đến sự giật thót, cái bàng hoàng trước luồng am va đập, phóng thẳng vào màng nhĩ. Đi bóc tách các luồng âm thanh này, ta sẽ thấy lần lượt hiện lên là tiếng rống của hàng ngàn con trâu mộng đang hoảng sợ: tiếng rống là âm thanh lớn, âm vực cao, nhưng không phải một mà là hàng ngàn, sự cộng hưởng đông đảo đó làm cho âm thanh xé toang cả không gian; là tiếng nổ của rừng vầu, tre, nứa bị cháy: với cấu tạo đặc biệt là rỗng ruột, khi cháy, vầu, tre, nứa sẽ có tiếng nổ lớn; là tiếng xèo xèo của da trâu cháy và đặc biệt nhất đó là bước chân chạy của những con trâu mộng đang hoảng sợ, giẫm đạp, phá tuông, hoảng loạn. Ta có thể hình dung ra ngay khung cảnh hỗn loạn đó, với thân hình to lớn, đồ sộ, lại đông đảo, cùng chạy khỏi rừng lửa, những bước chân trâu không chỉ làm nên âm thanh, nó còn làm chấn động, làm tròng trành, rung chuyển cả không gian trên bờ, dưới mặt.	3.0

		- Qua mô tả âm thanh, có thể nói, chưa cần phải nhìn, ta đã cảm nhận được sự kỳ vĩ của thác đá Sông Đà. Và bằng nghệ thuật miêu tả độc đáo: lấy lửa tả nước, lấy rừng tả sông, Nguyễn Tuân đã cho ta thấy sức mạnh của ngòi bút tài hoa, của trí tưởng tượng tuyệt vời, của một bản lĩnh hiếm ai có. Thác đá qua cảm nhận thị giác: - Cái nhìn khái quát: Chỉ bằng câu văn: “<i>Sóng bọt đã trắng xóa cả một chân trời đá</i>”. Câu văn đã giúp ta cảm nhận được cả độ cao của thác và tính chất lòng sông. Để sóng bọt tung trắng xóa cả không gian, trước hết thác phải rất cao, thứ hai lòng sông phải toàn đá, có như vậy độ va đập khi nước chạm lòng sông mới làm văng lên những bọt nước, mới trắng xóa, che lấp cả tầm nhìn gần. - Nhưng ấn tượng hơn là cụm từ “<i>chân trời đá</i>”. Cụm từ này nói lên hình ảnh thật kỳ vĩ, bằng góc nhìn ra xa, lên cao, đến tận cuối chân trời, không nhìn thấy chân mây, hay mặt đất quen thuộc, mà chỉ thấy lởm ngổm, ngồn ngang toàn đá là đá, đá vươn dài, bò đến tận chân trời. Đó là thác đá, khúc ác hiểm nhất, là chiến trường mà người lái đò sẽ phải chiến đấu để giành giật sự sống. - Cái nhìn cận cảnh: + Đá ở đây ngàn năm mai phục, lũ đá sông Đà chính là những binh tướng lão luyện, dạn dày qua hàng trăm trận đánh, qua hàng nghìn năm tích lũy kinh nghiệm, do đó mà vô cùng dũng mãnh. Sở trường của chúng là ẩn nấp, mai phục. + Thế đòn hiểm của đá là biết chồm cả dậy để vồ lấy thuyền, vô cùng bất ngờ, đẩy đối phương vào thế bị động. Cách miêu tả của nhà văn thật kỳ thú, trong hình dung của ông, sự đập dềnh của sóng nước phủ lấy đá, làm đá lúc ẩn, lúc chôi như sự mai phục, như thê đá biết nhào, vồ những con thuyền.	
	Bàn luận	- Khẳng định: Ý kiến bàn luận trên hoàn toàn chính xác. Nguyễn Tuân đã huy động cả nghệ thuật văn chương – lẫn các hình thức nghệ thuật khác như hội họa, điêu khắc, âm nhạc, sân khấu, vũ đạo, điện ảnh... Ông thường sử dụng nghệ thuật điện ảnh khiến cho những trang văn như pháp phòng, tạo sức gọi. Nguyễn Tuân còn vận dụng cả nghệ thuật quân sự và võ thuật. Nào là cửa sinh cửa tử, đánh khuỷp vu hồi, đánh du kích, phục kích, đánh giáp lá cà... Cho nên nhà phê bình Lã Nguyên đã gọi ông là “<i>nhà văn của những hình dung</i>”	0.5

		hay nói cách khác, đọc văn Nguyễn Tuân không chỉ thuần ngắm về ý nghĩa, thấu cái hay của câu chữ. Đọc văn Nguyễn Tuân, thấy bao hình ảnh ập đến, bao hình tượng nổi hình, tạo khối, va đập, bao xúc cảm trào dâng... chính bởi sự am hiểu nhiều ngành nghề, cách so sánh và liên tưởng độc đáo đã thổi hồn cho chữ. - Chất tài hoa của Nguyễn Tuân còn ở cách sử dụng và huy động vốn Tiếng Việt thật tài tình. Không phải ngẫu nhiên mà Tố Hữu đã gọi Nguyễn Tuân là bậc “<i>chuyên viên cao cấp của Tiếng Việt</i>”.	

Bài làm mẫu:

Nguyễn Tuân là một trong chín tác gia lớn của văn học nước nhà. Nói đến tác gia văn học, ta hiểu rằng nếu thiếu vắng đi họ, ta khó hình dung được diện mạo của bức tranh văn học, và Nguyễn Tuân chính là một góc cạnh, một màu sắc nổi bật của bức tranh đó. Sở trường của Nguyễn Tuân là tùy bút, là ông vua tùy bút mà chẳng ai có thể vượt qua, đặc biệt khi độc giả đã bị đóng đinh vào trí nhớ hình ảnh con Sông Đà, vượn chày từ mờ mịt chốn non cao Tây Bắc, mà đổ vào trang văn Nguyễn Tuân đẹp kì vĩ, lạ lùng. Đặc biệt khi nhà văn đã dồn bao vốn liếng và bút lực cho đoạn tả thác đá Sông Đà: “... *Còn xa lắm... một số hòn bèn nhóm cả dậy để vỗ lấy thuyền*”. Vì vậy mà có nhà nghiên cứu đã khẳng định: “*Sông Đà nói chung và Người lái đò Sông Đà nói riêng tiêu biểu cho phong cách của Nguyễn Tuân không quản nhọc nhằn để cố gắng khai thác kho cảm giác và liên tưởng phong phú, bộn bề, nhằm tìm cho ra những chữ nghĩa xác đáng nhất, có khả năng làm lay động người đọc nhiều nhất.*”

Nguyễn Tuân là nhà văn lớn của nền văn học hiện đại, ông có nhiều những thành tựu nghệ thuật xuất sắc. Đặc biệt, ông tạo lập được cho mình được một phong cách nghệ thuật độc đáo: văn chương tài hoa, uyên bác. Nguyễn Tuân là nhà văn suốt đời đi tìm cái đẹp, luôn khám phá thế giới ở bình diện văn hóa, thẩm mỹ, luôn miêu tả con người trong vẻ đẹp tài hoa, nghệ sĩ. *Người lái đò Sông Đà* – tùy bút xuất sắc được in trong tập *Sông Đà* (1960). Là thành quả của một chuyến đi gian khổ nhưng rất hứng thú của nhà văn vào những năm 1958 – 1960. Chuyến đi đã thỏa mãn niềm khát khao xê dịch, đi để tìm kiếm vẻ đẹp của thiên nhiên, miền đất Tây Bắc, tìm ra thứ “vàng mười” đã qua thử lửa trong vẻ đẹp của con người miền Tây Bắc. Vị trí trích đoạn nằm ở phần I của tác phẩm – khắc họa nét tính cách hung bạo của con Sông Đà ở thượng nguồn, mà nổi bật nhất là thác đá – khu tử địa hiểm hóc nhất người lái đò phải vượt qua.

Người lái đò Sông Đà tiêu biểu cho phong cách của Nguyễn Tuân không quản nhọc nhằn để cố gắng khai thác kho cảm giác và liên tưởng phong phú, bộn bề, nhằm tìm cho ra những chữ nghĩa xác đáng nhất, có khả năng làm lay động người đọc nhiều nhất: Trước hết, cần khẳng định tùy bút *Người lái đò Sông Đà* rất tiêu biểu cho phong cách: uyên bác, tài hoa của Nguyễn Tuân. Cái uyên bác khi ông đã tung nhiều vốn liếng của nhiều ngành nghề khoa học mà dựng nên “kỳ quan” Sông Đà. Cái tài hoa chính là khả năng truyền cảm hứng, gợi liên tưởng đầy những bất ngờ, độc đáo, làm lay động người đọc nhiều nhất.

Để dựng lại cái thác đá hung hiểm, nhà văn đã biến đoạn này giống như một cuốn phim đầy sinh động, đặc sắc để truyền lại cảm hứng chân thực, sống động nhất cho độc giả. Làm được như vậy, nhà văn đã áp dụng kỹ thuật của nghệ thuật điện ảnh khi ông miêu tả: từ xa đến gần, từ âm thanh đến hình ảnh, từ khái quát đến cận cảnh. Trước hết là cái thác đá khi còn ở xa, được cảm nhận qua thính giác. Từ rất xa, những luồng âm thanh đã vọng lại: “*van xin*”, “*khieu khích*”, “*gần*”, “*chế nhạo*”. Có thể nói, không như cách miêu tả âm thanh thông thường, với những từ chỉ âm thanh để miêu tả tiếng nước thác như ầm ầm, rào rào... mà nhà văn lại sử dụng những từ chỉ trạng thái, thái độ của con người để gán lên âm thanh tiếng nước thác. Với cách dịch chuyển này, nhà văn đã đem lại cho người đọc cảm giác, ở xa kia, không còn là thác nước nữa, chờ đón con thuyền chính là con quái vật hung hăng, đầy hiểm ác. Đặc biệt hơn, các từ này được tăng dần lên theo cấp độ, từ van xin đến gần và chế nhạo nghĩa là ngày một hung hãn hơn, tác dụng thứ nhất của nó là làm cho độc giả như đang hình dung sự chuyển động của con thuyền, ngày một đến gần hơn với con thác dữ, do đó mà âm thanh ngày một rõ, lớn hơn. Thứ hai, với sự tăng tiến này, nhà văn đã gây cho người đọc sự hồi hộp, cái tò mò, kích thích ngày một cao.

Thác đá khi lại gần đã biến thành một tổ hợp trường đoạn âm thanh khủng khiếp chưa từng thấy. Nó đem đến sự giật thót, cái bàng hoàng trước luồng âm thanh va đập, phóng thẳng vào màng nhĩ. Đi bóc tách các luồng âm thanh này, ta sẽ thấy lần lượt hiện lên: là tiếng rống của hàng ngàn con trâu mộng đang hoảng sợ: tiếng rống là âm thanh lớn, âm vực cao, nhưng không phải một mà là hàng ngàn, sự cộng hưởng đông đảo đó làm cho âm thanh xé toang cả không gian; là tiếng nổ của rừng vầu, tre, nứa bị cháy: với cấu tạo đặc biệt là rỗng ruột, khi cháy, vầu, tre, nứa sẽ có tiếng nổ lớn; là tiếng xèo xèo của da trâu cháy và đặc biệt nhất đó là bước chân chạy của những con trâu mộng đang hoảng sợ, giẫm đạp, phá tuông, hoảng loạn. Ta có thể hình dung ra ngay khung cảnh hỗn loạn đó, với thân hình to lớn, đồ sộ, lại đông đảo, cùng chạy khỏi rừng lửa, những bước chân trâu không chỉ làm nên âm thanh, nó còn làm chấn động, làm chòng chành, rung chuyển cả không gian trên bờ, dưới mặt. Qua mô tả âm thanh, có thể nói, chưa cần phải nhìn, ta đã cảm nhận được sự kỳ vĩ của thác đá Sông Đà. Và bằng nghệ thuật miêu tả độc đáo: lấy lửa tả nước, lấy rừng tả sông, Nguyễn Tuân đã cho ta thấy sức mạnh của ngòi bút tài hoa, của trí tưởng tượng tuyệt vời, của một bản lĩnh hiếm ai có.

Thác đá qua cảm nhận thị giác, khi diện kiến “*đôi thủ nặng ký*” nhất với người lái đò, quả thực là một cái thác vĩ đại. Chỉ bằng câu văn: “*sóng bọt đã trắng xóa cả một chân trời đá*” đã giúp ta cảm nhận được cả độ cao của thác và tính chất lòng sông. Để sóng bọt tung trắng xóa cả không gian, trước hết thác phải rất cao, thứ hai lòng sông phải toàn đá, có như vậy độ va đập khi nước chạm lòng sông mới làm văng lên những bọt nước, mới trắng xóa, che lấp cả tầm nhìn gần.

Nhưng ấn tượng hơn là cụm từ “*chân trời đá*”. Cụm từ này nói lên hình ảnh thật kỳ vĩ, bằng góc nhìn ra xa, lên cao, đến tận cuối chân trời, không nhìn thấy chân mây, hay mặt đất quen thuộc, mà chỉ thấy lổm ngổm, ngổn ngang toàn đá là đá, đá vươn dài, bò đến tận chân trời. Đó là thác đá, khúc ác hiểm nhất, là chiến trường mà người lái đò sẽ phải chiến đấu để giành giật sự sống.

Trong cái nhìn cận cảnh, nhà văn đã soi chiếu đến từng cảnh, thổi hồn vào từng hòn, từng thớ đá. Đá ở đây ngàn năm mai phục, lũ đá Sông Đà chính là những binh tướng lão luyện, dạn dày qua hàng trăm trận đánh, qua hàng nghìn năm tích lũy kinh nghiệm, do đó mà vô cùng dũng mãnh. Sở trường của chúng là ẩn nấp, mai phục. Thế đòn hiểm của đá là biết chồm cả dãy đê vỡ lấy thuyền, vô cùng bất ngờ, đẩy đôi phương vào thế bị động. Cách miêu tả của nhà văn thật kỳ thú, trong hình dung của ông, sự dập dềnh của sóng nước phủ lấy đá, làm đá lúc ẩn, lúc chồi như sự mai phục, như thể đá biết nhào, vỡ những con thuyền.

Nhà văn Nguyễn Minh Châu đã từng khẳng định: *“Nguyễn Tuân là cái định nghĩa về người nghệ sĩ”*. Và rất nhiều ý kiến khác nói về sự nhọc công của ông trong công việc viết lách, mỗi trang văn là một sự dụng công, một tinh thần trách nhiệm cao độ. Nguyễn Tuân đã huy động cả nghệ thuật văn chương lẫn các hình thức nghệ thuật khác như hội họa, điêu khắc, âm nhạc, sân khấu, vũ đạo, điện ảnh... Ông thường sử dụng nghệ thuật điện ảnh khiến cho những trang văn như pháp phòng, tạo sức gọi. Nguyễn Tuân còn vận dụng cả nghệ thuật quân sự và võ thuật. Nào là *“cửa sinh cửa tử”*, *“đánh khuấy vu hồi”*, *“đánh du kích”*, *“phục lách”*, *“đánh giáp lá cà”*,... Cho nên nhà phê bình Lã Nguyên đã gọi ông là *“nhà văn của những hình dung”* hay nói cách khác, đọc văn Nguyễn Tuân không chỉ thuần ngẫm về ý nghĩa, thấu cái hay của câu chữ. Đọc văn Nguyễn Tuân, thấy bao hình ảnh ập đến, bao hình tượng nổi hình, tạo khối, va đập, bao xúc cảm trào dâng chính bởi sự am hiểu nhiều ngành nghề, cách so sánh và liên tưởng độc đáo đã thổi hồn cho chữ. Chất tài hoa của Nguyễn Tuân còn ở cách sử dụng và huy động vốn Tiếng Việt thật tài tình. Không phải ngẫu nhiên mà Tố Hữu đã gọi Nguyễn Tuân là bậc *“chuyên viên cao cấp của Tiếng Việt”*.

Bằng tình yêu thiên nhiên đất nước kết hợp với ngôn từ độc đáo, tài hoa, Nguyễn Tuân đã tái hiện lên một khung cảnh Tây Bắc thật hùng vĩ mà cũng thật trữ tình, làm ta thêm tự hào về núi sông Tổ quốc nguy nga, tráng lệ. Sông Đà quả là một quà tặng vô giá của thiên nhiên và là một công trình nghệ thuật tuyệt vời của bậc thầy tùy bút Nguyễn Tuân.

I. ĐỌC HIỂU (3 điểm)

Đọc văn bản sau và trả lời các câu hỏi từ 1 đến 4:

*Đừng đổ kị, cũng đừng hợm hĩnh!
Bạn tôi ơi, hãy làm chủ bản thân!
Tự dưới thấp, hãy nhìn thông cao vợi,
Nhìn mây trời,
Chứ không phải thế nhân!
Còn nếu bạn giữa vinh quang chói lọi,
Hãy tự mình vượt qua nó, bạn ơi!
Tự trên cao, hãy nhìn xuống suốt,
Xuống cỏ hoa.
Chứ không phải con người!*

(Vô đề - Pimen Panchenko)

Câu 1. Thể thơ được sử dụng trong văn bản.

Câu 2. Nêu tên và tác dụng của biện pháp nghệ thuật được sử dụng trong đoạn sau:

*Đừng đổ kị, cũng đừng hợm hĩnh!
Bạn tôi ơi, hãy làm chủ bản thân!
Tự dưới thấp, hãy nhìn thông cao vợi,
Nhìn mây trời,
Chứ không phải thế nhân!*

Câu 3. Vì sao tác giả cho rằng:

*Còn nếu bạn giữa vinh quang chói lọi,
Hãy tự mình vượt qua nó, bạn ơi!*

Câu 4. Bài thơ đã gợi cho anh/chị suy nghĩ gì về thông điệp: Hãy làm chủ bản thân?

II. LÀM VĂN (7 điểm)

Câu 1. Viết đoạn văn 200 chữ về chủ đề: *Con đường để hoàn thiện bản thân.*

Câu 2. Có ý kiến cho rằng: Hình tượng tiếng sáo trong truyện ngắn *Vợ chồng A Phủ* là một sáng tạo nghệ thuật độc đáo nhằm khám phá, thể hiện vẻ đẹp nhân vật và chủ đề tư tưởng của tác phẩm. Ý kiến khác lại cho rằng: Tiếng sáo góp phần tô đậm thêm những giá trị nhân đạo của tác phẩm. Hãy bình luận.

LỜI GIẢI CHI TIẾT

I. ĐỌC HIỂU

Câu 1.

Văn bản sử dụng thể thơ tự do.

Câu 2.

- Biện pháp tu từ được sử dụng trong đoạn thơ là:

+ Điệp ngữ: “*dừng*”, “*nhìn*” kết hợp với điệp cấu trúc “*dừng...*”, “*nhìn...*”

+ Liệt kê: “*Dừng đó kìa, cũng dừng hợm hĩnh!; ...hãy nhìn thông cao vợi/Nhìn mây trời...*”

- Tác dụng:

+ Giúp tạo nên nhịp thơ vừa uyển chuyển như lời tâm sự, lại vừa lặp lại như một điểm nhấn mạnh.

+ Tác giả nhằm đưa ra một phương châm, một lời khuyên cho tất cả mọi người về cách ứng xử khiêm tốn, tự chủ và khoan hòa.

Câu 3.

Ý thơ “*Còn nếu bạn giữa vinh quang chối lợi/Hãy tự mình vượt qua nó, bạn ơi!*” có ý nghĩa như một châm ngôn:

+ Khi bạn đứng trên đỉnh vinh quang, tức là bạn có một vị thế cao trong xã hội, bạn khó có được những tri kỷ chân thành, nhưng lời khuyên chân thực.

+ Lúc đó, bạn phải tự mình vượt qua sự tự mãn bản thân, để đạt được sự khiêm nhường, lễ độ và cũng là tự làm chủ bản thân mình trước những cám dỗ của ánh hào quang.

Câu 4.

Thí sinh chủ động đưa ra ý kiến của bản thân, đảm bảo được yêu cầu về nội dung và hình thức như sau:

- Nội dung: trình bày được suy nghĩ của bản thân về thông điệp cụ thể của bài thơ: Hãy làm chủ bản thân.

- Hình thức: đoạn văn ngắn, khoảng 8 – 10 dòng, diễn đạt mạch lạc.

Gợi ý:

Làm chủ bản thân mình cũng giống như làm lãnh đạo. Mình đưa ra những kỳ vọng cho chính mình và tự lên kế hoạch để thực hiện những kỳ vọng đó. Nhưng làm chủ bản thân còn khó hơn làm lãnh đạo khi bạn phải vượt qua được những rào cản tạo bởi chính nửa còn lại của con người mình. Đó là sự đố kỵ, lười nhác, tự mãn, kiêu căng, háo danh, dối trá,... Và để làm được điều đó, bạn cần học cách khiêm nhường, trau dồi tri thức, tu dưỡng tâm hồn và thường xuyên tự nhìn nhận lại chính mình một cách nghiêm khắc. Khi đó, từng bước, ta sẽ làm chủ nhân của chính bản thân mình, của mình cuộc đời mình.

II. LÀM VĂN

Câu 1.

• Yêu cầu chung:

- Nội dung:

+ Xác định đúng vấn đề nghị luận;

+ Thể hiện được quan điểm cá nhân, đảm bảo được tính nhân văn trong bài viết.

+ Triển khai vấn đề thành các luận điểm, luận cứ phù hợp, trình tự hợp lý, lập luận chặt chẽ; sử dụng phù hợp các thao tác lập luận; biết kết hợp giữa nêu lí lẽ và đưa dẫn chứng.

- Hình thức:

- + Đảm bảo cấu trúc đoạn văn nghị luận;
- + Đoạn văn mạch lạc, diễn đạt trôi chảy, bảo đảm tính liên kết;
- + Lời văn có cá tính và cảm xúc;
- + Không mắc lỗi chính tả, từ ngữ, ngữ pháp.

• **Yêu cầu cụ thể:**

Hệ thống ý	<i>Dẫn dắt</i>	- Nêu từ khóa: con đường hoàn thiện bản thân.
	<i>Giải thích</i>	- Hoàn thiện bản thân được coi như là một mục đích cao quý mà ai cũng muốn hướng tới. - Hoàn thiện bản thân có nhiều phương diện: rèn luyện sức khỏe, bồi đắp tri thức, tu dưỡng tâm hồn,...
	<i>Phân tích</i>	- Con đường hoàn thiện bản thân như thế nào? + Trước tiên, bạn cần có một thể lực tốt, đó là nền tảng cho mọi hoạt động khác của cơ thể. + Trau dồi tri thức, bởi tri thức nhân loại là một kho tàng vô tận. Tuy nhiên, cần tập trung cho những kiến thức, kỹ năng cần thiết nhất, phù hợp nhất với bản thân mình. + Phần khó nhất, cần nhiều trải nghiệm và thời gian nhất chính là quá trình tu dưỡng tâm hồn và tinh thần, bồi đắp những phẩm chất tốt đẹp để hoàn thiện nhân cách, nâng cao giá trị bản thân. - Vì sao cần nỗ lực hoàn thiện bản thân? + Vì bản thân con người đều có hai mặt: ưu và nhược. Không ai sinh ra hoàn hảo, cần có quá trình tu dưỡng mà thành. + Vì muốn thực hiện những hoài bão lớn, trước tiên cần hoàn thiện bản thân mình, như quá trình tu thân luôn là khởi điểm cho mọi bậc vĩ nhân vậy.
	<i>Phản biện</i>	- Không phải ai cũng có một nền tảng tốt đẹp, bình thường để hoàn thiện bản thân + Những người có khiếm khuyết vẫn hoàn toàn có thể hoàn thiện bản thân mình. + Vì mỗi người có một đích đến để hoàn thiện bản thân khác nhau, không có một đích chung cho nhân loại. + Quan trọng nhất chính là ý thức về bản thân mình một cách đúng đắn.
	<i>Liên hệ</i>	- Bài học/Liên hệ + Từ khóa. + Luôn có ý thức trau dồi, hoàn thiện bản thân. + Không đánh giá người khác qua lăng kính cá nhân của mình.

Câu 2.

- **Yêu cầu chung:**

- Thí sinh biết kết hợp kiến thức và kỹ năng về dạng bài nghị luận văn học để tạo lập văn bản. Bài viết phải có bố cục rõ ràng, đầy đủ; văn viết có cảm xúc, thể hiện khả năng phân tích, cảm thụ.
- Diễn đạt trôi chảy, đảm bảo tính liên kết; không mắc lỗi chính tả, từ ngữ, ngữ pháp.

- **Yêu cầu cụ thể:**

ĐỌC HIỂU YÊU CẦU ĐỀ			
- <i>Đối tượng chính, trọng tâm kiến thức: Vợ chồng A Phủ</i> - <i>Dạng bài: bình luận hai ý kiến văn học, phân tích chi tiết nghệ thuật</i> - <i>Yêu cầu: Đây là một dạng đề khó, vì đây là dạng đề bàn luận hai ý kiến, và yếu tố được bàn luận là một chi tiết nghệ thuật. Do đó, người viết không chỉ nắm vững kỹ năng làm bài dạng ý kiến bàn luận, còn cần hiểu sâu tác phẩm, nắm được ý nghĩa của chi tiết nghệ thuật được nhà văn cài vào.</i>			
TIẾN TRÌNH BÀI LÀM			
KIẾN THỨC	HỆ THỐNG Ý	PHÂN TÍCH CHI TIẾT	ĐIỂM
CHUNG	Khái quát vài nét về tác giả - tác phẩm	- Tô Hoài là bút danh, ông tên thật là Nguyễn Sen, là nhà văn đi nhiều, trải nghiệm nhiều, với cảm quan hiện thực đầy tinh tế về cuộc sống đời thường, cộng với vốn hiểu biết giàu có về phong tục và đời viết không ngừng nghỉ đưa nhà văn Tô Hoài lên vị trí không thể nhầm lẫn, khó có thể thay thế. - <i>Vợ chồng A Phủ</i>, một trong ba truyện in trong tập <i>Truyện Tây Bắc</i>, có thể nói là một tác phẩm xuất sắc bậc nhất của nhà văn Tô Hoài. Trong truyện ngắn <i>Vợ chồng A Phủ</i>, Tô Hoài không chỉ thành công ở việc khắc họa chân dung các nhân vật mà nhà văn còn có biệt tài trong việc xây dựng các chi tiết truyện rất đặc sắc. Trong đó, chi tiết tiếng sáo trong đêm tình mùa xuân mang nhiều ý nghĩa.	0.5
	Giải thích ý kiến	- Hình tượng tiếng sáo - hình tượng nghệ thuật thể hiện sự khám phá độc đáo của nhà văn Tô Hoài: Trước hết tiếng sáo là một chi tiết hết sức đặc sắc, trở đi trở lại nhiều lần trong tác phẩm, có ý nghĩa như một hình tượng nghệ thuật, chứa nhiều giá trị mang sức nặng. Có thể nói, từ một hình tượng quen thuộc ngoài đời sống, thường xuất hiện trong các lễ hội mùa xuân, thì qua ngòi bút Tô Hoài đã biến thành một chi tiết, một hình tượng thật đắt giá. - Hình tượng tiếng sáo - hình tượng tô đậm giá trị nhân đạo của tác phẩm: Không chỉ có sự phát hiện, tái hiện hình tượng thành công, tiếng sáo còn cộng hưởng, làm gia tăng sức mạnh của tư tưởng nhân đạo trong tác phẩm. Đặc biệt khi nó nhấn mạnh vào những mộng tưởng, những thôi thúc của Mị trong đêm tình mùa xuân.	0.5
TRỌNG TÂM	Tiếng sáo: hình tượng nghệ thuật	- Tiếng sáo xuất hiện trong đêm tình mùa xuân - đây là âm thanh quen thuộc, đặc trưng của người Mèo ở vùng cao mỗi khi tết đến, xuân về. - Tiếng sáo là một trong những chi tiết được Tô Hoài dụng công miêu tả. Nó xuất hiện nhiều lần, trở đi trở lại với các mức độ và sắc thái khác nhau - Nghệ thuật miêu tả tiếng sáo và tâm trạng nhân vật của	1.5

		nhà văn Tô Hoài rất tài hoa. Và nhờ đó, những cung bậc tâm trạng của nhân vật Mị trở nên phong phú, trầm lắng, xốn xang, rung nhịp cùng tiếng sáo. - Nhờ tiếng sáo đêm tình mùa xuân đó mà nhà văn mở được cánh cửa tâm hồn nhân vật Mị đã im ỉm khóa suốt bao nhiêu năm trời.	
	Tiếng sáo: hình tượng mang sức nặng giá trị nhân đạo	- Tiếng sáo đã gọi dậy một tâm hồn chai sạn. Hay nói cách khác, nhờ tiếng sáo, nhà văn đã đi sâu vào để phát hiện sức sống tiềm tàng của người con gái Mèo ấy. Đó là một sức sống mạnh mẽ, đầy những khát khao. - Tiếng sáo làm Mị thức dậy những ký ức xưa cũ, tiếng sáo là đại diện cho miền ký ức tươi đẹp: có biết bao người ngày đêm thổi sáo đi theo Mị, cái thời Mị là một cô gái xinh đẹp, yêu tự do. - Và tiếng sáo vẫn tiếp tục vang lên những giai điệu như tô đậm hơn những khát khao bung toả, khát khao tự do, khát khao hạnh phúc của Mị mặc cho những nút thắt của sợi dây đang siết chặt tấm thân Mị.	1.5
	Bàn luận, đánh giá	- Chi tiết nhỏ làm nên nhà văn lớn, cả hai ý kiến đều đã bổ sung để làm bật nên giá trị của chi tiết tiếng sáo trong đêm mùa xuân. - Đọc tác phẩm, suy ngẫm về sức sống tiềm tàng của nhân vật Mị, chúng ta không thể lướt qua hình tượng thẩm mỹ tiếng sáo. Bởi vì đây là một điểm sáng nghệ thuật vừa hiện thực, vừa lãng mạn, đậm chất dân tộc và chất thơ. Bởi vì, đây cũng là một cung bậc tinh tế trong cảm hứng nhân đạo, nhà văn rất đáng trân trọng của ngòi bút Tô Hoài.	0.5

Bài làm mẫu:

Lép Tôn-xtôi đã từng nói rằng: “*Chi tiết nhỏ làm nên nhà văn lớn*”. Chi tiết nghệ thuật là những mắt xích rất nhỏ trong tác phẩm nhưng có tác động lớn đến diễn biến tâm lí, số phận nhân vật thúc đẩy cốt truyện phát triển. Nhà văn Tô Hoài với biệt tài xây dựng chi tiết nghệ thuật âm thanh tiếng sáo đã tạo nên điểm nhấn, dấu ấn khó quên của tác phẩm. Bàn về chi tiết đầy sức nặng này, có ý kiến cho rằng: Hình tượng tiếng sáo trong truyện ngắn *Vợ chồng A phủ* là một sáng tạo nghệ thuật độc đáo nhằm khám phá, thể hiện vẻ đẹp nhân vật và chủ đề tư tưởng của tác phẩm. Ý kiến khác lại cho rằng: Tiếng sáo góp phần tô đậm thêm những giá trị nhân đạo của tác phẩm.

Tô Hoài như một từ điển sống, một pho sách sống. Ông có vốn hiểu biết sâu sắc, phong phú về phong tục tập quán của nhiều vùng miền khác nhau, lối trần thuật hóm hỉnh, vốn từ vựng giàu có, sáng tạo, cách miêu tả đậm chất tạo hình lay động lòng người. Ông đã viết thành công tác phẩm *Truyện Tây Bắc*, trong đó có truyện *Vợ chồng A Phủ*. Qua truyện ngắn này, Tô Hoài đã phản ánh nỗi thống khổ và sự vùng dậy của người Mèo ở Tây Bắc, một lòng quyết tâm đi theo kháng chiến để giành lấy tình yêu, hạnh phúc. Trong truyện, Tô Hoài không chỉ thành công ở việc khắc họa chân dung các nhân vật mà nhà văn còn có biệt tài trong việc xây dựng các chi tiết truyện rất đặc sắc. Trong đó, chi tiết tiếng sáo trong đêm tình mùa xuân mang nhiều ý nghĩa.

Bàn về chi tiết này, ngoài những lời ngợi khen, còn là những đánh giá nhiều chiều làm nên đời sống phong phú của tác phẩm. Có ý kiến cho rằng: “Hình tượng tiếng sáo - hình tượng nghệ thuật thể hiện sự khám phá độc đáo của nhà văn Tô Hoài”. Điều này có thể hiểu, trước hết tiếng sáo là một chi tiết hết sức đặc sắc, trở đi trở lại nhiều lần trong tác phẩm, có ý nghĩa như một hình tượng nghệ thuật, chứa nhiều giá trị mang sức nặng. Có thể nói, từ một hình tượng quen thuộc ngoài đời sống, thường xuất hiện trong các lễ hội mùa xuân, thì qua ngòi bút Tô Hoài đã biến thành một chi tiết, một hình tượng thật đắt giá. Ý kiến khác lại cho rằng: “Hình tượng tiếng sáo - hình tượng tô đậm giá trị nhân đạo của tác phẩm”, nghĩa là

không chỉ có sự phát hiện, tái hiện hình tượng thành công, tiếng sáo còn cộng hưởng, làm gia tăng sức mạnh của tư tưởng nhân đạo trong tác phẩm. Đặc biệt khi nó nhấn mạnh vào những mộng tưởng, những thôi thúc của Mị trong đêm tình mùa xuân.

Tiếng sáo xuất hiện trong đêm tình mùa xuân - đây là âm thanh quen thuộc, đặc trưng của người Mèo ở vùng cao mỗi khi tết đến, xuân về. Đó là tiếng sáo gọi bạn yêu, là cầu nối cho các đôi lứa, giúp các chàng trai tỏ tình và giải bày yêu thương. Âm thanh ấy cũng chứa nhiều khát vọng yêu thương cháy bỏng trong các nhịp đập trái tim trẻ. Tiếng sáo là một trong những chi tiết được Tô Hoài dụng công miêu tả. Nó xuất hiện nhiều lần, trở đi trở lại với các mức độ và sắc thái khác nhau. Lúc đầu là tiếng sáo lấp ló ngoài đầu núi, tiếp đến nó văng vẳng ở đầu làng, *“lừng lơ bay ngoài đường”*. Và rồi giữa Mị và tiếng sáo không còn khoảng cách. Âm thanh ấy len lỏi vào trong tâm trí của Mị. Không chỉ có tiếng sáo hiện tại cô nghe, mà Mị còn nhớ lại cả tiếng sáo trong quá khứ, về khoảng thời gian tươi đẹp, kiêu hãnh của mình. Cuối cùng, tiếng sáo trở thành động lực, dù tiếng sáo thực đã mất, nhưng tiếng sáo tâm tưởng - hay tiếng lòng khát khao của Mị đã bừng tỉnh.

Nghệ thuật miêu tả tiếng sáo và tâm trạng nhân vật của nhà văn Tô Hoài rất tài hoa. Tám lần ông nói tới tiếng sáo, kể về những cô gái, chàng trai thổi sáo, hát tình ca, nghe sáo, đi theo tiếng sáo. Ba lần ông đặc tả tiếng sáo: *“văng vẳng tiếng sáo”*, *“tiếng sáo lừng lơ bay”*, *“trong đầu Mị rập rờn tiếng sáo”*. Những từ tượng thanh, kết hợp nghệ thuật đảo âm tiết (không viết lơ lửng mà viết lừng lơ), đảo từ (động từ văng vẳng trước danh từ tiếng sáo, tính từ lừng lơ trước động từ bay, động từ rập rờn trước danh từ tiếng sáo) khiến cho những âm thanh của thứ nhạc cụ dân dã ấy trở nên sống động, có hồn, ấn tượng xiết bao. Và nhờ đó, những cung bậc tâm trạng của nhân vật Mị trở nên phong phú, trầm lắng, xốn xang, rung nhịp cùng tiếng sáo. Nhờ tiếng sáo đêm tình mùa xuân đó mà nhà văn mở được cánh cửa tâm hồn nhân vật Mị đã im ỉm khóa suốt bao nhiêu năm trời.

Tiếng sáo đã gọi dậy một tâm hồn chai sạn. Hay nói cách khác, nhờ tiếng sáo, nhà văn đã đi sâu vào để phát hiện sức sống tiềm tàng của người con gái Mèo ấy. Đó là một sức sống mạnh mẽ, đầy những khát khao. Tiếng sáo làm Mị thức dậy những ký ức xưa cũ, tiếng sáo là đại diện cho miền ký ức tươi đẹp: có biết bao người ngày đêm thổi sáo đi theo Mị, cái thời Mị là một cô gái xinh đẹp, yêu tự do. Nhớ lại, Mị lại ứa nước mắt, mà tiếng sáo lại lừng lơ bay ngoài đường, lúc này tiếng sáo như động lực, như thôi thúc Mị, đẩy đưa Mị đến với những đêm tình mùa xuân. Và tiếng sáo vẫn tiếp tục vang lên những giai điệu như tô đậm hơn những khát khao bùng toả, khát khao tự do, khát khao hạnh phúc của Mị mặc cho những nút thắt của sợi dây đang siết chặt tấm thân Mị.

Chi tiết nhỏ làm nên nhà văn lớn, cả hai ý kiến đều đã bổ sung để làm bật nên giá trị của chi tiết tiếng sáo trong đêm mùa xuân. Đọc tác phẩm, suy ngẫm về sức sống tiềm tàng của nhân vật Mị, chúng ta không thể lướt qua hình tượng thẩm mỹ tiếng sáo. Bởi vì đây là một điểm sáng nghệ thuật vừa hiện thực, vừa lãng mạn, đậm chất dân tộc và chất thơ. Bởi vì, đây cũng là một cung bậc tinh tế trong cảm hứng nhân đạo, nhân văn rất đáng trân trọng của ngòi bút Tô Hoài.

Đọc *Vợ chồng A Phủ* ta thấy Mị là bức chân dung tĩnh lặng. Hầu như trong thời gian ở nhà thống lí Mị chỉ nói có vài ba câu. Nhưng ẩn chứa trong tâm hồn câm lặng ấy là một sức sống mãnh liệt, một khát vọng lớn lao như mạch suối ngầm trong mắt. Đặc biệt bước chuyển biến lớn lao có tác nhân mạnh mẽ của tiếng sáo gọi bạn. Tiếp xúc với *Vợ chồng A Phủ* ta nhớ, ta yêu một cô Mị ở Hồng Ngài càng bị đọa đày, đau khổ càng khao khát muốn vươn lên một cuộc sống tốt lành. Một cô Mị tiềm tàng sức sống mãnh liệt để có thể hiểu hơn một cô Mị du kích Phiềng Sa sau này.

I. ĐỌC HIỂU (3 điểm)

Đọc đoạn thơ sau và thực hiện các yêu cầu:

Vàng bạc uy quyền không làm ra chân lí

Óc nghĩ suy không thể mượn vay

Bạch Đằng xưa, Cửu Long nay

Tắm gội lòng ta chẳng bao giờ cạn.

Ta tin ở sức mình, vô hạn

Như ta tin ở tuổi 25

Của chúng ta là tuần trăng rằm

Dám khám phá, bay cao, tự tay mình bẻ lái.

Ta tin ở loài người thúc nhanh thời đại

Những sông Thương bên đục, bên trong

Chảy về xuôi, càng đẹp xanh dòng

Lịch sử vẫn một sông Hồng vĩ đại...

(Trích *Tuổi 25* của Tố Hữu, sách *Tố Hữu Từ ấy và Việt Bắc*, NXB văn học, tr332)

Câu 1. Xác định phương thức biểu đạt chính của văn bản trên?

Câu 2. Nêu chủ đề của văn bản.

Câu 3. Anh/chị hiểu như thế nào về hai câu thơ: *Vàng bạc uy quyền không làm ra chân lí/ Óc nghĩ suy không thể mượn vay?*

Câu 4. Nhà thơ đã gửi gắm thông điệp gì qua ý thơ cuối: *“Lịch sử vẫn một sông Hồng vĩ đại...”*

II. LÀM VĂN (7 điểm)

Câu 1. Hãy viết 01 đoạn văn (khoảng 200 từ) trình bày suy nghĩ của anh/chị về sức mạnh của khát vọng tuổi trẻ.

Câu 2. Bàn về hình tượng sông Hương trong bài kí *Ai đã đặt tên cho dòng sông* của Hoàng Phủ Ngọc Tường có ý kiến cho rằng *“Sông Hương mang một vẻ đẹp đầy nữ tính và rất mực đa tình”*. Hãy bình luận ý kiến trên qua việc phân tích đoạn trích dưới đây.

...Phải nhiều thế kỷ qua đi, người tình mong đợi mới đến đánh thức người gái đẹp nằm ngủ mơ màng giữa cánh đồng Châu Hóa đầy hoa dại. Nhưng ngay từ đầu vừa ra khỏi vùng núi, Sông Hương đã chuyển dòng một cách liên tục, vòng những khúc quanh đột ngột, uốn mình theo những đường cong thật mềm, như một cuộc tìm kiếm có ý thức để đi tới nơi gặp thành phố tương lai của nó. Từ ngã ba Tuần, Sông Hương theo hướng nam - bắc qua điện Hòn Chén, vấp Ngọc Trản, nó chuyển sang hướng tây - bắc vòng qua thềm đất bãi Nguyệt Biều, Lương Quán rồi đột ngột vẽ một hình cung thật tròn về phía đông –

bắc, ôm lấy chân đồi Thiên Mục, xuôi dần về Huế. Từ Tuần về đây, sông Hương vẫn đi trong dư vang của Trường Sơn, vượt qua một lòng vực sâu dưới chân núi Ngọc Trản để sắc nước trở nên xanh thẳm, và từ đó nó trôi đi giữa hai dãy đồi sừng sững như thành quách, với những điểm cao đột khởi như Vọng Cảnh, Tam Thai, Lựu Bảo mà từ đó, người ta luôn nhìn thấy dòng sông mềm như tấm lụa, với những chiếc thuyền xuôi ngược chỉ bé vừa bằng con thoi. Những ngọn đồi này tạo nên những mảng phản quang nhiều màu sắc trên nền trời tây nam thành phố, “sớm xanh, trưa vàng, chiều tím” như người Huế thường miêu tả. Giữa đám quần sơn lô xô ấy, là giấc ngủ nghìn năm của những vua chúa được phong kín trong lòng những rừng thông u tịch, là niềm kiêu hãnh âm u của những lăng tẩm đồ sộ tỏa lan khắp cả một vùng thượng lưu “bốn bề núi phủ mây phong – mảnh trăng thiên cổ bóng tùng vạn niên”. Đó là vẻ đẹp trầm mặc nhất của sông Hương, như triết lý, như cổ thi, kéo dài mãi đến lúc mặt nước phẳng lặng của nó gặp tiếng chuông chùa Thiên Mục ngân nga tận bờ bên kia, giữa những xóm làng bát ngát tiếng gà...

LỜI GIẢI CHI TIẾT

I. ĐỌC HIỂU

Câu 1.

Phương thức biểu đạt chính của văn bản là biểu cảm.

Câu 2.

Chủ đề của văn bản này: sự tin tưởng vào sức mạnh, sự tự chủ của thể hệ mình - những con người trẻ tuổi - trong công cuộc tiếp nối lịch sử hào hùng của dân tộc.

Câu 3.

Hai câu thơ: “vàng bạc uy quyền không làm ra chân lý/ Óc nghĩ suy không thể mượn vay” thể hiện quan điểm, suy nghĩ của tác giả Tố Hữu:

- + Chân lý là những sự thật hiển nhiên, không gì có thể thay đổi được, cho dù đó là sức mạnh của cải hay uy quyền.
- + Khả năng tư duy và nhìn nhận vấn đề của con người chỉ phụ thuộc vào chính họ, không ai có quyền chỉ bảo hay chi phối.
- + Qua đó, tác giả muốn nhấn mạnh về những chân lý, những sự thật lịch sử, những tri thức nhân loại cần được nhìn nhận và tiếp thu bằng lăng kính công bằng và sáng trong nhất, bằng sự tự chủ của mỗi cá nhân.

Câu 4.

Nhà thơ đã gửi gắm thông điệp giàu ý nghĩa qua ý thơ cuối: “Lịch sử vẫn một sông Hồng vĩ đại...”

- + Hình ảnh sông Hồng vừa gợi sự thân thuộc, lại vừa kỳ vĩ, lớn lao.
- + Dù có những thăng trầm, đục trong qua những chặng đường, thì lịch sử dân tộc Việt Nam vẫn chảy xuôi như dòng sông Hồng vĩ đại, vẫn liên mạch với dòng chảy trôi của thời gian vĩnh cửu, trường tồn.
- + Qua đó, tác giả thể hiện niềm tự hào cũng như sự tin tưởng vào tương lai bền vững của đất nước.

II. LÀM VĂN

Câu 1.

- Yêu cầu chung:

- Nội dung:

- + Xác định đúng vấn đề nghị luận;
- + Thể hiện được quan điểm cá nhân, đảm bảo được tính nhân văn trong bài viết;
- + Triển khai vấn đề thành các luận điểm, luận cứ phù hợp, trình tự hợp lý, lập luận chặt chẽ; sử dụng phù hợp các thao tác lập luận; biết kết hợp giữa nêu lý lẽ và đưa dẫn chứng.

– Hình thức:

- + Đảm bảo cấu trúc đoạn văn nghị luận;
- + Đoạn văn mạch lạc, diễn đạt trôi chảy, bảo đảm tính liên kết;
- + Lời văn có cá tính và cảm xúc;
- + Không mắc lỗi chính tả, từ ngữ, ngữ pháp.

• **Yêu cầu cụ thể:**

Hệ thống ý	Dẫn dắt	– Nêu từ khóa: niềm tin vào khát vọng tuổi trẻ
	Giải thích	– Khát vọng là những điều đẹp đẽ, những hoài bão và lý tưởng cao đẹp mà mình khao khát đạt được
	Phân tích	– Khát vọng tuổi trẻ như thế nào? + Khát vọng tuổi trẻ trước tiên là những hoài bão cá nhân, mong muốn khẳng định năng lực và vị thế cá nhân. (dẫn chứng) + Khát vọng tuổi trẻ hiểu rộng ra còn là khát vọng chung của cả một thế hệ những con người trẻ tuổi. Họ là chủ nhân của đất nước, với những hoài bão xây dựng và cống hiến vô cùng đáng quý; bảo vệ và phát triển đất nước. – Vì sao cần có niềm tin vào khát vọng tuổi trẻ? + Vì tuổi trẻ là thế hệ chủ nhân tương lai, họ là chủ nhân của bánh lái con tàu đất nước trong những năm tháng tiếp theo. + Vì họ nắm trong tay mình sức mạnh của thanh xuân, của lòng nhiệt huyết, của tri thức,...
	Phản biện	– Có những bạn trẻ chỉ hưởng thụ, chưa có khát vọng và lý tưởng sống. – Lại có những khát vọng quá xa vời, duy ý chí và thiếu thực tế.
	Liên hệ	– Bài học/Liên hệ + Từ khóa. Khát vọng tuổi trẻ giúp bạn sống có định hướng và đam mê. Hãy mạnh dạn hòa vào dòng chảy cuộc sống với những khát vọng tuổi trẻ bởi “tuổi trẻ chẳng hai lần thắm lại”. Hãy sống hết mình với những khát vọng!

Câu 2.

• **Yêu cầu chung:**

- Thí sinh biết kết hợp kiến thức và kỹ năng về dạng bài nghị luận văn học để tạo lập văn bản. Bài viết phải có bố cục rõ ràng, đầy đủ; văn viết có cảm xúc, thể hiện khả năng phân tích, cảm thụ.
- Diễn đạt trôi chảy, đảm bảo tính liên kết; không mắc lỗi chính tả, từ ngữ, ngữ pháp.

• **Yêu cầu cụ thể:**

ĐỌC HIỂU YÊU CẦU ĐỀ

- *Đối tượng chính, trọng tâm kiến thức: Ai đã đặt tên cho dòng sông*
- *Dạng bài: Bàn luận một ý kiến, phân tích*
- *Yêu cầu: Ai đã đặt tên cho dòng sông là tác phẩm thuộc thể loại ký, do đó cần nắm rõ đặc trưng của ký. Thử hai người viết cần nắm rõ kỹ năng làm dạng đề bàn luận ý kiến.*

TIẾN TRÌNH BÀI LÀM

KIẾN THỨC	HỆ THỐNG Ý	PHÂN TÍCH CHI TIẾT	ĐIỂM
CHUNG	Khái quát vài nét về tác giả - tác phẩm	- Hoàng Phủ Ngọc Tường là một trí thức yêu nước gắn bó sâu sắc với quê hương. Là nhà văn có sở trường về bút kí, tùy bút. Tác phẩm của ông luôn có sự kết hợp nhuần nhuyễn giữa chất trí tuệ và trữ tình; giữa nghị luận sắc bén với trình bày giàu chất thơ và sự vận dụng tổng hợp tri thức triết học, địa lí, lịch sử, văn hoá... Lối hành văn trong bút kí của Hoàng Phủ Ngọc Tường hướng nội, súc tích, mê đắm và rất mực tài hoa. - Bút kí <i>Ai đã đặt tên cho dòng sông?</i> được Hoàng Phủ Ngọc Tường viết năm 1981 bằng tình yêu, sự gắn bó hơn nửa cuộc đời với mảnh đất, cảnh vật, con người xứ Huế. Tác phẩm được in trong tập bút kí cùng tên năm 1986. Ban đầu, tác giả đặt tên là: <i>Hương ơi, e phải mày chăng?</i> - Vị trí trích đoạn thuộc phần đầu của thiên tùy bút, khi nhà văn nhìn sông Hương trong vẻ đẹp tự nhiên, trong thủy trình của dòng sông từ nguồn ra biển. Đoạn trích là dòng chảy dòng sông khi ở ngoại vi thành phố.	0.5
TRỌNG TÂM	Giải thích	- Sông Hương - người con gái hết mực nữ tính: Trong cảm quan của Hoàng Phủ Ngọc Tường, sông Hương hiện lên đậm thiên tính nữ. - Sông Hương - người con gái đa tình: Có thể hiểu ở đây đa tình nghĩa là giàu tình cảm. Hành trình sông Hương từ thượng nguồn ra biển là hành trình của một người con gái vượt qua bao gian nan để đến với người tình xứ Huế, do vậy, mà qua thiên tùy bút, sông Hương cũng hiện lên hết mực đa tình.	0.5
	Vẻ đẹp nữ tính	- Vẻ đẹp của dòng sông Hương trong đoạn trích, ngay từ câu mở đầu đoạn, đã hiện lên đậm thiên tính nữ: <i>“Phải nhiều thế kỷ qua đi, người tình mong đợi mới đến đánh thức người gái đẹp nằm ngủ mơ màng giữa cánh đồng Châu Hóa đầy hoa dại”</i> .	1.5

		- Khi người tình xứ Huế đến đánh thức, sông Hương đã choàng tỉnh và bắt đầu cuộc hành trình của mình. Trong cuộc hành trình đó, sông Hương đã bộc lộ và tự trau dồi thêm cho vẻ đẹp, cho phẩm chất của mình, khiến cho vẻ đẹp của nó ngày càng toàn vẹn hơn: + Khi chảy qua lòng vực sâu dưới chân núi Ngọc Trản, sông Hương đang tự làm mới mình. + Khi trôi qua những dãy đồi sừng sững, sông Hương đã phô ra được những đường cong quyến rũ của nó. + Đặc biệt hơn, khi uốn mình qua hai dãy đồi sừng sững như thành quách, những ngọn đồi ấy đã tạo nên chiếc áo màu sắc để khoác lên mình người con gái Hương giang. + Khi dòng sông chảy qua những đồi thông u tịch, nơi phong kín giấc ngủ ngàn năm của những vị vua chúa, dòng sông ấy mang vẻ đẹp trầm mặc như triết lý, như cổ thi. Sự nghiêm trang, lặng lẽ và khê khàng của Hương giang giống như người con gái ý tứ, lịch thiệp.	
	Sông Hương – người con gái đa tình	- Sông Hương ngoài vẻ đẹp nữ tính, còn hiện lên như một người con gái đa tình. Sự đa tình của Hương giang đã hiện lên qua cuộc hành trình của nó tìm đến với người tình xứ Huế. - Cuộc hành trình của Hương giang từ nguồn đến với kinh thành Huế khiến ta liên tưởng tới câu ca dao: <i>“Yêu nhau tam tứ núi cũng trèo/ Ngũ lục sông cũng lội, thất bát đèo cũng qua”</i>. - Hành trình sông Hương từ khi bắt đầu đã được nhà văn miêu tả: <i>“Nhưng ngay từ đầu vừa ra khỏi vùng núi, Sông Hương đã chuyển dòng một cách liên tục, vòng những khúc quanh đột ngột, uốn mình theo những đường cong thật mềm, như một cuộc tìm kiếm có ý thức để đi tới nơi gặp thành phố tương lai của nó”</i>. Hương chảy ấy giống như bước chân của người con gái lần đầu bỡ ngỡ đến với tình yêu.	1.5
	Bình luận, đánh giá	- Miêu tả sông Hương, Hoàng Phủ Ngọc Tường bộc lộ một vốn hiểu biết phong phú, một trí tưởng tượng bay bổng. Bằng giọng văn say đắm lòng người, nhà văn đã thổi hồn vào dòng chảy, thổi phẩm chất vào Hương giang bản tính của người con gái xứ Huế e lệ, dịu dàng, kín đáo nhưng cũng thật mãnh liệt. – Với hơn nửa đời gắn bó cùng cố đô, nhà văn đã có một tình cảm sâu đậm với xứ sở này, và cũng như dòng sông, tình yêu của Hoàng Phủ Ngọc Tường với Huế cũng thật đậm đà, sâu nặng.	0.5

Bài làm mẫu:

Nếu người Hà Nội tự hào có con sông Hồng đỏ nặng phù sa, người Huế cũng tự hào khi có dòng sông Hương thơ mộng chảy qua thành phố Huế cổ kính với những lăng tẩm, đền đài. Con sông ấy đã chứng kiến bao đổi thay của lịch sử, sự thăng trầm của cuộc sống. Dòng nước của con sông Hương ấy đã tưới mát cho cảnh vật cũng như con người nơi xứ Huế này. Vì thế, con sông ấy nó mang đặc trưng của Huế là niềm tự hào kiêu hãnh của những con người xứ Huế. Có lẽ cũng vì điều đó mà sông Hương cũng đã đi vào thơ ca, nhạc họa rất trữ tình và sâu lắng. Hoàng Phủ Ngọc Tường, một người con xứ Huế đã bao lần ngắm con sông Hương rồi một lần bất chợt một lần thắc mắc, ai đã đặt tên cho con sông này là sông Hương nhỉ? Nỗi băn khoăn ấy được ông thể hiện trong tùy bút *Ai đã đặt tên cho dòng sông?*. Tác phẩm thể hiện sự uyên bác tài hoa của chủ thể sáng tạo trong cái nhìn liên tưởng cùng với những triết luận sâu sắc về quan hệ giữa dòng sông và lịch sử, dòng sông với thi ca nhạc họa, dòng sông và người xứ Huế. Đặc biệt là cái nhìn đầy tài hoa, đa chiều trong dòng chảy của Hương giang ở ngoại vi thành phố. Có ý kiến cho rằng cái dòng chảy nhiều những khúc quanh ấy đã thể hiện hình ảnh của Sông Hương đầy nữ tính và rất mực đa tình.

Hoàng Phủ Ngọc Tường là một trí thức yêu nước gắn bó sâu sắc với quê hương. Là nhà văn có sở trường về bút kí, tùy bút. Tác phẩm của ông luôn có sự kết hợp nhuần nhuyễn giữa chất trí tuệ và trữ tình; giữa nghị luận sắc bén với trình bày giàu chất thơ và sự vận dụng tổng hợp tri thức triết học, địa lí, lịch sử, văn hoá... Lối hành văn trong bút kí của Hoàng Phủ Ngọc Tường hướng nội, súc tích, mê đắm và rất mực tài hoa. Bút kí *Ai đã đặt tên cho dòng sông?* được Hoàng Phủ Ngọc Tường viết năm 1981 bằng tình yêu, sự gắn bó hơn nửa cuộc đời với mảnh đất, cảnh vật, con người xứ Huế. *Ai đã đặt tên cho dòng sông?* là một bài bút kí viết hết sức tự do và phóng khoáng. Xét đến cùng, sức hấp dẫn của tác phẩm này chính là cái tôi của Hoàng Phủ Ngọc Tường - một cái tôi tài hoa với vốn văn hóa sâu rộng, tâm hồn nhạy cảm, tinh tế, ông đã đem đến cho người đọc được chiêm ngưỡng một thực thể thẩm mỹ tuyệt vời của tạo hóa ban tặng - đó là dòng sông Hương của xứ Huế với một vẻ đẹp phong phú, lung linh, huyền ảo, nhất là đoạn chảy về đồng bằng đến ngoại vi thành phố Huế. Đoạn tả sông Hương chảy xuôi về đồng bằng đến ngoại vi thành phố Huế đã bộc lộ nét tài hoa, lịch lãm trong lối viết của tác giả. Người đọc khó có thể cưỡng lại sức hấp dẫn toát ra từ thủ pháp nhân hóa, từ cách dùng hàng loạt các động từ diễn tả cái dòng chảy thật sống động qua các địa danh khác nhau của xứ Huế.

Nhận xét về đoạn văn tài hoa này, có ý kiến đã khẳng định về một sông Hương nữ tính và rất mực đa tình. Trước hết, đó là vẻ đẹp nữ tính của nàng Hương. Trong cảm quan của Hoàng Phủ Ngọc Tường, sông Hương hiện lên đậm thiên tính nữ. Ngay từ phần mở đầu, nhà văn đã nhân hóa sông Hương với hình ảnh cô gái Digan đầy phóng khoáng và man dại, là hình ảnh người con gái của rừng già với sức mạnh bản năng, một tâm hồn tự do trong sáng. Và đến đoạn trích này, sông Hương tiếp tục được nhìn nhận như một người gái đẹp say ngủ giữa cánh đồng Châu Hóa. Như vậy, có thể nói, sông Hương đã hiện lên qua áng văn Hoàng Phủ là người con gái hết sức vẹn toàn. Còn với từ “*đa tình*” gắn lên sông Hương, có thể hiểu ở đây đa tình nghĩa là giàu tình cảm. Hành trình sông Hương từ thượng nguồn ra biển là hành trình của

---

một người con gái vượt qua bao gian nan để đến với người tình xứ Huế, do vậy, mà qua thiên tùy bút, sông Hương cũng hiện lên hết mực đa tình.

Vẻ đẹp của dòng sông Hương trong đoạn trích, ngay từ câu mở đầu đoạn, đã hiện lên đậm thiên tính nữ: *“Phải nhiều thế kỷ qua đi, người tình mong đợi mới đến đánh thức người gái đẹp nằm ngủ mơ màng giữa cánh đồng Châu Hóa đầy hoa dại”*. Hình ảnh nhân hóa sông Hương như một người gái đẹp say ngủ đã nói lên sự dịu dàng, vẻ kín đáo, sự quyến rũ của nó. Hình ảnh người gái đẹp với giấc ngủ mơ màng qua hàng trăm năm ấy khiến ta liên tưởng tới hình ảnh nàng công chúa cùng giấc ngủ trăm năm trong câu chuyện cổ tích. Khi người tình xứ Huế đến đánh thức, sông Hương đã choàng tỉnh và bắt đầu cuộc hành trình của mình. Trong cuộc hành trình đó, sông Hương đã bộc lộ và tự trau dồi thêm cho vẻ đẹp, cho phẩm chất của mình, khiến cho vẻ đẹp của nó ngày càng toàn vẹn hơn.

Vẻ đẹp của sông Hương là vẻ đẹp được tô điểm qua thử thách. Khi chảy qua lòng vực sâu dưới chân núi Ngọc Trản, giống như là một bể lọc lớn, để nước sông Hương trở nên xanh thắm, phải chăng giống như người con gái, sông Hương đang tự làm mới mình. Khi trôi qua những dãy đồi sừng sững, sông Hương phải uốn dòng chảy, và qua hướng chảy lắt léo đó, sông Hương đã phô ra được những đường cong quyến rũ của nó. Tại nơi đây, sông Hương mềm đi như một dải lụa. Đặc biệt hơn, khi uốn mình qua hai dãy đồi sừng sững như thành quách, những ngọn đồi này tạo nên những mảng phản quang nhiều màu sắc trên nền trời tây nam thành phố: *“sớm xanh, trưa vàng, chiều tím”*, hay nói cách khác, những ngọn đồi ấy đã tạo nên chiếc áo màu sắc để khoác lên mình người con gái Hương giang. Khiến cô gái ấy thêm phần lộng lẫy và xinh đẹp.

Nhưng Hương giang không chỉ có vẻ đẹp của nhan sắc, người con gái còn hiện lên trong vẻ đẹp của trí tuệ, của văn hóa và sự hiểu biết. Khi dòng sông chảy qua những đồi thông u tịch, nơi phong kín giấc ngủ ngàn năm của những vị vua chúa, dòng sông ấy mang vẻ đẹp trầm mặc như triết lý, như cổ thi. Sự nghiêm trang, lặng lẽ và khê khàng của Hương giang giống như người con gái ý tứ, lịch thiệp, không muốn làm kinh động đến giấc ngủ ngàn năm của các vị vua chúa.

Sông Hương ngoài vẻ đẹp nữ tính, còn hiện lên như một người con gái đa tình. Sự đa tình của Hương giang đã hiện lên qua cuộc hành trình của nó tìm đến với người tình xứ Huế. Ngay từ mở đầu của tùy bút, tác giả đã viết về sự đặc biệt của Hương giang khi nó chỉ thuộc về một thành phố duy nhất. Là người con gái yêu Huế, trọn đời chỉ có người tình Huế. Cuộc hành trình của Hương giang từ nguồn đến với kinh thành Huế như sau; *“Từ ngã ba Tuần, sông Hương theo hướng nam - bắc qua điện Hòn Chén, vấp Ngọc Trản, nó chuyển sang hướng tây - bắc vòng qua thềm đất bãi Nguyệt Biều, Lương Quán rồi đột ngột vẽ một hình cung thật tròn về phía đông - bắc, ôm lấy chân đồi Thiên Mụ, xuôi dần về Huế”*. Có thể nói đó là cuộc hành trình dài, đầy những gian truân. Cuộc hành trình của sông Hương khiến ta liên tưởng tới câu ca dao: *“Yêu nhau tam tứ núi cũng trèo/Ngũ lục sông cũng lội, thất bát đèo cũng qua”*.

Hành trình sông Hương từ khi bắt đầu đã được nhà văn miêu tả: *“Nhưng ngay từ đầu vừa ra khỏi vùng núi, Sông Hương đã chuyển dòng một cách liên tục, vòng những khúc quanh đột ngột, uốn mình theo những đường cong thật mềm, như một cuộc tìm liếm có ý thức để đi tới nơi gặp thành phố tương lai của*

---

nó”. Như vậy, hướng chảy dòng sông, sự chuyển dòng của dòng sông, qua cảm quan nhà văn đó là một cuộc kiếm tìm rất rõ ràng, có ý thức và có mục đích. Hướng chảy ấy giống như bước chân của người con gái lần đầu bờ ngõ đến với tình yêu.

Miêu tả sông Hương, Hoàng Phủ Ngọc Tường bộc lộ một vốn hiểu biết phong phú, một trí tưởng tượng bay bổng. Bằng giọng văn say đắm lòng người, nhà văn đã thổi hồn vào dòng chảy, thổi phẩm chất vào sông Hương bản tính của người con gái xứ Huế e lệ, dịu dàng, kín đáo nhưng cũng thật mãnh liệt. Với hơn nửa đời gắn bó cùng cố đô, nhà văn đã có một tình cảm sâu đậm với xứ sở này, và cũng như dòng sông, tình yêu của Hoàng Phủ Ngọc Tường với Huế cũng thật đậm đà, sâu nặng.

Ai đã đặt tên cho dòng sông? của Hoàng Phủ Ngọc Tường là bài văn xuôi đặc sắc đầy chất thơ về dòng sông Hương. Với tình yêu say đắm, thiết tha và với vốn hiểu biết sâu rộng về văn hóa, lịch sử, địa lí,... nhà văn đã cống hiến cho người đọc một ấn tượng sâu đậm về vẻ đẹp của dòng sông xứ Huế mộng mơ, nhất là đoạn chảy ở đồng bằng đến ngoại vi thành phố Huế. Sông Hương vốn đã đẹp ở ngoài nhưng trong những trang viết của mình, Hoàng Phủ Ngọc Tường đã khiến dòng sông đẹp hơn như một bức họa đồ, nhẹ nhàng êm ái như điệu slow tình cảm, hay dịu dàng cuốn hút như người tình trong mộng. Tất cả những điều đó làm dấy lên trong lòng người đọc những khao khát được đến với sông Hương của xứ Huế thơ mộng.

I. ĐỌC HIỂU (3 điểm)

AI DẪN EM ĐẾN CHÂN TRỜI TRI THỨC

Ta là ai? Nhiều ngàn năm qua con người khắc khoải đi tìm gia phả của mình để vẽ ra những lược đồ, phả hệ. Trái Đất là gì? Vũ trụ bao la này là gì? Cũng nhiều ngàn năm con người miệt mài khám phá, lớp sau nối lớp trước để có đáp số ngày càng gần chân lý.

Để rồi có khoa học tự nhiên, khoa học xã hội và nhân văn. Có toán, có lý, có văn, có địa, có sử, có hóa, có sinh... Có cả bầu trời tri thức mở ra trước mắt em. Cả những công thức, cả những phương pháp để em tiếp tục kiếm tìm và khám phá.

Ai đã dẫn em đến chân trời tri thức ấy? - Là những người thầy, người cô đã đi cùng em từ ngày em được khai tâm - vỡ lòng. Mẹ cha. Gia đình, xã hội - trong đó có thầy cô - đã có công dưỡng dục để em không chỉ lớn người mà còn là người lớn.

Khi một em bé lạc trong rừng rậm Sumatra và được chó sói nuôi dạy thì em bé mãi mãi chỉ là một em - bé - nhiều - tuổi, chỉ là con mà chưa phải là người, bởi em không có tinh - thần - người, tình cảm - người, buồn - vui - người, năng lực - người, văn minh - người.

Khi em không được học hành, trí tuệ của em chỉ là rừng hoang. Mặt trời mọc thế nào, máu tuần hoàn ra sao... Nước sao không chảy từ thấp lên cao. Sao không thế này mà lại là thế kia... Thầy cô là người gieo hạt, là người làm vườn để trí tuệ em đâm chồi nảy lộc, để thành hoa chăm, cỏ xén, lối phẳng, cây trồng... Để em đủ vốn sống và tự mình đi tiếp trong đời. Tất nhiên em còn được học từ sách vở, từ máy tính, từ trường đời, nhưng trên tất cả, ơn nghĩa của thầy cô thật lớn lao.

Cha ông mình gọi người thầy là sư phụ. Sư là thầy, phụ là cha. Vì lòng biết ơn và kính trọng, người học trò đặt vị trí của người thầy ngang hàng với người cha.

Và như vậy, em hãy tiếp tục nói lời biết ơn thầy cô trong ngày 20/11, nhất là khi em đang bước vào thế kỷ mới - kỷ nguyên của tri thức, của một xã hội Việt Nam học tập.

(Dẫn theo Facebook Đoàn Công Lê Huy, ngày 20/11/2018)

Câu 1. Mục đích của văn bản là gì?

Câu 2. Tác giả giải thích từ “sư phụ” như thế nào? Điều đó có ý nghĩa gì?

Câu 3. Nêu tên và tác dụng của biện pháp tu từ được sử dụng trong câu: “*Khi em không được học hành, trí tuệ của em chỉ là rừng hoang*”?

Câu 4. Anh/Chị hãy tự trả lời câu hỏi: “*Ai dẫn em đến chân trời tri thức?*”.

II. LÀM VĂN (7 điểm)

Câu 1. Viết đoạn văn khoảng 200 chữ nêu quan điểm của anh/chị về: Tôn sư trọng đạo trong thời đại ngày nay.

Câu 2. Trong cảnh VII, vở kịch *Hồn Trương Ba, da hàng thịt*, cuộc đối thoại xác và hồn là cuộc đối thoại vô cùng gay gắt, mạnh mẽ. Phân tích cuộc đối thoại để thấy được bi kịch tha hoá của Trương Ba và triết lý nhân sinh Lưu Quang Vũ gửi gắm.

ĐỀ SỐ 24

I. ĐỌC HIỂU

Câu 1. Mục đích của văn bản là khuyên người đọc nên kính trọng, tri ân thầy cô giáo – người đã dạy dỗ, bảo ban ta - *“hãy tiếp tục nói lời biết ơn thầy cô trong ngày 20/11”*.

Câu 2.

Tác giả giải thích nghĩa từ “sư phụ”: Sư là thầy, phụ là cha.

Qua đó nêu lên ý nghĩa: *“Vì lòng biết ơn và kính trọng, người học trò đặt vị trí của người thầy ngang hàng với người cha”*.

Câu 3.

Câu: *“Khi em không được học hành, trí tuệ của em chỉ là rừng hoang”* sử dụng biện pháp tu từ so sánh:

- So sánh *“trí tuệ khi không được học hành”* với *“rừng hoang”*.

- Tác dụng:

+ Khiến lời văn giàu hình ảnh, sinh động, cụ thể.

+ Nhằm thể hiện vai trò của học hành, khi không được học hành, trí tuệ con người phát triển tự nhiên như bản năng vốn có, không được chăm chút, sẽ như hình ảnh của rừng hoang: mạnh mẽ nhưng um tùm, lộn xộn, không có mục đích.

Câu 4.

Có nhiều cách trình bày:

+ Hình thức: 5-7 dòng

+ Nội dung: Nêu câu trả lời - Bàn luận làm rõ cho câu trả lời của mình.

Gợi ý:

“Ai dẫn em đến chân trời tri thức?” Câu hỏi ấy có lẽ không cần nghĩ, đa phần chúng ta cũng nói lên theo bản năng: thầy cô. Nhưng có mấy ai dành thời gian suy ngẫm cho kĩ càng: chúng ta đã đến với tri thức như thế nào? Bé, chúng ta học từ cha mẹ, ông bà. Lớn hơn, chúng ta học từ thầy cô, sách vở. Rồi khỏi nhà trường, chúng ta học từ cuộc sống,... Có biết bao người đồng hành trên con đường đến tri thức. Tất cả đều chỉ cho ta những điều ta chưa biết, tiếp nhận hay không chính là phần của chúng ta. Chỉ có nhu cầu học hỏi và trau dồi mới dẫn được ta tới chân trời tri thức tươi sáng. Và chỉ khi có nhu cầu hiểu biết, nhận định được giá trị của kiến thức, con người mới thấm được ơn nghĩa thầy cô – những người đồng hành bên ta suốt dọc con đường tìm kiếm tri thức.

II. LÀM VĂN

Câu 1.

• **Yêu cầu chung:**

- Nội dung:

+ Xác định đúng vấn đề nghị luận;

- + Thể hiện được quan điểm cá nhân, đảm bảo được tính nhân văn trong bài viết;
- + Triển khai vấn đề thành các luận điểm, luận cứ phù hợp, trình tự hợp lí, lập luận chặt chẽ; sử dụng phù hợp các thao tác lập luận biết kết hợp giữa nêu lí lẽ và đưa dẫn chứng.

- Hình thức:

- + Đảm bảo cấu trúc đoạn văn nghị luận;
- + Đoạn văn mạch lạc, diễn đạt trôi chảy, bảo đảm tính liên kết;
- + Lời văn có cá tính và cảm xúc;
- + Không mắc lỗi chính tả, từ ngữ, ngữ pháp.

• **Yêu cầu cụ thể:** thực trạng đọc sách của giới trẻ Việt trong thời đại số.

Hệ thống ý	Dẫn dắt	- Nêu từ khóa: tôn sư trọng đạo
	Giải thích	- “ <i>Tôn sư</i> ” có nghĩa là tôn trọng, kính trọng thầy, “ <i>trọng đạo</i> ” có nghĩa là coi trọng những đạo lý, những điều tốt đẹp được lưu giữ, truyền bá trong cuộc sống.
	Phân tích	- Truyền thống tôn sư trọng đạo của người Việt ta. - Thực trạng của truyền thống này ngày nay. - Vì sao cần giữ gìn truyền thống tôn sư trọng đạo? - Xã hội hiện đại, thầy cô như người bạn lớn, có cần giữ quan niệm cũ về tôn sư trọng đạo?
	Liên hệ	- Bài học/Liên hệ + Từ khóa. Nhớ ơn thầy cô,...

Câu 2.

• **Yêu cầu chung:**

- Thí sinh biết kết hợp kiến thức và kỹ năng về dạng bài nghị luận văn học để tạo lập văn bản. Bài viết phải có bố cục rõ ràng, đầy đủ; văn viết có cảm xúc, thể hiện khả năng phân tích, cảm thụ.
- Diễn đạt trôi chảy, đảm bảo tính liên kết; không mắc lỗi chính tả, từ ngữ, ngữ pháp.

• **Yêu cầu cụ thể:**

ĐỌC HIỂU YÊU CẦU ĐỀ			
- <i>Đối tượng chính, trọng tâm kiến thức: Trương Ba, Hàng thịt, Cuộc đối thoại hồn – xác</i> - <i>Dạng bài: Phân tích</i> - <i>Yêu cầu: Làm rõ bị kịch tha hoá của Trương Ba và triết lý nhân sinh Lưu Quang Vũ gửi gắm. Các em lưu ý đây là thể loại Kịch, cần bám sát đặc trưng thể loại, nắm được xung đột kịch và bám vào lời thoại nhân vật.</i>			
TIẾN TRÌNH BÀI LÀM			
KIẾN	HỆ	NỘI DUNG CẦN ĐẠT	ĐIỂM

THỨC	THỐNG Ý		
CHUNG	Khái quát vài nét về tác gia – tác phẩm	- Lưu Quang Vũ, người được mệnh danh là cây bút vàng của sân khấu kịch Việt Nam, đến với kịch như cơ duyên, Lưu Quang Vũ luôn mang khát vọng được bày tỏ, muốn được thể hiện tâm hồn mình vào thế giới xung quanh, muốn được tham dự vào dòng chảy mãnh liệt của đời sống, được trao gửi và dâng hiến. Có người gọi đó là nguồn nhiệt hứng không bao giờ vơi cạn của ông. – <i>Hồn Trương Ba, da hàng thịt</i> được Lưu Quang Vũ viết năm 1981 nhưng đến năm 1984 mới công diễn. Vở kịch chia làm 7 cảnh, đoạn trích chúng ta tìm hiểu là cảnh cuối cùng. Vở kịch được lấy cảm hứng từ truyện Dân gian: Hồn Trương Ba, da hàng thịt.	0.5
TRỌNG TÂM	Phân tích	- Đoạn trích hội VII, màn đối thoại giữa hồn và xác chính là cảnh mâu thuẫn được đẩy lên cao trào, bi kịch tha hóa của Trương Ba được bật lên rõ rệt: + Mở đầu đoạn trích là màn độc thoại của Hồn Trương in Ba: <i>“Không! Không! Tôi không muốn sống như thế này mãi! Tôi chán cái chỗ ở không phải là của tôi này lắm rồi!... Nếu cái hồn của ta có hình thù riêng nhỉ, để nó được tách khỏi thân xác này, dù chỉ một lát”</i>. Lời độc thoại cho thấy con người đang ở trạng thái u uất, bế tắc, không lối thoát. + Trong màn đối thoại giữa hồn Trương Ba và xác hàng thịt này ta thấy lượt lời của Trương Ba ít hơn và ngắn hơn lời của xác hàng thịt. Trong đó, Trương Ba phủ nhận hoàn toàn vai trò của xác thịt. Phủ nhận tiếng nói, phủ nhận tư tưởng, cảm xúc. Đặc biệt hơn đây là những lời miệt thị, coi khinh phần xác của hồn, cũng là cách hồn nâng cao giá trị của mình so với xác. + Thế nhưng, xác thịt cũng có những lý lẽ, những dẫn chứng khiến cho hồn phải đuối lý. Xác đã chỉ ra sự tha hoá của hồn bằng những chứng cứ khiến hồn không thể chối cãi, xác dẫn dắt hồn vào sự thật không thể phủ nhận. + Nhưng chưa hết, để chứng minh sức mạnh của xác, nó tiếp tục chứng minh sự sai khiến với hồn. + Trương Ba từ một người cha mẫu mực, luôn khuyên Do o dlahy dạy con những điều hay lẽ phải, thì giờ trở thành	3.5

		con người thô lỗ, phũ phàng. + Và, để khẳng định vai trò của xác, đáp lại sự phủ nhận của hồn, xác khẳng định, xác là “<i>cái bình để chứa đựng linh hồn. Nhờ tôi mà ông có thể làm lụng cuộc xói. Ông nhìn ngắm trời đất, cây cối, những người thân... nhờ có tôi mà ông cảm nhận thế giới qua những giác quan của tôi...</i>”. + Như vậy, đối với hồn, xác rất quan trọng bởi dù sao đi chăng nữa nếu không có xác, hồn chẳng có chốn dung thân và ngược lại nếu không có hồn thì xác cũng chỉ “<i>âm u đui mù</i>”. Vì thế cho nên “<i>chúng ta tuy hai mà một</i>”.	
	Bàn luận	- Nội dung cuộc đối thoại xoay quanh một vấn đề giàu tính triết lí, thể hiện cuộc đấu tranh dai dẳng giữa hai mặt tồn tại trong một con người. Từ đó nói lên khát vọng hướng thiện của con người và tầm quan trọng của việc tự ý thức, tự chiến thắng bản thân. - Qua đó ta thấy: Trương Ba được sống nhưng là sống nhờ sống gửi, sống vay mượn đáng hổ thẹn vì phải chung đụng với sự dung tục và bị sự dung tục đồng hoá. Tác giả cảnh báo: “Gần mực thì đen, gần đèn thì sáng”. Khi con người phải sống trong dung tục thì cái dung tục sẽ ngự trị, sẽ dần thắng thế, lấn át và sẽ tàn phá những gì trong sạch, đẹp đẽ, cao quý trong con người.	0.5

Bài làm mẫu

Từng có nhận định cho rằng: “*Có lẽ năm mươi năm trở lại đây, không có một ai có thể làm được như Lưu Quang Vũ*”. Lời nhận định không chỉ công nhận tài năng mà còn khẳng định những đóng góp to lớn của nhà viết kịch Lưu Quang Vũ đối với nghệ thuật kịch hiện đại. Tên tuổi của Lưu Quang Vũ gắn liền với rất nhiều vở kịch nổi tiếng như: *Mùa hạ cuối cùng*, *Bệnh sĩ*, *Lời thề số 9* và tiêu biểu nhất có thể kể đến *Hồn Trương Ba, da hàng thịt*. Thành công của *Hồn Trương Ba, da hàng thịt* không chỉ là sự tài tình của tác giả khi biến một cốt truyện dân gian thành một vở kịch hiện đại với cái kết đầy ám ảnh, thành công của vở kịch còn nằm ở những triết lý ngầm trong từng câu thoại, mà ám ảnh nhất chính là cuộc đối thoại của hồn Trương Ba và xác anh hàng thịt.

Lưu Quang Vũ, người được mệnh danh là cây bút vàng của sân khấu kịch Việt Nam, đến với kịch như cơ duyên, Lưu Quang Vũ luôn mang khát vọng được bày tỏ, muốn được thể hiện tâm hồn mình vào thế giới xung quanh, muốn được tham dự vào dòng chảy mãnh liệt của đời sống, được trao gửi và dâng hiến. Có người gọi đó là nguồn nhiệt hứng không bao giờ vơi cạn của ông. *Hồn Trương Ba, da hàng thịt*

được Lưu Quang Vũ viết năm 1981 nhưng đến năm 1984 mới công diễn. vở kịch chia làm 7 cảnh, đoạn trích chúng ta tìm hiểu là cảnh cuối cùng. Vở kịch được lấy cảm hứng từ truyện Dân gian: Hồn Trương ba, da hàng thịt.

Đoạn trích hồi VII, màn đối thoại giữa hồn và xác chính là cảnh mâu thuẫn được đẩy lên cao trào, bi kịch tha hóa của Trương Ba được bật lên rõ rệt. Mở đầu đoạn trích là màn độc thoại của Hồn Trương Ba. Tác giả để Trương Ba ngồi ôm đầu một hồi lâu rồi vụt đứng dậy tuôn ra một tràng độc thoại đầy đau khổ *“Không! Không! Tôi không muốn sống như thế này mãi! Tôi chán cái chỗ ở không phải là của tôi này lắm rồi!... Nếu cái hồn của ta có hình thù riêng nhỉ, để nó được tách khỏi thân xác này, dù chỉ một lát”*. Lời độc thoại cho thấy con người đang ở trạng thái u uất, bế tắc, không lối thoát. Và trong sự khát khao tách bạch ấy, hồn đã được tách ra khỏi thể xác vốn không phải của hồn và màn đối thoại bắt đầu. Trong màn đối thoại giữa hồn Trương Ba và xác hàng thịt này ta thấy lượt lời của Trương Ba ít hơn và ngắn hơn lời của các hàng thịt. Trong đó những lời thoại đầu là dài nhất, và mạnh mẽ hơn cả: *“A, mày cũng có tiếng nói kia a? Vô li, mày không thể có tiếng nói mà chỉ là xác thịt âm 14, đui mù”, “Mày chỉ là cái vỏ ngoài, không có ý nghĩa gì hết, không có tư tưởng, không có cảm xúc!”*, *“Chỉ là những thứ thấp kém, mà bất cứ con thú nào cũng có được: thêm ăn ngon, thêm rượu thịt.”*

Từ những lời thoại trên, ta nhận ra mấy điều mà Trương Ba đang nghĩ, đang cảm nhận, cũng như nỗi đau của Trương Ba. Trước hết, Trương Ba phủ nhận hoàn toàn vai trò của xác thịt. Phủ nhận tiếng nói, phủ nhận tư tưởng, cảm xúc. Và dùng những lời cay nghiệt vỗ thẳng mặt xác hàng thịt là: thứ âm u đui mù, thứ thấp kém, là cái vỏ ngoài, ngang bằng với loài thú. Những lời lẽ này cho thấy một sự căm phẫn của phần hồn. Đặc biệt hơn đây là những lời miệt thị, coi khinh phần xác của hồn, cũng là cách hồn nâng cao giá trị của mình so với xác.

Thế nhưng, xác thịt cũng có những lý lẽ, những dẫn chứng khiến cho hồn phải đuối lý. Xác hàng thịt đã cười nhạo hồn Trương Ba, tuyên bố về sức mạnh âm u, đui mù ghê gớm của mình *“Có đấy, xác thịt có tiếng nói đấy. Chính vì âm u đui mù nên tôi mới có sức mạnh ghê gớm lắm khi lấn át được cái linh hồn cao khiết của ông”*. Như một sự mỉa mai và lấu cá, xác đã làm hồn phải ứ nghẹn. Và để chứng minh, xác đã chỉ ra sự tha hóa của hồn bằng những chứng cứ khiến hồn không thể chối cãi, xác dẫn dắt hồn vào sự thật không thể phủ nhận. Nếu như trước đây, Trương Ba là một người thanh cao, một con người đứng đắn, thì nay hồn Trương Ba ít nhiều đã bị vấy bẩn, tha hóa bởi dục vọng thấp hèn của thân xác: *“Khi ông ở bên nhà tôi... Khi ông đứng bên cạnh vợ tôi, tay chân run rẩy, hơi thở nóng rực, cổ nghẹn lại... Đêm hôm đó, suýt nữa thì...”*. Xác đã nhắc lại sinh động, tường tận dục vọng vật chất thấp hèn càng bồi thêm nỗi dằn vặt vì sự thật không thể chối. Là người có tuổi, lại rất tự trọng, điều đó khiến Trương Ba đau đớn, và khó có thể tha thứ cho bản thân.

Nhưng chưa hết, để chứng minh sức mạnh của xác, nó tiếp tục chứng minh sự sai khiến với hồn. Chính hồn đã lâng lâng cảm xúc trước các món ăn dung tục *“tiết canh, cổ hũ, khâu đuôi”*. Những món ăn của phường đồ tể nay lại khiến một con người thanh đạm thích thú, đó là điều khó có thể chấp nhận. Trương Ba từ một người cha mẫu mực, luôn khuyên dạy con những điều hay lẽ phải, thì giờ trở thành con

người thô lỗ, phũ phàng. Khi khuyên thằng con đi vào con đường ngay thẳng không được, ông đã nổi giận “*tát thẳng con toé máu mồm, máu mũi*”, trong cái tát này lửa đó, có sự góp sức của bàn tay đồ tể. Và cả tính cách đồ tể nữa.

Một chi tiết thêm để nói về sự tha hóa của Trương Ba trong cuộc đối thoại với đứa cháu gái. Cái Gái yêu quý ông nó bao nhiêu thì giờ đây nó không thể chấp nhận cái con người có “*bàn tay giết lợn*”, “*bàn chân to bè như cái xẻng*” đã làm “*gãy tiết cái chồi non*”, “*giẫm lên nát cả cây sâm quý mới tươm*” trong mảnh vườn của ông nội nó. Nó hận ông vì ông chữa cái điều cho cu Tị mà làm gãy nát khiến cu Tị trong cơn sốt mê man cứ khóc, cứ tiếc, cứ bắt đền. Với nó, “*Ông nội đời nào thô lỗ, phũ phàng như vậy*”. Hay nói cách khác, ông Trương Ba làm vườn khéo léo nay còn đâu, chỉ còn con người thô vụng, đụng đầu hồng đó. Và, để khẳng định vai trò của xác, đáp lại sự phủ nhận của hồn, xác khẳng định, xác là “*cái bình để chứa đựng linh hồn. Nhờ tôi mà ông có thể làm lung cuộc xói. Ông nhìn ngắm trời đất, cây cối, những người thân... nhờ có tôi mà ông cảm nhận thế giới qua những giác quan của tôi...*”.

Như vậy, đối với hồn, xác rất quan trọng bởi dù sao đi chăng nữa nếu không có xác, hồn chẳng có chốn dung thân và ngược lại nếu không có hồn thì xác cũng chỉ “*âm u đui mù*”. Vì thế cho nên “*chúng ta tuy hai mà một*”. Màn đối thoại kết thúc, Trương Ba thua cuộc và buộc chấp nhận hoàn cảnh.

Nội dung cuộc đối thoại xoay quanh một vấn đề giàu tính triết lí, thể hiện cuộc đấu tranh dai dẳng giữa hai mặt tồn tại trong một con người. Từ đó nói lên khát vọng hướng thiện của con người và tầm quan trọng của việc tự ý thức, tự chiến thắng bản thân. Qua đó ta thấy: Trương Ba được sống nhưng là sống nhờ sống gửi, sống vay mượn đáng hổ thẹn vì phải chung đụng với sự dung tục và bị sự dung tục đồng hoá. Tác giả cảnh báo: “*Gần mực thì đen, gần đèn thì sáng*”. Khi con người phải sống trong dung tục thì cái dung tục sẽ ngự trị, sẽ dần thắng thế, lấn át và sẽ tàn phá những gì trong sạch, đẹp đẽ, cao quý trong con người.

Còn gì đau khổ hơn khi phải sống trong tình cảnh bên trong một đảng, bên ngoài một nẻo như Trương Ba? Thấm thía! Ngậm ngùi! Chấp nhận giải thoát để được là “*tôi toàn vẹn*”! Từng lời thoại của vở kịch *Hồn Trương ba, da hàng thịt* như chất chứa bao trăn trở, suy tư của người viết về cuộc đời, con người. Và sau tất cả, Lưu Quang Vũ, với đôi mắt nhìn đời tỉnh táo, đã để nhân vật của mình được giải thoát, để cuộc đời của Trương Ba mãi là một cuộc đời có nghĩa. Còn bạn, bạn chọn một cuộc sống thực hay chọn sự tồn tại vô nghĩa?

Kiến thức bổ trợ

CUỘC ĐỐI THOẠI GIỮA HỒN VÀ XÁC (TRÍCH)

Kịch của Lưu Quang Vũ khai thác nhiều đề tài, đi vào khám phá mọi mặt của đời sống xã hội và con người. Có thể phân chia, sắp xếp kịch Lưu Quang Vũ ra làm nhiều loại căn cứ vào cốt truyện của kịch bản. Cha ông ta có câu “*có tích mới dịch nên trò*”. Có thể hiểu nôm na “*tích*” chính là cốt truyện, phải có cốt truyện mới tạo dựng thành tác phẩm, sân khấu mới có kịch để diễn. Kịch của Lưu Quang Vũ thường được xây dựng trên một cốt truyện chắc chắn, chủ yếu tập trung vào các vấn đề, các sự kiện quan trọng trong đời sống. Việc khai thác các mô típ dân gian, dựa vào đó để viết kịch bản mang đậm dấu ấn cá nhân

và phong cách của mình đã tạo cho kịch Lưu Quang Vũ một chiều sâu đáng kể. Nó tạo cho kịch của anh sự phong phú về đề tài, hấp dẫn ở cốt truyện, lôi cuốn ở nghệ thuật xây dựng nhân vật. Trong số kịch bản của Lưu Quang Vũ, khối lượng những vở khai thác trực tiếp từ cốt truyện dân gian không nhiều, nhưng hầu hết những vở kịch đó đều đạt tới hiệu quả nghệ thuật tương đối cao. Tiêu biểu nhất là vở *Hồn Trương Ba, da hàng thịt*. Vở kịch này được viết từ năm 1984, nhưng cho đến năm 1987, trong không khí đổi mới dân chủ, mới được ra mắt công chúng. Giới nghiên cứu phê bình cho rằng đây là một trong những vở kịch hay nhất của Lưu Quang Vũ. Ngay khi mới công diễn, vở kịch đã gây chấn động dư luận, tạo ra một không khí tranh luận sôi nổi trên báo chí và trong giới sân khấu. Với sự dàn dựng của đạo diễn Nguyễn Đình Nghi và lớp diễn xuất có nghề của Nhà hát Kịch Việt Nam, vở diễn đã thể hiện sâu sắc tính đa nghĩa của một kịch bản có cấu trúc chặt chẽ, giàu trí tuệ. Một cốt truyện dân gian quen thuộc, chẳng mấy ai tranh luận về ý nghĩa của truyện, vậy mà khi Lưu Quang Vũ đưa lên sân khấu, vở kịch không chỉ dừng lại ở những giá trị ban đầu mà nó còn đặt ra nhiều vấn đề mới mẻ. Vở kịch không chỉ nói đến sự hoà hợp và ý thức đạo lý về phần hồn và phần xác con người mà còn đề cao cuộc đấu tranh cho sự hoàn thiện nhân cách con người. Qua những lời đối thoại ngắn gọn, súc tích, các nhân vật trong thế giới dân gian xưa cũ trở nên gần gũi, quen thuộc, như đang cùng tham dự với cuộc sống đương đại của chúng ta. Vở kịch không chỉ đề cập đến chuyện của một thời mà còn đề cập đến chuyện của muôn đời. Đó là triết lý nhân sinh về lẽ sống, lẽ làm người. Những rắc rối đổ vỡ bắt nguồn từ sự sống vay mượn của Trương Ba trong các anh hàng thịt đã khiến cho chúng ta thấy: Cuộc sống thật là đáng quý nhưng không phải sống thế nào cũng được. Sống vay mượn, chấp vá, không có sự hài hoà giữa hồn và xác chỉ đem lại bi kịch cho con người. Cuộc sống chỉ có giá trị khi con người được sống đúng là mình, được sống trong một thể thống nhất.

Vở kịch *Hồn Trương Ba, da hàng thịt* không chỉ đề cập đến đời sống một cá nhân mà còn đặt ra những vấn đề của xã hội. Thái quan liêu, vô trách nhiệm của Nam Tào Bắc Đẩu đã tước đi mạng sống của người dân vô tội và gây nên bao nhiêu chuyện rắc rối. Sự sửa sai chấp vá của Đế Thích lại là tiền đề bất hạnh cho cuộc đời hồn nọ xác kia không hoàn chỉnh của ông Trương Ba. Mọi sự sửa sai không đúng chỗ đều chứa trong nó nhiều bi kịch hơn là niềm vui. Quyết định vĩnh viễn từ bỏ cuộc sống vay mượn giả tạo của Trương Ba ở phần kết là một sự phản kháng mãnh liệt và đau đớn.

Trích đoạn *Hồn Trương Ba, da hàng thịt* đưa vào dạy trong SGK Ngữ văn lớp 12 là một phần thuộc Cảnh VII – cũng là cảnh cuối cùng của vở kịch, được đặt tên là "*Thoát ra nghịch cảnh*". Trọng tâm của lớp kịch là cuộc đối thoại giữa Hồn và Xác Trương Ba. Do đó lời thoại đây vừa có thể coi là độc thoại vừa có thể coi là đối thoại. Nó là một lời thoại đặc biệt, vừa chứa đựng mâu thuẫn vừa mang tính hành động, thúc đẩy tình huống kịch phát triển đến mức cao nhất. Cuộc đối thoại giữa Hồn và Xác là đỉnh cao tư tưởng triết lý của vở kịch. Cuộc đối thoại đó cùng với thái độ và những lời đối thoại của những người ruột thịt thân yêu nhất đã dẫn đến hành động quyết liệt - kiên quyết chối từ một cuộc sống chấp vá hồn nọ xác kia của Trương Ba. Lưu Quang Vũ đã để cho nhân vật của mình chọn một con đường tương như tiêu

---

cực nhưng hết sức cần thiết và đúng đắn: Rời bỏ cõi đời này để được đúng là mình, để giữ trong ký ức những người thân kỷ niệm tốt đẹp về mình.

(PGS. TS Lưu Khánh Thơ)

I. ĐỌC HIỂU (3 điểm)

Đọc văn bản sau và làm theo yêu cầu:

Ở tuổi mới lớn, việc đặt trọng tâm vào học tập rất phổ biến, Lisa đã hối hận vì đặt trọng tâm vào học tập trong một thời gian dài:

“Tôi có nhiều tham vọng và muốn trở thành bác sĩ giải phẫu thần kinh. Từ khi còn học lớp 7 tôi đã siêng năng như một sinh viên đại học: thức dậy vào 6h và đi ngủ vào lúc 2h sang chỉ để học! Bố mẹ cũng cố làm tôi thư giãn, như tôi kỳ vọng vào chính bản thân mình. Giờ đây tôi nhận ra tôi có thể đạt được điều đó mà không cần phải cố gắng tới mức như vậy, và lẽ đó tôi đã có những phút giây vui vẻ hơn, và không bị đánh rơi cả tuổi trẻ của mình”

Việc học hành rất cần thiết cho tương lai của chúng ta và phải ưu tiên hàng đầu, Nhưng chúng ta nên cẩn thận, đừng để cho những danh hiệu này kia chi phối toàn bộ cuộc sống của chúng ta. Những thiếu niên lấy trường học làm trung tâm thường bị ám ảnh bởi việc đạt thứ hạng cao đến nỗi họ quên rằng mục đích thực sự của việc học là sự hiểu biết. Như hàng ngàn người đã làm được, bạn có thể học rất xuất sắc nhưng vẫn duy trì được sự cân bằng khỏe khoắn trong đời sống. Hãy nhớ rằng giá trị của chúng ta không phải được tính bằng tổng số điểm trung bình của chúng ta!

(Trích 7 thói quen của người thành đạt, dẫn theo <http://gacsach.com>)

Câu 1. Thao tác lập luận chính của văn bản là gì?

Câu 2. Theo tác giả, mục đích thực sự của việc học là gì?

Câu 3. Theo anh/chị, làm sao để ta “duy trì được sự cân bằng khỏe khoắn trong đời sống”?

Câu 4. Nếu đặt thang điểm 10 cho vai trò của học tập đối với người trẻ, anh/chị sẽ chấm điểm mấy? Lí giải cho điểm số đó.

II. LÀM VĂN (7 điểm)

Câu 1. Viết bài luận 200 chữ trình bày quan điểm của em về quan niệm được đưa ra trong đoạn trích: Giá trị của chúng ta không phải được tính bằng tổng số điểm trung bình của chúng ta!

Câu 2. Cảm nhận của anh/chị về nhân vật Mị trong đêm mùa xuân ở Hồng Ngài (*Vợ chồng A Phủ* - Tô Hoài).

LỜI GIẢI CHI TIẾT

I. ĐỌC HIỂU

Câu 1.

Thao tác lập luận chính văn của văn bản là bình luận.

Câu 2.

Theo tác giả, mục đích thực sự của việc học là sự hiểu biết.

Câu 3.

Để duy trì được sự cân bằng khỏe khoắn trong đời sống, con người cần:

- + Biết xác định tầm quan trọng của những nhiệm vụ và công việc trong cuộc sống sao cho thích hợp.
- + Sắp xếp thời gian và công sức cho mỗi công việc, duy trì một thời gian biểu hợp lý.
- + Tự cân bằng giữa công việc, bồi dưỡng tâm hồn và rèn luyện sức khỏe.
- + Luôn suy nghĩ tích cực, lạc quan.

Câu 4.

Thí sinh chủ động trình bày quan điểm của bản thân, đảm bảo được yêu cầu về nội dung và hình thức như sau:

- Nội dung: trình bày quan điểm, ý kiến cá nhân rút ra từ văn bản và làm rõ cho quan điểm đó.
- Hình thức: đoạn văn ngắn, khoảng 8 – 10 dòng, diễn đạt mạch lạc.

Gợi ý:

Nếu đặt thang điểm 10 cho tầm quan trọng của việc học tập – theo nghĩa trau dồi kiến thức – đối với người trẻ, tôi sẽ tự tin chấm điểm 8. Nếu ai từng trải qua một thời tuổi trẻ cho rằng mình đã quá đề cao việc học hành thì họ sẽ dễ có cảm giác mình đã bỏ lỡ điều gì đó rất quan trọng, như những cuộc vui với bạn bè, thời gian cho giải trí, cho những kì nghỉ cùng gia đình,... Và đáng tiếc là điều đó phải trả giá bằng tuổi trẻ, bằng thời gian không bao giờ quay lại. Vậy hãy biết dành thời gian cho bản thân, cho những người thân yêu! Nhưng còn đáng sợ hơn khi bạn ở tình trạng ngược lại, bạn tiếc nuối vì đã không trau dồi kiến thức, không nỗ lực hơn nữa để đạt được một thành tựu, để khi tuổi thanh xuân qua đi, bạn quay đầu nhìn lại và thấy rằng mình chẳng có gì cả. Và như Yukichi từng nói: *“Con người chỉ hơn nhau ở học vấn mà thôi!”*. Hãy tự tin và khẳng định với thế giới giá trị của mình qua những gì mình trau dồi qua học tập và trải nghiệm trong đời sống.

II. LÀM VĂN

Câu 1.

• Yêu cầu chung:

- Nội dung:
  - + Xác định đúng vấn đề nghị luận;
  - + Thể hiện được quan điểm cá nhân, đảm bảo được tính nhân văn trong bài viết;
  - + Triển khai vấn đề thành các luận điểm, luận cứ phù hợp, trình tự hợp lý, lập luận chặt chẽ; sử dụng phù hợp các thao tác lập luận; biết kết hợp giữa nêu lí lẽ và đưa dẫn chứng.

- Hình thức:
- + Đảm bảo cấu trúc đoạn văn nghị luận;
- + Đoạn văn mạch lạc, diễn đạt trôi chảy, bảo đảm tính liên kết;
- + Lời văn có cá tính và cảm xúc;
- + Không mắc lỗi chính tả, từ ngữ, ngữ pháp.

• **Yêu cầu cụ thể:**

Hệ thống ý	Dẫn dắt	Nêu từ khóa: giá trị bản thân, điểm số
	Giải thích	- Giá trị bản thân là sự tự ý thức về những điều tốt đẹp mình có được và vị thế của mình trong xã hội.
	Phân tích	- Giá trị của chúng ta liên quan thế nào với điểm số trung bình? + Điểm số trung bình ảnh hưởng cho kết quả của học tập trong nhà trường. Nếu bạn có kết quả tốt, tức là bạn đã có một quá trình học tập hiệu quả và đạt được những thành tựu trong học tập. + Khi bạn có kết quả học tập tốt, tức là bạn có nền tảng kiến thức và kỹ năng tương đối để bước vào cuộc sống, vì vậy, bạn sẽ có nhiều thuận lợi. - Vì sao giá trị của chúng ta không phải được tính bằng tổng số điểm trung bình? + Vì giá trị của một người nằm ở nhiều yếu tố như phẩm chất, kỹ năng thực tế và tri thức của họ. + Vì có nhiều bằng điểm không phản ánh thực chất kiến thức và năng lực của một người. + Vì nếu chỉ có kiến thức lý thuyết trong nhà trường mà không có trải nghiệm thì khó lòng tạo nên giá trị đích thực.
	Phản biện	Trong xã hội hiện đại, một tấm bằng tốt, một học bạ đẹp luôn được đánh giá cao.
	Liên hệ	Bài học/Liên hệ + Từ khóa. Điểm số không phải tất cả, không nói lên giá trị của bạn. Nhưng nếu bạn không học, không nỗ lực vì mục tiêu học tập đã đề ra, thì bạn sẽ gặp nhiều khó khăn trong cuộc sống.

Câu 2.

• **Yêu cầu chung:**

- Thí sinh biết kết hợp kiến thức và kỹ năng về dạng bài nghị luận văn học để tạo lập văn bản. Bài viết phải có bố cục rõ ràng, đầy đủ.
- Văn viết có cảm xúc, thể hiện khả năng phân tích, cảm thụ, nhiều những khám phá mới mẻ, diễn đạt trôi chảy, đảm bảo tính liên kết; không mắc lỗi chính tả, từ ngữ, ngữ pháp. (0.5 điểm)

• **Yêu cầu cụ thể:**

ĐỌC HIỂU YÊU CẦU ĐỀ			
- <i>Dạng bài: cảm nhận</i> - <i>Yêu cầu: Học sinh cảm nhận được sức sống tiềm tàng của nhân vật, hiểu được những nguyên nhân khiến Mị thức tỉnh, từ đó bộc lộ những xúc cảm về nhân vật</i>			
TIẾN TRÌNH BÀI LÀM			
KIẾN THỨC	HỆ THỐNG Ý	NỘI DUNG CẦN ĐẠT	Điểm
CHUNG	Giới thiệu tác giả - tác phẩm	- Tô Hoài – nhà văn xuất sắc trong nền văn học Việt Nam hiện đại. Là nhà văn giỏi về phân tích diễn biến tâm lý nhân vật, về miêu tả thiên nhiên, các phong tục tập quán, tác phẩm của Tô Hoài luôn hấp dẫn người đọc bởi lối kể chuyện hóm hỉnh, sinh động, bởi vốn từ vựng giàu có. - <i>Vợ chồng A Phủ</i> là truyện ngắn thành công nhất trong ba truyện ngắn viết về đề tài Tây Bắc của ông. Tác phẩm có một giá trị hiện thực và nhân đạo đáng kể. <i>Vợ chồng A Phủ</i> in trong tập <i>Truyện Tây Bắc</i> (1954). Tác phẩm ra đời là kết quả của chuyến đi thực tế của nhà văn cùng với bộ đội giải phóng Tây Bắc.	0.5
	Giới thiệu nhân vật	- Mị là một cô gái tài sắc vẹn toàn, là bông hoa ban của núi rừng Tây Bắc. Dù cha Mị nợ thống lí Pá Tra một món tiền lớn, chưa trả nổi, hằng năm phải trả lãi cả một nương ngô nhưng Mị kiên quyết không lấy A Sử - con trai Thống lí Pá Tra - để xóa nợ. Nhưng một đêm xuân, Mị bị A Sử bắt về cúng trình ma. Cuộc đời cô gái ấy từ đó chịu cảnh con dâu gạt nợ. Những ngày đầu, đêm nào cô cũng khóc, thậm chí có lúc Mị đã định tự tử nhưng vì thương cha đành cam chịu sống trong đau khổ câm lặng “<i>lùi lũi như con rùa nuôi trong xó cửa</i>”. Lâu dần, cô trở nên chai sạn dần đi. Từ bông hoa ngát hương, giờ đây cô như khúc gỗ, tảng đá.	0.5
TRỌNG TÂM	Cảm nhận nhân vật Mị trong đêm tình mùa xuân	- Sự thức tỉnh của Mị - sức sống luôn âm ỉ, đã bùng lên trong đêm tình mùa xuân dù trước đó bao vui đập tường đã nguội tàn. - Không khí ngày xuân là tác nhân đầu tiên làm bùng lên ngọn lửa trong lòng Mị. Men rượu ngày xuân là tác nhân thứ hai làm sống dậy cô gái Mị. Và tác nhân quan trọng nhất khiến Mị thức tỉnh là tiếng sáo ngày xuân, tiếng sáo như động lực, như thôi thúc Mị, đẩy đưa Mị đến với những đêm tình mùa xuân. - Dù bao chà đạp, Mị vẫn khao khát cháy bỏng tự do và hạnh phúc. + Từ sự tác động của ngoại cảnh, đặc biệt là tiếng sáo, men rượu,	3.0

	khiến Mị hồi sinh, Mị nhận ra Mị còn trẻ (sự ý thức được về bản thân, về ngoại hình, nhan sắc), Mị muốn đi chơi (sự ý thức được nhu cầu đòi hỏi về mặt tinh thần). + Mị so sánh mình với bao người phụ nữ khác: <i>“Bao nhiêu người có chồng vẫn đi chơi ngày tết.”</i> Sự so sánh đó cho thấy một ý thức sáng suốt, hơn thế nữa, còn là sự đòi hỏi về mặt quyền lợi của Mị. + Và Mị trở lại cái đau đớn khi nhận ra cuộc hôn nhân phi lí của mình: <i>“Huống chi A Sử với Mị, không có lòng mà vẫn phải ở với nhau.”</i> Nhắc lại điều đó, ý muốn tự tử của Mị lại trở lại. + Từ những nhận thức đó, hành động tiếp theo của Mị. Trước tiên, Mị đến góc nhà, lấy ống mỡ, xắn một miếng bỏ vào đĩa cho đèn thêm sáng. + Sau đó, Mị quấn lại tóc, lấy cái váy hoa chuẩn bị đi chơi, Mị đã bước đi theo tiếng gọi của tiếng sáo, của nhu cầu bản thân, Mị đang vượt qua những ràng buộc, để sống thật với con người mình, khao khát của mình. - Niềm cảm thương và căm phẫn trước thế lực cường quyền, thần quyền bạo tàn trói chặt cuộc đời con người không thoát ra được. + A Sử về, A Sử ở đó như đại diện cho cường quyền, thần quyền, chặn đứng khát khao, nhu cầu của Mị. + Thế nhưng A Sử không thể trói được tâm hồn Mị, Mị bị trói nhưng Mị vẫn vùng bước đi.	
	Bàn luận - Cả tác phẩm và đặc biệt là Mị trong đêm tình mùa xuân đã thể hiện được đặc sắc trong ngòi bút Tô Hoài về năng lực miêu tả: tả phong tục tập quán, đi sâu vào diễn biến tâm lý nhân vật. - Tô Hoài qua <i>Vợ chồng A Phủ</i> đã phản ánh bộ mặt giai cấp thống trị miền núi, mà ở đây là thống lí Pá Tra và A Sử. Những tên chúa đất độc ác, tàn nhẫn, vô nhân tính. Chúng dùng sợi dây thần quyền và cường quyền để trói chặt và hành hạ con người. - Tác phẩm cũng là tiếng nói thương cảm, sự cảm thông sâu sắc của nhà văn đối với số phận bất hạnh của người dân lao động miền núi, đồng thời phát hiện vẻ đẹp trong tâm hồn của họ: lòng khát khao tự do, yêu đời, yêu người và tinh thần phản kháng.	0.5

Bài làm mẫu:

Tây Bắc là mảnh đất non cao, vực sâu đầy hẻo lánh, hoang sơ và khắc nghiệt, ấỵ vậy mà lại có khả năng níu giữ bao mảnh hồn nghệ sĩ. Ta bắt gặp một Chế Lan Viên đầy hào hức, say mê với *Tiếng hát con*

tàu, một Nguyễn Tuân ngạo nghễ cùng *Người lái đò Sông Đà*, và Tô Hoài luyến lưu, để thương, để nhớ bởi những cuộc đời bất hạnh của người lao động Tây Bắc với *Vợ chồng A Phủ*. Tác phẩm là bức tranh chân thực cảm động về cuộc sống tối tăm, tủi nhục và sức mạnh vùng lên vươn tới chân trời tự do, hạnh phúc của đồng bào các dân tộc vùng cao. Đại diện cho những con người đó là Mị - cô gái có sức sống tiềm tàng mạnh mẽ, đặc biệt được thể hiện rõ nét trong đêm tình mùa xuân.

Tô Hoài là nhà văn xuất sắc trong nền văn học Việt Nam hiện đại. Nguyễn Sen là tên khai sinh của ông, là người con của mảnh đất Hà Thành văn hiến nhưng ông lại được sinh ra và có tuổi thơ gắn với làng Nghĩa Đô, phủ Hoài Đức, tỉnh Hà Đông chính là quê ngoại của Tô Hoài. Là nhà văn giỏi về phân tích diễn biến tâm lý nhân vật, về miêu tả thiên nhiên, các phong tục tập quán, tác phẩm của Tô Hoài luôn hấp dẫn người đọc bởi lối kể chuyện hóm hỉnh, sinh động, bởi vốn từ vựng giàu có. *Vợ chồng A Phủ* là truyện ngắn thành công nhất trong ba truyện ngắn viết về đề tài Tây Bắc của ông. Tác phẩm có một giá trị hiện thực và nhân đạo đáng kể. *Vợ chồng A Phủ* in trong tập *Truyện Tây Bắc* (1954). Tác phẩm ra đời là kết quả của chuyến đi thực tế của nhà văn cùng với bộ đội giải phóng Tây Bắc.

Nhân vật chính trong thiên truyện là Mị - cô gái tài sắc vẹn toàn, là bông hoa ban của núi rừng Tây Bắc. Dù cha Mị nợ thống lí Pá Tra một món tiền lớn, chưa trả nổi, hằng năm phải trả lãi cả một nương ngô nhưng Mị kiên quyết không lấy A Sử - con trai thống lí Pá Tra – để xoá nợ. Nhưng một đêm xuân, Mị bị A Sử bắt về cúng trình ma. Cuộc đời cô gái ấy từ đó chịu cảnh con dâu gặt nợ. Những ngày đầu, đêm nào cô cũng khóc, thậm chí có lúc Mị đã định tự tử nhưng vì thương cha đành cam chịu sống trong đau khổ câm lặng “*lùi lũi như con rùa nuôi trong xó cửa*”. Lâu dần, cô trở nên chai sạn dần đi. Từ bông hoa ngát hương, giờ đây cô như khúc gỗ, tảng đá.

Thế nhưng Mị luôn ẩn chứa sức sống tiềm tàng, sức sống âm ỉ, và nó đã bùng lên trong đêm tình mùa xuân dù trước đó bao vui dập. Không khí ngày xuân là tác nhân đầu tiên làm bùng lên ngọn lửa trong lòng Mị, ngày xuân đến thật rộn rã trên khắp bản Mèo, điểm vào đó những chiếc váy hoa sắc sỡ, tiếng nô đùa của đám trẻ chơi quay, trai gái tụ tập đánh pao, thổi sáo, thổi khèn và nhảy, và đặc biệt hơn, những đêm tình mùa xuân - đêm của tình yêu, của uyên ương đã đến. Men rượu ngày xuân là tác nhân thứ hai làm sống dậy cô gái Mị. Rượu là men say, là chất xúc tác của tâm hồn, chất xúc tác ấy làm mờ đi thực tại, dẫn lối Mị về với xưa cũ, với ký ức. Mị uống ừng ực từng bát, uống như Mị đang chết khát, uống như để nuốt đi cái tủi hờn đang ứ nghẹn cổ, và men rượu cay, nhưng lòng Mị còn cay đắng hơn. Và tác nhân quan trọng nhất khiến Mị thức tỉnh là tiếng sáo ngày xuân. Tiếng sáo lặp đi lặp lại trong tác phẩm như một âm ảnh, bắt đầu là tiếng sáo từ xa, ngoài đầu núi, tiếng sáo mang ý nghĩa như tín hiệu của ngày xuân, tiếng sáo gọi bạn tình, và nó vọng đến trong không gian đầy tiếng cười. Thế rồi tiếng sáo lại xuất hiện trong âm thanh văng vẳng khi Mị uống rượu, âm thanh ấy có thể là thực tại, như trai gái đang tìm nhau, bên nhau thật hạnh phúc, nhưng cái văng vẳng ấy cũng có thể là dư vang trong lòng Mị, của ngày xưa. Và lúc này, tiếng sáo là đại diện cho miền ký ức tươi đẹp: có biết bao người ngày đêm thổi sáo đi theo Mị, cái thời Mị là một cô gái xinh đẹp, yêu tự do. Nhớ lại, Mị lại ứa nước mắt, mà tiếng sáo lại lừng lơ bay ngoài đường, lúc này tiếng sáo như động lực, như thôi thúc Mị, đẩy đưa Mị đến với những đêm tình mùa xuân.

Có thể thấy rằng, dù bao chà đạp, Mị vẫn khao khát cháy bỏng tự do và hạnh phúc. Từ sự tác động của ngoại cảnh, đặc biệt là tiếng sáo, men rượu, khiến Mị hồi sinh, Mị nhận ra Mị còn trẻ (sự ý thức được về bản thân, về ngoại hình, nhan sắc), Mị muốn đi chơi (sự ý thức được nhu cầu đòi hỏi về mặt tinh thần). Hai điều nhận thức trên, đó là nhận thức, là nhu cầu của một con người, Mị là con người, hơn thế nữa còn là cô gái trẻ, chứ không phải cỗ máy, chỉ đòi hỏi đáp ứng vật chất, chỉ cần được ăn, cô gái ấy có những bức thiết về mặt tinh thần. Mị so sánh mình với bao người phụ nữ khác: *“Bao nhiêu người có chồng cũng đi chơi ngày tết.”* Sự so sánh đó cho thấy một ý thức sáng suốt, hơn thế nữa, còn là sự đòi hỏi về mặt quyền lợi Mị. Và Mị trở lại cái đau đớn khi nhận ra cuộc hôn nhân phi lí của mình: *“Huống chi A Sử với Mị, không có lòng với nhau mà vẫn phải ở với nhau!”*. Nhắc lại điều đó, ý muốn tự tử của Mị lại trở lại. Hay nói cách khác, nghĩ đến nắm lá ngón, đến cái chết lại là dấu hiệu cô Mị đã hồi sinh, nhận ra mình muốn chết là ý thức được về những nỗi thống khổ, là sự phản ứng lại trước số phận nghiệt ngã, là khao khát muốn được tự do.

Từ những nhận thức đó, hành động tiếp theo của Mị, rõ ràng không còn trong trạng thái của một cỗ máy đã được cài đặt sẵn, vô hồn, vô ý thức. Trước tiên, Mị đến góc nhà, lấy ống mỡ, xắn một miếng bỏ vào đĩa cho đèn thêm sáng. Hành động ấy, mang nhiều ý nghĩa biểu tượng, nhưng rõ ràng nhất, có lẽ, đèn thêm sáng, để đời Mị được sáng sủa lên chăng, chờ mong một cái gì hi vọng, tươi sáng hơn. Sau đó, Mị quấn lại tóc, lấy cái váy hoa chuẩn bị đi chơi, Mị đã bước đi theo tiếng gọi của tiếng sáo, của nhu cầu bản thân, Mị đang vượt qua những ràng buộc, để sống thật với con người mình, khao khát của mình.

A Sử về, A Sử ở đó như đại diện cho cường quyền, thần quyền, chặn đứng khát khao, nhu cầu của Mị. Và không cần nói đến lời thứ hai, A Sử trói đứng Mị vào cột, hành động trói đứng người vợ của mình, cuốn luôn cả tóc vào cột, không cho cúi, nghiêng, làm cho Mị nước mắt rơi xuống cổ không lau đi được, hình phạt đó chẳng khác nào sự tra tấn thời trung cổ. Sự tàn bạo đó, có lẽ đã giết chết bao cô gái cả thể xác lẫn tâm hồn. Đọc đến đây, hẳn bao độc giả sẽ thấy niềm cảm thương và căm phẫn trước thế lực cường quyền, thần quyền bạo tàn trói chặt cuộc đời con người không thoát ra được.

Thế nhưng, cũng cần thấy rằng A Sử không thể trói được tâm hồn Mị, Mị bị trói nhưng Mị vẫn vùng bước đi. Cái vùng bước đi ấy, đó là cả một sức sống tiềm tàng trỗi dậy mãnh liệt, dù lúc này nó chưa đủ sức phá tan dây trói, nhưng cái vùng bước đi ấy là một sự phản kháng, chống lại. Rồi men rượu tan, tiếng sáo cũng biến mất, trở lại với Mị là nỗi đau của những sợi dây trói, Mị thôn thức nghĩ mình không bằng con ngựa, Mị cựa quậy xem mình còn sống. Và rồi, ngọn lửa bùng lên trong lòng Mị đêm mùa xuân ngội dần. Mị trở lại với kiếp sống chai sạn trước đây.

Cả tác phẩm và đặc biệt là Mị trong đêm tình mùa xuân đã thể hiện được đặc sắc trong ngòi bút Tô Hoài về năng lực miêu tả: tả phong tục tập quán, đi sâu vào diễn biến tâm lý nhân vật. Tô Hoài qua *Vợ chồng A Phủ* đã phản ánh bộ mặt giai cấp thống trị miền núi, mà ở đây là thống lí Pá Tra và A Sử. Những tên chúa đất độc ác, tàn nhẫn, vô nhân tính. Chúng dùng sợi dây thần quyền và cường quyền để trói chặt và hành hạ con người. Tác phẩm cũng là tiếng nói thương cảm, sự cảm thông sâu sắc của nhà văn đối với

---

số phận bất hạnh của người dân lao động miền núi, đồng thời phát hiện vẻ đẹp trong tâm hồn của họ: lòng khát khao tự do, yêu đời, yêu người và tinh thần phản kháng.

Gấp lại những trang sách của Tô Hoài mà dư âm về nhân vật Mị với sức sống mãnh liệt, về số phận đáng thương của người dân nghèo dưới chế độ chủ nô phong kiến miền núi vẫn in đậm trong tâm khảm của bạn đọc. Thời gian nghiệt ngã có thể làm lu mờ mọi thứ, nhưng những tác phẩm chân chính như *Vợ chồng A Phủ* sẽ sống mãi cùng thời gian, sẽ còn làm lay động độc giả dù cho là hôm nay hay mai sau!

I. ĐỌC HIỂU (3 điểm)

Đọc đoạn trích:

Ngày còn bé, tôi và cậu bạn thân hay chơi trò thổi nước. Nhỏ một giọt nước lên bậu cửa sổ, rồi nhỏ một giọt nữa cách xa giọt nước kia một xú, và hai đứa chúm môi ra sức thổi hai giọt nước về phía nhau, thật hoan hỉ làm sao cái cảm giác được nhìn thấy hai giọt nước nhập vào làm một. Tôi đã nghĩ nếu chúng tôi cứ chăm chỉ chơi thổi nước, để hàng ngàn hàng vạn giọt nước đón nhận nhau, thì rồi sẽ có cả một cái biển lớn.

Ông tôi sống trong một làng ngoại thành chưa có đèn đường. Đêm đêm, lũ trẻ bán bánh mì, khoai nướng ở làng khác đến, phóng xe bon bon theo những ngõ xóm hiu hắt ánh đèn. Khi người ta tới, đào đường để đặt hệ thống thoát nước, ông nội tôi mỗi đêm lại hì hụi nối điện nhà, thắp lên trong ngõ một ngọn đèn, để lũ trẻ làng bên nhìn thấy những chỗ đường mới đào mà tránh. Ông tôi yêu tôi, yêu cả những đứa trẻ xa lạ ấy mà rộng lòng bao bọc!

Một người cha dẫn cô con gái nhỏ đi mua giày, và cô bé trở về nhà với đôi chân tung tăng trong một đôi giày mỗi chiếc một màu, với em, những chiếc giày trong một đôi giày cũng có “quyền được khác nhau”. Người cha ấy mỉm cười, rộng lòng đón nhận những suy nghĩ khác thường của con trẻ.

(Rộng lòng, Ngô Thị Phú Bình, dẫn theo <https://homnayvangaymai.wordpress.com>)

Trả lời các câu hỏi:

Câu 1. Văn bản sử dụng những phương thức biểu đạt gì?

Câu 2. Anh/Chị hiểu thế nào về khái niệm “rộng lòng” được tác giả dùng trong văn bản?

Câu 3. Gọi tên những phẩm chất được thể hiện trong hai ví dụ về người ông và người cha được nhắc tới trong văn bản?

Câu 4. Thông điệp anh/chị thấy tâm đắc nhất qua văn bản là gì?

II. LÀM VĂN (7 điểm)

Câu 1. Viết đoạn văn khoảng 200 chữ bàn luận về lòng vị tha.

Câu 2. Xây dựng nhân vật bà cụ Tứ, nhà văn Kim Lân đã để chi tiết dòng nước mắt xuất hiện hai lần trong buổi chiều nhập nhoạng.

Lần đầu: Bà lão cúi đầu nín lặng. Bà lão hiểu rồi. Lòng người mẹ nghèo khổ ấy còn hiểu ra biết bao nhiêu cơ sự, vừa ai oán vừa xót thương cho số kiếp đưa con mình. Chao ôi, người ta dựng vợ gả chồng cho con là lúc trong nhà ăn nên làm nổi, những mong sinh con để cái mở mặt sau này. Còn mình thì... Trong kẽ mắt kèm nhèm của bà rỉ xuống hai dòng nước mắt... Biết rằng chúng nó có nuôi nôi nhau sống qua được cơn đói khát này không?

Lần thứ hai: Kể có ra làm được dăm ba mâm thì phải đấy, nhưng nhà mình nghèo, cũng chả ai người ta chấp nhật chi cái lúc này. Cốt làm sao chúng mày hòa thuận là u mừng rồi. Năm nay thì đói to đấy. Chúng mày lấy nhau lúc này, u thương quá... Bà cụ nghẹn lời không nói được nữa, nước mắt cứ chảy xuống ròng ròng.”

Qua việc cảm nhận chi tiết trên, hãy bàn luận về đẹp tình mẫu tử qua hình tượng bà cụ Tứ.

ĐỀ SỐ 22

I. ĐỌC HIỂU

Câu 1.

Văn bản sử dụng phương thức biểu đạt chính là tự sự và nghị luận.

Câu 2.

“Rộng lòng” được hiểu là tấm lòng rộng lượng, vị tha, biết đặt hoàn cảnh, tâm trạng, tình cảm của người khác vào mình.

Câu 3.

Phẩm chất của người ông: nhân hậu, vị tha

Phẩm chất của người cha: tôn trọng, yêu thương

Câu 4.

Thí sinh chủ động đưa ra ý kiến của bản thân, đảm bảo được yêu cầu về nội dung và hình thức như sau:

- Nội dung: trình bày được bài học/thông điệp cá nhân rút ra từ văn bản và bàn luận ngắn gọn về thông điệp đó.

Bài học/Thông điệp: lòng nhân hậu, sự bao dung, vị tha, tấm lòng yêu thương trân trọng sở thích suy nghĩ cá nhân,...

- Hình thức: đoạn văn ngắn, khoảng 8 – 10 dòng, diễn đạt mạch lạc.

II. LÀM VĂN

Câu 1.

• Yêu cầu chung:

- Nội dung:

+ Xác định đúng vấn đề nghị luận;

+ Thể hiện được quan điểm cá nhân, đảm bảo được tính nhân văn trong bài viết;

+ Triển khai vấn đề thành các luận điểm, luận cứ phù hợp, trình tự hợp lí, lập luận chặt chẽ; sử dụng phù hợp các thao tác lập luận; biết kết hợp giữa nếu lí lẽ và đưa dẫn chứng.

- Hình thức:

+ Đảm bảo cấu trúc đoạn văn nghị luận;

+ Đoạn văn mạch lạc, diễn đạt trôi chảy, bảo đảm tính liên kết;

+ Lời văn có cá tính và cảm xúc;

+ Không mắc lỗi chính tả, từ ngữ, ngữ pháp.

• Yêu cầu cụ thể:

Hệ thống ý	Dẫn dắt	Nêu từ khóa: lòng vị tha
	Giải thích	Vị tha nghĩa là vì người khác, suy rộng ra đó là tấm lòng bao dung, độ lượng, không suy xét lỗi lầm của người khác.
	Phân tích	- Lòng vị tha có nguồn gốc và biểu hiện như thế nào?

		+ Nguồn gốc: lòng vị tha xuất phát từ tấm lòng nhân hậu, luôn cho người khác cơ hội để làm điều đúng đắn, thiện lương. + Biết nghĩ và làm cho người khác, tập đứng ở hoàn cảnh của người khác, đó chính là vị tha. + Biểu hiện của lòng vị tha cũng rất đa dạng: • Nhường nhịn người yếu hơn mình • Giúp đỡ những người khó khăn • Tha thứ cho những lỗi lầm Hệ thống ý - Vì sao cần có lòng vị tha? + Lòng vị tha là một phẩm chất đáng quý, giúp con người nâng cao giá trị bản thân, cuộc sống dịu dàng, xã hội tốt đẹp hơn. + Vị tha cho người ta sức mạnh. Đó không chỉ là cho người khác cơ hội, mà là cho chính mình cơ hội được nhẹ lòng, để không còn phải so đo với những thiệt hơn.
	Phản biện	Có những lỗi lầm không thể tha thứ, không thể chuộc lại được. + Có những lỗi lầm không thể tha thứ + Nhưng lòng vị tha cũng giúp ta chấp nhận điều đó với tâm trạng bình tĩnh hơn.
	Liên hệ	- Bài học/ Liên hệ + Từ khóa. Nhường nhịn, yêu thương tha thứ cho chính những người thân quanh mình. Đó là bài học đầu tiên về lòng vị tha.

Câu 2.

• Yêu cầu chung:

- Thí sinh biết kết hợp kiến thức và kỹ năng về dạng bài nghị luận văn học để tạo lập văn bản. Bài viết phải có bố cục rõ ràng, đầy đủ; văn viết có cảm xúc, thể hiện khả năng phân tích, cảm thụ.
- Diễn đạt trôi chảy, đảm bảo tính liên kết; không mắc lỗi chính tả, từ ngữ, ngữ pháp.

• Yêu cầu cụ thể:

ĐỌC HIỂU YÊU CẦU ĐỀ			
- Đối tượng chính, trọng tâm kiến thức: nhân vật bà cụ Tứ trong Vợ nhặt - Dạng bài: Phân tích chi tiết nghệ thuật - Yêu cầu: Phân tích chi tiết dòng nước mắt bà cụ Tứ để làm rõ vẻ đẹp tình mẫu tử của nhân vật, tuy nhiên các em cần lưu ý việc đề bài đề xuất hiện đến hai lần chi tiết giọt nước mắt bà cụ Tứ, đồng thời đã yêu cầu em cần làm thêm thao tác so sánh, tìm ra được dụng ý của nhà văn trong việc để chi tiết xuất hiện nhiều lần trong tác phẩm.			
TIẾN TRÌNH BÀI LÀM			
KIẾN	HỆ	PHÂN TÍCH CHI TIẾT	ĐIỂM

THỨC	THỐNG Ý		
CHUNG	Khái quát vài nét về tác giả - tác phẩm	- Kim Lân là nhà văn một lòng đi về với “đất” với “người” với “thuần hậu nguyên thủy” của cuộc sống nông thôn. Hay nói cách khác, nhà văn Kim Lân là một trong những cây bút truyện ngắn xuất sắc nhất của nền văn học Việt Nam đương đại, là người đã viết những trang hay nhất về làng quê bằng cả lòng yêu thương, sự gắn bó và trái tim hết mực chân thành. - Tác phẩm nằm trong tập <i>Con chó xấu xí</i> (1962). Tiền thân của truyện ngắn này là tiểu thuyết <i>Xóm ngụ cư</i> - được viết ngay sau Cách mạng tháng Tám nhưng dang dở và thất lạc bản thảo. Sau khi hòa bình lập lại (1954), ông dựa vào một phần cốt truyện cũ để viết truyện ngắn này.	0.5
	Giới thiệu nhân vật	- Bà cụ Tứ là mẹ của Tràng, cũng là dân xóm ngụ cư, nhân vật bà là người phụ nữ đã mất chồng, chịu cảnh “mẹ góa, con cô”. Nhân vật này xuất hiện ở giữa câu chuyện, hiện lên qua cái dáng lom khom (đó là dáng hình của một người đã lớn tuổi, cái lưng còng như đã hứng chịu cả một đời gió sương, hơn nữa, lom khom còn vẽ lên cái dáng hình gầy guộc), tiếng ho hung hăng (sự ốm yếu, cái đặc trưng của người già), và miệng thì lẩm bẩm tính toán (có lẽ cả đời bà, vì không còn chồng, nên chẳng phút thanh thoi, phải lo chất chiu, ki cốp, phải lo từng đồng, từng bữa, và tội nghiệp thay, đến cả lúc già cả, gần đất xa trời, cái toan tính vẫn chẳng thể bỏ được, cái khôn khổ, trách nhiệm đã đeo đẳng cả cuộc đời bà).	0.5
TRỌNG TÂM	Phân tích, cảm nhận	- Đoạn 1: “<i>Bà lão cúi đầu nín lặng. Bà lão hiểu rồi. Lòng người mẹ nghèo khổ ấy còn hiểu ra biết bao cơ sự, vừa ai oán vừa xót thương cho số kiếp đứa con mình. Chao ôi, người ta dựng vợ gả chồng cho con là lúc trong nhà ăn nên làm nổi, những mong sinh con để cái mở mặt sau này. Còn mình thì... Trong kẽ mắt kèm nhèm của bà rỉ xuống hai dòng nước mắt... Biết rằng chúng nó có nuôi nổi nhau sống qua được cơn đói khát này không?</i>” + Khi nghe Tràng giới thiệu về người vợ nhất, bà lão chỉ cúi đầu nín lặng. Cái nín lặng của người mẹ già đã hiểu ra bao cơ sự. Từ sự pháp phông, ngạc nhiên ban đầu, bà đã hiểu được gần như đầy đủ. Từ cái cúi đầu nín lặng đến hiểu ra bao cơ sự là cả 1 sự ứng xử khéo léo, bao dung mà độ lượng. Cái cúi đầu hiểu ra bao cơ sự cũng chứng tỏ sự thấu hiểu và từng trải lẽ đời. Bà đã giải được	0.5

		những éo le, lạ lùng trong ngôi nhà mình lúc bấy giờ. Là những chuyện khó nói, mà Tràng không nêu rõ, có thể là điều mà người phụ nữ kia sẽ thấy xấu hổ khi được hỏi hoặc được nói ra thẳng thắn. Bà hiểu ra, và bà không nữa hỏi. Đó là trí tuệ của một người đã từng trải, và đó là trái tim của một người mẹ vị tha, nhân hậu. + Trong nội tâm của bà cụ Tứ bao ngổn ngang, bối rối. Mà trong những nỗi niềm đó, có một chữ “lo”. Đó là cái lo không biết chúng nó có nuôi được nhau qua cảnh khốn khó này không. Cái đói, dường như phủ đầy trong cuộc sống, xâm lấn vào tận mỗi tế bào. Vì thế, chuyện hi sụ, vậy mà, người ta vẫn còn nhức nhối vì lo, vì sợ. - Đoạn 2: <i>"Kể có ra làm được dăm ba mâm thì phải đấy, nhưng nhà mình nghèo, cũng chả ai người ta chấp nhận chỉ cái lúc này. Cốt làm sao chúng mày hòa thuận là u mừng rồi. Năm nay thì đói to đấy. Chúng mày lấy nhau lúc này, u thương quá... Bà cụ nghẹn lời không nói được nữa, nước mắt cứ chảy xuống ròng ròng."</i> + Hình ảnh dăm ba mâm cho thấy được sự chu đáo và trân trọng người con dâu của bà cụ Tứ. Chỉ là cô gái tầm phơ tầm phào anh cu Tràng nhặt ngoài đường ngoài chợ, nhưng bà không muốn vì thế mà cô bị rẻ rúng. Làm dăm ba mâm để cho cô một thân phận, thế mới thấy người mẹ nghèo thật sâu sắc và tinh tế. + Hình ảnh dòng nước mắt lại xuất hiện như cả 1 bầu trời thương lo và trách nhiệm của người mẹ nghèo. Bà không chỉ thương con, còn thấy mình có lỗi với con. Là mẹ, không lo được cho con, trong xúc cảm người mẹ, thấy trào dâng niềm hờn tủi.	
	Bàn luận	- Có thể nói cả hai lần xuất hiện hình ảnh dòng nước mắt, ta đều thấy vẻ đẹp bà cụ Tứ hiện lên, đó là lòng thương con vô hạn. - Bằng tài năng và tấm lòng đồng cảm sâu sắc, Kim Lân đã dựng lên hình ảnh chân thật và cảm động về người mẹ nông dân nghèo khổ trong trận đói khủng khiếp năm 1945. Nhân vật bà cụ Tứ được khắc họa chủ yếu qua sự vận động trong nội tâm nhân vật. Ngoài ra, qua những lời nói, cử chỉ, hành động của nhân vật ta cũng có thể cảm nhận được tấm lòng yêu thương con sâu sắc. Đặc biệt với chi tiết dòng nước mắt cài vào và lặp lại, ta thấy một sự am hiểu tâm lý rất sâu và tinh của nhà văn. Người già hay lo nghĩ, cũng hay tủi hờn, dòng nước mắt làm ta nhớ đến cái đáng quen	0.5

		thuộc của những người bà, người mẹ nông thôn lam lũ mà cần cù, một đời lo cho con, tất cả vì con.	

Bài làm mẫu:

Những năm tháng trước cách mạng tháng Tám, số phận người nông dân trong trang viết của các nhà văn khốn khổ đến mức tột cùng. Ở Ngô Tất Tố, ta bắt gặp chị Dậu với bầu trời tăm tối, ở Nguyễn Công Hoan là tình cảnh cho vay lấy lãi nặng nề. Còn đến Kim Lân, sau nỗi đau của ông Hai, nhà văn lại tìm về với nạn đói 1945 với truyện ngắn *Vợ nhặt*. Trong tác phẩm này, nhà văn của nông dân không chỉ thành công ở việc xây dựng tình huống truyện độc đáo mà còn có biệt tài trong việc xây dựng các chi tiết truyện đặc sắc. Trong đó, chi tiết miêu tả giọt nước mắt của bà cụ Tứ khi Tràng đưa cô vợ nhặt về nhà giới thiệu là một chi tiết tiêu biểu, góp phần làm nên thành công lớn cho tác phẩm.

Kim Lân là nhà văn một lòng đi về với “đất” với “người” với “thuần hậu nguyên thủy” của cuộc sống nông thôn. Hay nói cách khác, nhà văn Kim Lân là một trong những cây bút truyện ngắn xuất sắc nhất của nền văn học Việt Nam đương đại, là người đã viết những trang hay nhất về làng quê bằng cả lòng yêu thương, sự gắn bó và trái tim hết mực chân thành. Tác phẩm *Vợ nhặt* nằm trong tập *Con chó xấu xí* (1962). Tiền thân của truyện ngắn này là tiểu thuyết *Xóm ngụ cư* - được viết ngay sau Cách mạng tháng Tám nhưng dang dở và thất lạc bản thảo. Sau khi hòa bình lập lại (1954), ông dựa vào một phần cốt truyện cũ để viết truyện ngắn này.

Truyện ngắn *Vợ nhặt* được đặt trong bối cảnh nạn đói thảm năm 1945 với trên hai triệu đồng bào nước ta bị chết đói. Trong cái chết bủa vây ấy, Tràng dẫn cô vợ về nhà ra mắt mẹ. Sự kiện này làm xáo động cả vùng quê, cả xóm ngụ cư nghèo khổ. Họ ngạc nhiên vì trong thời buổi đói khát này, Tràng lại liều mạng nước thêm một miếng ăn.

Bà cụ Tứ là mẹ của Tràng, người phụ nữ đã mất chồng, chịu cảnh “mẹ góa, con cô”. Bà hiện lên qua cái dáng lom khom, là dáng hình của một người đã lớn tuổi, cái lưng còng như đã hứng chịu cả một đời gió sương, hơn nữa, lom khom còn vẽ lên cái dáng hình gầy guộc), tiếng ho hung hăng thể hiện sự ốm yếu, cái đặc trưng của người già và miệng thì lầm bầm tính toán, có lẽ cả đời bà, vì không còn chồng, nên chẳng phút thanh thoi, phải lo chất chiu, ki cốp, phải lo từng đồng, từng bữa, và tội nghiệp thay, đến cả lúc già cả, gần đất xa trời, cái toan tính vẫn chẳng thể bỏ được, cái khốn khổ, trách nhiệm đã đeo đẳng cả cuộc đời bà.

Chi tiết miêu tả giọt nước mắt thứ nhất của bà cụ Tứ ở phần giữa của tác phẩm, khi anh Tràng đưa thị về ra mắt bà Tứ là một chi tiết nhỏ nhưng lại có sức ám ảnh và lay động người đọc. Khi hiểu ra, người mẹ nhạy cảm nhận ra cảnh bi hài của câu chuyện, để rồi nỗi tủi thân đã hóa thành nước mắt “*trong kẽ mắt kèm nhèm của bà rỉ xuống hai dòng nước mắt*”. “*Kẽ mắt kèm nhèm*” là sự hiện hình của một bức chân dung đầy khổ hạnh của người phụ nữ nông dân lớn tuổi: “*Bà lão cúi đầu nín lặng. Bà lão hiểu rồi. Lòng người mẹ nghèo khổ ấy còn hiểu ra biết bao cơ sự, vừa ai oán vừa xót thương cho số kiếp đứa con mình. Chao ôi, người ta dựng vợ gả chồng cho con là lúc trong nhà ăn nên làm nổi, những mong sinh con*

để cái mở mặt sau này. Còn mình thì... Trong kẽ mắt kèm nhèm của bà rủ xuống hai dòng nước mắt... Biết rằng chúng nó có nuôi nổi nhau sống qua được cơn đói khát này không?”

Khi nghe Tràng giới thiệu về người vợ nhất, bà lão chỉ cúi đầu nín lặng. Cái nín lặng của người mẹ già đã hiểu ra bao cơ sự. Từ sự pháp phông, ngạc nhiên ban đầu, bà đã hiểu được gần như đầy đủ. Từ cái cúi đầu nín lặng đến hiểu ra bao cơ sự là cả một sự ứng xử khéo léo, bao dung mà độ lượng. Cái cúi đầu hiểu ra bao cơ sự cũng chứng tỏ sự thấu hiểu và từng trải lẽ đời. Bà đã giải được những éo le, lạ lùng trong ngôi nhà mình lúc bấy giờ. Là những chuyện khó nói, mà Tràng không nêu rõ, có thể là điều mà người phụ nữ kia sẽ thấy xấu hổ khi được hỏi hoặc được nói ra thẳng thắn. Bà hiểu ra, và bà không nỡ hỏi. Đó là trí tuệ của một người đã từng trải, và đó là trái tim của một người mẹ vị tha, nhân hậu. Trong nó của bà cụ Tứ, bao ngổn ngang, bối rối. Mà trong những nỗi niềm đó, có một chữ lo. Đó là cái lo không biết chúng nó có nuôi được nhau qua cảnh khốn khó này không. Cái đói, dường như phủ đầy trong cuộc sống, xâm lấn vào tận mỗi tế bào. Vì thế, chuyện hi sự, vậy mà, người ta vẫn còn nhức nhối vì lo, vì sợ.

Trong đoạn văn miêu tả bà cụ Tứ khóc, Kim Lân đã rất tinh tế khi dùng từ “*rỉ*”. Dường như bà cụ Tứ đang phải kìm nén cảm xúc của chính mình, bao nhiêu tủi phận, cay đắng, xót xa như nghẹn lại trong lòng khiến bà không thể khóc. Hình ảnh “giọt nước mắt” trong lần miêu tả thứ nhất của bà cụ Tứ khiến người đọc đắng lòng bởi số kiếp nghèo khổ, khốn khó, tội nghiệp của con người. Biết bao nhiêu cơ cực của cuộc đời đã chất chứa, dồn tụ và ứ nghẹn trong dòng nước mắt hiếm hoi, ít ỏi ấy. Viết về hình ảnh “giọt nước mắt”, Nguyễn Khuyến trong bài Khóc Dương Khuê cũng có câu:

*“Tuổi già như hạt lệ sương
Hơi đâu ép lấy hai hàng chứa chan”*

Hay Nam Cao khi miêu tả nước mắt của Lão Hạc “*những vết nhăn xô lại với nhau, ép cho nước mắt chảy ra*”. Những năm tháng trải đời với biết bao cay đắng khiến cho họ dù đau đớn nhưng cũng đã cạn khô nước mắt, chai sạn với cuộc đời nên những dòng nước mắt chỉ là sự “*rỉ*” ra hiếm hoi mà thôi.

Với người phụ nữ Việt Nam thì nào đâu chỉ có việc mang nặng đẻ đau, nuôi con trưởng thành, mà còn phải lo cho con yên bề gia thất. Cha mẹ nào chưa lo được tằm chông, cô vợ cho con thì chết không nhắm mắt được. Với quan niệm truyền thống ấy, bà cụ Tứ cũng hiện lên đầy tâm sự.

Chi tiết miêu tả bà cụ Tứ khóc lần thứ hai, vẫn xuất hiện trong cuộc gặp gỡ người con dâu. Nếu như lần miêu tả thứ nhất giọt nước mắt của bà Tứ, Kim Lân dùng từ “*rỉ*” thì lần này, nhà văn lại sử dụng từ láy “*ròng ròng*”: “*Kể có ra làm được dăm ba mâm thì phải đấy, nhưng nhà mình nghèo, cũng chả ai người ta chấp nhận chỉ cái lúc này. Cốt làm sao chúng mày hòa thuận là u mừng rồi. Năm nay thì đói to đấy. Chúng mày lấy nhau lúc này, u thương quá... Bà cụ nghẹn lời không nói được nữa, nước mắt cứ chảy xuống ròng ròng.*”

Cách khóc “*ròng ròng*” giống như một sự giải tỏa, gột rửa những nỗi đau, tủi hận. Tiếng khóc lúc này không còn là sự kìm nén mà còn là sự giải bày. Bà khóc để sẻ chia lòng mình, để tìm được sự thông cảm từ các con. Nhưng thật đặc biệt là lúc này anh Tràng đã đi ra ngoài, chỉ còn lại không gian riêng giữa

bà Tứ và nàng dâu. Điều này đã cho thấy bà Tứ không chỉ thương con trai, thương bản thân mình mà còn thương người đàn bà xa lạ.

Hình ảnh dăm ba mâm cho thấy được sự chu đáo và trân trọng người con dâu của bà cụ Tứ. Chỉ là cô gái tầm phơ tầm phào anh cu Tràng nhặt ngoài đường ngoài chợ, nhưng bà không muốn vì thế mà cô bị rẻ rúng. Làm dăm ba mâm để cho cô một thân phận, thế mới thấy người mẹ nghèo thật sâu sắc và tinh tế. Hình ảnh dòng nước mắt lại xuất hiện như cả một bầu trời thương lo và trách nhiệm của người mẹ nghèo. Bà không chỉ thương con, còn thấy mình có lỗi với con. Là mẹ, không lo được cho con, trong xúc cảm người mẹ, thấy trào dâng niềm hờn tủi.

Bà cụ Tứ khóc nhưng cũng là người chủ động gạt đi nước mắt để sống lạc quan, bà là điểm tựa cho hạnh phúc của đôi vợ chồng son. Bà dậy sớm cùng con dâu thu dọn nhà cửa như để đón chào một cuộc sống mới tươi vui hơn “*làm ăn có cơ khấm khá hơn*” đang mở ra ở phía trước. Có thể nói cả hai lần xuất hiện hình ảnh dòng nước mắt, ta đều thấy vẻ đẹp bà cụ Tứ hiện lên, đó là lòng thương con vô hạn. Bằng tài năng và tấm lòng đồng cảm sâu sắc, Kim Lân đã dựng lên hình ảnh chân thật và cảm động về người mẹ nông dân nghèo khổ trong trận đói khủng khiếp năm 1945. Nhân vật bà cụ Tứ được khắc họa chủ yếu qua sự vận động trong nội tâm nhân vật. Ngoài ra, qua những lời nói, cử chỉ, hành động của nhân vật ta cũng có thể cảm nhận được tấm lòng yêu thương con sâu sắc. Đặc biệt với chi tiết dòng nước mắt cài vào và lặp lại, ta thấy một sự am hiểu tâm lý rất sâu và tinh của nhà văn. Người già hay lo nghĩ, cũng hay tủi hờn, dòng nước mắt làm ta nhớ đến cái dáng quen thuộc của những người bà, người mẹ nông thôn lam lũ mà cần cù, một đời lo cho con, tất cả vì con.

Vợ nhặt là truyện ngắn xuất sắc nhất của Kim Lân, là tác phẩm giàu giá trị hiện thực, nhân đạo; là bài ca về tình người ở những người nghèo khổ, ca ngợi niềm tin bất diệt vào tương lai tươi sáng của con người. Truyện xây dựng thành công hình tượng nhân vật bà cụ Tứ, một người mẹ nghèo khổ mà ấm áp tình thương, niềm hi vọng, lạc quan qua cách dựng tình huống truyện và dẫn truyện độc đáo, nhất là ngòi bút miêu tả tâm lý tinh tế, khiến các phẩm mang chất thơ cảm động và hấp dẫn.

Kiến thức bổ trợ

So sánh – Liên hệ	A PHỦ	BÀ CỤ TỨ
Điểm riêng	- A Phủ là chàng trai khỏe mạnh, dũng mãnh như hổ báo, vì tội đánh con quan mà phải trở thành nô lệ trong nhà thống lý. - Trong một lần làm mất bò, A Phủ bị thống lý trói phạt vào cột, trói đã mấy ngày, mấy đêm. - Vào 1 đêm mùa đông, khi Mi trở dậy hơ lưng, hơ tay, Mi đã thấy giọt nước mắt lấp lánh của A Phủ, giọt nước mắt của sự bất lực, đau đớn và đầy tuyệt vọng. - Một người ngang tàng như A Phủ mà giờ đây lại khóc, giọt nước mắt cho thấy sự tàn ác và sức mạnh cường quyền nhà thống lý, đã đè nén chà đạp con người như thế nào. - Chính giọt nước mắt A Phủ đã làm sống dậy tâm hồn Mi, đánh thức niềm đồng cảm trong Mi. - Giọt nước mắt A Phủ đã dấy lên trong Mi lòng căm phẫn, niềm thương, và ý thức muốn giải phóng cho mình và cho A Phủ.	- Bà cụ Tứ là bà mẹ nghèo khổ của xóm ngụ cư. Người mẹ cả 1 đời cực nhọc những nỗi lo toan. - Chi tiết giọt nước mắt xuất hiện ba lần trong truyện ngắn <i>Vợ nhặt</i>, và đều từ người mẹ nghèo của xóm ngụ cư ấy. Hai lần bà khóc lúc hoàng hôn nhập nhoạng khi anh Tràng đưa cô vợ nhặt về, và một lần vào buổi sáng hôm sau. - Cả ba lần bà khóc, đều là những giọt nước mắt cố kìm nén, bà không muốn để cho con nhìn thấy, nhưng không thể kìm lại. - Giọt nước mắt thể hiện sự tủi xót, thương cho con trai, thương cho con dâu, và tủi cho phận mình. - Giọt nước mắt của người mẹ nghèo, giọt nước mắt thể hiện tình mẫu tử, lòng bao dung, nhưng cũng là sự bất lực của người mẹ vì không thể hoàn thành bổn phận, trách nhiệm với các con. - Giọt nước mắt cũng góp phần bộc lộ bức tranh thảm khốc của nạn đói năm 1945, đã đẩy con người đến những tình cảnh đầy

		thê thảm.
Điểm chung	- Đó đều là những chi tiết nghệ thuật đặc sắc làm nên giá trị của tác phẩm, thể hiện tài năng, cách sắp xếp, cũng như ý đồ nghệ thuật nhà văn. - Giọt nước mắt của A Phủ và bà cụ Tứ đều thể hiện những nỗi lòng của thân phận bị bất lực trước hoàn cảnh, nhưng cũng đồng thời bộc lộ những vẻ đẹp trong tâm hồn họ.	